„Bolestná Rodičko Božia,
Matko naša! Oroduj za nás!“

BOH A DUŠA.

„MISSIONÁRSKA KNIŽKA"

ALEBO

SÚSTAVNÝ NÁVOD K NÁBOŽNÉMU ŽIVOTU.

Podľa 10. českého vydania
SLOVENSKY UPRAVILI

REDEMPTORISTI NA SLOVENSKU.

*

S povolením biskupskej a rehoľnej vrchnosti.

*

Piate opravené vydanie

1925.

NÁKLADOM REDEMPTORISTOV NA SLOVENSKU.

595/30

IMPRIMI POTEST. (Smie sa tlačiť.)

Pragae, die 8. Junii 1925.

P. FRANC. MEZÍRKA,
C. SS. R. Sup. Prov.

NIHIL OBSTAT.

Liptovská-Teplá, 7. júla 1925.

JOZEF HÖHR,
farár, censor Dlecez.

Nr. 1490./1925.

IMPRIMATUR. (Môže sa tlačiť.)

Spišská Kapitula, 16. júl. 1925.

L. ✝ S.

✝ JÁN v. r.,
biskup.

„LEV" knihtlačiarsky a nakl. spol. úč. spol. v Ružomberku.

SG 350

PREDMLUVA.

Slovenská „Missionárska Knižka“ po piaty raz vyberá sa na púť do našej milej Slovenskej Krajiny. Majú ju bratia, sestry už niekoľko desiatok tisícov a vážia si ju. Zrejmý to dôkaz, že je od západu až po východ všade obľúbená. A prečo? Lebo v nej katolícki kresťania každého veku, každého stavu najdú všetko, čo pre svoje duchovné potreby je im žiaducné. Majú v nej najrozličnejšie cirkevné pobožnosti a modlitby, — útechu v chorobe, — prípravu na dobrú smrť, — rozjímania o večných pravdách, — poučenie o viere a povinnostiach rozličných stavov, — poučenie o sviatosti pokánia vôbec a o generálnej čili všeobecnej spovedi zvlášte, — poučenie o prevel. Sviatosti Oltárnej a častom aj každodennom sv. prijímaní atď. — Je teda „Missionárska Knižka“ nábožným katolíkom výbornou sprievodkyňou životom.

Odhodlali sme sa k novému vydaniu, preto, že štvrté vydanie je už rozobraté, a stále sa o missionárku nielen domáci, ale i rodáci z Ameriky hlásia. Pravda pre veľkú drahotu pomery pre vydávanie kníh nie sú priaznivé, ale za dobrú vec aj citeľné obety musíme prinášať.

Toto vydanie má názov: „Boh a duša“, by sa hneď oznámil účel, ktorý „Missionárska Knižka“ na zreteli má, a ten je: sblíženie a spojenie duše s Bohom, najvyšším a jediným jej cieľom.

V celku toto vydanie zachovalo ráz predošlých vydaní; ale je úplne prepracované a jak dúfame, zdokonálené, aby vyhovelo katolíkom aj v terajšej búrlivej dobe.

Jestliže sa tešila „Missionárska Knižka“ dosiaľ veľkej obľube veriaceho ľudu, zaiste ani teraz jej nepozbude. Toto piate vydanie možno nazvať „pamätným“; lebo je prvé, čo sa Redemptoristi na Slovensku usídlili *(r. 1921.)* — a tiež jubilejným, lebo je usporiadané v jubilejnom roku a tak bude pamiatkou milostného leta.

Nastúp teda, milá knižko, cestu po milej, krásnej a veriacej Slovenskej Krajine a konaj verne svoje povolanie.

1. Buď, ako si dosiaľ bola, „pamiatkou

na sv. missie", od duchovných synov sv. Alfonsa, Redemptoristov, konaných; — veď si samá v duchu sv. Alfonsa sostavená a mnohé krásné modlitby a úvahy z jeho pera, ba z jeho srdca obsahuješ. Pripomínaj katolíkom vážné pravdy, čo počuli na sv. missiach, a povzbudzuj ich, aby dobrý boj bojovali, vieru si zachovali a tak jednúc korunu života večného dosiahli.

2. Konaj sama dielo missionárske u tých, čo sa na sv. missií zúčastniť nemohli, alebo nechceli. — Privádzaj ich, ako dosiaľ, k dobrému Pastierovi, P. Ježišovi, v ktorom jedinom je spasenie a pokoj, ktorého inde marne hľadajú.

3. Jestli budeš daná nevinným dietkam na pamiatku slávneho dňa, keď poprvé uvítajú v srdci nebeského Hosťa sv. prijímaním, alebo, keď za rytierov Kristových budú prijaté sv. birmovaním: veď ich cestou spasenia, aby si zachovaly nevinnosť a staly sa radosťou a chľúbou rodičov a ozdobou Cirkvi a krajiny.

4. Keď obdržia ťa darom novomanželia, ukazuj im stále, že pravé šťastie je len v Bohu a v živote podľa vôle Božej, kresťansky sporiadanom.

Nech ťa sprevádza na tvojej púti milosť najsv. Vykupiteľa a prímluva najbl. P.

Marie, „Matky ustavičnej pomoci“, sv. Alfonsa, sv. Klementa Marie a sv. Gerarda, by si vnikla do všetkých katolíckych rodín a všade so sebou požehnanie prinášala! S Bohom!

V Podolínci, 21. mája, v slávnosť Nanebevstúpenia Krista Pána, r. 1925.

REDEMPTORISTI
na Slovensku.

ČASŤ I.

POBOŽNOSTI A MODLITBY.

O modlitbe.

Čo je modlitba?

Modlitba je nábožnô pozdvihnutie mysle k Bohu. Praví sa „nábožnô“ pozdvihnutie „mysle“ k Bohu, t. j. modlitbou povznášame k Bohu ducha i srdce, aby sme mu vyslovili, jak ho ctíme a milujeme a čo od neho žiadame. Chladná vzpomienka na Boha nie je modlitbou. Modlitba je „pozdvihnutie“ mysle k Bohu, t. j. modlitbou sa povznášame nad všetko pozemské, aby sme s Bohom rozprávali, ho chválili, jemu ďakovali, niečo od neho prosili.

Modlitba, povznáša nad všetky viditeľné tvory. Len anjeli a ľudia sú schopní sa modliť, preto, že len anjeli a ľudia poznávajú Boha a svoju úplnú závislosť od Boha.

Modlitba zošľachťuje človeka; lebo jestliže styk a rozpravy so šľachetnými ľuďmi blahodarne na nás účinkujú, tým skorej styk a rozprava s Bohom v modlitbách.

Nesmieme sa teda nikdy za modlitbu hanbiť.

Koľkoraká je modlitba?

Modlitba je trojaká:

1. Modlitba chvály, ktorou oslavujeme dokonalosti Božie, na pr. chválospev: „Teba, Bože, chválime.“

2. Modlitba vďakov, ktorou prejavujeme svoju uznalosť za prijaté dobrodenia Božie, na pr. poďakovacie modlitby po sv. prijímaní.

3. Modlitba prosebná, ktorou svoje túžby Bohu prednášame, na pr. „Otčenáš“.

Poznámka: Rozoznávame tiež modlitbu ústnu a modlitbu rozjímavú. — Ústna modlitba je tá, pri ktorej sa nielen srdce modlí, ale ktorú i ústami prednášame, užívajúc obyčajne modlitby už složené, na pr. keď sa modlíme „Otčenáš“, alebo z modliacich knižiek. — Pri rozjímavej modlitbe premýšľame o jednej-druhej pravde sv. náboženstva, túto pravdu na seba obrá-

time, vzbudzujeme ctnosti viery, nádeje, lásky, pokory atď. a spasiteľné predsavzatia a vrúcne sa P. Bohu odporúčame. Toto všetko deje sa len v mysli, bez toho, žeby sme svoje city a myšlienky slovami vyjadrovali. O rozjímavej modlitbe porokujeme neskoršie.

Je modlitba potrebná?

Tu máme na zreteli predovšetkým modlitbu prosebnú.

Modlitba je potrebná, a to všetkým ľuďom, jakmile k rozumu dospejú.

Potrebná je po 1. preto, že P. Ježiš výslovne prikázal, aby sme sa modlili: „Treba vždycky sa modliť a neustávať"; (Luk. 18, 1.) — a nás učil modliť sa príkladom svojím. Jeho život bol stálou modlitbou; často celé noci venoval nepretržitej modlitbe, aby nám svojím príkladom povinnosť modlitby hlboko do srdca vštepil.

Potrebná je modlitba po 2. preto, že bez modlitby nemôžeme dosiahnuť spasenia. To poznáme z tohoto dôkazu: Aby sme večné spasenie dosiahli, musíme zachovávať Božie a cirkevné prikázania a verne plniť povinnosti svojho stavu. Musíme víťazne premáhať aj veľké a ťažké pokušenia, a

odovzdávať sa do vôle Božej aj v najťažších zkúškach. Musíme vo všetkom dobrom zotrvať až do smrti.

„Jak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania“, (Mat. 19, 17.) — „kto zotrvá až do konca, ten bude spasený“ (Mat. 10, 22.). Ale tieto povinnosti sú ťažké a je ich mnoho, my však sme krehkí a slabí. Preto je nám treba milosti Božej, ako pravil Kristus Pán: „Bezo mňa nič nemôžete činiť“ (Ján 15, 5.). Milosti Božej však dostáva sa nám modlitbou: „Pýtajte si, a dá sa vám; hľadajte, a najdete; klopte, a otvorí sa vám“ (Luk. 11, 9.). Musíme teda za milosti Božie prosiť, musíme sa modliť. Právom súdi sv. Alfons: „Kto sa modlí, bude spasený, kto sa nemodlí, bude zatratený.“

Ako sa máme modliť?

1. S čistým alebo aspoň kajúcim srdcom; lebo „Ďaleko je Pán od bezbožných, ale modlitby spravodlivých vyslyší“ (Prísl. 15, 29.). Preto pred modlitbou vzbuď aspoň dokonalu ľútosť: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu! chcem pokánie činiť a teraz sa modliť.“

2. Úctivo. Keď sa modlíme, sme na výsluchu u P. Boha, áno, máme dôvernú roz-

mluvu s ním. A kto je Boh a kto sme my? Boh je bytosť nekonečnej velebnosti: „Kráľ nad kráľmi a Pán nad Pánmi“ (I. Tim. 6, 15.), a my sme úbohí hriešnici. Preto buďme pri modlitbe úctiví, — a

3. Modlime sa s pokorným srdcom; lebo „Boh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť“, (Jak. 4, 6.) — a preto len „modlitba koriaceho sa prenikne oblaky a neodstúpi, pokiaľ nevzhliadne (na ňu) Najvyšší“ (Sir. 35, 21.).

4. Modlime sa pozorne a pobožne, aby sa i nás netýkala výčitka Pána: „Tento ľud ctí ma perami (t. j. ústami), ale ich srdce ďaleko je odo mňa“ (Mat. 15, 8.). Preto keď sa modlíme, nechajme všetko iné stranou.

5. Modlievajme sa plní dôvery, že nám Boh iste dá to, o čo Ho prosíme, jestli to k jeho cti a duši našej ku spaseniu bude. K tomu Boh je všemohúci, otcovsky nás miluje a sľúbil vyslyšať prosby naše: „Všetko, čokoľvek žiadate v modlitbe, verte, že dostanete, a stane sa vám“, (Mar. 11, 26.) — a obzvlášte, keď prosíme pre zásluhy Pána nášeho Ježiša Krista: „Veru, veru, povedám vám: Jestli budete niečo pýtať od svojho Otca v mojom mene, dá vám“ (Ján 16, 23.).

Za veci ku spaseniu potrebné — na pr. aby sme premohli ťažké pokušenie, — vykonali niektorú ťažkú povinnosť, — prosme s nepochybnou istotou, že budeme vyslyšaní; lebo podľa sv. Augustína Boh neukladá nemožných vecí. Keď nám niečo uloží, chce, aby sme robili čo môžeme, a od neho si vyprosili, čo nemôžeme; a posilní nás, aby sme vykonali i to, čo sa nám zdalo nemožným.

Za veci, ktorých nie je ku spaseniu potreba — jako je na pr. zdravie, vydarenie nejakého podniku, odvrátenie časného nešťastia a pod. — prosme tiež s dôverou, ale zároveň s odovzdanosťou do vôle Božej; lebo zaiste P. Boh najlepšie vie, čo nám je prospešným. — Teda: „Otče . . . nie moja vôľa, lež tvoja nech sa stane“. (Luk. 22, 42.)

5. Konečne modlime sa vytrvale; lebo nie je hodný milosti, kto o ňu prosiť prestane, dokiaľ žijeme, stále sme v nebezpečenstve, ztratiť svoju dušu; musíme sa teda stále modliť, aby sme premohli všetké pokušenia a plnili všetky svoje povinnosti. S modlitbou na rtoch musíme skončiť svoj život: „Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia“, t. j. nesvolili pokušeniu. (Mat. 26, 41.)

Každodenné modlitby katolíckeho kresťana.

„Múdry srdce svoje oddá k bdeniu na úsvite k Pánu, ktorý ho učinil a pred obličajom Najvyššieho modliť sa bude.“ (Sir. 39, 6.)

Modlitba ranná.

Prvé okamžíky dňa zasväť Pánu Bohu. Preto jakmile sa ráno prebudíš, pozdvihni k nemu srdce a myseľ svoju, prežehnaj sa sv. krížom a vstaň chytro, jako verný(á) a horlivý(á) služobník(ca), ktorého(rú) Pán do služby Svojej volá. Obleč sa chytro so všetkou slušnosťou, majúc na pamäti, že P. Boh všade je prítomný a anjel strážca stojí pri tebe. Potom:

1. Ďakuj P. Bohu, že ťa na žive zachoval a od všetkého zlého chránil.

2. Pros P. Boha o potrebné milosti, aby si dobré konal(a) a zlého sa varoval(a). Nezanedbaj odporúčať sa mocnej ochrane Panny Marie.

3. Obetuj Mu všetko, čo budeš v ten deň myslieť, mluviť, robiť a trpieť; spoj všetko so zásluhami umučenia a smrti Pána nášho Ježiša Krista. Urob tiež úmysel,

že chceš účastným(ou) byť všetkých odpustkov, ktoré v ten deň získať môžeš.

4. Učiň pevné predsavzatie, že budeš verne a svedomite plniť vštky svoje povinnosti, — trpelive znášať všetko, čo nemilého ťa potká a sa premáhať, dávať na seba pozor; že sa budeš varovať každého dobrovoľného — zvlášte ťažkého — hriechu a predovšetkým toho, ku ktorému najviacej si naklonený(á), jako tiež všetkej zlej príležitosti k nemu, kde by si mohol(la) P. Boha ťažko obraziť. Preto musíš tiež chcieť v tej, alebo onej ctnosti sa cvičiť, každému pokušeniu zmužile odopierať, slovom: bojovať a víťaziť.

Aby boly všetky činy tvoje dobre sporiadané a opravdivým duchom oživené, dobre urobíš, keď si ustáliš isté a určité pravidlo kresťanského života. Nech je ono krátkô, jasnô, a možnô, a nech sa srovnáva s povahou a stavom tvojim. Poraď sa v tejto veci s múdrym spovedníkom.

Tak a nie ináč musíš začať každý deň, aby si vôľu Božiu splnil(a) a spasenie dosiahol(la).

Pozn. — Toto všetko môžeš vykonať v srdci svojom medzi obliekaním. Chceš-li však aj ústne sa modliť, pokľakni na kolená, a modli sa takto:

1. *Poďakovanie.*

V mene Otca † i Syna i Ducha svätého. Amen. Ježiš, Maria, Jozef! — vám darúvam srdce svoje i dušu svoju.

Ó, najsvätejšia a nerozdielna Trojico, Pane a Bože vo troch osobách! Verím, že si tu prítomný. Klaniam sa Ti v hlbokej pokore a milujem Ťa z celého srdca a nado všetko. (Sv. Alfons.)

Ďakujem Ti čo najvrúcnejšie za všetky dobrodenia, obzvlášte za to, že si ma tejto noci zachovať a od všetkého zlého milostive zachrániť ráčil.

2. *Prosba o potrebné milosti.*

Ó, Bože, prosím Ťa pre zásluhy Pána nášho Ježiša Krista: osvieť a posilni ma, aby som tvoju najsvätejšiu vôľu vždy poznal(a) a plnil(a) a každého hriechu sa varoval(a).

Najblahoslavenejšia Panno Maria, anjeli, svätí a sväté Božie, proste za mňa u Pána Boha, by som Ho dnes žiadnym hriechom neobrazil(a).

3. *Dobrý úmysel.*

Čokoľvek budem myslieť, mluviť, robiť a trpieť, všetko chcem, ó, Bože môj!

z lásky k Tebe, k Tvojej cti a chvále, myslieť, mluviť, robiť a trpieť. Spojujem všetky svoje myšlienky, reči a skutky i svoje utrpenia so zásluhami Pána Ježiša a najblahoslavenejšej Panny Marie.

Spolu vrúcne si žiadam dosiahnuť všetky odpustky, ktoré dnes získať môžem a skladám ich do rúk najbl. Panny Marie.

4. *Predsavzatie.*

Pevne si umieňujem verne konať všetky svoje povinnosti a varovať sa každého dobrovoľného hriechu, obzvlášte toho ... ku ktorému som naklonený(á) a vystríhať sa každej blízkej príležitosti ku hriechu, obzvlášte tej ... Chcem sa tiež v trpelivosti cvičiť, pokušeniam zmužile odporovať a so zaprením seba ctnostne žiť. — Bože! buď mi milostivý a pomáhaj mi!

Pripoj 3 „Zdravas Maria" ku cti nepoškvrneného Počatia najbl. Panny Marie za zachovanie sv. čistoty a riekni:

Ó, Panno Maria, Matko a nádej moja, pod ochranu Tvoju sa utiekam, v nej žiť, v nej umrieť si žiadam. Ráč ma od hriechu zachovať a svoje sväté požehnanie hojne mi udeliť.

Pozn. Keď nemáš času tieto modlitby vykonať, s vrúcnym srdcom aspoň takto si vzdychni:

Verím, ó, Bože, že si tu prítomný. Tebe sa klaniam, Teba z celej duše milujem. Prijmi, moje vďaky za všetky dobrodenia, ktoré si mi preukázal. Čokoľvek dnes myslieť, čokoľvek mluviť, čokoľvek robiť a trpieť budem: Tebe, ó, Bože, v obeť prinášam. Spolu vrúcne si žiadam dosiahnuť všetky odpustky, ktoré dnes získať môžem a skladám ich do rúk najblahoslavenejšej Panny Marie.

Potom vykonaj obvyklé ranné modlitby svoje.

Modlitba Pána.

Otče náš, ktorý si na nebesiach! Posväť sa meno Tvoje; príjď kráľovstvo Tvoje; buď vôľa Tvoja jako v nebi tak i na zemi. Chlieb náš vezdajší daj nám dnes, a odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame našim vinníkom; a neuvoď nás v pokušenie, ale zbav nás odo zlého. Amen.

Zdravas Maria, milosti plná, Pán s Tebou, Požehnanás' Ty medzi ženami a požehnaný plod života Tvojho, Ježiš. Svätá Maria, Matko Božia, pros za nás hriešnych nyní i v hodinu smrti našej. Amen.

Verím v Boha Otca, všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme. I v Ježiša Krista,

Syna Jeho jednorodeného, Pána nášho; ktorý sa počal z Ducha svätého, narodil sa z Marie Panny; trpel pod Pontským Pilátom, ukrižovaný umrel i pohrobený je; vstúpil do pekiel, tretieho dňa vstal z mŕtvych; vstúpil na nebesia, sedí na pravici Boha Otca všemohúceho; odtiaľ prijde súdiť živých i mŕtvych. Verím v Ducha svätého, svätú cirkev všeobecnú, svätých obcovanie, hriechov odpustenie, tela z mŕtvych vzkriesenie a život večný. Amen.

Zdravas Kráľovno.

Zdravas' kráľovno, Matko milosrdenstva, život, sladkosť a nádej naša, zdravas'! k Tebe voláme, vyhnaní synovia Evy; k Tebe vzdycháme, lkajúci a plačúci v tomto slzavom údolí. A preto, Prímluvnico naša, obráť k nám Svoje milosrdné oči; a Ježiša, požehnaný plod života Svojho, nám po tomto vyhnanstve ukáž, ó, milostivá, ó, prívetivá, ó, presladká Panno Maria!

Modlitba k anjelovi strážcovi.

Anjelu Boží, Strážco môj! — Ráč vždycky byť ochranca môj! — Mňa vždycky riaď a napravuj, — ku dobrému ma po-

vzbudzuj, — ctnostiam svätým ma vyučuj. — Nech som živý(á) jak chce Boh môj: — Telo, svet, diabla premáham, — Na tvé vnuknutie pozor dám. — Nech svätého obcovania, — Pridržam sa do skonania, — A po smrti v nebi večne, — Chválim Boha ustavične. — Amen.

Poznámka. Odporúča sa, pomaly a vážne opakovať Desatoro Božích a pätoro cirkevných prikázaní.

Chvályslovie.

Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému, jako bolo na počiatku, i nyní i vždycky i na veky vekov. Amen.

Poznámka. Veľmi spasiteľné, áno potrebné je, aby katolícky kresťan, ktorý vskutku nábožný život viesť chce, denne, najlepšie ráno, aspoň štvrť hodiny o niektorej večnej pravde rozjímal, alebo aspoň jednu časť zo zlatej knižky Tomáša Kempenského čítal: Možno tiež o umučení Pána rozmýšľať.

O rozjímavej modlitbe.

„Rozjímať“ znamená premýšľať o niektorej pravde sv. viery. V rozjímaní má každý(á) na zreteli mať svoje večné spasenie a má svoju vôľu pohnúť, aby všetky prostriedky ku spaseniu svojmu užíval(a).

Kto nerozjíma, nechápe, jak dôležité je dušu spasiť, nepoznáva nebezpečenstvá, ktoré duši jeho hrozia, nepoznáva a neoškliví sa chýb svojich, nepomyslí, jak ohavný je hriech, a klesá často do neho, až konečne srdce jeho zcela zatvrdne. Z toho vysvitá, prečo je svet tak zvrhlý a prečo premnoho ľudí na veky hynie; lebo nerozjímajú. *„Spustošením spustne celá zem; lebo nenie žiadneho, kto by to rozvažoval srdcom.“* (Jerem. 12, 11.)

Ale kto o večných pravdách rozmýšľa, nikdy nezhreší. Praví Duch sv.: „Vo všetkých skutkoch svojich pamätaj na posledné veci svoje a na veky nezhresíš“. (Sir. 7, 40.) Kto rozjíma, lepšie poznáva prikázania Božie, svoje náruživosti, svoje hriechy a nedokonalosti, svoju slabosť a krehkosť. V modlitbe tej nadobúda sily, aby svodnému svetu odolal, aby kríže trpelive znášal, povinnosti, hoc i ťažšie, svedomite vykonával a v ctnostiach kresťanských prospieval a dokonalý život viedol. — Bár by si preto každý(á) modlitbu rozjímavú zamiloval(a) a denne aspoň štvrť hodiny sa jej oddal(a)! Ó, jako by v ctnosti napredoval(a) a jako by sa každého i najmenšieho hriechu chránil(a)!

Mnohý si myslí, že rozjímať je vecou

ťažkou a ktorá len rehoľníkom náleží. Oj, nie! Ako remeselník, hospodár, kupec o svojich záležitostiach premýšľajú, jako by svojim remeslom, obchodom, gazdovstvom viacej získali, tak môžeš i ty premýšľať o svojom spasení a o prostriedkoch, ktoré k nemu vedú.

I. Ako máme rozjímať?

(Výklad.)

Modlitba rozjímavá obsahuje 3 časti: prípravu, vlastné rozjímanie čili uvažovanie a zakončenie.

a) *Príprava.*

Pred rozjímaním pomodli sa k Duchu sv., aby ťa osvietil a k dobrému povzbudil a pripoj „Zdravas Maria“, alebo sa pomodli „Otčenáš a Zdravas Maria.“

Potom 1. vzbuď *vieru* v prítomnosť Božiu asi takto: „Bože môj, pevne verím, že si tu prítomný. Klaniam sa Ti s najhlbšou úctou, jako sa Ti anjeli v nebi klaňajú“. 2. Ďalej vzbuď *pokoru a ľútosť* asi takto: „Bože môj, pre hriechy svoje zaslúžil(a) som už dávno do pekla byť uvrhnutým(ou). Ó, smiluj sa nado mnou podľa veľkého milosrdenstva Svojho. Lebo ľutujem z celého srdca, že som Ťa toľkokrát

obrazil(a) a Srdce Tvoje lásky plné zarmútil(a)". 3. *Pros* konečne o potrebnú milosť k rozjímaniu asi takto: „Bože môj, pre lásku a zásluhy Ježiša Krista a na prímluvu Panny Marie *osvieť a posilni* ma, abych poznal(a), čo si odo mňa žiadaš a aby sa odhodlal(a) vôľu Tvoju sv. plniť. Ó, Maria, Matičko moja, sv. Jozefe, sv. anjelu Strážco a všetci sv. patróni moji, orodujte za mňa, aby duša moja nesmrteľná z tohoto rozjímania veliký úžitok mala".

b) *Vlastné rozjímanie.*

1. *Opakuj* si v duchu na krátko, čo si čítal(a), alebo čítať slyšal(a) a o čom máš rozjímať. 2. Pýtaj sa sám(a) seba, *čomu v tej veci učí viera sv.* a 3. *vzbuď* hneď *vieru v túto pravdu* v srdci svojom asi takto: „Verím pevne, ó, Bože, túto sv. pravdu, jako cirkev sv. sama ju učí a v nej verí, lebo Ty sám mluvíš k nám skrze ňu. Prenikni ma pravdou tou, aby som i žil(a) podľa nej". — Teraz *obrát na seba* pravdu tú a pýtaj sa sám(a) seba:

A) Ohľadom prítomnosti: Jestli by som chcel podľa tej pravdy žiť, vtedy: 1. *čo* mám činiť? a 2. *prečo* mám tak činiť?

Osoží mi to? Je mi to nevyhnutne potrebné ku spaseniu? Jako v tej veci pokračoval P. Ježiš..., bl. P. Maria..., svätí a sväté Božie? Či nemám ich aj ja nasledovať? Či je to vecou nemožnou? Oj, nie! Boh nežiada nič nemožného... S milosťou jeho všetko je možné... Keď mohli to tí, tie, prečo by som i ja nemohol(a)?... Čo si budem vo veci tej na lôžku smrteľnom žiadať?

B) Ohľadom minulosti: Áno, tak *mám* činiť! ale 1. či vskutku som tak činil(a) v minulom živote svojom? Nečinil(a) som pravý opak toho? a) *Spytuj* na krátko svedomie svoje... b) *Priznaj* sa úprimne k chybám svojim... c) *Ľutuj* ich a opakuj často: Ó, Bože, odpusť, ľúto mi velmi, že som Ťa obrazil(a). Ježišu môj, milosrdenstvo! a pod. 1. Ale čo bolo asi *príčinou*, že som dosaváď nežil(a), ako som mal(a)? Bola toho snáď vinou: *a)* moja zaslepenosť?... zavinená nevedomosť?... roztržitosť?... vlažnosť a nedbalosť?... alebo *b)* niektorá zlá náruživosť: pýcha?... smyseľnosť?... láska k svetu, jeho radostiam a statkom?... moja povaha?... či *c)* vonkajšia príčina, jako: pokušenie?... zamestnanie? ... spoločnosť... atď.

C) ohľadom budúcnosti: Jako si budem od dneska v tej veci počínať? alebo čo

učiním? ako život svoj zariadim? — 1. Učiň pevné *predsavzatie,* najprv *všeobecné,* potom *zvláštne,* jako na pr. pravdu alebo ctnosť, o ktorej si rozjímal(a), už *dnes* uskutočníš, alebo v nej sa cvičiť budeš..., ten alebo onen návyk, tú alebo onú náruživosť zanecháš..., tú alebo onú chybu odložíš atď... 2. *ako* to dokážeš? Voľ súce *prostriedky,* jako: mužné sebazaprenie..., vrúcnu modlitbu... Odlož *prekážky,* jako: príležitosť..., ctižiadosť..., samolásku...

Ale nezapomeň, že pravým úžitkom rozjímavej modlitby, jako sv. Alfons učí, nie sú puhé, suché uvažovania, lež *zbožné hnutie srdca a vrúcne vzdychy, prosby a predsavzatia.* Toto troje je najvzácnejšie ovocie modlitby rozjímavej. To je tá trojitá zlatá niť, ktorou celé rozjímanie má byť pretkané. Záležia však *zbožné hnutia* vo vzbudzovaní rozličných ctností, na pr. viery, dôvery, oddanosti do vôle Božej, pokory, vďačnosti k Bohu atď. — Najčastejšie však vzbudzovať treba v rozjímaní lásku k *Bohu* a *ľútosť.* Lebo dľa slov sv. Tomáša, učiteľa Cirkvi sv., „každé vzbudenie dokonalej lásky zaslúži život večný", t. j. milosť Božiu a slávu nebeskú. A to isté musíme povedať o dokonálej ľútosti. A

preto opakuj často: „Bože môj, milujem Ťa nado všetko“. „Milujem Ťa viacej než seba samého, viacej než celý svet“. „Chcem vždycky a vo všetkom Tebe sa ľúbiť“. „Radujem sa z toho, že si nekonečne šťastný a blažený.“ „Ľutujem z celého srdca, že som dosaváď k Tebe tak nevďačným(ou) bol(a)“ atď. — *V prosbách* svojich žiadaj Boha o potrebné milosti a ctnosti: o pokoru, vytrvalosť, trpelivosť, víťazstvo v pokušeniach atď., na pr.: „Bože môj, pomož mi! „Neopúšťaj ma!“ „Daj mi sv. trpelivosť!“ atď.

c) *Ukončenie.*

1. *Poďakuj* Pánu Bohu za osvietenie a iné milosti, ktorých ti v rozjímaní udelil. 2. *Obnov* na krátko svoje predsavzatia a pevnú, úprimnú vôľu ich splniť. 3. *Pros* pokorne Pána Boha pre lásku Krista Ježiša a blahosl. Panny Marie za milosť, abys' Mu verným(ou) zostal(a), a čo si sebe umienil(a), vykonal(a). 4. *Poruč* ešte seba, duše v očistci, rodičov, príbuzných, predstavených, poddaných dobrodincov, cirkev svätú, úbohých hriešnikov a umierajúcich Pánu Bohu a ochrane bl. Panny Marie, a jako *kytičku na pamiatku* vezmi si podľa rady sv. Františka Saleského nie-

ktorú myšlienku, ktorá ťa v rozjímaní zvlášte dojala, abys' jej vôňu svätú po celý deň okúšal.

Po rozjímaní pomodli sa „Otčenáš" a „Zdravas Maria" za zotrvanie v dobrom.

Zapamätaj si o rozjímaní zásadu sv. Alfonsa: „Úžitok rozjímavej modlitby nezáleží tak v premýšľaní o nejakej pravde, jako skorej vo vzbudzovaní ctností (viery, nádeje, lásky, pokory, ľútosti, vďačnosti...), v prosbách a predsavzatiach. To je troje výborné ovocie rozjímania." —

Ako máme rozjímať?

(Prehľad.)

I. Príprava.
1. Vzbudiť vieru v prítomnosť Božiu.
2. Vzbudiť pokoru a ľútosť
3. Prosiť za milosť dobrého rozjímania.

Po čítaní z knihy päť otázok:

II. Vlastné rozjímanie.
1. Čo som čítal(a)? (Krátke opakovanie.)
2. Čo mám podľa tej pravdy činiť, alebo čoho sa varovať?
3. Prečo mám tak činiť? (Je to potrebné, užitočné?...)

II. Vlastné rozjímanie.

4. Čo som dosiaľ činil(a)? (Spytovanie svedomia a ľútosť.)
5. Čo budem od tejto chvíle robiť? (Predsavzatie všeobecné a zvláštne pre ten deň.)

Prosby.

III. Ukončenie.

1. Poďakuj za obdržané milosti.
2. Obnov predsavzatia.
3. Popros o milosti.
4. Vzbudzuj ctnosti (viery, nádeje, lásky, ľútosti...)
5. Odporúč seba i iných Pánu Bohu.
6. Pomodli sa „Otčenáš“ a „Zdravas Mariа“ za zotrvanie.

Poznámka 1. Rozjímanie o umučení Pána je kratšie. Pritom odpovedz si na tieto otázky: 1. Kto trpel tak nevýslovné muky? 2. Čo trpel? 3. Ako trpel? 4. Pre koho trpel? Prečo trpel? — Cvič sa pilne v láske ku Pánu Ježišovi, v súcitnosti s Ním, v ľútosti, vo vďačnosti atď. Učiň spolu vhodné predsavzatia a ostatný čas zaoberaj sa hlavne vzbudzovaním ctností a prosbami. To je najľahší a spolu najužitočnejší spôsob rozjímania o umučení Pána.

Poznámka 2. Nemôžeš-li hneď dobre rozjímať, nech ťa to nezroní! Človek sa musí v rozjímaní dlho cvičiť, pokým sa majstrom stane, a žiadnej ctnosti nenadobudneme, iba stálym cvičením, modlitbou a bojom.

Poznámka 3. Jestliže ťa nevábi tento zložitejší spôsob rozjímania, voľ si spôsob, ktorý zvlášte sv. František Salezský odporúča: Zotrvaj ticho a spokojne v prítomnosti Božej; — alebo hľaď očami sv. viery na Pána Ježiša v niektorom tajomstve jeho lásky. Tu ústa mlčia, ale srdce mluví za príkladom sv. Marie Magdaleny u nôh Pána. Je to modlitba srdca. Hľaď na Pána Ježiša, nie však chladne a ľahostajne, ale s láskou, s vďačnosťou, ľútosťou, s dôverou, s úctou, s pokorou, s radostným podivom ... a povedz mu v srdci svojom, čo si od neho praješ: vyznaj mu svoju vrúcnu oddanosť a lásku a ubezpeč ho, že sa mu chceš vo všetkom ľúbiť a jeho sv. vôľu plniť. Nehovor ustavične len sám(a); ale nechaj tiež hovoriť Pána Ježiša; naslúchaj jeho slovám, čo si praje od teba. — Čiňme to už teraz, čo budeme v nebi cez celú večnosť činiť, hľadiac s nevýslovnou blaženosťou na P. Boha z tvári do tvári.

Týmto spôsobom najlepšie sa rozjíma o najsv. Sviatosti Oltárnej pred svätostánkom.

Poznámka 4. Predlohu k rozjímaniu na každý deň v týždni najdeš na konci I. časti. Nie je treba prebrať každý deň všetky tri odstavce. Dostačí i jeden alebo dva, o ostatnom druhý raz môžeš rozjímať.

Ani poučenie, ktoré si z rozjímania vezmeš, ani predsavzatia nemusia byť vždy iné. Môžu byť aj niekoľko ráz opätovne tie isté, jestliže to tvoj duševný stav vyžaduje.

SPASITEĽNÉ POKYNY,

jako máme celý deň sväte stráviť.

„Choď predo mnou a buď dokonály.“ (I. kn. Mojž. 17, 1.)

1. Stále pamätaj, že Pán Boh je vždy a všade prítomný. Oko Pánovo pozoruje všetky kroky a skutky tvoje. „Od rána až do súmraku nič neujde jeho zraku.“ On je svedkom našich rečí, — našich skutkov, svedkom aj najtajnejších našich myšlienok a žiadostí a bude jednúc aj naším sudcom. Vzpomienka na prítomnosť Božiu odvráti

ťa od hriechu a povzbudí, aby si verne a svedomite zachovával(a) prikázania Božie a cirkevné a tiež povinnosti svojho stavu a povolania, ako dosvedčuje o sebe Žalmista Pána: „Zachovával som prikázania tvoje a svedectvá tvoje; lebo všetky cesty moje sú pred obličajom tvojím“ (Žalm 118, 168.). A sv. Ján Zlatoústy praví: „Pamätujeme-li stále na Božiu prítomnosť, nebudeme nič zlého myslieť, ani mluviť, ani činiť.“

2. Všetky práce svoje začínaj s Pánom Bohom a konaj ich na česť a slávu Božiu. „Či teda jete a či pijete, a či čokoľvek iného činíte, všetko na slávu Božiu čiňte“ (I. Kor. 10, 31.).

Obnovuj často dobrý úmysel na pr. slovami:

Všetko, ó, Bože, z lásky k tebe!

„Všetko pre Teba, ó, najsvätejšie Srdce Ježišovo!“ (Vždycky 300 dní odpust.) „Všetko pre Teba, ó, dobrý Ježišu! Všetko ku cti a sláve Božej!“

Krásny zvyk je, začať a dokončiť každú prácu so „Zdravas Maria“.

3. Keď je práca obťažná, alebo sa ti nedarí, nepoddávaj sa hnevu a zlosti, a naskrze nezloreč, ale odporúčaj sa P. Bohu a najblahoslavenejšej P. Marii:

„Ráč mi, ó, Ježišu, svätú trpezlivosť dať!“ — „Ty však, ó, Maria, Matko moja, zachráň od hriechu jazyk môj!“

4. Prijímaj denné kríže a bolesti s odovzdanosťou do vôle Božej a hovor s Pánom Ježišom:

„Otče,... nie moja vôľa, lež tvoja nech sa stane!“ (Luk. 22, 42.)

Alebo s prosbou „Otčenáš“-a:

„Otče náš,... buď vôľa Tvoja, jako v nebi tak i na zemi!“

5. Usiluj sa horlive mysľou tvojou spojeným(ou) byť s Bohom tým, že si často naň vzpomneš a s ním sa spojíš krátkymi povzdychami, tak na príklad:

„Môj Bože a moje všetko!“ (Vždy 50 dní odp.) „Ježišu, Bože môj, mulujem Ťa nadovšetko!“ (Vždy 50 dní odp.) „Môj Ježišu, milosrdenstvo!“ (Vždy 300 dní odp.)

Také krátke povzdychy nevyrušia ťa v robote, ale ťa povzbudia k novej horlivosti. — Sv. Alfons z Liguori mal krásnu obyčaj, pomodliť sa „Zdravas Maria“, kedykoľvek počul hodiny biť. — Sv. Bonaventúra hovorí, že najblahosl. P. Maria pozdravuje nás milosťou, kedykoľvek my ju pozdravujeme so „Zdravas Maria“.

6. Varuj sa každého hriechu nielen ťažkého, ale i všedného, a každej blízkej prí-

ležitosti, kde by si mohol(la) ťažko zhrešiť. — Takéto príležitosti sú: Styk s osobami, ktoré vedú neverecké a nemravné reči; — čítanie kníh, časopisov a novín, v ktorých sa zľahčuje a v posmech uvádza viera, alebo sa píše o veciach nepočestných, nemravných. — Príležitosťami ku hriechu sú i predčasné, tajné, dlhé a nedovolené známosti, jako tiež túlanie sa mládeže po nociach; — tak tiež: bia. kiná, divadlá, keď sa hrajú nemravné, alebo vieru potupujúce kusy. — Príležitosťami ku hriechu sú hostínce, krčmy tomu, kto snadno prestupuje medze, hranice striezlivosti, alebo sa náruživo oddáva hrám v karty, — pri čom tiež obyčajne kľaje, že sa až zem trasie. — Príležitosťami ku hriechu sú rozpustilé tanečné zábavy, moderné nestydaté tance (šimi-šimi a toho druhu), kabarety, sobotky (kde sú v obyčaji), priadky (kúdelné chyže), keď tam aj mužská mládež chodí, atď. — a konečne i neslušné obrazy a sochy. — Kto sa dobrovoľne do blízkej príležitosti vydáva. už tým ťažko hreší; lebo „kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom“.

7. Odporúč sa do ochrany Božej, keď ťa prekvapí nejaké pokušenie buď od svodného sveta, buď od diabla, nepriateľa na-

šej spásy, ktorý „jako lev ručiaci obchádza a hľadá, koho by zožral“ (I. Petr. 5, 8.); alebo keď ťa pokúšajú tvoje vlastné rozpustilé žiadosti a náklonnosti; sme totižto ku zlému naklonení od mladosti svojej, a „Bojovanie je život človeka na zemi“ (Job 7, 1.).

Ale obzvlášte v pokušeniach proti sv. čistote hneď volaj vrúcne a s dôverou:

„Ó, Ježišu, ó, Maria, opatrujte mňa!“

Pamätaj, že myšlienky proti sv. čistote sú podľa sv. Alfonsa takrečeno „pekelné iskry“. Ako iskru hneď strasieme, padne-li nám na odev, tak chytro odpudzujme neslušné pokušenia; — ale sú ony tiež ako sadza, ktorá padnúc na biely šat, alebo predmet, len fúknutím sa dá bez stopy odstrániť: tak i sadza nečistého pokušenia nie násilne, ale opovržením a bázňou pred hriechom a jeho trestom najistejšie sa zaženie. Preto hneď vzývaj najsv. mena „Ježiš a Maria“ a myšlienky svoje obrať na vážné a počestné, slušné veci.

8. Jestliže si sa dopustil(a) nejakého a menovite ťažkého hriechu, vzbuď hneď dokonalú a úprimnú ľútosť s úmyslom, že sa z neho chceš aj vyspovedať, keď ti bude možno:

‚Ó, Ježišu, milujem Ťa nadovšetko a z lásky k Tebe ľutujem z celého srdca, že som Ťa obrazil(a). Buď milostivý mne hriešnemu(ej)! Chcem pravé pokánie činiť a z lásky k Tebe budem sa každého hriechu varovať.‘ —

9. Radostne konaj skutky kresťanskej lásky k bližnému, kedykoľvek sa ti naskytne príležitosť.

Váž si každého zo svojich bližných, preto že je na obraz Boží stvorený, predrahou krvou P. Ježiša vykúpený a určený pre večnú blaženosť v nebi. Každému dobré praj. — Pamätujúc na slová P. Ježiša o skutkoch milosrdenstva: „Veru, povedám vám: nakoľko ste to učinili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to učinili“ (Mat. 25, 40.), pomáhaj potrebným dobrou radou a šľachetnými skutkami.

Čo sa almužný týka, jestli máš mnoho, dávaj mnoho; keď máš málo, i z mála rád(a) udeľuj. Ruka chudobného je pokladničkou Kristovou: čo chudobnému dávaš, to Kristus Pán prijíma, jako by si to Jemu daroval(a). „Na úroky Pánu Bohu dáva, kto sa nad chudobným smilováva.“

Modli sa často za svojich bližných, ob-

zvlášte za tých, ktorí ti nejak ukrivdili, aby si ich Pánu Bohu i sebe získal(a).

Znášaj vady a chyby tých, s ktorými si vo styku, jako radí sv. apoštol: „Znášajte jeden druhého farchy, a tak vyplníte zákon Kristov.“ (Gal. 6, 2.) „Láska je trpelivá, je dobrotivá“ (I. Kor. 13, 4.), „všetko znáša.“ (ib. 7.) —

10. Navštív každý deň, nakoľko môžeš, najsv. Sviatosť Oltárnu a pomodli sa sv. ruženec.

Ako máme slávit nedele a zasvätené povinné sviatky?

V tieto dni, ktoré obzvlášte ustanovené sú ku cti a sláve Božej a ku spaseniu tvojej duše, zaviazaný(á) si, a to pod ťažkým hriechom, celú sv. omšu nábožne slyšať, jestli ťa neomlúva choroba, alebo iná dôležitá príčina. Buď na sv. omši prítomný s najväčšou pobožnosťou.

Kázeň pozorne poslúchaj a obracaj ju sám(a) na seba. Zapamätaj si, čo pre teba je obzvlášte dôležité, a mysli na to často pri dennej svojej robote.

Choď pilne na odpoludňajšie služby Božie, obzvlášte keď koná sa kresťanské vy-

naučovanie. Najdôležitejšie pravdy a povinnosti vštepuj si hlboko do srdca. —

V tieto zasvätené dni konaj skutky lásky: navštivuj a teš chorých, modli sa za zomrelých rodičov, priateľov a dobrodincov. Vystríhaj sa zlých a nebezpečných spoločností a zábav: Slušná a počestná zábava nie je však na škodu. Je korením života. Zasmušilosť a zádumčivosť nesluší pravým služobníkom Božím. V Pánu „veselého rozdavača miluje Boh.“ —

Anjelské pozdravenie.

Ráno, na poludnie a večer, keď sa zvoní na pozdravenie anjelské, spomni si na veliké tajomstvo vtelenia Syna Božieho a modli sa:

Anjel Pána zvestoval Panne Marii, a počala z Ducha svätého. Zdravas atď.

Ejhľa dievka Pána, staň sa mi podľa slova tvojho. Zdravas atď.

A slovo telom učinené je, a prebývalo medzi nami. Zdravas atď.

Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko! Aby sme hodní boli zasľúbení Kristových.

Milosť Tvoju, prosíme, Pane, ráč do myslí našich vliať, aby sme, ktorí sme skrze anjela zvestujúceho vtelenie Krista, Syna Tvojho poznali, skrze umučenie Jeho

a kríž ku sláve vzkriesenia privedení boli. Skrze tohože Krista. Pána nášho. Amen.

(Večer sa pridáva za duše v očistci):

Otče náš. Zdravas Maria.

V. Odpočinutie večné daj im Pane.

R. Svetlo večné nech im svieti.

V. Nech odpočívajú v pokoji.

R. Amen.

Miesto „Anjel Pána" má sa však v dobe veľkonočnej stojačky modliť, kto vie „Raduj sa nebies kráľovna", jako nasleduje:

Raduj sa nebies kráľovna! — Alleluja, Alleluja!

Kohos' nosiť bola hodná. — Alleluja, Alleluja!

Z mŕtvych vstal, jak predpovedal. — Alleluja, Alleluja!

Pros, aby nás k sebe prijal. — Alleluja, Alleluja!

V. Raduj sa a veseľ sa Panno Maria, Alleluja.

R. Lebo vstal Pán zaiste, Alleluja.

Modlime sa. — Bože, ktorý si vzkriesením Syna svojho, Pána nášho, Ježiša Krista, svet potešiť ráčil, udeľ prosíme, aby sme skrze Rodičku jeho Pannu Mariu, radosť života večného dosiahli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Večer pridaj za duše v očistci, jako po „Anjel Pána."

Modlitba pred jedením.

Oči všetkých dúfajú v Tebe, Pane! a Ty im dávaš pokrm v čas príhodný; otváraš ruku Svoju a naplňuješ každý živočích požehnaním, Sláva Otcu...

Pane, smiluj sa nad nami, Kriste, smiluj sa nad nami. Pane, smiluj sa nad nami. Otče náš... Zdravas Maria...

Požehnaj nás, Pane, i tieto dary Svoje, ktoré z Tvojej štedrosti požívať budeme. Skrze Krista, Pána našeho. Amen.

Modlitba po jedení.

Ďakujeme Tebe, všemohúci Bože, za všetky dobrodenia Tvoje. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Sláva Otcu... Pane, smiluj sa nad nami. Kriste, smiluj sa nad nami. Pane, smiluj sa nad nami! Otče náš... Zdravas Maria...

Ráč životom večným odplatiť, Pane, všetkým, ktorí nám pre meno Tvoje dobre činia. Amen.

(50-dňové odpustky dvakrát za deň.)

Kratší spôsob.

Pred jedením.

Vzhliadni, ó Bože, okom milostivým na mňa hriešneho(u) a požehnaj mňa a dary tieto, ktoré z Tvojej štedrosti požívať budem.

Po jedení.

Prijmi, ó Pane, vrúcné vďaky za tieto dary, ktoré si mne nehodnému milostive udelil.

Modlitba vo štvrtok večer po „Anjel Pána“ na pamiatku smrteľných úzkostí Pána Ježiša.

1. „Otče, jak chceš, prenes tento kalich odo mňa; avšak nie moja vôľa, lež tvoja nech sa stane.“ (Luk. 22, 42.) „Otčenáš... Zdravas Maria...“

2. „Smutná je duša moja až na smrť.“ (Mat. 26, 38.) „Otčenáš... Zdravas Maria...“

3. „A jeho pot bol ako kvapky krvi tekúcej na zem.“ (Luk. 22, 44.) „Otčenáš... Zdravas Maria...“

Modlime sa. — Prosíme Ťa, ó, Pane, vzhliadni na nás svoju čeľaď, za ktorú do

rúk nepriateľov sa vydať a muky kríža podstúpiť neváhal Tvoj jednorodený Syn, Kristus Ježiš, ktorý s Tebou a Duchom Svätým žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

Modlitba v piatok odpoludnia

na pamiatku smrti P. Ježiša na kríži.

1. „Avšak od šiestej hodiny nastala tma po celej zemi až po deviatu hodinu.“ (Mat. 27, 45.) — „Otčenáš... Zdravas Maria...“

2. „A okolo deviatej hodiny zvolal Ježiš veľkým hlasom a riekol: Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ (Mat. 27, 46.) — „Otčenáš... Zdravas Maria...“

3. „No Ježiš opäť zvolal veľkým hlasom a vypustil ducha.“ (Mat. 27, 50.) — „Otčenáš ... Zdravas Maria...“

Modlime sa. — Pane Ježišu Kriste, ktorý si pre vykúpenie sveta na potupné drevo kríža vystúpiť a Svoju predrahú krv na odpustenie hriechov našich vyliať ráčil, pokorne Ťa prosíme, by si nám po smrti našej do nebies brány radostne dal vojsť. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Keď ideme vedľa kostola, pozdravme najsv. Sviatosť Oltárnu.

Chvála a vďaky buďte nyní a bez prestania najsvätejšej božskej Sviatosti Oltárnej!

(Raz cez deň 300 dní odp.)

„Pochválená a pozdravená buď najsvätejšia Sviatosť Oltárna od tohoto času až na veky! Amen.“

„Ježišu tichý a pokorný srdcom, sprav srdce moje podľa Srdca svojho.“

(Raz cez deň 100 dní odp.)

Keď ideme vedľa kríža.

Klaniame sa Tebe, ó, Pane Ježišu Kriste, a dobrorečíme Tebe; lebo svätým krížom svojim svet si vykúpil.

(Raz cez deň 100 dní odp.)

Keď ideme vedľa obrazu Bohorodičky.

„Ó Pani moja, ó, Matko moja, vzpomni, že som tvojim(ou)! Chráň a opatruj ma jako statok a majetok svoj!“

(40 dní odp. kedykoľvek sa v pokušení tak modlíme.)

„Matko moja, vysloboď ma dnes od ťažkého hriechu.“ So 3 „Zdravas Maria“.

(So zkrúšeným srdcom ráno a večer po 300 dní odp.)

Pobožnosť večerná.

„Pane, zostaň s nami, lebo sa zvečerieva, a deň sa už schýlil.“
(Luk. 24, 29.)

Poučenie.

Kristus Pán sám sa rád odobieral večernou dobou do zátišia, aby sa modlil. Všetci svätí a sväté Božie hľadeli sa posilniť večernou modlitbou a si oddýchnuť, a vodcovia života duševného nemalú kládli na ňu váhu vediac, že večerná doba je dobou najpríhodnejšou k hriechu i k modlitbe. Slušné je, aby si s Pánom Bohom deň skončil(a), ako si ho i započal(a). Pomysli si, že o jeden deň si zasè bližšie k večnosti. Kto vie, či Boh ešte tejto noci nepovolá dušu tvoju pred súdnu stolicu Svoju?

Konaj večernú pobožnosť svoju takto:

1. Poďakuj Pánu Bohu za všetky dobrodenia, ktoré ti tento deň preukázal.

2. Pros Ducha svätého, aby ťa osvietil, že by si poznal(a) hriechy, ktoré si toho dňa spáchal, za ne ľutoval a sa polepšil.

3. Spytuj pilne svedomie svoje, spomni si, jako si strávil(a) celý deň od rána až do večera v čom si chybil(a), ako boly sporiadané všetky myšlienky, slová a skutky

tvoje; zvlášť ale, jako si vykonal(a) svoje predsavzatia ráno učinené.

4. Vzbuď žiaľ a ľútosť, ak si tieto učinené predsavzatia nezachoval(a).

5. Pevne si umieň znova, že sa polepšíš, a pros Boha o potrebnú milosť. Konaj to všetko tak, ako by to bol posledný večer života tvojho.

6. Konečne pros Boha o milosť, aby ťa celú noc na tele i na duši chránil a opatroval.

Musíme sa zmieniť o veci, nad mieru dôležitej; o večernej modlitbe v rodine katolíckej.

Vieme dobre, že za novej doby duch nevery všemožne na tom pracuje, aby všetka pravá pobožnosť z rodín katolíckych vymizla, aby rodina bola vo svojich základoch podvrátená a v záhubu večnú uvrhnutá. Preto svedomití rodičia a hospodári tým horlivejšie na to majú dohliadať, aby v jejich rodinách nábožnosť, mravnosť a bázeň Božia znova ožily. čo hlavne spoločnou večernou modlitbou docieľa. Lebo táto je korunou všetkých denných prác a v kresťanskej rodine slávnym vyznaním a silným pilierom viery, ohniskom lásky k Bohu, plameňom Božieho požehnania, životom výchovy katolíckych

dietok a zároveň nedobytnou baštou a mocnou záštitou pred mnohými hriechami, a ochranou nevinnosti.

Modlitba večerná.

1. *Poďakovanie.*

V mene Otca i Syna atď.

Pane a Bože môj, na kolená padám pred Tebou a ďakujem Ti z celého srdca svojho za všetko, čo si mi v tento deň dobrého preukázal; za pokrm, za zdravie, za všetky sväté vnuknutia a osvietenia Tvoje, za ochranu a všetky iné milosti, ktoré ani poznať nemôžem. Ďakujem Ti za to, ó, nebeský Otče, skrze Krista, Pána nášeho.

2. Prosba za osvietenie.

Ó, vševedomý Bože, ktorý ustavične pozoruješ chovanie moje, každý krok môj riadiš a pred ktorým žiadna myšlienka nie je skrytá, osviet rozum môj, aby som dobre poznal(a), čo zlého som dnes učinil(a), alebo dobrého zanedbal(a), pohni vôľu moju, aby som za to srdečne ľutoval (a), a opravdive sa polepšil(a).

3. *Spytovanie svedomia.*

Rozpamätaj sa: jako si sa dnes choval(a) pri vstávaní za rána? — Pri rannej modlitbe? — Pri omši svätej? — Pri práci? — U stola? — K bližnému? — K tej alebo onej osobe? — Pri tej alebo onej príležitosti? — V nebezpečenstve, v zármutku a pokušení? — Nehrešil(a) si:

Myšlienkami? Nezaoberal(a) si sa dobrovoľne myšlienkami nečistými, pyšnými závistlivými, pomstivými, podozrievajúcimi, malomyseľnými? — Nepovolil(a) si im? — A jak často?

Slovami? Nemluvil(a) si nečisté reči? — Neohováral(a), neklial(a), nelhal(a) nežlorečil(a) si? Stalo sa to z prenáhlenia, či s rozvahou?

Skutkami? Nebol(a) si zahálčivý(á), v práci lenivý(á) a netrpezlivý(á)? — Nespáchal(a) si dačo zlého? — — Neprestúpil(a) si niektoré prikázania Cirkvi svätej? — Nebol(a) si ku svojim rodičom alebo predstaveným grobianský(á), trucovitý(á), neposlušný(á)? — Nebol(a) si k bližnému svojmu zatvrdlivý(á), vzdorovitý(á), nepriateľský(á), nemilosrdný(á), nespravodlivý(á)? Nezapríčinil(a) si bližnému svojmu nejakú škodu?

Zanedbanim? Nezameškal(a) si bližného svojho napomenúť, poučovať, od hriechu zdržovať? — Staral(a) si sa o spasenie duše svojich poddaných, svojich dietok? — Nezanedbal(a) si činiť dobré skutky? — Nezanedbal(a) si povinnosti stavu a povolania svojho? — Nezameškal(a) si modlitby?

Cudzimi hriechy? Nemal(a) si zaľúbenie v hriechu bližného? Nedal(a) si niekomu príčiny ku hriechu? — Zvlášte svojim dietkam alebo čeľadi? — Prekážal(a) si hriechy bližného, jak si mohol(a) a mal(a)?

Po tomto sa zvlášte spytuj, ako si predsavzatie ráno učinené vykonal(a), zrušil(a) si ho často a koľkokrát si sa premohol(a)? Premýšľaj bedlivo, čo bolo príčinou, že si klial(a) a jako sa máš budúcne hriechu varovať. — Vedz, že na tomto pozornom spytovaní všetka tvoja kresťanská dokonálosť záleží.

4. Žiaľ a ľútosť.

Ó, najdobrotivejší Otče, zase som Ťa dnes obrazil(a). Je to, hľa, tá vďačnosť, ktorú som Ti za toľké a tak veliké dobrodenia podlžný(á). Ach, uznávam vinu svoju, nie som hodný(á) nazývať sa dieťaťom Tvojím! Ale Tys', Otče môj, nekonečne dobrotivý a milosrdný. Preto s dôverou sa k

Tebe vraciam a k nohám Tvojim padajúc s očami slzavými Ťa za odpustenie všetkých hriechov prosím, ktorých som sa dnes dopustil(a). Želiem a ľutujem z celého srdca a to nielen preto, že som trest zaslúžil(a), lež aj preto, že som Teba, ó, Bože môj, najvyššiu a najláskavejšiu dobrotu obrazil(a)! Ó, Bože, buď milostivý mne hriešnemu!

5. *Predsavzatie.*

Opravdive si umieňujem, zo všetkých hriechov úprimne a hneď sa vyspovedať, všetkých príležitostí k hriechu sa varovať, všetky povinnosti svoje dokonale plniť a radšej umrieť, nežli Teba, najmilejšieho Boha svojho, vedome hriechom rozhnevať. Daj mi k tomu, ó, Pane, milosť svoju pre nekonečné zásluhy Božského syna svojho. Ó, najsv. Matko Pána, primlúvaj sa za mňa, aby som v dobrom zotrval(a) a nikdy viacej P. Boha neobrazil(a).

Prosby.

Navštív, prosíme Pane, príbytok tento a vyžeň z neho všetky úklady zlého nepriateľa; nech v ňom prebývajú svätí Anjeli Tvoji, ktorí by nás v pokoji zachovali

á požehnanie Tvoje buď nad nami vždycky, skrze Ježiša Krista, Pána našeho. Amen.

(Modlitba cirkevná.)

Ó, Bože, do Tvojich rúk porúčam telo svoje i dušu svoju. — Tebe odporúčam tiež svojich rodičov, príbuzných a známych, dobrodincov, priateľov aj nepriateľov. Opatruj všetkých mojich duchovných a svetských predstavených aj vrchnosti. Prispej ku pomoci chudobným, zajatým, zarmúteným, pocestným, chorým a umierajúcim. Obráť hriešnych a bludných; osvieť pohanov a neveriacich.

Ó, Bože, milosrdenstva! buď milostivý i úbohým dušičkám v očistci; skonč boľasti ich a uveď ich do večného odpočinutia. Amen.

„Ó, Maria, bez hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k Tebe utiekame!“ (Raz cez deň 100 dní odp.)

Svätí anjeli strážcovia, svätí naši Patróni a všetci milí svätí, orodujte za nás po všetek čas života nášho a obzvlášte v smrti našej. Amen.

pomodli nábožne „Otčenáš a Zdra-
vzbuď 3 Božské ctnosti a obdržíš
ov a 280 dní odp. — Horlivý ka-
zuje tri Božské ctnosti alebo pri
alebo večernej, alebo aspoň v ne-

deľu či doma, alebo v kostole a na každý pád aspoň raz v mesiaci.

Viera.

(Od sv. Alfonsa.)

Ó, môj Bože, ktorý si neomylná pravda, verím všetko, čo cirkev svätá veriť predkladá, lebo si jej to zjavil. Verím, že si Boh môj, ktorý všetko stvoril, verím, že spravodlivých v nebi večne odmeňuješ a zlých peklom tresceš. Verím, že si jeden Boh vo troch osobách: Otec, Syn a Duch svätý. Verím vo vtelenie, utrpenie a smrť Ježiša Krista. Verím konečne všetko, čo cirkev svätá verí. Ďakujem Ti, že si ma do Cirkvi svätej povolal a sľubujem, že v tejto sv. viere chcem žiť aj umrieť.

Nádej.

Môj Bože, dôverujem v tvojich prisľúbeniach, lebo si všemohúci, milosrdný a verný; úfam pre zásluhy Ježiša Krista odpustenie svojich hriechov, sotrvanie v dobrom až do konca a večnú slávu v nebi.

Láska a ľútosť.

Môj Bože, milujem Ťa z celého srdca svojho nadovšetko, lebo si najvyššie a lásky najhodnejšie dobro a z lásky k Tebe milujem a chcem milovať bližného svojho

jako seba samého(ú). Ľutujem z celého srdca a v ošklivosti mám všetky hriechy svoje preto, že som s nimi Teba, nekonečnú dobrotu obrazil(a). Sľubujem s milosťou Tvojou, o ktorú Ťa teraz a vždycky prosím, radšej umrieť, nežli Teba znova obraziť. Činím tiež i opravdivé predsavzatie v živote i smrti sväté sviatosti prijímať.

Ak môžeš, pomodli sa ešte sv. ruženec alebo litánie lorettánske na česť Rodičky Božej.

Pred spánkom.

Prv než si ľahneš, pokrop sa svätenou vodou, ktorú maj vždy vo sväteničke pri dverách. Na lôžku, prv než usneš, vzpomni si, že spánok je obrazom smrti a riekni sám ku sebe:

Umrieť musím, — ale neviem kedy, — a neviem jak, — a neviem kde; — viem však, — že by som bol navždy zatratený — a večnej blaženosti zbavený, — jestliže by som v hriechu smrteľnom zomrel. — Ó, Maria, Matko Božia, — pros za mňa hriešneho — teraz i v hodinu smrti mojej. Amen.

Ježiš, Maria, Jozef! Vám darúvam srdce i dušu svoju. Ježiš, Maria, Jozef! Stojte pri mne v poslednom boji! Ježiš, Maria, Jozef! Nech duša moja s vami v pokoji odíde. Amen.

(Odpustky 300 dní za všetky tieto prosby; odp. 100 dní za jednotlivé z nich.)

Ó, Bože, odoberám sa na odpočinok, aby som sa Ti zaľúbil(a). Pri každom dychu mám úmysel Teba milovať, Teba chváliť a Tebe slúžiť ako to činia anjeli a svätí v nebesiach. — Ó, Matko moja, P. Maria, požehnaj ma. — Svätý anjelu strážco a svätí moji Patróni, orodujte za mňa!

Kedykoľvek sa v noci prebudíš, aby pokušiteľ ku tebe sa neprilúdil, povznes myseľ svoju k P. Bohu na pr. slovami:

„Ježišu. Bože môj, milujem Ťa nadovšetko!“ (Za každým 50 dní odp.) — „Ó, Ježišu, ó, Maria, opatrujte mňa!“

Tak zaženieš každé pokušenie.

Denná pobožnosť.

(Krátky návod, ako ho podávajú OO. Redemptoristi pri sv. missiach.)

1. Jaknáhle ráno vstaneš, poznamenaj sa sv. krížom a riekni:

V mene Otca i Syna i Ducha sv. Amen. Ježiš, Maria, Jozef! — Vám darúvam srdce svoje i dušu svoju! — Verím, ó, Bože, že si mi prítomný. — Tebe sa klaniam, — Teba z celej duše milujem. — Prijmi moje vďaky za všetky dobrodenia, — ktoré si mi preukázal. — Čokoľvek dnes myslieť, — čokoľvek mluviť, — čokoľvek robiť budem: — Tebe, ó, Bože, — v obeť prinášam.

— Spolu vrúcne si žiadam — dosiahnuť všetky odpustky, ktoré dnes získať môžem — a skladám ich do rúk — najblahoslavenejšej Panny Marie.

2. Potom trikrát Zdravas Maria na česť najbl. Panny Marie za zachovanie sv. čistoty a riekni:

Ó, Panno Maria! — Matko a nádej moja, — pod Tvoju svätú ochranu sa utiekam, — v nej žiť, v nej umrieť si žiadam. — Ráč mňa od hriechu zachovať — a svoje sväté požehnanie hojne mi udeliť.

3. Ráno a pri práci spomni častejšie na Boha a riekni:

Všetko, ó, Bože, — konané buď z lásky k Tebe! — Všetko, ó, Kriste Ježišu! — buď ku cti a sláve Tvojej.

4. Pred jedením sa modli:

Vzhliadni, ó, Bože, — okom milostivým na mňa hriešneho(u) — a požehnaj mňa a dary tieto, — ktoré z Tvojej štedrosti požívať budem.

Po jedení Bohu vďaky vzdávaj:

Prijmi, ó, Pane, — vrúcne vďaky za tieto dary, — ktoré si mne nehodnému(ej) — milostive udelil.

5. Keď sa s niekym stretneš, pozdrav ho pozdravením kresťanským, rieknuc:

Pochválen Pán Ježiš Kristus! s odpoveďou: Na veky. Amen. (Každý raz 100 dní odpust.).

6. Keby ťa hnev alebo netrpezlivosť chcely opanovať, vzhliadni rýchlo k nebu a vzdychni:

Ráč mi, ó, Ježišu, svätej trpezlivosti dať. — Ty však, ó, Maria, Matko moja, — zachráň od hriechu jazyk môj!

7. Keby na teba nečisté pokušenie doliehalo, volaj k Bohu o pomoc a vzdychni:

Ó, Ježišu, ó, Maria, — opatrujte mňa!

8. Večer spytuj svedomie, ľutuj za spáchané hriechy. Keď sa cítiš vinným ťažkého hriechu, vzbuď dokonalú ľútosť a umieň si, že čím skorej sa vyspovedáš. Potom vzbuď tri božské ctnosti a pomodli sa 3 Zdravas Maria s modlitbou jako ráno, a tiež obvyklú večernú modlitbu svoju. Idúc spať pokrop sa svätenou vodou, pamätaj na lôžku než usneš na posledné veci človeka a ruky na prsia krížom položiac riekni:

Umrieť musím, — ale neviem kedy, — a neviem jak, — a neviem kde; — viem však, — že by som bol(a) navždy zatratený(á), — a večnej blaženosti zbavený(á), — jestliže by som v hriechu smrteľnom zomrel(a). — Ô, Maria, Matko Božia, — pros za mňa hriešneho(u) — teraz i v hodinu smrti mojej. Amen.

Odpustky missionárskeho sv. kríža.

Plnomocné: Dňa 3. mája, 14. septembra a vo výročitý to deň posvätenia miss. kríža, alebo v jeden deň pod oktávou. Potrebné je však: hodné prijatie sv. sviatosti, návšteva miss. kríža a

niektorého kostola, kde treba vykonať odpustkové modlitby na úmysel sv. Otca.

Neplnomocné: Raz za deň 5 rokov a 200 dní odp. získa, kto skrúšeným srdcom tento sv. kríž zbožne uctí a ku cti umučenia Pána i Otčenáš, Zdravas a Sláva Otcu sa pomodlí. Všetky tieto odpustky možno privlastniť aj dušičkám v očistci.

13. augusta 1913. **Pius X.**

Poznámka. — Veľmi užitočné je častejšie, aspoň raz v mesiaci, pripravovať sa na smrť modlitbou, ktorú najdeš na konci tejto časti pod názvom: „Osvedčenie na prípad smrti."

O najdrahšej obete omše svätej.

1. *Ustanovenie obety omše svätej.*

Kristus Pán cez celý čas svojho pozemského života žiaril svetu príkladom najsv. ctností, osviecoval myseľ nebeským učením, zohrieval srdcia božskou svojou láskou, dobročiniac všetkým, ktorí sa k nemu blížili. A odhodlaný súc zomrieť za naše spasenie, dal nám najväčší dôkaz najnežnejšej, nevýslovnej lásky tým, že ustanovil najsv. Sviatosť Oltárnu.

P. Ježiš po dokonanej poslednej večeri vzal chlieb do presvätých svojich rúk, vďaky činil a rozlámal a podal ho učeníkom svojim a riekol: „Toto je moje telo, ktoré

sa za vás dáva; to čiňte na moju pamiatku“ (Luk. 22, 19.). — Potom vzal kalich s vínom, vďaky vzdával a dal im a riekol: „Pite z toho všetci, lebo toto je moja krv nového zákona, ktorá sa vyleje za mnohých na odpustenie hriechov“ (Mat. 26, 27, 28.). — „To čiňte, koľko ráz koľvek budete piť, na moju pamiatku“ (I. Kor. 11, 25.). — Slovami: „To čiňte na moju pamiatku“, dal Ježiš Kristus apoštolom svojim a ich námestníkom, biskupom skrze nich kňazom, moc premeňovať chlieb na Jeho najsv. telo, a víno na Jeho najsv. krv. — Kňaz žehná, jako Kristus Pán, chlieb a víno, tie isté slová nad nimi rečie, ktoré Kristus P. riekol, — teda jako druhý Kristus, — a tak premeňuje sa na oltári chlieb a víno mocou Kristovou, jako pri poslednej večeri, na živé telo a živú krv Ježiša Krista.

Tak je Kristus Pán na našich oltároch našou stálou obetou.

Bez obety nenie žiadné náboženstvo. A jedine pravú obetu, sv. omšu, má len katolícke náboženstvo, ktorej sa Boh teší už skrze ústa Malachiáša proroka (1, 10.): „Od východu slnka až po západ veliké je meno moje medzi národami, a na každom mieste posvätuje a obetuje sa menu môj-

mu obeť čistá, (t. j. sám jednorodzený Syn Boží); lebo veliké je meno moje medzi národami, praví Pán zástupov.“ A tá Bohu milá, Jemu jedine dôstojná a čistá obeta je: sv. omša.

Ježiš Kristus, jednorodzený Syn Boží, sám obetoval sa za nás a to dvojakým spôsobom:

Ponajprv obetoval sa za spasenie naše na kríži spôsobom krvavým: „Obetovaný je, preto že sám chcel“ (Izai. 53, 7.).

Po druhé obetoval sa za nás a ustavične sa obetuje pri sv. omši spôsobom nekrvavým.

Medzi obetou kríža a obetou omše sv. nenie podstatného rozdielu; lebo v obidvoch obetách je ten istý obetujúci Veľkňaz a ten istý obetný dar, Ježiš Kristus.

Na kríži Kristus Pán skutočne trpel a umrel: pri omši sv. už netrpí a trpieť nemôže, majúc telo oslávené, ale obetuje sa za nás spôsobom nekrvavým.

Zásluhami svojej smrti na kríži Ježiš Kristus nás vykúpil: pri omši sv. činí nás účastnými milostí vykúpenia.

Omša sv. je, jako obeta na kríži, najdokonalejšou obetou chvály, vďakov, smierenia a prosby; lebo obsahuje najdokonalejší dar, ktorý možno Pánu Bohu priniesť,

totižto samého Božského Baránka, Ježiša Krista, pod spôsobami chleba a vína.

Ó, jaký poklad máme vo sv. omši! Sv. František Salesský praví: „Omša sv. je slnçom všetkých duchovných cvičení, stredom kresťanského náboženstva, dušou pobožnosti, nevýslovným tajomstvom a bezodnou priehlbinou lásky Božej.“ — Slyšme tiež Tomáša Kempenského: „Keď kňaz slúži sv. omšu, oslavuje Boha, oblažuje anjelov, vzdeláva Cirkev, pomáha živým, vyprosuje zomrelým pokoj a seba činí účastným všetkých milostí“.

Jak bohatými nás teda učinila Kristova láska jedinou obetou omše sv.! Touto obetou je katolícka Cirkev veľmocou, ktorá i v nebi sa uplatňuje, vzbudzujúc aj u nebešťanov úctu a obdiv.

Buďme teda hodní tej predrahej obety, ktorú prináša každý katolícky kňaz v mene Ježiša Krista Otcu nebeskému. Ctite a vážte si kat. kňaza, jakejkoľvek je hodnosti a viďte v ňom druhého Krista; preto tiež kňazov nešpiňte a netupte, a ktorí to činia, tým sa zďaleka vyhýbajte a tým viac sa za kňazov modlite. Povedomí buďte so živou vierou, čo sa pri sv. omši na oltári deje. Akonáhle kňaz včas pozdvihovania vysloví slová, ktoré Ježiš Kristus pri

poslednej večeri nad chlebom a vínom vyriekol, už nenie chlieb a víno na oltári, lež opravdivý, živý Ježiš Kristus, ako Boh a jako človek, ale pod spôsobami chleba a vína. — Preto tiež pred svätostánkom, alebo po pozdvihovaní, nech je pri ktoromkoľvek oltári omša sv. slúžená na jedno koleno, — a keď je Sviatosť oltárna vyložená, v prôvode, alebo ku chorému nesená — na obidve kolená máme padnúť a tak P. Ježišovi sa klaňať.

2. *Prečo máme na sv. omšu chodiť?*

Nad sv. omšu nemáme na svete nič svätejšieho, nič vznešenejšieho, nič na milosti bohatšieho. Spiechaj teda s najväčšou horlivosťou na sv. omšu! Prví kresťania chodievali na služby Božie i s nebezpečenstvom života. Nič ich neodstrašovalo: ani ďaleká cesta, ani tmavé, dusné, podzemné miestnosti — katakomby, — ani dlhé trvanie služieb Božích. Nebolo treba dávať im zvláštné prikázanie, aby chodili na sv. omšu. Rozumelo sa to samo sebou. Kto neprišiel, hneď sa vedelo, že je alebo chorý, alebo zdržaný vážnou príčinou, alebo že bol z Cirkvi vyobcovaný. Až neskoršie bolo nariadené, aby veriaci chodili na svätú omšu, kedykoľvek sa slávila; — bývalo to

obyčajne vo stredu, v piatok a v nedeľu. Teraz povinnosť chodiť na sv. omšu obmedzuje sa na nedele a povinné zasvätené sviatky; lebo druhé prikázanie cirkevné znie: „V nedele a zasvätené sviatky celú sv. omšu nábožne slyšať.“ — Toto prikázanie zaviazuje každého katolíckeho kresťana, jakmile k užívaniu rozumu dospeje, t. j. od siedmeho roku až do konca života, — teda ani školské deti sa nevynímajú. — To prikázanie zaviazuje prísno, pod ťažkým hriechom.

A prečo kladie Cirkev sv. takú váhu na sv. omšu? Preto že omša je ohniskom katolíckej bohoslužby a „žriedlom veškerej svätosti“ (Missál.). — Sv. omša je úkonom najsvätejším, Bohu najdokonalejším a Jemu najmilším. Keď pobožne omšu sv. počúvame, dokonale plníme svoje povinnosti, ktoré máme k P. Bohu a ku svojej duši; lebo pri sv. omši spojení súc s P. Ježišom, spolu s ním a skrze neho klaniame sa P. Bohu, vzdávame mu povinné vďaky za prijaté dobrodenia, obetujeme mu dokonálu obeť smiernu a nakloňujeme ho k sľutovaniu a k odpusteniu hriechov a zaslúžených trestov a zadovážime si milosť aj časné požehnanie. Nenie teda pre nás svätejšej povinnosti, než nábožne slyšať sv. omšu,

pri ktorej sa Baránok Boží za nás obetuje Otcu nebeskému. Nedivme sa teda, že Cirkev sv., natoľko starostlivá o česť Božiu a naše spasenie, tak prísne nám ukladá, aby sme aspoň v nedele a zasvätené povinné sviatky na tejto najsvätejšej obete nábožne boli prítomní a tak obetu P. Ježiša učinili svojou obetou.

3. *Ako treba sv. omšu slyšať?*

V nedele a zasvätené povinné sviatky zaviazaní sme „celú sv. omšu nábožne slyšať".

1. „Celú." — Preto ťažko hreší, kto značnú jej čiastku vlastnou vinou zanedbá, — alebo neskoro príde, alebo prvej odíde.

2. „Nábožne", — t. j. máme na omši sv. prítomní byť nielen telom, ale i dušou, srdcom; máme pozorne sledovať vznešené tajomstvá, ktoré sa na oltári konajú; pripomínať si umučenie a smrť Pána Ježiša Krista, ktoré sa tu tajomným spôsobom obnovujú. Je totižto sv. omša nekrvavou pamiatkou krvavej obety Pána Ježiša na kríži.

Pri sv. omši máme sa i zovnútorne úctive chovať; pobožne sa modliť alebo z pamäti, alebo z knižky, alebo spievať, alebo sv. ruženec sa modliť.

Neslyší teda sv. omšu „nábožne“, kto sa pri nej neúctive, azda i rozpustile chová, kto šepce, rozpráva, smeje sa a obzerá, iných z pobožnosti vyrušuje, azda i čítaním svetskej knihy sa zapodieva, spí alebo myšlienky nielen svetské, ale i nečisté a hriešne žiadosti si pripúšťa, dovoľuje. — Nikdy tak nerobme, ale pamätajme na slová P. Ježiša: „Písané je: Môj dom volať sa bude domom modlitby“ (Mat. 21, 13.).

Najväčšiu pozornosť venujme pri sv. omši hlavným čiastkam, totižto obetovaniu, pozdvihovaniu a prijímaniu. Najlepšie berie účasť na sv. omši, kto pri nej pristupuje ku stolu Pána, sv. prijímaniu. Keď nenie to možno, odporúča sa duchovné prijímanie, o ktorom neskoršie bude zmienka.

I. Pobožnosť pri sv. omši.

(Podľa sv. Linharta.)

Omša sv. obetuje sa P. Bohu zo štvorakej príčiny: 1. aby sme Velebnosť Božskú chválili a jej sa klaňali; — 2. aby sme P. Bohu zadosťčinili za svoje hriechy; — 3. aby sme mu ďakovali za všetky dobrodenia; — 4. aby sme mu svoje prosby prednášali. — Podľa toho sv. Linhart rozdeľuje sv. omšu na štyri čiastky a každému účelu venuje dlhšiu modlitbu:

1. *Od začiatku sv. omše až do konca evanjelia.*

Chvála a klaňanie.

Ó, Bože, klaniam sa Ti a uznávam Ťa za svojho Pána a Boha! Vyznávam, že všetko, čo mám a čo som, je Tvojím, preto že som všetko prijal(a) od Teba. Najvyššia Velebnosť Tvoja zasluhuje úctu a slávu nekonečnú, ja však úbohý a biedny tvor nie som v stave, aby som Ti dôstojnú poctu vzdal(a). Preto Ti obetujem najhlbšiu úctu, ktorú Ti Pán Ježiš vzdáva pri najdrahšej obete omše svätej. Čo On tu činí, to chcem tiež ja spolu s Ním činiť. Korím sa Ti a padám na tvár svoju pred Tvojou nevýslovnou velebnosťou. Klaniam sa Ti vo spojení s pokorou, s ktorou sa Ti Pán Ježiš klania. Úprimne sa radujem, že Ti Pán Ježiš pri omši svätej aj za mňa nekonečnú poctu vzdáva. — Ó, Ježišu, chcem s Tebou vždy Otcu nebeskému v najhlbšej úcte sa klaňať a vyznávať a chváliť svrchovanú Jeho Velebnosť.

(Tieto a podobné modlitby opakuj až do konca evanjelia.)

2. *Od obetovania až do pozdvihovania.*

Dostiučinenie.

Ó, môj Bože, toľko ráz som Ťa svojimi hriechami zradil(a) a proti Tebe sa vzbúril(a)! Ach, pokorne uznávam vinu svoju; z celého srdca nenávidím svoje hriechy a ľutujem za ne nado všetko. Obetujem Ti za ne dostiučinenie, ktoré Ti Ježiš na oltári prináša. Obetujem Ti Jeho zásluhy, Jeho presvätú krv a Jeho utrpenie, obetujem Ti Jeho samého, Boha a človeka, ktorý sa za mňa tu obetuje. Pán Ježiš je pri omši svätej mojím prímluvníkom a prostredníkom, tu prosí za mňa o milosť a odpustenie; — spojujem svoje prosby s Jeho predrahou krvou a prosím Ťa o milosrdenstvo a odpustenie všetkých hriechov. O milosrdenstvo volá krv Božského Spasiteľa, o milosrdenstvo volá i moje srdce, ľútosťou skormútenô. Ach jestliže moje slzy Tebou nepohnú, nech hlas môjho Ježiša vyprosí mi sľutovanie. A jak by mi Ježiš Kristus nemohol vymôcť odpustenia, keď mi ho zaslúžil Svojou smrťou na kríži? Áno, ó, Bože, úfam, že mi pre zásluhy Pána Ježiša odpustíš všetky moje hriechy, za ktoré až do smrti budem ľutovať.

(Tak a podobne sa modli až do pozdvihovania.)

3. *Od pozdvihovania až do prijímania.*

V ďakovčinenie.

Ó, Bože sdrca mojeho, Ty si ma obohatil nesčíselnými darmi a milosťami, jak všeobecnými tak zvláštnymi, ktoré si mi s takou láskou udelil a mimo toho mi chystáš dary svojej lásky vo večnosti. Veľké bolo ku mne milosrdenstvo Tvoje, ktoré nemá konca. Rád(a) by som Ti vzdal(a) Teba dôstojné vďaky. Ako to učiním? Čím sa Ti odplatím, Pane, za všetko, čo si mi učinil? „Kalich spasenia vezmem: — a meno Pánovo vzývať budem.“ (Žalm 115, 4.) Áno, tak učiním. Z vďačnosti za všetky dary a milosti Tvoje, obetujem Ti skrze kňazské ruky to presväté telo, tú predrahú krv Baránka bez poškvrny, Ježiša Krista, ktorý je tu na oltári skutočne prítomný. Táto obeť nekonečnej ceny stačí na splatenie všetkých milostí a darov, ktoré si mne a všetkým ľuďom udelil a ešte udelíš. Zároveň obetujem Ti seba samého(ú) vo spojení s Pánom Ježišom. Prijmi na obetu moju myseľ aj moje srdce, všetko, čo nazývam svojim. Všetky moje myšlienky, žiadosti a city nech slúžia len Tvojej láske!

Ó, Maria, Matko a kráľovno moja, anjeli a svätí v nebesiach, prispejte mi na po-

moc; obetujte Mu túto najdrahšiu obetu a všetky sv. omše, ktoré sa dnes po celom svete slúžia, na poďakovanie za všetky dobrodenia, ktoré sme od Neho už obdržali a ktoré nám ešte udelí!

(Takými myšlienkami a citami zaoberaj sa až do svätého prijímania!)

4. *Od prijímaniá až do konca sv. omše.*

Prosby.

Ó, Bože, uznávam, že nie som hoden (ná) tvojich milostí, keď som Ťa toľkokrát a tak ťažko obrazil(a). Ale za mňa sa Ti obetuje Tvoj Božský Syn, Ježiš Kristus pri omši svätej. Pre nesmierne zásluhy Jeho smrti na kríži Ťa prosím, udeľ mi všetky milosti ku spaseniu potrebné. Odpusť mi hriechy moje a udeľ mi svätú lásku svoju a zotrvanie v dobrom až do konca. Pomoc Tvoja nech je stále so mnou, aby som vo všetkých ctnostiach prospieval(a) a deň po deň viacej sa Ti ľúbil(a). Od tejto chvíle nech ma nič od Teba neodlúči, ktorý si najvyššie Dobrô, hodnô lásky nekonečnej!

Prosím Ťa tiež za svojich rodičov, príbuzných, priateľov, dobrodincov, obzvlášte za tých, ktorí sa do mojich modlitieb odporúčali. Žehnaj Cirkvi svätej a daj jej víťazstvo nad nepriateľmi. Žehnaj sv. Otcovi

N. Ň., našim biskupom a kňazom aj osobám rehoľným. Žehnaj našej milej krajine a všetkým jej dietkam! — Odporúčame Ti obrátenie hriešnikov a dušičky v očistci. Ukáž nám všetkým, Pane, milosrdenstvo Svoje pre Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou a s Duchom Svätým žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

(Pripoj aj iné bohumilé prosby za seba a za iných. Menovite pros za osvietenie, Silu a útechu v tom alebo onom utrpení, alebo pokušení, za zdar tej alebo onej záležitosti, alebo za odvrátenie nejakého nešťastia. Čím väčšia bude tvoja dôvera, tým viacej obdržíš.)

Modlitba po omši svätej,

ktorú z nariadenia sv. otca Lva XIII. každý kňaz po tichej omši sv. pri oltári konať má.

(300 dní odp.)

Trikrát: Zdravas Maria; potom: Zdravas Kráľovno, Matko atď.

K. Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko.

Ľ. Aby sme hodní boli učinení zasľúbení Kristových.

Modlime sa: Bože, útočište naše a silo, vzhliadni milostive na ľud k Tebe volajúci, a na prímluvu slávnej a nepoškvrnenej Panny, Matky Božej Marie, sv. Jozefa, Jej ženicha, svätých apoštolov Tvojich Petra a Pavla i všetkých Svätých, vyslyš milo-

srdne a dobrotive prosby, ktoré za obrátenie hriešnikov, za slobodu a povýšenie sv. matky cirkve prednášame. Skrze tohože Krista, Pána našeho. Amen.

Sv. Michale archanjelu, bráň nás v našom boji; proti neprávostiam a úkladom diabla buď nám ochranou. Nech mu Boh rozkáže, pokorne prosíme. Ty však, knieža nebeského vojska, satanáša a iných zlých duchov, ktorí na zkazu duší svetom blúdia. Božou mocou do pekla svrhni. Amen.

Trikrát: Najsvätejšie Srdce Ježišovo. Smiluj sa nad nami.

Modlitba na požehnanie

s najsvätejšou Sviatosťou Oltárnou.

K. Chlieb z neba si im dal. (Alleluja.)

Ľ. Všetku ľúbeznosť v sebe majúci. (Allelúja.)

K. Modlime sa: Bože, ktorý si nám v prepodivnej Sviatosti pamiatku umučenia Svojho zanechal, daj nám, prosíme, tak velebiť sväté tajomstvá tela a krvi Tvojej žeby sme úžitok vykúpenia Tvojeho stále v sebe cítili. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov.

Ľ. Amen.

II. Pobožnosť pri sv. omši.

Svätá omša a utrpenie Pána Ježiša.

Kristus Pán ustanovil najsv. obetu omše sv., aby nám bola ustavičnou pamiatkou lásky, ktorú nám preukázal svojim prehorkým utrpením a svojou smrťou na kríži. — Vzpomínajme teda pri sv. omši na bolasti a smrť Pána Ježiša Krista, jako nám to dotklive na srdce kladie sv. Pavel, keď praví: „Kedykoľvek budete jesť chlieb a piť tento kalich, budete zvestovať smrť Pánovu, kým neprijde.“ (I. Kor. 11, 26.)

Kto však nás lepšie vovedie do rozjímania o trpiacom Spasiteľovi, než svätí? — Preto podávame tu, jako omšovú pobožnosť sedem krátkych úvah o umučení Pána J. Krista, vyňatých zo spisov sv. Alfonsa z Liguori, tohoto seráfa lásky k ukrižovanému Pánu Ježišovi. Aby si však kresťan kat. častejšie uvedomil: prečo sa najdrahšia obeta omše sv. koná, pridávame pri hlavných čiastkach, t. j. na počiatku, pri obetovaní, pozdvihovaní a sv. prijímaní, vzbudenie dobrého úmyslu. Voľné chvíle nech každý použije podľa svojej pobožnosti.

Na začiatku svätej omši.

Ó, môj Bože, najvyššie a lásky najhodnejšie Dobro, obetujem Ti túto najdrahšiu obetu omše svätej, aby som v najhlbšej pokore sa klaňal(a) Tvojej nesmiernej Velebnosti a Teba ctil(a) a chválil(a) s najblahoslavenejšou Pannou Mariou a so všetkými anjelmi a svätými v nebesiach! Sláva Otcu...

(Od počiatku až do Gloria...)

Pán Ježiš na hore olivetskej.

„Padol na svoju tvár" (Mat. 26, 39.) — Vidiac Pán Ježiš, že mu je uloženo, zadosťučiniť za všetky hriechy celého sveta, sklonil tvár svoju k zemi a modlil sa za ľudí; jako by sa stydel pozdvihnúť svoje oči k nebesiam, keď videl sa obťaženým byť toľkými neprávosťami.

Ó, môj Vykupiteľu, vidím, ako si všetek skľúčený a bľadý od bolasti. Trpíš smrteľnú úzkosť a modlíš sa a krvavý pot prelievaš: „A v zápase postavený dlhšie sa modlil. A jeho pot bol ako kvapky krvi tekúcej na zem." (Luk. 22, 43. 44.) Povedz, za koho sa modlíš? Ó, doista nemodlil si sa vtedy tak za seba, jako za mňa, a obetoval si večnému Otcu svojmu mocné svo-

je prosby, spojené s mukami svojimi, aby si mne úbohému(ej) vymohol odpustenie hriechov. Ó, môj Vykupiteľu, jako si mohol natoľko milovať toho(tú), ktorý(á) Ťa toľko obrážal(a)? Ako si sa mohol podrobiť toľkorakým mukám za mňa, hoci si už vtedy predvídal, akým nevďakom sa Ti odplatím? Ó, zarmútený Ježišu, udeľ mi čiastku bolesti, ktorú si mal vtedy nad mojimi hriechami. Teraz ich zatracujem a mám ich v ošklivosti, v ktorej Ty si ich mal v záhrade gethsemanskej. Ó, môj Spasiteľu, nehľaď na moje hriechy, ale pohliadni na muky, ktoré si vytrpel za mňa. Ó, lásko môjho Ježiša, ty si láskou a nádejou mojou. Ó, Pane, milujem Ťa z celej duše svojej a chcem Ťa vždy milovať. Udeľ mi horlivosť a odvahu vo všetkých veciach, ktoré sa týkajú Tvojej cti a slávy!

Ó, Otče večný, udeľ mi milosť, aby som sa Ti vždycky odporúčal(a) a vždycky opakoval(a) slová Ježišove. „Otče, nie moja vôľa, lež tvoja nech sa stane.“ (Luk. 22. 42.)

(Od Gloria až po Obetovanie.)

Pán Ježiš ukrutne bičovaný.

Vkročme do súdneho domu Pilátovho, ktorý bol hroznym javiskom pohanenia a

bolesti Ježiša Krista, a viďme, jaký nespravodlivý, potupný a ukrutný trest bol uložený Spasiteľovi sveta. — Vidiac Pilát, že židia neprestávajú sa búriť proti Pánu Ježišovi, nespravodlivo Ho odsúdil, aby bol bičovaný: „Vtedy Pilát vzal Ježiša a dal ho zbičovať." (Ján 19, 1.) — Bičovaním však bývali trestaní len otroci. — „Láskyplný Vykupiteľ náš, — hovorí sv. Bernard, — chcel teda na seba vziať nielen podobu služobníka, aby sa podrobil cudzej vôli, — ale tiež podobu zlého služobníka, aby bol trestaný bičovaním, — a tak trpel za človeka, ktorý sám ten trest zasluhoval, keď sa učinil otrokom hriechu."

Ó, Synu Boží, a veľký milovníku duše mojej, ako si mohol Pán svrchovanej velebnosti, natoľko milovať mňa, tvora tak biedneho a nevďačného, a podrobiť sa tak veľkým mukám, aby si ma oslobodil od trestov, ktoré som zasluhoval(a)? Boh je bičovaný! — Zaiste väčší podiv a úžas budí, že Boh trpí sebe menší úder, než keby všetci ľudia i anjeli boli zničení! — Ó, môj Ježišu, odpusť mi, že som Ťa obrážal, a potom ma trestaj, ako sa Ti ľúbi. Len keď Ťa milujem a Ty miluješ mňa, milerád(a) vytrpím všetky bolasti, ktoré na mňa sosleš.

Obetovanie.

Ó, Pane a Bože môj, obetujem Ti najdrahšiu obetu omše svätej, aby som Ti zadosťučinil za svoje hriechy, ktorými som toľkokrát opovážil(a) sa obraziť nekonečnú Velebnosť Tvoju. Ach, pre zásluhy Pána nášeho Ježiša Krista, smiluj sa nado mnou! „Smiluj sa nado mnou, Bože: podľa veľkého milosrdenstva Svojho!“ (Žalm 50, 1.)

(Od Obetovania až po Sanctus.)

Pán Ježiš trnim korunovaný.

Po bičovaní novú trýzeň prichystali Božskému Vykupiteľovi: „Vtedy vojaci vladárovi vzali Ježiša do radného domu; shromaždili k nemu celú čatu, a vyzliekli ho, a zahalili do šarlátového plášťa, a uplietli z tŕnia korunu, vložili mu ju na hlavu, a trstenicu do pravice, a padli na kolená pred nim, posmievali sa mu a riekali: „Zdrav buď kráľu židovský!“ A pľuli naňho, brali trstenicu a bili ho po hlave.“ (Mat. 27, 27—30.)

Ó, môj Ježišu, či nie si pravý kráľ celučkého sveta? Ako si sa teda stal kráľom bolasti a opovrženia? Ó, kam Ťa zaviedla láska! Môj lásky najhodnejší Bože, kedy

teda nadíde deň, aby som bol(a) s Tebou tak spojený(á), aby ma nič nemohlo od Teba odlúčiť, a ja už nemohol(la) ustať od lásky Tvojej? Prosím Ťa pre sväté utrpenie Tvoje, nedopusť, aby som od Teba ťažkým hriechom sa odlúčil(a). Nie, Ježišu môj, nechcem už byť odlúčený(á) od Teba. Prispej mi svojou milosťou. Panno Maria, nádej moja, pros Ježiša za mňa. Amen.

(Od Sanctus až do pozdvihovania.)

Pán Ježiš nesie kríž na horu Kalvárie.

Medzi odsúdenými zločincami kráča na smrť kráľ nebeský, jednorodený Syn Boží, s krížom na ramenách: „I niesol si kríž a vyšiel na miesto, ktoré nazýva sa Kalvária, po židovský Golgota.“ (Ján 19, 17.) Aj vy, blažení duchovia, opusťte nebo a poďte sprevádzať svojho Pána, ktorý kráča na horu Kalvárie, aby tu bol popravený spolu so zločincami na potupnom dreve.

Ó, hrozná a neslýchaná vec! Boh má byť popravený! Ejhľa! ten istý Messiáš, ktorého ľud pred niekoľko dňami s potleskom a blahorečením vítal, privolávajúc mu: „Hozanna Synu Dávidovmu! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom!“ (Mat. 21, 9.) *A teraz vidíme ho*

sviazaného kráčať, a všetci sa mu posmievajú a zlorečia!

Ó, nesmierna lásko Božia! Boh k smrti odsúdený za ľudí! A našiel by sa kto, čo by nemiloval tohoto Boha? Ó, Ježišu, od tejto chvíle zasväcujem Ti celý svoj život, svoju vôľu a slobodu; nalož so mnou, jako sa Ti ľúbi. Prosím Ťa o nebo, aby som Ťa tam miloval(a) zo všetkých síl svojich. Chcem Ťa veľmi milovať v tomto živote, aby som Ťa veľmi miloval(a) vo večnosti. Daruj mi len lásku a milosť svoju a dosť som bohatý(á). Ó, Matko Božia, P. Maria, oroduj za mňa. Amen.

Pozdvihovanie.

(Pri pozdvihovaní svätej hostie.)

Ó, Ježišu, Pane a Bože môj, klaniam sa Ti s najhlbšou pokorou! Ó, Ježišu, Tebe žijem! Ó, Ježišu, Tebe umieram! Ó, Ježišu, tvoj(a) som v živote i v smrti!

(Pri pozdvihovaní kalicha.)

Najsvätejšia krv Pána Ježiša, klaniam sa Ti čo najpokornejšie! Ó, Ježišu, pre svoje sväté drahé rany, smiluj sa nad nami!

Ó, môj Bože! Ty si mi preukázal dobrodenia, čo do počtu premnohé, čo do úžitku najväčšie, čo do ceny nesmierné!

Spojujem sa s obetujúcim kňazom a prinášam Ti Božského Baránka na oltári pod spôsobom chleba a vína, aby som Ti čo najvrúcnejšie poďakoval(a) za všetky dobrodenia, ktoré si mne i všetkým ľuďom preukázal. — „Dobrorečte anjeli Pána Pánu: chváľte a nadovšetko vyvýšujte Ho na veky!“ (Dán. 3, 58.) „Dobrorečte svätí a pokorní duchom Pánu: chváľte a nadovšetko vyvýšujte Ho na veky!“ (Dán. 3, 87.)

(Od pozdvihovania až do Pater noster.)

Pán Ježiš trpí na kríži.

Ejhľa, kráľ nebeský, ktorý visí na dreve kríža a pracuje k smrti! Jeho presväté rany sú dôkazom Jeho lásky k nám, sú výkupnou cenou, za ktorú nás oslobodil od večnej smrti. Miluj teda, miluj svojho Boha, ktorý ťa toľko miloval!

Ó, môj Ježišu, jako si na kríži zarmútený! A máš prečo sa rmútiť, keď pomyslíš, ako málo duší bude Ťa milovať, hoci tak preveľmi trpíš a pre samú bolasť a trýzeň na kríži umieraš! Ó, spanilý plameňu lásky, ktorý si strávil život Boží na kríži, ó, stráv že tiež mňa a znič všakové nezriadené náklonnosti, ktoré bujno rastú v srdci mojom, a učiň, aby láskou horel(a)

a prahnul(a) po Spasiteľovi svojom! Najmilší Ježišu, chcem Ťa vždycky milovať; ó, lásko moja, ó, Bože môj, ó, moje všetko!

(Od **Pater noster** až do **sv. prijímania.**)

Pán Ježiš umiera na kríži.

Majúc už dušu vypustiť, zvolal Pán Ježiš: „Dokonané je!" (Ján 19, 30.) *Pripomenul si všetky svoje práce, ktoré vykonal; chudobu, boľasti a opovrženie, ktoré vytrpel; a to všetko znova obetoval večnému Otcu svojmu za spasenie sveta. Dokonané je všetko, čo žiadala spravedlnosť, čo si priala láska, čo k osvedčeniu lásky bolo treba.*

Ó, milý Ježišu, keby som aj ja, umierajúc, mohol(la) riecť: Pane, všetko som dokonal(a); — vykonal(a) som, čo si mi uložil, niesol(la) som trpelive svoj kríž, činil (a) som všetko, čo sa Ti ľúbilo! Ó, popraj mi tej milosti, aby si bol spokojný so mnou po všetky ostatné dni môjho života, aby som v hodinu smrti mohol(la) povedať, že som aspoň od tejto chvíle verne plnil(a) vôľu tvoju. Odpusť mi, môj Ježišu, a prispej mi svojou pomocou. Amen.

Sv. Prijímanie.

(Pri cenganí.)

Pane, nie som hoden(ná), abys' vošiel

pod strechu moju; ale riekni len slovo, a bude uzdravená duša moja! (Trikrát.)

Ó, Pane a Bože môj, prinášam Ti túto najdrahšiu obetu omše svätej, aby som od Teba si vyprosil(a) všetky ku spaseniu svojmu potrebné milosti. Prosím Ťa teda pre nesmierne zásluhy Pána nášeho Ježiša Krista, ktorých sa omšou svätou účastnými stávame, bys' milosťou svojou ráčil ma osvietiť, aby som poznal(a) a verne plnil(a) vôľu Tvoju, trpelivo niesol(la) svoj kríž, vernosť Ti zachoval(a) v každom pokušení a vo všetkom dobrom zotrval(a) až do konca života. Odporúčam Ti i svojich milých príbuzných a priateľov, — duše v očistci a všetky potreby Cirkvi svätej katolíckej.

Pán Ježiš mŕtvy na Kríži.

Pristúp dušo moja k svätému krížu, na ktorom zomrel Baránok Boži, aby ťa spasil. Pristúp a vzpomni, že umrel z lásky k tebe. Žiadaj svojho obetovaného Pána o všetko, čo si dobrého praješ, a všetko úfaj.

Milý Vykupiteľu môj, akým vďakom som Ti zaviazaný(á)! Do prebodnutých rúk Tvojich porúčam úbohú dušu svoju. Osviet ma, nech poznám, aká to bola láska, keď Boh zomrel za mňa. Ó, Pane môj, rád(a)

by som Ťa miloval(a), jako som len v stave, ale bez Tvojej pomoci nič nemôžem. Prispej mi Ty na pomoc a pre zásluhy Svojej smrti daj, nech odumrem každej pozemskej láske, aby som miloval(a) len Teba, ktorý si najhodnejší všetkej lásky mojej. Vyslyš ma i ty Panno Maria, Matko moja, a pre zásluhy Pána Ježiša primluv sa za mňa. Amen.

Po svätej omši.

Najdobrotivejší Bože, vrúcne vďaky Ti vzdávam za tú veľkú, nezaslúženú milosť, že som účasť smel(a) mať na tejto sv. omši! Odpusť mi všetku nedbalosť a roztržitosť, ktorej som pri nej sa dopustil(a). Žehnaj mi i všetkým mojim prácam, ktoré dnes k Tvojej cti a chvále konať mienim.

Požehnaj a ostríhaj nás všemohúci a milosrdný Boh Otec, † Syn a Duch svätý. Amen.

A duše všetkých verných zomrelých nech odpočívajú v pokoji skrze milosrdenstvo Božie. Amen.

O slyšaní Slova Božieho.

„Keď Pán Ježiš smrťou na kríži dokonal dielo vykúpenia pokolenia ľudského a chcel ľudí pohnúť, aby poslúchali Jeho prikázania a tak sa účastnými stali života

večného, nepoužil k tomu iného prostriedku, než hlasu svojich kazateľov, ktorí by všetkým ľuďom oznamovali, čo im treba veriť a čo činiť, aby spasenie dosiahli . . . Vyvolil teda apoštolov, a keď im bol udelil dary Ducha svätého, úradu ich primerané, pravil im: „Iďte po celom svete, kážte evanjelium“ (Mar. 16, 15.). Toto kázanie obnovilo tvár zeme. Lebo jestliže kresťanská viera obrátila ľudské mysle od mnohých bludov ku pravde, a obrátila ľudské srdcia od ohyzdných nešľachetností k výtečným ctnostiam: všetko to stalo sa kázaním. „Viera je z počutia, a počutie skrze slovo Kristovo“ (Rim. 10, 17.). Podľa viery Kristovej všetky veci tými istými prostriedkami sa zachovávajú, ktorými povstaly. Je teda zrejmô, že Prozreteľnosť Božia kázanie kresťanskej múdrosti používa k pokračovaniu v diele večného spasenia. A preto právom treba kázanie zaradiť medzi najväčšie a najdôležitejšie prostriedky spasenia.“*)

Tak dôrazne hovorí o kázaní slova Božieho nástupca sv. Petra, kniežaťa apoštolov, na biskupskej stolici v Ríme. Tak má o ňom súdiť každý uvedomelý katolík.

*) Okružný list sv. Otca Benedikta XV., ktorý počína slovami: ‚Humani generis“ zo dňa 15. júna 1917.

Počúvať kázeň je potrebné poprvé tým, ktorí neznajú svoje katolícke náboženstvo, t. j. ktorí nevedia, čo majú veriť a konať, aby večné spasenie dosiahli. Takýchto je i za našej tak pokročilej doby veľké množstvo nielen medzi pospolitým ľudom, ale i medzi vzdelanými. Nad tým netreba sa pozastavovať. Čo sa naučili z náboženstva vo škole, to už mnohí vo víru života z veľkej čiastky zabudli. Do kostola nechodia. Slyšia ustavične, jako sa pravdy katolíckeho náboženstva prekrucujú a v posmech obracajú. Nezriedka čítajú neverecké knihy a časopisy.

A tak zbývajú mnohým z katolíckeho náboženstva len nemnohé a k tomu ešte zmätené a nejasné pojmy.

Keď si jedným(ou) z nich, zaviazaný(á) si pilne chodiť na kázne, aby si poznal(a) pravé učenie sv. viery a svoje kresťanské povinnosti, lebo ich neznalosť neomlúva ťa pred P. Bohom. Ale keď aj náboženstvo dobre znáš, choď pilne na slovo Božie, aby si časom na sväté pravdy nezabol(a).

Počúvať slovo Božie t. j. kázeň potrebné je podruhé tým, ktorí nežijú, jako viera káže, t. j. nezachovávajú Božie a cirkevné prikázania a zanedbávajú povinnosti stavu svojho.

V kázni P. Boh ich osvieti, aby poznali, že kráčajú cestou „širokou“, ktorá vedie k večnému zahynutiu; a povzbudí ich, aby sa zriekli hriechu a úprimným pokánim sa obrátili. Nesč·selné príklady dosvedčujú moc Slova Božieho i u tých, ktorí ďaleko odbočili od cesty ctnosti.

Počúvať slovo Božie je veľmi užitočné; lebo tu katolík poznáva krásu a vznešenosť svojej viery, utvrdzuje sa v bázni Božej, upozorňuje sa na nebezpečenstvá, ktoré ohrožujú jeho spasenie — na prostriedky, ktoré treba užívať v pokušeniach, aby v dobrom vytrval, zachoval milosť Božiu. V kázni nadobúda sily a potechy v telesných a duševných bolestiach.

Blahodarné účinky slova Božieho pozorujeme až podnes tam, kde sa horlive hlása a pilne počúva; tam je väčšia nábožnosť a mravnosť, katolíci statočne odolávajú nevereckým prúdom, ktoré zaplavujú svet a strhujú so sebou do záhuby nie tisíce, ale stá — a státisíce duší.

Pamätaj teda na slovo Pána Ježiša: „Kto je z Boha, počúva slová Božie“ (Ján 8, 47.), a na inom mieste: „Blahoslavení, ktorí slyšia slovo Božie a zachovávajú ho“ (Luk. 11, 28.). — Počúvaj kázeň úctive; nielen preto, že hovorí ku tebe o veciach

viery a mravov odborník, ktorý náboženskú vedu študoval, ale i jako posol Kristov, kazateľ nebeského kráľa, o ktorom platí výrok P. Ježiša, keď riekol k apoštolom: „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal.“ (Luk. 10, 16.).

Počúvaj kázeň pozorne, veď tu ide o veci, týkajúce sa tvojho vlastného blaha a šťastia jak pozemského tak posmrtného; lebo vskutku šťastný je len ten, kto je v dobrom pomere s Pánom Bohom a má nádej, že dosiahne svoj večný cieľ. K tomu vedie kázeň, slovo Božie.

Konečne počúvaj kázeň s úmyslom, chcieť sa poučiť: obracaj ju na seba, nie na iných. Zpytuj sa, zdaliž sa tvoj život srovnáva s tým, čo sa ti z kazateľnice hlása, ľutuj za spáchané chyby, umieň si, varovať sa zlého a plniť verne a vytrvale svoje povinnosti.

Len vtedy, keď budeš slovo Božie počúvať úctive, pozorne a vnímave, najdeš v ňom bohatý prameň svetla, sily a potechy. Modli sa vrúcne alebo spievaj pred kázňou s tým úmyslom, aby ťa Duch svätý osvietil a opakuj si často slová mladistvého Samuela, keď v chráme sa modlil: „Mluv, Pane, lebo slyší služobník tvoj!“ (Král. 3,

9.) A budeš náležať do počtu tých, o ktorých povedal P. Ježiš: „Ďakujem ti, Otče, Pane neba i zeme, že si skryl toto pred múdrymi a opatrnými a zjavil si to maľučkým. Áno, Otče, lebo tebe ľúbilo sa tak.“ (Luk. 10, 21.)

O svätej spovedi.

Poznámka. — Dôkladnú rozpravu o sviatosti pokánia najdeš v čiastke druhej. Je veľmi prospešné, prečítať si ju aspoň raz za rok, aby si z prijatia tejto sviatosti mal (a) vždy čo najväčší úžitok.

Príprava na svätú spoveď.

Vykonávaj sv. spoveď vždy vážne, preto si pomysli, jako bys' ležal(a) na smrteľnej posteli a jako by táto spoveď tvoja bola už posledná a po ktorej by ti bolo predstúpiť pred svojho večného Sudcu. Preto spytuj vždy bedlive svedomie svoje a vzbudzuj čo najvrúcnejšiu ľútosť nad spáchanými hriechami.

Prv však než začneš toto dielo spásy, vzývaj Ducha svätého, — t. j. modli sa, — aby si hriechy svoje dobre poznal(a), za ne úprimne ľutoval(a), opravdive sa polepšil(a), úplne a úprimne sa z nich vyznal (a), za ne dostiučinil(a) a odpustenie dosiahol(la). Tu nezabudni odporúčať sa tiež

najbl. Panne Marii „Matke milosrdenstva“, aby ťa svojou mocnou prímluvou sprevádzala, pros aj anjela strážcu a svätých(é) Patrónov(ky), aby za teba orodovali. A modli sa asi takto:

„Prijď, ó, Duchu svätý, osviet môj rozum, aby som hriechy svoje dokonále poznal(a); pohni srdce moje, aby som za ne opravdive ľutoval(a); naprav vôľu moju, aby som sa polepšil(a), zo všetkých hriechov svojich úprimne sa vyznal(a) a tak odpustenia dosiahol(a).“

„Ó Maria, nádej a útočiste kajúcich hriešnikov, „Matko milosrdenstva“, oroduj za mňa!“

„Ó, svätý anjelu strážco môj a svätí i vyvolení Boží, proste za mňa, aby som pravé pokánie činil(a).“ „Otčenáš... Zdravas Maria...“

Kto sa zriedka spovedá, bedlivejšie a dlhšie musí svedomie svoje spytovať, nežli ten, kto často pristupuje ku sv. sviatostiam. Nech teda preberie desať Božích a päť cirkevných prikázaní jedno po druhom a pri každom sa pýta sám(a) seba, jako a koľko ráz zhrešil(a): zlými myšlienkami a žiadosťami, slovami, skutkami a zanedbaním dobrého, alebo svojich povinností. Mimo toho nech si pripomenie povinnosti

svojho stavu, zdaliž ich nezanedbával(a) alebo nezneužíval(a). Konečne nech spytuje, zdaliž sa neprehrešil(a) niektorým zo siedmych hlavných hriechov, — šiestych proti Duchu svätému, — štyroch do neba volajúcich a deväť cudzých hriechov, a to: myšlienkami a žiadosťami, slovami, skutkami alebo opustením dobrého. Aby to spytovanie ľahšie išlo a dobre sa vydarilo, treba si od poslednej dobre vykonanej spovedi na pamäť priviesť od týždňa do týždňa, od mesiaca do mesiaca, od roka do roka: rozličné miesta, kde a na ktorých bol(a); rozličné osoby, — bližšie-ďalšie, — podľa stavu a veku, s ktorými sa stýkal(a), obcoval(a); — konečne rozličné povinnosti, ktoré stav alebo povolanie ukladá a kde najde stopu hriechu, nech si to dobre zapamätá. — Keď má dakto ťažké hriechy, jedon alebo viacej, nech sa rozpomína na počet, t. j. koľko ráz sa každého dopustil (a), aby ten počet mohol udať pri spovedi. Ak nemôže sa rozpamätať na istý počet, nech si pripomne aspoň približný počet, — koľko ráz sa asi ten-onen hriech stal za deň, za týždeň, za mesiac, za rok a tak to i pri spovedi udá. Pán Boh nič nemožného nežiada, ale čo musí byť, to musí byť. — Potom pri ťažkých hriechoch treba si pri-

pomenúť aj podstatné okoličnosti hriechu a smutné následky ťažkých hriechov. — Obzvlášte má kajúcnik spytovať, ktorá je jeho hlavná zlá náklonnosť, t. j. náruživosť. To je tá, ktorá mu najčastejšie robí pokušenie a najčastejšie ho privádza do hriechu. Tá býva koreňom a prameňom, žriedlom všetkých ostatných hriechov. U jednoho je to pýcha, u druhého smyselnosť a náchylnosť k nečistote, u iného nestriedmosť v požívaní pokrmov a nápojov, u iného lakomstvo a závisť atď. Sem patria i zlozvyky, — hrešenie, rúhanie, sa P. Bohu a všetkému, čo je sväté, nehanebné reči a slová nactiutrhanie, pomluvy atď. O týchto zlorádoch nech sa každý(á) bedlive spytuje, za hriechy následkom toho spáchané opravdive ľutuje a učiní pevné predsavzatie, t. j. vážne premýšľa, jakými prostriedkami by ich vykorenil(a). — Komu je príčinou hriechov blízka ku hriechu príležitosť, keď sa chce na spoveď pripraviť, musí najprv blízku príležitosť na dobro zanechať, opustiť, alebo odstrániť. Tu inej pomoci niet!

Ktorí častejšie sv. sviatosti prijímajú, nech spytujú svedomie svoje bez úzkosti a na krátko a dobre urobia, keď z predošlého života tiež nejaký hriech, — nie podrobne,

ale všeobecne, — si pripomnú a to vyznajú k vôli cvičeniu sa v pokore a pre väčšiu ľútosť, — na pr. uzavieram tiež hriechy proti prvému, druhému, štvrtému, šiestemu, ôsmemu, deviatemu prikázaniu Božiemu a pod. — Hlavnú váhu kladú na vzbudenie pravej ľútosti a pevného predsavzatia. Zbytočná bázeň a úzkostlivosť pri sv. spovedi len škodí. Úzkostlivosti sa vôbec nesmie nábožná duša oddávať, a keby sa jej zmocňovala, nech slepo poslúcha múdreho spovedníka, potom nech vzbudzuje v sebe dôveru v milosrdenstvo Božie, pokorí sa pred P. Bohom a vzbudí srdečnú ľútosť nad predošlými hriechami. — Nech takto vzdychá: „Uznávam svoju hriešnosť, ale tiež dúfam v milosrdenstvo Božie, že mi milostive odpustil, lebo som podľa možnosti pokánie činil(a) a znova pokorne prosím: Bože! buď milostivý mne hriešnemu(ej)!“

Najpotrebnejšou čiastkou sviatosti pokánia je ľútosť nad spáchanými hriechami spojená s pevným predsavzatím viac dobrovoľne nehrešiť. Kto sa bez ľútosti spovedá, neplatne sa spovedá a ak je si toho povedomý(á) i svätokrádežne.

Abys' tým snadnejšie pravú ľútosť vzbudil(a), považ, dušo kresťanská:

I. *Jak vznešený, velebný a svätý je Boh!* Anjeli v nebi padajú pred Ním na tvár a volajú: „Svätý, svätý, svätý Pán, Boh zástupov! Plné sú nebesá i zem velebnosti slávy Tvojej!“ — Pred Ním všetky moci nebeské sa trasú. Nekonečná Velebnosť Božia každý — teda i najmenší — hriech má v ošklivosti a nesmiernej nenávisti: a ty, prach a popol, biedny tvor zemský, ty chrobáčku, opovážil si sa tú nekonečnú Velebnosť Božskú nie raz, ale azda bezpočetnekrát hriechom obraziť, sv. príkazy svevoľne prestúpiť, po nich nohama šliapať a nimi pohŕdať a tak vzbúriť sa proti svrchovanému svojmu Pánovi a vypovedať mu poslušnosť! Aká to opovážlivosť! —

II. *Považ, jak dobrotivý a láskavý je P. Boh náš!* Od neho máš všetko dobro, — čo si, čo máš, čo budeš mať, od neho máš: „Každý dobrý úder a každý dokonalý dar je shora a sostupuje od Otca svetla.“ (Jak. 1, 17.) Od neho máš telo s celým jeho podivuhodným ústrojom, dušu so všetkými krásnymi vlohami, zdravie, silu dôvtipnosť a krásu telesnú, pozemské statky, čestné postavenie vo spoločnosti. To sú prirodzené dary. — O mnoho drahocennejšie sú nadprirodzené dary. Dľa

obrazu Svojho ťa stvoril, drahocennou krvou Syna Svojho ťa od zahynutia večného vykúpil, pri krste sv. dušu tvoju posvätil a za dieťa Svoje a za dediča(ku) svojho nebeského kráľovstva prijal: „Viďte, jakú lásku preukázal nám Otec, aby sme sa menovali a boli dietkami Božími!“ (I. Ján. 3, 1.) Účastným ťa učinil na najdrahšej obete omše sv. a na svätých sviatostiach; toľkokrát ťa osvietil svojou milosťou a nabádal k dobrému, aby si žil(a), ako sluší dieťaťu Božiemu. A jako si sa mu za to všetko odmenil(a)? Obrazil(a) si svojho najväčšieho dobrodinca, najlepšieho otca, a i dary jeho si zneužil(a) k obrážaniu jeho. Aký to nevďak, aké mrzké počínanie!

III. *Považ, jak spravodlivý je Boh!* On nielen dobro odmeňuje podľa zásluhy, lež aj zlo tresce už tu na zemi a tým väčšmi vo večnosti: „Moja je pomsta a Ja odplatím.“ A zasa: „Pán bude súdiť svoj ľud. Hrozné je upadnúť do rúk živého Boha.“ (Žid. 10, 30. 31.) Ťažké hriechy tresce Boh na nekajúcom hriešnikovi vo večnosti večným ohňom pekla; všedné, malé hriechy, alebo za ktoré hriešnik zadosť neučinil, nevýslovnými bolesťami v očistci. Viď, jak hrozný a ohavný je hriech, ktorý najvýš

spravodlivý Boh tak prísne tresce! — Viď, čo si zaslúžil(a) za svoje previnenie. A ty bys' nebál(a) sa trestu Božieho? Aká by to bola zatvrdlivosť!

Ó, padni preto kajúcne na kolená a v horkosti duše svojej vzbudzuj ľútosť nad spáchanými hriechami, ktorými si najsvätejšieho, najdobrotivejšieho a najspravodlivejšieho Boha obrazil(a) a učiň pevné predsavzatie, že sa na budúce budeš varovať nielen samých hriechov, ale i každej blízkej príležitosti ku hriechu a modli sa pozorne a kajúcne:

Vzbudenie ľútosti a predsavzatia.

(Od sv. Alfonsa.)

Ó, Bože, nekonečnej velebnosti, viď u nôh Tvojich kľačiaceho(u) hriešnika(cu), ktorý(á) Ťa tak často obrazil(a) a zradil(a), teraz však za odpustenie pokorne prosí. Ó, Pane, nezavrhuj ma od seba, veď srdcom kajúcim nepohŕdaš: „Srdcom skrúšeným a pokorným, Bože, nepohŕdaš." (Žalm 50, 19.)

Ďakujem Ti, že si na moje pokánie až podnes čakal, že si ma nenechal v hriechoch umrieť a do pekla ma nezavrhol, ako by som bol(a) to zaslúžil(a).

Shovievavosť Tvoja, ó, Bože môj, dodáva mi dôvery, že mi v tejto sv. spovedi pre zásluhy Ježiša Krista odpustíš všetky spáchané hriechy.

Srdečne ľutujem za ne preto, že som nimi nebo ztratil(a) a peklo zaslúžil(a); avšak najviacej to ľutujem a oplakávam z celého srdca, že som Teba; nekonečnú dobrotu rozhneval(a). Milujem Ťa, ó najvyššie dobro, a preto, že Ťa milujem, ľúto mi je všetkých urážok, ktoré som Ti učinil(a). Teba som opustil(a), Teba som zneuctil(a), milosťou a priateľstvom Tvojím som pohŕdal(a); slovom, dobrovoľne som Ťa, ó, Pane môj, ztratil(a). Pre lásku Ježiša Krista odpusť mi všetky hriechy moje; lebo ich z celého srdca ľutujem, nenávidím, nado všetko zavrhujem a v ošklivosti mám. Ľutujem nielen za všetky smrteľné hriechy, lež aj za hriechy všedné, lebo i všedné hriechy nenávidíš. Pevnú vôľu mám, že s milosťou Tvojou budúcne žiadnym hriechom dobrovoľne Ťa neobrazím. Áno, Bože môj, radšej chcem umrieť, nežli znova hrešiť.

Modlitba k Panne Márii

za odpustenie hriechov.

Spatri u nôh Svojich, ó, Matko Božia, úbohého(ú) hriešnika(cu), ktorý(á) peklo

zaslúžiac k Tebe sa utieka a v Tebe nádej skladá! Pravda, nie som hoden(á), abys na mňa pohliadla; viem však, jak prevrúcne si žiadaš hriešnikom pomáhať preto, že Syn Tvoj umrel, aby ich spasil. Ó, Matko milosrdenstva, pohliadni na biedu moju a sľutuj sa nado mnou! Slyším, že všetci Ťa nazývajú útočišťom hriešnikov, nádejou zúfalých, pomocou opustených. Nuž, buď aj útočišťom mojím, nádejou a pomocou mojou! Od Tvojej prímluvy záleží spasenie moje. Prispej mi z lásky k Ježišu Kristu: podaj ruku mne úbohému(ej), ktorý (á) klesnúc Tebe sa odporúča. Viem, akú radosť máš, keď hriešnikovi(ci) pomôcť môžeš. Pomož mi teda teraz, keď pomôcť môžeš. Hriechami ztratil(a) som milosť Božiu a dušu svoju. Do rúk Tvojich sa teraz odovzdávam. Riekni, čo mám činiť, aby som zasa milosť Božiu dosiahol(a), a hneď to urobím. Boh ma posiela k Tebe, abys mi prispela, a chce, aby som sa k milosrdenstvu Tvojmu utiekal(a), aby mi nielen zásluhy Syna Tvojho, lež aj prímluva Tvoja dopomohly k spaseniu.

K Tebe sa teda utiekam, ó, Maria! Ty za tak mnohých oroduješ, oroduj i za mňa u Ježiša! Pros Ho, aby mi odpustil, a iste mi odpustí. Povedz Mu, že si praješ, aby

som bol(a) spasený(á), a iste dôjdem spasenia.

Ukáž, ako mnoho vieš preukázať všetkým, ktorí v Tebe dôverujú. Amen. Tak úfam, nech sa tak stane!

Ak máš kedy, pomodli sa ešte Litánie k Božskému Srdcu Ježišovému, alebo niektorý desiatok bolestného ruženca. Potom prikľakni ku spovedelnici s kajúcou mysľou, ale i pevnou dôverou, že ti P. Boh hriechy odpustí pre zásluhy Pána Ježiša. Mysli na marnotratného syna, jako pokorne prosí otca za odpustenie, vyznávajúc svoju vinu, — alebo na Mariu Magdalenu, jako u nôh Pána oplakáva hriechy svoje.

Spovedaj sa pokorne a úprimne. Ničoho nezatajuj; veď kňaz tvoje tajomstvo nevyzradí, ale radšie podstúpi smrť, ako sv. Ján Nepomucký, než aby zrušil spovedné tajomstvo.

Po sv. spovedi pobožne sa pomodli uloženú pokutu, a vykonaj, keď si niečo iného povinný(á) vykonať.

Potom poďakuj P. Bohu za odpustenie hriechov a obnov svoje predsavzatie, že sa všemožne budeš varovať hriechu a všetkého, čo ku hriechu vedie a svádza a že s pomocou milosti Božej chceš užívať k tomu slúžiace prostriedky.

Modlitba po sv. spovedi.

(Od sv. Alfonsa.)

Ó, môj najmilejší Ježišu, jakou vďačnosťou som Ti zaviazaný(á). Dúfam, že mi bolo teraz pre zásluhy krvi Tvojej odpustené. Prijmi za to najsrdečnejšie vďaky moje! Dúfam prijsť do neba, kde milosrdenstvo Tvoje naveky zvelebovať budem. Bože môj, tak často som Ťa ztratil(a), ale budúcne už Ťa ztratiť nechcem. Od dneska sa opravdive chcem polepšiť. Ty si všetkej lásky mojej hoden. Preto Ťa úprimne chcem milovať a nikdy sa nechcem od Teba odlúčiť. Už som Ti to sľúbil(a) a sľubujem teraz znova, že radšej chcem umrieť, nežli Teba hriechom zas obraziť. Sľubujem Ti spolu, že sa všetkého budem chrániť, čo k hriechu vedie, a že ten a ten prostriedok... použijem, aby som už do hriechu neklesol(a).

Lež, ó, Ježišku môj, Ty vieš, jaký(á) slabý(á) som ja. Daj mi milosti, aby som Ti zostal(a) verný(á) až do smrti a aby som sa k Tebe o pomoc utiekal(a), kedykoľvek budem pokúšaný(á). — Ó, najsvätejšia Panno Maria, buď mi na pomoci! Tys' matkou zotrvania; v Tebe skladám všetku nádej svoju.

Modlitba k Panne Marii

za milosť zotrvania.

(Od sv. Alfonsa.)

Ó, Kráľovno nebeská, bol(a) som úbohým(ou) otrokom(yňou) zlého ducha; ale teraz zasväcujem sa navždy službe Tvojej a sľubujem, že Ťa po celý život svoj ctiť a Tebe slúžiť budem. Prijmi ma a nepohŕdaj so mnou, jako by som iste zaslúžil(a). Ó, Matko moja, v Tebe som složil(a) všetku nádej a do Tvojich rúk skladám všetko šťastie svoje. Velebím Boha a ďakujem za milosrdenstvo Jeho, že mi dal túto dôveru v Teba, ktorú považujem za istú záruku spasenia svojho. Ó, ja úbohý(á), hrešil(a) som prvej preto, že som sa k Tebe neutiekal(a). Teraz pravda dúfam, že pre zásluhy Ježiša Krista a na prímluvu Tvoju mám odpusteno. Lenže zasa môžem milosť Božiu ztratiť; nebezpečenstvo neminulo, nepriatelia nespia a koľko nových pokušení na mňa čaká! Ó, najsladšia Kráľovno moja, ochraňuj mňa a nedovoľ, aby som im znova podľahol(la). Stoj stále pri mne! Viem, že mi pomôžeš a že pomocou Tvojou zvíťazím, keď sa len Tebe odovzdám. Avšak práve toho sa bojím, aby som v čas pokušenia nezabudol(la) Teba vzývať a

tak nezahynul(a). A preto o tú milosť Ťa žiadam, aby som pri všetkých útokoch pekelných u Teba vždy pomoci hľadal(a) a Teba vzýval(a) rieknuc: Ó, Maria, pomôž mi! Ó, Matičko moja, nedopusť, aby som Boha ztratil(a). Amen.

Po tomto sa ešte môžeš pomodliť litánie o najsv. mene Ježiš, alebo iné príhodné modlitby. — Obšírnejšie pojednáme o sv. spovedi nižšie.

O svätom prijímaní.

Kristus Pán ustanovil najsvätejšiu Sviatosť Oltárnu pod spôsobom chleba a vína nielen preto, aby sa za nás obetoval pri omši sv., ale tiež, aby sa nám mohol dávať za pokrm života pri sv. prijímaní. Sv. Alfons hovorí: „Pán Ježiš nechal sa nám vo spôsobe chleba, ktorý mnoho nestojí (nenie drahý), ... aby všetci na každom mieste mohli ho najsť a prijať; lebo keby sa nám bol zanechal pod spôsobom nejakého vzácneho a drahého pokrmu, chudobní ľudia by niemohli pristupovať ku sv. prijímaniu."

„Ale, aby sme sa i rozhodli pristupovať ku stolu Pána, nielen nás vyzýva častým pozvaním ..., ale i za povinnosť to nakladá. „Vezmite a jedzte, toto je moje telo"

(Mat. 26, 26.). Áno, aby sme chodili ku sv. prijímaniu, vábi nás sľubom kráľovstva nebeského: „Kto jie moje telo,... má život večný“ (Ján 6, 55.). „Kto jie tento chlieb, bude žiť na veky“ (ib. 59.). Ba i peklom vyhráža, vylučuje z neba, jestli nebudeme Ho prijímať: „Veru, veru, povedám vám: Jestli nebudete jesť tela Syna človeka,... nebudete mať v sebe života“ (Ján 6, 54.). Tieto pozvania, tie sľuby, tie hrozby — všetko pochádzajú z preveľkej žiadostivosti, ktorú má, chcejúc prísť k nám v tejto Sviatosti.“ Tak sv. Alfonz.

Budeme sa teraz azda diviť prísnemu prikázaniu Cirkvi sv., aby každý katolík, keď k užívaniu rozumu dospel, aspoň raz v roku, a to v čas veľkonočný, s čistým srdcom, hodne pristúpil ku stolu Pána? To je to najmenšie, čo Cirkev sv. môže žiadať.

Budeme sa azda diviť vrúcnemu prianiu Cirkvi sv., vyslovenému na všobecnom sneme tridentskom (Ses. 22, 6.), aby veriaci pri najdrahšej obete omše sv. nielen duchovne, ale i skutočne prijímali telo Pána? — a nie tak dávno vyslovenému prianiu sv. Otca, X. Piusa (Dekret z 20. decembra r. 1905.), aby veriaci čím častejšie a pokiaľ možno každodenne pristupovali ku sv. pri-

jímaniu, keď len sú v stave milosti Božej a s dobrým úmyslom pristupujú, aby sa živili a posilňovali k životu večnému?

Hlas Cirkvi sv. je ohlasom túžobnej lásky Božského Srdca Ježišovho. Áno, toto Božské Srdce nechce byť len vo svätostánkoch z dreva, kameňa a kovu zhotovených: Ono chce byť aj v živých svätostánkoch, ktorými majú byť nábožní veriaci kresťania katolíci. „Či neviete, že ste chrámom Božím?" (I. Kor. 3, 16.) S takou túžbou, s akou letí včelka na kvetinku, aby ssala z nej voňavý med: s takou, ba s väčšou ešte túžbou prichádza Pán Ježiš k duši vo sv. prijímaní. Pán Ježiš túži po nás, nie, aby sám seba blaženým učinil, ale aby nás učinil blaženými. On sám v sebe je nesmierne blažený, nikoho a ničoho nepotrebuje, ale vrúcne si žiada sv. prijímaním nás posilniť, aby sme zmužile odpierali pokušeniam, verne plnili svoje povinnosti, prospievali v ctnostiach a tak slávu, nebeskú blaženosť, život večný dosiahli.

Sväté prijímanie je vydatným liekom, ktorým od každodenných, — všedných — previnení bývame oslobodení a pred ťažkými hriechami chránení. (Snem Trid. Ses. 13, 2.)

Podľa sv. Bernarda sv. prijímanie mier-

ni plameň bezúzdnych náruživostí: hnevu, závisti, smyselnosti atď. a posilňuje nás, aby sme im ľahšie odpierali, ich premohli a potlačili.

Sv. prijímaním rozniecuje sa v nás láska k Panu Bohu; lebo keď premýšľame, jako Pán Ježiš do nás vlieva touto Sviatosťou takrečeno všetky poklady svojej lásky, (Sn. Frid. Ses. 13, 2.), povzbudzovaní bývame, aby sme i my Ho navzájom vrúcne milovali podľa slov Apoštola: „Láska Kristova núti nás“ (II. Kor. 5, 14.). Nech tu stojí i dôrazný výrok sv. Františka Salezského, učiteľa cirkevného: „Zkúsenosť 23 rokov, ktoré som venoval službe za duše, úplne ma presvedčila, jak mocná je sila tejto Sviatosti, aby duše utvrdila v dobrom a vyslobodila od zlého, duchovnú potechu im poskytovala a ich — aby som všetko krátko povedal — Pánu Bohu podobnými učinila, — len keď so živou vierou, a príslušnou čistotou srdca a s nábožnosťou často pristupujú ku stolu Pána.“

Prijímaním iných Sviatostí obsiahneme len jednotlivé milosti, — v prijímaní Najsv. Sviatosti oltárnej však obdržíme samého Boha, pôvodcu všetkých milostí a darcu všetkých darov.

Také blahodarné účinky má časté a hodné sv. prijímanie!

Nech je teda tvojou túžbou a horlivou snahou, čím častejšie, ba každodenne pristúpiť ku stolu Pána. Riaď sa radou svojho múdreho a horlivého spovedelníka a nedbaj na ľudské reči. Každá dobrá vec má svojich nepriateľov, ký div, že i časté sv. prijímanie.

„Časté sv. prijímanie je vraj znesväťovanie najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.“ Nie, ani najmenej! Tak učili bludári Jansenisti. — Pán Ježiš už tým, že Sviatosť Oltárnu ustanovil pod spôsobami chleba a vína, dal nám na javo, že máme často brať podiel na nebeskej hostine, aby sme si zachovali duchovný život, ako často požívame pokrm a nápoj, aby sme si zachovali telesný život. A prví kresťania nie ináč rozumeli ustanoveniu Pána Ježiša, jako svedčia Skutky apoštolské (2, 46.): „A každodenne vytrvávali jednomyseľne v chráme, lámali chlieb po domoch a prijímali pokrm s veselým a úprimným srdcom“; a pod týmto „chlebom“ rozumejú katolícki bohoslovci jednomyseľne sv. prijímanie.

„Ale ľudia budú sa mi posmievať a na mňa ukazovať!“ — Na to odpovedám: Keď prijímaš často najsv. Sviatosť podľa rady

spovedelníka a s dobrým, čistým úmyslom, aby si odložil(a) svoje chyby a deň po deň pokrok činil(a) v bohumilom živote, vtedy nedbaj o to, nech si ľudia hovoria, čo chcú. I o samom Kristu Pánu jedni hovorili, že je dobrý; iní, že svádza ľud. Priložím sem aj dobrú radu sv. Františka Salezského: „Jestli sa ťa kto pýta, prečo tak často telo Pána prijímaš, odpovedz mu takto: Dve triedy ľudí musia chodiť častejšie ku sv. prijímaniu: dokonalí totiž a nedokonalí. Dokonalí, aby sa v dokonalosti udržali; nedokonalí, aby k nej dospeli; — silní, aby nezoslabli a slabí, aby sa posilnili; — chorí, aby sa uzdravili, zdraví, aby neochoreli. Ty teda, jako nedokonalý(á), slabý(á) a chorý(á), musíš častejšie prijímať.“

„Nie som hoden(ná) často pristúpiť ku stolu Pána.“ — „Hoden“(ná) tak, ako to Pán Ježiš zasluhuje, nenie nikto vôbec na svete. Ba ani najbl. Panna Maria, Matka Pána, nenie v tomto smysle „hodná“; lebo len Boh by mohol Boha dôstojne, hodne prijať. Horlivému(ej) katolíkovi(čke) v tejto veci postačia slová sv. Otca X. Piusa vo výnose zo dňa 20. decembra r. 1905., kde praví: „Časté i každodenné prijímanie, súc najvrúcnejším prianím Krista Pána a katolíckej Cirkvi, nech je prístupnô vše-

tkým veriacim, akéhokoľvek stavu a povolania; tak, že v tomto nesmie byť bránené nikomu, kto je v stave milosti Božej a s pravým a zbožným úmyslom pristupuje ku stolu Pána.“

„Pravý úmysel však záleží v tom, aby ten, kto ku stolu Pána pristupuje, neprijímal zo zvyku, alebo z márnivosti, pýchy, alebo z ohľadov ľudských; ale, aby chcel vyhovieť žiadosti Božej, s Bohom pevnejšie sa spojiť a týmto božským liekom odporovať svojim slabostiam a nedostatkom.“

„Ačkoľvek je veľmi užitočné“, — praví sa ďalej, — „keď tí, čo často a každodenne prijímajú, sú čistí od všedných hriechov, aspoň celkom dobrovoľných: predsa postačí, keď sú čistí od ťažkých hriechov a keď majú predsavzatie, nikdy viac nehrešiť. Pri takom úprimnom predsavzatí nebude možno, aby každodenne prijímajúci nezbavili sa znenáhla i všedných hriechov a náklonností k ním.“

Prijímaj teda, milý kresťane, Telo Pána čo najčastejšie i každodenne, — a obzvlášte v nedele a sviatky, aby si zo svätého prijímania čerpal(a) silu a potechu, ktoré potrebuješ, — a hlavne preto, aby si deň čo deň čím viacej pokročil(a) v láske k Pá-

nu Ježišovi, ktorý nám práve v najsv. Sviatosti dokazuje svoju najnežnejšiu lásku.

Pamätaj však, že sv. prijímanie musí predísť bedlivá príprava k nemu, a to dľa schopnosti, dľa povolania a okoličnosti jednotlivcov a podobne po sv. prijímaní primerané a dôstojné vďakovčinenie musí nasledovať.

Spovedník denné sv. prijímanie nesmie zakázať nikomu, kto je v stave milosti Božej a s dobrým, pravým úmyslom chce pristúpiť; pritom všetkom patričný predsa povinný je, chce-li denne ku sv. prijímaniu pristupovať, spovedelníka o radu poprosiť. (Sv. Otec, Pius X. 20. decembra r. 1925.)

Ani dietky, ktoré už, hoci len raz, pri sv. prijímaní boly, nesmú byť zdržované od častého, alebo denného sv. prijímania; ale skôr ešte majú byť k tomu povzbudzované. (Sv. Otec, Pius X. 15. sept. r. 1906.)

Príprava na sv. prijímanie.

1. Najsv. Sviatosť Oltárna je sviatosťou „živých“, t. j. tých, ktorí sú v posväcujúcej milosti Božej. — Nesmie teda ku sv. prijímaniu pristúpiť, kto si je vedomý, že má ťažký hriech na svedomí, lebo v takom duševnom stave by sa dopustil ohavnej a hroznej svätokrádeže. Preto napomína sv. Pavel apoštol tých, ktorí sa chystajú ku

stolu Pána: „Ktokoľvek bude jesť tento chlieb a piť kalich Pánov nehodne, vinen bude tela a krvi Pánovej. Preto nech človek zkúša sám seba a takto nech jie z tohoto chleba, a pije z kalicha. Lebo kto nehodne jie a pije, ten jie a pije si súd, poneváč nerozsudzuje telo Pánovo“ (I. Kor. 11, 27—29.).

2. Mimo posvätcujúcej milosti potrebné je pristúpiť ku stolu Pána s čistým a zbožným úmyslom, ako práve bolo vyloženô.

3. Slušnô je už večer pred svätým prijímaním pripravovať sa na nebeskú hostinu modlitbou a nábožným čítaním a vystríhať sa všetkých hlučných a myseľ rozbúrujúcich zábav. Nech na to i snúbenci pamätajú, keď majú k oltáru pristúpiť, ako tiež ich rodičia.

4. Najsvätejšie Telo Božie máme prijímať lační, t. j. od polnoci nesmieme nič jesť a piť, čo i znedobačky a mimovoľne.

Z toho sú vyňatí:

a) ťažko chorí, ktorí prijímajú Sviatosť Oltárnu ku posile na cestu do večnosti, pri takzvanom „zaopatrovaní“;

b) tí chorí, ktorí už cez mesiac ležia a nenie nádeje, že sa v krátkom uzdravia; títo podľa múdrej rady spovedelníka smú raz alebo dva razy cez týždeň prijať najsv.

Sviatosť, aj keď požili lieku, alebo nejakého tekutého pokrmu.

5. Každý nech ku sv. prijímaniu pristúpi v slušnom obleku bez všetkej márnomyselnosti. Na to musia dbať aj tie osoby, ktoré sa podľa módy šatia. Hlboko vystrihnuté šaty, holé ramená ku sv. prijímaniu sa vôbec nehodia, ani nie sú prípustné.

6. Pre niektorých ešte treba zdôrazniť, že pristupujúc ku sv. prijímaniu, máme a musíme s bližným svojim v láske a svornosti žiť. — Prijímanie, latinsky „Communio" (Kommunio), značí „sjednotenie", lebo ponajprv sjednocuje nás vnútorne s Kristom, a podruhé je obrazom najdokonalejšej jednoty a bratskej lásky všetkých v Kristu Pánu pravoveriacich kresťanov. Ježiš Kristus nás učí, aby sme dary svoje na oltár nekládli, jestli sa rozpamätáme, že bližný náš niečo má proti nám. Tým menej teda smieme blížiť sa ku stolu Pána, dokiaľ v srdci svojom nepriateľstvo proti bližnému chováme. Najprv teda musíme sa s bližným našim smieriť!

Modlitby pred sv. prijímaním.

(Od sv. Alfonsa.)

1. *Viera.* Ó, dušo moja, priprav sa, abys Ježiša prijala. Vzbuď najprv živú vieru a

riekni: „Ó, najmilejší Vykupiteľu môj, za niekoľko okamihov zavítaš už ku mne! Ó, skrytý Bože, väčšina ľudí Teba nezná, k Tebe sa nehlási. Ale ja v Tebe verím, Teba vyznávam a Tebe sa v najsv. Sviatosti jako Pánu a Spasiteľu svojmu klaniam. Za túto pravdu hotový(á) som i život svoj položiť. Prichádzaš ku mne, abys ma milosťami obohatil a úplne sa so mnou spojil. Ó, jak veľká má byť preto dôvera moja, keď ku mne s takou láskou prichádzaš.

2. *Nádej.* Rozšír srdce svoje, ó, dušo moja! Pán Ježiš môže ti všetko dobré dať a veľmi ťa miluje. Dúfaj preto veliké veci od tohoto Pána svojho, ktorý plný najvrúcnejšej lásky prichádza k tebe. Áno, najmilejší môj Ježišu a nádejo moja, dôverujem v dobrotu Tvoju, že dnešného dňa, v ktorom sa mi sám daruješ, spanilý plameň Svojej čistej lásky v úbohom srdci mojom roznietiš a opravdivú žiadosť vo mne vzbudíš, Tebe sa chcem ľúbiť tak, že by som od dneska iného si neprial(a) a po inom netúžil(a), iba čo sa Tebe ľúbi.

3. *Láska.* Ó, Bože môj, pravá a jediná lásko duše mojej! Či si mohol už viacej učiniť, abys bol odo mňa milovaný? Nemal si na tom dosť, ó, Ježišu môj, aby si za mňa umrel; i túto velebnú Sviatosť si

ustanovil, aby si sa mi do cela daroval a so mnou, tak biednym a nevďačným tvorom čo najužšie sa spojil. Ba čo viac, Ty ma sám voláš, aby som Ťa prijal(a), a tak si to žiadaš! Ó, lásko nesmierna! Ó, lásko nepochopiteľná! Ó, lásko nekonečná! Boh sám chce sa mi do cela za pokrm dať!

Ó, dušo moja, veríš to? A keď veríš, čo činíš! Čo na to povieš? Ó, Bože, ó, Bože, Tys nekonečnej lásky hoden. Ty jediný zasluhuješ, aby Ťa všetci milovali. Milujem Ťa z celého srdca svojho, milujem Ťa nado všetko, milujem Ťa viacej, nežli seba samého(samú), viacej nežli svoj život. Ó, bárs by Ťa všetci milovali! Bárs by som mohol(la) učiniť, aby Ťa všetky srdcia milovaly tak, ako to zaslúžiš! Milujem Ťa, ó, Bože, všetkej lásky najhodnejší, a spojujem úbohé srdce svoje s láskou serafinov, so srdcom najblahoslavenejšej Panny Marie a so srdcom Pána Ježiša, Tvojho najmilejšieho Syna. Áno, milujem Ťa, dobroto nekonečná, láskou všetkých svätých, láskou Marie Panny a Ježiša Krista. A milujem Ťa jedine preto, aby som sa Ti zaľúbil(a), lebo si toho hoden. Odídite zo srdca môjho náklonnosti pozemské, ktoré Bohu nenáležíte. Ó, najsvätejšia Panno Maria, Matko krásneho milovania, buď mi na

pomoci, aby som Boha miloval(a), ty si to vrúcne praješ, aby On bol milovaný.

4. *Pokora.* Ó, dušo moja, teda už požívať budeš najsvätejšie telo Ježiša Krista? A či si hodná toho? Ó, Bože môj, kto som ja a kto si Ty? A možné to, ó, Ježišu môj, že Ty čistoto nekonečná, túžiš prísť a prebývať v duši mojej, ktorá toľko ráz bola príbytkom nepriateľa Tvojho a toľkými hriechami pokalená?

Ó, Ježišu môj, teraz poznávam, jak velebný si Ty a jak biedny(a) a núdzny(a) som ja. Stydím sa Ti ukázať. Rád(a) by sa ukryl(a) z úcty pred Tebou. Ale odídem-li od Teba, ó, živote môj, kam pôjdem? ku komu sa utiecť mám? a čo bude zo mňa? Nie, neodídem od Teba, lež ešte častejšie k Tebe prichádzať budem. Dovoľuješ mi to, áno, zveš ma, aby Ťa prijal(a). Idem teda, ó, najmilejší Spasiteľu, idem zahanbený(á) síce a pre hriechy svoje pokorenený(á), ale majúci(a) zároveň veliku dôveru v dobrotivosť a lásku Tvoju.

5. *Ľútosť.* Ó, Bože duše mojej, ako ľúto mi je, že som Ťa prv nemiloval(a), áno, miesto toho, že by Ťa bol(a) miloval(a), žiadostiam svojím som hovel(a), Teba toľko hneval(a) a nekonečnú dobrotu Tvoju zarmucoval(a). Teba som opustil(a), milo-

sťou a priateľstvom Tvojím pohŕdal(a), slovom, ó, Bože môj, dobrovoľne som Ťa ztratil(a).

Ó, Pane Ježišu, ľutujem to z celého srdca. Všetky hriechy svoje, jak ťažké, tak všedné nadovšetko nenávidím, lebo som nimi Teba, nekonečnú dobrotu urazil(a). Dúfam, že si mi už odpustil. A jak nemám ich ešte odpustené, tak odpusť mi ich teraz prv než Ťa prijmem. Obmy krvou Svojou dušu moju a prebývaj v nej vždycky.

6. *Túžba.* No, dušo moja, už prišla blažená chvíľa, v ktorej milý Ježiš do úbohého srdca Tvojho zavítať hodlá. Ajhľa, Kráľ nebeský, Boh Tvoj a Vykupiteľ prichádza už k Tebe! Priprav sa a prijmi Ho s láskou a zvolaj s túžobnosťou: Príď, ó, Ježišu môj, príď: lebo duša moja túži po Tebe. Prv, než sa mi Ty daruješ, darujem sa ja Tebe a obetujem Ti úbohé srdce svoje. Prijmi ho a príď rýchle a ubytuj sa v ňom.

Ó, Bože môj, príď rýchle a nemeškaj! Ó, jediné a nekonečné dobro moje, poklade môj, živote môj, rozkoš moja, lásko moja, všetko moje: rád(a) by Ťa prijal(a) s takou láskou, s akou Ťa prijímaly duše, najsvätejšie a láskou Tvojou najviacej roz-

pálené; áno, s takou láskou, s akou Ťa prijímala najsvätejšia Matka Tvoja, s prijímaním ktorej spojujem i prijímanie svoje.

Ó, najsvätejšia Panno a Matko moja Maria, ajhľa, už idem prijať Synáčka Tvojho. Prial(a) by som si mať Tvoje srdce a lásku, s ktorou si Ho Ty prijímala. Ó, podaj mi dnes Pána Ježiša, jako si Ho pastierom a svätým Kráľom podala. Pomyslím si, jako by som Ho z Tvojich prečistých rúk prijímal(a). Povedz Mu, že som sluhom (služobnicou) a ctiteľom(kou) Tvojím(ou), a pohliadne na mňa milostivejšie a spojí sa so mnou tým užšie, jakonáhle teraz ku mne zavíta.

Iná modlitba pred sv. prijímaním.

(Od sv. Tomáša Akvinského.)

Všemohúci, večný Bože! Ajhľa, prichádzam k Sviatosti jednorodeného Syna Tvojeho, Pána nášeho Ježiša Krista. Prichádzam ako nemocný(á) k lekárovi života, jako nečistý(á) k prameňu milosrdenstva, jako slepý(á) k svetlu večnej jasnosti, ako chudobný(á) a biedny(a) k Pánu neba a zeme. Preto prosím prehojnú a nesmiernu štedrotu Tvoju, ráč chorobu moju zahojiť, poškvrnu obmyť, slepotu osvietiť, chudobu obohatiť, nahotu zaodiať, aby som

chlieb anjelov, Kráľa kráľov a Pána pánov s takou úctou a poníženosťou, s takou skrúšenosťou a pobožnosťou, s takou čistotou a vierou, s takým predsavzatím a úmyslom prijal(a), že by to osožilo blahu duše mojej. Popraj mi, prosím, aby som nielen Sviatosť tela a krvi Pána prijal(a), lež i ovocie a účinky tejže Sviatosti. Ó, najláskavejší Bože, daj mi telo jednorodeného Syna Svojho, Pána nášeho Ježiša Krista, ktoré z Marie Panny vzal, tak prijať, aby som hoden(ná) bol(a) privteleným(ou) byť tajomnému telu Jeho a pripočítaným(ou) byť k údom Jeho. Ó, najmilejší Otče, popraj mi, aby som premilého Syna Tvojho, ktorého teraz na ceste pozemskej prijať mienim, jednúc s tvári v tvár ustavične vidieť mohol(a). Ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha svätého Boh po všetky vekov. Amen. (Odp. 100 dní. Lev XIII. 20. dec. 1884.)

Keď kňaz sv. hostiu ukazuje, ukloň sa, bi sa v prsá a riekni v duchu tri razy:

Ó, Pane, nie som hoden(ná), abys vošiel pod strechu srdca môjho, ale riekni len slovom, a bude uzdravená duša moja.

Potom slušne skloň oči a otvor ústa, jazyk trocha vylož na dolný ret, biele rúcho, jak je tu, vezmi pred seba, alebo modlitebnú knižku si podlož a prijmi telo Pána čo najúctivejšie a neza-

vieraj ústa, ani neodtrhuj, dokiaľ kňaz ruky svoje zpiatky nestiahol. Potom ale čo najskoršie sv. hostiu prehltni. Jak sa ti v ústach prilepila, odlep ju jazykom a nie prstom.

O vďakovčinení po sv. prijímaní.

Nenie Bohu milšej modlitby a duši užitočnejšej nad modlitbu po sv. prijímaní. Pán Ježiš zostáva v nás osobne tak dlho, dokiaľ trvajú spôsoby chleba. Duša naša je teda po sv. prijímaní čo najužšie so svojím Spasiteľom a Bohom spojená, a preto jej modlitba má o mnoho väčšiu cenu a moc, než inokedy. Pomyslite si, praví sv. Terezia, jako by Pán Ježiš po sv. prijímaní v srdci našom ako na tróne sedel, majúci plné ruky milostí, a jako by sa nás pýtal: „*Čo chceš, aby som ti učinil?*“ žiadaj čokoľvek, všetkého sa ti dostane!

Ó, jak vzácnych a hojných milostí nadobudne duša, jestli vie sa po sv. prijímaní s Pánom Ježišom náležite zaoberať a jak aspoň pol a najmenej štvrť hodiny v nábožnej modlitbe vytrvá! A preto lepšie je nejaký čas s Pánom Ježišom v duchu sa zaoberať, ako hneď po sv. prijímaní z modlitebnej knižky čítať; všetky potreby duše i tela, jako svoje tak i svojich milých, Jemu s dôverou vyjadriť a za milosť Ho prosiť.

Kto by však hneď po sv. prijímaní bez modlitby z kostola odišiel, tým by na javo dal, buď že nemá živej viery v túto velebnú Sviatosť, nevie vlastne, koho do srdca svojho prijal(a), alebo že srdce jeho (jej) je tak inými vecami a svetom zaujaté, že ani nerozváži si, koho má za hosťa v srdci svojom, aby Mu poďakoval(a), a Jemu sa klaňal(a). Bože chráň, aby si aj ty, kresťane(ko) milý(á), tak nevďačný(ou) bol (a) ku svojmu Spasiteľovi!

Modlitby po sv. prijímaní.

(Od sv. Alfonsa.)

1. *Viera.* Už teda môj milý Ježiš prebýva v duši mojej. On je celý môj a ja som celý(á) Jeho. Ó, dobroto nekonečná! Ó, nekonečné milosrdenstvo! Ó, nekonečná lásko! Boh ku mne prichádza, aby sa so mnou spojil a celý sa mi daroval! Dušo moja, teraz si tak úzko s Ježišom spojená, čo učiníš? Nič mu nepovieš? Nebudeš mluviť s Bohom v tebe prítomným? Nuž, oživ v srdci vieru. Považ, že anjeli ťa obklopujú a Bohu svojmu v srdci Tvojom sa klaňajú. Klaňaj sa i ty Jemu, sober myseľ svoju a zapúď každú cudziu myšlienku, spoj sa s Bohom a riekni Jemu:

2. *Privítanie.* Ó, môj Ježišu, lásko mo-

ja, dobroto moja nekonečná, moje všetko, vítam Ťa v biednom príbytku duše svojej. Ach, Pane môj, kdeže si? Kam si to prišiel? Či nenie toto srdce moje horšie, než tá maštaľ, v ktorej si na svet prišiel, plné samolásky a nesriadených žiadostí? Či by nemal(a) i ja so sv. Petrom riecť: *„Odidi odo mňa, Pane, lebo som človek hriešny"*. Iď a ubytuj sa radšej v tých dušiach čistých, ktoré Ti slúžia a tak vrúcne Ťa milujú. Lež, čo pravím, Vykupiteľu môj? Nie, neodchádzaj odo mňa; lebo jak odídeš, som ztratený(á). Objímam Ťa, živote môj, a pritískam Ťa k srdcu svojmu. Už nikdy nechcem sa od Teba odlúčiť. S Tebou spojený(á) chcem živý(á) byť a umrieť.

Ó, najsv. Panno Maria, sv. serafíni a všetky duše, ktoré láskou čistou milujete Boha, poprajte mi lásky svojej, aby sa milému Pánu môjmu ľúbilo u mňa.

3. *Poďakovanie.* Ó, Pane Bože môj, ďakujem Ti za tú milosť, že si sebe príbytok v duši mojej dnes vyvoliť ráčil. Rád (a) by som Ti poďakoval(a) ako to zaslúžis a jako by za tak vzácnu milosť slušné bolo. Ale jako by som Ti, ja úbohý(á) jako sa náleží, poďakovať mohol(a)? Ó, môj Ježišu, čím sa Ti odplatím za všetko, čo si mi dobrého preukázal? Zvlášte za to, že si

sa mi sám dnes daroval? Ó, Matko moja, Maria, svätí patronovia moji, svätý anjelu strážny a všetci, ktorí Boha milujete, poďte a slyšte, jak veliké veci učinil Boh duši mojej a chváľte Ho a ďakujte Mu so mnou!

4. *Obetovanie seba.* Ó, môj Ježišu, Ty si sa mi dnes celý daroval. I ja sa ti celý (á) darujem a obetujem. Darujem Ti úbohé srdce svoje, do ktorého si dnes zavítal. Zasväcujem Ti všetky smysly svoje, aby len Tebe slúžily. Zasväcujem Ti pamäť svoju, aby mi dobrodenie a lásku Tvoju pripomínala. Zasväcujem Ti rozum svoj, aby sa len s Tebou zaoberal. Zasväcujem Ti vôľu svoju, aby len Teba milovala, Bože môj, a všetko moje. Slovom, najsladší Spasiteľu môj, darujem a zasväcujem Ti všetko čo mám, i seba samého(ú), myšlienky, žiadosti, náklonnosti, telo i dušu svoju. Ó, príjmi túto obeť nevďačného(ej) hriešnika(ce), a učiň so mnou, čo sa Ti ľúbi. — Ó, príď, ohňu zožierajúci, a znič vo mne všetko, čo sa Tvojim najčisteišim očiam neľúbi, aby od dneska len Tebe náležal(a) a len to konal(a), čo sa Tebe ľúbi.

Ó, najsv. Panno Maria, dones sama túto obetu moju Trojici najsvätejšej a vypros milosti, aby som Bohu svojmu až do smrti verným(ou) ostal(a).

5. *Prosby.* Dušo moja, čas tento je velice vzácny, nedaj mu ujsť. Všetky milosti môžeš si teraz vyprosiť. Či nevidíš, ako milostne Otec nebeský na teba pohliada, keď Syna Svojho najmilšieho v srdci tvojom vidí? Či neslyšíš, ako sám Pán Ježiš sa ťa pýta: *„Čo chceš, aby som ti učinil?"* Len preto som prišiel k tebe, aby som ťa obohatil. Pros len s dôverou a obdržíš, čo ho si praješ.

Ó, najsladší Ježišu môj, že si praješ, aby som Ťa o milosti prosil(a), nuž, nežiadam si pozemské majetky, ani bohatstvá, ani cti, ani radosti; ale prosím Ťa, daj mi veľkú ľútosť nad hriechami spáchanými; osviet ma, aby som márnosť sveta poznal (a) a videl(a) jak velice milovaným byť zasluhuješ. *„Srdce čisté stvor vo mne, ó, Bože!"* nech je všetkých pozemských náklonností sprostené a nech po inom netúži, len po Tvojej svätej láske. — Nie som hoden(a) vyslyšaným(ou) byť, ó, Ježišu môj; ale pre zásluhy Tvoje a najsvätejšej Matky Tvojej, ako i pre lásku Tvoju k večnému Otcovi Svojmu, vyslyš ma!

Teraz žiadaj Pána Ježiša o tú alebo onú zvláštnu milosť pre seba i pre svojich bližných. Nezabudni na úbohých hriešnikov a na duše v očistci.

Iná modlitba po sv. prijímaní.

(Od sv. Tomáša Akvinského.)

Vďaky Tebe vzdávam, Pane, svätý, Otče všemohúci, večný Bože, ktorý si mňa hriešneho(u), nehodného(ú) služobníka(cu) Svojho(u), bez toho, že by som to bol(a) zaslúžil(a) jedine z púhej dobroty a milosti drahým telom a krvou Syna Svojho, Pána nášeho Ježiša Krista nasýtiť ráčil. A spolu prosím, aby toto sv. prijímanie nebolo mi príčinou trestu, lež aby som ním milosti a sľutovania došiel(la). Nech mi je odením viery a štítom dobrej vôle. Nech ma zbaví neprávostí mojich. Nech udusí vo mne zlé žiadosti a náruživosti, nech rozmnoží vo mne trpelivosť a lásku, pokoru a poslušnosť a všetky ostatné ctnosti. Nech bráni ma mocne od úkladov rozličných nepriateľov, jak viditeľných tak neviditeľných. Nech utíši dokonále všetky nesriadené hnutia moje, jak telesné tak duševné. Učiň, nech k Tebe jedinému, pravému Bohu pevne lnem a posledný cieľ svoj šťastne dosiahnem. I prosím Ťa, abys' mňa hriešneho(u). milostive priviesť ráčil k oným nevýslovným hodom, kde Ty so Synom a Duchom svätým si vyvoleným Svojim pravým svetlom, sýtosťou úplnou, radosťou večnou,

rozkošou svrchovanou a blaženosťou dokonalou. Skrze tohože Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Vrúcne prosby sv. Ignáca.

Dušo Kristova, posväť ma!
Telo Kristovo, spas ma!
Krv Kristova, opoj ma!
Vodo z boku Kristového, obmy ma!
Utŕpenie Kristovo, posilni ma!
Ó, dobrý Ježišu, vyslyš ma!
Do svätých rán Svojich skry ma!
A nedaj sa mi odlúčiť od Teba!
Pred zlým nepriateľom chráň ma!
V hodinu smrti mojej povolaj ma!
A poruč mi prijsť k Tebe, abych Ťa so svätými a anjelmi chválil a velebil na veky vekov. Amen.

(Za každým 300 dní odp. a po sv. prijímaní odriekané 7 rokov odp. Pius IX. 9. jan. 1854.)

Modlitba pred obrazom ukrižovaného Spasiteľa.

Ejhľa, ó, dobrý a najsladší Ježišu, padám na kolená pred tvárou Tvojou a s najväčšou vrúcnosťou svojej duše Ťa prosím a žiadam, aby si do srdca môjho ráčil vštepiť živú vieru, nádej a lásku a pravú ľútosť nad mojimi hriechami s pevnou vôľou sa polepšiť: zakiaľ ja s veľkou láskou a boľasťou v duchu rozjímam o Tvojich pia-

tich ranách, majúc na pamäti slová, ktoré už Dávid prorok o Tebe do úst Ti vložil: „Prebili mi ruky a nohy; spočítali všetky kosti moje“ (Žalm 21, 17.).

(Plnomocné odpustky po sv. spovedi a sv. prijímaní.)

Aby si získal plnomocné odpustky, pomodli sa aspoň 5 Otčenášov, 5 Zdravasov a Verím v Boha na úmysel sv. Otca. Cez deň však častejšie spomínaj na vznešeného hosťa, ktorého si vo veľebnej Sviatosti prijal(a). Považuj deň ten za deň sviatočný, vyhýbaj, nakoľko možno, hluku svetskému, zotrvávaj v modlitbách, ak možno navštív Ježiša Krista odpoludnia v chráme Pána, čítaj nábožné knihy a konaj iné dobré skutky.

Chvály na vynáhradu bezbožného rúhania.

Nech je pochválený Boh. — Nech je pochválené jeho sv. meno. — Nech je pochválený Ježiš Kristus, pravý Boh aj pravý človek. — Nech je pochválené meno Ježišovo. — Nech je pochválené jeho najsvätejšie Srdce. — Nech je pochválený Ježiš v najsv. Sviatosti Oltárnej. — Nech je pochválená slávna Matka Božia, Maria najsvätejšia. — Nech je pochválené meno Panny i Matky Marie. — Nech je pochválený Boh vo svojich anjeloch i svätých. — Nech je pochválená a na veky vyvýšená

najspravodlivejšia, najsvrchovanejšia vôľa Božia vo všetkom. Amen.

Poznámka. Modlievajte sa tieto Chvály, kedykoľvek ste v kostole a zvlášte keď je prevel. sviatosť vystavená.

O duchovnom prijímaní.

Duchovné prijímanie je vzácny poklad, o ktorom bohužiaľ vedia máloktorí kresťania, a záleží vo vrúcnej túžbe, Pána Ježiša prijať, a s Ním láskou sa spojiť. Sv. otcovia sú plní chvály o tomto svätom cvičení. Sv. Snem tridentský ho velice odporúča veriacim a praví, že ním tiež možno moc získať, ako i skutočným prijímaním, lebo častejšie denne môžeme duchovne prijímať. Účinky duchovného sv. prijímania sú veľmi mnohé. Sv. Tomáš uvádza hlavne účinky tri: od hriechu nás očisťuje, zlé náklonnosti v nás udusuje a činí nás účastnými zásluh Ježiša Krista a Jeho najdrahšej krvi.

Preto, kresťane milý, váž si toto sv. cvičenie a konaj ho čo najčastejšie. Najmenej trikrát denne prijímaj duchovne: ráno pri najdrahšej obete mše sv., odpoludnia pri návšteve najsv. Sviatosti a večer po spytovaní svedomia, a priprav sa naň zakaždým, pokiaľ to možno, jako by si skutočne telo Pána mal prijímať. Ó, bár by každý

vzdych náš bol vrúcnou túžbou, s Ježišom Kristom sa spojiť! Veďme tiež, že k duchovnému prijímaniu netreba byť lačným, ani nepotrebuješ rady od spovedníka. Jako je nám vždy dovolené milovať Ježiša Krista, tak je nám tiež vždy dovolené duchovne prijímať. Pravda ten, kto chce duchovne prijímať, musí byť v stave posvätcujúcej milosti Božej. Preto pred duchovným prijímaním treba vzbudiť dokonalú ľútosť nad svojimi hriechami.

Spôsob duchovného prijímania.

Ó, najsladší a najmilejší Ježišu môj! verím pevne, že si v najsvätejšej Sviatosti oltárnej podstatne prítomný. — Milujem Ťa nado všetko. — Z lásky k Tebe ľutujem za všetky hriechy svoje. — Už nikdy nechcem hrešiť. — Duša moja túži po Tebe. — Ale že Teba teraz sviatostne prijať nemôžem, príď aspoň duchovne s milosťou Svojou do srdca môjho! (Tu vzbuď túžbu Pána Ježiša v najsv. Sviatosti prijať.) Objímam Ťa, ó, Ježišu, jako by si bol skutočne vo mne prítomný. Nedaj, abych sa dakedy od Teba odlúčil(a)!

Návštevy najsvätejšej Sviatosti Oltárnej.

Isté je, hovorí sv. Alfons, že návštevy najsv. Sviatosti Oltárnej, vynímajúc pri-

jímanie sv. sviatostí, sú P. Bohu najmilšou a dušiam najužitočnejšou pobožnosťou. Ježiš Kristus je vo svätostánku na oltári stále prítomný jako náš najlepší a najvernejší priateľ, ktorý nám môže dať a učiniť všetko dobré a nevýslovne nás miluje. Tu pred oltárom môžeme s Ním podľa ľúbosti rozprávať, srdce svoje mu otvoriť, svoje potreby predniesť, o milosti ho prosiť, slovom: v chráme Pána môžeme s kráľom nebeským zcela dôverne a nenútene hovoriť. Čo robí chudobný u boháča, chorý u lekára, smädný u čerstvého prameňa, lačný u bohatého stolu, to robme i my pred najprevelebnejšou Sviatosťou Oltárnou. Pán Ježiš v najsv. Sviatosti Oltárnej má ruky plné milostí a dá ich tomu, kto ho o ne prosí.

Nech sa nám teda nezdá priveľkou obetou, i mimo omše sv. prísť do chrámu Božieho, keď je otvorený a obzvlášte na odpoludňajšie služby Božie, na požehnanie. Radi sa zdržíme u tých, ktorých milujeme, nože, ukážme tú lásku i sviatostnému P. Ježišovi! Nech nám nie je nikdy dlhá chvíľa pred najsv. Sviatosťou Oltárnou! A keď musíme už odísť, prajme si byť aspoň večnou lampou, aby sme stále láskou horeli pred týmto trónom lásky Božej. Pán Ježiš

zo svätostánku všetkých zve ku sebe týmito dojemnými slovami: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa ustávate a ste obťažený, a ja vás občerstvím“ (Mat. 11, 28.).

Ku povzbudeniu krátučký príklad. Blah. Ján Vianney, arský farár (vo Francii) vypráva: „Na začiatku môjho príchodu do Arsu bol tu istý muž, ktorý nikdy neprešiel okolo kostola bez toho, aby nebol do neho vkročil. Ráno, keď išiel do práce a večer, keď sa vracal, postavil motyku a rýľ ku stene chrámu, sám ale vošiel do chrámu a dlho sa tam zdržal a klaňal sa najsv. Sviatosti Oltárnej. Ó, jak rád som ho videl! Raz som sa ho pýtal, že čo len s naším Pánom hovorí počas tých dlhých návštev, ktoré u Neho vykonáva? A viete, čo mi odpovedal? „Ó, pán farár, nič mu nehovorím, len hľadím na Neho a On na mňa.“ To vyprával blah. Ján Vianney dietkam vo škole a so slzami radosti pokračoval: „Ó, jak je to krásnô, moje deti, jak je to krásnô!“

„Svätí sa ztratili, len aby Boha videli, aby len pre Neho pracovali; zabudli na všetky stvorené veci, len aby Ho našli. Tak sa prichádza do neba.“

Poznámka. — Sv. Alfons napísal krásnu knižočku: „Návštevy najsv. Sviatosti

oltárnej“ ..., ktorá do všetkých európskych a do mnohých mimoeurópskych jazykov je preložená. V nej najdeš najvrúcnejšie modlitby k najsv. Sviatosti Oltárnej a k najbl. Panne Marii na každý deň v mesiaci.*) Podávame tu 25. návštevu z tejto knižočky. Prvá modlitbà k najsv. Sviatosti oltárnej a posledná modlitba k najbl. Panne Marii, každý deň sa opakujú, jako tiež duchovné prijímanie.

Modlitba pred najsvätejšou Sviatosťou.

(Od sv. Alfonsa.)

Môj Pane, Ježišu Kriste, z lásky k ľuďom dňom i nocou prebývaš v tejto velebnej Sviatosti a plný lásky a dobroty očakávaš, zveš a prijímaš všetkých, ktorí Ťa navštíviť prichádzajú. Verím, že si vo velebnej Sviatosti prítomný. Klaniam sa Ti v hlbokej pokore a ďakujem Ti za všetky milosti mne udelené, zvlášte za to, že si sa mi sám v tejto Sviatosti daroval, že si mi blahoslavenú Pannu Mariu, najmilejšiu Matku Svoju, za orodovnicu dal, a že si ma sem do chrámu povolal, aby som Teba navštívil(a). Pozdravujem srdce Tvoje

*) V slovenskom jazyku vydáva ju dosiaľ Redakcia Posla b. Srdca Ježišovho v Trnave. Tam, alebo v kníhkupectve Spolku sv. Vojtecha v Trnave možno ju objednať.

najláskavejšie a lásky najhodnejšie, a činím to z úmyslu trojnásobného: Ponajprv na poďakovanie za tento veliký dar; po druhé na zadosťučinenie za všetky urážky, ktorých sa Ti v tejto Sviatosti od neveriacich, od kacírov a zlých katolíkov dostáva; po tretie konám túto návštevu v úmysli, aby som sa Ti na tých všetkých miestach sveta klaňal(a), kde si vo velebnej Sviatosti menej ctený a príliš opustený. Môj Ježišu, milujem Ťa z celého srdca svojho. Ľúto mi je, že som pred tým Tvoju nekonečnú dobrotu toľko ráz obrážal(a). S milosťou Tvojou si umieňujem, že Ťa už nikdy hnevať nebudem. Teraz sa Ti úplne zasväcujem, ačkoľvek som človek hriešny, a odriekam sa vôle, náklonností, žiadostí a všetkého, čo je moje, a všetko Tebe obetujem. Nakladaj od dneska so mnou a so všetkým, čo je moje tak, ako sa Tebe ľúbi. Len to si prajem a o to Ťa prosím, aby som Ťa miloval(a), v dobrom zotrval(a) a Tvoju vôľu svätú dokonale plnil(a). Odporúčam Ti duše v očistci, zvlášte tie, ktoré boly vrúcnymi ctiteľmi velebnej Sviatosti a bl. Panny Marie. Odporúčam Ti tiež všetkých úbohých hriešnikov. Spojujem konečne, drahý Spasiteľu môj, všetky žiadosti svoje so žiadosťami najláskavejšieho

srdca Tvojho a obetujem ich nebeskému Otcovi Tvojmu, prosiac Ho v mene Tvojom, aby ich z lásky k Tebe prijal a vysyšal. (Odp. 300 dňové, PP. Pius IX. 7. sept. 1854.)

Návšteva najsv. Sviatosti.

Sv. Pavel chváli poslušnosť Ježiša Krista a hovorí, že Otcu svojmu nebeskému „bol poslušným až na smrť, a to na smrť na kríži“ (Filip. 2, 8.). Ale v tejto Sviatosti činí Pán Ježiš viac, lebo tu je poslušným nielen Otcovi svojmu nebeskému, ale i človekovi (ľuďom), a to nielen do smrti, lež pokiaľ svet svetom bude, tak že možno riecť: „Stal sa poslušným až do konca sveta.“ Ako kráľ nebies sostupuje s neba na zem, aby poslúchal človeka a zostáva na oltároch, ako sa zdá, len preto, aby bol ľuďom poslušný, jako hovorí skrze proroka: „Ja ale neodmlúval som“ (Izai. 50, 5.). A tu sám od seba ani sa nepohne; kam ho položia, tam je, či ho vyložia v monštrancii, alebo zavrú do svätostánku. A kam ho nesú, tam ide, či do domov, či po uliciach; a vo sv. prijímaní dá sa podať komukoľvek, či spravodlivému, či hriešnikovi. Pokiaľ na zemi žil, ako svedčí sv. Lukáš, poslúchal najbl. Pannu Mariu a sv. Jozefa;

ale v prevelebnej Sviatosti poslušný je toľkým ľuďom, koľko kňazov je na svete. „Ja ale neodmlúval som!“

Ó, najláskavejšie Srdce Ježišovo, žriedlo všetkých Sviatostí, obzvlášte ale Sviatosti Oltárnej, dovoľ mi, aby som s Tebou prehovoriť mohol(la). Prial by si, aby som Ti toľkú úctu vzdať mohol(a), koľkú tu v prevelebnej Sv. Oltárnej Ty svojmu večnému Otcovi nebeskému vzdávaš. Viem, že ma tu na oltári s tou istou láskou miluješ, ktorou si mňa milovalo, keď si v tak veľkých bolestiach na kríži za mňa sa obetovalo. Ó, Božské Srdce! osvieť všetkých, ktorí Ťa neznajú. Pre zásluhy svoje vysloboď úbohé duše v očistci, ktoré sú už na veky Tebe zasnúbené, alebo ich aspoň potеš. Klaniam sa Ti, ďakujem Ti a milujem Ťa a túto svoju lásku spojujem s láskou všetkých duší, ktoré Ťa v túto chvíľu v nebesiach a na zemi milujú. Ó, Srdce najčistejšie, očisť srdce moje od všetkej náklonnosti ku stvoreniam a naplň ho svätou láskou Svojou. Ó, najláskavejšie Srdce, vezmi celé moje srdce tak do Svojej moci, aby od dneška len Tebe žilo a aby som kedykoľvek mohol(la) povedať: „Kto bude môcť odlúčiť ma od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi Pánu našom?“ (Rim. 8, 39.)

Ó, najsvätejšie Srdce, vpíš do môjho srdca všetky úzkosti a horkosti, ktoré si za mňa na zemi cez toľko rokov s takou láskou znášalo, aby som aj ja, na to vzpomínajúc, žiadal(a) si od teraz na tomto svete niečo trpieť, alebo aby som aspoň trápenia vezdejšieho života z lásky k Tebe trpelive znášal(a). Najpokornejšie Srdce Ježišovo, uděľ mi pokoru svojho Srdca. Najtichšie srdce Ježišovo, udeľ mi tichosť svoju. Vyhoď z môjho srdca všetko, čo sa Ti neľúbi. Obráť ho celkom k sebe, aby nič iného nechcelo a nežiadalo, len to, čo Ty chceš. Slovom: učiň, aby som len preto žil(a), aby som Ťa poslúchala(a). Teba miloval(a) a Tebe sa ľúbil(a). Uznávam, jak mnoho som Ti dlžen(ná), a jak veľmi som Ti zaviazaný (á); a preto i to by málo bolo, keby som aj celkom sa pre Teba zničil(a) a strávil(a)!

Vrúcny vzdych: Ó Srdce Ježišovo, Ty si jediným pánom srdca môjho!

Duchovné prijímanie,

(ktoré sa koná pri návšteve prev. Sviatosti.)

Môj Ježišu, verím, že si tu vo velebnej Sviatosti prítomný. Milujem Ťa nado všetko. Duša moja túži po Tebe. Lebo Ťa však teraz sviatostne prijať nemôžem, prijď aspoň milosťou Svojou do srdca môj-

ho. — Už Ťa objímam, už sa s Tebou spojujem, ako bys' bol skutočne do srdca môjho vošiel. Nedovoľ, abych sa kedy od Teba odlúčil(a).

Návšteva prebl. Panny Marie.

Sv. Bernard menuje Pannu Mariu nebeským korábom, na ktorom, keď sa zavčasu do neho utiečeme, stroskotaniu večného zahynutia iste vyhneme. Totižto koráb Noemov, na ktorom Noe, počas všeobecnej potopy sveta, potope vyhnul, predobrazoval Pannu Mariu. Hesychius ale dodáva, že Panna Maria je o mnoho väčším, silnejším a milostivejším korábom, než bol Noemov; lebo v tomto zachránilo sa len málo ľudí a zvierat: kdežto Panna Maria prijíma všetkých, ktorí sa pod jej ochranný plášť utiekajú a všetci bývajú iste skrze ňu zachránení. Ó jak úbohí by sme boli, keby sme nemali Panny Marie! Lež, ó, kráľovno a Matko moja, jak mnohí predsa upadajú do záhuby! A prečo? Lebo sa k Tebe neutiekajú. Lebo či môže kto zahynúť, kto sa k Tebe utieka?

Vrúcny vzdych: Ó, najsvätejšia Panne Maria, daj, aby všetci k Tebe sa utiekali!

Modlitba k prebl. Panne Marii.

(Za mocnú jej ochranu. Od sv. Alfonsa.)

Najsvätejšia, nepoškvrnená Panno a

Matko moja, Maria! Ty si Matka Pána môjho, kráľovna sveta, orodovnica, nádej a útočiste hriešnikov. K Tebe sa preto utiekam, ja najbiednejší(ia) zo všetkých hriešnikov. Tebe vzdávam česť, ó, vznešená kráľovno a ďakujem Ti za všetké dobrodenia, ktoré si mi dosiaľ preukázala; obzvlášte za to, že si ma zachránila od pekla, ktoré som toľko ráz zaslúžil(a). Milujem Ťa, ó, lásky najhodnejšia Pani, a z lásky k Tebe sľubujem, že Ti vždycky slúžiť a všemožne vynasnažovať sa budem, aby Ťi i iní slúžili. Po Bohu všetku svoju nádej skladám v Tebe a od Tvojej prímluvy očakávam svoje spasenie. Ó, Matko milosrdenstva, prijmi ma za služobníka(cu) svojho(u) a vezmi ma pod svoj ochranný plášť, A že si u Boha tak mocná, osloboď ma od všetkých pokušení, alebo mi aspoň vypros toľko sily, aby som ich mohol(la) až do smrti vždy premôcť. Prosím Ťa o pravú lásku k Ježišu Kristovi, — v Tebe dúfam, že jednúc šťastlivo umrem. Ó, Matko moja! pre Tvoju lásku k Bohu prosím Ťa, — ráč mi vždycky pomáhať, ale obzvlášte v poslednej hodinke môjho života. Neopusť ma, kým ma v nebi medzi blaženými neuzreš. Tam Ti ďakovať a Tvoje milosrdenstvo cez celú več-

nosť chváliť budem. Amen. Tak úfam, nech sa tak stane!

(Za každým 300 dní odp., plnomocné odp. raz v mesiaci. 1854.)

Pobožnosť k Božskému srdcu Pána Ježiša Krista.

Túto pobožnosť kladieme hneď po pobožnosti k najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, a to celým právom, lebo z Božského Srdca Ježišovho, nevyčerpateľného prameňa lásky, vyvierajú všetky Sviatosti, ale obzvlášte „Sviatosť lásky“, najsv. Sviatosť Oltárna. Mimo toho v prevelebnej Sviatosti Oltárnej je skrytô a medzi nami prebýva toto Božské Srdce, živô a oslávenô. Na prevelebnú Sviatosť nemôžeme skoro ani myslieť, aby sme nevzpomli na jej pôvodcu, na Božské Srdce P. Ježiša.

Čo rozumieme pod slovom: „Božské Srdce Pána Ježiša?“

Rozumieme:

1. Telesné Srdce P. Ježiša, oživenô Jeho najsvätejšou dušou a spojenô s Jeho Božstvom, — to Srdce, z ktorého tiekla krv Božského Baránka, cena nášeho vykúpenia.

2. Rozumieme nevýslovnú lásku Pána Ježiša k nám, a to Jeho božskú i ľudskú

lásku, ktorej znakom, znamením, obrazom a jakosi sídlom je telesnô Srdce Pána Ježiša.

3. Rozumieme sídlo ctností, ktorými nám Pán Ježiš príklad dal, — a bolestí, ktoré P. Ježiš pre naše spasenie vytrpel.

4. Veškerý vnútorný život a povahu Boho-človeka. Toto všetko zahrňuje v sebe slovo: „Božské Srdce Pána Ježiša", jako to vidieť z cirkevných modlitieb a obzvlášte z Litánií k Božskému Srdcu, cirkevne schválených.

Všetka úcta, ktorú Božskému Srdcu vzdávame, patrí a prísluší samému Božskému Spasiteľovi, ktorý nás miloval, a seba samého vydal za nás.

Prvou ctiteľkou Božského Srdca bola najbl. Panna Maria pod krížom Pána Ježiša. Keď totižto Božské Srdce kopijou bolo prebodnutô, tu prebolestná Matka hrôzou sa zachvela a ľútostne zavzdychla nad rúhavým zneuctením Božského Srdca a nad ľudským nevďakom voči Pánu Ježišovi, keď práve z lásky k ľuďom dokonal svoju obetu na kríži. Tu prejavila Mu svoju oddanosť a odprosovala Ho za urážku, ktorá sa Mu stala. Tak zahájila Rodička Božia úctu Božského Srdca Pána Ježiša Krista.

Táto úcta v cirkvi katolíckej vždy

kvitla, hoci bola cez mnohé stoletia viacmenej zanedbaná, zatemnená. K terajšiemu rozkvetu priviedol ju sám Božský Spasiteľ skrze svätú Mariu Margaretu Alacoque. Keď totižto sv. Maria Margareta roku 1675., v oktávu Božieho Tela, pred najsv. Sviatosťou Oltárnou vrúcno sa modlila, zjavil sa jej Pán Ježiš a ukázal jej svoje Božské Srdce. Ovinutô bolo tŕnim; z jeho rany vychádzal nebeský lesk, ohnivé plamene šľahaly z neho a prostred nich žiarilo znamenie sv. kríža: „Viď toto Srdce, — pravil Pán Ježiš, — ktoré ľudí tak milovalo a ničoho nešetrilo, áno, sa i strávilo, aby im svoju lásku ukázalo. A miesto lásky odplácajú sa mi premnohí nevďakom, neúctou, svätokrádežou, potupnou a chladnosťou ku mne v tejto Sviatosti lásky...“ Potom oznámil Pán Ježiš služobnici Svojej, že vôľa Jeho je, aby v piatok po oktáve Božieho Tela ustanovený bol sviatok Božského Sdrca Jeho, a aby v ten deň veriaci slávnym odprosovaním a smiernym sv. prijímaním činili Mu náhradu za obrážania, nevďak a zneuctenia, ktorých sa Mu v prevelebnej Sviatosti Oltárnej dostáva. A hľa, hneď po tom rozšírila sa pobožnosť k Božskému Srdcu Pána Ježiša po celom katolíckom svete. —

Sv. Stolica apoštolská pobožnosť tú po dôkladnej zkúške schválila, mnohými milosťami a odpustkami obdarila, o jej rozšírenie horlive sa starala a dosiaľ sa stará. V novšom čase slávny pápež, bl. p. Pius IX. ustanovil sviatok Božského Srdca Ježišovho v celej cirkvi a bl. p. pápež Lev XIII. povýšil ho na slávnosť prvej triedy. Schválil Litánie k Božsk. Srdcu Ježišovmu pre verejnú pobožnosť a vyzval zvláštnym listom zo dňa 25. mája r. 1899. všetkých katolíkov celého sveta, aby všetci v ten istý deň, t. j. 11. júla t. r. slávne a verejne zasvätili sa tomuto najsvätejšiemu Srdcu, ním schválenou a predpísanou zásľubnou modlitbou.

Účel sviatku Božsk. Srdca Ježišovho je, jako vysvitá zo slov Pána Ježiša k sv. Marii Margarete Alacoque, vzbudiť v srdciach kresťanov vďačnú lásku k Pánu Ježišovi za nečíselné dobrodenia, ktoré nám preukázal a pohnúť ich k tomu, aby mu zadosťučinili za obrážania, ktoré sa mu činia obzvlášte v najsv. Sviatosti Oltárnej.*)

*) Vo sviatok Božského Srdca sú plnomocné odpustky pre tých, ktorí sv. sviatosti hodne prijmú a navštívia kostol alebo verejnú kaplicu, kde sa koná slávnosť Božského Srdca Ježišovho, sv. omšu nábožne poslúchajú a pomodlia sa na úmysel sv. Otca.

Ukázať Božskému Srdcu vďačnú lásku a náhradu dať za obrážania, ktorých sa ľudia proti prevel. Sviatosti dopúšťajú, je tiež účelom smierneho sv. prijímania na každý prvý piatok v mesiaci.*) To je zrejmô z priania sv. Marii Margarete prejaveného, aby prvé piatky mesiaca zasvätila úcte Jeho Božského Srdca.

Horliví katolíci s nadšením vyhovujú vrúcnej žiadosti Pána Ježiša. Úprimne sa tešia sviatku Božského Srdca Ježišovho a pripravujú sa naň deväťdennou pobožnosťou, — áno, celý mesiac jún úcte Srdca Ježišovho zasväcujú. Mimo toho každý prvý piatok ich vidíš s vrúcnou zbožnosťou pristupovať ku stolu Pána. Pobožnosť k Božskému Srdcu je ich najmilšou pobožnosťou. Zúčastňujú sa jej ľudia všetkých stavov, každého veku, mužskí, ženské i dietky. Povedz si, drahá dušo: ó, keby som aj ja prináležal(a) k týmto horlivým ctiteľom Božského Srdca Ježišovho! Pros o to Pána Ježiša a presvätú Matičku Jeho a stane sa ti po vôli. Ó, uctievajte Božské Srdce P. Ježiša s najväčšou vrúcnosťou. Na Jeho sviatok a v prvé piatky prijímaj-

*) V prvý piatok plnomocné odp. získajú, ktorí hodne prijmú sv. sviatosti, o nekonečnej dobrote Božského Srdca rozjímajú a na úmysel sv. Otca sa pomodlia.

te húfne a hodne sv. sviatosti, — odprosujte Pána Ježiša za urážky mu učinené a srdečne ľutujte za ne, ale i nad cudzími urážkami vzbudzujte bolasť a ošklivosť a — pokiaľ možno, — modlite sa za nich pri sv. omši. To však neplatí len pre deň sviatku, ale pre celý život. Preto vzbuďte pevné predsavzatie, že z lásky k Srdcu Ježišovmu, budete sa varovať každého dobrovoľného hriechu a mužno sa zapierať a konať všetko, čím Ho môžete uctiť a sa pripodobniť tomuto najskvelejšiemu vzoru ctností a svätosti. Preč s každým hrešením a preklínaním, hanebným rúhaním sa Bohu, svätým a svätým veciam, ošklivé slovo nech sa do úst vám nedostane a pred všetkým tým aj iných varujte a okolo seba také dačo netrpte. Obzvlášte v nedele a zasvätené sviatky spiechajte do kostola na sv. omšu, na kázeň a odpoludňajšie služby Božie a tiež iných k tomu povzbudzujte. Vzbudzujte často lásku k Božskému Srdcu a prajte si, aby od všetkých ľudí bolo poznanô a milovanô. Pričiňujte sa o to horlive jak vo svojej rodine, tak mimo nej. Slávne zasväťte seba i svoje rodiny Božskému Srdcu, a každý mesiac obnovujte toto zasvätenie.*)

*) Sošitok: „Zasvätenie sa Rodiny Božsk. Srdcu Ježišovmu“ a iné k tomu potrebné, možno

Najlepšie urobíš, keď sa dáš zapísať do braterstva najsv. Srdca Ježišovho a verne zachováš jeho stanovy, hoci ťa pod žiadnym hriechom nezaväzujú.

Božské Srdce P. Ježiša za všetko, čo z lásky k Nemu vykonáš, kráľovsky, ba božsky sa ti odmení. Pán Ježiš sám pravil sv. Marii Margarete Alacoque, že zjavením Svojho Božského Srdca otvára všetky poklady lásky, milosrdenstva, milosti, posvätenia a spasenia, aby štedro boli obohatení všetci, ktorí sa vynasnažia Jeho Božské Srdce čo najvrúcnejšie ctiť a milovať a získať mu úctu a lásku i iných. A praješ si poznať zasľúbenia, ktoré Pán Ježiš učinil verným ctiteľom Svojho Božského Srdca? Čuj teda; je ich dvanásť:

1. Dám im všetky ich stavu potrebné milosti.

2. Rodinám jejich udelím pokoja.

3. V zármutku a vo všetkých protivenstvách ich poteším.

4. V živote, obzvlášte ale pri smrti budem im bezpečným útočiskom.

5. Každé ich dobrô podujatie hojne požehnám.

dostať v Redakcii Posla Božsk. Srdca Ježišovho — v Trnave, Bratislavská ž.

6. Hriešnici najdú v Srdci mojom žriedlo a nekonečné more milosrdenstva.

7. Vlažné duše stanú sa zas horlivými.

8. Horlivé duše dospejú rýchlo k veľkej dokonalosti.

9. Požehnám aj domy, v ktorých obraz Srdca môjho zavesený a uctený bude.

10. Kňazom dám milosť, aby i tie najzatvrdlivejšie srdcia obrátili.

11. Mená tých, ktorí túto pobožnosť rozširujú, zapísané budú do Srdca môjho, a nikdy z neho vytreté nebudú.

12. Tým, ktorí po deväť mesiacoch v každý prvý piatok hodne ma prijímať budú, udelím im milosť, že v kajúcnosti vytrvajú až do konca; že nezomrú bez mojej milosti a bez prijatia sv. sviatostí; lebo moje Srdce bude im v hodinku smrti bezpečným útočiskom.

Ohlasuj a daj všade na svete ohlasovať, že budem dary milostí bez miery a hraníc udeľovať všetkým, ktorí ich v Mojom Srdci hľadať budú.

Ku poslednému 12. prisľúbeniu pridávame túto poznámku na vysvetlenie:

Tomuto prisľúbeniu nemá sa tak rozumieť, akoby ten, kto raz túto pobožnosť vykonal, mohol byť už istý o svojom večnom spasení; lebo podľa učenia katolíckej

Cirkvi nemá nikto bez zvláštneho zjavenia Božieho úplnú a neklamnú istotu o svojom večnom spasení. Toto smierne sv. prijímanie pravda zaisťuje nám zvláštnu ochranu Božského Srdca Ježišovho v hodinku smrti; ale i napriek tomu, môže človek tú zvláštnu ochranu ťažkým hriechom utratiť. Preto každý horlivý ctiteľ Božského Srdca Ježišovho sa musí vynasnažiť, aby milosti, ktorej, ako úfa, účastným sa stal, hriešnym životom sa nepozbavil.

Keď uvážime všetko, čo dosiaľ o Božskom Srdci P. Ježiša bolo povedané, zdáliž necítime sa takrečeno nútenými, uctievať toto Srdce Božského nášeho Spasiteľa, Srdce nekonečnej velebnosti a vznešenosti, nevýslovnou láskou planúce, Srdce od ľudí toľko zaznané, Srdce — sľubujúce nám poklady milostí, drahšie nad všetky poklady sveta!?

Ó, ctime Ho a najdeme v ňom najlepšieho a najvernejšieho priateľa, ba brata, ktorý nás neopustí v žiadnom boji, v žiadnej bolasti, ani v hodinke smrti a zostane naším priateľom a bratom na veky!

Litánie o svätom Srdci Ježišovom.

(300 dní odp. Lev XIII. 2. apríla 1899.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože,
Duchu svätý, Bože,
Svätá Trojico, jeden Bože,
Srdce Ježišovo, Syna večného Otca,
Srdce Ježišovo, v lóne panenskej Matky Duchom svätým utvorené,
Srdce Ježišovo, so Slovom Božím podstatne sjednotené,
Srdce Ježišovo, nekonečnej velebnosti,
Srdce Ježišovo, svätý chráme Boží,
Srdce Ježišovo, stánku Najvyššieho,
Srdce Ježišovo, dome Boží a bráno nebeská,
Srdce Ježišovo, horiaca pec lásky,
Srdce Ježišovo, schránko spravodlivosti a ľúbosti,
Srdce Ježišovo, plné dobroty a lásky,
Srdce Ježišovo, priepasť všetkých ctností,
Srdce Ježišovo, všetkej chvály najhodnejšie,
Srdce Ježišovo, kráľu a stredište všetkých sŕdc,
Srdce Ježišovo, v ktorom sú všetky poklady múdrosti a vedomosti,

Smiluj sa nad nami!

Srdce Ježišovo, v ktorom prebýva všetka plnosť Božstva,
Srdce Ježišovo, v ktorom sa Otcovi dobre zaľúbilo,
Srdce Ježišovo, z ktorého plnosti my všetci sme prijali,
Srdce Ježišovo, túžbo vŕškov večných,
Srdce Ježišovo, trpezlivé a mnohého milosrdenstva,
Srdce Ježišovo, bohaté pre všetkých, ktorí ťa vzývajú,
Srdce Ježišovo, prameňu života a svätosti,
Srdce Ježišovo, ukojenie za hriechy naše,
Srdce Ježišovo, pohanením nasýtené
Srdce Ježišovo, pre naše zlosti potrené,
Srdce Ježišovo, až k smrti poslušným učinené,
Srdce Ježišovo, kopijou prerazené,
Srdce Ježišovo, prameň všelikého potešenia,
Srdce Ježišovo, život a vzkriesenie naše,
Srdce Ježišovo, pokoj a smierenie naše,
Srdce Ježišovo, obeta za hriechy,

Smiluj sa nad nami!

Srdce Ježišovo, spáso v tebe dúfajúcich,
Srdce Ježišovo, nádej v tebe zomierajúcich,
Srdce Ježišovo, rozkoš všetkých svätých,
} Smiluj sa nad nami!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!

V. Ježišu, tichý a pokorný srdcom.
R. Sprav srdce naše podľa Srdca Svojho.

Modlime sa.

Všemohúci, večný Bože! vzhliadni na Srdce najmilejšieho Syna Svojho, a na chvály i náhrady, ktoré Ti menom hriešnikov podáva, a týmže o milosrdenstvo Ťa žiadajúcim udeľ odpustenie v mene tohože Syna Svojeho Ježiša Krista, ktorý s Tebou žije a kráľuje v jednote Ducha svätého, Boh po všetky veky vekov. Amen.

Odprosenie Božského Srdca Ježišovho

na prvú nedeľu v mesiaci.

Božské Srdce Ježiša! hľa, kľačíme tuná na kolenách našich pred Tebou, a pri-

nášame Ti všetku poklonu, všetku chválu a všetky oslavovania nepoškvrneného srdca blah. P. Marie, všetkých Anjelov a Svätých v nebi a celej sv. Cirkvi, a žiadame, aby Ťa všetky stvorenia po všetky veky podobne chválily a zvelebovaly. Rovným spôsobom ďakujeme Ti za všetky dobrodenia prírody, milosti a slávy, ktoré z Teba, ktorý si nevyčerpateľné žriedlo všeho dobrého, bez prestania vyvierajú. V spojení so všetkými Teba milujúcimi stvoreniami prosíme Ťa, aby si odpustiť ráčilo všetku neveru, všetku nevďačnosť, všetku chladnosť, všetku nedbanlivosť, všetku ujmu, všetky obrazenia, ktoré obzvlášte v prevelebnej Oltárnej Sviatosti od ľudí zkusuješ. Prijmi za to od nás milostive našu vieru, našu dôveru, našu lásku a vyslyš milostive naše prosby.

V. Božské Srdce Ježiša! smiluj sa nad Tvojou svätou Cirkvou, nad duchovnou a svetskou vrchnosťou a nad všetkými veriacimi.

R. Teba prosíme, vyslyš nás!

V. Božské Srdce Ježiša! smiluj sa nad všetkými údami tohoto braterstva, ktoré sa Tvojemu oslávéniu venovalo.

R. Teba prosíme, vyslyš nás!

V. Božské Srdce Ježiša! Tebe odporúčame naše zvláštne potreby:

R. Teba prosíme, vyslyš nás!

V. Božské Srdce Ježiša! smiluj sa nad všetkými pravoveriacimi dušami v očistci, zvlášte ale nad dušami tých, ktorí za živa k tomuto braterstvu prislúchali.

R. Teba prosíme, vyslyš nás!

Modlitba.

Božské Srdce Ježiša! Ty si za spasenie všetkých ľudí Otcu nebeskému na kríži sa obetovalo, a Ty obnovuješ túto obetu každodenne nesčíselné razy na našich oltároch, popraj, aby táto nečíselná obeť lásky všetkým osožná bola.

Udržuj, ochraňuj a spravuj Svoju sv. Cirkev a jej Hlavu. Spoj s tou Hlavou biskupov, s biskupami kňazov, s kňazmi všetkých veriacich, aby sme všetci vospolok predstavovali budovu, vybudovanú na základe Apoštolov, na skale Petrovi a na uheľnom kameni Ježišu Kristu. Chybné učenie, rozkolníctvo, pohoršenie, prenasledovanie a nedbanlivosť oddiaľ od Tvojej sv. spoločnosti.

Ochraňuj vrchnosti a predstavených, aby s Tvojou múdrosťou a posilou svojich poddaných, v pokoji a jednote, v spravedlivosti a láske a pravej bohabojnosti k večnému spaseniu a časnému blahu viedli.

Popraj všetkým rodičom Tvojej milosti, aby dietky svoje ku Tvojej cti a jejich spáse vychovávali, a ich čo dietky Božie a dedičov kráľovstva nebeského v nevinnosti a ctnosti cvičili.

Povzbuď aj všetké dietky k poslušnosti, úctivosti, vďačnosti a láske ku svojim rodičom, aby sa Tvoje bohaté otcovské požehnanie na nich vyplnilo.

Povzbuď aj služobných k vernosti a svedomitosti v plnení svojich povinností, k trpelivosti a pokore, čistotnému obcovaniu a udeľ im radosť Ducha Svätého.

Udržuj nevinnosť, posilňuj kajúcnych, obráť hriešnikov, pokor nepriateľov Tvojho kráľovstva a priveď ich nazpäť do tvojho ovčinca. Rozšír česť Tvojho božského mena vždy viac a viac, aby všetci ľudia ku poznaniu pravdy prišli a spasení boli.

Odporúčame Ti konečne všetkých ľudí; smiluj sa i nad zomretými veriacimi, obzvlášte ale nad našimi rodičmi, pokrevnými, priateľmi a dobrodincami, — a nad tými, na ktorých si nikto viac nespomína, a popraj, aby sme sa i my s nimi ku večnému shliadaniu sa s Tebou dostali. Ktorý žiješ a kráľuješ s Bohom Otcom, v jednote Ducha Svätého, Boh na veky vekov. Amen.

Modlitba pre údov braterstva.

Ó, Božské Srdce Ježiša, klaniam(e) sa Tebe, milujem(e) Ťa volám(e) k Tebe so všetkými spolubratmi (a spolusestrami) mojimi (našimi): buď s nami po všetky okamženia života nášho, obzvlášte ale v hodinu smrti našej. Amen.

Obetovanie sa.

Ja N. N. (My) z vďačnosti naproti Tebe a k nahradeniu nevernosti mojej (našej), darúvam(e) Ti srdce(cia) moje (naše) a celkom sa Ti obetujem(e), môj (náš) najláskavejší Ježišu a beriem(e) pevne pred seba, s milosťou Tvojou nikdy viac nehrešiť.

Poznámka. — Kto to obetovanie sa pred obrazom Božského Srdca skrúšene odrieka, obsiahne denne raz odpustkov 100 dní; kto to každý deň odrieka, obdrží mesačne, po predchádzajúcom hodnom prijatí sv. sviatostí, plnomocné odpustky, ktoré sa i dušiam v očistci privlastniť môžu. (Pius VII., 9. júna 1807.)

Dôverná prosba k Božskému Srdcu Pána Ježiša.

Rozpomeň sa, ó, najláskavejšie Srdce Ježiša Krista, že od vekov nebolo počuť,

aby si bolo voľakoho opustilo, kto sa pod ochranu Tvoju utiekal, Teba o pomoc prosil, alebo o prímluvu žiadal.

Aj my (ja) touto dôverou povzbudení(ý-á) utiekame(am) sa k Tebe, Srdce všetkých sŕdc; k Tebe prichádzame(am), pred Tebou sa jako nehodní(ý-á) hriešnici(ik-ca) dostavujeme(em). Nezavrhni slová naše (moje), ó, Srdce Slova večného, ale uslyš milostive a vyslyš nás (mňa). ó, dobrotivé, ó, prívetivé, ó, presladké Srdce Ježišovo. Amen.

Zasväcujúca modlitba

k najsvätejšiemu Srdcu Pána od Leva XIII.

Najsladší Ježišu, Vykupiteľu pokolenia ľudského, vzhliadni na nás, ktorí pred oltárom Tvojím v najhlbšej pokore kľačíme. Tvoji sme, Tvoji byť chceme. Aby sme však s Tebou pevnejšie spojení boli, hľa, každý z nás sa dnes dobrovoľne najsvätejšiemu srdcu Tvojemu zasväcuje. Mnohí Ťa síce nikdy nepoznali; mnohí prikázaniami Tvojimi pohŕdnuc, Tebou opovrhli. Smiluj sa nad obojími, najdobrotivejší Ježišu, a pritiahni všetkých k svätému Srdcu Svojemu. Panuj, ó, Pane, nielen nad veriacimi, ktorí nikdy od Teba neodstúpili, ale aj nad synami márnotratnými, ktorí Teba opustili. Učiň, aby títo do domu ot-

covského sa rýchle navrátili, aby núdzou a hladom nezahynuli. Panuj nad tými, ktorých buď bludné mienky oklamaly, buď rozkol odtrhnul; priveď ich zpiatky do prístavu pravdy a k jednote viery, aby bol čím skôr jedon ovčínec a jedon pastier. Panuj konečne nad všetkými tými, ktorí ešte v starej pohanskej povere zotrvávajú; neváhaj ich oslobodiť z temnosti a priviesť k svetlu a do kráľovstva Božieho. Udeľ, ó. Pane, cirkvi Svojej istú slobodu a bezpečnosť; udeľ všetkým národom pokoja riadnych pomerov; učiň, aby zo všetkých končín zemských zaznieval jedon hlas: Buď pochválené Božské Srdce Pána, ktorým sme spasenia došli; jemu česť a sláva na veky. Amen.

Odprosenie najsv. Srdca P. Ježiša

(podľa sv. Marie Margarety Alacoque) (Alakok.).

Božské Srdce Ježišove, nevyčerpateľný prameňu lásky a dobroty. Ty si preveľkú Svoju lásku k ľuďom ukázalo nevýslovným spôsobom, obzvlášte Svojím [illegible] utrpením a Svojou smrťou na kríži a ustanovením najsvätejšej Sviatosti Oltárnej. Tým si zaslúžilo, aby Ťa ľudia so všemožným úsilím a nado všetko milovali a Tebe sa klaňali.

Ale miesto toho všetkého dostáva sa Ti od väčšiny ľudí a bohužiaľ aj odo mňa len nevďak a ľahostajnosť. Táto vzpomienka, ó, dobrý Ježišu, naplňuje Srdce Tvoje hlbokým zármutkom a moje srdce hanbou a trpkosťou. Preto oplakávam túto nevďačnosť a ľahostajnosť z hlbokosti svojho srdca. Odpusť mi, ó, milostivé Srdce Pána Ježiša!

Ó, Srdce Pána a Boha môjho, Ty jedinô môžeš hriešnikom odpustiť. odpusť teda úbohému môjmu srdcu všetko previnenie! Veď vidíš, že milosťou Tvojou osvietenô a povzbudenô, ochotnô je, Teba čo najpokornejšie odprosiť a napraviť urážky, ktorých sa proti Tebe dopustilo. Jestliže Ti až dosiaľ odopieralo lásku, na ktorú Ty jediný máš právo, nech je aspoň od tejto chvíle len Tebe oddanô a zasvätenô!

Ó, jak požehnávam tento okamžik, kedy sa Tebe, ó, Srdce plné lásky a dobroty, zcela smiem venovať! Ó, prijmiže moje srdce i moju lásku pre čas aj večnosť! A jako si mi teraz túto túžbu dalo, Tebe sa obetovať, tak mi udeľ jednúc korunu života večného. Amen.

Odpustkové vzdychy k Božskému Srdcu Ježišovmu.*)

(Tieto odpustky môžu sa i zomrelým privlastniť.)

Ježišu tichý a pokorný Srdcom, sprav srdce naše podľa Srdca svojho.

(Po každé 300 dní odp. Pius X. 13. sept. 1905.)

Sladké Srdce môjho Ježiša, daj, aby som ťa vždy viac a viac miloval!

1. Po každé 300 dní odp.

2. Mesačne plnomocné odp., ak sme sa tento vzdych cez celý mesiac denne modlili. Podmienka: Spoveď, prijímanie, návšteva kostola, a modlitba na úmysel sv. Otca (asi 5 Otčenáš a 5 zdravas). Pius IX. 26. nov. 1876.

Srdce Ježišovo, v najsvätejšej Sviatosti, ktoré horíš láskou k nám, rozpáľ nám srdcia láskou k sebe!

Po každé 200 dní odp. Lev XIII. 6. febr. 1899.

S Mariou, nepoškvrnene počatou, klaňajme sa, a s vďakovzdávaním ctime, vzývajme a potešujme najsvätejšie a láskynajhodnejšie Srdce Ježišovo v prevelebnej Sviatosti.

Po každé 200 dní odp. Lev XIII. 19. dec. 1904.

Srdce Ježišovo, v tebe dôverujem!

1. Po každé 300 dní odp.

2. Mesačne plnomocné odp., ak sme sa tento vzdych cez celý mesiac denne modlili. Podmien-

*) Dľa hodnoverných prameňov sostavil P. Vavrinec Gramantik J. S. — Cirkevne schválenô.

ka: Spoveď, prijímanie, a modlitba na úmysel sv. Otca. Pius X. 27. júna 1906.

Buď zvelebované najsvätejšie Srdce Ježišovo vo Sviatosti oltárnej.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 12. júna 1905.

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, príď k nám kráľovstvo tvoje!

Po každé 300 dní odp. Pius X. 29. júna 1906.

Božské Srdce Ježišovo, obráť hriešnikov, zachráň zomierajúcich, oslobod' duše z očistca.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 13. júla 1906.

Najsvätejšie Srdce Ježišovo, verím, že ma miluješ.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 29. júla 1907.

Srdce Ježišovo vo Sviatosti oltárnej, smiluj sa nad nami!

Po každé 300 dní odp. Pius X. 26. dec. 1907.

Česť, láska a vďaka najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu!

Po každé 100 dní odp. Pius X. 8. jan. 1908.

Večný Otče, osláv pre najdrahšiu krv Ježiša Krista najsvätejšie jeho meno, dľa úmyslu a dľa žiadosti klaňaniahodného Srdca jeho.

1. Po každé 300 dní odp., keď sa toto pomodlíme, aby sme Pána Ježiša smerili za rúhania proti jeho najsvätejšiemu menu.

2. Mesačne plnomocné odp., ak sme sa tento vzdych cez celý mesiac denne modlili. Podmien-

ka: Spoveď, prijímanie a modlitba na úmysel sv. Otca. Pius X. 27. jan. 1908.

Ó láskavé Srdce, v teba skladám všetku svoju dôveru. Pre krehkosť svoju síce obávam sa všetkého, od dobroty však tvojej úfam si všetko.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 30. máj 1908.

Sladké Srdce Ježišovo smiluj sa nad nami a nad našími bludiacimi bratmi.

Po každé 100 dní odp. Pius X. 13. aug. 1908.

Ó. môj Bože obetujem ti za dušičky v očistci všetké úkony lásky, ktorými ťa zvelebovalo Srdce Ježišovo samo tu na zemi v tejto hodine.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 12. okt. 1908.

Buď chválené a zvelebované najsvätejšie Srdce a predrahá krv Ježišova v prevelebnej Sviatosti oltárnej.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 25. aug. 1908.

Všetko pre teba, najsvätejšie Srdce Ježišovo!

Po každé 300 dní odp. Pius X. 26. nov. 1908.

Všade buď milované najsvätejšie Srdce Ježišovo.

Raz denne 100 dní odp. Pius IX. 23. sept. 1860.

Po všetké veky buď chválené najláskavejšie Srdce a najsladšie meno Pána nášho Ježiša Krista, a preblahoslavenej panenskej Matky jeho Marie!

1. Raz denne 300 dní odp.

2. Mesačne plnomocné odp. ak sme sa tento vzdych cez celý mesiac denne modlili. Podmienka: Spoveď, prijímanie a modlitba na úmysel sv. Otca v niektorom kostole. Pius X. 30. nov. 1905.

Srdce Ježišovo láskou, k nám horiace, zapáľ nám srdcia láskou k sebe.

Raz denne 100 dní odp. Lev XIII. 16. júla 1893.

Príď, o Duchu svätý Bože, naplň srdcia veriacich, a zapáľ v nich oheň lásky.

Po každé 300 dní odp. Pius X. 8. mája 1907.

Slávnostné osvedčenie viery a vernosti Božskému srdcu Ježišovmu.*)

(Tiež v prvú nedeľu v mesiaci.)

Kňaz: Najsvätejšie Srdce Ježišovo, pokorne sa Ti klaňajúc, znova sa Ti obetujeme s pevným úmyslom, napraviť urážky, jaké Ti od ľudí bývajú činené.

Ľud: Áno, sľubujeme to!

K.: Čím viacej tajomstvá Tvoje sa hanobia,

Ľ.: tým viacej v ne budeme veriť, ó, Srdce, Ježišovo ktoré posväcuješ naše srdcia!

K.: Čím viacej sa nevera usiluje, aby nás zbavila nádeje našej,

*) Koná sa hlavne, kde sú Marianské Kongregácie. Môže sa však kdekoľvek použiť, preto ho sem kladieme, aby ho každý mal po ruke a i sám môže si ho vykonať.

Ľ.: tým viacej budeme skladať nádej svoju v Tebe, ó, Srdce, Jediná nádej smrteľných ľudí!

K.: Čím viacej odporujú srdcia Božskej láske Tvojej,

Ľ.: tým viacej Ťa budeme milovať, ó, nekonečná kráso, nekonečného milovania hodné Srdce Ježišovo!

K.: Čím viacej sa útočí na Tvoje božstvo —

Ľ.: tým viacej sa mu budeme klaňať, ó, Božské Srdce Ježišovo!

K.: Čím viacej Tvoje božské prikázania sa zapomínajú a prestupujú —

Ľ.: tým viacej budeme ich zachovávať, ó najsvätejšie Srdce Ježišovo!

K.: Čím viacej Tvojimi Sviatosťami opovrhujú a ich opúšťajú —

Ľ.: tým viacej ich budeme s láskou a úctivosťou prijímať, ó, najštedrejšie Srdce Ježišovo!

K.: Čím viacej sa úcty najhodnejšie ctnosti Tvoje vyobcúvajú —

Ľ.: tým viacej a tým horlivejšie budeme ich konať, ó, Srdce, vzor všetkých ctností!

K.: Čím viacej peklo na záhube duší pracuje —

Ľ.: tým viacej nech sa v nás rozniecu-

je žiadosť po ich spáse, ó, Srdce Ježišove, pre spasenie duší nadmieru horliace!

K.: Čím viacej smyseľnosť a pýcha sa usilujú, aby seba zapieranie a láska k povinnosti zmarené boly —

Ľ.: tým viacej sa budeme premáhať a k obetavosti sa rozniecovať, ó, Srdce Ježišovo, ktoré si pohanením bolo naplnenô!

K.: Čím viacej sa pohŕda Tvojou svätou cirkvou —

Ľ.: tým viacej sa chceme usilovať, aby sme vernými jej dietkami boli, ó, sladké Srdce Ježišovo!

K.: Čím viacej Tvojho svätého námestníka prenasledujú —

Ľ.: tým viacej sa ho chceme pridržovať a za neho sa modliť, ó, Srdce Ježišove, ktoré si kopiou bolo prebodnutô!

K.: Čím viacej sa obráža Tvoje na hore Olivetskej a na kríži trpiace Srdce —

Ľ.: tým viacej chceme tešiť bolasťou zlomenô Srdce Ježišovo!

K.: Ó, Srdce Boha nášeho, udeľ nám tak mocnú a účinnú milosť, aby sme uprostred sveta boli Tvojmi apoštolmi a Tvojou korunou vo večnej blaženosti. Amen.

Pobožnosť k dietatku Ježiškovi.

V cirkevnom roku nenie ľúbežnejšej doby nad dobu vianočnú; lebo tu sa nám

ukazuje Božský Spasiteľ v podobe spanilého dieťatka a volá nás ku sebe, aby sme ho milovali nado všetko a nasledovali jeho ctnosti: čistotu a nevinnosť, prostotu, pokoru a poslušnosť, bez ktorých nedôjdeme spasenia, jako On sám vyslovil: „Veru povedám vám, ak nebudete jako maľučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského.“ (Mat. 18, 3.) Božské Dieťatko neodolateľným kúzlom vábilo vždy ku sebe čisté a nevinné duše. Tak sv. Bernarda, sv. Františka Ass., sv. Alfonsa, sv. Tereziu. Ó, keby privábilo i teba, a milosťami ťa obohatilo, aby si bol(a) naozaj „dieťatkom Božím“, čistým, nevinným, pokorným a poslušným, úprimným a otvoreným.

Kladieme sem niektoré modlitby, ktoré v dobe vianočnej, a i kedy indy v roku, možno použiť, obzvlášte v 25. deň každého mesiaca, kedy sa koná vzpomienka na Narodenie Krista Pána.

Litánie sv. detinstva Pána Ježiša.

1. Najsladší Ježišku, ktorý si z Ducha Svätého v živote najblahoslavenejšej Panny Marie sa počal a podobu služobníka prijal, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

2. Najsladší Ježišku, ktorý si s panenskou Matkou navštívil svätú Alžbetu, predchodcu Svojho, Jána, Duchom Svätým naplnil a už v živote materinskom posvätil, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

3. Najsladší Ježišku, ktorý si deväť mesiacov v živote matkinom strávil, s vrúcnou túžbou od najsvätejšej Panny a svätého Jozefa očakávaný bol a Bohu Otcu za spasenie sveta sa obetoval, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

4. Najsladší Ježišku, ktorý si v Betleheme z Marie Panny sa narodil, do plienok zavinutý, od anjelov zvestovaný a od pastierov navštívený bol, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

5. Najsladší Ježišku, ktorý si ôsmeho dňa pri obrezaní bol zranený, slávnym menom „Ježiš“ nazvaný a tak menom i krvou za Spasiteľa označený, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

6. Najsladší Ježišku, ktorý si svätým trom Kráľom hviezdou sa ohlásil, od nich v matkinom náručí uctený a významnými darmi: zlatom, kadidlom a myrrhou obdarovaný bol, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

7. Najsladší Ježišku, ktorý si panenskou Matkou v chráme bol obetovaný, Simeonom do náručia vzatý a Annou prorokyňou ľudu izraelskému zjavený, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

8. Najsladší Ježišku, ktorý si bol bezbožným Herodesom na smrť hľadaný, ale svätým Jozefom a Pannou Mariou do Egypta odnesený, od krutého vraždenia zachránený a mučeníctvom nevinných dietok oslávený, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

9. Najsladší Ježišku, ktorý si s Matkou Svojou i sv. Patriarchom Jozefom až do smrti Herodesa v Egypte sa zdržoval, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

10. Najsladší Ježišku, ktorý si s rodič-

mi svojimi z Egypta sa vracajúc, mnoho útrap cestou znášal, než si do mesta Nazaretu sa dostal, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

11. Najsladší Ježišku, ktorý si vo svätom domku nazaretskom, rodičom vo všetkom súc poddaný, svätý život viedol, chudobe a práci sa podrobil, a múdrosťou, vekom a milosťou stále prospieval, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

12. Najsladší Ježišku, ktorý si v dvanástom roku do Jeruzalema sa odobral, od rodičov s bolesťou hľadaný a tretieho dňa v chráme s radosťou nalezený bol, smiluj sa nad nami!

Odp. Smiluj sa nad nami, Ježišku, smiluj sa nad nami!

V. Slovo telom učinenô je, alleluja.

R. A prebývalo medzi nami, alleluja.

Modlime sa. — Všemohúci, večný Bože, Pane nebies a zeme, ktorý sa zjavuješ maľučkým, daj nám, prosíme, aby sme presväté tajomstvá Syna Tvojho, Dieťatka Ježiša, dôstojno uctievajúc a príklad jeho nasledujúc, kráľovstva Tvojho, maľučkým sľúbeného, účastnými sa stali. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Modlitba zasvätná k Jezuliatku.

Klaniame sa Tebe, Pane Ježišu Kriste, svojmu Stvoriteľovi a Vykupiteľovi, lebo Ty si ráčil sa za nás ako dieťatko v jaskyni narodiť, aby si nás vyslobodil zo tmy hriechu, ku sebe nás privinul a svojou svätou láskou rozpálil.

Vyznávame a vyvoľujeme si Teba za svojho kráľa a pána a jako daň venujeme Ti všetky city svojho úbohého srdca. Drahý Ježišu, Pane a Bože náš, prijmi dobrotive túto našu obeť, a aby bola hodná Tvojej božskej Velebnosti, odpusť nám viny naše, osvieť nás a rozniet nás ohňom svätým, ktorý si preto priniesol na svet, aby si ho v našich srdciach rozpálil. Nech sa tak stane duša naša večnou obetou k Tvojej cti a chvále! Učiň, nech hľadá tu na zemi vždycky Tvoju väčšiu česť a chválu, aby jednúc mohla v nebesiach hľadieť na nekonečnú Tvoju krásu. Amen.

(Raz za deň 100 dní odp.)

Litanie o najsvätejšom mene Ježiš.

(300 dní odp. raz za deň. Lev XIII. 16. jan. 1886.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Ježišu, uslyš nás!

Ježišu, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože,
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože,
Duchu svätý, Bože,
Svätá Trojico, jeden Bože,
Ježišu, Synu Boha živého,
Ježišu, odblesk Otca,
Ježišu, žiaro svetla večného,
Ježišu, kráľu slávy,
Ježišu, slnce spravodlivosti,
Ježišu, Synu Marie Panny,
Ježišu premilý,
Ježišu predivný,
Ježišu, Bože silný,
Ježišu, otče budúceho veku,
Ježišu, veľkej rady anjelu,
Ježišu najmocnejší,
Ježišu najtrpezlivejší,
Ježišu najposlušnejší,
Ježišu tichý a pokorný srdcom,
Ježišu, milovníku čistoty,
Ježišu, milovníku náš,
Ježišu, Bože pokoja,
Ježišu, pôvodco života,
Ježišu, príklade ctnosti,
Ježišu, horliteľu duší,
Ježišu, Bože náš,
Ježišu, útočište naše,
Ježišu, otče chudobných,

} Smiluj sa nad nami!

Ježišu, poklade veriacich,
Ježišu, pastieru dobrý,
Ježišu, svetlo pravé,
Ježišu, múdrosť večná,
Ježišu, dobroto nekonečná,
Ježišu, cesto a živote náš,
Ježišu, radosť anjelov,
Ježišu, kráľu patriarchov,
Ježišu, osvetiteľu prorokov,
Ježišu, majstre apoštolov,
Ježišu, učiteľu evanjelistov,
Ježišu, silo mučeníkov,
Ježišu, svetlo vyznavačov,
Ježišu, čistoto panien,
Ježišu, koruno všetkých svätých,
Smiluj sa nad nami!

Buď nám milostivý! — odpusť nám, Ježišu!
Buď nám milostivý! — uslyš nás, Ježišu!

Od všetkého zlého,
Od každého hriechu,
Od hnevu Tvojho,
Od úkladov diabolských,
Od ducha smilného,
Od večnej smrti,
Od zanedbania Tvojich vnuknutí,
Skrze tajomstvo Tvojho sv. vtelenia,
Skrze narodenie Tvoje,
Skrze detinstvo Tvoje,
Skrze Božský život Tvoj,
Vysloboď nás, Ježišu!

Skrze práce Tvoje,
Skrze umučenie a skonanie Tvoje,
Skrze kríž a opustenie Tvoje,
Skrze mdloby Tvoje,
Skrze smrť a pohrobenie Tvoje,
Skrze vzkriesenie Tvoje,
Skrze nanebevstúpenie Tvoje,
Skrze najsvätejšej Sviatosti Oltárnej ustanovenie Tvoje,
Skrze radosti Tvoje,
Skrze slávu Tvoju,
} Vyslobod nás, Ježišu!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Ježišu!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Ježišu!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami, Ježišu!
Ježišu, uslyš nás! — Ježišu, vyslyš nás!

Modlime sa:

Pane Ježišu Kriste, ktorý si riekol: Proste a bude vám dano, hľadajte a najdete, klopajte a bude vám otvoreno, prosíme, daj nám žiadajúcim cit Božskej lásky Svojej, aby sme Ťa celým srdcom, ústami i skutkami milovali a Teba chváliť nikdy neprestávali.

Bázeň i lásku svätého mena Tvojho utvrď v nás zároveň, Pane, na veky, lebo

nikdy riadenia Svojho nezbavuješ, ktorých v stálosti lásky Svojej potvrdzuješ. — Ktorý žiješ a kráľuješ po všetky veky vekov. Amen.

Pobožnosť krížovej cesty.

Nieto cvičenia spasiteľnejšieho, hovorí svätý Augustín, ako rozjímať denne o umučení Pána. Lebo žiadnym pobožným cvičením sa srdce naše láskou Božou tak nerozpáli, jako rozpomienkou na prehorkú smrť, ktorú Ježiš Kristus z lásky k nám podstúpil. Preto sv. Bonaventúra, rozprávajúc o sv. ranách Ukrižovaného, nazýva pobožnosť tú ranami, ktoré i tie najzatvrdlivejšie srdcia zraňujú a i tie najchladnejšie duše láskou Božou rozohrievajú. A svätej Gertrude bolo zjavené, že koľko razy kto na obraz ukrižovaného Spasiteľa nábožne pohliadne, toľko razy i On s láskou naň pozre.

Preto, milý kresťane, vzpomínaj si i ty často s láskou na všetko, čo Kristus Pán za teba vytrpel a obzvlášte na nevýslovnú lásku, ktorú ti dokázal svojím umučením. Vzpomienka na bolasti Pána Ježiša bude ti potechou v súžení, posilou v pokušeniach a mocnou pohnutkou, aby si Pána Ježiša miloval(a) a v láske Jeho zotrval(a).

A obzvlášte odporúčam ti pobožnosť krížovej cesty; lebo kráčajúc od zastavenia ku zastaveniu, v duchu sprevádzaš Božského Trpiteľa na horu Kalvárie, cítiš takrečeno s Ním Jeho pálčivé bolasti a neslýchané potupy a obrážania a najjasnejšie poznávaš, ako obetave ťa Pán Ježiš miloval. Všetko to ťa k tomu vedie, aby si mu vďačnú lásku prejavoval(a) a úprimne ľutoval(a) za svoje hriechy. Krížová cesta, ktorou niekdy Pán Ježiš kráčal, takrečeno ťa donúti, aby si i ty trpelivo išiel(la) svojou krížovou cestou, nepriateľom svojim zo srdca odpúšťal(a) a pohŕdal(a) rozkošiami, ktorými ťa ku sebe vábi svodný svet.

Aby si pobožnosť krížovej cesty riadne vykonal(a) a stal(a) sa účastným(ou) hojných odpustkov, ktorými ju cirkev sv. obdarila, zaiste postačí krátučké rozjímanie o umučení Pána Ježiša pri každom zastavení: ale predsa podávame tu horlivým ctiteľom umučenia Pána Ježiša Krista „Krížovú cestu“, napísanú od sv. Alfonsa, preto, že obsahuje všetko, čo je žiaducné pri tejto pobožnosti: krátke rozjímania, vzbudenie lásky a ľútosti a vrúcné prosby.

Tak teda, pokľaknúc pred oltárom, vzbuď úprimnú ľútosť a učiň úmysel získať odpustky, — buď sebe, alebo dušiam v

očistci, — ktoré pobožnosti tejto sú udelené, potom sa pomodli, jako nasleduje:

Prípravná modlitba.

Môj Pane, Ježišu Kriste, Ty si túto cestu s takou láskou nastúpil, aby si za mňa umrel, a ja som Ťa tak často opustil(a). Ale teraz Ťa zo všetkej duše svojej milujem. A preto, že Ťa milujem, úprimne ľutujem, že som Ťa hneval(a). Odpusť mi a dovoľ, abych Ťa na ceste tejto odprovadil(a). Z lásky ku mne kráčal si na smrť; z lásky k Tebe, drahý Vykupiteľu môj, chcem aj ja s Tebou ísť na smrť. Ježišu môj, s Tebou chcem žiť, s Tebou i umrieť.

Zastavenie I.

Pán Ježiš je na smrť odsúdený.

K. Klaniame sa Tebe, Pane Ježišu Kriste, a dobrorečíme Tebe:

Ľ. Lebo si skrze svätý kríž Svoj svet vykúpil.

Rozjímaj, ako Pána Ježiša Krista zbičovaného a tŕnim korunovaného Pilát nespravodlivo na smrť kríža odsúdil.

Ó, môj poklony hodný Ježišu, nie tak Pilát, ako hriechy moje Ťa na smrť odsú-

dily. Pre zásluhy tejto boľastnej cesty prosím Teba, stoj pri mne, keď duša moja na večnosť poberať sa bude. Milujem Ťa, ó, Ježišu, lásko moja viac, nežli sám(a) seba. Ľutujem z celého srdca svojho, že som Ťa obrážal(a). Nedopusť, aby sa dakedy od Teba odlúčil(a). Daj, aby Ťa vždy miloval(a) a pritom staň sa so mnou vôľa Tvoja. Všetko rád(a) prijmem, čo sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie II.

Pánu Ježišovi kladú kríž na ramená.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Pán Ježiš s krížom na ramenách cestou sa berúc, myslel na teba a obetoval za teba Bohu smrť, ktorú podstupoval.

Ó, milovania najhodnejší Ježišu môj, s radosťou objímam všetky súženia, ktoré si mne až do skonania môjho určil. Pre zásluhu trýzne, ktorú si pri nesení kríža vystál, pomôž i mne kríž svoj niesť s dokonalou trpelivosťou a oddanosťou. Milujem Ťa, ó Ježišu, lásko moja! Ľúto mi je, že som Ťa hneval(a). Nedopusť, aby sa kedy od Teba odlúčil(a). Daj, aby Ťa vždy mi-

loval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie III.

Pán Ježiš padá prvý ráz pod krížom.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Ježiš Kristus prvý raz padá pod krížom. Telo mal bičovaním celé rozodrané, hlavu tŕnim korunovanú a veľmi mnoho krvi ztratil. Preto bol tak slabý, že ledvy sa vliekol. K tomu ešte ťarchu niesol na ramenách! Vojaci Ním trhali, a tak cestou niekoľko ráz padnul.

Ó, môj milý Ježišu, nie bremeno kríža, lež moje hriechy Ti toľko múk spôsobily. Ach, pre zásluhy tohoto prvého pádu zachráň ma, aby do hriechu smrteľného neklesol(la). Milujem Ťa, Ježišu môj, z celého srdca. Ľúto mi je, že som Ťa obrážal(a). Nedaj, aby Ťa znovu hneval(a). Popraj aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie IV.

Pán Ježiš stretá sa so svojou zarmútenou Matkou.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako na ceste Syn stretnul Matku Svoju. Ježiš a Maria vzájomne na seba hľadia, a koľko pohľadov, toľko šípov raní láskou horiace srdcia Jejich.

Ó, môj prenajmilší Ježišu, pre toto boľastné stretnutie daj, aby som bol(a) pravým(ou) ctiteľom(kou) Tvojej najsvätejšej Matky. Ty však, boľastná Kráľovno moja, vypros mi tej milosti, aby utrpenie Syna Tvojho stále a s vrúcnym srdcom v pamäti držal(a). Milujem Ťa, Ježišu, lásko moja! Ľutujem, že som Ťa obrážal(a). Nedopusť, aby Ťa zasa hneval(a). Daj, aby som Ťa vždy miloval(a), a pritom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie V.

Šimon Cyrenský pomáha Pánu Ježišovi kríž niesť.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako židia, vidiac, že Ježiš pre slabosť pri každom kroku div že dušu nevypustí, boja sa, aby im na ceste neumrel; preto, aby Ho len predsa na potupnom kríži umierať videli, prinútili Šimona Cyrenského, aby Pánovi kríž niesť pomohol.

Ó, môj najsladší Ježišu, nezdráham sa kríža, jako Šimon. Objímam ho a prijímam vôbec smrť, ktorú si mi ustanovil i so vše-

tkými jej bolasťami. Spojujem ju so smrťou Tvojou a prinášam Ti ju v obeť. Umrel si z lásky ku mne, i ja chcem umrieť z lásky k Tebe, aby sa Ti zaľúbil(a). Ó, pomôž mi milosťou Svojou. Milujem Ťa, Ježišu lásko moja. Ľutujem, že som Ťa obrážal(a). Nedopusť, aby som Ťa opäť obrazil(a). Daj, aby som Ťa vždy miloval (a), a potom staň sa so mnou, čo sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie VI.

Veronika Pánu Ježišovi tvár utiera.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako nábožná žena Veronika, vidiac Ježiša tak skormúteného a tvár Jeho samý pot a samú krv, podala Mu ručník, a Spasiteľ náš, ako sa ním utrel, presvätú podobizeň Svoju naň vtlačil.

Môj milý Ježišu, tvár Tvoja bola kedysi krásna, ale na tejto ceste ztratila úplne svoju krásu; rany a krv ju celú premenily. Ach, i duša moja bola milosťou sv. krstu krásna, ale zohyzdil(a) som ju hriechami svojimi. Ty jediný, Vykupiteľu môj, môžeš jej prvotnú krásu navrátiť. Učiň to pre sv. umučenie Svoje.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie VII.

Pán Ježiš druhý raz klesá.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Pán Ježiš druhý raz s krížom padá. Rany úctyhodnej hlavy úbohého Spasiteľa, i ostatných presvätých údov Jeho znova sa natrhujú a nové bolasti Mu zapríčiňujú.

Pretichý môj Ježišu, koľko ráz si mi odpustil, a zase som klesnul(la) a Teba obrazil(a)! Ach, pre zásluhy tohoto nového pádu prispej mi na pomoc, aby v milosti Tvojej až do skonania zotrval(a). Daj, aby som sa Tebe vždycky vo všetkých pokušeniach na mňa doliehajúcich odporúčal(a). Milujem Ťa, Ježišu, lásko moja! Ľutujem, že som Ťa hneval(a). Nedaj, aby Ťa zasa obrazil(a). Popraj, aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie VIII.

Pán Ježiš napomína plačúce ženy.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako ženy, vidiac Ježiša Krista tak strápeného a cestu krvou kropiaceho, z

útrpnosti plačú; avšak Ježiš im praví: „Neplačte nado mnou, ale plačte samy nad sebou a nad svojimi deťmi.“

Ó, môj najboľastnejší Ježišu, oplakávam Tebe učinené urážky pre tresty, ktoré som zaslúžil(a), ale ešte viacej preto, že som nimi Teba zarmútil(a), ktorý si ma tak miloval. Viacej ma núti láska Tvoja, než peklo, aby som hriechy svoje oplakával(a). Ježišu môj, viacej milujem Teba, nežli sám (a) seba. Ľutujem, že som Ťa hneval(a). Nedopúšťaj, aby Ťa znovu obrazil(a). Daj, aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie IX.

Pán Ježiš tretí raz padá.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Pán Ježiš Kristus klesol tretí raz pod krížom. Bol už veľmi, veľmi siabý a, ukrutnosť katov nemala hraníc. Nútili Pána Ježiša, aby sa ponáhľal, ale On ledva nohy za sebou vliekol.

Ach, utrápený Ježišu môj, pre zásluhy slabosti na ceste Kalvárskej, udeľ mi dostatočnej sily, že by sa nikdy neohliadal(a) na ľudí a že by všetky nepravé žiadosti premohol(la), ktorými súc svedený(á)

priateľstvom Tvojím som pohŕdnul(la). Milujem Ťa, ó, Ježišu, lásko moja z celého srdca ľutujem, že som Ťa hneval(a). Nedaj, aby Ťa zasa obrazil(a). Popraj, aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie X.

Pána Ježiša z odevu vyzliekajú.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, s akou nešetrnosťou kati Pána Ježiša vyzliekajú. Vnútorné rúcho prilepilo sa Mu na telo, bičovaním rozdrancované. Násilným strhnutím tohoto rúcha strhli Mu i kožu s tela. Maj sľutovanie nad Pánom svojím.

Ó, môj nevinný Ježišu, pre zásluhy pocítenej bolľasti pomôž mi, aby som všetky pozemské náklonnosti so seba svliekol (la) a jedine Teba miloval(a), ktorý si milovania najhodnejší. Milujem Ťa z celého srdca svojho. Ľutujem, že som Ťa hneval(a). Nedopusť, aby Ťa z nova hneval(a) a obrážal(a). Daj, aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie XI.

Pána Ježiša na kríž pribíjajú.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Pán Ježiš na kríž položený ruky rozpína a život Svoj za spasenie naše Otcu večnému obetuje. Bezcitní kati na kríž Ho pribíjajú a kríž vyzdvihujú, aby od bolasti na tomto potupnom dreve umrel.

Opovrhnutý môj Ježišu, pribi toto srdce moje k nohám Tvojim, aby sa od nich nehlo, Teba milovalo a nikdy sa Ti nespreneverilo. Milujem Ťa viac, nežli sám(a) seba. Ľutujem, že som Ťa obrážal(a). Nedopusť, aby Ťa zasa obrazil(a). Daj, aby som Ťa vždy miloval(a), a potom staň sa so mou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie XII.

Pán Ježiš na kríži umiera.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako Pán Ježiš tri hodiny pracuje k smrti na kríži. Naposledy bolestiam podlieha. Telo Jeho bez vlády klesá. Ježiš kloní hlavu a skonáva.

Ó, môj mŕtvy Ježišu, vrúcne ľúbam tento kríž, na ktorom si za mňa umrel. Pre hriechy svoje zasluhoval(a) by umrieť

zlou smrťou; ale Tvoja smrť je spolu nádej moja. Ach, pre zásluhy smrti Svojej udeľ mi milosti, aby nohy Tvoje objímal(a) a láskou k Tebe roznietený(á) umieral(a). Do rúk Tvojich porúčam dušu svoju. Milujem Ťa z celého srdca. Ľúto mi je, že som Ťa hneval(a). Nedopúšťaj, aby Ťa zas obrazil(a). Daj, aby som Ťa vždycky miloval(a), a potom staň sa so mnou vôľa Tvoja.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie XIII.

Pána Ježiša s kríža snímajú.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako po smrti Pána dvaja Jeho učeníci, Jozef a Nikodem, s kríža Ho snímajú a do lóna Matky zarmútenej kladú, ktorá Ho nežne prijíma a k srdcu pritíska.

Ó, Matko bolestná, pre lásku Syna svojho prijmi ma za svojho(u) služobníka (cu) a oroduj za mňa. Ty však, Vykupiteľu môj, ktorý si za mňa umrel, dovoľ, aby som Ťa miloval(a); lebo duša moja túži len po Tebe. Milujem Ťa, môj Ježišu, a ľutujem, že som Ťa obrážal(a). Nedaj, aby som Ťa znova obrážal(a). Popraj, aby som Ťa vždycky miloval(a), a potom staň sa so mnou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Zastavenie XIV.

Pána Ježiša pochovávajú.

K. Klaniame sa Tebe...

Rozjímaj, ako učeníci mŕtve telo Ježiša nesú do hrobu. Najsvätejšia Matka Pána ide s nimi, aby Ho vlastnýma rukami v hrobe sporiadala. Na to zavrú hrob a všetci odídu.

Ó, môj pohrobený Ježišu, ľúbam kameň, ktorý Ťa prikrýva. Ale tretieho dňa zasa vstaneš. Pre vzkriesenie Tvoje prosím Ťa, daj, aby som v deň súdny vstal(a) oslávený(á), jako Ty, a navždy s Tebou v nebi spojený(á) bol(a) Teba večne chválil(a) a velebil(a). Milujem Ťa a ľutujem, že som Ťa hneval(a). Nedopusť, aby Ťa zas obrazil(a). Daj, aby Ťa vždycky miloval(a) a potom staň sa so mou, jako sa Tebe ľúbi.

Otčenáš. Zdravas. Sláva Otcu.

Potom sa pomodli pri veľkom oltári päť ráz Otčenáš, Zdravas a Sláva Otcu na česť umučenia Pána nášeho Ježiša Krista, a ešte získaš iné odpustky. Alebo sa pomodli: Zdravas Kráľovno na česť Boľastnej Rodičky Božej a dodaj:

K. Oroduj za nás, Panno preboľastná!

L. Aby sme hodní boli učinení zasľúbení Kristových.

Modlime sa.

Bože, pri ktorého umučení podľa proroctva Simeonového najsladšiu dušu preslávnej Panny a Matky Marie meč bolasti preniknul: popraj milostive, aby sme bolasti Jej rán pobožne uctievajúc, pre slávne zásluhy a na prímluvu všetkých svätých, ktorí pod krížom verne vytrvali, blaženého ovocia umučenia Tvojho došli. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Pobožnosť k Duchu svätému.

V najnovšej dobe znova sa ujíma a utešene rozkvitá pobožnosť k Duchu sv. a to hlavne zásluhou sv. Otca Lva XIII.., ktorý, jako čítame v jeho okružnom liste ku všetkým veriacim, zo dňa 5. mája r. 1895., vyslovil nádej, že vzývaním Ducha sv. „Ducha pravdy“ (Ján 14, 17.), cirkev sa rozšíri a rozličné odštiepené cirkve s ňou sa spoja.

Ale nielen katolícka cirkev vôbec, ale i každý jednotlivý katolícky kresťan môže mať nádej na prehojné milosti, jestli zapustí pobožnosť k Duchu sv. hlboké korene v jeho srdci.

Duch sv. je žriedlom a pôvodcom nadprirodeného života. Duch sv. činí nás účastnými ovocia vykúpenia Kristovho a

nekonečných zásluh Jeho, smieruje nás s Bohom a činí nás dietkami Božími a dedičmi kráľovstva nebeského. Duch sv. nás osvecuje, dáva nám dobré vnuknutia; účinkuje, aby sme náuky sv. viery pochopovali, nebeské sladkosti jej učenia pociťovali, v nej rástli a podľa nej žili. Duch sv. rozniecuje obzvlášte v srdci našom oheň svätej a účinlivej lásky Božej, podľa slov Pána Ježiša: „Láska Božia vyliala sa nám do srdc skrze Ducha sv., ktorý nám je daný.“ (Rim, 5, 5.) Duch sv. vzbudzuje v nás sväté a spasiteľné žiadosti a pomáha nám tiež k ctnostným a záslužným skutkom. Duch sv. nás teší vo všelijakom zármutku a protivenstve blahou a istou nádejou v zasľúbenie Božie. Od Neho pochádzajú v srdci našom všetky dobré hnutia: Láska k ctnosti dôvera k modlitbe, bázeň Božia, ošklivosť a strach pred hriechom a jeho trestami, ľútosť nad hriechom spáchaným, túžba po smierení sa s Bohom a nádej v odpustenie. Slovom, čo dobrého a spasiteľného v nás je, to všetko pôsobí priamo Duch sv., ktorý je duši našej tým, čím slnce je našej zemi, ktorú zlatými lúčami svojimi osvetľuje, zohrieva a oživuje a je všelijakej činnosti jej počiatkom a prameňom.

Buď preto vďačným(ou) Duchu sv. za Jeho tajné a spasiteľné účinkovanie v srdci tvojom. Pros Ho denne za Jeho milosti a 7 darov Jeho. Všímaj si Jeho dobré vnuknutia, napomínania a výstrahy, váž si milosti a dary Jeho a hojne sbieraj z nich pre život večný.

Avšak pobožnosť k Duchu sv. je spolu pobožnosť veľmi časová, lebo je najvýdatnejším prostriedkom proti všetkému zlému neblahej doby našej. Lebo doba naša je dobou lži, nevery, bludárstva, dobou neviazanej slobody a rozpútaných vášní, dobou nelásky a sobectva, dobou všeobecnej nespokojnosti a spurnosti. A hľa, Duch sv. je „duchom pravdy“ (Ján 14, 17.), lásky a pokoja, je Božským „Utešiteľom“ (v. 26.), je mocný živý prameň, ktorý sedmorým prúdom darov svojich udusuje všetko zlo a hojí každú časovú duchovnú chorobu. Preto cti Ducha sv. i z tejto príčiny, pestuj túto pobožnosť k Nemu, aby si bol(a) účastným(ou) Jeho darov. Odporúčaj sa mu pred každým dôležitejším zamestnaním, menovite, keď sa chystáš pristúpiť ku sv. sviatostiam. — Odporúčaj mu hlásateľov sv. evanjelia a spovedelníkov; tiež osoby v úradoch postavené, aby, osvietení jeho múdrosťou a posilnení jeho

mocou, predovšetkým hľadali kráľovstvo nebeské a spravedlivosť jeho a blahodarne účinkovali vo spoločnosti ľudskej.

Vzývanie Ducha svätého.

Cirkevné modlitby a spevy k Duchu svätému.

Pred dlhšou modlitbou a pred každou dôležitejšou prácou:

Prijď, Duchu svätý, naplň srdcia Svojich verných, a oheň lásky Svojej v nich rozniet.

V. Sošli Ducha Svojho a znova stvorení budú.

R. A obnovíš podobu zeme.

Modlime sa: Bože, ktorý si srdcia veriacich osvietením Ducha sv. vyučil; daj, aby sme v tomže Duchu pravé veci smýšľali a z Jeho potešenia vždycky sa radovali. Skrze Krista Pána nášeho. Amen. Zdravas Maria...

V pondelok svätodušný.

Bože, ktorý si apoštolom svojím Ducha sv. dať ráčil, vyslyš nábožné prosby ľudu svojho a tým, ktorým si dal vieru, udeľ milostive i pokoja. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

„Veni Creator Spiritus.“

Prijď, ó, Duchu Stvoriteľu, Tvojich verných Učiteľu, naplň srdcia nám milosťou, ktoré stvoril si múdrosťou.

Tešiteľom si nazvaný, nám od Boha darom daný; zdroj si živý, láska, plameň, posvätenia duší prameň.

Pôvod siedmych si milostí, sila Otca si mocnosti: Tys' dľa sľubu Bohom daný, darca reči požehnaný.

Tmu smyslov ráč osvecovať, srdcia láskou rozpaľovať; dávaj pomoc v každú dobu, uniesť každú tela mdlobu.

Nepriateľa vzdiaľ zlostného, pokoja nám daj svätého, by sme pri Tvojom sprievode vyhýbali duší škode.

Daj nám poznať Hospodina, daj tiež poznať Jeho Syna; daj nám veriť z celej sily v Teba Ducha v každej chvíli.

Buď česť Otcu vždy večnému, Synu z mŕtvych vzkriesenému, svätému tiež Duchu sláva, nech sa všetky veky vzdáva. Amen.

(100 dní odp. za každým; 300 dní v oktávu svätodušnú.)

„Veni sancte Spiritus.“

Duchu svätý, prijď z neba a vydaľ ráč zo Seba žiaru svetla Svojeho!

Prijď k nám, Otče úbohých, darca darov premnohých, Svetlo srdca nášeho!

Prijdi, Potešiteľu, sladký duší Priateľu, obživenie chradnúcich!

V práci pokoj premilý, v tiesni prameň posily. potešenie plačúcich!

Ó, Ty svetlo blažiace, vnikni v srdcia veriace. ráč ich Sebou naplniť!

Tvor bez Tvojej pomoci je ničomný, bez moci, nemôž' byť tým, čím má byť!

Škvrny z našich duší smaž a vypráhle srdcia zvlaž. ranené ráč vyhojiť!

Zrovnaj, čo je skrívené, zohrej, čo je studené, a nedaj nám zablúdiť!

Daj nám v Teba veriacim, Teba vrúcne prosiacim dar sedmorých milostí!

Odplatu nám daj ctnosti, slávu po tej časnosti a nebeskej radosti! Amen.

(100 dní odp. za každým; 300 dní v oktávu svätodušnú.)

Plnomocné odpustky ale raz v mesiaci ktorýkoľvek deň tým čo sa jeden alebo druhý tento chválospev denne modlia, keď sv. sviatosti hodne prijmú a na úmysel sv. Otca sa pomodlia. Aj na získanie neplnomocných odpustkov treba pripojiť modlitbu na úmysel sv. Otca.

Modlitba k Duchu sv. za vyprosenie 7 darov Jeho.

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *múdrosti,* aby som márnosť vecí

vezdejších poznal(a), a len Boha, jediné a najvyššie dobro, miloval(a) a vyhľadával(a).

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *rozumu,* aby tajomstvá sv. náboženstva viac a viac poznával(a), a dobro od zlého vždy rozoznával(a).

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *rady,* aby v pochybnostiach tohoto sveta zlého omylu sa varoval(a), a vždy to volil(a), čo je Bohu na slávu a mne na spasenie.

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *sily,* aby všetky pokušenia zmužile premáhal(a), prikázania Božie verne zachovával(a), a všetky protivenstvá trpelive pre Boha znášal(a).

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *umenia,* aby všetky veci na česť a slávu Božiu a na spasenie duše svojej a bližného užívať vedel(a).

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *pobožnosti,* aby modlitbu a službu Božiu sebe zamiloval(a) a dôvernú detinskú myseľ k Bohu vždy na javo dával(a).

Prijď, Duchu sv., a naplň srdce moje darom *bázne Božej,* aby Pána Boha svojho vždy pred očami mal(a) a z úcty k Nemu všetkého sa varoval(a), čo by sa Božskej Jeho velebnosti neľúbilo. Amen.

Pobožnosť k najsvätejšej Trojici.

Jeden Boh je vo troch osobách; trojjediný Boh, t. j. tri Božské osoby: Otec, Syn a Duch svätý, majú jednu a tú istú nerozdielnu božskú prirodzenosť a podstatu, t. j. to, čo ich Bohom činí. Táto božská prirodzenosť nenie medzi tri Božské osoby rozdelená, ale každá Božská osoba má ju celú, nerozdelenú, úplnú. Nenie teda jedna osoba mocnejšia, vznešenejšia, staršia... jako iná osoba, ale každá osoba je večná, je všemohúca, je najvýš svätá. Každá osoba je Boh. To potvrdzujú slová Pána: „Lebo traja sú, ktorí vydávajú svedectvo na nebi: Otec, Slovo (= Syn Boží, druhá božská osoba) a Duch svätý, a títo traja sú jedno.“ (I. Ján. 5, 7.) Tu je vyslovené tiež tajomstvo najsvätejšej Trojice.

Tajomstvo najsvätejšej Trojice žiadon stvorený rozum nemôže pochopiť. „Skorej preleješ more do malej jamky“, — povedal aniel sv. Augustínovi, — „než pochopíš nedostižné tajomstvo nasvätejšej Trojice.

Klaňajme sa pokorne najsvätejšej Trojici a vyznávajme vieru v nej tým, že sa pobožne prežehnáme sv. krížom, často sa modlíme: „Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému“ a časom obnovíme krstný sľub.

Obnovenie krstného sľubu.

Ó, Bože, Otče, Synu i Duchu svätý! Ja, Tvoje dieťa, v pokore na kolená padám pred Tvojou Velebnosťou Božou a klaniam sa Ti s najhlbšou úctou. Ďakujem Ti za všetky dobrodenia, ktoré si mi preukázal, obzvlášte za milosť svätého krstu. Preto že som pri svojom krste nevedel(a), akú svätú úmluvu Ty so mnou činíš a ja s Tebou, — nyni dobrovoľne a s vrúcnymi vďakami obnovujem túto svätú úmluvu a chcem na veky byť a zostať Tvojím verným a poslušným dieťaťom. Odriekam sa teda diabla a všetkých skutkov jeho i všetkej pýchy jeho.

Verím v Teba, Bože, všemohúci Otče, Stvoriteľu neba i zeme. — Verím v Teba, Ježišu Kriste, v pravého a jediného Syna Božieho, Pána nášeho, ktorý si pre nás z Panny Marie sa narodil, a za nás trpel a umrel. — Verím v Teba, Duchu svätý. — Verím v jednu, svätú, katolícku a apoštolskú cirkev, — svätých obcovanie, — hriechov odpustenie a život večný.

Sľubujem, ó, Bože môj, že budem zachovávať Tvoje sväté prikázania, že budem prijímať sväté sviatosti a horlivo užívať všetky prostriedky milosti, — a že chcem ako Tvoje poslušné dieťa žiť aj umrieť.

Daj mi milosť, aby som nikdy nezpreneveril(a) sa tomuto svojmu sľubu — a hneď sa zasa polepšil(a), keby som upadol(la) do hriechu, — aby som podľa milostivého Tvojho zasľúbenia dosiahol(la) život večný.

Panno Maria, moja nebeská Matko, ochraňuj ma. Svätý anjelu strážco a svätý (á) Patróne(ko) môj(a), orodujte za mňa! Amen.

Prosby ctih. P. Januára Sarnelliho

k najsv. Trojici.

Trojico Božia najsvätejšia, posväť ma!
Jednoto Božia najčistejšia, očisti ma!
Moc Otcova, posilni ma!
Múdrosť Synova, osvieť ma!
Lásko Ducha svätého, rozpáľ ma!
Ó, dobrý Bože, vyslyš ma!
Nekonečnosťou Svojou znič ma!
Nesmiernosťou Svojou pohltni ma!
Dobrotou Svojou priváb ma!
Krásou Svojou uchváť ma!
Daj vieru pravú, nech verím v Teba!
Daj nádej istú, nech dúfam v Teba!
Daj lásku dokonalú, nech milujem Teba!
Nech znám seba, nech znám tiež i Teba!
Nech s Ježišom a Mariou chválim Teba,
Na veky vekov. Amen.

Modlitba cirkevná.

Všemohúci, večný Bože, ktorý si služobníkom Svojim tú milosť udelil, aby vyznávaním pravej viery slávu Trojice večnej poznávali a spolu v jednote moci velebnej sa klaňali: prosíme Teba, aby sme v tejto viere pevne stáli a od všetkých protivenství zachránení boli. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Pobožnosť k najblah. Panne Marii.

Každý verný a horlivý katolík vrúcne ctí najblah. Pannu Mariu, aby patril medzi tých, o ktorých ona sama prorokovala: „Hľa, od teraz blahoslavenou ma nazývať budú všetky pokolenia“ (Luk. 1, 48.).

Najblah. Panna Maria vskutku zasluhuje, aby sme ju vrúcne ctili a milovali a k nej veľkú dôveru mali.

1. Je Matkou Božou. Riekol totižto jej Gabriel archanjel: „Si našla milosť u Boha; hľa, počneš v živote a porodíš syna a nazveš mu meno Ježiš. Ten bude veliký, a Synom Najvyššieho volať sa bude“ (Luk. 1, 30—32.). Preto Alžbeta, naplnená Duchom svätým, pozdravila ju slovami: „Požehnaná ty medzi ženami a požehnaný

plod tvojho života. A jako ja prídem k tomu, že matka môjho Pána prichádza ku mne?“ (Luk. 1, 42, 43.) Pán Boh nemohol ju viacej povýšiť, ako ju povýšil tým, že ju učinil Matkou jednorodeného Syna Svojho. Môže síce stvoriť väčší a krásnejší svet, väčšie a krásnejšie nebo, ale matku, ktorá by mala vznešenejšieho syna, jako má najblah. Panna Maria, učiniť nemôže.

Dôstojnosť Matky Božej bola najblah. Panne Marii zdrojom všetkých milostí a výsad, ktorými ju P. Boh tak bohato obdaril, ako sama vyznáva vo svojom chválospeve: „Veliké veci učinil mi ten, ktorý je mocný a ktorého meno je sväté“ (Luk. 1, 49.). Pre dôstojnosť Matky Božej bez poškvrny dedičného hriechu bola počatá, jak o nej cirkev sv. peje: „Všetka si krásna, ó, Maria, a poškvrny dedičného hriechu nieto na tebe!“ *) Od prvého okamžiku života bola „milosti plná“ (Luk. 1, 28.) a žiarila nad pozemskou jasnosťou: „Rúcho tvoje je biele, jako padlý sneh a tvár tvoja žiari jako slnce!“ **) Je teda „slávou Jeruzalema“ (t. j. Cirkvi sv.), „radosťou Izraela“ (t. j. vyvoleného ľudu Božieho), „cťou ľudu nášho“,***) Kráľovnou anjelov a

*) Cirkevné hodinky 8. dec. ad Liudes.
**) Tiež tam.
***) Tiež tam.

svätých. Dobre teda spievame o nej v krásnej piesni Marianskej („Tisíckrát pozdravujeme Teba“): „Ty si po Bohu tá najprvnejšia“, a „po Bohu nad Teba nemáme!“ Chovajme sa teda k nej s najväčšou úctou a ju uctievajme, ktorá je zo všetkých tvorov najkrásnejšia, najvznešenejšia, najsvätejšia, najslávnejšia, dôstojná Matka Syna Božieho!

2. Je našou Matkou. — Kristus Pán dal nám ju za matku, keď umieral na kríži. „Hľa, tvoja matka!“ (Ján 19, 27.) tak riekol k Jánovi a skrze neho k nám všetkým. Vtedy naplnil jej srdce materinskou láskou k nám. Najblah. Panna Maria väčšmi nás miluje, než nás milovala a miluje matka zemská. Ona dobre vie, že sme na obraz Boží stvorení, drahou krvou Božského jej Syna vykúpení, Duchom sv. posvätení, k večnej blaženosti určení a preto nevýslovnou láskou miluje každého z nás. Láska magnetom lásky. Lásku Matky nebeskej splácajme tiež láskou. Po Pánu Bohu nech ona má prvé miesto v našom srdci!

3. Je našou nádejou. — Tak ju pozdravujeme slovami cirkvi sv.: „Nádej naša, zdravas'!“ Ako sme obdržali skrze ňu Spasiteľa, tak jej prímluvou dostávame všetky milosti, ktoré Pán Ježiš nám získal svo-

jím prehorkým umučením. Ona je prostrednicou, rozdávateľkou milostí Božích. Jej moc je veľká u Pána Boha. „Pravda, v nebi už nemôže rozkazovať svojmu Božskému Synovi, ale jej prosby sú vždy prosbami matkinými a preto premocnými, aby dosiahla, za čo prosí“, učí sv. Alfons. O moci jej prímluvy sv. Peter Damiánský hovorí: „Daná je ti všetka moc na nebi i na zemi a nič ti nie je nemožného; lebo i zúfalcov môžeš priviesť k nádeji vo večné spasenie... Tvoj Syn ctí ťa tým, že nič neodopre tvojim prosbám.“ Sv. Bernard obracia sa k Panne Marii so slovami: „Mluv len, Paní; lebo slyší Syn tvoj, a dosiahneš prosbami, za čo prosíš.“ A že jej láska k nám je nad všetko pomyslenie: milerada sa za nás primlúva pred trónom Božím.

Právom teda ju pozdravuje Cirkev sv.: „Nádej naša, zdravas'!“ — Právom kladie jej do úst slová sv. Písma: „Kto mňa najde, najde život a obdrží spasenie od Pána“ (Prísl. 8, 35.). — Právom ju nazýva: „Matkou Božskej milosti“, „Príčinou našej radosti“, „Potešením zarmútených“, „Útočiskom hriešnikov.“ „Pomocnicou kresťanov“.

Cirkev katolícka, aby svojim dietkam

zaistila mocnú prímluvu Rodičky Božej, pobožnosť k najblahoslavenejšej Panne Marii usilovno podporuje. Preto ustanovila cez rok toľko Marianských sviatkov, zasvätila jej všetky soboty, celý mesiac máj, ako kráľovnej sv. ruženca celý október, zasväcuje jej kostoly a oltáre, zriaďuje braterstvá, áno, i duchovné rády a marianským ctiteľom hojné odpustky udeľuje.

Pravý(á) ctiteľ(ka) Rodičky Božej isto-iste nezahynie, jestli len má dobrú, t. j. odhodlanú vôľu varovať sa hriechu a blízkej k nemu príležitosti, zachovávať prikázania Božie a cirkevné, a jestli sa odporúča s veľkou dôverou mocnej jej prímluve.

Usiluj sa teda, drahá dušo kresťanská, aby si do počtu najhorlivejších marianských ctiteľov prináležala.

Základnou podmienkou veškerej úcty a lásky k najblah. Panne Marii je: nasledovanie jej ctností.

Sv. Hieroným hovorí: „Najmilejší... vtedy naozaj budete ju milovať, až sa odhodláte nasledovať tú, ktorú milujete.“ Nasleduj ju teda v hlbokej pokore, vo vrúcnej láske k Pánu Bohu a k bližnému, v pevnej viere a dôvere, v čistote a nevinnosti, v odlúčenosti od všetkého pozemského, v poslušnosti, v trpezlivosti a v pobožno-

sti. „Taká bola najblah. Panna Maria“, — hovorí sv. Ambróz, — „že jej život je zrkadlom všetkých.“ Len ten môže od nej veľké veci úfať, kto je ctnostným a bohumilým životom jej podobný.

Mimo toho prejavuj svoju úctu a lásku a dôveru k najblah. Panne Marii týmito spôsobami:

1. Často ju pozdravuj so „Zdravas Maria...“ na pr.: pred každou prácou a po nej, keď hodiny bijú, keď z domu odchádzaš a domov sa vraciaš, keď zazreš obraz P. Marie, kedykoľvek niečo dôležitejšieho podujímaš, a na každý pád, keď sa v pokušení alebo nebezpečenstve ocitneš.

2. Konaj deväťdňovú pobožnosť pred marianskými sviatkami. V samé však jej sviatky pobožne sa zúčastni služieb Božích, prijímaj hodne a pobožne sv. sviatosti a zasväť sa službe najblah. Panny Marie. Samosebou sa rozumie, že jako vždycky, tak tým viacej v jej dni a sviatky máš sa varovať všetkej výtržnosti a rozpustilosti, aby si ju hlavne ťažkým hriechom neobrazil(a) a nezarmútil(a).

3. Modli sa každý deň ruženec, ktorý ináč stále pri sebe maj, alebo hodinky marianské.

4. Pošť sa ku jej cti menovite v sobotu,

ktorá je zvlášte jej zasvätená, alebo si ulož iný kajúci skutok.

5. Dávaj almužnu ku cti najblah. Panny; daj slúžiť jej ku cti sv. omše, alebo na poďakovanie za milosti, ktoré jej Boh udelil, alebo za milosti, ktoré ti vyprosila.

6. Konaj nábožne púte na slávne miesta, „kde Matka Božia divy tvorí“, pristúp tam hodne ku sv. sviatostiam a obetuj sa jej službe.

7. Nos pobožne a s dôverou marianský škapuliar.

8. Prihlás sa do „Marianskej Kongregácie“, kde je zavedená, alebo sa daj zapísať do nejakého marianského bratestva, a verne zachovávaj jeho stanovy, hoci pod žiadnym hriechom nezaväzujú.

9. Vynasnažuj sa, aby i iní poznali vznešenosť, lásku a moc najblah. Panny Marie, obzvlášte tvoji príbuzní, a priatelia a osoby tebe podriadené a stali sa vrúcnými jej ctiteľmi.

Z týchto spôsobov úcty niektorý si vyber a horlivo i vytrvalo konaj a zachovávaj a najblah. Panna Maria štedro sa ti odmení.

Litánie Loretánske.

(300 dní odp. Pius VII. 30. sept. 1817.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš náš!
Kriste vyslyš nás!
Otče, s nebies Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, vykupiteľu sveta, Bože, smiluj sa nad nami!
Duchu svätý, Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Trojico, jeden Bože, smiluj sa nad nami!

Svätá Maria,
Svätá Božia Rodičko,
Svätá Panno panien,
Matko Kristova,
Matko Božskej milosti,
Matko najčistejšia,
Matko najčistotnejšia,
Matko nepoškvrnená,
Matko neporušená,
Matko premilá,
Matko predivná,
Matko dobrej rady,
Matko Stvoriteľa,
Matko Spasiteľa,
Panno najmúdrejšia,
Panno ctihodná,
Panno chválitebná,
Panno mocná,
Panno dobrotivá,
Panno verná,

} Oroduj za nás!

Zrkadlo spravodlivosti,
Stolico múdrosti,
Príčino našej radosti,
Nádobo duchovná,
Nádobo poctivá,
Nádobo výborná pobožnosti,
Ružo duchovná,
Vežo Dávidova,
Vežo zo slonových kostí,
Dome zlatý,
Archo úmluvy,
Bráno nebeská,
Hviezdo ranná,
Uzdravenie nemocných,
Útočište hriešnikov,
Potešenie zarmútených,
Pomocnico kresťanov,
Kráľovno anjelov,
Kráľovno patriarchov,
Kráľovno prorokov,
Kráľovno apoštolov,
Kráľovno mučeníkov,
Kráľovno vyznavačov,
Kráľovno panien,
Kráľovno všetkých svätých,
Kráľovno bez poškvrny dedičného hriechu počatá,
Kráľovno najsvätejšieho ruženca,
Kráľovno pokoja,

Oroduj za nás!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!

Pod ochranu Tvoju sa utiekame, svätá Božia Rodičko! prosbami našimi nezhŕdaj v potrebách našich, ale od všetkého nebezpečenstva vysloboď nás vždycky, ó, slávna a požehnaná Panno Maria; Pani naša, prostrednico naša, orodovnico naša; so Synom Svojím nás smer, Synu Svojmu nás porúčaj, Synu Svojmu nás obetuj.

V. Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko.

R. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa:

Žiadame Ťa, ó, Bože! popraj nám služobníkom Svojim zdravia tela i duše, aby sme skrze slávnu prímluvu najsvätejšej Panny Marie od prítomného súženia oslobodení tam ale večným potešením obveselení boli. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

V. Oroduj za nás, svätý Jozefe.

R. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa:

Prosíme Ťa, ó, Pane! ráč nám pomáhať skrze zásluhy ženícha najsvätejšej Rodičky Tvojej, aby nám, čo nedostatočnosť naša obsiahnuť nemôže, jeho prímluvou udelené bolo. Ktorý žiješ a kraľuješ s Bohom Otcom, v jednote Ducha svätého, Boh na veky vekov. Amen.

Zdravas Kráľovno, Matko milosrdenstva, život, sladkosť a nádej naša, zdravas'. Ku Tebe voláme my vyobcovaní synovia Evy, k Tebe vzdycháme v tomto slzavom údolí kvíliaci a plačúci. A preto Ty orodovnico naša, obrať k nám milosrdné oči Svoje, a po tomto časnom putovaní daj nám spatriť Ježiša, požehnaný plod života Tvojeho. Ó, milostivá, ó, láskavá, ó, presladká Panno Maria.

V. Oroduj za nás, svätá Božia Rodičko.

R. Aby sme hodnými učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa:

Všemohúci večný Bože! ktorý si telo i dušu preslávnej panenskej Matky Marie, pôsobením Ducha svätého, aby sa hodným príbytkom Syna Tvojho stať mohla, pripraviť ráčil; daj, aby sme láskavou prí-

mluvou Tej, ktorej pamiatke sa tešíme, prítomných súžení a smrti večnej zbavení boli. Skrze tohože Krista, Pána nášho. Amen.

Zásľubná modlitba k Panne Marii.

(Od sv. Alfonsa.)

Najblahoslavenejšia Panno a Matko Božia, Maria, ja N., ačkoľvek do cela nehodný(á) byť služobníkom (služobnicou) Tvojím(ou), predsa podivuhódnou dobrotou Tvojou povzbudený(á) a vedený(á) túžbou, Tebe slúžiť, vyvoľujem si Teba pred svojim anjelom strážcom a pred celým dvorom nebeským za zvláštnu paniu, orodovnicu a matku, a pevne si umieňujem, že Ťa budem od dneška vždycky milovať, a Tebe slúžiť, a že sa všemožne vynasnažovať budem, aby Ťa aj iní milovali a Tebe slúžili. Ó, Matko Božia a Matko moja najmilostivejšia a lásky najhodnejšia, vrúcne Ťa prosím pre krv, ktorú Božský Syn Tvoj za mňa vylial, abys' ma do počtu ctiteľov Svojich za syna (dcéru) a verného(ú) služobníka (služobníčku) prijala. O bedli nad všetkými myšlienkami, slovami a skutkami mojimi, a stoj pri mne po všetky chvíle života môjho, aby každý krok a vzdych môj niesol sa k väčšej cti a

sláve Božej, aby som na všemocnú prímluvu Tvoju nikdy už neurazil(a) milého Ježiša svojho, aby som Ho oslavoval(a) a miloval(a) v živote tomto a aby miloval(a) Teba, premilú a najdrahšiu Matku svoju, aby Ťa velebil(a) a s Tebou sa radoval(a) po celú večnosť v nebeskej sláve.

Ó, Matko moja, Maria, Tebe porúčam dušu svoju, zvlášte v hodinku smrti. Amen.

Obetovanie sa celej rodiny Panne Marii.

(Od tohože svätého.)

Blahoslavená a nepoškvrnená Panno Kráľovno a Matko naša, Maria, útočište a útecha všetkých úbohých, kľačiac pred trónom Tvojím, volím si Teba i s celou rodinou svojou za paniu, matku a orodovnicu u Boha. Spolu so všetkými svojimi zasväcujem sa na vždy službe Tvojej a prosím Ťa, ó, Matko Božia, prijmi nás do počtu sluhov Svojich a vezmi nás pod Svoju ochranu. Buď nám na pomoci v živote a zvlášte v hodinku smrti našej. Ó, Matko milosrdenstva, ustanovujem Ťa za paniu a riaditeľku celého domu svojho, všetkých členov rodiny a všetkých záujmov a záležitostí našich. Staraj sa o ne a nakladaj so všetkým, ako sa Ti ľúbi. Po-

žehnaj ma a celú rodinu a nedaj, aby kto z nás Syna Tvojho obrazil. Chráň nás v pokušeniach, zbav nás všetkých nebezpečenství, pomôž nám vo všetkých potrebách, poraď nám v pochybnostiach, poteš nás v súžení, stoj pri nás v chorobe a zvlášte v úzkostiach smrteľných. Nedopúšťaj, aby sa diabol mohol chváliť, že niekoho z nás do moci dostal, ktorí sme sa Ti zasvätili, ale popraj, aby sme prišli do neba, tam Ti ďakovali a s Tebou chválili a milovali Vykupiteľa nášho Ježiša Krista po všetky veky. Amen.

Odpustkové vzdychy

k najbl. Panne Marii.

Panno Maria, Matko Božia, pros za mňa u Ježiša!

(Raz za deň 50 dní odp.)

Matko lásky, boľasti a milosrdenstva, oroduj za nás!

(Za každé 300 dní odp.)

Sladké srdce Panny Marie, buď spásou mojou!

(Za každé 300 dní odp.)

Ó, Maria bez poškvrny hriechu počatá, oroduj za nás, ktorí sa k Tebe utiekame!

(Raz za deň 100 dní odp.)

Matko moja, vysloboď ma dnes od ťažkého hriechu! a 3 Zdravas Maria.

(Ráno a večer so skrúšeným srdcom po 300 dní odpustkov.)

Pobožnosť sv. ruženca.

Ruženec je zvláštny spôsob modlitby ku cti najblah. Panny Marie. Skladá sa z 15 desiatkov, z ktorých každý začína „Otčenáš"-om, po ňom 10 „Zdravas Maria" a končí sa chvályslovím „Sláva Otcu ... Pri jednotlivých desiatkach rozjímame o tajomstvách vtelenia a narodenia, utrpenia a oslávenia Pána Ježiša Krista. Ruženec začíname sa modliť s „Verím v Boha", po ňom „Sláva Otcu...", na to „Otčenáš" a trikrát „Zdravas Maria", prosiac za rozmnoženie viery, nádeje a lásky, preto v tých troch Zdravasoch po mene „Ježiš" môžeme vložiť: 1. „Ktorý nech vieru našu rozmnožiť ráči"; — 2. „Ktorý nech nádej našu posilniť ráči"; — 3. „Ktorý nech lásku našu roznietiť ráči".

Podľa tajomstiev, o ktorých pri ruženci rozjímame delíme ruženec na tri čiastky, ktorú každú tiež „ruženec" nazývame. Máme teda: 1. radostný ruženec, ktorý obsahuje tajomstvá o vtelení, národení a de-

tinstve Pána Ježíša; — 2. bolestný ruženec s tajomstvami o umučení a smrti P. Ježiša; — 3. slávny ruženec s tajomstvami o oslávení P. Ježiša Krista.

Tajomstvá, ktoré v každom desiatku vo „Zdravas Maria“ po najsv. mene „Ježiš“ môžeme vkladať, sú tieto:

I. *v radostnom ruženci:*

1. Ktorého si, Panno, počala.
2. Ktorého si, Panno, Alžbetu navštíviac, nosila.
3. Ktorého si, Panno, porodila.
4. Ktorého si, Panno, v chráme obetovala.
5. Ktorého si, Panno, v chráme nalezla.

II. *v bolestnom ruženci:*

1. Ktorý sa pre nás krvou potil.
2. Ktorý pre nás bičovaný bol.
3. Ktorý pre nás tŕnim korunovaný bol.
4. Ktorý pre nás kríž niesol.
5. Ktorý pre nás ukrižovaný bol.

III. *v slávnom ruženci:*

1. Ktorý z mŕtvych vstal.
2. Ktorý na nebe vstúpil.
3. Ktorý nám Ducha svätého soslal.

4. Ktorý ťa, Panno, do neba vzal.
5. Ktorý ťa, Panno, v nebi korunoval.

Avšak pri modlitbe sv. ruženca nenie potrebnô tieto tajomstvá výslovne menovať; ale keď chceš získať odpustky, ktoré cirkev sv. na modlitbu sv. ruženca udelila, musíš pri jednotlivých desiatkoch o tých tajomstvách rozjímať, alebo si jednotlivé tajomstvá pri každom desiatku živo predstaviť, ako sa vyobrazujú. Radím ti teda, m. kr., aby si na začiatku každého desiatku dotyčné tajomstvo živo si predstavil(a) a pri jednotlivých Zdravasoch prosil(a) o ctnosť, alebo milosť, na ktorú to tajomstvo poukazuje. Tak pri ruženci radostnom pros v desiatku 1. pokoru, — 2. lásku k bližnému, — 3. lásku k chudobe, — 4. poslušnosť, — 5. bedlivô hľadanie P. Ježiša Krista. — Pri bolestnom máš prosiť: v 1. žiaľ a ľútosť nad hriechami, — 2. kajúcnosť, — 3. mŕtvenie samolásky, — 4. trpezlivé znášanie ťažkostí svojho stavu, — 5. lásku k Ježišovi a Marii. — V slávnostnom si pros: v 1. pravô obrátenie, — 2. túžbu po spasení, — 3. shromaždenosť a čistotu ducha, — 4. milosť šťastnej smrti, — 5. dôveru k Marie Panne.

Pri sv. missiach však, primerano k cieľu sv. missie, pros v ruženci radostnom:

1. Za vrúcnu lásku k Bohu, — 2. za návštevu P. Marie s Ježišom, — 3. o dôveru v Boha, — 4. o premoženie falošnej bázne pri sv. spovedi, — 5. o dokonalú ľútosť nad hriechami. — V bolestnom pros: 1. o hlbokú ošklivosť nad hriechami, — 2. o lásku k sv. čistote, — 3. o milosť a pomoc, aby si hlavne do starých ťažkých hriechov neupadol(la), — 4. o sv. trpezlivosť, — 5. o lásku k ukrižovanému Spasiteľovi. — V slávnostnom zase: 1. o pevnú a vrúcnu lásku k Bohu, aby si už viacej nezhrešil(a) a do otroctva diabla neupadol(la), — 2. o milosť, aby si svetskými márnosťami pohŕdal(a) a vždy len po nebeských radostiach túžil(a), — 3. aby ťa Duch sv. láskou svojou rozmietiť ráčil, — 4. za šťastnú hodinku smrti a za vytrvanie v dobrom, — 5. o mocnú ochranu P. Marie, a aby si bol(a) jej horlivým(ou) ctiteľom(kou) a ctnostným dieťaťom.

Z toho, čo som dosiaľ o ruženci povedal, pozoruješ, že ruženec je súčasne modlitbou rozjímavou i ústnou, — treba totiž to slová modlitby vyslovovať a nie v myšlienke, bez hýbania úst sa chcieť modliť. — Ruženec je modlitbou rozjímavou, preto, že rozjímame o tajomstvách zo života Pána Ježiša a najblah. P. Marie, — ústnou,

preto, že užívame určité predpísané modlitby.

Modlitba sv. ruženca je najblah. Panne Marii veľmi milá. To vysvitá hlavne z toho, že ju sama pred 700 rokami sv. Dominika naučila a mu sľúbila, že rozširovaním tejto modlitby medzi veriacimi vyhubí blud Albigenských, ktorý sa v južnej Francii strašne vzmáhal. Tak sa i stalo. A tiež v nie tak dávnom čase zjavila sa P. Maria pobožnému dievčaťu Bernadette v Lourde s ružencom v rukách a vyzývala ho, aby sa nábožne sv. ruženec modlilo.

Modlitba sv. Ruženca je veľmi krásna, skladá sa totižto z najkrásnejších modlitieb a na pamäť nám privádza najvznešenejšie tajomstvá našeho sv. náboženstva. Je to ozaj nádherný veniec; jednotlivé modlitby sú jako ľubovonné ruže, ktoré vo vence spletáme k pocte Kráľovny nebies a zeme. Ký div teda, že ruženec je obľúbený po celom kresťanskom svete, jak u bohatých, tak u chudobných, u učených aj neučených, u mužských aj ženských.

Modlitba sv. ruženca je veľmi užitočná a mocná, mnoho požehnania priniesla i Cirkvi vôbec i jednotlivcom zvlášte. Nečíselné hriešne duše vyprosily si touto modlitbou opravdivé obrátenie, vlažné a ned-

ľalé duše k novej horlivosti sa povzbudily, horlivé duše čerpaly z nej nadšenie ku šľachetným skutkom a ku sotrvaniu v dobrom. Jak mnohým bolo ňou v potrebách duševných a časných pomôženô. Je to veru zlatá baňa, z ktorej sa drahé a vzácne poklady dobývajú, — je to zlatá reťaz, po ktorej Panna Maria ctiteľov Svojich do neba vyťahuje.

Bl. p. sv. Otec Pius IX. modlitbu sv. ruženca dotklivo odporúčal pri rozličných výsluchoch (audienciách): „Jestli chcete mať pokoj v srdciach svojich“, — hovoril, — „jestli ho chcete mať v rodinách, vo vlasti, odbavujte každý večer spoločne s celou rodinou modlitbu sv. ruženca. Ruženec je, takrečeno, stručným evanjeliumom, ktorý dá pokoj v Písme sv. prisľúbený tým, ktorí ho používajú. Je to prekrásna modlitba, na milosti prebohatá a najblah. Panne Márii veľmi príjemná. Milujte ju, odbavujte ju s nábožnosťou a láskou. To nech je mojím odkazom, ktorý vám nechávam na pamiatku.“ *) Cirkev sv. veriacim pobožnosť tú vždy čo najhorlivejšie odporúčala a obzvláte sv. Otec Lev XIII. veľmi sa o to staral, aby veriaci cez celý mesiac október Rodičku Božiu sv. ružencom uctievali a ním víťazstvo Cirkvi sv. vyprosovali.

*) Z rozličných audiencií r. 1877.

Na modlitbu sv. ruženca Cirkev sv. udelila premnohé odpustky. K získaniu ich je treba, jak už bolo podotknuté, rozjímať o tajomstvách vtelenia, umučenia a oslávenia Pána Ježiša Krista. Kto nenie v stave rozjímať, získa odpustky i bez toho. Mimo toho musí byť ruženec posvätený od kňaza, k tomu oprávneného. Na neposvätenom ruženci, alebo bez ruženca odpustky ružencové nezíska nikto, lebo odpustky sú na zrnkách, ktoré musíme v prstoch prešmikávať.

Niekedy je ťažko 5 desiatkový ruženec sa pomodliť, aby sme odpustky získali; preto radím každému a každej, aby sa dali zapísať „do spolku živého ruženca“ a vtedy i za jeden desiatok môže získať všetky udelené odpustky, — alebo: „do braterstva sv. ruženca“, kde sa za týždeň má pomodliť celý 15 desiatkový ruženec, z čoho pripadá na každý deň 2 desiatky a na jeden deň 3 desiatky, — a keď sa ho v jeden deň, na pr. v nedeľu alebo vo sviatok, — celý pomodlí, získa odpustky cez celý týždeň. Povzbuďte sa!

Poznámka. — Popri ruženci, o ktorom dosiaľ bola reč, je cirkevne schválený a bohatými odpustkami obdarený i ruženec ku cti Sedmibolestnej Panny Marie. Mo-

dlíme sa pri ňom ku cti siedmych bolestí najblah. Panny Marie po siedmych Zdravasoch. Po menu „Ježiš“ vkladáme príslušné tajomstvo a o ňom rozjímame.

Tajomstvá sú tieto:

1. Ktorého si s bolesťou z rúk Simeonových prijala.
2. S ktorým si s bolesťou do Egypta utekala.
3. Ktorého si strateného s bolesťou hľadala.
4. S ktorým si na krížovej ceste s bolesťou sa stretla.
5. Ktorého si s bolesťou na kríži umierať videla.
6. Ktorého si mŕtveho s bolesťou do lona prijala.
7. Ktorého si s bolesťou ku hrobu odprevadila.

Sedmibolestný ruženec odporúčam ti obzvlášte pred sv. spoveďou, alebo po nej, v čas utrpenia a veľkého súženia. Uctievaj vrúcne Bolestnú Matku, ktorá je Patronkou a Matkou všetkých nás. Najdeš u nej pravú potechu, odovzdanosť do vôle Božej a ducha pravej kajúcnosti.

O braterstvách.

Ku cti najsv. Matky Pána Ježiša Cirkev sv. schválila a hojnými odpustkami obdarila rozličné braterstvá. Údovia týchto braterstiev tešia sa zvláštnej ochrane najblahoslavenejšej Panny Marie, jestliže vzorný život vedú a svoje stanovy verne zachovávajú, hoci tieto pod žiadnym hriechom nezaväzujú. Vrúcni ctitelia najblah. Panny Marie radi vstupujú do niektorého z týchto braterstiev.

Najčelnejšie marianské braterstvá sú:

1. Arcibraterstvo nepoškvrneného Srdca Panny Marie na obrátenie hriešnikov.
2. Arcibraterstvo Panny Marie, Matky ustavičnej pomoci a sv. Alfonsa.*)
3. Braterstvo sv. ruženca.
4. Braterstvá sv. škapuliara. Tieto zasluhujú zvlášneho povšimnutia. Braterstvá sv. škapuliara nakladajú členom svojim povinnosť: nosiť sv. škapuliar, t. j. zvláštne marianské rúcho, ťažkého hriechu sa chrániť a stavu svojmu primeranú čistotu zachovať, ako tiež iné ľahké podmienky

*) Obidve tieto arcibraterstvá zriadené sú pri kostoloch OO. Redemptoristov. Kto by si prial byť k ním privtelený, nech napíše niektorému z ich kláštorov.

vyplnif. Je päf rozličných škapuliarov: 1. hnedý (kávový) škapuliar z hory Karmela; — 2. modrý škapuliar Nepoškvrnéného Počatia P. Marie; — 3. čierny škapuliar Sedmiboľastnej Panny Marie; — 4. biely škapuliar Najsv. Trojice; — 5. červený škapuliar Umučenia Pána Ježiša a najsv. Srdca Ježišovho a Panny Marie. — Z týchto škapuliarov najznamenitejší je hnedý, — Karmelský-škapuliar, s ktorým sú zvláštne odpustky, milosti a výsady spojené, keď sa podmienky vykonajú. — Kto je do škapuliara oblečcný, môže miesto neho nosif na ten cieľ posvätenú škapuliarsku medailku (agnušťok), na ktorej je z jednej strany obraz Božského Srdca, a z druhej obraz P. Marie.

Poznámka 1. Kňazi Redemptoristi majú plnomocenstvo prijímaf do braterstiev všetkých týchto škapuliarov. Každý však ku obláčke musí osobne sa dostaviť.

Poznámka 2. Odporúčame veriacim aj iné braterstvá, náboženské spolky a jednoty, na pr. braterstvo ku poteche dušičiek v očistci; braterstvo najsv. Srdca Ježišovho; Jednotu ustavičného klaňania sa najsv. Sviatosti oltárnej; Jednotu kresťanských matiek; Katolícku Jednotu; spolok mládencov; spolok panien; „Sväté Detin-

stvo Ježišovo“ pre dietky; obzvlášte ale Tretí rád sv. Františka, ktorého údovia (obojeho pohlavia a každého stavu), hoci vo svete žijú, predsa jaksi reholný život vedú a zvláštnej priazni sv. Cirkvi sa tešia.

Pobožnosť

k „Matke ustavičnej pomoci“.

V našej dobe obzvláštne uctený je starobylý krásny a milostný obraz „Blahosl. Panny Marie ustavičnej pomoci“, alebo jako všeobecne sa užíva „Matky ustavičnej pomoci“, v Ríme v chráme sv. Alfonsa sa nachádzajúci a ctený. Redemptoristi, duchovní synovia sv. Alfonsa, tohoto veľkého ctiteľa Rodičky Božej, úctu jeho rozširujú po celom svete. Verný jeho odtisk najdeš v každom ich kostole a všade spiechajú k nemu pobožné duše každého stavu a každého veku aby sa „Matke ustavičnej pomoci“ odporučili, u nej sa potešili. Početné sľubné dary, t. j. dary z vďačnosti, hlásajú, že najblah. Panna má súcit s ich biedami a svojou materinskou prímluvou vyprostredkuje im pomoc v duchovných a časných potrebách. Sama predstavuje sa na obraze jako Matka boľastná. Na rukách drží Božské Nemluvniatko. Svätý Michal a Gabriel archanjeli ukazujú

mu nástroje budúceho jeho utrpenia. Nemluvniatko sa ich ľaká a úzkostlivo sa chytá ruky svojej Matičky. Obraz nám ukazuje, že najblah. Panna ustavične už od najútlejšej mladosti Božského Nemluvniatka vedela, jakou ukrutnou smrťou Syn jej život dokoná. Sama teda bola Matkou ustavičnej bolasti a preto bolastiam našim dobre rozumie a rada im pomáha a je „Matkou ustavičnej pomoci.“ A keď kto, tak obzvlášte my Slováci máme ju uctievať a k Nej o pomoc sa utiekať a bude nám bez pochyby „Matkou ustavičnej pomoci“, jako Matka Bolastná!

Tri modlitby

k Matke ustavičnej pomoci.*)

I.

Ó, Matko ustavičnej pomoci, viď u nôh svojich úbohého(ú) hriešnika(cu), ktorý(á) sa ku Tebe utieka a v Teba dôveruje. Matko milosrdenstva, smiluj sa nado mnou! Slyším, ako Ťa všetci zovú „útočiskom a nádejou hriešnikov“, buď teda i mojím útočiskom a mojou nádejou. Pomôž mi pre lásku Ježiša Krista. Podaj mocné ruky

*) 100 dní odp. raz za deň na každú z tých troch modlitieb.

svoje úbohému(ej) hriešnikovi(ci), ktorý (á) sa Tebe odporúča a tvojej službe na veky sa venuje. Dobrorečím a vďaky vzdávam všemohúcemu Bohu, že mi z milosrdenstva svojho dal túto dôveru v Teba, ktorú za istú záruku svojho večného spasenia pokladám. Predtým som upadol (la) nešťastne do hriechu, preto že som k Tebe nebral(a) útočiste. Teraz však viem, že s Tvojou pomocou zvíťazím. Viem tiež, že Ty sa ma ujmeš, jestli Ťa budem vzývať. Ale obávam sa, aby som v čas nebezpečenstva azda neomeškal(a) o pomoc Ťa prosiť a tak neztratil(a) dušu svoju. Nuž, prosím Ťa so všetkou vrúcnosťou o tú milosť, aby som vždy vo všetkých útokoch zlého ducha k Tebe sa utiekal(a), volajúc: Ó, Panno Maria, pomôž mi; Matko ustavičnej pomoci, nedaj, aby som znova obrazil(a) Pána Boha svojho!

II.

Ó, Matko ustavičnej pomoci, dovoľ, aby som Tvoje mocné meno neustále vzýval(a), lebo v ňom najdem isto ochranu v živote a spasenie v hodinu smrti. Ó, najčistejšia a najsladšia Panno Maria, daj, nech meno Tvoje od dneška je dychom života môjho. Ó, Pani moja, prispej mi bez me-

škania na pomoc, kedykoľvek budem k Tebe volať, lebo v žiadnom pokušení, v žiadnej úzkosti, nikdy a nikde neomeškám Teba a najsladšie Tvoje meno vzývať. Akú potechu, jakú slasť, akú dôveru a vrúcnu pobožnosť pociťuje duša moja, kedykoľvek Tvoje meno vyslovím alebo na Teba len pomyslím! Ďakujem Pánu Bohu, že Ti k môjmu blahu dal meno tak sladké, ľúbezné a mocné. Ale nespokojím sa meno Tvoje len ústami vyslovovať, ale chcem ho vzývať s láskou. Nech vrúcna láska stále ma núti, aby som k Tebe volal(a): Ó, Matko ustavičnej pomoci, oroduj za mňa! Amen.

III.

Ó, Matko ustavičnej pomoci. Ty si rozdavateľkou všetkých milostí, ktoré Boh nám biednym hriešnikom udeľuje, a preto učinil Ťa Boh tak mocnou, tak bohatou, tak dobrotivou, aby si nám vždy pomáhala v našich potrebách. Ty si orodovnicou najbiednejších hriešnikov, ktorí sa k Tebe utiekajú. Ó, prispej mi na pomoc, Tebe sa odporúčam. Do Tvojich rúk skladám svoju večnú blaženosť, svoju nesmrteľnú dušu. Prijmi ma medzi svojich najvrúcnejších (ie) ctiteľov(ky); vezmi ma pod Svoju o-

chranu a dosť mi na tom bude. Lebo, jestliže Ty ma chrániš, ničoho sa nebojím: ani svojich hriechov, lebo Ty mi vyprosíš odpustenie; — ani zlého ducha, preto, že Ty si nad celé peklo silnejšia; — ani Ježiša Krista, svojho Sudcu, lebo Ty Ho smieriš jedinou Svojou modlitbou. Ale jednoho sa bojím, že v čas pokušenia nedbalosťou svojou zabudnem Ťa vzývať, a tak biedne zahyniem. Ó, kráľovno moja! vypros mi odpustenie hriechov, lásku k Pánu Ježišovi, sotrvanie až do konca a milosť, aby som vždy k Tebe sa utiekal(a), k Tebe, Matke ustavičnej pomoci! Amen.

Litánie k Matke ustavičnej pomoci.

(Pre súkromnú pobožnosť.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, smiluj sa nad nami!
Duchu svätý Bože, smiluj sa nad nami!
Sv. Trojico, jeden Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Maria, oroduj za nás!
Svätá Božia Rodičko, oroduj za nás!

Svätá Panno bez poškvrny hriechu prvotného počatá, oroduj za nás!
My úbohí hriešnici voláme k Tebe,
Aby sme Boha, najväčšie dobro, z celého srdca milovali,
Aby sme Ježišovi, Božskému Synovi Tvojmu vo všetkom podobní, boli,
Aby sme k Tebe, najblahoslavenejšia Panno, útlu a vrúcnu úctu chovali,
Aby sme hriech toto jediné zlo nado všetko nenávideli,
Aby sme často na posledné veci mysleli,
Aby sme často sv. sviatosti hodne prijímali,
Aby sme blízkych príležitostí ku hriechu všemožne sa varovali,
Aby sme ani jediný deň života svojho modlitby nezanedbali,
Aby sme zvlášte v pokušení sa modlili,
Aby sme nepriateľom odpustili a všetkým ľuďom dobre priali,
Aby sme s pokánim so dňa na deň neodkladali,
Aby sme na vyplienení zlých navyklostí horlive pracovali.

O, Maria, pomôž nám!

Aby sme v milosti a priateľstve Božom žili a umreli,
Vo všetkých potrebách tela i duše,
V nemoci a bolestiach,
V chudobe a núdzi,
V prenasledovaní a v opustenosti,
V súžení a trápeniach,
V dobách války a nákazlivých nemociach.
V pokušeniach diabolských;
V pokušení od zlého sveta,
V boji proti zlým náklonnostiam,
V pokušení proti svätej čistote,
V každom nebezpečenstve hriechu,
Keď na koniec pozemského života dôjdeme,
Keď na smrteľnej posteli stonať budeme,
Keď spomienka na blížiacu sa smrť bázňou a strachom nás napĺňovať bude,
Keď v hodine rozhodujúcej pekelní duchovia k zúfalstvu nás pokúšať budú,
Keď kňaz Pána posledné rozhrešenie a posledné požehnanie nám udeľovať bude,
Keď príbuzní a priatelia pri posteli našej stáť a s plačom za nás modliť sa budú,

O, Maria, pomôž nám!

Keď zrak náš uhasne a srdce tĺcť prestane,
Keď dušu svoju do rúk Stvoriteľa odovzdávať budeme,
Keď úbohá duša naša pred Božským Sudcom sa objaví,
Keď výrok večný nad nami vynesený bude,
Keď v plameňoch očistcových trpieť a po videní Boha túžiť budeme,
O, Maria, pomôž nám!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste vyslyš nás!

R. Oroduj za nás, sv. Božia Rodičko!

V. Aby sme hodní učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa:

Pane Ježišu Kristе, ktorý si Rodičku Svoju, Pannu Mariu, ktorej pamätný obraz uctievame, nám dal za matku, vždy k pomoci ochotnú; dopraj nám, prosíme: aby sme, jej materinskú pomoc stále si vyprosujúc, ovocie Tvojho vykúpenia u-

stavične zkušovali. Ktorý žiješ a kráľuješ na veky vekov. Amen.

Modlitba sv. Bernarda k Panne Marii.

Pomni, ó, najdobrotivejšia Panno Maria, že od vekov nebolo slýchať, že bys dakoho bola opustila, kto sa pod obranu Tvoju utiekal, alebo o pomoc Ťa vzýval, alebo o prímluvu žiadal. Dôverou touto posilnený(á) k Tebe pospiecham, Panno panien a Matko, k Tebe prichádzam a jako lkajúci(a) hriešnik(ca) pred Tebou stojím. Ó, Matko Slova, nepohŕdaj slovami mojimi, lež milostive vypočuj a vyslyš. ma. Amen. (Odp. 100 dní za každým.)

Pobožnosť k sv. Jozefovi.

Sv. Terezia píše: „Nepamätám sa, že by som kedy bola sv. Jozefa o niečo prosila a bola oslyšaná. Divil bys' sa, keby som ti rozpovedala nečíselné tie milosti, ktoré mi Boh udelil na prímluvu sv. Jozefa a z koľkých nebezpečenstiev duše i tela ma vyslobodil."

„Iní svätí, jako sa zdá, majú výsadu, pomáhať nám v niektorých zvláštnych potrebách, ale zkúsenosť dokazuje, že sv. Jozef pomáha vo všetkých potrebách. Zdá sa, jako by nám Kristus Pán chcel ukázať,

že, jako sv. Jozefa poslúchal na svete, tak aj teraz vyslyší všetky jeho prosby. To poznali i iní, ktorým som radila, aby sa v modlitbách sv. Jozefovi odporúčali. Ako dobre viem, toľko veľkých milostí mi od Boha vyprosil, že by som rada kde koho nahovorila, aby sa stal vrúcnym ctiteľom tohoto svätého. Nepoznala som ešte nikoho, aby bol zvláštnym ctiteľom sv. Jozefa a zrejme neprospieval v ctnosti. Už cez niekoľko rokov prosím ho v jeho sviatok o niektorú zvláštnu milosť, a vždycky ma vyslyší. Jestli kto tomu neverí, prosím ho pre Boha, aby to sám zkúsil. Nemôžem pochopiť, ako kto môže myslieť na kráľovnu anjelov a na jej pečlivosť, s ktorou sa starala o božské Dieťatko, a neďakovať aj sv. Jozefovi za pomoc, ktorú poskytoval Matke a božskému Dieťatku.“ Tak sv. Terezia.

Sv. Jozef je patrónom šťastnej, blaženej smrti, preto, že vyslobodil Pána Ježiša od úkladov Herodesových útekom do Egypta a v náručí P. Ježiša a v prítomnosti najblah. Panny Marie sa rozžehnal so svetom.

Sv. Otec Pius IX. vyhlásil sv. Jozefa za ochrancu celej cirkvi svätej a všetkých veriacich.

Buď teda i ty, kresťanská dušo, vrúcnym(ou) ctiteľom(kou) sv. Jozefa a vo všetkých potrebách svojich aj k nemu s dôverou sa utiekaj. Obzvlášte však uctievaj ho každú stredu a cez celý mesiac marec, aby si zakúsil(a) jeho ochrany a pomoci i v živote i v hodinke smrti.

Litánie k sv. Jozefovi.

(Za každé odriekanie 300 dní odp. Pápež Pius X. 18. marca r. 1909.)

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče z nebies, Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, smiluj sa nad nami!
Duchu svätý, Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Trojico, jeden Bože, smiluj sa nad nami!

Svätá Maria,
Svätý Jozefe,
Slávny potomku Dávidov,
Svetlo patriarchov,
Ženíchu Rodičky Božej,
Stydlivý opatrovníku Panny,
Pestúne Syna Božieho,
Bedlivý strážco Kristov,

} Oroduj za nás!

Hlavo slávnej rodiny,
Jozefe najspravodlivejší,
Jozefe najčistotnejší,
Jozefe najmúdrejší,
Jozefe najsilnejší,
Jozefe najposlušnejší,
Jozefe najvernejší,
Zrkadlo trpezlivosti,
Milovníku chudoby,
Príklade remeselníkov,
Ozdobo života domáceho,
Ochranco Panien,
Oporo rodín,
Potecho ubiedených,
Nádejo nemocných,
Patróne umierajúcich,
Odstrašiteľu zlých duchov,
Ochranco Cirkvi svätej,

} Oroduj za nás!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám Pane!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, uslyš nás Pane!

Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!

V. Ustanovil ho Pánom domu svojho.

R. A Kniežaťom všetkého statku svojho.

Modlime sa.

Bože, ktorý si nevýmluvnou prozreteľnosťou blahoslaveného Jozefa za ženícha

najsvätejšej Rodičky svojej vyvoliť ráčil: daj, prosíme, aby sme, ktorého ako ochrancu ctíme na zemi, za orodovníka mať zaslúžili v nebesiach. Ktorý žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Modlitba k sv. Jozefovi.

K tebe sa utiekame, sv. Jozefe, v súžení svojom, a jako sme najsvätejšiu nevestu tvoju o pomoc vzývali, tak aj o ochranu tvoju dôverne žiadame. Pre lásku, ktorá teba s nepoškvrnenou Pannou, Bohorodičkou, spojovala, a pre otcovskú lásku, ktorou si dieťa Ježiša objímal, pokorne prosíme, vzhliadni na dedictvo, ktoré Ježiš krvou Svojou vydobyl a potrebám našim mocou a silou svojou ku pomoci prispej.

Ochraňuj, najstarostlivejší strážco Božskej rodiny, vyvolené potomstvo Ježiša Krista. Odvráť od nás, najmilejší Otče, všetku nákazu bludov a neprávostí! Buď nám s neba milostivý, najsilnejší pomocníku náš, v boji proti mocnostiam temnosti; a jako si kedysi dieťa Ježiša z najväčšieho nebezpečenstva života vyslobodil, tak ochraňuj cirkev svätú proti nepriateľským úkladom, proti všetkým protivenstvám a nás všetkých strážou ustavičnou ochraňuj, aby sme dľa príkladu tvojeho a

pomocou tvojou opatrení sväte žiť, nábožne zomrieť a v nebesiach večnú blaženosť obsiahnuť mohli. Amen.

(Raz za deň 300 dní odp. P. Lev XIII. 1889.)

Odpustkové vzdychy k sv. Jozefovi.

Ó, svätý Jozefe, pestúnu Pána nášeho Ježiša Krista a pravý ženíchu Panny Marie, oroduj za nás!

(Raz za deň 300 dní odp.)

Svätý Jozefe, vzoru a ochranco ctiteľov najsvätejšieho Srdca Ježišovho, oroduj za nás!

(Raz za deň 100. dní odp.)

Pobožnosť k sv. Rodine.

Zvláštnym listom zo dňa 14. júna 1892. schválil sv. Otec Lev XIII. spolok sv. Rodiny, založený na posvätenie všetkých kresťanských rodín. Sídlo a stredisko nového krásneho spolku toho je v Ríme a cieľom jeho je, aby kresťanské rodiny zasväcovaly sa svätej Rodine nazaretskej, aby ju uctily, denne pred obrazom jej sa modlily, za vzor ju maly a vo všetkých ctnostiach, ktorými všetkým členom rodiny kresťanskej jasne svieti, ju nasledovaly.

Z tej príčiny sa má v každej famílii

držať obraz sv. Rodiny, pred ktorým majú členovia famílie aspoň raz za deň, najlepšie večer, svoju spoločnú modlitbu konať. Do spolku sv. Rodiny prijíma len farár a len svojich farníkov. Spolok obdarený je mnohými odpustkami a výsadami.

Denná modlitba pred obrazom sv. Rodiny.

(Pre členov spolku.)

Ó, lásky najhodnejší Ježišu, ktorý si nevýslovnými ctnosťami Svojimi a príkladmi domáceho života Rodinu sebe vyvolenú na zemi posvätil, vzhliadni milostive na túto rodinu našu, ktorá u nôh Tvojich kľačí a o smilovanie Ťa prosí. Pomni, že je to rodina Tvoja, lebo sa Tebe zvláštnou úctou zasvätila a obetovala. Preto ju dobrotive ochraňuj, zo všetkých nebezpečenství ju vysloboď, v potrebách jej k pomoci prispej a milosti jej uděľ, aby v nasledovaní Tvojej svätej rodiny vytrvalou bola, aby počas vezdejšieho života svojho Tebe verne slúžila. Teba milovala a potom v nebesiach večne Ťa chválila a oslavovala.

Ó, najsladšia Matko Maria, o ochranu Tvoju Ťa prosíme, pevne presvedčení, že jednorodený Tvoj Syn Božský prosby Tvoje bez vyslyšania nenechá.

I ty, preslávny patriarcho, sv. Jozefe, mocnou ochranou svojou prispej nám ku pomoci a prosby naše skrze ruky Panny Marie Ježišu Kristu prednášaj.

(300 dní odp. raz za deň len pre členov.)

Ježiš, Maria, Jozef, osvecujte nás, buďte nám na pomoci, zachráňte nás. Amen.

(200 dní odp. raz za deň len pre členov.)

Modlitba zasvätenia sa Svätej Rodine.

(Od sv. Otca Leva XIII. schválená a predpísaná.)

Ó, Ježišu, najláskavejší Spasiteľu náš, ktorý s neba sostúpiac, učením a príkladom Svojím svet si osvietil; ktorý najväčšiu čiastku pozemského života Svojho Panne Marii a sv. Jozefovi poddaný v chudobnom dome nazaretskom si strávil, a týmto činom posvätil si tú rodinu, ktorú by všetky kresťanské rodiny za vzor vyvoliť si mały: prijmi milostive pod obranu Svoju rodinu našu, ktorá týmto úplne Tebe sa obetuje a posväcuje. Ochraňuj, ostríhaj ju a pestuj v nej svätú bázeň Svoju, spolu i s udržovaním domáceho pokoja a lásky kresťanskej, aby takto vždy podobnejšia súc božskému vzoru rodiny Tvojej, bez výnimky jeden každý jej člen raz blahoslavenstva večného účastným sa stal.

Ó, Maria, najláskavejšia matko Ježiša Krista a matko naša, dobrotivou prímluvou Svojou vyprostredkuj nám, aby toto pokorné venovanie naše Ježiš milostive prijal, a milosť aj požehnanie Svoje cítiť nám dal.

Sv. Jozefe, ochranco Ježiša a Marie, pomáhaj nám prímluvou Svojou vo všetkých našich potrebách duše i tela, aby sme tak s Pannou Mariou a s Tebou večne chváliť mohli Ježiša, božského Svojho Vykupiteľa. Amen.

Ježišu, Maria a Jozefe! stojte pri mne v mojom poslednom smrteľnom boji!

Ježišu, Maria a Jozefe! s vami nech duša moja odíde v pokoji!

(100 dní odpustkov za každý vzdych.)

Pobožnosť k sv. Alfonsovi.

Sv. Alfons narodil sa r. 1696. v Marianellu pri Neapoli. Pochádzal zo šľachtickej rodiny. V mladosti svojej vynikal vrúcnou zbožnosťou, čistotou a nevinnosťou. Mal neobyčajné duševné vlohy. Už v 16. roku veku svojho bol povýšený na doktora práva svetského i cirkevného. Ale len

osem rokov pracoval ako pravotár. Milosť Božia viedla ho k vyššiemu povolaniu. Vstúpil do stavu kňazského a roku 1726. bol vysvätený za kňaza. Keď pozoroval veľkú duševnú biedu a opustenosť chudobného dedinského ľudu, založil r. 1732. Kongregáciu (shromaždenie, družinu) missionárov najsv. Vykupiteľa, alebo Redemptoristov, aby missiami a duchovnými cvičeniami starala sa o spasenie a blaho duší najviac opustených. Sám cez 36 rokov neunavne konal sv. missie a nečíselné duše získal Pánu Bohu. Roku 1762. zvolený bol za biskupa vo Svätej Agate. Zomrel roku 1787. v Nocere pri Neapoli jako 91-ročný starec. Napísal veľmi mnoho učených a pobožných spisov, pre ktoré bol r. 1871. vyhlásený za učiteľa cirkevného.

Sv. Alfons vynikal nadšenou láskou k Pánu Ježišovi, nežnou úctou k najblah. Panne Marii a plamennou horlivosťou za spasenie duší. Teraz pred trónom Božím je mocným prímluvníkom missionárov, obzvlášte Redemptoristov, ktorých je duchovným otcom a zakladateľom. Rád(a) čítaj jeho spisy a vrúcne mu odporúčaj nielen svojej duše spasenie, ale i missionárov a sv. missie.

Litánie k svätému Alfonsovi,

vzoru a ozdobe missionárov (pre súkromnú pobožnosť).

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, Vykupiteľu sveta, Bože, smiluj sa nad nami!
Duchu svätý, Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Trojico, jeden Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Maria, bez hriechu počatá,
Svätý Alfonsu, pobožný a nevinný od mladosti,
Od hriechu smrteľného vždy zachovaný,
Zavrhovateľu sveta a jeho márností,
Hlas Boží vždy poslúchajúci,
Kresťanskou chudobou bohatý,
V protivenstvách trpezlivý,
V protimluvách tichý,
Po spasení duší túžiaci,
Utlačiteľu bludov,
Bojovníku sv. viery,
Kazateľu chudobných a opustených,
Tešiteľu zarmútených,
Spasenie hriešnikov,

Oroduj za nás!

Vodco dokonálych,
Všetkým všetko učinený,
Nová ozdobo stavu rehoľníckeho,
Obhájco cirkevnej kázne (disciplíny),
Svätej stolici vždy poslušný a oddaný,
Pastieru stáda svojho starostlivý,
O blaho cirkvi vždy pečlivý,
Perlo kňazov a biskupov,
Živé zrkadlo všetkých ctností,
Pobožný ctiteľu dieťaťa Ježiša,
Pri obete mše sv. ohňom lásky Božej rozpálený,
Vrúcny ctiteľu najsvätejšej Sviatosti Oltárnej,
V útrpnom uvažovaní múk Ježišových celý pohrúžený,
Blahoslavenej Panny Marie služobníku najhorlivejší,
Zjaveniami Panny Marie omilostený,
Anjelu životom svojím,
Patriarcho starosťou svojou velepastierskou,
Proroku darom zázrakov a predpovedaním vecí budúcich,
Apoštolu požehnanými prácami svojimi,
Mučeníku tuhou kajúcnosťou svojou,
Vyznavaču svätými skutkami svojimi,

} Oroduj za nás!

Panenský telom aj dušou.
Zakladateľu shromaždenia najsv. Vykupiteľa,
Učiteľu cirkvi najhorlivejší,
Vzore missionárov,
Najmilejší otče a ochranco náš,
Svätý Alfonsu Maria,
Oroduj za nás!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami, Pane!
Kriste, uslyš nás!
Kriste, vyslyš nás!

V. Oroduj za nás sv. Alfonsu Maria!

R. Aby sme hodní učinení boli zasľúbení Kristových.

Modlime sa:

Bože, ktorý si skrze blahoslaveného Alfonsa Mariu, vyznavača a biskupa, horlivosťou o spasenie duší roznieteného, cirkev Svoju novým potomstvom obdaril: daj, prosíme, aby sme jeho spasiteľnými napomenutiami poučení a príkladmi posilnení k Tebe šťastne sa dostali. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Cirkevné modlitby k niektorým Svätým.

1. Na deň sv. Cyrilla a Metoda.

Všemohúci, večný Bože, ktorý si nás skrze svätých biskupov a vyznavačov Svojich, Cyrilla a Metoda do jednoty viery kresťanskej povolať ráčil: popraj, prosíme, aby sme my, ktorí sa tejto ich slávnosti tešíme, i slávu večnú skrze jejich zásluhy obsiahnuť zaslúžili. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

2. Na deň sv. Ondreja Svoráda a Benedikta.

Bože, ktorý nám narodeniny svätých mučeníkov Svojich, Ondreja a Benedikta, sláviť dovoľuješ, daj aby sme sa vo večnom blahoslavenstve z ich spoločnosti radovali. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

3. Na deň sv. Jána Nepomuckého.

Bože, ktorý si skrze nepremožiteľnú svätú mlčanlivosť svätého Jána cirkev Svoju novou mučenickou korunou ozdobiť ráčil: popraj nám, prosíme, milosti, aby sme podľa príkladu jeho a na jeho orodovanie i my ústa svoje strážou opatrili a tak niekdy k oným blahoslavenými, ktorí sa jazykom nikdy neprehrešili, pričítaní

byť zaslúžili. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

4. Na deň sv. Michala archanjela.

Bože, ktorý úrady anjelov a ľudí v podivnom poriadku rozdávaš, popraj milostive, aby život náš na zemi bol zachránený od tých, ktorí Ťa v nebesách každého času obkľučujú a obsluhujú. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

5. Na deň sv. Jána Krstiteľa.

Bože, ktorý si nám prítomný deň narodením svätého Jána slávnym učinil, udeľ ľudu Svojemu milostí duchovných radostí, a spravuj mysle všetkých veriacich na ceste spasenia večného. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

6. Na deň sv. apoštolov Petra a Pavla.

Bože, ktorý si dnešný deň mučenickou smrťou svätých apoštolov Svojich, Petra a Pavla posvätil: popraj cirkvi Svojej, aby vo všetkom tých učenie nasledovala, skrze ktorých pravá viera svoj počiatok vzala. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

7. Na deň sv. Štefana, mučenika.

Popraj nám, prosíme, ó, Pane, aby sme nasledovali toho, ktorého ctíme, a naučili

sa nepriateľov milovať, lebo slávime pamiatku toho, ktorý sa za nepriateľov svojich primlúval u Pána našeho Ježiša Krista, Syna Tvojho. Amen.

8. Na deň sv. Alžbety.

Bože, sľutovníku, osviet srdcia verných Svojich, a daj, aby sme, slávnymi prosbami blahoslavenej Alžbety napomožení, rozkoše tohoto sveta zapovrhovali a nebeské radosti vždycky požívali. Skrze Krista Pána našeho. Amen.

9. Na deň sv. Anny.

Bože, ktorý si sv. Anne milosť udeliť ráčil, aby bola matkou Rodičky Syna Tvojho jednorodeného: popraj milostive, by nám, ktorí pamiatku jej slávime, svojou prímluvou u Teba na pomoci bola. Skrze tohože Krista Pána našeho. Amen.

10. Na deň sv. Alojza.

Všemohúci Bože, štedrý rozdavateľu darov nebeských, ktorý si v anjelskom mládencovi Alojzovi podivnú nevinnosť života so stejnou kajúcnosťou spojil: udeľ nám, prosíme, pre jeho zásluhy a na jeho prímluvu milosti, aby sme, keď sme

ho nenasledovali v nevinnosti, aspoň kajúcim životom jemu podobní byť sa usilovali. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

11. Na deň sv. Barbory.

Prímluva bl. Barbory, panny a mučenice Tvojej, prosíme, Pane, nech nás chráni od každého protivenstva, aby sme skrze jej slavné orodovanie pred svojim skonaním pravé pokánie činili, úprimne sa vyspovedali a sviatosť tela a krvi Pána nášeho Ježiša Krista úctive prijali. Ktorý s Tebou žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

12. Na deň sv. Františka Serafinského.

Bože, ktorý cirkev Svoju skrze zásluhy sv. Františka novým potomstvom rozmnožuješ: udeľ nám, aby sme dľa jeho príkladu zemské statky zapovrhovali a dary nebeské vždycky požívali. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

13. Na deň sv. Terezie.

Vyslyš nás, Bože, Spasiteľu náš, aby nás, ktorí pamiatku Tvojej svätej panny Terezie slávime, pokrm jej učenia nasycoval a k bohumilej pobožnosti povzbudzoval. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

14. Modlitba k sv. Antonovi Paduanskému.

Ó, Bože, ktorý si svojho verného služobníka, sv. Antona ku spaseniu sveta vyvolil a svätým jeho príkladom a horlivým kázaním mnohé duše z moci satanáša vyslobodil; prosíme Ťa, abys' nám skrze mocnú prímluvu a zásluhy jeho svoju Božskú milosť udelil, a večných radostí nás účastnými učinil. Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

15. Modlitba k sv. Patrónu mena.

(Od sv. Františka Salezského.)

Ó, veliký(á) sv. N., ktorého (ktorej) meno nosiť šťastný(á) som, tebe sveril dobrotivý Boh starosť o spasenie moje, prijmúc ma skrze sv. krst do počtu dietok svojich; vymož mi prímluvou svojou milosť, aby som taký život viedol(la), ktorý duchu pravého kresťanstva je primeraný! Pomôž mi, ó, láskavý(á) ochranco (ochrankyňo) duše mojej, aby som milosť krstu svätého, ktorú som hriechami svojimi ztratil(a), opäť našiel(la) a dosiahnul (la)! Vypros modlitbou svojou u Boha, aby mi tiež milosť udeliť ráčil, aby som ctnosti tvoje nasledoval(a)! Chráň ma po celý čas tohoto nebezpečného života a neopusť ma v hodinu smrti! Amen.

Litánie o všetkých Svätých.

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Otče s nebies, Bože, smiluj sa nad nami!
Synu, Vykupteľu sveta, Bože, smiluj sa nad nami!
Duchu svätý, Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Trojico, jeden Bože, smiluj sa nad nami!
Svätá Maria,
Svätá Božia Rodičko,
Svätá Panno panien,
Svätý Michale,
Svätý Gabrielu,
Svätý Rafaelu,
Všetci svätí anjeli a archanjeli,
Všetci svätí blahoslavených duchov radovia,
Svätý Jáne Krstiteľu,
Svätý Jozefe,
Všetci svätí patriarchovia a proroci,
Svätý Petre,
Svätý Pavle,
Svätý Ondreju,
Svätý Jakube,
Svätý Jáne,

} Oroduj(te) za nás!

Svätý Tomášu,
Svätý Jakube,
Svätý Filipe,
Svätý Bartolomeju.
Svätý Matúšu,
Svätý Šimone,
Svätý Tadeášu,
Svätý Mateju,
Svätý Barnabášu,
Svätý Lukášu,
Svätý Marku,
Všetci svätí apoštoli a evanjelisti,
Všetci svätí učeníci Pána,
Všetky sväté neviniatka,
Svätý Štefane,
Svätý Vavrincu,
Svätý Vincencu,
Svätý Fabiane a Sebastiane,
Svätý Jáne a Pavle,
Svätý Kosmo a Damiane,
Svätý Gervásu a Protásu,
Všetci svätí mučeníci,
Svätý Sylvestre,
Svätý Rehore,
Svätý Ambrózu,
Svätý Augustíne,
Svätý Jarolíme,
Svätý Martine,
Svätý Mikulášu,
Všetci svätí biskupi a vyznavači,

O r o d u j (t e) z a n á s !

Všetci svätí učitelia,
Svätý Antoníne,
Svätý Benedikte,
Svätý Bernarde,
Svätý Dominiku,
Svätý Františku,
Všetci svätí kňazi a jahňovia,
Všetci svätí mnísi a pustovníci,
Svätá Maria Magdaleno,
Svätá Agato,
Svätá Lucio,
Svätá Agnešo,
Svätá Cecilio,
Svätá Katarína,
Svätá Anastasio,
Všetky sväté panny a vdovy,
Všetci svätí a sväté Božie,

} Oroduj(te) za nás!

Buď nám milostivý, odpusť nám, Pane!
Buď nám milostivý, uslyš nás, Pane!
Od všetkého zlého. Vysloboď nás, Pane!
Od každého hriechu,
Od hnevu Tvojho,
Od náhlej a nenadalej smrti,
Od úkladov diabolských,
Od hnevu, nenávisti a všetkej zlej vôle,
Od ducha smilného,
Od hromobitia a búrky,
Od pohromy zemetrasenia,

} Vysloboď nás, Pane!

Od moru, hladu a vojny,
Od večnej smrti,
Skrze tajomstvo Tvojho svätého vtelenia,
Skrze príchod Tvoj,
Skrze narodenie Tvoje,
Skrze krst a svätý pôst Tvoj,
Skrze kríž a umučenie Tvoje,
Skrze smrť a pohrobenie Tvoje,
Skrze sväté vzkriesenie Tvoje,
Skrze predivné nanebevstúp. Tvoje,
Skrze príchod Utešiteľa Ducha svätého,
V deň súdny,

Vysloboď nás, Pane!

My hriešnici,
Abys' nám odpustiť ráčil,
Abys' nám milostivý byť ráčil,
Abys' nás k opravdivému pokániu priviesť ráčil,
Abys' cirkev Svoju svätú spravovať a zachovať ráčil,
Abys' apoštolského námestníka a celý duchovný stav v svätom náboženstve zachovať ráčil,
Abys' nepriateľov svätej cirkvi ponížiť ráčil,
Abys' kráľom a kniežatám kresťanským pokoja a pravej svornosti dať ráčil,

Teba prosíme, uslyš nás!

Abys' všetkému ľudu kresťanskému pokoja a jednoty udeliť ráčil,
Abys' všetkých blúdiacich k jednote cirkvi späť povolať a všetkých neveriacich k svetlu Evanjelia priviesť ráčil,
Abys' nás samých v Svojej svätej službe posilniť a zachovať ráčil,
Abys' mysle naše k nebeským žiadostiam pozdvihnúť ráčil,
Abys' všetkým dobrodincom našim večnými dobrými vecmi odplatiť ráčil,
Abys' duše naše, bratov, priateľov a dobrodincov našich od večného zatratenia oslobodiť ráčil,
Abys' úrody zemské dať a zachovať ráčil,
Abys' všetkým verným zomrelým odpočinutie večné dať ráčil,
Teba prosíme, uslyš nás!
Abys' nás uslyšať ráčil,
Synu Boží,
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, odpusť nám, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, vyslyš nás, Pane!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta, smiluj sa nad nami!
Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!

Pane, smiluj sa nad nami!
Kriste, smiluj sa nad nami!
Pane, smiluj sa nad nami!

Otče náš.

V. A neuvoď nás v pokušenie.
R. Ale zbav nás od zlého.

Žalm 69.

Bože, prijď mi na pomoc: Pane, pospiechaj mi pomáhať.

Nech získajú hanbu a putupu: ktorí hľadajú dušu moju.

Nech sa odvrátia nazpäť a nech sa zardejú, ktorí chcú mi zlé; nech sa odvrátia hneď zardievajúc sa: ktorí sa mi posmievajú.

Ale nech sa veselia a radujú z Teba všetci, ktorí hľadajú Teba: a nech rečú vždycky: Velebný buď Pán, ktorí milujú spasenie Tvoje.

Ja ale som núdzny a utrápený: Bože, pomôž mi, Pomocníkom a vysloboditeľom si mi Ty; Pane, nemeškaj.

Sláva Otcu i Synu i Duchu svätému; jako bolo na počiatku i nyni a vždycky i na veky vekov. Amen.

V. Spas služobníkov Svojich.

R. Bože môj! dúfajúcich v Tebe.

V. Buď nám, Pane! vežou mocnou.

R. Od tvári nepriateľa.

V. Nech nič nevykoná nepriateľ nad nami.

R. A syn neprávosti nech nám neuškodí.

V. Pane! nie podľa hriechov našich učiň nám.

R. Ani dľa neprávostí našich neodplácaj nám.

V. Modlime sa za najvyššieho biskupa nášho N.

R. Pane zachovaj ho a obživ ho, a blahoslaveného učiň ho na zemi a nevydávaj ho do rúk nepriateľov jeho.

V. Modlime sa za dobrodincov našich.

R. Odplatu ráč dať Pane! všetkým nám dobre činiacim pre meno Svoje život večný. Amen.

V. Modlime sa za vernych zomrelých.

R. Odpočinutie večné, daj im, Pane! a svetlo večné nech im svieti.

V. Nech odpočívajú v pokoji.

R. Amen.

V. Za bratov našich neprítomných.

R. Spas služobníkov Svojich, Bože môj! dúfajúcich v Tebe!

V. Sošli im, Pane! pomoc zo svätyne.

R. A so Sionu chráň ich.
V. Pane, uslyš modlitbu moju.
R. A volanie moje k Tebe prijď.

Modlime sa:

Bože! ktorému smilovať sa vždycky a odpustiť vlastne prináleží; prijmi modlitbu našu, aby nás i všetkých služobníkov Tvojich, ktorých putá hriechov tlačia, smilovanie dobrotivosti Tvojej milostive rozviazalo.

Vyslyš, prosíme, Pane! pokorných prosby, a chváliacim Teba odpusť hriechy, aby sme i milostivého odpustenia i pokoja od Teba obsiahnuť mohli.

Nevýslovné milosrdenstvo Svoje, Pane! láskave nám preukáž, a nás i od hriechov všetkých zbav i od zaslúženej pokuty oslobď.

Bože! ktorý hriechom rozhnevaný a pokáním ukojený bývaš: vzhliadni na modlitbu Svojho ponízeného a skrúšeného ľudu a odvráť trest Svojho spravodlivého hnevu, ktorý sme skrze hriechy svoje zaslúžili.

Všemohúci večný Bože! smiluj sa nad služobníkom Svojím, pápežom naším N. a spravuj ho podľa dobrotivosti Tvojej k ceste večného spasenia, tak aby z daru Tvoj-

ho Tebe ľúbezné veci vyhľadával a so všetkou silou vykonával.

Bože! od ktorého svätá žiadosti, pravé rady a spravodlivé skutky pochádzajú: daj služobníkom Svojim pokoj ten, ktorého svet dať nemôže, tak aby i srdcia naše k plneniu prikázaní Tvojich boly oddané, i po odvrátení strachu pred nepriateľmi časy naše pod ochranou Tvojou boly pokojné.

Zapáľ ohňom Ducha svätého ľadviny i srdcia naše, Pane! aby sme Tebe nepoškvrneným telom slúžili a čistým srdcom sa zaľúbili.

Bože! všetkých verných Stvoriteľu a Vykupiteľu, udeľ dušiam služobníkov a služobníc Svojich odpustenie všetkých hriechov; aby preminutie, ktoré vždycky žiadali pokornými prosbami dosiahnuť mohli.

Činy naše, prosíme Pane! vnuknutím Svojím predchádzaj a prispievaním sprevádzaj, aby všetky naše modlitby a skutky od Teba vždycky sa počínaly a počaté skrze Teba sa dokonávaly.

Všemohúci, večný Bože! ktorý panuješ nad živými i mŕtvymi, a smilovávaš sa nad všetkými, o ktorých predvídaš, že budú vierou i skutkom Tvoji: pokorne Ťa

prosíme, aby tí, za ktorých prosby skladať sme si umienili, a ktorí buďto ešte na tomto svete žijú, buďto už do budúceho života sa odobrali, skrze prímluvu všetkých svätých Tvojich z Tvojej milostivej dobrotivosti odpustenie všetkých hriechov svojich obsiahli. — Skrze Pána nášho, Ježiša Krista, Syna Tvojho, ktorý s Tebou žije a kraľuje, v jednote Ducha svätého, po všetky veky vekov. Amen.

Vyslyš nás všemohúci a milosrdný Pane! Amen.

A duše všetkých verných zomrelých skrze milosrdenstvo Božie nech odpočívajú v pokoji. Amen.

Modlitba za všeobecné potreby krestanstva.

Všemohúci, večný Bože! Pane, Otče nebeský! pozri okom Svojho nekonečného milosrdenstva na naše úzkosti a biedu. Smiluj sa nad všetkými krestanmi, za ktorých Tvoj jednorodený Syn, náš Pán a Spasiteľ, Ježiš Kristus, na tento svet prišiel a Svoju predrahú krv na dreve kríža vylial. Skrze tohoto Pána Ježiša Krista odvrát od nás, najmilostivejší Otče! zaslúžené pokuty, prítomné a budúce nebezpečenstvá, povstávania, vojny, drahotu, nemoce

a smutné, ťažké časy. Osviet a posilňuj vo všetkom dobrom duchovné a svetské vrchnosti a vladárov, by všetko podporovali, čo Tebe ku cti, nám ku spaseniu a kresťanstvu ku všeobecnému pokoju slúži. Popraj nám! Bože! pokoja, pravej svornosti vo viere bez všetkej roztržitosti a rozkolníctva. Obráť srdcia naše k pravému pokániu a polepšeniu života. Zažni v nás oheň lásky k Tebe, Naplň nás žížnivosťou a horlivosťou za všetko dobré, aby sme Tebe jako poslušné deti, v živote i smrti príjemní a milí boli. Tvojej svätej vôli primerane modlíme sa i za svojich priateľov a nepriateľov, za zdravých i nemocných, za zarmútených i biednych, za živých i mŕtvych. Tebe porúčame, ó, Pane! všetko svoje konanie i nekonanie, svoje obcovanie, svoj život i smrť. Popraj nám milosti Svojej, aby sme Ťa so všetkými svätými a vyvolenými Tvojimi vo večnej radosti a blahoslavenstve slávit a velebiť mohli.

Udeľ nám to, Pane, Otče nebeský, skrze Ježiša Krista, Syna Tvojho milého, Pána i Spasiteľa nášho, ktorý žije a kraľuje s Tebou i s Duchom svätým na večné veky vekov. Amen.

Kresťan v chorobe.

„Bedlite, lebo neviete v ktorú hodinu Pán váš príde.
(Mat. 24, 42.)

1. *Poučenie chorým.*

1. Keď ochorieš, môj milý kresťane, nech je tvojou prvou starosťou, aby si myšlienky k Pánu Bohu povzniesol, ktorý teba nemocou skúša. Povedz v srdci s trpezlivým Jóbom: „Ruka Pána dotkla sa mňa“ (Jób 19, 21.).

Prijmi chorobu od Boha, nebeského Otca, jako zvláštnu milosť, dľa príkladu Ježiša Krista, ktorý prijal prehorký kalich utrpenia z rúk nebeského Otca Svojho. Povedz so svojím Božským Spasiteľom: „Otče môj, nie moja, ale Tvoja vôľa sa staň“ — Takýmto spôsobom spoj vôľu svoju s vôľou Božou, a pros Pána Boha o trpezlivosť v trápení svojom.

2. Ohľadom spasenia duše svojej buď tak starostlivý(á), jako by choroba táto bola už posledná. Vykonaj zavčasu dobrú a skrúšenú spoveď, a jestli uzná tvoj duchovný otec za dobré, odbav spoveď generálnu. Neodkladaj so dňa na deň s touto spoveďou lebo keďby ťa prikvačilo mohla by spoveď tvoja byť buď veľmi obťažnou.

buď aj nemožnou. Prijmi najsvätejšiu Sviatosť Oltárnu, jako najlepší liek pre dušu a telo a jako posilu na cestu do večnosti. Prijmi Ježiša Krista s vrúcnou láskou, jako najlepšieho priateľa a pomocníka duše tvojej.

Daj sa zavčas zaopatriť a nehaňbi sa za to. Vyznaj tým svoju vieru a neboj sa, že už preto musíš umrieť, keď prijmeš posledné pomazanie. Práve naopak, poskytuje táto sviatosť veliký útechu, očisťuje dušu od hriechu, posilní ťa v boji proti nepriateľom tvojim, a konečne, keď je to užitočné duši tvojej, nadobudneš aj telesné zdravie. Sám cirkevný snem tridentský (Sed. 22. hl. 2.) uisťuje nás, že mnoho ráz aj telesné zdravie touto sviatosťou si nadobudneme, jestli je to našemu spaseniu osožné. Bol(a) by si tedy veľmi ľahkomyselným(ou), keby si zavčas tak dôležité, telu i duši prospešné, sviatosti prijať zanedbal(a).

3. Keď si si svedomie uspokojil(a) a usporiadal(a), priveď aj svoje časné veci do poriadku. Urob správny a poriadny testament. Neodkladaj s touto vecou až na posledné okamženie. V poslednej chvíli života svojho máš sa s Bohom a dušou svojou zaoberať, a nie časnými vecami. Pomysli si, keby ťa smrť náhle prekvapila, musel(a)

by si za to pred súdnou stolicou Kristovou zodpovedať, keďby tvojou nedbanlivosťou niekomu krivda učinená bola. — Koľko neporiadkov a nepriateľství z toho už povstalo, keď nemocný zanedbal svoju poslednú vôľu určite vyjadriť.

Jestli máš nespravodlivý majetok, nahradiť; jestli máš dlhy, vyplatiť. — Beda tebe, keďby cudzí majetok tlačil dušu tvoju, a na večnosť by si sa odobral(a) s tým povedomím, že si dlhy nevyplatil(a).

Nezabudni pri svojom testamente na dobročinné ciele a na dušu svoju, lebo dietky a iní dedičia po smrti tvojej možno zriedka si na teba spomnú dobrými skutkami.

4. Poraď sa s lekárom a užívaj lieky, lebo je to vôľa Božia. Všetku však dôveru svoju skladaj v Boha, ktorý lekárov osvecuje a liekom silu dáva. Jestli ti liek nepomáha, nereptaj a nežaluj sa na lekára a jeho lieky.

Nerob netrpezlivosťou opatrovateľom svojim obsluhu ešte ťažšou, ale vo všetkom oddaj sa do vôle Boha, bez ktorého vôle ani vlas s hlavy ti nepadne.

5. Nemárni čas v chorobe zbytočnými rozprávkami a nebuď veľmi úzkostlivý(á) o zdravie telesné, radšej si pomysli, že od

toho závisí tvoje večné blaho, keď k dobrému použiješ chorobu svoju.

V určitých hodinách denných vykonávaj isté modlitby a pobožnosti. Modli sa na príklad ruženec, kajúce žalmy, litánie, alebo čítaj, alebo si daj prečítať z nábožnej knihy, zvlášte o umučení Pána nášeho Ježiša Krista, alebo zo života svätých a svätíc Božích.

Jestli nemôžeš mnoho čítať alebo sa modliť, pozdvihni častejšie myseľ svoju k Bohu svätými vrúcnymi vzdychami. Vezmi do ruky sv. kríž, bozkaj ho a riekni v srdci svojom: „Ó, môj Ježišu, spojujem bolasti svoje s bolasťami Tvojimi! Rád(a) ich chcem znášať, aby som za hriechy svoje zadosťučinil(a).“

Pohliadni častejšie na obraz Panny Marie, maj k Nej veľkú dôveru. Utiekaj sa k Nej ako k najmilejšej matke, ktorá ťa v zármutku neopustí.

Cti spolu anjelov a svätých, zvlášte tých, ku ktorým máš najväčšiu dôveru.

Jestli tvoja choroba dlhšie trvá, popros spovedného otca, aby ťa kedy-tedy navštívil a svätým prijímaním dušu tvoju posilnil. Nečinia teda dobre tí, ktorí v nebezpečnej chorobe raz zaopatrení, bárs ešte azda mnoho týždňov alebo mesiacov ležia, o

kňaza sa viacej nestarajú a bez neho umierajú.

6. V chorobe svojej radšej rozjímaj o umučení Ježiša Krista a spomni si tiež, ako trpeliví boli svätí a sväté Božie. Jako trpelivý bol svätý Jób, ako trpelive znášal Tobiáš slepotu svoju. — Svätý František Xaverský zvolal vo svojich protivenstvách: „Ešte viacej, ó, Pane!“ — Svätá Terezia hovorievala: „Trpieť alebo umrieť.“ — Svätá Ľudvina bola nemocná 38 rokov tak, že zdravého úda na nej nebolo, a bola čím ďalej trpelivejšia a veselšej mysli.

Podobné príklady bez počtu môžeš čítať v živote svätých a svätíc Božích.

2. *Poučenie umierajúcim.*

1. Jestli sa choroba zhoršuje a smrť pomaly sa blíži, nebuď malomyseľným(ou), lež priprav a rozhodni sa opustiť tento svet, ktorý je nie stálym obydlím naším, aby si vošiel(la) do nebeskej vlasti. „Uložené je ľuďom raz umrieť“. (Žid. 9, 27.)

Na zemi sme jako cudzinci, a nemá nám byť ťažko, k Otcovi nášmu a k milému Spasiteľovi sa odobrať. Smrť zbaví ťa mnohých bied a nebezpečenstva hriechu. Smrť je bránou k nebu. Smrťou naj-

lepšie učiníš zadosť za hriechy svoje a podobný(á) budeš Božskému Vykupiteľovi; lebo i Ježiš Kristus zomrel za teba.

2. Jestli ešte máš niečo na svedomí, čo by ťa tlačilo a znepokojovalo, nezamlčuj to; ale daj si zavolať spovedného otca, úprimne sa mu zo všetkého vyznaj, aby žiadna úzkosť tvoj duševný pokoj nerušila.

3. Jestli máš nepriateľa, smier sa s ním; vyžeň zo srdca svojho každé nepriateľské smýšľanie. Posledné slová Božského Spasiteľa boly modlitba za svojich nepriateľov.

4. Jestli máš ženu a dietky, ktoré musíš opustiť, na ktorých šťastí ti záleží, poteš sa myšlienkou, že sa Pán Boh o ne najlepšie postará, a že sa za ne pred trónom Božím primlúvať budeš.

5. Keď si už svedomie svoje a časné veci do poriadku dal(a), netráp sa myšlienkou, jako sa ti po smrti povedie a či budeš spasený(á). Dôveruj úplne v nekonečné milosrdenstvo Božie, a nepraj si nič iného jako to, aby Boh bol tebou oslavovaný, a aby sa Jeho najsvätejšia vôľa stala.

Toto je najlepší spôsob blažene zomrieť a večné spasenie si zabezpečiť; lebo je nemožné, aby duša, ktorá sa Bohu dokonále

oddala, naveky zahynula. — Volaj preto častejšie s Ježišom na kríži opusteným: „Otče, do rúk Tvojich porúčam ducha svojho“.

6. Proti pokušeniam bojuj zmužile. V pochybnostiach o viere nepúšťaj sa v žiadnu hádku s nepriateľom duše tvojej, ale volaj: „Verím, čo verí katolícka cirkev, a v tejto viere chcem zomrieť“.

Jestli ťa pokúša malomyseľnosť a nedôvera v Boha, buď preto, že si veľmi moc hriechov spáchal(a), buď že teraz už žiadné pokánie činiť nemôžeš, alebo že ťažko je do neba prijsť, keďže cesta, ktorá do neba vedie, je úzka a brána tesná, počet vyvolených skrovný a dobrých skutkov tvojich málo; alebo, keď si spomenieš na svoju bývalú vlažnosť a nevďačnosť k Bohu a pod., — ó, vyhoď všetky také úzkosti z mysli a pripomínaj si radšej nevýslovnú lásku a milosrdenstvo Božie a nekonečné zásluhy Ježiša Krista; oddaj sa spokojne a s veselou mysľou do vôle Božej a riekni v srdci svojom: „Nebeský Otče môj! do rúk Tvojich porúčam život svoj, smrť, dušu i spasenie svoje! — Čiň so mnou, jako sa ti ľúbi! Tvoj(a) som živý(á) i mŕtvy(á).“

7. Častejšie vzbudzuj vieru, nádej a lásku a skrúšenú ľútosť nad všetkými hrie-

chami celého života svojho. Vedz, že každý človek je povinný na smrteľnej posteli vzbudiť dokonalú lásku k Bohu a dokonalú ľútosť nad svojimi hriechami. Daj si predčítať o umučení Ježiša Krista, alebo iné nábožné rozjímania, dokiaľ ťa neunavujú. Vezmi častejšie sv. kríž do ruky a ľúbaj ho s vrúcnosťou. Zaopatri si kríž s odpustkami umierajúcich.

Častejšie pohliadni s dôverou na obraz najblahoslavenejšej Panny Marie a porúčaj sa do Jej mocnej ochrany.

Najsvätejšie mená „Ježiš, Maria, Jozef" nech sú ustavične na jazyku tvojom, a hromničná svieca pri tebe horiaca nech dáva vo večnosti o tebe svedectvo, že si vieru svoju pri sv. krste prijatú zachoval (a) až do konca.

3. *Poučenie opatrovníkom chorých a umierajúcich.*

1. Zo všetkých skutkov kresťanskej lásky k bližnému nie je ani jeden tak zásluhy plný a bohumilý, jako keď bližnému dopomáhame k blaženej smrti. Mnohú dušu, ktorá by hádam naveky zahynula, môžeme zachrániť, keď ju láskavo opatrujeme. Áno, Ježiš Kristus prisľubuje kráľovstvo nebeské tým, ktorí sa za Jeho cho-

rých bratov zaujímajú; lebo riekne k ním v deň posledného súdu: „Poďte, požehnaní od môjho Otca, vládnite kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta; lebo bol som nemocný a navštívili ste ma.“ (Mat. 25, 34, 36.)

Sv. Filip Nerejský nazýva nemocnice duchovnými zlatými baňami, v ktorých človek si nesmierné zásluhy pre nebo získa. — Preto má domácim a súsedom chorého mnoho na tom záležať, aby sa za neho kresťansky zaujímali a telesnú i duchovnú pomoc a útechu mu poskytli. Nech sa ti neťaží nemocného navštíviť; lebo pre také veci budeš utvrdený(á) v milovaní, hovorí múdry Sirach.

2. Pri umierajúcich nech nepočuť márne, zbytočné a svetské rozprávky. Umierajúcich máme na cestu do večnosti pripravovať, tešiť a posilňovať. Zvedaví diváci nech sa nepripúšťajú k umierajúcim. Len tí, ktorí sú potrební k opatrovaniu, nech sú pri posteli jeho, a s ním nech vzbudzujú vrúcne a nábožné vzdychy. Ostatní nech zostanú vo vedľajšej izbe alebo opodiaľ umierajúceho a nech sa modlia litánie umierajúcich alebo ruženec a iné modlitby.

3. K lôžku umierajúceho nech sú nepripustené osoby, ktoré by mu nové poku-

šenie zapríčinily a jeho myseľ pobúrily, jako sú osoby, s ktorými mal azda za živa nedovolenú známosť, alebo ktorého veľmi sužovaly a urazily, alebo zvlášte milí priatelia a príbuzní, ktorí bolasti svoje nevedia umierniť, a tým by umierajúceho znepokojovali.

4. Umierajúcemu nech sa dá otázka, či nemá ešte niečo na svedomí, a jestli prisvedčí, nech sa hneď zavolá kňaz, aby ho uspokojil. Jestli pracuje umierajúci k poslednej hodine, nech sa príbuzní modlia modlitby umierajúcich, a jak možné, nech sa zavolá kňaz.

5. Nábožné modlitby a cvičenia nech sú jeho stavu primerané. Zvlášte je dobré vzbudzovať vieru, nádej, lásku, ľútosť, oddanosť do vôle Božej a túžbu po nebi. Jestli sa predpovedá nemocnému nejaká modlitba, nech sa to nerobí priveľmi nahlas, aby mu to nebolo obťažné, ani veľmi chytro a mnoho naraz, lež pomaly a s prestávkami, aby umierajúci všetko mohol si dobre rozvážiť. Nech sa mu pripomenie, že je dostatočné v srdci a v myšlienkach sa modliť, a že sa nemusí modliť ústami.

6. Pri zamestnaní a obsluhe môžeš dať chorému mnohé dobré napomenutia, na pr. keď mu naprávaš posteľ, povedz: „Vidíš,

ty máš predsa lôžko mäkké a pohodlné, ale milý Vykupiteľ nemal, kam by hlavu položil". — Jestli chorý požíva pokrm, nápoj, alebo iné občerstvenie, povedz mu: „Ó, jak dobrotivý je Pán Boh, ktorý nás pokrmom a nápojom občerstvuje a posilňuje. Pán Ježiš, Syn Boží, z lásky k nám odoprel si každé občerstvenie a nemal len žlč a ocot". Tým spôsobom zachová si chorý k Bohu obrátenú myseľ.

7. Opatrovatelia tiež i o to starosť majte, aby z izby boly odstránené všetky veci, jako zbraň, svetské a neslušné obrazy, márnivý odev a iné, aby chorému neboly na pokušenie a nerobily ho roztržitým. — Na miesto týchto nech visí na blízku obraz blahoslavenej Panny Marie, aby ho mal chorý pred očima, a na lôžku alebo pri lôžku na stoličke nech má sv. kríž, aby ho mohol častejšie bozkať, a svätý ruženec. — Taktiež nech je hromničná sviečka pri ruke. Izbu a umierajúceho pokropte častejšie svätenou vodou, a keď umierajúci skonáva, predriekajte mu ešte krátke nábožné vzdychy, zvlášte ale najsvätejšie mená: „Ježiš, Maria, Jozef". (Zakaždé 7 r. odp.)

Poznámka. Ku *zaopatreniu* chorého nech sú prihotovené tieto veci: Izba nech

je vyriadená a čistá, jako sa to sluší, keď Pán Ježiš, tak vzácny hosť má prijsť, a i chorý nech má čisté spodné šaty jako v deň sviatočný, jak je to možné. Stolík nech je zakrytý čistým bielym obrusom, a ku nemu nech je pristavený stolčok. Na stolíku nech je postavený sv. kríž a pri ňom dve horiace sviece voskové, keď má kňaz prijsť. Ďalej nech je na stole nádoba so svätenou vodou a druhá nádoba s obyčajnou vodou a lyžičkou na zapitie; potom tanier s trochu soli, s kúskom chleba a s vatou na utrenie sv. oleja. Ku tomuto sv. úkonu nech sa shromaždia všetci domáci a známi, nakoľko je to možné, aby sa modlili za chorého a uctili velebnú Sviatosť.

4. *Niekoľko prostriedkov proti rozličným pokušeniam umierajúcich.*

Aby umierajúci nad každým pokušením zvíťazil nech vrúcne vzýva najsladšie meno Ježiš a Maria a žehná sa svätým krížom. Je však veľmi užitočné, vedieť proti jednotlivým pokušeniam zvláštne prostriedky.

1. *Proti pokušeniu vo viere.* — Aby si zvíťazil(a) pri viere nad všetkými pochybnosťami, nepúšťaj sa do žiadneho rozum-

kovania a vysvetľovania, ale zvolaj rozhodne srdcom aj ústami: „Verím, čo verí svätá rimsko-katolícka Cirkev“. Ďakuj Pánu Bohu, že ťa povolal k tejto pravej viere a povedz: „Chcem žiť a umrieť ako dieťa Cirkvi katolíckej.“

Odvráť myseľ svoju od tohoto pokušenia a vzbudzuj radšej nádej a lásku k Bohu; nerozumkuj, keby sa ti i zdalo, že si osvietený, a že máš zrejmé dôvody; lebo diabol vezme na seba často podobu anjelovu. Buď pamätlivý(á) na výrok Ježiša Krista: „Blahoslavení, ktorí nevideli a uverili“. (Ján. 20, 29.)

2. *V pokušení proti nádeji.* — Toto pokušanie býva najobyčajnejšie a najnebezpečnejšie. Umierajúceho trápieva úzkosť, že mnoho hriechov spáchal, že spovedi jeho boly nedobré a neplatné, a bojí sa veľmi budúceho súdu a večného zatratenia. — Aby si nad týmto pokušením zvíťazil(a), pamätaj často na nekonečné a nevýslovné milosrdenstvo Božie. Lebo svätý Pavel nazýva Boha Otcom milosrdenstva. Boh je starostlivejší o naše spasenie, nežli my, hľadá nás, ako dobrý pastier hľadá stratené ovečky svoje, miluje nás vrúcnejšie, nežli ktorákoľvek matka miluje dieťa svoje. „Nechcem smrť hriešnika, ale aby

sa obrátil a živý bol. Jestli činí bezbožný pokánie — hovorí Boh — na všetky neprávosti jeho zapomeniem.“ (Ezechiel 18, 21.) Jeden vrúcny vzdych dokonalej ľútosti — a hriešnikovi odpustené sú všetky, i tie najväčšie hriechy, jestli hriešnik má vôľu opravdivú sa polepšiť a zo svojich hriechov sa vyspovedať. Publikán, o ktorom sa sv. evanjelium zmieňuje, sotva že vyriekol zo srdca kajúce slovo: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu“, bol hneď pred Bohom ospravedlnený. Marnotratný syn, sotva že sa vrhnul k nohám otca svojho, otec ho objíma a odpustí mu vinu jeho. Tak činí i Otec nebeský nám, jestli prichádzame k Nemu s kajúcim srdcom.

Hlavnou pohnútkou dôvery v milosrdenstvo Božie je umučenie Ježiša Krista. Kto je dobrej vôle, nemá sa čo báť večného zatratenia, lebo Ježiš Kristus na dreve kríža zomrel, aby nás od večnej smrti vyslobodil.

V nádeji svojej máme byť ešte viac posilnení prisľúbením Ježiša Krista, že všetko nám udelí, o čo Ho prosiť budeme. „Veru, veru, povedám vám: Jestli budete niečo pýtať od svojho Otca v mojom mene, dá vám.“ (Ján. 16, 23.) Toto prisľúbenie týka sa i hriešnika, lebo Ježiš Kristus

hovoril: „Každý, kto pýta, dostane.“ (Mat. 8.) Kto teda s úprimným srdcom prosí o spasenie svojej duše, obdrží zaiste všetky milosti a prostriedky od Pána Boha, ktoré sú mu potrebné, aby bol spasený. „Dobrý je Boh duši hľadajúcej Jeho. (Thr. 3, 25.)

Konečne dôveruj v mocnú prímluvu Panny Marie, Matky Božej, v pomoc svätých a anjelov za teba orodujúcich. — Cirkev svätá nazýva Pannu Mariu útočiskom hriešnikov, životom a nádejou našou. Maria Panna zaujíma sa i za najopustenejších; nikto sa k Nej dosaváď neutiekal, aby nebol vyslyšaný. I ostatní svätí a sväté Božie primlúvajú sa za naše spasenie pred trónom Božím a pomáhajú nám v poslednom zápase.

Vzývaj zvlášte sv. Jozefa, sv. archanjela Michala, svojho anjela strážcu a tých svätých, ktorých si zvlášte ctil(a), kým si bol(a) zdravý(á).

3. *V pokušení k netrpezlivosti.* — Že choroba tvoja dlho trvá, bolasti že sú veliké atď., pomysli, čo trpeli sv. mučeníci pre Ježiša Krista, keď boli pálení, križovaní a inými mukami trápení. Rozváž predovšetkým, čo nevinný Ježiš z lásky k nám trpel. Pomysli tiež, že netrpezlivosťou si neuľahčíš, a keď budeš netrpe-

livý(á), že musíš tu i na druhom svete trpieť. Ak si trpelivý(á), uľahčíš si trápenie, muky očistcové odbavíš si tu a v nebi tým väčšej odmeny dôjdeš. „Váš zármutok premení sa na radosť.“ (Ján. 16, 20.)

Kríž je znamením nášho vyvolenia v nebi. Boh navštivuje a očisťuje svojich priateľov v tomto živote krížom a trápením. Pomysli, jaké trápenie a dlholeté choroby Boh často sosielal svätým. Svätá Klára strávila 28 rokov v bolestiach, svätá Ľudvina bola 38 rokov nemocná a trpela bolesti nevýslovné. Zvolajme tedy často so svätým apoštolom Pavlom: „Trápenia terajšieho času nie sú hodné tej budúcej slávy, ktorá sa zjaví na nás.“ (Rim. 8. 18.)

Konečne pros často Pána Boha o sv. trpelivosť; ona je darom Božím. Oddaj sa do vôle Božej, ak sa ti zdá, že s tebou lekár náležite nezachádza, alebo že opatrovníci starostlive ťa neobsluhujú. Prijmi to s kajúcim duchom lebo i to je Bohu veľmi milé.

4. Mnohí bývajú tou myšlienkou veľmi pokúšaní, že musia tak včasne zomrieť, keď sú práve v najlepšom kvetúcom veku. Nech si pomyslia, že vezdejší život náš je plný trampôt, a že sme v ustavičnom nebezpečenstve hrešiť. Čím dlhšie teda žije

človek, tým väčšie býva nebezpečenstvo večnej záhuby. Pre tú príčinu svätí vrúcne si žiadali, aby zomreli. Svätá Terezia tešila sa, kedykoľvek hodiny bily, že zasa minula hodina, v ktorej by bola mohla Boha ztratiť. Svätí mučeníci kráčali s radosťou, často v útlom a kvetúcom veku, mučenníckej smrti v ústrety.

Čuj, čo hovorí Duch svätý: „Blahoslavení mŕtvi, ktorí umierajú v Pánovi. Od tejto chvíle už, povedá Duch, nech si odpočinú od svojich prác. (Zjav. 14, 13.) Sme tu v tomto slzavom údolí jako pútnici a nemáme tu stáleho miesta.“ (Žid. 13, 14.)

Ďakuj Pánu Bohu, že si neumrel(a) v smrteľnom hriechu, a že ti dal príležitosť, aby si sa z hriechov svojich vyspovedal(a), a sviatosťami umierajúcich zaopatrený(á) bol(a). Azda by si rád(a) ešte dlhšie žil(a), aby si viac pokánia činil(a), ale ver, že niet milšieho pokánia Bohu, jako keď smrť z rúk Jeho s kajúcim úmyslom prijmeš.

5. Niektorí chorí boja sa smrti, lebo majú opustiť manželku, dietky alebo iných príbuzných. Ale nech pomyslia, že Boh je najlepší Otec a že sa o nich najlepšie postará. Staraj sa jedine o to, aby si dušu svoju spasil(a), a tam v nebi pred trónom Božím osožíš svojim príbuzným viacej

modlitbou, jako keďby si medzi nimi zostal(a). V nebi nájdeš o mnoho lepších priateľov, jako tu na zemi. Tam sa uvidíš s Ježišom, svojím Božským Vykupiteľom, s Mariou Pannou, svojou najmilejšou Matkou, so všetkými milými anjelmi a svätými. Jestli sú tvoji pokrevní chudobní, vedz, že Boh, ktorý živí vtáctvo nebeské, i im potrebného pokrmu poskytne.

6. Jestli si napadnutý(á) pokúšaním ku hnevu a nesmierlivosti, pomysli si, že Ježiš Kristus káže: „Milujte nepriateľov svojich.“ Nedúfaj, že ti Boh odpustí, jestli ty neodpustíš bližnému svojmu. Odpúšťajte a bude vám odpustené. (Luk. 7, 37.) Jestli ťa obrazil tvoj bližný, pomysli, jak často si ty obrazil(a) Boha.

Pozri na príklad svätých. Sv. Jakub pred smrťou objal svojho žalobníka. Sv. Štefan modlil sa za svojich vražedníkov. Sv. Ambróz živil dlhý čas svojho zradcu. Zvlášte pohliadni na príklad Ježiša Krista, ktorý za svojich nepriateľov a ruhačov na kríži k nebeskému Otcovi Svojmu vrúcne sa modlil.

Ranná modlitba chorého.

Bože môj a láskavý Otče! Tvojou milosťou prežil(a) som dlhé, smutné hodiny

tejto noci; teraz nový deň mi svitnul, v ktorom mi, Pane, podávaš novú príležitosť, aby som si zásluhy pre večnosť získal(a). K Tebe vznáša sa duša moja, aby Ti na úsvite podala obeť chvály. Nadarmo by bdelo nado mnou oko ľudské, keďby si Ty nado mnou nebedlil a mňa nechránil od malomyseľnosti v dlhých hodinách nepokojného spánku alebo trápneho nočného bdenia. Že sa každý deň novým dôkazom otcovskej ochrany Tvojej teším, to je ovocie milosrdenstva Tvojho — a ja by som Ti nemal(a) byť za všetky Tvoje dobrodenia zo srdca povďačným(ou)? Nemám ničoho, ó, Bože môj, čo by Ti podal(a) za obeť chvály, jedine toto srdce svoje, do Tvojej sv. vôle oddané, ktoré Tebe všetky pretrpené bolasti obetuje. S dôverou kladiem Ti ho na oltár. Bár by sa Ti zaľúbilo! Radostne pospiechal(a) som pred tým za povinnosťou povolania svojho, keď som sa prebudil(a) z občerstvujúceho spánku: teraz si mi ale uložil inú úlohu dennú. Chceš, aby som trápenia choroby svojej, ktorú si na mňa soslal, trpelive a statočne znášal (a): to nech je celý deň tento snahou mojou. Chcem všetky bolasti s láskou prijímať z rúk Tvojich.

Nehľaď, prosím, Bože môj, na hnutie smyselnosti mojej, ktorá sa proti bolastiam

spiera, ale vzhliadni na dušu moju, ktorá sa najmúdrejšiemu riadeniu Tvojmu pokorne korí. Chcem trpieť, ako Kristus trpel, ale chcem sa i modliť, ako sa On modlil: „Nech odíde kalich tento odo mňa, — ale nie moja, lež Tvoja vôľa sa staň!“

Chcem trpieť, lebo Ty chceš, aby som trpel(a), zmužile chcem touto cestou tŕnim posiatou, kráčať preto, že ona privedie ma k Tebe. Ty ale, ó, Bože veľkého milosrdenstva, prispej mi v trudných chvíľach ku pomoci; poteš ma Božskou útechou Svojou, aby trápenie moje bolo na slávu Tvoju a na spasenie duše mojej. Daj, aby tieto dni choroby mojej boly mi školou ku polepšeniu života. V živote i po smrti riaď a spravuj ma najsvätejšou vôľou Svojou; zachovaj dušu moju od malomyselnosti, netrpelivosti a od všetkého zlého, aby som pre toto súženie svoje hodný(á) bol(a) vojsť raz do príbytkov, ktoré Kristus Pán pripravil v nebi Svojim verným. Amen.

5. Odpustkové vzdychy chorého.

Veľmi dôležité je, aby nemocný často pozdvihoval srdce i myseľ k Pánu Bohu krátkymi modlitbami a obzvlášte tými, ktoré cirkev sv. odpustkami obdarila. Kladieme teda sem malú sbierku takých „krát-

kych modlitbičiek", aby si mohol vybrať tie, ktoré sa mu budú páčiť. Alebo mu po jednej predriekávať.

1. Môj Bože a moje všetko!
(Za každé 50 dní odp.)

2. Nech je pochválený Boh!
(Za každé 50 dní odp.)

3. Ó, Bože môj, moje jediné Dobro, Ty si mi všetkým; učiň, nech i ja zcela Tebe prináležím!
(Raz za deň 300 dní odp.)

4. Ježišu, Bože môj, miłujem Ťa nado všetko!
(Za každé 50 dní odp.)

5. Môj Ježišu, milosrdenstvo!
(Za každé 300 dní odp.)

6. Najsladší Ježišu, nebuď mi sudcom, lež Spasiteľom!
(Za každé 50 dní odp.)

7. Ježišu, tichý a pokorný Srdcom, sprav srdce moje podľa Srdca Svojho!
(Za každé 300 dní odp.)

8. Najsladší Ježišu, rozmnož vo mne vieru, nádej a lásku a stvor vo mne skrúšenô a pokornô srdce!
(Raz za deň 100 dní odp.)

9. Ježišu v najsvätejšej Sviatosti Oltárnej, smiluj sa nad nami!
(Za každé 300 dní odp.)

10. Sviatostné Srdce Ježišovo, smiluj sa nad nami!

(Za každé 300 dní odp.)

11. Srdce Ježišovo, v Tebe skladám všetku svoju dôveru!

(Za každé 300 dní odp.)

12. Všetko pre Teba, ó, najsvätejšie Srdce Ježišove!

(Za každé 300 dní odp.)

13. Ježišu!

(Za každé 25 dní odp.)

14. Maria!

(Za každé 25 dní odp.)

15. Ježišu, Maria!

(Za každé 300 dní odp.)

16. Ježiš, Maria, Jozef!

(Za každé 7 rokov a 280 dní odp.)

17. Sladkô Srdce Panny Marie, buď mojou spásou!

(Za každé 300 dní odp.)

18. Matko lásky, boľasti a milosrdenstva! oroduj za nás!

(Za každé 300 dní odp.)

19. Maria, boľastná Panno a Matko všetkých kresťanov, oroduj za nás!

(Za každé 300 dní odp.)

20. Anjelu Boží, strážco môj, ktorému otcovská láska Najvyššieho ma sverila, osviecuj, opatruj, riaď a zpravuj ma! Amen.

(Za každé 100 dní odp.)

6. Iné nábožné vzdychy chorého.

Ó, Bože, veľmi ľutujem, že som Ťa vždycky nemiloval!

Odpusť mi, ó, Bože, viny moje, jako i ja odpúšťam vinníkom svojim.

Otče, zhrešil som proti nebu a proti Tebe! Smiluj sa nado mnou, biednym hriešnikom.

Ó, Ježišu, i za mňa si ráčil trpieť. Ty si mojím Vykupiteľom!

Dúfaj, dušo moja, Pán je milosrdný a plný lásky.

Staň sa vôľa Tvoja, ó, Pane! nauč ma vôľu Tvoju konať, lebo Ty si Boh môj.

Bože, Duchu svätý, osvieť ma, a prispej ku pomoci v slabosti mojej!

Smiluj sa nado mnou, Bože, podľa veľkého milosrdenstva Svojho!

V Tebe verím, trojjediný Bože, v Tebe dúfam, Teba nadovšetko milujem.

Otče na nebesiach, smiluj sa nado mnou pre Ježiša, Syna Svojho!

Môj Ježišu pevne dúfam v zásluhy umučenia Tvojho!

Svätá Maria, najdrahšia Matko moja oroduj za mňa u Syna Svojho.

Ó, Panno Maria, buď mi ustavičnou pomocou!

Svätý anjelu strážny, prispej mi ku pomoci!

Všetci svätí, anjeli, svätý Jozefe, svätý môj patróne, svätý Alfonsu, všetci svätí a sväté Božie, orodujte za mňa!

Ó, Ježišu, Tebe žijem; ó, Ježišu, Tebe umieram; ó, Ježišu, Tvojím som za živa i po smrti!

Otče, do rúk Tvojich porúčam ducha môjho!

7. Večerná modlitba chorého.

Pane, zostaň so mnou, lebo mi nastáva noc, a v ostatných jej hodinách zvlášte potrebujem Tvojej potechy a pomoci. Veliká je, ó, Bože, dobrota Tvoja a nekonečné milosrdenstvo Tvoje. Len z lásky k nám posielaš trápenie na nás, a šľahaš tých, nad ktorými smilovať sa mieniš. Touto utešenou myšlienkou končím dnešný deň. Bol to deň utrpenia, ale tiež aj deň, v ktorom som zakúsil(a) sľutovanie Tvoje! deň smútku pre smyseľnosť moju, ale i deň, šťastného zápasu o večnosť. Akože Ti mám ďakovať za túto starosť Tvoju o mňa v boľastiach mojich? Jestliže dnešné utrpenie moje zaľúbenie Tvoje si zaslúžilo, prijmi ho milostive, Otče milosrdenstva, jako o-

beť, ktorú Ti podávam na poďakovanie za dobrodenia Tvoje a na zadosťučinenie za hriechy moje.

Jestliže som ale dnešný deň nestrávil (a) celkom podľa najsvätejšej vôle Tvojej, jestli som slabú dôveru mal(a) v milosrdenstvo a všemohúcnosť Tvoju, jestli som sa poddával(a) s menšou oddanosťou riadeniu Tvojemu. jestli som sa bolasťami k malomyseľnosti, netrpelivosti a nespokojnosti dal(a) svieť, jestli som tým, čo pri mne boli, nedal(a) dobrého príkladu: teda odpusť mi pre Ježiša Krista. Hľa, dieťa Tvoje, Otče nebeský, volá skrúšeným srdcom o smilovanie, nezavrhuj pokorné prosby moje!

Zachovaj ma i tejto noci od každého hriechu; zažeň všetky hriešne mámenia od duše mojej, daj mi tichý spánok. Alebo, keďby mala táto noc dľa vôle Tvojej pre mňa byť nocou utrpenia, tak sošli mi potechy a pomoci s hora. Podporuj mocou milosti Svojej myseľ moju, aby nepodľahla v boji, lež aby som v detinskej dôvere v Teba každú bolasť a každú strasť trpezlive znášal(a), zajtra ale aby sa zase láske Tvojej milosrdnej tešiť mohol(la). Za túto milosť Teba prosím skrze Ježiša Krista, prostredníka nášeho, ktorý sám bolasti

tela i duše okúsil, a zo zkúsenosti a lásky so všetkými trpiacimi sústrasť má. Amen.

8. Modlitba za šťastnú hodinu smrti.

(K božskému Spasiteľovi.)

Môj ukrižovaný Pane Ježišu, prijmi dobrotive prosbu, ktorú teraz tebe zasielam o pomoc v poslednej hodinke, keď moje smysly pred nastávajúcou smrťou ma opustia. Keď teda, ó, Ježišu môj, moje mdlé a umierajúce oči nebudú v stave, aby na Teba s obdivom hľadely, spomni si vtedy, že teraz plný lasky na Teba hľadím a smiluj sa nado mnou! A keď moje vyprahlé ústa nebudú v stave, aby ešte raz poľúbily Tvoje sväté rany, ó, spomni na vrúcne bozky, ktoré teraz tisknem na rany Tvoje a smiluj sa nado mnou! Keď moje zmeravené ruky nebudú v stave, aby ešte raz objaly Tvoj svätý kríž, ach spomni na vrúcnosť, s akou ho teraz objímam a smiluj sa nado mnou! A keď konečne neohybný môj jazyk nebude môcť ani slova predniesť, vtedy spomni, že som Ťa v túto chvíľu vzýval! Ježiš, Maria, Jozef, vám odporúčam dušu svoju! Amen.

(Raz za deň 300 dní odp.)

9. Modlitba k Panne Marii za blaženú smrť.

(Od sv. Alfonsa.)

Ó, Maria, jaká bude moja smrť? Jestli pomyslím teraz na svoje hriechy, a spomeniem si na to dôležité okamženie, v ktorom dušu vypustím, aby som bol(a) súdený(á), zmocňuje sa ma strach a haňba. Ó, Matko moja, krv Ježiša Krista a prímluva Tvoja je nádej moja. Ó, potešenie zarmútených, neopúšťaj ma v onú chvíľu a nenechaj ma bez útechy v tom veľkom zármutku. Jestli Ty mi nepomôžeš, budem stratený(á). Ó, Kráľovno moja, prv než zomrem, vypros mi velikú ľútosť nad hriechami mojimi, opravdivé polepšenie a stálu vernosť Bohu po všetok ostatný čas života môjho. A keď už prijde ostatný okamžik života môjho, ó, Maria, nádej moja, prispej mi ku pomoci v oných velikých úzkostiach a posilni mňa, aby som nezúfal(a) pri pohľade na hriechy svoje, ktoré mi diabol vtedy pred oči stavať bude. Vypros mi milosti, aby sóm Ťa vtedy neustále vzýval(a), aby dušu svoju vypustil(a) s menom Tvojím a s menom najsvätejšieho Syna Tvojho. Áno, Kráľovno moja, odpusť, že som tak smelý(á): prv kým dušu vypustím, prijď sama a poteš ma prítomnosťou

Svojou. Je pravda, že som hriešnik (hriešnica) a nezasluhujem toho; ale ctím a milujem Ťa a mám velikú dôveru v Tebe, ó, Maria. Očakávam Ťa, nezbav mňa tejto útechy. A jestli nebudem tak veľkej milosti hodný(á), aspoň s neba pri mne stoj, aby som opustil(a) tento svet s láskou k Bohu a k Tebe, a prijdúc do neba, Vás tam miloval(a) oboch večne. Amen.

10. Osvedčenie na prípad smrti.

(Od sv. Alfonsa.)

Bože môj, na kolená padám pred Tebou, Tebe sa klaniam a činím toto vyznanie jako by som už v okamžení odísť mal (a) z tohoto života na večnosť.

Pane môj, keďže si pravda neomylná a preto, že si to cirkvi svätej zjavil, verím v tajomstvo najsvätejšej Trojice, v Otca, Syna a Ducha sv., v tri osoby, ale len v jedného Boha, ktorý spravodlivých v nebi odmeňuje, ale zlých peklom tresce. Verím, že druhá Božská osoba, Syn Boží sa vtelil a umrel, aby ľudí spasil: a verím všetko to, čo cirkev svätá verí. Ďakujem Ti za dar pravej viery a osvedčujem sa, že v tejto viere žiadam si žiť a umrieť.

Bože môj a nádej moja, spoliehajúc sa na zasľúbenia Tvoje, dúfam od milosrdenstva Tvojho, nie pre zásluhy svoje, ale pre zásluhy Ježiša Krista odpustenie hriechov, zotrvanie v milosti Tvojej a po tomto biednom živote nebeskú slávu. A keďby diabol v hodinu smrti hriechy moje mi pred oči staval a k zúfalstvu ma pokúšal, osvedčujem sa, že chcem vždy dúfať v Teba, Pane môj, a že chcem umrieť v úplnej oddanosti a dôvere ku Tvojej dobrote a láske.

Ó, Bože, ktorý si hoden lásky nekonečnej, milujem Ťa z celého srdca, milujem Ťa viacej než seba a osvedčujem sa, že s vrúcnym vzdychom lásky hodlám umrieť a Teba potom milovať večne v nebi, a preto Ťa oň prosím a po ňom túžim. A jestli som predtým pohŕdal(a) nekonečnou dobrotou Tvojou, miesto toho, žeby som ju bol(a) miloval(a), ľutujem, ó, Pane, z celého srdca svojho a osvedčujem sa, že chcem umrieť, oplakávajúc a navždy zavrhujúc urážky Tebe učinené.

Pevne si pred seba beriem, že chcem budúcne radšej umrieť, nežli zasa hrešiť. Z lásky k Tebe odpúšťam všetkým, ktorýkoľvek mňa obrazili.

Bože môj, prijímam smrť a všetky jej bolasti a spojujem ich s bolasťami a smr-

tou Ježiša Krista a prinášam Ti ju v obeť, aby som uctil(a) Tvoju svrchovanú moc, a zadosťučinil(a) za hriechy svoje.

Prijmi, ó, Pane, túto obeť života môjho z lásky k tej velikej obete, keď Tvoj Božský Syn seba samého obetoval na oltári sv. kríža.

Oddávam sa teraz i v hodinu smrti úplne do najsvätejšej vôle Tvojej a osvedčujem sa, že chcem umrieť so slovami: *„Pane, staň sa vždy vôľa Tvoja.“*

Najsvätejšia Panno, orodovnico a Matko moja Maria, Ty teraz si a budeš po Bohu nádej a útecha moja v hodinu smrti mojej. Teraz už utiekam sa k Tebe a prosím Ťa: Stoj pri mne, keď sa budem na večnosť odobierať. Ó, drahá Kráľovno moja, neopúšťaj ma v tom poslednom okamžení: prijď a prijmi dušu moju a predstav ju Synovi Svojmu. Od dneska v Teba sa teším a dúfam, že umrem pod ochranným plášťom Tvojim a v objatí Tvojich nôh svätých.

Ochranco môj, sv. Jozefe, sv. Michale archanjelu, sv. anjelu strážco a svätí patróni moji, prispejte mi všetci na pomoc v poslednom tom zápase s peklom.

A Ty ukrižovaná lásko moja, môj Ježišu, ktorý si sebe tak horkú smrť vyvolil,

aby si mi zaistil smrť blaženú, rozpomeň sa potom, že som i ja z tých ovečiek, ktoré si vykúpil krvou Svojou. Ty jediný, Ježišu môj, môžeš ma potešiť a spasiť, keď ma všetci tu na svete opustia a nikto mi nebude v stave pomôcť. Ó, dopraj mi tej milosti„ aby som Ťa prijal(a) do srdca svojho a nedopúšťaj, aby som Ťa navždy ztratil(a) a na veky od Teba odlúčený(á) bol(a) v pekle: Naskrze nie, najmilejší Spasiteľu môj! Prijmi ma do sv. rán Svojich. Už teraz Ťa objímam a v úmysli mám v poslednom dýchnutí života svojho dušu vypustiť do najsladšej rany sv. boku Tvojho, volajúc teraz i pre tú chvíľu: „*Ježiš, Maria, Jozef, vám darujem srdce i dušu svoju! Ježiš, Maria, Jozef, prijmite vtedy dušu moju!*" Amen.

(Iné modlitby ranné a večerné. k sv. spovedi a k sv. prijímaniu viď na začiatku tejto knižky.)

11. Cirkevné modlitby za umierajúcich.

Litánie za umierajúcich.

Pane, Kriste, Pane, } smiluj sa nad ním (ňou)!

Svätá Maria,
Všetci svätí anjeli a archanjeli,
Svätý Ábelu,
Všetky sbory spravodlivých,
Svätý Abraháme,
Svätý Jáne Krstiteľu,
Svätý Jozefe,
Všetci svätí patriarchovia a proroci,
Svätý Petre,
Svätý Pavle,
Svätý Andreju,
Svätý Jáne,
Všetci svätí apoštoli a evanjelistovia,
Všetci svätí učeníci Pána,
Všetky sväté neviniatka,
Svätý Štefane,
Svätý Vavrincu,
Všetci svätí mučeníci,
Svätý Sylvestre,
Svätý Rehore,
Svätý Augustíne,
Svätý Štefane kráľu,
Všetci svätí biskupi a vyznavači,
Svätý Benedikte,
Svätý Františku,
Svätý Kamille,
Svätý Jáne z Boha,
Svätý Cyrille a Metode,

} Oroduj (te) za neho (ňu)!

Všetci svätí mnísi a pustovníci,
Svätá Maria Magdaleno,
Svätá Lucio,
Svätá Alžbeto,
Všetky sväté panny a vdovy,
Všetci svätí a sväté Božie,
} Orodujte za neho(ňu)!

Milostivý mu (jej) buď! Odpusť mu (jej) Pane!
Milostivý mu (jej) buď! Vyslyš nás Pane!

Od hnevu Tvojho,
Od nebezpečenstva smrti,
Od nešťastnej smrti,
Od trestov pekelných,
Od všetkého zlého,
Od moci diabolskej,
Skrze narodenie Tvoje,
Skrze kríž a umučenie Tvoje,
Skrze smrť a pohrobenie Tvoje,
Skrze slávne vzkriesenie Tvoje,
Skrze zázračné nanebevstúp. Tvoje,
Skrze milosť Utešiteľa Ducha svätého,
V deň súdny,
} Vyslobuď ho (ju), Pane!

My hriešnici! Teba prosíme, uslyš nás!
Abys' mu (jej) odpustiť ráčil, Teba prosíme, uslyš nás!

Pane,
Kriste,
Pane,
} smiluj sa nad ním (ňou)!

12. V smrteľnom zápase.

Putuj, dušo kresťanská, z tohoto sveta v mene Boha, Otca všemohúceho, ktorý ťa stvoril, v mene Ježiša Krista, Syna Boha živého, ktorý za teba trpel, v mene Ducha svätého, ktorý ti udelený bol, v mene slávnej a svätej Rodičky Božej P. Marie, v mene blahoslaveného Jozefa, slávneho Ženícha tejže Panny, v mene anjelov a archanjelov, v mene trónov a panství, v mene kniežat a mocností, v mene cherubov a serafinov, v mene patriarchov a prorokov, v mene svätých apoštolov a evanjelistov, v mene svätých mučeníkov a vyznavačov, v mene svätých mníchov a pustovníkov, v mene sv. panien a všetkých svätých Božích! Ešte dnes vojdi do domu pokoja večného! Ešte dnes prebývaj na sv. Sione. Skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Milosrdný, dobrotivý Bože, ktorý podľa nevyčerpateľného smilovania Svojeho kajúcnikom hriechy odpúšťaš a podľa milostivej smierlivosti Svojej tresty za spáchané neprávosti prehliadaš: pozri milostive na služobníka tohoto (na služobnicu túto) N. a vyslyš ho (ju); lebo hriechy svoje z celého srdca úprimne ľutuje a ú-

penlive Ťa za odpustenie prosí! Obnov, Otče najmilostivejší, na duši tejto, čo na nej krehkosťou ľudskou porušené, alebo podvodom zlého ducha pokazené je, a pripoj tento vykúpený úd k jednote tela cirkvi Svojej svätej! Smiluj sa, ó, Pane, pre jeho (jej) vzdychy, smiluj sa pre jeho (jej) slzy, ponevádž len v dobrotivosti Tvojej dôveruje, aby došiel(šla) milosti dokonalého smierenia s Tebou. Skrze Ježiša Krista, Pána nášeho. Amen.

Rozmilý bratu (rozmilá sestro), porúčam ťa Bohu všemohúcemu a odovzdávam ťa Tomu, ktorého tvorom si, aby si, splatiac smrťou dlh prirodzenosti, navrátil(a) sa k pôvodcovi svojmu, ktorý ťa učinil z prachu zeme. Duši tvojej, keď opustí smrteľný príbytok svoj, pospiechaj v ústrety jasný chór blahoslavených duchov. Apoštoli, sudcovia izraelskí príďte jej naproti; víťazné vojsko mučeníkov ťa uvítaj; zástup vyznavačov laliovým svitom sa skvúci ťa privítaj. S radostným jasaním nech ťa prijme utešený sbor čistých panenských duší. Arciotcovia pripustte ju do lona blaženého odpočinku. — Sv. Jozef, najmilší Patrón umierajúcich, nech ťa k veľkej nádeji povzbudí: svätá Božia Rodička, P. Maria, nech láskave svoje oči

k tebe obráti. Nech sa ti ukáže Ježiš Kristus s tvárou slávnou a prívetivou a nech vyznačí ti miesto medzi vyvolenými Svojimi.

Nepoznaj hrôz temnosti večnej, nie škrípania v plameňoch pekelných, ani múk a trápenia jejich. Nech odstúpi od teba ohyzdný satan a celá zatracená družina jeho. Nech sa zachveje a skryje v bezdných priepastiach večnej noci, keď v sprievode svätých anjelov vchádzať budeš do večnosti. Povstaň Bože a rozohnatí budú nepriatelia jeho. Utekajte pred tvárou jeho všetci, ktorí ho nenávidíte. Ztraťte sa, jako sa tratieva dym. Ako sa rozpúšťa vosk v ohni, nech tak zmizne každý hriešnik pred zrakom Božím. Ale spravodliví nech radostnú hostinu slávia a pred obličajom Pána sa veselia.

Zahanbené a zničené buďte všetky vojská pekelné. Otroci diabla nech sa neopovažujú na ceste k Bohu ťa zdržovať. Kristus, ktorý za teba ukrižovaný bol, vyslobodť ťa od všetkého trápenia. Kristus, Syn Boha živého, doprovodť ťa do raja, do preľúbezných, večne kvitnúcich zahrád Svojich. On, pravý pastier, nech ťa prijme medzi vyvolené ovečky Svoje. Ráč ti odpustiť všetky hriechy a nech ťa posta-

ví na pravicu do radu vyvolených Svojich. Hľaď na Vykupiteľa svojho s tvári do tvári. Vždy u Neho prebývaj a najjasnejšiu pravdu nezaobalenú blaženými očami prezeraj. Do zástupu blahoslavených prijatý(á) požívaj sladkosti videnia Boha na veky vekov. Amen.

Modlime sa:

Porúčame Ti, Pane, dušu služobníka Tvojho (služobnice Tvojej) N. a vzývame Ťa, Ježišu Kriste, Spasiteľu sveta, abys' ju do lona patriarchov prijať ráčil, ktorý si pre jej spasenie v smilovaní Svojom na zem sostúpil. Poznaj v ňom (nej) dielo rúk Svojich, ktoré nie bohom cudzím, ale Tebou, jediným živým a pravým Bohom, stvorené bolo: lebo krem Teba nenie Boha žiadneho a nič nerovná sa dielam Tvojim. Poteš, ó, Pane, dušu jeho (jej) obličajou Svojou a zabudni hriechy a žiadosti srdca jeho (jej), ktoré plameň náruživej vôle v nútri jeho (jej) roznietil. Hoci hrešil(a), predsa nezaprel(a) Otca, Syna a Ducha svätého, lež vieru zachoval(a), za česť Božiu horlil(a) a Bohu, Stvoriteľovi všetkých vecí, verne sa klaňal(a).

Modlime sa:

Prosíme Ťa, ó, Pane, nerozpomeň sa na hriechy a nedbalosti mladosti jeho (jej), ale podľa veľkého milosrdenstva Svojho pamätaj naň (na ňu) v kráľovstve slávy Svojej. Nebesá nech sa mu (jej) otvoria; anjeli nech sa s ním (ňou) radujú. Prijmi, ó, Pane, služobníka(icu) Svojho (u) do ríše Svojej. Prijmi ho (ju) sv. archanjelu Michale, knieža vojsk nebeských. Všetci blahoslavení duchovia nech mu (jej) spiechajú v ústrety a uvedú ho (ju) do nebeského mesta Jeruzalema. Prijmi ho (ju) sv. apoštole Petre, ktorému Boh odovzdal kľúče kráľovstva nebeského. Prispej mu (jej) k pomoci sv. apoštole Pavle, ktorý hoden bol stať sa nádobou vyvolenou. Oroduj zaň (za ňu) vyvolený učeníku Pána, sv. Jáne, ktorému Boh nebeské tajomstvá bol zjavil. Proste zaň (za ňu) všetci sv. apoštoli, ktorým od Pána daná je moc sväzovať a rozväzovať. Orodujte zaň (za ňu) všetci svätí a vyvolení Boží, ktorí pre Krista veliké muky na tomto svete ste pretrpeli; aby z pút telesných vyslobodený(á) zaslúžil(a) vojsť do slávy kráľovstva nebeského. Toto ráč mu (jej) popriať, Jezu Kriste, Pane náš, ktorý s Otcom a Duchom

svätým žiješ a kraľuješ na veky vekov. Amen.

Modlitba.

Najmilostivejšia Panno, Rodičko Božia Maria, najvernejšia potešiteľkyňo trpiacich, dušu služobníka(ce) N. Synovi svojmu odporúčaj, aby na Tvoju materinskú prímluvu nedesil(a) sa hrôz smrti, ale do túženého príbytku nebeskej vlasti s radosťou vstúpil(a). R. Amen.

Modlitba.

K Tebe sa utiekam, svätý Jozefe, Patróne umierajúcich, a Tebe, pri ktorého smrti Ježiš a Maria bedliac boli prítomní, obidvaja títo sú mi drahou zárukou, aby som dušu tohoto (tejto) k smrti pracujúceho(cej) služobníka(ce) N. vrelo odporúčal(a), aby od úkladov diabolských, a od večnej smrti, Tvojou pomocou zachránený (á), a do večnej radosti prijatý(á) byť mohol(la). Skrze Krista Pána nášho. R. Amen.

Keď skonáva,

nech sa mu predriekava pomaly a zreteľne:

Do rúk Tvojich, ó, Pane, porúčam ducha svojho!

Pane Ježišu Kriste, prijmi dušu moju!
Svätá Maria, oroduj za mňa!

Maria, Matko milosti, Matko milosrdenstva, ochraňuj ma pred nepriateľom a prijmi ma v hodinu smrti.

Ježiš, Maria, Jozef, stojte pri mne a prijmite dušu moju!

Svätý Jozefe, oroduj za mňa. Svätý Jozefe, s blahoslavenou Pannou, snúbenicou tvojou, prijmi ma do náručia milosrdenstva Božieho.

Ježiš, Maria, Jozef, vám darujem srdce a dušu svoju.

Ježiš, Maria, Jozef, stojte pri mne v poslednom boji.

Ježiš, Maria, Jozef, nech s vami usnem a odpočiniem v pokoji.

Po skonaní.

Otčenáš... Zdravas Maria...

V. Odpočinutie večné daj mu (jej), Pane!

R. A svetlo večné nech mu (jej) svieti!

V. Nech odpočíva v pokoji!

R. Amen.

V. Pane, vyslyš modlitbu moju!

R. A volanie moje k Tebe prijď!

Modlime sa: Porúčame Tebe, ó, Pane, dušu služobníka (služobnice) Tvojeho (Tvojej) N., aby keď zomrel(a) svetu, Tebe žil(a) a hriechy, ktorých sa z krehkosti ľudskej dopustil(a), ráč mu (jej) skrze svrchovanú dobrotu Svoju odpustiť. Skrze Krista, Pána nášho. Amen.

V. Odpočinutie večné daj mu (jej), Pane!

R. A svetlo večné nech mu (jej) svieti!

V. Nech odpočíva v pokoji.

R. Amen.

MODLITBY ZA ZOMRETÝCH V PÁNU.

Predmluva.

Kresťanská láska k bližnému nakladá nám svätú, milú a útechy plnú povinnosť pomáhať dušiam tých, ktorí síce v milosti Božej zomreli, ale, keďže za hriechy svoje v tomto živote zadosť neučinili, trpia za ne časné tresty v očistci. Sväté a úbohé duše tie samy si už nemôžu pomôcť a odkázané sú na lásku a pomoc našu, preto volajú k nám úpenlive slovami trpiteľa Jóba: Sľutujte sa nad nami, sľutujte sa nad nami, aspoň vy priatelia naši, lebo ruka Pána dotkla sa nás. Či môžeme oslyšať úpenlivé

ich prosby? Zaiste nie! Preto z lásky k Bohu, ktorý s milými dušami tými túži sa spojiť, z lásky k týmto trpiacim bližným, áno, i k vôli sebe samým, vlastnému totiž úžitku svojmu pomáhajme, koľko môžeme, úbohým dušiam v očistci, zvlášte rodičom, príbuzným a dobrodincom svojim. Pomáhajme im v mukách a v ich opustenosti modlitbou, dobrými a kajúcimi skutkami, odpustkami a zvlášte obetou mše sv. a buďme uistení, že aj ony za nás u Boha primlúvať sa budú, a: „blahoslavení milosrdní", hovorí Pán Ježiš sám, „lebo oni milosrdenstva dôjdu" (Mat. 5, 7.).

Za príkladom zakladateľa svojho, svätého Alfonsa, odporúčame veriacim pri missiách stále a stále, aby pamätliví boli na v Pánu zosnulých rodičov, príbuzných a spoluobčanov svojich, obetovali im početné odpustky sv. missií, a pri obnovení svätej missie koná sa zvláštna slávna pobožnosť s kázňou, mšou svätou, modlitbou sv. ruženca a sprievodom na cintorín za všetkých v Pánu zosnulých spoluobčanov, aby aj oni hojnú účasť milostí sv. missie mali. Tu však nech stojí niekoľko modlitieb aspoň za zosnulých v Pánu; lebo pre stručnosť nemožno ich viacej uviesť.

Litánie za dušičky.

(Pre súkromnú pobožnosť.)

Pane,
Kriste, } Smiluj sa nad nimi!
Pane,

Kriste, uslyš nás! Kriste, vyslyš nás!
Bože Otče, ktorý si ich na obraz Svoj stvoril,
Bože Synu, ktorý si ich krvou Svojou vykúpil,
Bože, Duchu svätý, ktorý si ich milosťou Svojou posvätil,
Najsvätejšia Trojico, ktorú vyznávaly,
Pravý Bože, v ktorého verily,
Milosrdný Bože, v ktorého dúfaly,
Dobrotivý Bože, ktorého milovaly,
Večný Bože, ktorému sa klaňaly,
Svätý Bože, ktorému slúžily,
Ľútostivý Bože, v ktorého milosti zomrely,
Bože, Otče svetla,
Bože, darcu pokoja,
Bože, ktorý hriechom rozhnevaný, ale pokánim ukrotený bývaš,
Bože, ktorého vlastnosťou je smilovať a odpustiť,
Bože, ktorý nad živými a mŕtvymi panuješ,

} Smiluj sa nad nimi!

Bože, ktorý obetou mše sv. so živými a mŕtvymi smerený bývaš,
Bože, ktorý modlitby za mŕtvych mile prijímaš,
Bože, ktorý úžitok dobrých skutkov a odpustkov i zomrelým privlastňuješ,
Bože, ktorý k prímluvám nebešťanov milostive sa nakloňuješ,
Bože, ktorého milosrdenstvo je nekonečné,
Milostivý im buď! Odpusť im, Pane!
Od všetkého zlého,
Od hriechov, za ktoré ešte zadosť neučinily,
Od pokút, ktoré ešte vytrpieť majú,
Od trápnych múk očistcových,
Od prísnosti súdov Svojich,
Skrze smrteľnú úzkosť a krvavý pot Svoj,
Skrze bolestné bičovanie a tŕnim korunovanie Svoje,
Skrze ťažkú opustenosť a pálčivú žížeň Svoju,
Skrze prehorké umučenie a preboľastnú smrť Svoju,
Skrze sväté drahé rany Svoje,
Skrze najsvätejšiu za ne vyliatu krv Svoju,

Zmiluj sa nad nimi!

Vysloboď ich Pane!

Skrze prímluvu a zásluhy blahoslavenej Panny Marie,
Skrze prímluvu a zásluhy všetkých svätých Svojich,
Vyslobod ich Pane!

My hriešnici,
Abys' dušiam v očistci odpustiť ráčil,
Aby si sa nad nimi smilovať ráčil,
Abys' ich v ich trápení potešiť a občerstviť ráčil,
Abys' ich túžbou po nebeskej vlasti ukojiť ráčil,
Abys' ich plač v radosť večnú premeniť ráčil,
Abys' ich k anjelom Svojim do kráľovstva nebeského povolať ráčil,
Abys' im pokoja a svetla večného udeliť ráčil,
Abys' ich do počtu oslávených prijať ráčil,
Abys' ich videním tvári Svojej oblažiť ráčil,
Abys' naším zomrelým rodičom, bratom a sestrám, priateľom a dobrodincom večné majetky popriať ráčil,
Abys' všetkým verným zomrelým odpočinutie večné dať ráčil,
Abys' nám blažené shliadanie s nimi vo večnosti popriať ráčil,
Teba prosíme, uslyš nás!

Abys' nám v hodinu smrti } Teba prosíme,
a súdu milostivý byť ráčil } uslyš nás!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta,
udeľ im pokoja!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta,
udeľ im pokoja!
Baránku Boží, ktorý snímaš hriechy sveta,
udeľ im pokoja večného!
Kriste, uslvš nás! Kriste, vyslyš nás!
(Otčenáš ... Zdravas ...)

Žalm 129.

Z hlbokosti volal som k Tebe, Pane: Pane, vyslyš hlas môj!

Nech sú uši Tvoje naklonené k hlasu modlitby mojej!

Ak na neprávosti pozorovať budeš, Pane: Pane, kto obstojí?

Ale u Teba je slutovanie: a pre zákon Tvoj dúfam v Tebe, Pane.

Očakáva a dúfa duša moja na slovo Jeho: dúfa duša moja v Pána.

Od bdenia ranného až do noci: dúfaj Izraelu v Pána.

Lebo u Pána je milosrdenstvo: a hojné u Neho vykúpenie.

On vykúpi Izraela zo všetkých neprávostí jeho.

Odpočinutie večné daj im, Pane: a svetlo večné nech im svieti.

Modlime sa:

Bože, všetkých verných Stvoriteľu a Vykupiteľu, ráč dať dušiam služobníkov a služobníc Svojich všetkých hriechov odpustenia, aby prehliadnutie, ktoré vždy žiadali, pobožnými prosbami obsiahnuť mohli.

Bože, rozdavaču milostí a milovníku spasenia ľudského, prosíme dobrotivosť Tvoju, abys' bratom, sestrám, príbuzným a dobrodincom spoločnosti našej, ktorí z tohoto sveta sa odobrali, na prímluvu blahoslavenej a neporušenej Panny Marie a všetkých svätých účastnosť večného blahoslavenstva dať ráčil. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

3 Otčenáše a Zdravasy.

V. Odpočinutie večné daj im, Pane!
R. A svetlo večné nech im svieti!
V. Nech odpočívajú v pokoji.
R. Amen.

Za † kňaza.

Daj, prosíme, ó, Pane, aby duša služobníka Tvojeho N. kňaza, ktorého si v tomto živote posvätným úradom ozdobil, v slávnom sídle nebeskom stále sa radovala. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Za † rodičov.

Bože, ktorý si nám otca a matku ctiť kázal, smiluj sa nad dušou otca (matky) mojeho (mojej); odpusť mu (jej) hriechy jeho (jej) a učiň, aby som ho (ju) v radosti večnej jasnosti spatril(a). Skrze Krista Pána nášeho. Amen.

Za nebohého.

Nakloň, Pane, ucho Svoje k prosbám našim, ktorými milosrdenstvo Tvoje pokorne žiadame, abys' dušu služobníka Svojeho N., ktorej si kázal z toho sveta vykročiť, vo vlasti pokoja a svetla nebeského osadiť a spoločenstva svätých Svojich účastnou učiniť ráčil. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Za nebohú.

Prosíme, ó, Pane, smiluj sa podľa milosrdenstva Svojho nad dušou služobnice Svojej N., a daj, aby od poškvŕn smrteľnosti očistená do ríše večného spasenia privedená bola. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Za viacej zomrelých.

Bože, ktorému je vlastnosťou smilovať sa vždycky a odpustiť; sľutuj sa nad du-

šami služobníkov a služobníc Svojich, a odpusť im všetky hriechy, aby od pút smrteľnosti oslobodené do života prejsť zaslúžily. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Za zomrelých v deň výročný.

Bože, Pane smilovania, daj dušiam služobníkov a služobníc Svojich, ktorých výročnú pamiatku smrti konáme, občerstvenia, blaženého odpočinku, a ráč ich prijať do stánkov svetla nebeského. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Modlitba na hrobitove.

Bohu vás porúčam, všetky verné duše! Daj vám odpočinutie Ježiš Kristus, Syn Boha živého, ktorý sa za naše a všetkých spasenie z nepoškvrnenej Panny Marie narodil a vás drahou krvou vykúpil. Požehnaj vás, od múk vás vysloboď, daj vám vstať v deň vzkriesenia a hrozného súdu, priveď vás k anjelom Svojim v nebesiach a daj vám so Sebou bez konca sa radovať. Amen.

Modlitba odpustková za zomrelých.

Kto rozjímajúc umučenie Pána, tieto modlitby nábožné sa pomodlí, získa 300 dní odpustkov denne a mesačne plnomocné odpustky s obyčajnými podmienkami. Pius VII. 6. febr. 1817.

5 ráz Otčenáš a Zdravas Maria (a zakaždým pridaj): Prosíme Ťa, ó, Pane, smiluj sa nad služobníkmi Svojimi, ktorých si drahou krvou Svojou vykúpil. Odpočinutie večné daj im, ó, Pane, a svetlo večné nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji. Amen.

Alebo:

5 ráz Otčenáš a Zdravas Maria (a zakaždým pridaj): Otče večný, skrze drahú krv Ježišovu, smiluj sa! Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti! Nech odpočívajú v pokoji. Amen.

Prosby za duše v očistci.

(Od sv. Alfonsa.)

Najsladší Ježišu, pre krvavý pot, ktorý si ronil v záhrade Getsemanskej, smiluj sa nad vernými dušami v očistci.

Odpoveď: Smiluj sa nad nimi, Pane; smiluj sa nad nimi!

Najsladší Ježišu, pre bolasti, ktoré si pri ukrutnom bičovaní Svojom trpel, smiluj sa nad nimi!

Odp. Smiluj sa atď.

Najsladší Ježišu, pre bolasti, ktoré si pri bolastnom tŕnim korunovaní Svojom trpel, smiluj sa nad nimi.

Odp. Smiluj sa atď.

Najsladší Ježišu, pre boľasti, ktoré si kríž na horu Kalvárie nesúci trpel, smiluj sa nad nimi!

Odp. Smiluj sa atď.

Najsladší Ježišu pre boľasti, ktoré si pri ukrutnom ukrižovaní Svojom trpel, smiluj sa nad nimi.

Odp. Smiluj sa atď.

Najsladší Ježišu, pre boľasti, ktoré si pri prehorkom Svojom smrteľnom zápase na kríži trpel, smiluj sa nad nimi.

Odp. Smiluj sa atď.

Najsladší Ježišu, pre nevýslovnú boľasť ktorú si trpel keď sa sv. duša Tvoja s telom lúčila, smiluj sa nad nimi.

Odp. Smiluj sa atď.

Poručme sa potom všetci dušiam v očistci, riekuc:

Ó, trpiace duše, teraz sme sa za vás modlili; vy však, ktoré ste Bohu tak milé a isté, že Ho už viac ztratiť nemôžete, orodujte teraz aj za nás úbohých, ktorí v stálom nebezpečenstve žijeme, že zahynieme a Boha navždy ztratíme.

Modlime sa:

Bože, rozdávaču odpustenia a milovníku ľudského spasenia, popraj, prosíme do-

brotivosť Tvoju, aby bratia, príbuzní a dobrodincovia naši, ktorí z tohoto sveta sa odobrali, na prímluvu blahoslavenej a neporušenej Panny Marie so všetkými svätými Tvojimi blaženosti večnej účastní boli. Skrze Krista, Pána nášeho. Amen.

Hrdinský skutok lásky k dušičkám v očistci.

Obetavá láska k dušičkám v očistci pohla mnoho šľachetných duší k tomu, že všetku smiernu cenu svojich dobrých skutkov, aj odpustky, ktoré by za celý svoj život získaly, venovaly dušičkám v očistci; mimo toho i každé zadosťučinenie, ktoré by iní za ich života i po ich smrti za ne obetovali, a samé sa ponechaly milosrdenstvu Božiemu. To je „hrdinský skutok lásky k dušičkám v očistci.“

Rimská sv. Stolica tento „hrdinský skutok lásky k dušičkám v očistci“ schválila a hojnými milosťami obdarila.

1. Duše, ktoré sa odhodlaly k tomuto hrdinskému skutku lásky, môžu každým sv. prijímaním získať plnomocné odpustky za dušičky v očistci. — 2. Plnomocné odpustky môžu získať každý pondelok, keď sú za duše v očistci nábožne prítomní na

omši svätej. Avšak na získanie plnomocných odpustkov potrebnô je pomodliť sa na úmysel sv. Otca aspoň 6-krát „Otčenáš a Zdravas Maria“. — 3. Môžu venovať dušičkám v očistci všetky odpustky, i tie, ktoré im ináč nemožno privlastniť.

Potrebné je poznamenať, že ten, kto tento hrdinský skutok lásky k dušičkám v očistci učiní, venuje im len smiernu cenu svojich dobrých skutkov, ale zásluhy svojich dobrých skutkov a ich prímluvnú cenu podržuje sebe. Nie je teda hrdinský obetovateľ menej milým Pánu Bohu, ani nezmenší svoju slávu v nebesiach: ba naopak týmto hrdinským skutkom lásky rozmnoží svoju večnú slávu; a zaiste mu bude Pán Ježiš milostivý v živote, i v hodinke smrti, i po smrti, lebo sám riekol: „Blahoslavení milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva.“ (Mat. 5, 7.)

Kto teda tento „hrdinský skutok lásky k dušičkám v očistci“ učinil, nech len kľudno sa modlí za seba, za svojich príbuzných, za niečo dobrého... a horlivo koná dobré skutky: tým stále rozmnožuje poklad svojich zásluh a stáva sa Pánu Bohu vždy milším a milším.

„Hrdinský skutok lásky k dušičkám v

očistci“ môže sa prejaviť asi týmto spôsobom:

„Môj Bože, vo spojení so zásluhami Pána Ježiša a najblahoslavenejšej Panny Marie, obetujem Ti za dušičky v očistci všetku smiernu cenu svojich dobrých skutkov aj všetky odpustky, ktoré získam, ako tiež aj všetky dobré skutky, ktoré iní za mňa za môjho života i po mojej smrti obetovať budú.

Túto obeť skladám do najčistejších rúk najblahoslavenejšej Panny Marie, aby podľa svojej materinskej dobroty a lásky s ňou naložila v prospech tých duší, ktoré sama chce vyslobodiť z múk očistcových.“

Odpustkové vzdychy za dušičky v očistci.

„Preto Ťa prosíme, pomôž dušiam, ktoré si drahou krvou vykúpil a ktoré dosiaľ nariekajú v plameni očistcovom.“

(Za každé 300 dní odp.)

„Odpočinutie večné daj im, Pane! A svetlo večné nech im svieti! Nech odpočívajú v pokoji! Amen.“

(Za každé 300 dní odp.)

ROZJÍMANIE NA KAŽDÝ DEŇ V TÝŽDNI.

(Od svätého Alfonsa.)

Rozjímanie na nedeľu.

O cieli človeka.

I. Rozjímaj, dušo moja, že ti Boh dal život, že ťa na obraz Svoj stvoril a to bez tvojej zásluhy a že ťa pri krste svätom za Svoje dieťa prijal. Viacej ťa miloval nežli otec a stvoril ťa, abys' Ho miloval(a), Jemu slúžil(a) a kedysi s tvári do tvári v nebi Naň sa díval(a). Nenarodil(a) si sa a nežiješ preto, abys' v rozkošiach život svoj trávil(a), abys' bol(a) bohatým (ou) a váženým(ou), abys' len jedol(la), pil(a) a spal(a), ako to nerozumné zvieratá činia, lež jedine preto si na svete, abys' Boha svojho miloval(a) a večne spasený(á) bol(a). Stvorené veci, ktoré ti Boh ku prospechu tvojmu poskytuje, majú ti pomáhať, abys' ten vznešený a večný cieľ dosiahol(la). Ó, ja nešťastný(á), že som prvej na iné veci myslel(a) a na jediný svoj cieľ zabudnul(a)! Otče môj, pre lásku Ježiša Krista učiň, aby som začal(a) život zcela nový a svätý, život, ktorý by sa so svätou vôľou Tvojou úplne srovnával.

II. Rozjímaj, aké trpké výčitky ti svedomie v hodinku smrti činiť bude, jestliže na to nebudeš pamätať, abys' Pánu Bohu slúžil(a). Aká to muka, až na sklonku života svojho poznáš, že ti v hodinu smrti zo všetkých majetkov zemských, zo všetkej cti, slávy a radovánok nič neostane, iba hŕstka prachu! Zhrozíš sa sám(a) nad sebou, že si pre veci malicherné a ničomné milosť Božiu a svoju jedinú nesmrteľnú dušu ztratil(a), že nie si v stave toto zlo znova napraviť a že nebudeš už mať kedy na cestu dobrú sa dať. Ó, jaké to zúfanie, jaké to trpké výčitky svedomia! — Vtedy poznáš, jak vzácny je čas — ale už bude neskoro — ó, jako rád(a) bys' ho svojou vlastnou krvou vykúpil(a), lež — ó, nešťastníku(ná)! — márne budú tvoje vzdychy. Ó, hrozný deň tým, ktorí Pánu Bohu neslúžili a Ho nemilovali!

III. Rozjímaj, ako ľudia tento dôležitý cieľ zanedbávajú. O tom premýšľajú, jako by si majetky nashromaždili, na to myslia, ako by hodovali, sa zabávali: slovom, aby dobré časy mali — ale aby Pánu Bohu slúžili, o to sa nestarajú. Na to úplne zabúdajú, aby svoju dušu spasili. Večný cieľ im je malichernosťou. Ó, človeče, jak velikú prácu si nakladáš, abys'

na veky zahynul, ale ničoho nepodnikáš, čím by si dušu svoju spasil! Takým spôsobom väčšina ľudí hodujúcich, spievajúcich, tancujúcich a hrajúcich do pekiel ubieha! Bár by vedeli a uvážili, čo je to peklo! Ó, človeče! jak veľmi na tom pracuješ, aby si zahynul, ale pre spasenie svoje ničoho nečiníš!

Pisár ktoréhosi kráľa pravil na smrteľnej posteli: Ó, ja nešťastný! jak mnoho papieru som popísal, ale ani jedinú stránku som nenapísal, na ktorej by bol svoje hriechy poznačil, aby som dobrú spoveď vykonal! — Ale načo tieto vzdychy, toto bedákanie? Či neprispievajú ešte k väčšej zúfalosti? Ó, bár by si zo škody iných zmúdrel(a), bár by si sa o večné spasenie svoje staral(a), abys' kedysi do zúfalstva neupadol(la)!

Pamätaj, že všetko, čo činíš, mluvíš a myslíš dľa vôle svojej a nie dľa vôle Božej, pre večnosť je ztratené. Nože, je už čas, aby si život svoj napravil(a). Ako? Či hádam len vtedy hodláš z mrákot sa prebrať, keď už smrť bude na teba dorážať, keď sa pred bránou večnosti a na pokraji priepasti pekelnej nachádzaš? Ó, vtedy nebude už času, ani príležitosti, abys' chybu svoju napravil(a). Ó, Bože môj, ráč mňa zachovať!

Milujem Ťa nado všetko! Ľutujem nado všetko, že som Ťa hneval(a)! Ó, Maria, nádej moja, pros za mňa u Ježiša Krista!

Rozjímanie na pondelok.

O dôležitosti tohoto cieľa.

I. Rozjímaj dušo moja! jak mnoho záleží na tom, abys' vznešený cieľ svoj dosiahol(la)! Ak ho dosiahneš, budeš spasený (á), večne blažený(á), na tele i na duši dostane sa ti všetkého dobrého vo svrchovanej miere; ale jak ho nedosiahneš, všetkému je koniec — ztratíš dušu i telo, nebo i Boha, budeš na veky zavrhnutý(á) a zatratený(á). — Toto je dielo nad mieru dôležité, jediné potrebné zamestnanie: *Pánu Bohu slúžiť a dušu svoju spasiť.* Milý kresťane, nehovor, že teda: teraz ešte chcem náruživostiam svojim hovieť, potom Pánu Bohu sa oddám a dúfam, že spasený(á) budem. — Nepravou tou nádejou mnohí sa už oklamali a do pekla uvrhli, ktorí tú reč viedli, teraz však už zatratení — žiadné im už nekynie spasenie. Ktorý človek by chcel byť zavrhnutý? Lež Boh zlorečí tomu, kto hreší spoliehajúc sa na Jeho milosrdenstvo. „Zlorečený buď človek, ktorý v nádeji hreší.“ — Ty hovoríš: tento hriech spácham

a potom sa z neho vyspovedám. Ale kto vie, či budeš mať na to času? Kto ti za to ručí, že po hriechu spáchanom hneď neumreš? Ztratíš milosť Božiu, a čo sa stane, jak ju viacej nenajdeš? — Boh preukazuje milosrdenstvo tomu, kto sa Ho bojí, nie však tomu, kto Ním pohŕda. „A on sa smilúva nad tými, ktorí sa ho boja“ (Luk. 1, 50.). Nehovor: všetko jedno, či sa z dvoch alebo z troch hriechov spovedám! Oj, nie! lebo dva hriechy odpustí ti Boh, ale či aj ten tretí? — Boh shovieva dlho, ale nie vždy: „V plnosti hriechu potrestal“ (II. Mach. 6, 14.). Ak miera je dovŕšená, neodpustí viacej Boh, lež náhlo tresce hriešnika smrťou a zavržením. Klesá z hriechu do hriechu, až konečne do pekla padne — čo je trestom horším, nežli smrť sama. Ó, bratu môj, (sestro moja), uváž, čo teraz čítaš. Nehreš viacej a oddaj sa Pánu Bohu! Boj sa, aby toto nebolo poslednou výstrahou, ktorú ti Boh dáva. Dosť je už toho, čím si sa Ho až dosaváď naurážal(a). Tras a strachuj sa, že ti Boh už neodpustí, jak Ho ešte raz urazíš. Hľa, ide o dušu tvoju, o celú večnosť tvoju! Táto vážna spomienka na večnosť primäla mnohých, že sa sveta úplne zriekli a v zátiší kláštornom, na púšťach a v jaskyniach život svoj trávili. Ó,

ja úbohý(á)! ó, jak mnoho hriechov som už spáchal(a)! Srdce moje zarmútené, duša stiesnená, peklo som zaslúžil(a), Boha ztratil(a)! Ó, Bože a Otče môj! spoj ma so Sebou láskou Svojou!

II. Rozjímaj, ako ľudia toto dielo jedine dôležité veľmi zanedbávajú. Myslia na všetko, len nie na svoje spasenie. Ku všetkému majú čas, len pre Boha nie. Povedz svetákovi, aby častejšie prijímal sv. sviatosti, aby pôl hodinky rozjímal, odpovie ti: Mám dietky, príbuzných, mám hospodárstvo a iné dôležité veci. Ó, môj Bože, či ale nemáš aj duše? Užívaj svoje bohatstvo, svolaj dietky a príbuzných, či ti pomôžu v hodinku smrti, alebo vyslobodia ťa z pekla, keď budeš doň zavrhnutý(á)? Nelichoť sám(a) sebe, že môžeš Bohu a svetu slúžiť, raj i hriech zároveň spojiť. Na spasení duše svojej pracovať nenie vecou ľahkou, ktorá by sa dľa ľúbosti odbaviť dala; násilie si musíš činiť, ak chceš korunu slávy dosiahnuť. Ó, jak mnoho kresťanov sa oklamalo. Kojili sa nádejou, že neskôr ešte budú môcť slúžiť Pánu Bohu a že spasenia dôjdu, a teraz sú už v pekle: Jaká to pošetilosť! zamestnávať sa vždy vecami pominuteľnými a večné zanedbávať Spomni si, že náhle zo sveta vykročíš a do domu

večnosti sa odoberieš. Beda ti na veky, jak budeš zatratený(á)! Lebo potom ti nikto nepomôže!

III. Rozjímaj, ó, kresťanská dušo! a riekni sama k sebe: Mám jedinú dušu a jestli ztratím túto, o všetko som prišiel(la); mám len jednu nesmrteľnú dušu, keby som i celý svet získal(a) a na duši tejto nesmrteľnej škodu utrpel(a), čo mi to osoží? — Keby i chýrečným(ou) mužom (ženou) bol(a) a jedinú svoju dušu ztratil (a), čo mi to bude platné? Keby sebe majetky nashromaždil(a) a dom svoj rozšíril(a), aby dietky dobre zaopatril(a) a pri tom svoju jedinú dušu nespasil(a), čo by mi to pomohlo? Čo osožila svetská sláva, zábavy a márnivosť mnohým, ktorí predtým žili, teraz však sú prach a popol a korisťou pekla? Keď duša náleží mne, jestli mám len jednu-jedinú dušu, ktorá raz zatratená, na veky vekov zatratená bude, vtedy zaiste mojou dôležitou povinnosťou je, abych sa o ňu staral(a) a ju spasil(a). — Toto je vec, na ktorej veľmi mnoho záleží! Ide tu o to, či budem večne spasený (á) — alebo večne zatratený(á).

Ó, môj Bože! priznávam sa a všetok (ka) som zahanbený(á), že až dosiaľ ako slepý(á) som si počínal(a), keď som Te-

ba opustil(a). Nemyslel(a) som na to, aby dušu svoju spasil(a). Spas ma, ó, Otče môj! pre lásku Krista Ježiša. Spokojný (á) som, bár aj všetko ztratím, len keď Teba neztratím, ó, Bože môj! Maria, nádej moja, spas ma Svojou prímluvou!

Rozjímanie na utorok:

O hriechu smrteľnom.

I. Rozjímaj, že ťa Boh stvoril, aby si Ho miloval(a). Ty si sa ale proti Nemu s nevďačnosťou temer pekelnou vzbúril(a), nepriateľsky si sa proti Nemu choval(a). Jeho milosťou a priateľstvom si opovrhoval(a). Ačkoľvek si vedel(a), že každým hriechom Boha hneváš a urážaš, predsa si ho spáchal(a). Čo činí hriešnik? Odvracia sa od Boha, opovrhuje Ním, pozdvihuje ruku proti Nemu, zarmucuje srdce Božie! „A trápili Jeho ducha svätého“ (Is. 63, 10.). Kto hreší, mluví k Bohu, nie slovom, lež skutkom: „Odstúp odo mňa, nechcem Ťa poslúchať a Tebe slúžiť, neuznávam Ťa za svojho Pána, za svojho Boha; chlipnosť, zisk, tá alebo oná vec buď mojím bohom.“ — Tak si mluvil(a), kedykoľvek si nejaké stvorenie nad Boha miloval(a). — Sv. Maria Magdalena z Pazzi

nemohla uveriť, že by kresťan vedome smrteľný hriech spáchať mohol. A čo ty na to povieš, priateľu (priateľkyňo) milý(á), jak mnoho hriechov si už spáchal (a)? Ó, Bože, odpusť mi a buď mi milostivý! Tvoju neskonalú dobrotu som urážal (a). Nenávidím hriechy svoje, milujem Ťa a ľutujem, že som Ťa rozhneval(a), ó, Bože, všetkej lásky najhodnejší!

II. Rozjímaj, ako Boh k tebe mluvil, keď si hrešil: „Synu môj! (dcéro moja)! ja som Boh tvoj, teba som z ničoho stvoril a krvou svojou vykúpil. Zakazujem ti tento hriech spáchať pod ztratou milosti mojej.“ Ale ty hrešivší(a) takto si mluvil(a) k Bohu: „Pane, nechcem Ťa poslúchať. táto zábava mi je milšia. Nezáleží mi mnoho na tom, či sa hneváš na mňa a že ztratím milosť Tvoju.“ — Ty si pravil: nechcem slúžiť.

Ó, Bože môj, ako často som tak učinil (a)! A Ty si ma trpel? Ó, keby som bol(a) prv umrel(a), jako Teba rozhneval(a)! Nechcem Ťa už hnevať. chcem Ťa milovať, ó, neskonalá dobroto! Udeľ mi dar vytrvanlivosti, daj mi svoju svätú lásku!

III. Rozjímaj, že hriechy, keď istý počet dosiahnu, Boha donucujú, aby hriešniak(cu) opustil. Pán čaká trpelive, aby

ho v plnosti hriechu potrestal, až príde deň súdny. (2. kn. Mach. 3, 14.) Keď budeš teda znova pokúšaný(á) ku hriechu, bratu môj, (sestro moja), nehovor: „Veď sa z toho zasa vyspovedám.“ Čože, keby ťa Boh zo sveta povolal? Keby ťa zcela opustil? Čo by z teba bolo po celú večnosť? Týmto spôsobom mnoho ich už zahynulo! Dúfali v odpustenie, ale posledná hodina ich opustila, a boli na veky zavržení. Ó, chvej sa a strachuj, aby sa i tebe tak neprihodilo. Kto dobrotu Božiu, ku hriechu zneužíva, nehodný je milosrdenstva. Tebe Boh už toľko hriechov odpustil! Máš sa veru preto čo báť, že ti Boh hriech, kebys' ho budúcne spáchal(a), už neodpustí. Ďakuj Mu, že na teba až dosiaľ s milosťou Svojou čakal, a pevne si umieň, že radšej chceš umrieť, než znova hriechu sa dopustiť.

Od dneska buď mojou rečou: Pane, dosť už; budúcne nechcem Ťa už hnevať, Ty to nezasluhuješ. Nech žijem jedine preto, aby Ťa miloval(a) a hriechy svoje oplakával(a). Ľutujem z celého srdca svojho, že som Ťa obrážal(a). Ó, Ježišu môj! Teba chcem milovať, ráč ma posilniť! Ó, Maria, Matko moja, vypros mi sily a prispej mi k pomoci!

Rozjímanie na stredu:

O smrti.

1. Rozjímaj, že tento život jeden raz sa ukončí. Rozsudok je už vynesený! Zomrieť musíš. Docela isto umreš, ale nevieš, kedy. Nenie mnoho treba, abys' umrel(a). Môže ti niektorá žila prasknúť, alebo silný kašeľ ťa zadusiť; chrlenie krvi, jedovaté zviera, žimnica, pichnutie, rana, povodeň, zemetrasenie, blesk — všetko to môže ťa okamžite života pozbaviť. Smrť ťa prekvapí, ani sa toho nenazdáš. Jak mnohých našli ráno mŕtvych! Či sa nemôže i tebe tak stať? Jak mnohí, umreli už a umierajú náhlo, ačkoľvek sa im to nemožným zdalo, a keď vo hriechu zomreli, kde sú teraz a kde budú po celú večnosť? — Ale, nech sa vec má, jako chce, isté je, že príde raz doba, v ktorej pre teba bude noc a dňa sa viacej nedočkáš; — nastane deň — a noci sa už nedočkáš. „Prídem", hovorí Kristus Pán, „ako zlodej náhle a nenazdajky". — Napomína ťa, dokiaľ máš čas, lebo spasenie tvoje miluje. Dbaj na dobrotivého Boha! Buď ti Jeho výstraha na prospech. Priprav sa, abys' dobre zomrel(a), prv nežli sa smrť dostaví! Buď pripravený(á). Potom nebudeš mať kedy sa pripraviť, ale

už teraz musíš byť pripravený(á). Isté je, že zomrieť musíš. Divadlo tohoto sveta i pre teba sa ukončí, a nevieš, kedy. Kto vie, či za rok, či za mesiac; ba či ešte zajtra budeš živý(á)? Ó môj Ježišu, osviet ma a odpusť mi!

II. Rozjímaj, ako ti bude v hodinku smrti. Budeš na smrteľnej posteli, kňaz príde k tebe, aby ťa v poslednom zápase posilnil. Tvoji príbuzní budú pri tebe plakať. Pri hlave tvojej bude kríž, hromničná sviečka u nôh, ty budeš, na prahu večnosti. Hlavu budeš mať plnú bolasti, oči zakalené, jazyk spálený, hrdlo vyschlé, prsá stiesnené, krv vystydlú, telo, kosť a kožu, srdce ochablé! Všetko opustíš, chudobný (á) a nahý(á) uložený(á) budeš do hrobu, abys' tam zhnil(a) a sprachnivel(a). Červi a chrobáci ohryzú a zožerú telo tvoje, nezostanú z teba iba holé kosti a hŕstka prachu — a nič viacej. Otvor hrob a pohliadni, čo je z toho boháča, z oného lakomca, z tej márnomyseľnej ženy? Tak sa končí život! V hodinu smrti obklopia ťa zlí duchovia, ktorí ti všetky hriechy od mladosti spáchané pred oči stavať budú. Teraz síce zakrýva a vymlúva diabol vinu tvoju, aby ťa ku hriechu sviedol, luže ti, že márnivosť, chlipnosť, dôvernosť, zášť nenie veľkým

hriechom, že vo spoločnosti zlý úmyseľ nemáš, ale v hodinku smrti všetky tvoje hriechy odkryje. — A až vôjdeš do večnosti, vtedy poznáš, aké veliké je to zlo, rozhnevať svrchovaného Boha. Teraz teda, zakiaľ máš čas, a môžeš, zahoj ranu svoju, lebo neskôr nebudeš mať kedy.

III. Rozjímaj, že smrť je také okamženie, od ktorého celá večnosť závisí. Tu leží človek a už-už skonáva a stojí na prahu do dvoch večností, jednej blaženej, druhej nešťastnej. Od posledného okamženia závisí celá večnosť jeho. Buď bude duša večne blažená, buď na veky zavrhnutá. Ó, posledný koniec! Ó, posledné okamženie, na ktorom celá večnosť záleží! Buď večná sláva, buď večné muky, večná radosť, alebo večné zúfanie! Večnosť všetkého dobra, alebo večnosť všetkého zla, — večné nebo, alebo večné peklo. — Slovom, jestli budeš v poslednom okamihu spasený, nebudeš už mať žiadnej žalosti, budeš vždy spokojný(á) a šťastlivý(á); ale keď prijdeš o svoje spasenie a budeš zatratený(á), vtedy budeš navždy nešťastný(á) a plný(á) zúfalstva: a to dotiaľ, dokiaľ Boh bude Bohom. V hodinku smrti poznáš, čo je nebo, peklo, hriech, čo je rozhnevať Boha a zákonom Jeho opovrhovať, vo spo-

vednici hriechy zamlčovať, cudzí majetok neprinavrátiť. Ó, ja nešťastný(á)! — povie umierajúci(a) — v niekoľkých okamženiach budem pred Bohom stáť! Aký rozsudok bude nado mnou vyrečený? Kam prídem, do neba či do pekla? Budem sa radovať s anjelmi alebo sa trápiť so zatratencami? Budem dedičom(kou) kráľovstva Božieho, alebo otrokom diablovým? Beda mne, hneď sa to dozviem a kam teraz prijdem, tam budem bydliť cez celú večnosť! Ó, čo bude zo mňa o niekoľko hodín, o niekoľko okamžení? Čo bude zo mňa, jestli dané pohoršenie nenapravím, cudzí majetok neprinavrátim a utŕhania na cti neodvolám? Jestli svojim nepriateľom neodpustím, jestli sa dobre spovedať nebudem? Tisíckráť budeš zlorečiť tomu dňu, v ktorom si hrešil(a), budeš preklínať tú rozkoš a pomstu — ale už bude neskoro — všetko márne: lebo to všetko budeš konať z bojazlivosti pred trestom a nie z lásky k Pánu Bohu. — Ó, Pane! Hľa, včuľ hneď vraciam sa k Tebe, nechcem čakať až na poslednú hodinku smrti. Včuľ Ťa milujem! Objímam Ťa a v objatí Tvojom chcem umrieť! Ó, Maria, Matko moja! Bár by umrel(a) pod Tvojou mocnou ochranou, prispej mi k pomoci v onom okamžení! Amen.

Rozjímanie na štvrtok:

O poslednom súde.

I. Rozjímaj, že duša, sotva z tela vyjde, už sa najde pred súdnou stolicou Kristovou, aby súdená bola. Sudcom je všemožúci, tebou zneuctený a velice rozhnevaný Boh. Žalujú na teba zlí duchovia, tvoji nepriatelia. Tvoje hriechy sú predmetom súdu. Rozsudok je neodvolateľný. Trest je peklo. Tam ťa nikto nezastane, ani tvoji súdruhovia, ani príbuzní, ani priatelia. Budeš sám(a) a sám(a). Nikto nebude prostredníkom medzi tebou a Bohom. Vtedy poznáš všetku ohavnosť hriechov svojich, bez toho, že by si ich mohol(la) vyhovárať, ako to včuľ činíš. Všetky hriechy, ktoré si spáchal(a) myšlienkami, slovami, žiadosťami, skutkami, opustením dobrého a pohoršením, vyšetrí sudca.

Všetko musí byť vážené na váhe Božskej spravodlivosti — a keby si bol(a) len v jednej veci vinným(ou), budeš naveky zatratený(á). Ó, Ježišu môj a Sudca môj! odpusť mi skôr, než ma súdiť budeš.

II. Rozjímaj, ako Kristus Pán všetky národy v údolí Josafatskom súdiť bude a jako všetci z hrobov svojich povstanú, aby každý bol podľa skutkov svojich buď

odmenený, buď potrestaný. Rozváž si, jak budeš zatratený(á), znova vezmeš na seba toto telo svoje, ktoré nešťastnej duši tvojej večným žalárom bude. Pri tomto smutnom stretnutí bude duša telu a telo duši zlorečiť. Včuľ vyhľadávajú spolu zapovedané rozkoše, po smrti však budú naveky spolu spojené, aby sa vospolok mučily. Naopak, jestli budeš spasený(á), vtedy vstane telo tvoje do cela krásné, trápenia neschopné, celé sa skvúce a ožiarené, a budeš podľa tela i duše večné radosti požívať. Tak sa skončí divadlo tohoto sveta. Všetka sláva a nádhera svetská pominie, všetkému bude navždy koniec, len dve večnosti budú trvať: večná sláva — večný trest, večnosť blažená — večnosť nešťastná, večné radosti — večné muky; v nebi budú spravodliví, v pekle hriešnici! — Beda tomu, kto miloval svet a pre biedné rozkoše svetské ztratil všetko; povedám všetko, dušu, telo, nebo i Boha!

III. Rozjímaj o rozsudku večnom. Kristus Pán ako Sudca obráti sa k zavržencom a osloví ich: Koniec vám, nevďačníci! Hodina moja už prišla, hodina pravdy a spravodlivosti, hodina hnevu a trestu. Odídite odo mňa, zlorečení! Kliatbu ste milovali, kliatba vás včuľ stíha! Zlorečení buď-

te naveky! Odídite a odstúpte odo mňa! zbavení všetkého dobrého a vydaní všetkým mukám, odídite do ohňa večného! „Vzdiaľte sa odo mňa, zlorečení, do ohňa večného.“ (Mat. 25, 41.)

Potom obrátí sa Kristus Pán k vyvoleným Svojim a takto k nim premluví: „Poďte, dietky moje požehnané! poďte a vládnite kráľovstvom, pripraveným vám od ustanovenia sveta! poďte. Ale už vás nevolám, aby ste s krížom za mnou šli, ale aby ste so mnou boli korunovaní! Poďte, aby ste boli dedičmi mojich bohatství, účastníkmi mojej slávy. Poďte, aby ste milosrdenstvo moje naveky vychvaľovali. Poďte z vyhnanstva do vlasti, zo zármutku k radosti, zo slzavého údolia k jasaniu, z trápenia k večnému odpočinku! Poďte, požehnaní Otca môjho! vládnite kráľovstvom vám pripraveným“.

Ježišu môj, aj ja dúfam, že medzi požehnanými Tvojimi budem. Milujem Ťa nado všetko, žehnaj ma od tejto chvíle! — Požehnaj i Ty mňa, Matko moja, Panenko Maria!

Rozjímanie na piatok:

O pekle.

I. Rozjímaj, že peklo je miesto, kde zatratenci večne trápení budú a kde oheň

neustále horí. Do tohoto ohnivého miesta zatratení sú uvržení. Každý smysel bude mať svoju zvláštnu trýzeň, ktorá sa ani vysloviť, ani opísať nedá a trvať bude večne. — Preto plačú a bedákajú, vyjú a zúfajú tí nešťastní naveky — sú trápení mukami večnými a nevýslovnými: ale nenie a nebude nikoho, kto by im uľahčil, kto by ich potešil. Ó, peklo, ó, peklo! Mnohí neveria v peklo, až sami sa presvedčia, aké hrozné je peklo. Čo ty na to povieš, dušo milá? Kebys teraz mal(a) umrieť, kam bys asi prišiel(la)? Netrúfaš si žeravé uhlie na ruke udržať, — a trúfal(a) by si sebe v tom zožierajúcom, ohnivom mori prebývať, kde budeš bez všetkej útechy a od všetkých naveky opustený(á)?

II. Rozjímaj včuľ o mukách duševných v pekle. Pamäť bude vždy trápená výčitkami svedomia. Červík ten zavržencov neustále hryzúci vždy im vytýka, že len pre okamžitú rozkoš sú zatratení! Ó, Bože, jako im budú pripadať tie okamžité rozkoše za sto, za tisíc milionov rokov v pekle? Červík ten im bude pripomínať čas, ktorého im Boh ku spaseniu poskytoval, príležitosti, ktoré ku spaseniu svojmu použiť mohli, dobré príklady svojich priateľov, predsavzatia učinené, ale nevykonané. Po-

tom uznajú, že im už nemožno uniknúť večnému jejich trápeniu. Ó, Bože! jaké to bude dvojnásobné peklo! — Vôli bude vždy odopierano, nebude mať nikdy, čo by si žiadala, vždy bude mať, čo nechce, trápenia totiž všemožné. Rozum pozná, jak veliké dobro ztratil: nebo a Boha. — Ó, Bože, odpusť mi pre lásku Ježiša Krista!

III. Hriešniku(co)! teraz ti na tom nezáleží, či ztratíš nebo a Boha, či nie. Ale poznáš svoju slepotu, až uvidíš víťaznú slávu a blaženosť vyvolencov. Ty však budeš vylúčený(á) z onej vlasti svätej, vylúčený(á) od velebnej tvári Božej, zo spoločnosti Marie Panny, anjelov a svätých. Vtedy budeš zúfale volať: Ó, nebo, ó, miesto večných radostí! Ó, Bože, ó, dobroto neskonalá! Ty nie si môj a nikdy môj nebudeš! — Čiň pokánie! Naprav život svoj! — Nečakaj, až už nebudeš mať kedy. Oddaj sa docela Pánu Bohu! — Začni Ho vskutku milovať! — Pros Ježiša, — pros Pannu Mariu, aby sa nad tebou smilovali.

I. Rozjímanie na sobotu:

O večnosti trestu.

I. Rozjímaj, že peklo nemá konca a že tam zatratenci všetkie muky, a to večne

trpieť budú. Pominie sto, pominie tisíc rokov, a peklo jako by sa teraz začalo. Uplynie stotisíc, sto millionov a tisíc millionov rokov a storočí, a peklo bude ešte, jako by sa teraz začalo. Keby v túto hodinu anjel niektorému zatratencovi zvestoval, že ho Boh z pekla vyslobodí, ale až toľko millionov storočí uplynie, koľko je kvapôk vo vodách, lístia na stromoch, piesku v mori a na zemi — zvesť tá by zatratenca viacej potešila, nežli bol(a) by si ty potešený(á) keby ti oznámené bolo, že si sa stal(a) kráľom (kráľovnou) ríše mocnej. Lebo zavrženec by sebe pomyslel: pravda, že mnohé, mnohé storočia uplynú, ale predsa konečne nadíde doba, kde sa všetko skončí. Áno, jeden raz uplynú všetkie tieto storočia — ale peklo započne sa vždy na novo. Všetkie tieto storočia toľkokráť sa zmnohonásobia, koľko je piesku, kvapôk, lístia — peklo opäť znova sa začne. Každý zatratenec, keby možno bolo, učinil by s Bohom túto smluvu: Pane, rozmnož, ako sa Ti ľúbi, muky moje, predĺž ich, dokiaľ chceš; len raz im ustáť koniec a budem spokojný(á). Ale darmo, tohoto konca nebude nikdy, nikdy! — Ale snáď úbohý zatratenec sám seba bude mámiť a sebe lichotiť, rieknuc: Kto vie, azda sa Boh predsa jedného dňa nado mnou smiluje a z pekla ma vyslobo-

dí? — Ó, nie! Zatratenec bude mať rozsudok svojho večného zavrženia vždy pred očami a bude mluviť: Ó, tedy nikdy neukončia sa muky tieto, ktoré teraz trpím! Nikdy neuhasne oheň tento! Nikdy nebude mať konca zármutok tento a bedákanie! Nikdy, nikdy, nikdy! Ó, večnosť, ó, peklo! Ó, jak je to možné, že človek v teba verí a predsa hreší, a predsa v hriechu zotrvávať chce?

II. Milý(á) brate, (sestro)! Daj pozor a uvažuj, že peklo je i pre teba, jestli hrešiť budeš. Už horí ten oheň hrozný a strašný pod nohami tvojima. Ó, práve, čo toto čítaš, jak mnoho duší do neho padá! Považ, aj ty jedenkráť sa tam dostaneš, ak to zaslúžiš, a že z pekla nieto žiadneho vyslobodenia. Ak si už zaslúžil(a) tedy peklo pre hriech smrteľný, ďakuj Pánu Bohu, že ťa doň ešte neuvrhol, obráť sa hneď k Bohu a polepši svoj život, oplakávaj hriechy a užívaj všetkie vhodné prostriedky, aby si bol(a) spasený(á). Spovedaj sa často, každodenne konaj duchovné čítanie a jak môžeš, i modli sa denne ruženec ku cti Panny Marie, buď vrúcnym ctiteľom(kou) tejto blahoslavenej a nepoškvrnenej Panny, posti sa v sobotu na Jej česť, odporuj pokušeniam, vzývajúc neustále najsladšie mená Ježiš a Maria; chráň sa príležitosti ku hrie-

chu — a jak ťa Boh volá, abys' i svet opustil(a), učiň tak!

Ó, všetko, čo činíš, abys' mukám večným vyhnul(a) je pramálo, áno, skoro ničím. „Žiadna istota nemie príliš veliká, keď ide o večnosť". hovorí sv. Bernard. Aby sme si na isto večnosť zabezpečili, tu opatrnosti nezbýva.

Pomysli si, jak mnoho pustovníkov do jaskýň a na púšť sa odobralo, aby neprišli do pekla. A čo ty činíš, ktorý(á) si už často razy peklo zaslúžil(a)? Daj pozor, abys' nebol(a) zatratený(á).

Oddaj sa už raz Pánu Bohu a riekni Jemu: Pane; hľa, chcem všetko učiniť, čo odo mňa žiadaš: Ó, Panno Maria, prispej mi ku pomoci.

II. Rozjímanie na sobotu:

O nebi.

I. Znášajme trpelivo všetky bolesti tohoto života a obetujme ich Pánu Bohu; spojujme sa s utrpením, ktorému sa Pán Ježiš s lásky k nám podrobil. Dodávajme si dôvery častým vzpomínaním na nebeskú odmenu. Raz všetko vezme koniec: úzkosti, bolesti, prenasledovanie, bieda, starosti, — a jestli dosiahneme spasenie, všetko sa premení v nevýslovnú radosť. Božský Spa-

siteľ sám takto nám dodáva dôvery, keď praví: „Váš zarmútok premení sa na radosť“. (Ján 16, 20.). Rozjímajme teda o sláve nebeskej. Ale čo môžeme o nej povedať, keď ani najosvietenejší svätí neboli v stave nám opísať radosti, ktoré Pán Boh pripravil svojim verným služobníkom? Sám kráľ Dávid nemohol nám o nebi iného riecť, leda že zasluhuje, aby sme čo najvrúcnejšie po ňom túžili: „Jak sú milené Tvoje stánky, Pane zástupov: Túži a omdlieva mi duša po pitvoroch Pánových“ (Žalm 83, 1.). — „Ale, aspoň ty, sv. Pavle, ktorý si bol vytrhnutý až do tretieho neba, povedz nám, čo si tam videl!?“ To je nemožné, odpovedal sv. apoštol; lebo radosti nebeské sú tajomstvom, o ktorých človeku nemožno vyprávať. Sú tak veľké, že ich len ten chápe, kto ich požíva. Len to môžem povedať, že „ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani do srdca ľudského nevstúpilo, čo Boh prihotovil tým, ktorí ho milujú“ (I. Kor. 2, 9.). Nik na svete ani nevidel, ani nepočul, ani netušil radosti, ktoré Pán Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú.

Sv. Bernard, hovoriac o nebeskom raji, praví: „Priateľu, keď praješ si vidieť, čo najdeš v nebesiach: veď, že v tejto blaženej vlasti nenie ničoho, čo by sa ti neľúbilo a je všetko, po čom môžeš zatúžiť.“

Jakmile duša vkročí do neba, nebude mať ničoho, čo by ju zarmucovalo: „Boh sotre všelikú slzu s ich očí, a smrti viac nebude, ani smútku, ani kriku, ani bolesti nebude viac, lebo prvé pominulo“ (Zjav. 21, 4.). Nebude už smrti, nebude bolesti, nebude chorôb, ani chudoby, ani nepohodlia, ani striedania sa dňa a noci, tepla a zimy: tam bude stále jasný deň, stále kvetnaté jaro. Tam nebude ani prenasledovania, ani závisti, ani strachu pred večným zatratením; lebo duše v milosti Božej utvrdené nebudú môcť hrešiť a ztratiť Pána Boha.

II. V nebi budú mať blahoslavení všetko, čo si budú priať. „Hľa, všetko činím novým“ (Zjav. 21, 5.). Tam bude všetko nové: nové krásy, nové rozkoše, nové radosti. Naše oko bude nasýtené pohľadom na nebeský Jeruzalem, mesto tak krásné, na anjelov a svätých, na krásu najblahoslavenejšej Panny Marie a predovšetkým na krásu Pána Ježiša. Nasýtený bude náš sluch rajskou harmoniou a spevami svätých. Každý z našich smyslov bude mať svoju blaženosť.

Ale rozkoše, o ktorých sme dosiaľ uvažovali, sú tie najmenšie vo vlasti nebeskej. Čo nebo činí nebom, je, že nebešťania hľadia na Pána Boha z tvári do tvári a milujú Ho celou svojou bytosťou. Odmena, ktorú

nám Pán Boh sľubuje, nie sú ľúbežnosti a harmonie a iné prednosti nebeského Jeruzalema: ale hlavnou odmenou je Pán Boh sám. „Ja som tvojím ochrancom, a tvoja odplata veľmi veľká“ (I. Mojž. 15, 1.). Sv. Augustín praví, keby Pán Boh ukázal zatratencom v pekle svoju krásu, že peklo samo by sa premenilo v raj. Duša hľadiaca na Božiu krásu, bude tak roznietená a opojená láskou Božou, že sa, takrečeno, ztratí v Bohu, úplne zabudne na seba a nebude myslieť na nič iného, leda aby milovala a chválila Pána Boha, ono nesmierne Dobro, ktoré má a bude mať na veky bez strachu, že by ho mohla ztratiť. Toto hľadenie na Pána Boha učiní blahoslavencov úplne a dokonále blaženými. Pohrúžia sa, takrečeno, do mora nesmiernej blaženosti Božej, opoja sa nevýslovnou radosťou, ako čítame v Žalme 35.: „Opojení budú z hojnosti domu Tvojho: a prúdom rozkoše svojej napájať ich budeš.“ (v. 9.)

Myslíme často na nebo, obzvlášte v súženiach a trápeniach: všetko je nepatrné, áno nenie skoro ničím, keď srovnáme všetko s odmenou, ktorú nám Pán Boh prisľúbil, keď mu verní zostaneme. Sv. Pavel píše: „Tak myslím, že trápenia terajšieho času nie sú hodné tej budúcej slávy, ktorá sa zjaví na nás“ (Rím 8, 18.).

ČASŤ II.

POUČENIE O VIERE A O POVINNOSTIACH JEDNOTLIVÝCH STAVOV.

I.

Poučenie o viere.

Úvodom.

Za našej „osvietenej“ doby zkusujeme u premnohých ľudí hroznú nevedomosť sv. náboženstva. Premnohí ľudia sotva si uvedomia, že Boh je; neznajú dokonalosti Božie; nevedia, prečo sú na zemi; nevedia, kto je Ježiš Kristus; akú úlohu a jakú právomoc má katolícka cirkev, Kristom Pánom založená; nevedia, koľko je Božích a cirkevných prikázaní, koľko sviatosti a čo je potrebné k dôstojnému hodnému prijatiu svätých sviatostí. Premnohí neznajú povinnosti svojho stavu, povinnosti k P. Bohu, k rodičom, k dietkam, k bližnému, k sebe samým.

S touto nevedomosťou stretáme sa nielen u prostých, neučených ľudí, ale nezriedka i u ľudí ináč vzdelaných a vo svojom obore vynikajúcich.

Pravdy katolíckeho náboženstva znať a nimi sa zpravovať je zo všetkých vecí najdôležitejšou, lebo: čo je na plat človeku, keby i celý svet znal a získal, ale ujmu trpel by na svojej duši?

Obzvlášte však je potrebná táto znalosť náboženstva rodičom a vychovávateľom mládeže; lebo títo sú povinní, sverené im dietky v katolíckom náboženstve vyučovať a vychovávať. Preto Písmo sv. napomína: „Vyučuj svojho syna a občerství ťa, a dá rozkoš duši tvojej“ (Prísl. 29, 17.), a znova: „Keď máš synov, cvič ich a nahýbaj ich (maj ich k poslušnosti) od mladosti ich“ (Sir. 7, 25.).

A jako môžu rodičia a vychovávatelia vyučovať a vychovávať dietky v katolíckom náboženstve, jestliže ho sami neznajú?

Kladieme teda sem na prvé miesto výťah z katolíckeho katechizmu, aby, kto náboženstvo pozabudol, alebo sa ho nenaučil, mohol sa ho naučiť.

Neznalosť náboženstva pred Bohom neomlúva, jestli má kto príležitosť, náboženské pravdy poznať. V tom, drahý kresťane,

nebuď ľahostajným, ľahkomyseľným a nedbalým!

Keď Troplong, predseda francúzskeho senátu, veľký učenec a právnik, ležal na smrteľnej posteli, a hľadel smrti do tvári, povedal: „Človek, keď mnoho prečítal, mnoho študoval a dlho žil, poznáva, keď sa blíži smrť, že pravdu má jedine katechizmus.“ Tak budeš jednúc i ty súdiť, až budeš stáť na prahu večnosti.

---

a) Stručný katechizmus.

I. O kresťanskej viere.

1. *Čo znamená „kresťansky veriť“?*

„Kresťansky veriť“ znamená, všetko za pravdu držať, čo Boh zjavil a čomu nás cirkev katolícka učí.

Boh mnoho právd zjavil, a to v Starom Zákone skrze Patriarchov a Prorokov a v Novom Zákone skrze jednorodeného Syna Svojho, Ježiša Krista.

Bohom zjavené pravdy sú nám zachované v Písme sv. a v ústnom podaní.

Písmo sv. Starého Zákona obsahuje zjavenie Božie od stvorenia sveta až po

Krista Pána a sv. apoštolov a má 21 kníh dejepisných, 7 naučných a 17 prorockých.

Písmo sv. Nového Zákona obsahuje zjavenie, ktoré nám Boh učinil skrze Ježiša Krista a sv. apoštolov a má 4 evanjelia. Skutky apoštolské. 14 listov sv. Pavla, 7 listov iných apoštolov a Zjavenie sv. Jána.

Ústne podanie obsahuje pravdy, ktoré Boh skrze Ježiša Krista zjavil a ktoré apoštoli jako slovo Božie hlásali, ale nenapísali.

Ústne podanie dostalo sa až na nás riadnym vyučovaním a obradmi katolíckej cirkvi, „vyznaniami viery“, ktorými cirkev svoju vieru prejavovala, výrokami pápežov a cirkevných snemov, spisami cirkevných otcov a cirkevnými pamiatkami.

Poznámka. Protestanti neuznávajú ústné podanie, ale vo všetkom len na Písmo sv. sa odvolávajú. Tým sami si podrývajú (podkopávajú) pod nohami pôdu, preto že len z ústneho podania môžu znať knihy Písma sv. a vedieť ktoré sú pravé a ktoré nie.

Drahocenný poklad zjavených právd Božích sveril Ježiš Kristus katolíckej cirkvi, t. j. predovšetkým sv. Petrovi a apoštolom, ako tiež aj ich riadnym nástupcom, totižto pápežovi a biskupom.

Ježiš Kristus dal svojej cirkvi dar neomýľnosti vo viere a mravoch, t. j. katolícka cirkev nemôže sa mýliť, kedykoľvek nás učí, čo máme veriť a čo máme činiť, aby sme dosiahli spasenie, a výslovne nám prikazuje, aby sme cirkev poslúchali.

Neomýľnosť katolíckej cirkvi vysvitá zo slov Pána Ježiša, ktoré povedal k apoštolom: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi; iďte teda, učte všetkie národy a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha svätého; učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 18—20.)

Aby sme cirkev poslúchali, Pán Ježiš nám výslovne prikázal, keď povedal, že ten, kto cirkev neposlúchne: „Maj sa jako pohan a mýtnik,“ (Mat. 18, 17.) t. j. má byť považovaný za nepatriaceho do cirkvi a za verejného hriešnika, za jakých považovali mýtnikov.

Kresťansky teda veríme, jestliže pevne za pravdu máme všetko, čo Boh zjavil a skrze katolícku cirkev (t. j. skrze pápeža a biskupov) k vereniu nám predkladá, i keď to všetko rozumom svojim nepochopujeme.

Zjaveniu Božiemu musíme veriť, alebo

inými slovami: musíme pevne za pravdu držať, čo Boh zjavil, preto že On je Pravda samá; nemôže sa teda ani mýliť, ani nás klamať.

Medzi vedou a vierou nemôže byť žiadneho sporu; lebo ten istý Boh, ktorý je pôvodcom zjavenia, dal ľudskej duši svetlo rozumu a Boh sám sebe nemôže odporovať.

Spor medzi vedou a vierou môže byť len zdanlivý a skutočne tak tomu je; lebo v každom takom „spore" poznáme, že alebo to, čo sa za učenie cirkvi vydáva, cirkev nikdy neučila; alebo čo sa vydáva za vymoženosť vedy, je len holá domnienka.

2. *Viera je ku spaseniu potrebná.*

Viera je ku spaseniu nevyhnutne potrebná; lebo „Bez viery niè je možné ľúbiť sa Bohu," (Žid. 11, 6.), „kto neuverí, bude zatratený" (Mat. 16, 16.).

3. *Čo musí každý vedieť a veriť, jestli chce spasenie dosiahnuť?*

Každý, kto k užívaniu rozumu dospel, jestli chce spasenie dosiahnuť, musí výslovne vedieť a veriť tieto základné pravdy:

1. že je jedon Boh;
2. že Boh je spravodlivý sudca, ktorý dobré odmeňuje a zlé tresce;
3. že sú tri Božské osoby: Otec, Syn a Duch svätý;
4. že druhá Božská osoba človekom sa stala, aby nás svojou smrťou na kríži vykúpila a naveky spasila;
5. že duša ľudská je nesmrteľná;
6. že milosť Božia ku spaseniu je nevyhnutne potrebná.

4. *Mimo týchto základných právd čo sa nám ešte prikazuje vedieť?*

Mimo týchto základných právd prikazuje sa nám ešte vedieť:

1. Apoštolské vyznanie viery, t. j. „Verím v Boha . . .“
2. Modlitbu Pána: „Otčenáš“ a pozdravenie anjelské „Zdravas Maria.“
3. Desatoro Božích a pätoro cirkevných prikázaní.
4. Sedem svätých sviatostí.
5. Hlavné pravidlá kresťanskej spravedlivosti.

Poznámka: Čo má katolícky kresťan veriť, to v krátkosti obsahuje „apoštolské vyznanie viery“ t. j. „Verím v Boha.“

5. *O Bohu.*

Čo je Boh?

Boh je bytnosť, ktorá je sama od seba a nekonečne dokonalá.

Ktoré vlastnosti Božie máme si zvlášte pamätať?

Tieto vlastnosti Božie máme si zvlášte zapamätať:

1. Boh je čistý duch: Bo je bytnosť, ktorá má najdokonalejší rozum a najdokonalejšiu slobodnú vôľu, ale tela nemá.

2. Boh je večný: Boh bol vždy, je a bude vždy.

3. Boh je nezmeniteľný: Boh je od večnosti do večnosti sám v sebe vždy ten istý.

4. Boh je všade prítomný: Boh je všade, na nebi i na zemi.

5. Boh je vševediaci: Boh vie všetko minulé, prítomné i budúce; vie i naše najtajnejšie myšlienky.

6. Boh je nekonečne múdry: Boh sporiada všetko tak, že vždy dosahuje Svoje najsvätejšie úmysly.

7. Boh je všemožúci: Boh stvoril nebo i zem a všetko, čo je; môže všetko učiniť, čo len chce.

8. Boh je nekonečne svätý: Boh chce a miluje len dobro a zlo nenávidí.

9. Boh je nekonečne spravodlivý: Boh dobro odmeňuje a zlo tresce, jako kto zasluhuje.

10. Boh je nekonečne dobrotivý: Boh je plný lásky ku všetkým stvorom Svojim; všetko dobro máme od Neho.

11. Boh je nekonečne milosrdný: Boh rád hriechy odpúšťa a zlo od nás odvracia.

12. Boh je nekonečne pravdomluvný a verný: všetko, čo Boh mluví, je pravda; a čo prisľubuje alebo čím hrozí, splní.

13. Jeho svätá Prozreteľnosť stále nad nami bedlí a sa o nás stará.

6. *O najsvätejšej Trojici.*

Boh je len jeden; ale v tomto jednom Bohu sú tri božské osoby: Otec, Syn a Duch Svätý. Tieto tri božské osoby, hoci sú od seba rozdielné, predsa vo všetkom sú jedna druhej úplne rovné, lebo jednakaždá osoba má jednu a tú istú nerozdielnu božskú prirodzenosť, jednakaždá je jeden a ten istý Boh. Boh Otec menuje sa Stvoriteľom, Boh Syn Vykupiteľom, Boh Duch Svätý Posvätiteľom; avšak tri božské osoby spoločne účinkujú. Tri božské osoby menujeme jedným menom: Najsvätejšia Trojica.

Ako Boha, tak ani Najsvätejšiu Trojicu naším rozumom pochopiť nemôžeme, lebo je veľkým tajomstvom našej sv. viery.

7. *O anjeloch.*

Najvýbornejšie stvorenia Božie sú anjeli a ľudia. Anjeli sú čistí duchovia, ktorí rozum a vôľu majú, ale telo nemajú. Boh ich stvoril, aby sa mu klaňali, jemu slúžili a večne na tvár jeho hľadeli. Anjeli, keď ich Boh stvoril, boli všetci dobrí a blažení; ale všetci nezostali dobrí, lebo v dobe svojej zkúšky mnohí zpyšneli a vzbúrili sa proti Bohu a tým ťažko Boha obrazili, preto shodení boli do pekla. Títo menujú sa: čerti, diabli alebo zlí duchovia. Ostatní dobrí anjeli obstáli v zkúške od Boha im uloženej a radujú sa v blaženosti večnej. Mnohých z nich ustanovil Boh našími ochrancami. To sú naši anjeli strážcovia. Každá duša má takého anjela strážcu. Dobrí anjeli a anjeli strážcovia nás milujú, k dobrému povzbudzujú, varujú od zlého a modlia sa za nás, aby sme i my do neba prišli. Preto jedenkaždý má svojho anjela strážcu ctiť, jeho napomenutia a vnuknutia ochotne nasledovať a poslúchať,

jeho ochrane a mocnej prímluve sa odporúčať!

Zlí duchovia závidia nám, že môžeme byť spasení, preto nás nenávidia a z dopustenia Božieho k hriechu nás pokúšajú a svádzajú, aby sme i my do pekla prišli. Preto cirkev sv. sa modlí a s ňou modlime sa i my: „Od úkladov diabolských, — vysloboď nás, Pane!“ Nedajme sa zlým duchom sviesť, keď nás k hriechu pokúšajú, ale pokušeniam odporujme, neprivoľme im, sluchu im nedoprajme a nevyhnutno vrúcnou a dôvernou modlitbou k Bohu sa o pomoc obráťme.

8. *O ľuďoch.*

Človek je po anjelovi najvznešenejším tvorom Božím. Človek pozostáva z tela a duše, ktoré sú spojené v jednu bytosť. Duša ľudská je prirodzeným obrazom Božím, preto že má rozum a slobodnú vôľu a je nesmrteľná. Bez duše človek ani myslieť ani žiť nemôže. Duša je duch, preto ju nevidíme, ale ju poznávame z toho, že človek rozmýšľa a slobodnou vôľou odhodláva sa k dobrému alebo zlému.

Boh stvoril ľudí na to, aby ho poznali, jemu sa klaňali, jeho nado všetko milovali, jemu slúžili a tak spasení boli, t. j. do neba

prišli a tam s Bohom na veky sa radovali, k čomu potrebujú pomoc, ači milosť Božiu.

9. *O páde človeka.*

Prví ľudia sa menovali: Adam a Eva, oni sú prarodičia celého pokolenia ľudského. Boh ich stvoril vo svätosti a spravedlivosti, obdaril ich veľkými vedomosťami a postavil ich do raja. Tam boli blažení, nič netrpeli, oplývali radosťou a nemali nikdy zomrieť. Ale prví ľudia nezostali navždy blaženými, lebo zhrešili, keď sa dali diablom sviesť, ktorý im ich šťastie a to, že sú určení pre nadprirodzenú večnú blaženosť, závidel. Jedli z ovocia zapovedaného stromu a dopustili sa ťažkého hriechu, za čo ich P. Boh potrestal tým, že ztratili milosť Božiu a preto nemohli sa dostať do neba, do večnej blaženosti; rozum sa im zatemnil a vôľa naklonila sa im k zlému; museli mnoho trpieť, prepadli časnej smrti i večným trestom a boli vyhnaní z raja. Keďže Adam bol podľa vôle Božej hlavou celého pokolenia ľudského a Eva pramatkou všetkých ľudí, preto hriech prarodičov Adama a Evy prešiel aj s trestom na všetkých ľudí, jako ich potomkov, takže všetci v ňom zrodení bývame a menujeme ho hriechom dedič-

ným. Tak teda Adam a Eva svojim hriechom uvrhli seba i svoje potomstvo do veľkého nešťastia. Zem sa stala „slzavým údolím."

Hriech dedičný činí nás nepriateľmi Božími, je príčinou, že sme i my k zlému naklonení, podrobení smrti a všetkým pozemským strastiam, biedam a súženiam.

Od hriechu dedičného zachránená bola jedine preblahoslavená P. Maria a to vzhľadom na zásluhy Ježiša Krista a preto že ju Boh vyvolil za matku Syna svojho, Spasiteľa a Vykupiteľa sveta.

10. *O Ježišovi Kristovi, Vykupiteľovi sveta.*

Keby sa Boh nebol smiloval nad ľuďmi a im v nekonečnom svojom milosrdenstve nebol prisľúbil a poslal Vykupiteľa, žiaden človek nebol by mohol prísť do neba, do večnej blaženosti.

Vykupiteľ, ktorého Boh už v raji prisľúbil našim prarodičom, bol sám Syn Boží, Ježiš Kristus. Boh Syn teda stal sa človekom, nám vo všetkom podobným, vyjmúc hriechu a náklonnosti k zlému, aby nás očistil od hriechov, oslobodil od večných trestov, t. j. od pekla a bránu nebeskú nám otvoril. Preto sa menuje: „Baránkom Božím, ktorý sníma hriechy

sveta“, — „Spasiteľom sveta“. — Syn Boží, jako náš Spasiteľ a Vykupiteľ, zázračným spôsobom počal sa z Ducha svätého, narodil sa z Panny Marie v Betleheme. Až do tridsiateho roku veku svojho viedol skrytý život. Potom cez tri roky hlásal Božské učenie, slovom a príkladom nám ukazoval, ktorou cestou máme kráčať, aby sme spasení boli a do neba sa dostali. Od svojich úhlavných nepriateľov bol zajatý, nespravodlivo na smrť kríža odsúdený, bičovaný, tŕnim korunovaný a konečne na kríž pribitý, kde v najväčších bolestiach za nás zomrel. Telo jeho bolo uložené do hrobu a duša sostúpila do predpeklia, kde spravodliví Starého Zákona čakali na jeho vykúpenie. Tretí deň po svojej smrti Ježiš Kristus spojil dušu svoju s telom a vlastnou svojou božskou mocou slávne vstal z mŕtvych. Cez štyridsať dní zjavoval sa svojim učenníkom, až konečne pred ich očami slávne vstúpil na nebesia. Odtiaľ príde na konci sveta s velikou mohúcnosťou a velebnosťou súdiť živých i mŕtvych, t. j. dobrých i zlých, — spravodlivých i hriešnikov. Dobrých odmení večnou radosťou, t. j. nebom, zlých ale odsúdi k večným mukám v pekle.

Ježiš Kristus, Syn Boží, pravý Boh a človek, svojim utrpením a svojou smrťou

nás teda vykúpil, t. j. spravedlivosti Božej za nás dokonale zadosťučinil; vyslobodil nás od hriechu, od otroctva diablovho a od večného zatratenia, zaslúžil nám hojné milosti a večnú blaženosť, t. j. nebo.

Z toho nasleduje pre nás povinnosť, aby sme všemožne sa vynasnažovali: kresťanským, bohumilým životom a používaním prostriedkov spasenia, menovite hodným prijímaním svätých sviatostí účastnými sa stať zásluh Spasiteľových, aby sme tak unikli večnej záhube a život večný obsiahli. — Boh, ktorý ťa stvoril bez teba, nespasí ťa bez teba, t. j. bez tvojho pričinenia. Preto ruky k činu, hore sa do práce!

Toto učenie našej sv. viery, — že Syn Boží stal sa človekom. — menuje sa tajomstvom vtelenia Syna Božieho. Z tajomstva vtelenia Syna Božieho nasleduje, že 1. Ježiš Kristus je pravý Boh a spolu pravý človek; 2. v Ježišu Kristu sú dve prirodzenosti: božská a ľudská; ale za to 3. Ježiš Kristus je len jedna, a to božská osoba.

11. *O Cirkvi katolickej.*

Cirkev katolícka alebo všeobecná je: viditeľná spoločnosť všetkých pravoveria-

cich kresťanov pod jednou viditeľnou, najvyššou hlavou, rímskym pápežom, ktorí jedno a to isté učenie vyznávajú a jedny a tie isté sviatosti užívajú.

Cirkev katolícku založil sám Ježiš Kristus, a to takto: shromažďoval okolo seba veriacich, — vyvolil z nich 12 apoštolov a odovzdal im trojnásobný úrad: učiteľský, kňazský a kráľovský čili pastiersky a miesto seba ustanovil apoštola Petra za najvyššiu viditeľnú hlavu cirkvi, neviditeľnou však hlavou jej zostal sám. — Cirkev potrvá podľa vôle Ježiša Krista až do skončenia sveta: „Brány pekelné ju nepremôžu“ (Mat. 16. 18.).

Nástupcom sv. Petra je rímsky pápež, nástupcami apoštolov sú katolícki biskupi a kňazi, ktorí biskupov v ich úrade podporujú.

Cirkev rímsko-katolícka, a ona jediná, má štyri známky pravej cirkvi Kristovej, je: jedna, svätá, katolícka ači všeobecná a apoštolská. Len v cirkvi katolíckej možno spasenie dosiahnuť a preto je samospasiteľná; t. j. kto svojou vlastnou vinou je mimo cirkvi katolíckej, na pr. odpadlík, nemôže byť spaseným. Ale tí, ktorí bez svojej viny nie sú údami Cirkvi katolíckej, ako sú mnohí protestanti, môžu

úfať, že budú spasení, keď žijú dľa svojho najlepšieho svedomia, čo je hlas Boží, t. j. plnia vôľu Božiu. Títo patria duševne do Cirkvi Kristovej.

12. *O obcovaní Svätých.*

Slová „obcovanie svätých“ znamenajú, že všetci živí i mŕtvi údovia Cirkvi duchovne spolupatria a jeden druhému napomáhajú.

Do obcovania svätých patria:

1. Všetci kresťania-katolíci na zemi, títo tvoria bojujúcu Cirkev;

2. duše v očistci, títo tvoria trpiacu Cirkev;

3. blahoslavení v nebi, títo tvoria oslávenú, alebo víťaznú Cirkev.

Spojenie Cirkvi bojujúcej, trpiacej a oslávenej nazývame „obcovaním svätých“, preto že všetci údovia tohoto obcovania boli pri krste svätom posvätení a ku svätosti povolaní a mnohí z nich už dospeli k dokonalej svätosti.

Obcovanie svätých záleží v tom, že všetci sú pevne spoluspojení, jako údy jedného tela, ktorého hlavou je Kristus Pán a všetci sú účastní duchovných statkov tohoto obcovania: jeho milostí a zásluh, jeho modlitieb a dobrých skutkov.

Obcovanie kresťanov-katolíkov na zemi záleží v tom, že všetci sú účastní obety omše sv., modlitby a iných dobrých skutkov celej Cirkvi.

Naše obcovanie s dušami v očistci záleží v tom, že my dušiam v očistci pomáhame modlitbou, dobrými skutkami, almužnou, odpustkami a zvlášte obetou sv. omše; — duše v očistci zasa za nás Boha prosia a zvlášte budú prosiť, keď sa do neba dostanú.

Naše obcovanie so svätými v nebi záleží v tom, že svätých ctíme a vzývame, — a svätí za nás u Boha orodujú a sa primlúvajú.

Buďme vernými a dobrými dietkami našej dobrej a starostlivej matky, Cirkvi katolíckej!

13. *O živote večnom.*

Po tomto smrteľnom živote nastane život bez konca, „život večný“.

Spravodliví budú v živote večnom dokonale blažení tým, že budú večne vidieť Boha z tvári do tvári a vo večnej láske budú s ním spojení, t. j. večne ho budú milovať a v ňom všetky radosti a blaženosti požívať.

Bezbožní, zlí budú v živote večnom v

najväčšej miere nešťastní, preto že Boha nikdy nevidia a neuvidia a za svoje hriechy budú vo večnom ohni pekla trápení. — Z pekla nenie vyslobodenia.

II. O kresťanskej nádeji.

1. *Čo znamená „kresťansky dúfať?"*

„Kresťansky dúfať", je všetko pevne a dôverne očakávať, čo nám Boh pre zásluhy Ježiša Krista dať prisľúbil, totižto: večnú blaženosť, — nebo, jako i prostriedky, ktorými večnú blaženosť, — nebo dosiahnuť môžeme. Tieto prostriedky sú hlavne: odpustenie hriechov a milosť Božia.

Dúfame od Boha, čo nám prisľúbil, lebo je všemožúci, nekonečne dobrotivý a verný vo vyplnení sľubov svojich, — a preto splniť môže a chce, čo nám prisľúbil.

2. *Čím sa udržuje kresťanská nádej?*

Kresťanská nádej udržuje sa hlavne modlitbou, o ktorej sme hneď na začiatku rozprávali.

Najhlavnejšie modlitby sú, modlitba Pána: „Otčenáš" a pozdravenie anjelské: „Zdravas Maria".

III. O kresťanskej láske.

1. *Čo znamená „kresťansky milovať?“*

„Kresťansky milovať“ je Boha pre Neho samého nadovšetko, — seba však a bližného pre Boha milovať.

Milovať Boha „nadovšetko“ je: tak si ho vážiť, že by sme radšej všetko obetovali, nežli ťažkým hriechom o jeho priateľstvo a lásku sa pripravili.

Láska, ktorou Boha pre neho samého a nadovšetko milujeme, menuje sa dokonalou.

Láska, ktorou Boha milujeme síce nadovšetko, ale nie pre neho samého, ale pre dobro, ktoré od neho máme, alebo dúfame. menuje sa nedokonalou.

Seba „pre Boha“ milovať je: seba preto milovať, že i Boh nás uznáva za hodných svojej lásky, a že nás povolal k účastenstvu na svojej vlastnej blaženosti.

Seba takto „pre Boha“ milujeme, keď predovšetkým sa o spasenie svojej duše staráme.

Bližného „pre Boha“ milovať je: milovať bližného preto, že ho i Boh za hodného svojej lásky uznáva, a že ho k účastenstvu na svojej večnej blaženosti povolal.

Bližného máme pre Boha milovať ako seba samých.

Bližného milujeme „jako seba samých“, keď mu preukazujeme všetko, čo sami právom žiadať môžeme a nečiníme mu ničoho, čo by sme rozumne sami neradi mali a keď predovšetkým o spasenie jeho duše sa staráme.

Slovom „bližný“ rozumieme každého človeka, — priateľa i nepriateľa, dobrého i zlého.

Kresťanská láska je „tak potrebná“, že bez nej nemožno je spasenia dosiahnuť, t. j. do neba sa dostať.

2. *Čím dokazujeme kresťanskú lásku?*

Kresťanskú lásku dokazujeme tým, že prikázania Božie a cirkevné zachovávame; lebo Kristus Pán povedal: „Kto má moje prikázania a zachováva ich, ten ma miluje“, (Ján 14, 21.) a krátko pred tým: „Ak ma milujete, zachovávajte moje prikázania“ (Ján 14, 15.). A keď sa ho jeden bohatý mládenec pýtal: „Učiteľu dobrý, čo dobrého mám činiť, aby som mal život večný?“ (Mat. 19, 16.), Ježiš mu odpovedal: „Jak chceš vojsť do života, zachovávaj prikázania“ (Mat. 19, 17.).

3. *Hlavné prikázania kresťanskej lásky.*

Hlavné prikázania kresťanskej lásky sú tieto dve: „Milovať budeš Pána Boha svojho, z celého svojho srdca, a celou svojou dušou a celou svojou mysľou. Toto je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé však podobné je tomuto: milovať budeš svojho bližného, jako seba samého" (Mat. *22. 37—39.*).

Tieto dve hlavné prikázania kresťanskej lásky obšírnejšie vysvetlené sú:

1. v desatoro Božích prikázaniach;
2. v pätoro cirkevných prikázaniach.

4. *Desatoro Božich prikázaní.*

Desať Božích prikázaní znie:

1. Ja som Pán, Boh tvoj; nebudeš mať bohov iných predo mnou.
2. Nevezmeš mena Pána Boha svojho nadarmo.
3. Spomni, abys' deň sviatočný svätil.
4. Cti otca svojho i matku svoju, abys' dlho živý bol na zemi.
5. Nezabiješ.
6. Nezosmilníš.
7. Nepokradneš.
8. Nepremluvíš proti bližnému svojmu krivého svedoctva.

9. Nepožiadaš manželky bližného svojho.

10. Nepožiadaš ani domu jeho, ani služobníka, ani vola, ani osla, ani ničoho, čo jeho je. Amen.

Ktoré povinnosti obsahujú desatoro Božie prikázania?

Prvé tri prikázania Božie obsahujú povinnosti k Bohu, ostatných sedem povinností k sebe a k bližnému.

5. *Čo sa prikazuje a zakazuje v jednotlivých prikázaniach Božích?*

V 1. prikázaní Božom sa prikazuje, aby sme v jedného Boha verili, dúfali, Jeho milovali a Jemu sa klaňali.

Čo sa zakazuje v 1. prikázaní Božom?

V 1. prikázaní Božom sa zakazujú všetky hriechy proti viere, nádeji a láske, jako i hriechy spáchané proti povinnosti: Bohu sa klaňať.

Nenie proti 1. prikázaniu Božiemu anjelov ctiť a svätých?

Anjelov ctiť a svätých nenie proti 1. prikázaniu Božiemu, lebo sa im neklaniame; ale dobré je a prospešné, ich ctiť a vzývať, lebo sú priatelia Boží a nás milujú a za nás u Boha orodujú.

Ctiť sväté pozostatky a obrazy nenie

tiež proti 1. príkazu, lebo sa im neklaniame.

Sväté pozostatky ctíme, keďže Boh skrze ne mnoho zázrakov učinil; lebo telá svätých boly chrámom Ducha svätého a nástrojom ctností jejich a že kedysi slávne z mŕtvych vstanú.

Sväté obrazy ctíme, lebo niečo ctihodného predstavujú. Táto úcta sa však nevzťahuje tým istým spôsobom na obraz, akým na predmet obrazom vyjadrený.

Čo sa zakazuje v 2. prikázaní Božom?

V druhom prikázaní Božom sa zakazuje meno Božie zneuctievať, to jest, neuctive ho vyslovovať; Bohu sa rúhať: hriešne prísahať alebo prísahy neplniť a učinený sľub zrušiť.

Čo sa prikazuje v 2. prikázaní Božom?

V druhom prikázaní Božom sa prikazuje meno Božie v úctivosti mať.

Čo sa prikazuje v 3. prikázaní Božom?

V treťom prikázaní Božom sa prikazuje deň Pána, to jest nedeľu svätiť.

Nedeľu svätíme, keď od prác služobných sa zdržujeme, predpísané služby Božie vykonávame, t. j. omšu sv. slyšíme a bohumilé skutky konáme.

Čo sa zakazuje v 3. prikázaní Božom?

V treťom prikázaní Božom sa zakazuje:

1. služobná práca v nedeľu bez potreby alebo bez riadného cirkevného dovolenia;

2. všetko, čo nedeľu znesväcuje alebo svätiť ju prekáža, na príklad: nestriedmosť a rozpustilé hry, hriešné radovánky a iné podobné veci.

Čo sa prikazuje v 4. prikázaní Božom?

V štvrtom prikázaní Božom sa prikazuje rodičom a svojim predstaveným úctu, lásku a poslušnosť preukazovať.

Pod slovom „predstavený" rozumieme vychovávateľov a učiteľov, majstrov a gazdov, duchovné a svetské vrchnosti.

Čo sa zakazuje v 5. prikázaní Božom?

V piatom prikázaní Božom sa zakazuje, sebe alebo bližnému na tele alebo na duši škodiť.

Piatym príkazom Božím sa zakazuje i súboj, duel, lebo z neho obyčajne poranenie, áno, často i usmrtenie pochádza.

Čo sa prikazuje v 5. prikázaní Božom?

V piatom prikázaní Božom sa prikazuje, aby sme sa o život a dušu svoju starali; s bližným v pokoji a svornosti žili: každému dobrý príklad dávali; škodu, ktorú sme bližnému na tele alebo na duši učinili, zasa napravili.

Čo sa zakazuje v 6. prikázaní Božom?

V šiestom prikázaní Božom sa zakazuje:

1. Všetko, čo čistotu alebo stydlivosť porušuje;

2. všetko, čo k porušeniu čistoty vedie.

Čo sa prikazuje v 6. prikázaní Božom?

V šiestom prikázaní Božom sa prikazuje:

1. aby sme v myšlienkach a pohľadoch, slovách a skutkoch počestní a stydliví boli;

2. aby sme k zachovaniu čistoty potrebné prostriedky užívali.

Tieto prostriedky sú: 1. nebezpečenstva a príležitosti k nečistote sa varovať; — 2. za zachovanie čistoty sa modliť a čím častejšie sväté sviatosti hodne prijímať; — 3. pokušeniu rýchlo odporovať, od neho sa odvrátiť a Pána Ježiša i Pannu Máriu dôverne vzývať; — 4. pamätovať, že Boh všetko vidí i slyší a že v každej chvíli môžeme zomrieť.

Čo sa zakazuje v 7. prikázaní Božom?

V siedmom prikázaní Božom sa zakazuje, škodiť bližnému nespravodlivo na jeho majetku alebo statku: krádežou a lúpežou; úžerou a podvodom; nespravodlivým zadržovaním a dobrovoľným a nespravodlivým škodením cudzieho majetku.

Čo sa prikazuje v 7. prikázaní Božom?

V siedmom prikázaní Božom sa prikazuje:

Aby sme každému, čo jeho je, nechávali, dávali a preukazovali; nespravodlivý majetok čím skôr prinavrátili a učinenú škodu podľa možnosti zase napravili.

Čo sa zakazuje v 8. prikázaní Božom?

V ôsmom prikázaní Božom sa zakazuje:

Krivé svedectvo; lož a pretvarovanie; každý hriech proti cti a dobrému menu bližného.

Čo sa rozkazuje v 8. príkaze Božom?

V ôsmom príkaze Božom sa rozkazuje:

Aby sme vždy a všade pravdu mluvili a úprimní boli; aby sme česť a dobrô meno bližného šetrili, si vážili a nakoľko možno, hájili.

V deviatom prikázaní Božom sa zakazujú všetké dobrovoľné nečisté myšlienky a žiadosti a nakladá sa nám, aby sme srdce od všetkých nečistých myšlienok a žiadostí čisto zachovali.

V desiatom prikázaní Božom sa zakazuje všetka hriešna žiadosť toho, čo bližnému patrí, a prikazuje sa, aby sme každému, čo jeho je, priali a so svojím spokojní boli.

Čo sľúbil Boh tým, ktorí príkazy Jeho zachovávajú?

Tým, ktorí príkazy Jeho zachovávajú,

sľúbil Boh mnohonásobné požehnanie a život večný.

Ináč povinní sme zachovávať desatoro Božích prikázaní, preto že nám len vysvetľujú prirodzený zákon, ktorý Boh každému človekovi hlasom svedomia dáva poznať, — a že ich Pán Ježiš potvrdil a zachovávať prikázal.

Môžeme zachovávať desatoro Božích prikázaní, preto že Boh každému, kto ho prosí, dáva k tomu potrebnú milosť.

6. *Pätoro cirkevných prikázaní.*

Poznámka: Cirkev je oprávnená dávať veriacim zákony a prikázania; lebo od Boha súc založená, priamo od Boha prijala moc zákonodárnu: „Keď cirkev neposlúchne: Maj sa jako pohan a mýtnik. Veru, povedám vám: čokoľvek sviažete na zemi, bude sviazané aj na nebi“ (Mat. 18, 17. 18.). Svätý Pavel lúčiac sa s biskupami v Milete, povedal: „Duch svätý ustanovil vás za biskupov, aby ste spravovali cirkev Božiu“ (Skut. ap. 20, 28.). Keď každá spoločnosť má právo svojim údom rozkazy a predpisy dávať, tým viacej je oprávnená cirkev, súc spoločnosťou od Boha založenou, samostatnou, dokonalou, po celom svete rozšírenou a starobou vynikajúcou.

Z toho je zrejmé, že veriaci povinní sú cirkevné prikázania pod ztratou večného spasenia zachovávať, t. j. cirkev poslúchať bez rozdielu veku, stavu a povolania.

Pätoro cirkevných prikázaní znie:

1. Zasvätené sviatky svätiť.
2. V nedeľu a vo sviatok celú mšu sv. nábožne slyšať.
3. Ustanovené pôsty zachovávať a v piatok od mäsitého pokrmu sa zdržovať.
4. Aspoň raz v roku nariadenému kňazovi sa spovedať a v čas velikonočný prevelebnú Sviatosť Oltárnu hodne prijať.
5. V zapovedaný čas svadobné veselia nedržať.

7. *Čo sa prikazuje v jednotlivých církevných prikázaniach?*

V prvom prikázaní cirkevnom sa prikazuje: aby sme od cirkvi ustanovené sviatky práve tak svätili a zachovávali, jako nedeľu.

Zasvätené cirkevné sviatky sú tieto: 1. Vianoce, 2. Nový Rok, 3. Sviatok Zjavenia Pána, ači Troch Kráľov, 4. Veľká Noc, 5. Nanebevstúpenie Pána, 6. Sviatok Ducha Svätého, ači Turíce, 7. Božie Telo, 8. Nepoškvrnené Počatie Panny Marie, 9. Nane-

bevzatie Panny Marie, 10. Svätého Petra a Pavla a 11. Sviatok Všetkých Svätých.

Poznámka: Sviatky: Sv. Štefana prvého mučeníka. Očistovanie P. Marie ači Hromnice, Zvestovanie P. Marie, pondelok veľkonočný, pondelok svätodušný, Narodenie P. Marie a pamiatka posvätenia kostola (hody) sú teraz vyňaté z prvého a druhého prikázania cirkevného. U nás ich dľa starého zvyku svätíme a svätiť ich odporúčame; lenže kto tieto už zrušené sviatky nezasvätí, hriechu sa nedopustí.

V druhom prikázaní cirkevnom sa prikazuje, aby sme v každú nedeľu a zasvätený sviatok celú omšu sv. pozorne a pobožne slyšali. Mimo toho sa odporúča chodiť na kázeň, lebo P. Ježiš hovorí: „Kto je z Boha, počúva slová Božie.“ (Ján 8, 47.), — prijímať sv. sviatosti, chodiť na požehnanie (nešpory, litánie), — na kresťanské vynaučovanie, nábožné, dobré knihy čítať a iné dobré skutky konať.

V treťom prikázaní cirkevnom sa prikazuje, aby sme prikázané pôsty zachovávali a v isté dni i piatky mäsitého pokrmu sa zdržovali.

Pôst od cirkvi sv. nariadený je dvojaký:

1. Pôst zdržanlivosti od mäsitých po-

krmov; takieto pôstné dni sú všetky piatky v roku.

2. Pôst ujmy, kedy sa dovoľuje len raz cez deň, ale nie predpoludním, sa nasýtiť.

3. Pôst ujmy a zdržanlivosti zároveň.

Poznámka. 1. Tieto cirkevné pôsty, oslobodenia (dispensácia) a zmiernenie pôstu riadne sa ohlasuje z kazateľnice a „pôstnym poriadkom“, ktoré sa zvykly i na dverách chrámu vyvesiť.

2. Pôst zdržanlivosti má každý kresťan zachovať, keď 7. rok prekročil, po celý život; — pôst ujmy zaväzuje každého kresťana, ktorý 21. rok doplnil a 60. rok ešte nezačal.

3. Cirkev však nezakazuje požívať: vajcia, mlieko, maslo, syr, jedlá s masťou (šmalcom, lojom), mäso rybacie a z obojživelníkov (žaby, raky).

Vo štvrtom prikázaní cirkevnom sa prikazuje: aby sme aspoň raz v roku nariadenému, t. j. ku spovedaniu splnomocnenému, kňazovi z hriechov svojich dobre sa vyspovedali a v čase veľkonočnom prevelebnú Sviatosť oltárnu hodne prijali. Preto kto zlú spoveď vykoná, alebo nehodne, svätokrádežne prijíma, štvrtému prikázaniu cirkevnému zadosť neučiní.

V piatom prikázaní cirkevnom sa zakazuje: „v zapovedanom čase“ t. j. od prvej nedele adventnej až do sviatku Božieho Narodenia a od Popolnej stredy až do nedele Veľkonočnej záverečne, — svadobné veselia a hlučné zábavy držať, na pr. plesy (bály) a tance.

Sú i iné kajúcne, posvätné, a tak rečené normové dni, v ktoré sú také a podobné veselosti, hudby a verejné kratochvíle zakázané, jako sú: kantry; piatok cez celý rok; nedeľa svätodušná; slávnosť Božieho Tela; Narodenie P. Marie; každý predvečer zasvätených sviatkov; Všech Svätých. (Can. 1108. § 2.)

IV. O milosti.

O milosti Božej.

Z vlastnej sily spasení byť nemôžeme, ale potrebujeme k tomu i *milosť Božiu.*

Milosť Božia je však nadprirodzený duševný dar, ktorý nám Boh udeľuje ku spaseniu pre zásluhy Ježiša Krista.

Milosť Božia je dvojaká a to: milosť „pomáhajúca“ a milosť „posvätujúca.“

Milosť „pomáhajúca“ je nadprirodzená, duši na čas daná milosť (pomoc), ktorou Boh rozum náš osvecuje, aby sme dobré

poznali, — a vôľu našu vzbudzuje, aby sme dobré konali a zlého sa varovali.

Milosť pomáhajúca je k spaseniu potrebná, lebo bez nej nemožeme nič záslužného ani započať ani dokonať. Preto Boh všetkým ľuďom udeľuje milosť pomáhajúcu, lebo chce, aby všetci ľudia spasení boli.

Milosť Božia však vôľu ľudskú nenúti, ale ponecháva jej úplnú slobodu. Človek ale nesmie milosti Božej odporovať, ale má s ňou verne spolupracovať. Preto Spasiteľ plakal nad Jeruzalemom, lebo židia odporovali milosti Božej.

Milosť „posvätujúca“ je nadprirodzená, duši stále daná milosť, ktorá nám nový, nadprirodzený život udeľuje.

Milosť „posvätujúca“ udeľuje nám nový, nadprirodzený život tým, že nás ospravedlňuje, to jest: 1. že nás očisťuje od všetkých ťažkých hriechov, svätými a Bohu milými nás činí; — 2. že nás povznáša k nadprirodzenej dôstojnosti dietok Božích a dedičov kráľovstva nebeského; — 3. že nás schopnými činí, pre nebo záslužné skutky konať.

Milosť posvätujúcu prvý raz obdržali sme pri sviatosti krstu a dotiaľ zostáva v duši našej, dokiaľ smrteľný, ťažký hriech nespáchame.

Preto pros Boha ustavične za milosť pomáhajúcu a spoluúčinkuj s ňou verne! — Zachovaj si milosť posvätnú, chráň si ju a nedopusť sa ťažkého hriechu. Keď ju máš, bohatý si a šťastný, keď jej nemáš, chudobný si a nešťastný!

Milosť „posvätnú“ dosahujeme a rozmnožujeme hlavne svätými sviatosťami a tiež zachovávame sväteninami a modlitbou.

V. O sviatostiach.

a) *O sviatostiach vôbec.*

Sviatosť je viditeľný a účinkujúci znak neviditeľnej milosti, ktorý od Ježiša Krista k nášmu posväteniu je ustanovený.

Každá sviatosť teda musí mať toto troje: a) viditeľný a účinkujúci znak, b) neviditeľnú alebo vnútornú milosť a c) ustanovenie od Ježiša Krista.

Ježiš Kristus ustanovil „sedem“ sviatostí, a síce: 1. krst, 2. birmovanie, 3. Sviatosť Oltárnu, 4. pokánie, 5. posledné pomazanie, 6. posvätenie kňazstva, 7. stav manželský.

Sviatosti rozdeľujú sa na sviatosti „živých“ a na sviatosti „mŕtvych.“

Sviatosti „živých“ sú: birmovanie,

Sviatosť Oltárna, posledné pomazanie, posvätenie kňazstva a stav manželský.

Tieto sviatosti menujú sa sviatosťami „živých“, lebo len vtedy smieme ich prijať, keď sme v stave milosti posväcujúcej, keď duša naša žije. Preto katolík, ktorý niektorú z týchto sviatostí chce prijať a má ťažký hriech, musí najprv dobrú sv. spoveď vykonať.

Sviatosti mŕtvych sú „krst“ a „pokánie.“

Tieto sviatosti menujú sa sviatosťami mŕtvych, lebo keď ich prijímame, duša naša milosti posväcujúcej nemá, alebo mať nemusí. je jakoby mŕtva, — a ony majú moc duševne mŕtvych, t. j. hriešnikov vzkriesiť k nadprirodzenému životu milosti.

Krst, birmovanie a posvätenie kňazstva len jeden raz v živote prijať môžeme, lebo vztlačujú duši človeka nezmazateľný znak, a to duševný znak, ktorý udeľuje duši zvláštné stavovské posvätenie a dôstojnosť a večne v nej zostáva na väčšiu oslavu, alebo na väčšie zahanbenie.

Aby sme vo sviatostiach obdržali milosť, musíme ich hodne prijímať, t. j. musíme sa na ich prijatie náležite, dobre pripraviť.

Kto niektorú sviatosť vedome nehodne prijíma, veľmi ťažko sa prehrešuje, dopúšťa sa svätokrádeže. — Tak teda po zlej spovedi neplatné je rozhrešenie, nehodné je prijímanie, prípadne tiež svätokrádežné je birmovanie posledné pomázanie, posvätenie kňazstva a stav manželský. Z toho nech pozná každý a zhrozí sa, že koľko sviatostí nehodne prijíma, toľko svätokrádeží sa dopúšťa, a tak väčším hriešnikom sa stáva.

b) *O jednotlivých sviatostiach.*

1. O sviatosti krstu.

Krst je prvá a najpotrebnejšia sviatosť, v ktorej človek skrze vodu a slovo Božie od dedičného hriechu a od všetkých pred krstom spáchaných hriechov očistený a v Kristu Ježišu k životu večnému znova zrodený a posvätený je, a stáva sa kresťanom.

Človek teda pri sv. krste:

1. očistí sa od dedičného hriechu a od všetkých pred krstom spáchaných hriechov, ako tiež od všetkých časných a večných trestov.

2. obdrží posvätcujúcu milosť, ktorou

býva znova zrodený, synom, dcérou Božou a dedičom večného spasenia učinený;

3. stane sa údom Cirkvi sv. katolíckej.

Poznámka: Údami Cirkvi prestanú byť tí pokrstení, ktorí alebo sú z Cirkvi vytvorení, alebo z nej vystúpili, alebo dobrovoľne do nejakej sekty vstúpili.

4. Krst vtlačuje pokrstenému nezmazateľný znak „kresťana.“

Krst je prvá sviatosť, lebo pred krstom iné sviatosti platne prijať nemôžeme.

Krst je najpotrebnejšia sviatosť, lebo bez krstu nikto nemôže byť spasený.

Každý človek môže platne krstiť, ale okrem nevyhnutnej potreby smú len biskupi a farári, a s ich dovolením aj iní kňazi a jahňovia krstiť.

Kto krstí, musí:

1. mať úmysel skutočne krstiť, t. j. konať to, čo Cirkev sv. činí, keď krstí;

2. na osobu, ktorú krstí, prírodnú vodu liať, keď však nenie náhla potreba, má sa krstná voda užívať. Teda vodu liať, a nie len pokropiť, a voda sa leje trikrát v podobe kríža, keď len možno na hlavu alebo na čelo, ale na každý pád tak, aby sa voda na telo dostala a ho obmyla.

3. Keď leje vodu, hovoriť slová: „N.

Ja ťa krstím v mene Otca † i Syna † i Ducha † svätého.“

Pri krste sľúbili sme:

1. že sa odriekame satanáša (diabla), všetkej pýchy a všetkých skutkov jeho, t. j. že sa hriechov a príležitosti k nim varovať budeme;

2. že budeme pevne a stále veriť všetko, čomu Cirkev katolícka učí;

3. že budeme až do smrti podľa sv. viery žiť, t. j. Bohu milý život viesť.

Za nemluvniatka vyznanie viery a krstný sľub skladajú krstní rodičia, ktorých svätou povinnosťou je: ustavične a pilne starať sa, aby sa ich duchovné dieťa tak chovalo, jako to oni v mene jeho sľúbili pri krste.

Sľub, ktorý za nás složili krstní rodičia, povinní sme plniť, preto že krstní rodičia sľúbili len to, čo je ku spaseniu potrebné, a čo by sme sami museli sľúbiť, keby sme to boli mohli učiniť.

Krstný rodič má byť katolíkom. Nekatolík od katolíka za krstného rodiča volaný byť nesmie a nemôže, tak tiež katolík nekatolíkovi dieťa pri krste nesmie odriekať. Ináč je katolík neposlušný Cirkvi.

Krstný rodič vstupuje s krstencom do duchovného príbuzenstva.

2. O sviatosti birmovania.

Birmovanie je svjatosť, v ktorej pokrstený človek skrze vzkladanie rúk, pomazanie svätou križmou a slová biskupa od Ducha sv. posilnený býva, aby vieru svoju neohrožene a stále vyznával a podľa nej žil.

Pri pomazaní čela birmovanca sv. križmou biskup hovorí: „Značím ťa znakom kríža a posilňujem ťa križmou spasenia v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.“

Účinky sviatosti birmovania sú:

1. rozmnožuje posvätujúcu milosť;

2. udeľuje zvláštnu milosť, aby sme vieru neohrožene a stále vyznávali a podľa nej žili;

3. vtlačuje birmovancovi nezmazateľný znak „bojovníka“ Kristového.

Birmovanie nenie síce k spaseniu nevyhnutne potrebné, ale kto by ho z nedbalosti neprijal, iste by hrešil.

K hodnému prijatiu sviatosti birmovania je potrebné:

1. aby birmovanec bol v stave posvätujúcej milosti, lebo je sviatosťou živých, preto pred birmovkou má hodne pristúpiť ku sv. spovedi a sv. prijímaniu;

2. aby o viere, obzvlášte však o sviatosti birmovania dostatočne poučený bol;

3. aby sa nábožnou a vrúcnou modlitbou dobre pripravil;

4. aby sľúbil, že chce jako dobrý kresťan žiť a umrieť.

Birmovanci majú tiež birmovného otca alebo birmovnú matku, ktorých povinnosťou je: ustavične starať sa o kresťanskú výchovu birmovanca.

Birmovným rodičom môže byť len ten, kto je už birmovaný, a tiež sa nevolá, kto bol birmovancovi krstným otcom alebo krstnou matkou.

Medzi birmovancom a birmovným rodičom vznikne duchovné príbuzenstvo.

Pamätuj každý (á): Jako apoštolovia naplnení Duchom Svätým stali sa neohrozenými hlásateľmi slova Božieho, tak aj birmovanému kresťanovi udeľuje Duch Svätý sily vo viere. Birmovaný môže povedať so sv. Pavlom: „Všetko vládzem v tom, ktorý ma posilňuje“ (Filip. 4, 13.). A preto birmovaný tak žije, jako sa sluší na bojovníka Kristovho. „Nehaňbi sa za kríž Kristov, lebo práve preto prijal si jeho znamenie na svoje čelo, aby si sa zaň nehanbil“ (Sv. Augustín.).

3. O najsv. Sviatosti Oltárnej.

Sviatosť Oltárna je najsvätejšia sviatiaľ, že sa táto sviatosť na oltári koná a na sám Ježiš Kristus je prítomný, v nej sa obetuje a požívaný býva.

Meno „Sviatosť Oltárna“ pochádza odtiaľ, že sa táto sviatosť na oltári koná a na ňom v svätostánku (tabernákulum) sa ukladá.

Sviatosť táto je najsvätejšia, lebo nielen posväcuje človeka, jako ostatné sviatosti, ale samého Ježiša Krista, pôvodcu všetkých milostí v sebe obsahuje.

Pod spôsobami chleba a vína rozumieme podobu, barvu, chuť, vôňu atď., t. j. čo cítime alebo vidíme.

Ježiš Kristus obetuje sa za nás v omši svätej, a požívaný býva pri svätom prijímaní.

Ježiš Kristus ustanovil Sviatosť Oltárnu večer pred svojim utrpením pri poslednej večeri, keď so svojimi apoštolmi jedol veľkonočného baránka.

Ježiš Kristus ustanovil Sviatosť Oltárnu takto:

1. najprv vzal chlieb a dobrorečil a lámal a dával svojim učeníkom a riekol: „Vezmite a jedzte, toto je moje telo“;

2. potom vzal kalich s vínom, vďaky vzdával a dal im a riekol: „Pite z toho všetci, lebo toto je moja krv Nového zákona“;

3. na to oboje dal požívať apoštolom;

4. konečne prikázal: „To čiňte na moju pamiatku“.

Na slová Kristove: „Toto je moje telo, — toto je moja krv“, premenil sa chlieb na opravdivé telo, a víno premenilo sa na opravdivú krv Ježiša Krista.

Pán Ježiš dal aj apoštolom a ich nástupcom biskupom a skrze nich posvätným kňazom moc, aby chlieb a víno v jeho telo a krv premieňali, týmito slovami: „To čiňte na moju pamiatku“.

Týmito slovami Pán Ježiš ustanovil aj kňazstvo Nového zákona a nekrvavú obetu Nového zákona, omšu svätú. Baránok tu obetovaný chce od tej chvíle byť tým, ktorí v neho veria, v ňom svoju nádej skladajú a ho milujú, teda kresťanom katolíkom, pokrmom vo sv. prijímaní a skrytý pod spôsobom chleba chce medzi nami na oltári prebývať až do konca sveta. To silne verme a o tom ani len najmenej nepochybujme.

Ježiš prítomný je celý v každej, aj v najmenšej čiastke každého spôsobu; keď

teda kňaz láme sv. hostiu, neláme telo Kristovo, len spôsob chleba.

Pred Sviatosťou Oltárnou máme na kolená padnúť a prítomnému v nej Ježišovi sa klaňať.

Nikdy nezabúdaj, že vo Sviatosti Oltárnej je prítomný tvoj Spasiteľ, Ježiš Kristus. Keď ideš kolo kostola, počuj hlas: „Pán je tu a volá ťa.“ Keď si prítomný na omši sv., ktorá je slnkom všetkých duchovných cvičení, stredom kresťanského náboženstva, dušou pobožnosti a nevýslovným tajomstvom lásky Božej,“ (Sv. Frant. Sal.) považ, že sa Spasiteľ tvoj aj za teba obetuje. A keď ho prijímaš do svojho srdca, pamätaj, že máš v duši svojej ten najvzácnejší poklad. I keď vyjdeš von z kostola, Kristus Pán je s tebou, nosíš ho v srdci a preto chovaj sa i na ulici, i doma, i v samote tak, aby Spasiteľ tvoj nebol tebou zneuctievaný. Keď telo Kristovo požívame, i život náš srovnať sa má so životom Jeho.

4. O sviatosti pokánia.

Sviatosť pokánia je sviatosť, v ktorej kňaz, k spovedaniu splnomocnený, v mene Božom hriešnikovi odpúšťa hriechy po krste svätom spáchané, keď tento za ne sr-

dečne ľutuje, úprimne sa z nich vyspovedá, a opravdivú vôľu má, sa polepšiť a za hriechy zadosťučiniť.

Hodným prijatím sviatosti pokánia obdržíme:

1. odpustenie hriechov;
2. odpustenie večných trestov a aspoň zčiastky časných trestov;
3. posväcujúcu milosť, alebo jej rozmnoženie;
4. oživenie zásluh pre nebo, o ktoré nás ťažký hriech pripravil;
5. milosť pomáhajúcu, aby sme mohli Bohu milý život viesť;
6. pokojné svedomie.

Ku hodnému prijatiu sviatosti pokánia máme sa chystať predovšetkým modlitbou, tak že vzývame Ducha Svätého o pomoc a Pannu Mariu o prímluvu, aby sme hriechy svoje dobre poznať, zo srdca ich oľutovať, silné predsavzatie polepšenia vzbudiť, z hriechov úprimne sa vyspovedať a pokutu náležite vykonať mohli.

Ďalej, aby sme sviatosť pokánia hodne prijali, musíme

1. spytovať svedomie svoje, a to vážne, do opravdy;
2. oľutovať hriechy svoje, a to ťažké jak podľa mena, tak podľa počtu;
3. silne pred seba si vziať, že viac, ob-

zvlášte ťažko, nezhrešíme, preto i blízkej ku hriechu príležitosti varovať sa budeme, ju zanecháme, odstránime;

4. úplne a úprimne sa vyspovedať;

5. za svoje hriechy zadosťučiniť, t. j. pokutu svedomite vykonať, — vrátiť, nahradiť, odpustiť, nehnevať sa atď.

Spytovať svedomie znamená, vážne rozmýšľať nad tým, aké hriechy sme od istého času spáchali.

Svedomie je vnútorný hlas, ktorý nás upomína, či máme niečo činiť, alebo nie, či je to dobré alebo zlé, čo činíme.

Svedomie svoje spytovať máme takto:

1. rozpomenieme sa, kedy a jako sme sa naposledy spovedali, či sme uloženú pokutu vykonali a sa polepšili, t. j. zlé zvyky zanechávali, do predošlých ťažkých hriechov znova neupadli, blízke ku hriechu príležitosti opustili alebo ich odstránili?

2. preberieme prikázania Božie i cirkevné, jako i povinnosti stavu svojho a spytujeme sa pri tom, ako sme zhrešili myslením a žiadosťami, slovmi, skutkami alebo opustením dobrého; a to keď sme boli sami alebo s inými na istých miestach, vo spoločnosti, s istými osobami atď., či našou vinou iní nezhrešili?

Pri jednotlivých prikázaniach myslieť si máme na to či sme sa previnili:

1. proti viere a modlitbe;
2. proti menu Božiemu a svätým alebo svätým veciam;
3. proti zasväteniu nedele a sviatkov;
4. proti rodičom a predstaveným, — tí zase: proti dietkam a podriadeným;
5. proti telu a duši (opilstvo, pohoršenie, hnev, bitky);
6. a 9. proti čistote;
7. a 10. proti cudziemu majetku;
8. proti pravde;

proti cirkevným prikázaniam (pôst, tanečné zábavy v zapovedaný čas, veľkonočná povinnosť);

ďalej, či sme sa neprehrešili pýchou, závisťou.

Pri ťažkých hriechoch rozpamätať sa máme:

1. na ich počet, — koľko ráz sme denne, týždenne, mesačne — spáchali hriech ťažký, — keď sa nemôžeme rozpamätať na istý počet, vtedy aspoň o približnom počte rozmýšľajme;

2. na podstatné okolnosti hriechov, a to aspoň na tie, ktoré druh ich premeňujú; na pr. nečistota s osobami slobodnými, alebo manželskými, Bohu zasvätenými, cudzími alebo príbuznými, krádež na posvätnom mieste a na inom mieste atď.; —

alebo hriech ináč všedný v ťažký zmenia, na pr. z malých krádeží u jedného často opakovaných povstane veľká krádež; cudzého, seberovného obraziť alebo rodičov, predstavených obraziť; zkazeného alebo nevinného pohoršiť atď.;

3. na smutné následky ťažkého hriechu, na pr. bližného nečistotou, krivou prísahou, podvodom do nešťastia priniesť atď.

Ľútosť je bolesť duše nad spáchanými hriechami.

Ľútosť je najdôležitejšou čiastkou sviatosti pokánia. Bez ľútosti neobdržíme odpustenia hriechov od Boha.

Rozhodne musíme oľutovať všetky hriechy ťažké, smrteľné jak podľa mena, tak podľa počtu. Za dieravú ľútosť Pán Boh nič neodpustí.

Kto smrteľného, — ťažkého — hriechu nemá, aspoň jeden všedný hriech má oľutovať, lebo ináč neplatne prijíma sviatosť pokánia.

Ľútosť nad svojimi hriechami máme už pred spoveďou vzbudiť, alebo aspoň pred rozhrešením kňazským.

Nadprirodzená ľútosť menej dokonalá je na pr. „Ľutujem za všetky svoje hriechy, že som nebo ztratil(a) a peklo zaslúžil(a).“

Nadprirodzená ľútosť dokonalá je, na pr. „Ľutujem za všetky svoje hriechy, že som Pána Boha, milovania najhodnejšiu dobrotu nimi obrazil(a). Ja sa chcem spovedať.“ Alebo: „Ó, Ježišu môj, buď mi milostivý, nedaj mi zahynúť! Ja sa chcem spovedať.“

Silné predsavzatie je pevná a úprimná vôľa, že život svoj polepšíme a viacej dobrovoľne nezhrešíme.

Tí, ktorí nechcú blízkym príležitostiam vyhýbať, ich odstrániť, alebo svoje obvyklé hriechy zanechať, s nepriateľmi sa smieriť, škodu nahradiť, ukradnutú vec vrátiť a osočovanie odvolať, tým rozhrešenie kňazské nič neosoží, ba ich vinu ešte zväčšuje; lebo nemajú silného predsavzatia k polepšeniu svojho života.

Po vzbudení opravdovej ľútosti a silného predsavzatia, že sa v skutku polepšíme, nasleduje dobrá sv. spoveď, ktorá, aby dobrá bola, musí byť úplná, úprimná a zreteľná. Za dobrú spoveď obdržíme odpustenie hriechov, večného trestu, t. j. pekla a zčiastky i časných trestov. Za zlú, svätokrádežnú spoveď však žiadné odpustenie, ba viacej hriechov a väčšie tresty, od čoho nech P. Boh každého ochráni.

Zadosťučinenie je vykonanie pokuty.

ktorú nám duchovný otec za hriechy uložil, — ktorú máme čím skorej práve tak vykonať, ako nám bola uložená.

Okrem uloženej pokuty za hriechy svoje zadosť učiníme ešte ďalšou modlitbou, trpezlivosťou v trápení a práci, dobrými skutkami a odpustkami.

Poznámka: *O odpustkoch.*

Aby sme sa z časných trestov za odpustené nám hriechy už za života oslobodili, prichádza nám Cirkev sv. na pomoc odpustkami.

Odpustky sú odpustenie alebo zmiernenie časných trestov od Boha zaslúžených za hriechy, ktorých sme sa dopustili, ale po dobrej spovedi odpustené nám boly. Tak teda odpustky nám Cirkev sv. udeľuje po odpustení hriechov mimo spovede;

Cirkev sv. preto odpustkami neodpúšťa ani hriechy ani večné tresty, — ba ani cirkevné tresty.

O odpustkoch máme veriť:

1. že Cirkev sv. obdržala od Ježiša Krista moc, odpustky udeľovať a kajúcim hriešnikom odpúšťať časné tresty;

2. že je veľmi užitočné odpustky získať.

Odpustky, a či odpustenie časných trestov udeľuje Cirkev sv. z nevyčerpateľného pokladu zásluh Ježiša Krista, prebl. Pan-

ny Marie a svätých, z ktorého možno božskej spravedlnosti dávať náhradu za časné tresty pre hriechy od Boha zaslúžené.

Cirkev sv. udeľuje odpustky:

1. aby v nás vzbudila ducha kajúcnosti a odmenila horlivosť, s ktorou kajúce skutky konáme.

2. aby pomohla našej slabosti, preto že málokedy môžeme Bohu tak zadosť učiniť, ako by sme povinní boli.

K získaniu odpustkov potrebné je:

1. aby sme boli v stave milosti posväcujúcej, a jestli chceme plnomocné odpustky získať, musíme hodne prijať sväté sviatosti;

2. aby sme zovrubne vykonali predpísané podmienky s úmyslom, že chceme získať odpustky.

Také podmienky bývajú obyčajne: almužna, pôst, návšteva určitých kostolov, určité modlitby, ktoré tiež ústne a nie myšlienkovite máme konať a iné dobré skutky.

Odpustky sú dvojaké: plnomocné a neplnomocné. Odpustky plnomocné záležia v odpustení všetkých časných trestov, ktoré sme za spáchané hriechy svoje zaslúžili. Odpustky neplnomocné záležia v odpustení čiastky časných trestov, ktoré sme za spáchané hriechy zaslúžili.

Neplnomocné odpustky sú na pr.: odpustky „sedem rokov a štyridsať dní“, keď odpúšťa sa nám toľko trestov, koľko by sa tak bolo pretrpelo v pokání za sedem rokov a 40 dní trvajúcom dľa starodávnych nariadení cirkevných. Takéto odpustky udeľuje Cirkev sv. za vykonanie niektorých modlitieb a menších dobrých skutkov.

I pre duše v očistci môžeme získať odpustky na spôsob prímluvy a to všetky tie, o ktorých Cirkev výslovne vyriekla, že môžu byť aj za duše v očistci obetované.

Mnohí ľudia nevedia, jaké užitočné sú pre nás odpustky a preto ich zavrhujú. Tým viac si ich máme vážiť a hľadieť si ich hojne získať pre seba a pre zomrelých, aby sme už za života a čím najskôr vykúpili sa z časných trestov tunajších a očistcových. — Preto vzbuď každého rána úmysel, získať všetky odpustky, ktoré toho dňa získať môžeš!

5. O sviatosti posledného pomazania.

Čo je posledné pomazanie?

Posledné pomazanie je sviatosť, v ktorej chorý skrze pomazanie svätým olejom nemocných a skrze modlitbu kňazskú na-

dobudne milosť Božiu ku spaseniu duše a častejšie i ku prospechu tela.

Posledné pomazanie udeľuje: 1. rozmnoženie posväcujúcej milosti; 2. odpustenie všedných hriechov; 3. mimoriadne i odpustenie ťažkých hriechov, keď sa chorý z nich už nemôže spovedať, ale úprimne za ne ľutuje; 4. oslobodenie od časných trestov a iných pozostatkov hriechov už odpustených, na príklad: náklonnosť ku hriechu, slabosť vôle; 5. posilnenie chorého v pokušeniach a bolestiach, obzvlášte v zápase smrteľnom; 6. častejšie i telesné zdravie, jestli je to duši chorého ku spaseniu prospešné.

Posledné pomazanie prijať môže a má každý katolík, ktorý k užívaniu rozumu prišiel a je nebezpečne chorý.

Posledné pomazanie prijať môže človek vtedy, keď nebezpečne ochorie, alebo v tej samej chorobe do nového nebezpečenstva života upadne.

Posledné pomazanie nenie k spaseniu nevyhnutne potrebné; predsa však nesmie chorý zanedbať túto sviatosť, aby sa práve pre hodinu smrti nepripravil o veľké milosti.

Chorý ku prijatiu sviatosti posledného pomazania pripraviť sa má takto:

1. dobre sa vyspovedá, — a jestli to nemôže, nech vzbudí v sebe dokonalú ľútosť s úmyslom, že sa i vyspovedá, keď bude môcť;

2. vzbudí v sebe živú vieru, silnú dôveru a vrúcnu lásku v Boha a úplne odovzdá sa do vôle Božej.

Poznámka: Táto sviatosť menuje sa „posledným pomazaním", čo neznamená: kto ju prijme, už musí zomrieť, lebo sv. sviatosti nie sú jedom, ale liekom pre dušu a nezriedka i pre telo. Mnohí ľudia obávajú sa volať kňaza, aby nezarmútili nemocného. Toto je nekresťanské pokračovanie. Veď každý kresťan vie, že raz zomre, a kto nábožne žil, pre toho smrť je len ziskom, lebo získa si za krátky, trápny život večné blahoslavenstvo. Keď vieš o chorom, nemeškaj mu pripomenúť, aby sa staral o spasenie duše svojej. Zvlášť ale staraj sa o to, aby sa nikto z tvojich príbuzných a domácich neodobral do večnosti bez prijatia svätých sviatostí. — Keď kto ťažko ochorie, alebo je v nebezpečenstve života, prvé má byť, aby sme mu pomohli vieru, nádej a lásku, a s tým dokonalú ľútosť vzbudiť, na pr. „Ježišu môj, verím v Teba, — Ježišu môj, dúfam v Teba, — Ježišu môj, milujem Ťa nadovšetko a preto

ľutujem zo srdca, že som Ťa obrazil(a), — ó, Ježišu, buď mi milostivý! chcem sa i vyspovedať. — Panno Maria, Matko milosrdenstva, oroduj za mňa, nedaj mi zahynúť!“

6. O posvätení kňazstva.

Posvätenie kňazstva je sviatosť, v ktorej Boh tým, ktorí ju prijímajú, udeľuje kňazskú moc a potrebnú milosť ku ich duchovnému úradu.

Vysvätený kňaz nemôže svoje posvätenie kňazské ztratiť, práve tak, ako nemôže pokrstený človek ztratiť krst, lebo i ono vtlačí duši nezmazateľný znak.

Moc kňazská hlavne v tom záleží, že kňaz môže:

1. chlieb a víno na opravdivé telo a krv Krista Pána premieňať, t. j. konať obetu omše svätej;

2. že môže hriechy odpúšťať (k čomu mimo svrchovanej potreby musí mať splnomocnenie od patričného biskupa) a vôbec sviatosti vysluhovať;

3. že môže slovo Božie ohlasovať.

Sviatosť posvätenia kňazstva môžu udeľovať len biskupi, ktorí túto moc obsiahli posviackou biskupskou.

Poznámka: 1. Posvätenie kňazstva má viac stupňov, ktoré na kňazstvo pripravujú a tiež svätením sa udeľujú, a to: štyri nižšie rády a tri vyššie rády, ktoré sú: podjáhenstvo (subdiakonát), jáheňstvo (diakonát) a len potom kňazstvo (presbiterát). — Posvätenie kňazstva dovršuje sa posviackou na biskupa.

Kto prijal vyšší rád, zaviazuje sa na modlenie breviára a na celibát ači na bezženstvo.

Poznámka 2. Modlievaj sa, aby Boh vzbudil v dušiach ľudských lásku, úctu, poslušnosť a vďačnosť ku kňazom. Kňaz je sluhom Božím: On sa modlí za ľud pri oltári, ty sa modli za neho pred oltárom, — on slúži omšu sv. a jako druhý Kristus prednáša slová: „Toto je moje telo, — Toto je moja krv Nového zákona“, preto viď v ňom druhého Krista a neopovrhuj ho, — on odpúšťa v mene Božom hriechy tvoje. — Kňaz ťa krstil, kňaz ti je radcom, dobrodincom a on ťa i pochová. Buď za to povďačným(ou). — Kňaz má mnoho nepriateľov, lebo hlása učenie Kristovo. Nepridávaj sa k nim. Nepriatelia Boží zničiť chcú prv pastiera, lebo vedia, keď pastiera umlčia, rozídu sa ovce. Beda by bolo, keby nebolo kňazov! Kňaz sa ťa zastane, za-

staň sa i ty kňaza. Uváž si slová sv. Jána Zlatoústeho: „kto ctí kňaza, ctí Krista; kto protiveň činí kňazovi, činí protiveň Kristu Pánovi, ktorého zástupcom je práve kňaz.“

Obzvlášte v čas suchých dňov — kántrov — máme sa modliť sa dobrých kňazov.

7. O stave manželskom.

Stav manželský je sviatosť, v ktorej dve slobodné kresťanské osoby, mužský a ženská poriadnym spôsobom vstupujú do nerozlučiteľného sväzku života a dosiahnu od Boha milosť, aby povinnosti manželské verne plnili.

Stav manželský ustanovil sám Boh v raji, a Kristus Pán povýšil ho na sviatosť.

Povinnosti manželov sú:

1. aby vo vernosti, svornosti a láske manželskej spolu až do smrti nažívali;

2. aby náboženským kresťanským životom jeden druhého k dobrému povzbudzovali;

3. aby dietky svoje v bázni Božej vychovávali a o ich časné i večné blaho sa starali.

Do stavu manželského vstúpiť môžu tí, ktorých manželstvo žiadna prekážka nečiní neplatným, alebo zakázaným.

Podľa ustanovenia cirkevného práva manželstvo je nedovolené, alebo neplatné, keď sú nasledujúce znemožňujúce prekážky:

1. Večná a predchádzajúca pohlavná neschopnosť. (Can. 1068.).

2. Platný manželský sväzok. (Can. 1069.)

3. Keď druhá strana nenie pokrstená. (C. 1070.)

4. Vyššie kňazské rády. (C. 1072.)

5. Slávne sľuby v kláštore. (C. 1073.)

6. Násilné odvedenie a či krádež nevesty so strany ženícha, kým nevesta nenie na slobode.

7. Nemôžu platne uzavrieť manželstvo tí, ktorí:

a) počas prvého platného manželstva spáchali cudzoložstvo a vzájomne si sľúbili, že sa soberú; alebo uzatvárali civilné manželstvo;

b) ktorí počas platného manželstva spáchali cudzoložstvo a niektorý z nich spáchal manželo-vraždu;

c) ktorí spoločne zavraždili druhú stranu, keď aj nespáchali cudzoložstvo. (C. 1075.)

8. V rovnej čiare pokrevnosť znemožňuje manželstvo medzi všetkými hore i

dolu. V postrannej čiare až po tretie koleno a či stupeň včetne. (C. 1076.)

9. Švagorstvo v rovnej čiare znemožňuje manželstvo v každom kolene; — v postrannej čiare až po druhé koleno. (C. 1077.)

10. Verejná nečestnosť, pošlá z neplatného manželstva, alebo z verejného a známeho súložníctva; a znemožňuje manželstvo v prvom a druhom kolene v rovnej čiare. (C. 1078.)

11. Z krstu pochádzajúce kmotorstvo znemožňuje manželstvo medzi krstencom a krstným rodičom, — ako i medzi krstencom a krstiteľom. (C. 768. a 1079.)

12. Kde civilný zákon prijatie za vlastného či adoptovanie pokladá za manželstvo znemožňujúcu prekážku, tam je ona takouto prekážkou i dľa cirkevného práva. (C. 1080.)

Zabraňujúce prekážky sú:

1. Prostý sľub panníctva (pannenstva), dokonálej čistoty, neuzavrieť sňatok, prijať sv. rady a vstúpiť do kláštora. (Can. 1058. §. 1.)

2. V tých štátoch, kde zákonité príbuzenstvo, pošlé z prijatia za vlastného, činí manželstvo len nedovoleným; aj cirkev-

ným právom manželstvo je nedovolené. (Can. 1059.)

3. Najprísnejšie je zakázané manželstvo medzi katolíkom a pokrsteným nekatolíkom. (C 1060.)

Cirkev zo zvláštnych príčin uľavenie (dispenzáciu) dáva pri niektorých prekážkach.

Keďže manželstvo je smluvou (kontraktom) povýšenou na hodnosť sviatosti (Can. 1012.), preto uzatvára sa obapolným súhlasom (C. 1081) stránok, ktorý nedá sa nahradiť žiadnou ľudskou mocou.

Z čoho nasleduje, že neplatné je manželstvo,

1. keď sa kto omýli v osobe druhej stránky, s ktorou sa sosobáši. (C. 1084.)

2. Keď niekoho násilím alebo hrozbou donútia, aby si niekoho vzal (C. 1087.), ak len neskôr na to neprivolí.

Tento svoj súhlas ženísi musia vyjaviť pred miestnym farárom, alebo jeho splnomocnencom (C. 1095 § 2.) a pred dvoma svedkami (C. 1094) aby bolo manželstvo platne uzavrené.

Takto uzavierať manželstvo pred farárom a pred dvoma svedkami povinní sú všetci, ktorí sú alebo boli katolíkmi — i keď by potom odpadli od Cirkvi, či to už

uzavierajú manželstvo medzi sebou, a či s pokrstenými alebo nepokrstenými nekatolíkami.

Raz platne uzavreté zavŕšené (dokonané) manželstvo len smrť môže rozlúčiť. (C. 1116.)

Manželia majú spolu nažívať, ak ich len od toho nevymlúva spravodlivá príčina. (C. 1128.)

Z vážnych príčin Cirkev môže oddeliť manželov od stola a postele (C. 1131.); ale žiadna stránka nesmie nové manželstvo uzavrieť; lež oni sa majú čím skorej smeriť a zase spolu v láske a svornosti nažívať. (C. 1131., § 2.)

Tí, ktorí nie pred príslušným farárom, alebo jeho splnomocnencom a dvoma svedkami sa sobášia, ale pred svetským úradom len takzvané „civilné manželstvo" uzavierajú, nie sú pred Bohom a Cirkvou manželsky oddaní; to nie je manželstvo platné a preto nemôžu byť pripustení ku sv. sviatostiam, dokiaľ sa alebo nerozídu, alebo sa platne nesosobášia.

Od tých, ktorí do stavu manželského vstúpiť zamýšľajú, žiada sa:

1. aby sa ľahkomyselne nezasnúbovali;
2. aby medzi nimi nebolo prekážiek manželských;

3. aby boli dobre vyučení v katolíckom náboženstve;

4. aby v čas zasnúbenia počestne žili, — a nikdy pospolu.

5. aby pred sobášom (prísahou) ku sv. spovedi a sv. prijímaniu hodne pristúpili.

Tu sa treba vrúcne modliť, aby to bolo s Pánom Bohom a pre Pána Boha, a nie myslieť snáď na to, čo ešte Boh v šiestom prikázaní prísne zakazuje.

Pri vstupovaní do stavu manželského ženísi majú mať pravý úmysel, a to:

Stav manželský je ustanovený, aby sa rozplodilo ľudské pokolenie a počet vyvolených, na spoločnú pomoc manželov, čo prostriedok proti nezriadenej telesnej žiadosti. (Can. 1013.) To má byť ich úmysel, a nie iný. — A tak do stavu manželského vstúpiť môžu všetci, ktorým to právo nezabraňuje. (C. 1035.)

Manželstvo, v ktorom jedna stránka je kresťanskou, ale nie katolíckou, menuje sa: „miešané a či krížné manželstvo."

Cirkev miešané manželstvá zakazuje preto, lebo:

1. v nich stránka katolícka náboženstvo svoje ťažko môže vykonávať, ba ľahko ho i utráca;

2. katolícke vychovávanie dietok je v nich zriedka možné.

Kto nie pred oprávneným kňazom vstupuje do stavu manželského, toho manželstvo je neplatné, pácha ťažký hriech a uvaľuje na seba pokutu vytvorenia z Cirkvi. (Can. 2319.)

Z dôležitých príčin miešané manželstvo dovoľuje sa len vtedy, keď nekatolícka stránka už vopred zaviaže sa:

1. že katolícka stránka slobodne môže vykonávať svoje náboženstvo;

2. že všetky dietky dajú sa katolícky pokrstiť a budú v duchu katolíckom vychovávané.

Nový zákon Republiky neuznáva za platné smluvy — reverzy — ohľadom náboženstva budúcich detí, urobené *pred* uzavretím manželstva. Len *po* uzavretí manželstva behom 14 dní urobené smluvy majú platnosť. Tie treba podpísať pred dvoma svedkami a verejným notárom uhodnovernit. — Katolík ale zásadne len s katolíkom nech uzaviera manželstvo!

Pred vstúpením do stavu manželského odbavujú sa ohlášky, a to v kostole tri po sebe nasledujúce nedele alebo sviatky, aby veriaci mohli, ba keď vedia, pod svedomím sú povinní, oznámiť na farskom úrade nejaké prekážky proti tým, ktorí do stavu manželského vstupujú.

Od ohlášok možno dostať uľavenie (dispenzáciu).

Poznámka. Ktorí do stavu manželského vstupujú, vždy majú mať na mysli, že keď si lásku a vernosť sľubovali, vtedy na kríž prisahali. Stav manželský je sviatosť a preto tí, čo v ňom žijú, zachovať si majú tú milosť, ktorú pri oltári obdržali. — V pokušení sa modliť: „Ó, Ježišu, ó, Maria, opatruj mňa!“ a obnoviť si manželský sľub: „Ó. Ježišu, ja chcem svoj sľub a svoju prísahu verne zachovať, ako som ju pri oltári složil(a)!“

Katolícke manželstvo je sväzok nerozlučiteľný, preto snúbenci majú si dobre rozmyslieť ten krok, ktorý urobiť zamýšľajú a všestranne sa pripraviť k budúcemu manželstvu.

VI. O svätenínach a cirkevných obradoch.

Svätenины sú cirkevné úkony, ktorými si požehnanie Božie získať môžeme.

Svätenины podobajú sa sviatostiam. Líšia sa od nich v tom, že

1. sviatosti založil Kristus Pán, svätenины Cirkev;

2. sviatosti účinkujú vlastnou mocou, ktorú im Kristus Pán dal, svätenины prímluvou Cirkvi a pobožným úmyslom tých, ktorí ich užívajú.

Posvätené veci tiež menujú sa svätenínami. Na pr.: svätená voda, kriedą atď.

Svätenіny sú dvojaké: žehnania a svätenia.

Obvyklé žehnania osôb sú: požehnanie s najsv. Sviatosťou Oltárnou, požehnanie kňazské, požehnanie na Blažeja atď.

Obvyklé žehnania veci sú: požehnanie chleba a vína, ozimín, mäsa, budov, škôl lodí, železníc a iných vecí, ktoré človek užíva, aby ho Boh pri tom od všetkého nešťastia chránil.

Cirkev pri svätеniach do zvláštnej ochrany Božej porúča tie osoby alebo veci, ktoré na služby Božie sú obetované.

Obvyklé svätenia osôb sú nasledujúce: korunovanie pápeža, svätenie opátov, prepoštov, mníšok.

Častejšie svätenia vecí sú: svätenie vody, oleja, kostolov, kaplnok a cintorínov, ružencov, atď.

Tie svätenia, pri ktorých sa olej svätý užíva, menujeme posviackami. Posviacku konať môže len biskup.

Aby sme svätenіny nábožne užívali, k tomu má nás pohnúť tá myšlienka, že skrze ne účastní bývame modlitieb a požehnania celej Cirkvi, v mene ktorej kňaz svätí a žehná.

Neslobodno teda svätených vecí užívať na pr. k poverám, babonstvám a pod.

Poznámka: Nepriatelia viery a nesvedomití kramári ponúkajú často predivné kúzelné drobnosti a poverečné modlitbičky, na pr. Zlatý otčenáš, sedem zámkov, list P. Marie a pod., ktorými vraj ľudia budú mať šťastie, rovno do neba prídu atď. — To je povera. Od takých netreba nič brať ani kupovať, a jestli niekto takéto veci má, nech ich okamžite spáli a zničí. — Len také modlitby, piesničky a modliace knižky slobodno kúpiť, ktoré sú od cirkevnej vrchnosti schválené a potvrdené.

Cirkevné obrady sú vonkajšie úkony a znamenia, ktoré Cirkev ustanovila, aby prejavovala a vzbudzovala náboženské myšlienky a pobožné city, na pr.: obrady pri sv. omši a pri udeľovaní sv sviatostí.

VII. O kresťanskej spravodlivosti.

Kresťanská spravodlivosť záleží v tom, že pomocou milosti Božej varujeme sa zlého a činíme dobré, jako nás tomu sv. viera učí, t. j. prikázania zachováme a nikdy ich neprestúpime.

Zachovaním prikázaní, t. j. vôle Božej vznikajú dobré skutky, prestúpením však hriechy. Opakovaním dobrých skutkov

vzniká ctnosť. Ctnostným životom dôjdeme dokonalosti.

1. Varujme sa zlého!

Zlô, ktorého sa máme varovať, je hriech.

Hriech je dvojaký: dedičný a osobný.

1. Hriech dedičný, ktorého sa Adam v raji dopustil, a ktorý sme i my i s jeho následkami po ňom zdedili.

2. Hriech osobný, ktorého sa človek sám zo svojej vôle dopúšťa.

Hriech osobný je vedomé a dobrovoľné prestúpenie zákona Božieho, t. j. prikázaní Božích a cirkevných.

Hriechu dopustíme sa:

Myšlienkami, žiadosťami, slovami, skutkami a opustením dobrého, ktoré sme povinní konať.

Všetky hriechy nie sú rovnako veľké; niektoré sú ťažké a či smrteľné, iné ale menšie a či všedné.

Hriech smrteľný spácha, kto zákon Boží prestúpi:

1. vo veľkej, dôležitej veci,
2. s jasným poznaním zlého a
3. s úplným svolením.

Hriechu smrteľného musíme sa nado všetko chrániť, lebo smrteľný hriech je:

1. neposlušnosť oproti najvyššiemu Pánovi;

2. nevďačnosť oproti Bohu, najväčšiemu dobrodincovi;

3. nevernosť oproti Ježišovi Spasiteľovi.

Aké ťažké obrážanie Boha je hriech, najlepšie poznávame:

1. z trestu zlých anjelov a prvých našich rodičov;

2. z umučenia a smrti Syna Božieho;

3. z večného trestu pekelného.

Hriech smrteľný má tieto následky:

1. zbavuje dušu milosti posvätujúcej a s ňou i lásky Božej a kráľovstva nebeského a prijatia za dieťa Božie;

2. pripravuje dušu o všetky zásluhy pre nebo, ktoré si bola už získala;

3. robí dušu neschopnou, získať si nové zásluhy pre nebo;

4. privádza na nás časné a večné tresty Božie. jako to vidíme na zlých anjeloch a prvých našich rodičoch.

Hriech všedný spácha, kto zákon Boží prestúpi:

1. len v malej, menej dôležitej veci, alebo

2. vo veľkej veci, ale s nejasným poznaním zlého, alebo s neúplným svolením, nie zcela dobrovoľne.

I všedných hriechov chrániť sa máme, lebo:

1. i všedné hriechy Boha obrážajú;
2. nás pomaly k ťažkým hriechom privádzajú;
3. na nás časné tresty priťahujú.

Odpustenie všedných hriechov obdržať môžeme i bez spovedi, a to: ľútosťou, dobrými skutkami a trpezlivosťou v nehodách a trápeniach a sv. prijímaním. Pamätajme na to!

Zvláštné druhy hriechu sú:
1. Sedem hlavných hriechov;
2. šesť hriechov proti Duchu Svätému;
3. štyri do neba volajúce hriechy;
4. deväť cudzích hriechov.

Sedem hlavných hriechov je:
1. pýcha; 2. lakomstvo; 3. nečistota; 4. závisť; 5. obžerstvo; 6. hnev; 7. lenivosť v službách Božích.

Tieto hriechy menujú sa hlavnými, lebo z nich mnohé iné hriechy pochádzajú.

Hriechy proti Duchu svätému sú:
1. spoliehať sa opovážlivo na milosrdenstvo Božie;
2. nad milosrdenstvom Božím zúfať;
3. poznanej kresťanskej pravde odporovať;
4. bližnému svojmu milosť Božiu nepriať a závidieť;
5. oproti spasiteľnému napomínaniu zátvrdlivé srdce mať;

6. v živote nekajúcom úmyselne až do konca zotrvať.

Ktoré sú hriechy do neba volajúce?

Hriechy do neba volajúce sú:

1. úmyselná vražda;
2. sodomský hriech;
3. utiskovanie chudobných ľudí, vdôv a sirôt;
4. zadržanie alebo ujímanie zaslúženej mzdy robotníkom a služobníkom.

Ktoré hriechy nazývajú sa cudzími hriechami?

Cudzími hriechami nazývajú sa tie hriechy, ktoré sice od iných spáchané bývajú, ktorým ale i my spoluvinní sme.

Hriechami cudzími bývame spoluvinní, keď:

1. ku hriechu radíme;
2. iným hrešiť kážeme;
3. ku hriechu iných privoľujeme;
4. iných ku hriechu popudzujeme;
5. hriechy iných vychvaľujeme;
6. pri hriechu iných mlčíme;
7. hriech iných netrestáme;
8. keď hriechy iných zastávame.

Pamätaj: „Kto hreší, je nepriateľom svojej vlastnej duše.“ (Tob. 12, 10.) Nerozumne koná, kto obráža toho, ktorý mu dobre praje a dáva; no ešte nerozumnej-

šie konáme my, keď obrážame toho, od ktorého sme život dostali. Keby niekto stál na vysokej veži a držal ťa na povraze, či by si opovážil sa obrážať ho? Tak aj život tvoj visí na vôli Božej, ako na tenkej niti; Boh mohol by ťa v každej chvíli zničiť, a ty si taký bláznivý, že ho hriechom hneváš, obrážaš.

O pokušení a o príležitosti ku hriechu.

Ku hriechu nás svádza: 1. pokušenie; 2. príležitosť ku hriechu.

Pokušenie dráždi nás ku hriechu vnútorne, príležitosť však zovnútorne.

Pokušenie pochádza: 1. z našej prirodzenej náklonnosti ku hriechu; 2. od zlého ducha.

Pokušenie samo v sebe nie je hriechom, ale stane sa ním, akonáhle pokušeniu privolíme a v ňom zaľúbenie máme.

V pokušení máme sa modliť a hneď z počiatku mu odporovať.

Proti pokušeniam najlepšími prostriedkami sú: nepretržene zamestnávať sa, niečo robiť, ustavične myslieť na prítomnosť Božiu a horlive cvičiť sa v sebaovládaní.

Príležitosťou ku hriechu býva: osoba, spoločnosť, miesto, zábava, divadlo, kino, kniha, noviny, úrad, zamestnanie, nočné

túlanie, hriešne známosti, priadky a podobné.

Čo nás ľahko zavedie ku hriechu, menuje sa najbližšou príležitosťou.

Pamätaj: Pokušenie protiví sa milosti Božej. Milosť Božia osvecuje rozum a posilňuje vôľu, pokušenie však zatemňuje rozum a oslabuje vôľu. Preto neprivoľuj nikdy pokušeniu, s nim sa nezapodievaj a pros Boha, aby odvrátil od teba také pokušenia, v ktorých by si podľahnul(la). Pamätaj, keď pokušeniu privolíš, vtedy za jednu radostnú chvíľku, alebo za márny peniaz, za pohárik smradu, za pochvalu ľudskú obetuješ svoj život večný. Varuj sa príležitosti ku hriechu a keď si v nej, opusť ju, odstráň od seba, ináč zahynieš, lebo „kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom." (Sir. 3, 22.)

2. Ciňme dobrô.

A. *O dobrých skutkoch.*

Dobré skutky sú ľudské činy, ktoré

1. s prikázaniami sa srovnávajú a
2. v stave milosti Božej s dobrým úmyslom sa konajú.

Koho smýšľanie a jednanie srovnáva sa s vôľou Božou, menuje sa „mravným"

a taký činí dobré a svojimi dobrými skutkami vynasnažuje sa dospieť ku kresťanskej dokonalosti.

Len takými skutkami, ktoré v milosti Božej konáme, zaslúhujeme si kráľovstvo nebeské; preto sú nám také skutky potrebné k spaseniu.

Kto sa v ťažkom hriechu nachádza, toho skutky nie sú zaslužné pre život večný avšak nimi zaslúžiť si môže časnú odplatu a ľahšie môže obdržať milosť Božiu, aby pokánie činil a sa polepšil.

S dobrým úmyslom konáme skutky svoje, keď ich ku cti a sláve Božej konáme.

Kto len zo zemských pohnútok koná dobré, a hľadá vlastnú česť svoju, nemá zásluhy pre nebo.

Písmo sv. zvlášť tieto dobré skutky odporúča nám: modlitbu, pôst a almužnu.

Modlitbou rozumieme všetky skutky pobožnosti, zvlášť prijímanie sv. sviatosti, slyšanie omše sv. a počúvanie kázne.

Pôstom rozumieme všetky skutky kajúcnosti a sebazapierania.

Almužnou rozumieme každú službu, ktorú bližnému preukazujeme, najmä však telesné a duchovné skutky milosrdenstva.

Ktoré telesné skutky milosrdenstva sa zvlášte odporúčajú?

V písme svätom odporúčajú sa zvlášte tieto telesné skutky milosrdenstva: 1. lačných kŕmiť; 2. žížnivých napájať; 3. pocestných do domu prijímať; 4. nahých zaodievať; 5. nemocných navštivovať; 6. väzňov vykupovať; 7. mŕtvych pochovávať.

Ktoré duševné skutky milosrdenstva odporúčajú sa zvlášte v písme svätom?

V písme svätom odporúčajú sa zvlášte tieto duševné skutky milosrdenstva: 1. hriešnikov karhať; 2. neumelých vyučovať; 3. pochybujúcim dobre radiť; 4. zarmútených tešiť; 5. krivdy trpezlive znášať; 6. ubližujúcim vďačne odpúšťať; 7. za živých a za mŕtvych sa modliť.

B) *O ctnostiach.*

Schopnosť a ochotnosť činiť dobré, nadobývame kresťanskou ctnosťou.

Kresťanská ctnosť je nadprirodený, od Boha vliaty dar, ktorý nás činí stále schopnými a ochotnými robiť dobrô.

Poznámka. Kresťanskou ctnosťou udeľuje sa nám síce schopnosť a ochotnosť ku konaniu dobrého; ale zručnosť a obratnosť v konaní dobrého musíme si teprv zaopatriť verným spoluúčinkovaním s milosťou Božou a vytrvalým cvikom.

Kresťanské ctnosti sa rozdeľujú na Božské a mravné ctnosti.

Ktoré sú Božské ctnosti?

Božské ctnosti sú: viera, nádej a láska.

Čo je kresťanská viera?

Kresťanská viera je nadprirodená od Boha vliata ctnosť, ktorou pre Božiu pravdomluvnosť všetko za pravdu držíme, čo Boh zjavil a skrze cirkev katolícku k vereniu predkladá.

Čo je kresťanská nádej?

Kresťanská nádej je nadprirodzená, od Boha vliata ctnosť, ktorou pre Božiu všemohúcnosť, dobrotu a vernosť s pevnou dôverou očakávame všetko, čo nám Boh pre zásluhy Ježiša Krista prisľúbil.

Čo je kresťanská láska?

Kresťanská láska je nadprirodená, od Boha vliata ctnosť, ktorou Boha pre Jeho nekonečnú dokonalosť a dobrotu nadovšetko, seba ale a bližného pre Boha miluje-me.

Kedy sme povinní vieru, nádej a lásku vzbudzovať?

Vieru, nádej a lásku sme povinní vzbudzovať: 1. jakonáhle sme vo svätom náboženstve dostatočne vycvičení; 2. častejšie v živote, zvlášte v ťažkom pokušení proti

týmto ctnostiam; 3. v nebezpečenstve života a v hodinu smrti. —

Viera, nádej a láska rovno od Boha pochádzajú, a na Boha sa vzťahujú, preto menujú sa božskými ctnosťami. —

Kratší spôsob vzbudenia Božských ctností:

Ó, Bože môj, verím v Tebe, lebo si nekonečne pravdomluvný.

Ó, Bože môj, dúfam v Tebe, lebo si nekonečne verný a milosrdný.

Ó, Bože môj, milujem Teba, lebo si najvýš dobrý a milovania najhodnejší.

Ktoré ctnosti menujeme „mravnými ctnosťami"?

Všetky ctnosti kresťanské okrem troch Božských ctností menujeme „mravnými ctnosťami" preto, že predovšetkým naše mravy Bohu milými činia.

Ktoré sú štyri hlavné ctnosti?

Štyri hlavné ctnosti sú: 1. opatrnosť, 2. spravodlivosť; 3. zmužilosť; 4. miernosť.

Hlavné ctnosti menujeme i „základnými", lebo na nich, ako na základe, spočíva mravný život.

Opatrnosťou poznávame, čo máme v jednotlivých prípadoch činiť, aby sme sa ľúbili P. Bohu a cieľa večného došli.

Spravodlivosť je ctnosť, ktorou ochotní sme dávať každému to, čím sme mu povinní.

Zmužilosť je silné vytrvanie i v najväčších nehodách; tak že dobré vzdor všetkých ťažkostí podnikáme a vykonávame a radšej všetko trpíme, než by sme sa hriechu dopustili.

Miernosť je ctnosť, ktorou vo všetkom dovolenom slušnú mieru zachovávame, a všetky nedovolené, zvlášť všetky smyselné a neporiadne telesné náklonnosti, krotíme.

Tieto ctnosti sú protivou siedmim hlavným hriechom: 1. Pokora, 2. štedrosť, 3. čistota, 4. priazeň, 5. miernosť, 6. krotkomyselnosť, 7. horlivosť v dobrom.

Jako znie osem blahoslavenství?

Osem blahoslavenství znie:

1. Blahoslavení chudobní duchom; lebo ich je kráľovstvo nebeské.

2. Blahoslavení tichí; lebo oni zemou vládnuť budú.

3. Blahoslavení ktorí trúchlia; lebo oni potešení budú.

4. Blahoslavení, ktorí lačnejú a žížnia po spravodlivosti; lebo oni nasytení budú.

5. Blahoslavení milosrdní; lebo oni milosrdenstva dôjdu.

6. Blahoslavení čistého srdca; lebo oni Boha uvidia.

7. Blahoslavení pokoja milovní; lebo oni dietkami Božími nazvaní budú.

8. Blahoslavení, ktorí protivenstvo trpia pre spravodlivosť; lebo ich bude kráľovstvo nebeské. (Mat. 5, 3—10.)

Ktoré ctnosti nám Ježiš Kristus v evanjelii zvlášte prikázal?

Ježiš Kristus nám v evanjelii zvlášte prikázal tieto ctnosti:

1. hľadať najsamprv kráľovstvo Božie a spravedlivosť jeho; 2. zapreť sám seba; 3. niesť kríž svoj; 4. nasledovať Krista; 5. tichým a pokorným byť; 6. milovať nepriateľov; dobre činiť tým, ktorí nás nenávidia; modliť sa za tých, ktorí nám protivenstvo činia a utrhujú nám.

C) *O snahe za kresťanskou dokonalosťou.*

Dokonalosti domáhať sa povinní sme, lebo Pán Ježiš nám to prikázal.

Snaha za kresťanskou dokonalosťou je: všemožne sa usilovať, aby sme Boha viac a viac milovali, a preto všetky skutky čo najlepšie konali.

Máme sa vynasnažovať, aby sme k dokonalosti dospeli:

1. preto, že velebnosť a dokonalosť Božia tej snahy zasluhujú;

2. preto, že Kristus Pán výslovne prikázal, aby sme ho nasledovali; avšak nasledovanie Ježiša Krista bez snahy za dokonalosťou je nemožné.

3. Preto, že touto snahou svoju blaženosť v nebi istejšie dosiahneme a si ju rozmnožíme.

Ježiš Kristus je najvyšším vzorom dokonalosti. Po Ňom však aj svätí sú vzory dokonalosti, lebo nasledovali Krista a preto celý život ich je obrazom života Kristovho.

Človek v každom stave môže dôjsť dokonalosti, keď

1. miluje Boha a bližného, a

2. zoškliví si hriešny život.

Všeobecné prostriedky k dokonalosti sú:

1. Cvičiť sa v sebazapretí; 2. vyhýbať všetkému zbytočnému; 3. modliť sa bez prestania a rozjímať o pravdách náboženských a o umučení P. Ježiša Krista; 4. často hodne pristupovať ku sv. sviatostiam.

„Katolícke spolky“ dopomáhajú nám k dokonalosti, lebo sa v nich bohumilému životu zvykáme.

K dosiahnutiu vyššej dokonalosti Kristus Pán odporúča zvlášť tri takzvané evanjelické rady, ktoré sú:

1. dobrovoľná chudoba; 2. večitá čistota; 3. dokonalá poslušnosť pod duchovným predstaveným.

Tieto tri evanjelické rady zachovávať povinné sú osoby reholnícke, a všetci, ktorí sa k tomu sľubom zaviazali.

VIII. O posledných veciach človeka.

Štyri posledné veci človeka sú: smrť, súd, peklo a nebo,

1. *O smrti.*

Smrť je odlúčenie duše od tela.

O smrti vieme, že všetci ľudia musia umrieť; lebo „uložené je ľuďom raz umrieť“ (Žid. 9, 27.), a to preto, že všetci v Adamovi zhrešili, a že s vinou prešiel na všetkých aj trest hriechu, totižto smrť.

Nevieme však, kedy, kde a jako zomreme; preto máme na smrť pamätať, často na ňu vzpomínať a na smrť stále byť pripravenými; lebo písano je: „Buďte pripravení, lebo v ktorú hodinu sa nenazdáte, príde Syn človeka.“ (Luk. 12, 40.)

2. *O súde.*

Súd je dvojaký: 1. „osobitný“ hneď po smrti človeka; 2. „posledný a či všeobecný alebo verejný“ na konci sveta, alebo v posledný deň.

Boh súdiť bude dušu našu zo všetkého, čo sme za živa mysleli, žiadali, hovorili, činili a zameškali alebo zanedbali.

Hneď po osobitnom súde vykoná sa na duši rozsudok a duša príde alebo do neba, alebo do pekla, alebo do očistca. Tento rozsudok na poslednom súde verejne bude vyhlásený.

Očistec je miesto, kde trpia duše časné tresty; za svoje hriechy, za ktoré v tomto živote zadosť neučinily.

Do očistca prídu duše tých, ktorí síce v milosti Božej zomreli, ale časných trestov za svoje hriechy ešte nevytrpeli, alebo za odpustené im hriechy v živote zadosť neučinili.

Duše v očistci trpia:

1. nesmiernou bolasťou túžby, preto že ich vrúcna žiadosť: hľadeť na Boha, ešte sa nevyplnila;

2. rozličné muky, ktoré im spravodlivosť Božia prisúdila.

Dušiam v očistci môžeme pomáhať v

ich utrpení, preto že sme s nimi „obcovaním svätých“ spojení.

Dušiam v očistci pomáhame tým, že sa za ne modlíme, omše sv. obetujeme, odpustky im privlastňujeme, dobré skutky za ne konáme a bolasti svoje za ne P. Bohu obetujeme.

Z kresťanskej lásky k bližnému sme povinní všetkým dušiam v očistci pomáhať a nezriedka i z vďačnosti, — zvlášť svojim rodičom, príbuzným a dobrodincom. — Po poslednom súde očistec docela prestane a potom bude len nebo a peklo.

3. *O pekle.*

Peklo je miesto, kde zatratení tresty večné trpia.

Do pekla príde ten, kto v ťažkom, smrteľnom hriechu zomre.

Tresty zatratených v pekle sú:

1. zatratenci sú na veky vylúčení z hľadenia na Boha;

2. trpia najhroznejšie muky od pekelného ohňa, neustále výčitky svedomia a úzkosť, nevýslovnú opustenosť a zúfanie, slovom: všetky možné muky razom a na veky.

3. všetko trpia večne a bez nádeje na vykúpenie alebo úľavu; lebo: „Hrozné je

upadnúť do rúk živého Boha.“ (Žid. 10, 31.)

Že peklo trvá večne, vieme:

1. z jasných výrokov Ježiša Krista a apoštolov;

2. z ustavičného učenia Cirkvi.

Zatratenci nebudú jednako trpieť; ale každý podľa počtu svojich hriechov a podľa množstva zneužitých milostí.

Uvažovanie o mukách pekelných má nám slúžiť k tomu:

1. aby sme sa každého hriechu a zvlášť ťažkého hriechu všemožne varovali;

2. aby sme za spáchané hriechy bez odkladu pravé pokánie činili a používali Božej shovievavosti a slutovania, by nás jednúc neztrestala Božia spravodlivosť.

4. *O nebi.*

Nebo je miesto, kde anjeli a svätí večnú blaženosť požívajú.

Do neba príde, kto v milosti Božej zomrel, a za všetky hriechy, ktoré azda spáchal, zadosť učinil.

Radosti vyvolených v nebi sú:

1. vyvolení hľadia na Boha z tvári do tvári, milujú a požívajú ho cez celú večnosť;

2. sú navždy zbavení každého i najmenšieho zla;

3. majú na veky všetko dobré na tele i na duši; lebo: „Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani do srdca ľudského nevstúpilo, čo Boh prihotovil tým, ktorí ho milujú.“ (I. Kor. 2. 9.)

Vyvolení nebudú požívať v rovnakej miere blaženosť nebeskú; ale kto viacej dobrého vykonal, alebo viacej z lásky k Bohu vytrpel, obdrží tiež väčšiu odmenu.

Uváženie radostí nebeských má nás povzbudiť k tomu:

1. aby sme pozemských statkov príliš-ne si nevážili a len po večných túžili;

2. aby sme v boji proti hriechu verne vytrvali;

3. aby sme všetky utrpenia trpezlive znášali; lebo: „trápenia terajšieho času nie sú hodné tej budúcej slávy, ktorá sa zjaví na nás.“ (Rim. 8. 18.)

B) *Iné prostriedky, aby sme sv. vieru poznali, v nej sa utvrdili a ju rozširovali.*

Vedľa katechizmusa, tejto tak veľadôležitej knihy, máme i iné prostriedky, aby sme pravdy našej sv. viery poznali, v nej sa utvrdili, poznanie jej rozširovali, ju proti útokom nepriateľov hájili.

Na prvom mieste je to hlásanie slova Božieho, či sa deje kázňou pri službách Božích, ači kresťanským vynaučovaním, t. j. výkladom katechizmusu. Tento prostriedok k poznaniu sv. viery ustanovil Kristus Pán sám, keď prikázal apoštolom, aby išli po celom svete a učili národy zachovávať všetko, čokoľvek on sám prikázal. Preto praví sv. Pavel apoštol: „Viera je z počutia, a počutie skrze slovo Kristovo.“ (Rim. 10. 17.) Tento prostriedok teda má kresťan-katolík zvlášť pilne používať a preto usilovne chodiť na kázeň a kresťanské vynaučovanie a svojich domácich na ne posielať.

Poznámka: Iné prostriedky k poznaniu a rozširovaniu sv. viery sú: katolícka tlač, katolícké spolky a sväté missie. O týchto v nasledujúcich.

1. *O katolickej tlači.*

Za našich časov je po celom svete „sloboda tlače.“ Tou sa dovoľuje spisovateľom a redaktorom tlačenie kníh, brožúr, časopisov, novín každého druhu, či dobrých, či zlých, teda i takých, ktorými sa tupí naše katolícke náboženstvo a udusuje mravný cit ľudu a zvlášť mládeže.

Knihy, brožúry, časopisy, noviny sa

tlačia a rozširujú s neslýchanou rýchlosťou po celom svete a náružive sa čítajú a takrečeno hltajú. A podľa toho, čo kto číta, tiež žije, stanoví si životné zásady. Preto napísal ktosi: „Zdá sa, že je úlohou tlače, písať dnes, čo celý svet zajtrá bude myslieť a pozajtre robiť.“ Z toho vidieť veľký vliv tlačeného slova na smýšľanie a jednanie celého ľudstva. Napoleon nazval tlač šiestou veľmocou v Europe. Zlá tlač viacej škodí, než dobrá osoží, preto, že lichotí ľudskej pýche a horlí za bezúzdnu slobodu. Zlá tlač má o mnoho viac odberateľov a čitateľov, než dobrá tlač. Zlou sa šíri nevera, náboženská ľahostajnosť a mravná zkazenosť.

Z tejto úvahy uzavierame dvojakú povinnosť uvedomelých katolíkov:

1. Uvedomelí katolíci aby nekupovali zlé knihy a spisy a nepredplácali na zlé časopisy a noviny; lebo tým by podporovali strany cirkvi nepriateľské a dopúšťali sa zrady proti svätej viere. Nech bedlivý pozor dávajú na svoje dietky a svojich poddaných, aby im zlé knihy, spisy a noviny neprišly do rúk. Za osoby sebe sverené budú odpovedať pred súdom Božím. A jestli sa ím samým zlé čítanie dostane do rúk, nech sa ním nezapodievajú, ba nech

ho zničia, aby ho iný nedostal. Tu neplatí výhovorka: Ja tomu i tak neverím; mne to neškodí! Zlé čítanie vniká do duše, jako jed a poznenáhla strávi i najsilnejšie a najrozhodnejšie povahy; lebo v pamäti vždy niečo utkvie, zostane. Na tisíce kedysi vzorných katolíkov je teraz v radoch nepriateľov sv. viery. A čo ich k tomu priviedlo? — Zlé čítanie! To nech je výstrahou všetkým katolíkom dobrej vôle!

Uvedomelí katolíci nech usilovne podporujú katolícku tlač tým, že kupujú a čítajú katolícke knihy a brožúry, predplácajú na katolícke noviny a časopisy, katolícku tlač rozširujú, ju odporúčajú a dobrovoľnou obetou jej pomáhajú. Jak je to dôležité poznajú zo slov slávneho pápeža Pia X., ktorý, hovoriac o katolíckej tlači, povedal: „Áno, tlač! Stále sa ešte nepochopuje, jaká je dôležitá. Ani veriaci, ani duchovní nevenujú jej toľkej pozornosti, koľkej zasluhuje. Starší ľudia hovorievajú, že vraj pred tým novín nebolo a že vraj aj bez nich dobre sa pracovalo na spasení duší. Ovšem pred tým, pred tým! Ale tí nepovážia, že vtedy zlá tlač nebola natoľko rozšírená, a že vtedy nebolo treba proti nej toľko pracovať dobrou tlačou, jako teraz. Žijeme v iných časoch. Je to smutný

zjav, že kresťanský ľud je klamaný a otravovaný bezbožnými novinami. Nadarmo staviate kostoly, konáte missie, zakladáte školy: to všetko bude zničené, všetky tieto vaše práce sú márné, jestli nie ste v stave zároveň chopiť sa obrannej a útočnej zbrane — „katolíckej tlače.“ — A pred Piusom X. pravil Lev XIII.: „katolícke noviny sú stálym missionárom v domácnosti.“

Kto usilovne a pravideľne číta katolícke spisy a noviny, vždy lepšie a lepšie poznáva, jaká krásna, vznešená a nevyhnutne potrebná je sv. viera, poznáva a osvojuje si zásady sv. evanjelia, stále povzbudzuje sa k riadnemu plneniu svojich kresťanských povinností, má vždy pohotove pádnu odpoveď na lži a námietky nevercov a stáva sa schopným, aby i verejne svoju vieru zastával a ju hájil. Dobré čítanie je mu dobrým a bezpečným sprievodcom na púti života.

2. O katolickych spolkoch.

Známkou našej doby je všeobecný spolkový ruch, pohyb. Všade samá organizácia, samý spolok. Jednotlivci už skoro nič neznamenajú. Ale keď sa srazia v jednotný šík, v jednotný spolok, v organizá-

ciu, znamenajú mnoho. Preto treba, aby i katolíci horlive pestovali spolkový život. I v tom môžu sa učiť od nepriateľov cirkvi. Títo neštítia sa ani lsti, ani podvodu, ba ani hrubého násilia, aby len získali členov pre svoj spolok, svoju organizáciu a tým sústredili vo svojich rukách všetku moc v spoločenskom aj politickom živote. Tým spôsobom zorganizovali všetky stavy a spoločenské triedy, všetky odvetvia práce a povolania. A to všetko tvorí jedon obrovský tábor, ktorý vedú do boja proti Bohu, proti viere a proti katolíckej Cirkvi.

Na túto zimničnú činnosť nevercov katolíci nesmú nečinne pozerať. Aj oni nech sa organizujú, slúčujú vo spolky a to hlavne zo dvoch príčin:

1. V katolíckom spolku, v katolíckej organizácii nájde katolík bezpečný útulok pred nevereckými spolkami, organizáciami. Kto nenie členom spolku katolíckeho, katolíckej organizácie, stále je v nebezpečenstve, že bude zlákaný od nekatolíkov pre ich stranu. Budú mu sľubovať horydoly, vyhrážať sa mu, posmechom, potupou ba i násilím prenasledovať, len aby sa pridal k nim. Beda mu, jestli podľahne pokušeniu! Je ztratený, jako tisíce iných. Keď sa pridruží ku katolíckemu spolku,

nenie toľko napádaný a vo spolku samom nájde pomoc a ochranu proti nepriateľským spolkom.

2. V katolíckom spolku, v katolíckej organizácii, nájde oporu kresťanského života. Tu sa mu dostane dôkladnejšieho poučenia o viere prednáškami, časopisami a novinami, ktoré spolok alebo organizácia vydáva, odoberá a rozširuje; dostane sa mu i poučenia, jaké zbrane treba používať oproti útokom nepriateľov. Tu druh druha povzbudzuje dobrým slovom a príkladom, aby sa vystríhal príležitosti ku hriechu a verne i vytrvale konal svoje kresťanské a stavovské povinnosti. Katolícky spolok sprevádza požehnanie Božie; lebo Božský Spasiteľ povedal: „Kde sú dvaja alebo traja shromaždení v mojom mene, tam som ja uprostred nich.“ (Mat. 18, 20.)

3. *O katolických missiách.*

Keby ani nebolo iného odporúčania katolíckych missií, jako zurivá nenávisť, ktorou horia proti nim nepriatelia Cirkvi: už toto by postačilo presvedčiť katolíkov dobrej vôle, jakým výtečným prostriedkom sú sv. missie k zachovaniu sv. viery k oživeniu kresťanského života.

Máme tu na mysli missie nie v pohan-

ských krajoch — ktorých úlohou je, obrátiť neveriacich, pohanov na kresťanskú vieru — ale missie v katolíckych krajoch, ktorých cieľom je: prebudiť a rozniecť v katolíckom ľude lásku k sv. viere a v živote kresťanskom ho obnoviť a utvrdiť.

Tieto missie veľmi blahodarne účinkujú v Cirkvi: udržujú jej horlivosť, očisťujú pšenicu od kúkolu, slabých posilňujú, silných utvrdzujú, padlých pozdvihujú, bludy rozptyľujú a pikle diablove odhaľujú a maria. Sú dobou mimoriadnych milostí. Missie sú jednou z najprednejších, ba možno povedať jedinou bašťou a podporou, ktorou viera je chránená a utvrdzovaná na skale, ktorou je Ježiš Kristus.

Missionári — z pravidla rehoľní kňazi — pri sv. missiách každodenne, áno i niekoľko ráz za deň, hlásajú slovo Božie. Vysvetľujú veriacemu ľudu hlavné pravdy sv. viery, prikázania Božie a cirkevné, a povzbudzujú ho, aby verne plnil svoje náboženské a stavovské povinnosti.

Pri sv. missiách poskytuje sa každému príležitosť, aby sa s P. Bohom smieril dobrou, životnou sv. spoveďou a hodne pristúpil ku stolu Pána.

Ku sv. sviatostiam pristupujú jednotlivé stavy po predbežnom dôkladnom poučení o stavovských povinnostiach.

A jaké krásné, úchvatné a povznášajúce sú slávnosti, ktoré sa konajú pri sv. missiách: spoločné sv. prijímania jednotlivých stavov, s primeranou vrúcnou prípravou a vďakovčinením, — odprosenie najsv. Sviatosti Oltárnej, slávnosť Marianská a slávnosť missionárskeho kríža!

Ó, a jaké nadšenie býva pri sv. missiách! Ľud je jako vymenený. Svätá radosť a pokoj dobrého, čistého svedomia žiari mu z očí. Odhodlaný je žiť podľa sv. viery a za svoje katolícke presvedčenie prinášať aj veľké obety. Sväté missie sú požehnaním rodín, obcí, farností, áno celých krajov.

Preto, milý kresťane katolíku, keď máš príležitosť, zúčastniť sa sv. missií, rob to horlive a povzbuď aj iných, zvlášť svojich domácich a o ktorých vieš, že toho najvýš potrebujú, hoci sú cudzí. Takí často skorej poslúchnu cudzieho, než domáceho. Neboj sa rečí zlých ľudí, ktorí sa často rúhajú tomu, čo neznajú .Takým pekne povedz, že nech sa najprv presvedčia, a potom nech hovoria. — Neboj sa nejakej časnej ztraty alebo škody; lebo P. Boh ti všetko hojným požehnaním vynahradí. Pre účasť na sv. missiách ešte nikto hladom nezomrel, ani na žobrácku palicu ne-

prišiel. Naopak, vyplní sa tu na tebe i tvojej rodine slovo Pána Ježiša: „Hľadajte... najprv kráľovstvo Božie a jeho spravedlivosť a toto všetko sa vám pridá.“ (Mat. 6, 33.) Horlivé zúčastnenie sa na sv. misiách bude ti najväčšou útechou v hodinke smrti.

C) Úvahy o niektorých pre našu dobu zvlášť dôležitých pravdách.

I. Či smie byť človek „bez konfessie“ t. j. „bez vyznania“?

Slýchame často: Ten alebo tá sú „bez konfessie“ — „bez vyznania.“ Čo to znamená? Byť „bez vyznania“ má dvojaký smyseľ:

1. Človek „bez vyznania“ neuznáva žiadné z tých náboženstiev, ktoré okolo seba vidí, teda ani katolícke, ani protestantské, ani mohamedánske, ba ani československé cirkvičkárstvo, ale predsa chce uctievať Boha, ovšem „svojim“ spôsobom, na pr. že ide na prechádzku do prírody, a vzpomína si, jako krásne zriadil Boh ten

svet; to potom nazýva svojou modlitbou, svojim uctievaním Boha.

2. Človek „bez vyznania“ považuje každé náboženstvo za zbytočné; a preto každým náboženstvom pohŕda.

Keď niekto povie, že je „bez vyznania, berie to obyčajne v tom druhom smysle, preto, že žiadneho Boha neuznáva, je „atheistom neznabohom“, alebo popiera, žeby mal človek oproti Bohu nejakú povinnosť, alebo tie povinnosti úplne zanedbáva.

Proti ľuďom „bez vyznania“ obojeho druhu potrebné je dokázať, že náboženstvo je nevyhnutne potrebné, a že je potreba vyznávať náboženstvo Bohom samým zjavené.

I. Náboženstvo je nevyhnutne potrebné.

A. Bez náboženstva nemôže človek žiť ako rozumný tvor.

O kom pravíme, že žije „rozumne?“ — Nie o tom, kto iba rozum má, — ale o tom, kto rozum tiež užíva, kto rozumom sa riadi a spravuje. Čo nám hovorí zdravý rozum o Bohu a o náboženstve?

Hovorí nám: 1. že *je* Boh, najvyššia a najdokonálejšia bytosť, svrchovane múd-,

ry, všemohúci, všetkej lásky najhodnejší; 2. že od Boha máme dušu, telo a vôbec všetko, čo sme a čo máme; 3. že sme zaviazaní vzdávať Bohu najhlbšiu úctu, najvrúcnejšie vďaky; 4. že sme povinní konať jeho vôľu. Slovom: rozum nám hovorí, že sme úplne závislými od Boha, že sa musíme Bohu podrobiť. A v tom práve záleží náboženstvo; lebo náboženstvo je uznanie ľudskej závislosti od Boha, jako od Stvoriteľa a Pána celého sveta i človeka a z toho vyplývajúca oddanosť Bohu, ktorá sa javí úctou k Bohu a poslušnosťou.

Je teda zrejmé — zdravý rozum to hovorí a žiada — že náboženstvo je nevyhnutne potrebné. Bez náboženstva nemôže žiadon človek žiť ako rozumný tvor.

A jako sa vymykajú ľudia náboženským povinnostiam?

1. Jedni myslia, že razom odbavia všetko náboženstvo, zbavia sa všetkých náboženských povinností, keď povedia: „Nenie Boha!“ Sú to obyčajne ľudia, ktorí si vytkli za životný cieľ „rozkoš v každej podobe, pôžitok nech stojí, čo stojí.“ S básnikom stále by opakovali:

„Pre mňa jedlá, pre mňa kvasy
pre mňa čaše na vše časy,
pre mňa len, pre mňa len,
k tomu len som naroden!“ *)

Tým je pravda myšlienka na Boha veľmi nepohodlná, preto, že v nich budí vzpomienku na večného Sudcu a vlastnú zodpovednosť. Ale týmto atheistom, neznabohom aj celé ľudstvo a vlastné srdce odpovedá: „Ty luháš!“

Vo viditeľnej prírode všade spatrujeme pevný, zákonitý poriadok, jednotný plán, podivuhodnú účelnosť od zemskej hrudy až k žiariacim hviezdam. Všade vidíme pri všetkej rozmanitosti tvorov ako v celku tak v jednotlivostiach poriadok a súlad. Čím viacej kto študuje, tým lepšie poznáva zodpovedné, určité a stále zákony vo viditeľnej prírode.

To všetko svedčí o rozume svrchovane múdrom a dômyselnom, ktorý ten plán vymyslel; o vôli svrchovane mocnej, ktorá tie zákony dala, všetko usporiadala, všetko riadi. A tak svet so svojím rádom, (poriadkom), zákonmi, plánom, účelnosťou a poriadkom hlása nám ducha svrchovane múdreho, všemohúceho — Boha. Celá prí-

*) Calderon (v „Baltazarovom kvase“).

roda teda hromovým hlasom volá: Je Boh! Tento dôkaz nevyvráti nikto na svete.

Na sprostú námietku, že všetko tvorí „príroda“ alebo „prírodné sily“, odpovedáme s básnikom:

„Kde hrubá sila nevedome vládne,
tam krásné dielo netvorí sa žiadne.“

Slepé sily prírodné nevytvorily by ani za miliony rokov ani jedinej kvetinky, ani jedinej mušky, ba ani jedného ľudského údu.

Atheismus (neznabožstvo) je teda sám v sebe nesmyseľný, nerozumný, áno je vrcholom ľudskej hlúposti, aby som nepovedal ľudského bláznovstva. Je Boh, a my sme povinní mu božskú poctu vzdávať, jeho poslúchať. Náboženstvo je nevyhnutne potrebné.

2. Iní, aby ušli náboženským povinnostiam, nehovoria síce, že nenie Boha, že nie sú od neho závislí, ale že majú slobodnú vôľu, že teda môžu robiť, čo chcú, — a že oni preto Boha ctiť a jeho poslúchať nebudú. — Na to odpovedám: Máme síce slobodnú vôľu, nikto nás k dobrému nenúti; i náboženské povinnosti môžeme dobrovoľne konať, alebo nekonať. Ale jestli nečiníme, čo sme Bohu povinní, keď odpie-

rame mu úctu a poslušnosť, jednáme prevrátene, hriešne a sme za svoje jednanie Bohu zodpovední. Dôkazom toho je vnútorný hlas, ktorého sa nikto nemôže zbaviť, a to je hlas svedomia. Svedomie nám hovorí: Čiň dobré a varuj sa zlého; lebo Boh dobrô odmeňuje a zlô tresce. Keď nechceš dobrovoľným plnením svojich povinností oslavovať Boha dobrotivého, budeš svojimi trestami oslavovať Boha spravedlivého. A jestli ujdeš jeho trestom v tomto živote, neujdeš im vo večnosti. Tak hovorí hlas svedomia. Keď ho neposlúchame, jednáme nerozumne, jako ten, ktorému sa praví: len touto cestou musíš sa brať, ináč sa minieš cieľom: ale on si postaví hlavu a povie: ja si môžem ísť cestou, ktorou chcem, a ide opačným smerom.

Ľudský rozum teda poznáva, že Boh je, že sme od neho závislí, že sme povinní ho poslúchať: inými slovami, že náboženstvo je nevyhnutne potrebné. Z toho vyplýva jasne a zrejme že bez náboženstva nemôže nikto žiť ako rozumný tvor.

Človek teda, nech je ktokoľvek a jakýkoľvek, ktorý sa honosí, že neuznáva žiadneho náboženstva, že je „bez konfessie“, „bez vyznania“, stavia sa na roveň nerozumným tvorom. O ňom platí slovo Písma

sv.: „Človek, keď vo cti bol, nesrozumel: prirovnaný je hovädom nemúdrym a učinený je podobný im.“ (Žalm 43, 13.)

Aké jalové a prázdne sú teda všetky námietky proti náboženstvu, že vraj je len pre nevzdelaný ľud, — vzdelaný človek že ho nepotrebuje — že je len vecou citu a hodí sa len pre ženy — že je vecou zbytočnou atď. Nenie pravda: Náboženstvo je nevyhnutne potrebné všetkým: vzdelaným aj nevzdelaným, mužom aj ženám, starým aj mladým, bohatým aj chudobným, — všetkým, ktorí majú zdravý rozum a rozumne chcú žiť. Kto svoje náboženské povinnosti nekoná: nech sa trasie; lebo neujde trestajúcej ruky Pána!

Bez náboženstva nemôže teda nikto žiť, ako rozumný tvor.

Ale:

B. Bez náboženstva nemôže byť ani riadnej ľudskej spoločnosti.

Človek je odkázaný na spoločnosť. Bez nej nemôže žiť. Dieťa bez rodinnej spoločnosti by zahynulo. A keby sa nejakým spôsobom predsa zachovalo pri živote: bez ľudskej spoločnosti nemohlo by sa duševne vyvinúť. Ani chodiť, ani rozprávať by sa nenaučilo. K ďalšiemu pokroku bolo treba,

jako dejiny učia, aby najmenšie spoločnosti, t. j. rodiny, spojovaly sa v obce, obce v okresy, okresy v kraje, kraje v štáty. Tak to žiada ľudská prirodzenosť a preto že je od Boha, treba vyznať, že tak je to vôľa Božia. Preto nazval veľký grécky filosof, Aristoteles, človeka „spoločenskou bytosťou.“ — Ale riadna ľudská spoločnosť nemôže byť bez náboženstva. Prečo?

V každej riadnej ľudskej spoločnosti musí byť mravnosť, spravodlivosť a úcta k zákonom. Všetko to však bez náboženstva je vecou nemožnou.

1. Čo sa mravnosti týka, tisícročné osvedčené príslovie hovorí: „Kto sa Boha nebojí, ten sa ľudí nestydí.“ Človek bez bázne Božej oddáva sa prostopašnostiam. Toho dôkaz máme pri ruke. Dňa 21. januára r. 1919. písaly jedny pražské slobodomyseľné noviny toto: „Česi prichádzajú z cudziny, vyslovujú svoj úžas nad pomermi, ktoré u nás nachádzajú — nad povaľovačstvom a požívačnosťou všetkých vrstiev, nad nesmiernou mravnou zvrhlosťou, ktorá už nezná, než peniaze, zábavu a zabíjanie času a hýrenie. Teda na to sme sa tešili, pýtajú sa zdesene, a za toto sme sa obetovali? Prejďte večer zábavné miestnosti všetkých stupňov, a odnesiete

si hrozný dôjem spoločnosti, ktorá sa vrhá do záhuby. Už dovršuje horu svojich hriechov.“ Tak tieto slobodomyseľné noviny. A čo bolo toho príčinou? V hroznej svetovej vojne a ešte viacej po nej, keď bola vyhlásená samostatnosť a občianska sloboda, ľudia sa odvrátili od náboženstva, od bázne Božej, od prikázaní Božích a cirkevných, prestali si byť vedomí, že pred vševedúcim Bohom budú odpovedať za všetky myšlienky, žiadosti, slová, skutky a zanedbané dobro a vezmú odplatu svoju, poťažne trest. Odtiaľ tá strašná mravná pokleslosť. Ku takým koncom musí priviesť ľudskú spoločnosť „laická“, alebo jako ju ľud dobre nazval „lajdácka“ morálka, t. j. mravouka bez Boha.

2. A čo máme povedať o „spravodlivosti“, druhom základnom kameni každej riadnej spoločnosti? Bez náboženstva, bez viery v Boha a bez bázne Božej zavládne vo spoločnosti len osobný osoh, čiže sobectvo. — V čas francúzskej revolúcie odstránili náboženstvo. A jaké to malo následky? Zavládla tak hrozná nespravedlivosť že sám ukrutný Robespierre, prezident republiky, sa zhrozil. I vydal vládne prehlásenie, že je Boh, a že duša ľudská je nesmrteľná, že teda potrebné je nábo-

ženstvo. Ináč už nemohol učiniť prietrž lúpežníctvu a vraždeniu, do neba volajúcej nespravodlivosti.

3. Bez náboženstva nemôže byť žiadnej úcty k zákonom. Bez náboženstva nemajú ľudské zákony žiadnej posvätnosti a vážnosti, kde si ľudia nevážia najvyššieho Pána a Sudcu, tam pohŕdajú i ľudským zákonodarcom a sudcom. Len nábožensky smýšľajúci človek berie si za životnú zásadu slová sv. Pavla k Rimanom: „Každá duša nech je poddaná vyšším vrchnostiam; lebo nieto vrchnosti, iba od Boha, ale ktoré sú, od Boha sú sriadené. A tak kto sa protiví vrchnosti, Božiemu sriadeniu sa protiví, a tí, ktorí sa protivia, sami si odsúdenie nadobývajú.“ (Rim. 13, 1. 2.)

Bez náboženstva nemôže byť vo spoločnosti ani mravnosti, ani spravodlivosti, ani úcty k zákonom. A to sú najhlavnejšie piliere ľudskej spoločnosti. Bez nich spoločnosť sa rozpadne.

Kto teda náboženstvo tupí a prenasleduje, kope hrob rodinnému životu, je nepriateľom ľudskej spoločnosti, nepriateľom vlasti, nepriateľom štátu, nech je to ktokoľvek.

Bez náboženstva nemôže človek žiť ako rozumný tvor; — bez náboženstva

nemôže byť žiadna ľudská spoločnosť: náboženstvo je teda nevyhnutne potrebné.

Mohli by sme uviesť aj iné dôkazy, jak nevyhnutne potrebné je náboženstvo, na pr. že len náboženstvo dáva nám správnu odpoveď na najdôležitejšie životné otázky: čo je úlohou pozemského života, — jaký je život za hrobom, — prečo je toľko bolesti na svete? atď. — Ale čo sme predniesli, dostačí každému, kto je dobrej vôle. Pravdaže tých, čo nie sú dobrej vôle a sú predsudkami zaujatí alebo vášňami, náruživosťami zaslepení, nikto nepresvedčí. Ale o tých platia slová Písma sv.: „Beda, ktorí zlému riekate dobré a dobrému zlé: kladúc tmu za svetlo a svetlo za tmu.“ (Izai. 5, 20.)

2. Potrebné je vyznávať náboženstvo Bohom samým zjavené.

Nenie ponechané ľubovôli jednotlivca. uctievať Boha, jako by chcel, alebo vybrať si zo známych náboženstiev, ktoré sa jemu páči. Práve preto, že náboženstvo je tak dôležité a nevyhnutne potrebné, Boh sám ľudí sa ujal a ich priamo poučoval, ich nábožensky a mravne vychovával. To sa stalo nadprirodzeným zjavením Božím. ktoré obsahuje súhrn právd a povinností

človeka k Bohu, k bližnému a k sebe samému. Bez toho zjavenia Božieho nemohol by človek poznať ani svojich „prirodzených“ náboženských povinností, leda pozde, s veľkými ťažkosťami a s mnohými bludami a pochybnosťami. Mimo toho človek je podľa zjavenia Božieho určený k nadprirodzenému cieľu, aby totižto vo večnosti hľadel na Boha z tvári do tvári a podiel bral v jeho blaženosti. Jestliže by človek bez zjavenia Božieho nemohol poznať ani svojich prirodzených, náboženských povinností, tým menej by mohol poznať pravdy a povinnosti, ktoré sa vzťahujú na jeho nadprirodzený cieľ.

Zjavenie Božie bolo teda potrebné. A že skutočne bolo dané, zrejmé je z dejín Starého a Nového Zákona. Z týchto dejín vieme, že Boh hovoril k ľuďom skrze Patriarchov a Prorokov a naposledy skrze jednorodzeného Syna svojho, ktorý sa z lásky k pokoleniu ľudskému človekom stal, aby svojou smrťou zadosť učinil za hriechy ľudí a bol ich Spasiteľom.

Ježiš Kristus, Bohočlovek hlásal ľuďom pravdy viery a mravov, t. j. učil ich, čo majú veriť, a čo činiť, aby náležite ctili Boha, a dosiahli svoj večný cieľ.

Zjavenie Božie Starého i Nového Záko-

na uhodnovernené a potvrdené je nesčíselnými zázrakami a proroctvami, teda činami, skutkami Božími tak, že nemôže byť o ňom ani najmenšej pochybnosti.

Všetky náboženské pravdy, jako i prostriedky spasenia uložil Ježiš Kristus v Cirkvi svojej, ktorú založil, aby bola hlásateľkou jeho evanjelia a rozdávateľkou milostí vykúpenia po všetky veky až do skončenia sveta. Pravil totižto apoštolom pred svojim nanebevstúpením: „Daná mi je všetka moc na nebi i na zemi; iďte teda, učte všetky národy, a krstite ich: V mene Otca i Syna i Ducha svätého; učte ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 18.—20.) „A oni odišli a kázali všade, a Pán spoluúčinkoval a potvrdzoval ich kázanie znameniami, ktoré zatým nasledovaly.“ (Mar. 16, 20.)

Cirkev Kristova potrvá, jako zo slov Pána je zrejmé, až do skončenia sveta a vo veciach viery nemôže byť bludu podrobená; lebo je s ňou učiaci sám Ježiš Kristus, Pravda večná.

A ktorá cirkev je pravou Cirkvou Kristovou? Len tá, ktorá od časov Kristových to isté učenie Kristovo hlása, tie isté pro-

striedky k spaseniu, totižto sv. sviatosti užíva, — ktorá je založená na Petrovi, ku ktorému povedal Pán: „A ja ti povedám, že ty si Peter (t. j. skala), a na túto skalu vystavím svoju Cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu. A tebe dám kľúče od kráľovstva nebeského. A čokoľvek sviažeš na zemi, bude sviazané i na nebesách; a čokoľvek rozviažeš na zemi, bude rozviazané i na nebesách.“ (Mat. 16, 18. 19.) To je Cirkev rímsko-katolícka, a žiadna iná,

Boh teda sám zjavil ľuďom všetkie pravdy a povinnosti náboženské, zjavil svoje náboženstvo, a toto Bohom zjavené náboženstvo nachádza sa jedine v Cirkvi katolíckej.

Keď Boh prehovoril, svoje náboženstvo zjavil, je povinnosťou každého človeka, ktorý zjavenie Božie zná, Bohu sa podrobiť, Bohom zjavené náboženstvo prijať, a to celé a úplné. Povinnosťou jeho je zjaveným pravdám veriť, náboženské povinnosti konať. Nenie teda slobodno katolíkovi ani v najmenšom od učenia katolíckej Cirkvi odbočiť, a náboženských povinností, ktoré Cirkev hlása a ukladá, zanedbávať.

Tu máme teda celú odpoveď na otázku, ktorú sme na prvom mieste položili: „Či

smie byť človek „bez konfessie“, t. j. „bez vyznania?“

Nesmie; lebo náboženstvo je nevyhnutne potrebné.

Každý musí mať náboženstvo, a to nie náboženstvo ľubovoľné, ale náboženstvo samým Bohom zjavené, ktorým je pre všetky časy jedine náboženstvo katolícke.

II. Či je „náboženstvo jako náboženstvo?“

Mnohí ľudia znajú Cirkev Kristovu, Cirkev katolícku, a predsa pred ňou zatvárajú oči a hovoria: „Náboženstvo jako náboženstvo.“

Podívajme sa najprv, akí sú to ľudia, ktorí tvrdia: „Náboženstvo jako náboženstvo“, a jakú zlobu a prevrátenosť tieto slová v sebe zahrňujú; — potom viďme príčiny, ktoré k náboženskej ľahostajnosti privádzajú.

Často dostačí skúmať povahu a mravy tých, ktorí sa nám ako učitelia náboženstva vtierajú, aby sme sa s ošklivosťou od nich odvrátili.

Pýtame sa teda:

1. Akí ľudia hlásajú zásadu: „Náboženstvo jako náboženstvo?“

Človek, ktorý tvrdí: „Náboženstvo jako náboženstvo“, teda človek k náboženstvu ľahostajný hovorí, že si váži každé náboženstvo, nech je to turecké, alebo židovské, alebo protestantské, alebo katolícke; katolícke však najmenej si váži, preto že vraj ono iné náboženstvá, jako nepravé, vylučuje.

Chodí tiež do kostola, jestli to žiada slušnosť; ináč zostáva doma. O náboženstve hovorí slušne, keď to žiada spoločnosť, v ktorej práve je; keď je však vo spoločnosti ľudí ľahkomyseľných, alebo nevercov, náboženstvo tupí a rúha sa spolu s nimi. Rád hovorieva: „Náboženstvo jako náboženstvo.“ Ale predsa je zaujatý proti katolíckemu náboženstvu: všetko, čo v Cirkvi katolíckej vidí, je mu zlé; katolícke učenie je mu premrštené, veľmi prísne; články viery sú mu ztrnulé.

U protestantov vraj je to o mnoho lepšie: tí tak veľmi nestoja na svojom, a keď okolnosti to žiadajú, tiež niečo popustia, áno spoja sa s odporcami svojimi. Tak vraj sa pred nedávnom spojili evanjelici helvetského vyznania (kalvíni) s evanjelíkmi augsburského vyznania (lutheránmi) v Čechách a utvorili novú „českú cirkev evanjelickú.“

Takýchto nábožensky ľahostajných katolíkov najdeme teraz všade; medzi bohatými i chudobnými, medzi učenými i prostými.

Sú to ľudia bezcharakterní, ktorí by Krista a sv. vieru predali ani nie za tridsať strieborných, ale za babku. Uvedomelý verný katolík takýchto planých ľudí sa vystríha, aby neztratil, čo mu je najdrahšie: svoje katolícke presvedčenie.

Ich zásada: „Náboženstvo jako náboženstvo“, — alebo: „Každé náboženstvo je jednako dobré“, — alebo: „Ja si vážim každé náboženstvo“ má v sebe čosi lákavého, slobodomyseľného; ale vo skutočnosti tají, skrýva v sebe veľkú zlobu a prevrátenosť. Prečo?

a) Len jedno náboženstvo ustanovil Ježiš Kristus, Syn Boží, a vyhlásil, že toto jedno náboženstvo potrvá až do konca sveta; nebo a zem pominú, ale slová Jeho že nepominú. Kto uverí jeho slovám a bude pokrstený, že bude spasený — pravda, jestli bude žiť, ako viera káže — kto neuverí, že bude odsúdený. A všetky pravdy náboženské, najdrahšiu obetu omše sv. aj sväté sviatosti uložil vo svojej Cirkvi, na Petrovi vystavenej, a sľúbil, že s ňou bude po všetky dni, až do skončenia sveta.

Ale ľudia, ktorí učia: „Náboženstvo jako náboženstvo“ slovami tými hovoria, že je jedno, či kto učenie Pána prijíma celé, alebo okyptené, ľudskými prídavkami porušené, pokazené, jako protestanti: tí pravdu Božiu postavujú na roveň výmyslov ľudskej hlúposti. Či je to nie rúhavé a opovážlivé?

b) Ústami sv. Pavla hovorí Duch sv.: „Jeden Pán, jedna viera.“ (Efez. 4, 5.) Tak v liste k Efezanom. A v liste ku Galaťanom (1, 8.): „Ale keby sme hneď my, alebo anjel s neba kázal vám, proti tomu, čo sme vám kázali, prekliaty buď!“ Na to však k náboženstvu ľahostajní ľudia, prívrženci hesla: „Náboženstvo jako náboženstvo“ jakoby volali: Svätý Pavle, ty luháš, cigániš! Každé náboženstvo je dobré, — je to jedno, k akému sa kto priznáva! — Či je to nie rúhavé a opovážlivé?

c) Svätí mučeníci, — a bolo ich nie tisíce, ale miliony — takrečeno jednými ústami volajú: kresťan je moje meno, a „katolík“ moje priezvisko! Svoje vyznanie potvrdzujú hrdinskou trpezlivosťou v strašných mukách a zpečaťujú ho svojou krvou: a ľudia k náboženstvu ľahostajní stavajú toto jedine pravé náboženstvo na roveň náboženstiev, ktoré si vymysleli od-

padlíci, jako Luther, Kalvín, Zwingli, Ronge a iní! Aká to ľahostajnosť a opovážlivosť!

d) Jedine pravé katolícke náboženstvo hájili najosvietenejší mužovia všetkých vekov oproti bludárom a rozkolníkom a znášali za svoju neunavnú horlivosť prenasledovanie, pomluvy, urážky, osočovania, jako sv. Justín, sv. Athanáz, sv. Ján Zlatoústy, sv. Hilarius, sv. Eusebius, sv. Bernard, sv. František Saleský, sv. Alfonz a mnohí iní. A Cirkev katolícka radšej strpela, aby sa od nej odlúčily celé krajiny jako Nemecko a Anglia, než aby porušila náboženstvo Kristovo, pečlivosti jej sverené. A ľahkomyseľní ľudia hlásajú, že na tom nezáleží, zdáliž sa kto pridržuje pravdy, alebo bludu, že je viera jako viera, náboženstvo jako náboženstvo! Aká to zaslepenosť!

e) Keď nesmierne veľký, vznešený a vševedúci Boh, Pravda samá a svrchovaná Múdrosť, ráčil sám náboženské pravdy ľuďom zjaviť a stanoviť, akým spôsobom chce byť uctievaný: jaká to rúhavá opovážlivosť pravdy tie, Bohom zjavené, popierať, ich podľa svojho tupého rozumu vykladať a zasahovať do práva Božieho!

f) Ostatne i zdravý rozum zavrhuje zásadu: „Náboženstvo jako náboženstvo.“ Rozum hovorí: Pravé náboženstvo môže byť len jedno a len pravým náboženstvom môžeme najvyššiu Bytosť dôstojne uctievať. Chcieť ju uctievať bludom, je rúhanie.

Je teda naskrze nesprávna a falošná zásada: „Náboženstvo jako náboženstvo.“ Nám katolíkom nech sú vždy vedúcimi slová veľkého pápeža Leva XIII.: „Najdôležitejšou povinnosťou je, vyznávať smýšľaním a životom náboženstvo nie to, ktoré sa komu ľúbi, ale to, ktoré Boh zjavil.“ A to je náboženstvo katolícke. To bolo od počiatku a nijak sa nezmenilo, kdežto protestantské vyznania, ktoré sa katolíckemu náboženstvu stavajú na roveň, zavedené boly o pätnásť storočí neskoršie a zakúsily už na stá zmien.

Protestant, gróf Stolberg, prestúpil na katolícku vieru. Keď bol u svojho protestantského zemepána na audiencii, výsluchu, povedal mu panovník: „Nemám rád tých, ktorí menia vieru a náboženstvo!“ — „Ja tiež nie“, — odpovedal Stolberg; — „preto zavrhujem pokračovanie svojich predkov, ktorí sa od Cirkvi odštiepili. Chcel som napraviť ich chybu; vrátil som sa teda zasa do Cirkvi katolíckej, od ktorej

oni odpadli.“ Na tie slová pravda nemal panovník odpovedi.

Dosiaľ sme videli, že heslo: „Náboženstvo jako náboženstvo“, je veľkým poblúdením a veľkou opovážlivosťou. Riadny katolík nesmie teda dať sa ním zlákať.

3. Skúmajme naposledy príčiny, ktoré privádzajú k náboženskej ľahostajnosti?

Mnohí tak robia z hrubej nevedomosti, — iní, aby sa nemuseli riadiť žiadnym náboženstvom ,— iní konečne, aby mohli zdanlive čestne prestúpiť z katolíckeho náboženstva k inému náboženstvu, ktoré sa im zdá pohodlnejším alebo výhodnejším.

a) Pohodlnejším je zaiste ktorékoľvek protestantské náboženstvo, než náboženstvo katolícke. Sám Melanchton, Lutherov priateľ, písal svojej matke katolíčke, keď sa ho pýtala, ktorého náboženstva by sa mala pridržať: „V protestantskom náboženstve sa pohodlnejšie žije, ale v katolíckom náboženstve bezpečnejšie sa umiera.“

Protestantské náboženstvo neukladá skoro žiadnych povinností. Nekáže chodiť na sv. omšu, ku spovedi, preto že nemá žiadnych posvätených kňazov. Neukladá ustavičného sebazapierania, preto že vraj pevná viera stačí ku spaseniu.

Ale podľa sv. Písma „spravodlivý žije z viery“ (Rim. 1, 17.) a „viera, keď nemá skutkov, je mŕtva sama v sebe.“ (Jak. 2, 17.) Keď teda ani sama pravá katolícka viera nestačí ku spaseniu, jestli sa neosvedčí skutkami, jako by mohla dostačiť nepravá viera, viera protestantská?

b) Iní prestupujú k protestantizmu preto, že protestantizmus je im často výhodnejším: ľahšie dosiahnu výnosnejší úrad, lepšiu službu, vyhnú sa rečiam tých, s ktorými pracujú v úrade, v dielni, v továrni, môžu uzavrieť výhodnejší sňatok, alebo sa dať sosobášiť len civilne, občiansky, čo Cirkev katolícka nedovoľuje a pod.

Ale nikdy sa dosiaľ nestalo, aby riadny, rozumný katolík prestúpil k protestantom preto, aby istejšie a bezpečnejšie dosiahol svoje spasenie. Dôkazom toho je, že nebolo slyšať, aby kto v hodinke smrti prestúpil k protestantom, aby svoju dušu spasil.

Nech je teda každý na stráži, zvlášť v týchto pohnutých časoch, keď protestanti lákajú dospelých aj nedospelých katolíkov do svojich modlitebníc, ponúkajú, ba vnucujú im svoje knihy, časopisy a noviny, vtierajú sa do ich príbytkov, posielajú im pozvánky na svoje bohoslužby a vyzývajú k odpadu hoc aj verejnými plakátami, len

aby rozmnožili rady svojich vyznávačov. — Čo však osoží človekovi i najvýhodnejšie postavenie vo spoločnosti, keď ztratí vieru a tak zriekne sa večného spasenia? „Čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši?“ (Mat. 16, 26.)

A jakého šťastia dostane sa tým, ktorí pre sňatok odpadnú od pravej viery? Či budú mať kedy spokojné svedomie? Ako budú jednúc umierať?

Nedbajme o ľudské reči. Sv. Pavel apoštol píše Timotheovi: „Všetci, ktorí chcú žiť pobožne v Kristu Ježišovi, — (t. j. ako pravým kresťanom patrí), — trpieť budú prenasledovanie.“ (II. 3, 12.) Kristus Pán sám povedal: „Učeník nie je nad učiteľa, ani sluha nad svojho pána... Keď hospodára prezývali Belzebubom, čím viac jeho domácich?“ (Mat. 10, 24. 25.) Všimnime si slová „jeho domácich“; lebo keď sme vernými dietkami Cirkvi katolíckej, sme „domácimi“ Kristovými, sme členami rodiny Božej — rodiny, ktorej hlavou je sám Kristus Pán. Preto píše sv. Pavel Efezanom: „Už nie ste hostia a cudzinci, ale ste spolumešťania svätých a domáci Boží, vystavení na základe apoštolov a prorokov.“ (2, 19. 20.) Tí ale, ktorí pod zámienkou, že

je „náboženstvo jako náboženstvo“ prestupujú z katolíckej Cirkvi k inovercom, sú marnotratní synovia, ktorí zriekajú sa toho, čo majú najdrahšieho, t. j. svätej viery a večného spasenia, buď, aby mohli prostopašne žiť, alebo aspoň pohodlne, alebo, aby nadobudli časných výhod. Ako budú o tom súdiť, až im nadíde posledná hodinka života?

Za časov krutého prenasledovania kresťanov v Japonsku v 17. storočí bola uväznená medzi inými jakási portugalská šľachtička, menom Izabella Fernandesová. Jej muž rok pred tým pre katolícku vieru bol spálený. Táto dáma bola so svojím štyrročným synáčkom Ignácom spolu so sv. Karolom Špinolom a jeho spoločníkami uväznená. Že už boli na smrť odsúdení, pripravovali sa na svoje utrpenie. Keď Spinola zazrel Izabellu, ale malého Ignáca nevidel, ktorého bol kedysi pokrstil, pýtal sa, kde je. Izabella s radosťou pozdvihla svojho synáčka do výšky a hovorila: „Podívajte sa duchovný otče, tu je Ignácko a je silne odhodlaný zomrieť so mnou pre Ježiša Krista; a ja Kristu Pána obetujem, čo mám najdrahšieho: svoje dieťa a svoj život.“

Na to sa matka obrátila ku dieťaťu a

ukazujúc na missionára, riekla: „Podívaj sa, synáčku, to je ten kňaz, ktorý ťa pri sv. krste učinil dieťaťom Božím a dal ti život o mnoho vznešenejší, než je ten, ktorý teraz ztratíš. Odporúč sa do jeho modlitieb a popros ho o požehnanie.“ A dieťa, rozumnejšie nad svoj vek, pokľaklo, sopialo ručky a prijalo missionárovo požehnanie. Okolostojáci od pohnutia až sa rozplakali.

V ustanovenú hodinu kati započali svoju prácu. Padly hlavy troch prvých mučeníkov, ale chlapčok sa nenaľakal. Prišiel rad na jeho matku. Hlava jej skotúľala sa práve jemu k nohám. Chlapčok nedal na sebe znať ani najmenšieho strachu, ani najmenšej bolasti, ale odhrnul si golier na šiji a prijal usmrcujúcu ranu.

Bolo to v meste Nangasaki 22. septembra r. 1622.

Ako inokedy, tak až dosiaľ zasluhuje Boh a zasluhujú pravdy nášho sv. náboženstva, aby sme svoju vieru so sv. hrdinstvom vyznávali a za ňu, keby bolo treba i život položili. Nebojme sa! Ako z uvedeného príkladu vidíme, Pán Boh posilní verné svoje dietky, keď dopustí na ne mimoriadné zkúšky.

Teda ani prenasledovanie nesmie o-

triasť našim katolíckym presvedčením a tým menej ledajaké heslá, ktoré už tisíc ráz boly vyvrátené, a ktoré nepriatelia len preto užívajú, aby mali výhovorku, keď nežijú jako sv. viera káže.

III. Mimo cirkvi katolíckej niet spásy.

Čo najvrúcnejšie ďakovať sme povinní Kristu Pánu, že nás prijal do svojho duchovného kráľovstva, do Cirkvi katolíckej. — V katolíckej Cirkvi, a len v nej, máme úplné a neporušené božské učenie Pána Ježiša; — v nej, a len v nej, máme prameňe milostí, vyvierajúce z najdrahšej obety sv. omše a zo sv. sviatostí, — pramene milostí, ktoré nám Pán Ježiš zaslúžil, otvoril svojim prehorkým utrpením a umučením. Čím bol koráb Noemovi a jeho rodine, tým je nám Cirkev katolícka: jedinou záchrannou lodičkou v búrkach nevery a neprávosti; lebo mimo Cirkvi katolíckej niet spásy.

Aby túto pravdu každý ľahšie porozumel, začnime s príkladom. Leopold Štolberg pochádzal zo starej šľachtickej rodiny protestantskej. Matka jeho bola veľmi pobožná. Vychovávala svoje dietky pre Boha. Keď ležala na smrteľnej posteli, po-

volala ku sebe dietky svoje a na rozlúčenie dala im krásne naučenia, rieknuc: „Milé dietky, držte sa milého Spasiteľa a jeho verného Srdca. Nemilujte sveta, ani toho, čo vo svete je. To všetko pominie a je prach a popol!“

Šľachetný Leopold nikdy nezabudol na krásne slová umierajúcej matky. Pán Boh bol mu všetkým. Ale protestantská viera nemohla uspokojiť jeho srdce. Jeho duša túžila po čírej a čistej pravde. V protestantizme ju márne hľadal; videl tu len nedôslednosti.

Sedem rokov preberal Štolberg neúnavne v Písme sv. a v krásnych spisoch sv. Augustína a vytrvale sa modlil za osvietenie Ducha sv. konečne svitlo i jemu. Pravda, že len katolícka Cirkev je pravou Cirkvou Kristovou a že len ona ho privedie do neba, stala sa mu jasnejšou nad slnko. „Stanem sa katolíkom, milosť Božia ma volá!“ povedal sám ku sebe. Stalo sa. Roku 1800 složil slávne vyznanie viery. Bol katolíkom.

O svojom obrátení vyprával Štolberg sám asi takto: „Túžil som po cirkvi vo viere neomylnej, Duchom sv. riadenej. — Túžil som po cirkvi, ktorá má moc, hriechy odpúšťať a zadržovať; po cirkvi, z

ktorej vyšli svätí mužovia, jako Ambróz, Augustín a Karol Borromejský a sväté ženy, jako Katarína a Terezia. — Túžil som po cirkvi, ktorá bola od časov Krista Pána a potrvá až do konca sveta; — po cirkvi, ktorá by sa zakladala na apoštoloch a po dnes apoštolsky účinkovala. K tejto cirkvi prináležať bolo mojou vrúcnou túžbou, jediným prianim môjho srdca. A teraz, keď k nej prislúcham, som šťastný, hoci vyznávam, že nie som hoden byť dieťaťom jej."

V tejto Cirkvi katolíckej žil Štolberg šťastne až do roku 1819., keď sa rozlúčil so svetom. Keď mu kňaz predriekaval modlitby umierajúcich a hovoril: „Ježišu, synu Dávidov, smiluj sa nado mnou!" zasmial sa umierajúci a riekol: „Už sa nado mnou smiloval; lebo z jeho milosrdenstva stal som sa dieťaťom katolíckej Cirkvi." — Tak žil a tak zomrel slávny a učený gróf Štolberg.

Štolberg, kým sa katolíkom stal, musel podstúpiť veľké duševné boje. A to je pochopiteľné. V protestantizme bol vychovaný a mal sa zriecť viery svojich otcov, príbuzných a priateľov a stať sa katolíkom. — Ale poslúchnul hlasu milosti Božej, ktorá ho viedla ku cirkvi katolíckej.

Prečo sa k tomu odhodlal? Preto, že poznal: Kristus Pán ustanovil len jednu cirkev a touto jedinou jeho Cirkvou je Cirkev katolícka. Teda len v nej nájdeme spasenie. — A práve tak súdi každý rozumný katolík: Cirkev katolícka je jediná cirkev, v ktorej možno dosiahnuť spasenia, preto že Kristus Pán len ju ustanovil, aby skrze ňu všetkých ľudí viedol ku spaseniu večnému.

Dajme tomu, že by Štolberg bol zostal protestantom, hoci vedel, že katolícka Cirkev je jedinou pravou Cirkvou Kristovou; bol by dosiahol spasenie? Iste nie! Ako ten nedosiahne cieľa, kto sa dá na nepravú cestu a na nej zotrvá, hoci vie, že blúdi: tak nedosiahne svojej spásy, kto vie, že katolícka Cirkev je pravou Cirkvou Kristovou, a predsa žije mimo nej.

Poznanej kresťanskej pravde odporovať, je hriech proti Duchu sv. Kto v tomto hriechu zotrvá, nemôže mať nádej v milosrdenstvo Božie.

Ó, koľko úbohých protestantov, našich blúdiacich bratov, je vo veľkom nebezpečenstve, že zahynú na veky! A v tom nebezpečenstve sú i všetci novopečení odpadlíci! Z jednej strany poznávajú, že cirkev ich nemôže byť pravou, preto že ne-

má žiadnej viditeľnej najvyššej hlavy v nástupcovi sv. Petra, ku ktorému Pán Ježeš hovoril: „Ty si Peter (t. j. skala), a na túto skalu vystavím svoju cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu.“ (Mat. 16, 18.) Poznávajúc, že cirkev ich nemôže byť pravou, preto že učenie ich už toľko ráz sa zmenilo, kdežto učenie Pána meniť sa nemôže. „Pravda Pánova zostáva na všetky veky.“ (Žalm 116, 2.) Poznávajú, že cirkev ich nemôže byť pravou, preto že ich nevedie k pravému pokániu a polepšeniu života a k vernému zachovávaniu prikázaní; a Kristus Pán predsa povedal: „Nie každý, kto mi mi hovorí: Pane, Pane, vojde do kráľovstva nebeského, lež kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesách, ten vojde do kráľovstva nebeského.“ (Mat. 7, 21.)

Z druhej strany poznávajú, že katolícka Cirkev má svoju viditeľnú najvyššiu hlavu, rimského pápeža a jako vyniká i svätosťou učenia i svätosťou svojich členov, ktorí sa jej učením riadia a zpravujú.

Toto všetko poznávajú protestanti a predsa zostávajú pri svojom vyznaní. Prečo? Preto že nemajú odvahy a sily, zriecť sa bludu a prijať úplnú pravdu; zriecť sa nepravej cirkvi a stať sa dietkami pravej Cirkvi. Museli by azda vzdať sa nejaké-

ho výnosného úradu, bolo by im trpieť výčitky a prenasledovanie od najbližších príbuzných a najdôvernejších priateľov, byť cieľom posmechu zvrhlých ľudí atď. K tomu sa nechcú odhodlať. A preto žijú v stálom nepokoji a v hodine smrti čaká ich zúfalstvo preto, že neveria, čo majú veriť: nepočnia prikázania Božie a prikázania tej Cirkvi, ktorú jako pravú poznávajú; neužívajú prostriedkov spasenia (na pr. sv. sviatosti), ktoré Kristus ustanovil a v Cirkvi katolíckej uložil. Ó, modlime sa za týchto vedome blúdiacich, aby im Pán Boh dal potrebnú silu, aby potrhali všetky nečestné putá, ktoré ich zdržujú, učiniť posledný rozhodný krok k prijatiu poznanej pravdy, lebo pre nich mimo cirkvi katolíckej niet spasenia.

Ale, azda niekomu pripadá na myseľ otázka: Čo bude s tými protestantami, ktorí sú presvedčení, že ich viera je pravá a etnostne i bohabojne žijú, jako na pr. pobožná matka konvertitu grófa Štolberga? Takíto, hoci sa mimo katolíckej Cirkvi nachádzajú, predsa duchom k nej prináležia. Jestli konajú všetky svoje povinnosti a keď žijú, jako svedomie im káže, spasenie svoje dosiahnu, pravda mimoriadnou cestou a s väčšími ťažkosťami, preto že nemajú tol-

ko prostriedkov spasenia, jako my katolíci. Ich blud je nezavinený. Pán Boh prijme ich na milosť, preto že úprimne plnia jeho vôľu, zachovávajú jeho prikázania. Keď ale nežijú podľa svojho svedomia, vlastnou vinou zahynú, ako zahynú katolíci, ktorí nezachovávajú Božích a cirk. prikázaní.

Isté je teda, že pre inovercov, ktorí poznávajú, že pravou Cirkvou Kristovou je jedine Cirkev katolícka a predsa dobrovoľne, vlastnou vinou, v blude zotrvávajú, mimo Cirkvi katolíckej niet spásy. Ospravedlniť ich nemožno; keby sa vrúcne modlili a rázne a odhodlane sa premáhali, odstránili by všetky prekážky, ktoré ich od Cirkvi katolíckej vzdiaľujú.

Predsa však ich hriech nenie tak veľký, jako tých katolíkov, ktorí od Cirkvi katolíckej odpadujú, z nej vystúpia, aby sa pridali k bludárom, alebo, aby žili „bez konfessie“ — „bez vyznania“; lebo inoverci len poznanej pravde odporujú, ale tí zpreneverilí katolíci poznanú a prijatú pravdu zavrhujú, poznanou a prijatou pravdou pohŕdajú.

Odpadlíctvo od Cirkvi katolíckej, vystúpenie z Cirkvi katolíckej je vôbec jedným z najťažších hriechov, a začiatkom

nesčíselných smrteľných hriechov.*) To dokázať nenie ťažká vec.

Katolík, ktorý z Cirkvi katolíckej vystupuje, aby sa stal inovercom, alebo nevercom, hreší proti Bohu a hreší proti láske k sebe samému.

1. Hreší proti Bohu najpodlejším nevďakom.

a) Katolík, ktorý z Cirkvi katolíckej vystupuje, dobre vie, že Kristus Pán ustanovil len jedinú Cirkev, aby bola všetkým korábom spasenia až do skončenia sveta; — že povedal: „Keď ani cirkev neposlúchne: maj sa jako pohan a mýtnik“ (Mat. 18, 17.), t. j. nepátriaci do cirkvi. A predsa túto cirkev Kristovu neposlúcha, ale ukáže jej chrbát. Vie, že katolícka cirkev chová v sebe pravdy, ktoré sám Boh zjavil, za ktoré svätí mučeníci vyliali krv a obetovali život: a on týmito pravdami pohŕda a miesto nich prijíma zvrhlých ľudí výmysly.

b) Katolík, ktorý z katolíckej Cirkvi vy-

*) Nadarmo tu nehovoríme o odpadu od viery a od cirkvi katolíckej; lebo počet odpadlíkov za našich časov stále rastie. Na rozličných schôdzkach poslucháči sa zrovna vyzývajú, aby vystúpili z katolíckej cirkvi; áno, ponúkajú sa im aj blankety, t. j. listiny k podpisu, že vystupujú z Cirkvi; ponúkajú sa i žiakom na vyšších školách a vystavujú sa i vo výkladných skriňách.

stupuje, dobre vie, že Syn Boží na kríži vylial svoju krv za spasenie naše a zásluhy svojho utrpenia a svojej smrti uložil v katolíckej Cirkvi a on, odpadlík, týmito milosťami pohŕda, ich sa zrieka, nechce mať v nich žiadneho podielu. On takrečeno nohami šliape krv Božského Vykupiteľa! Či môže byť väčšieho nevďaku? Boh právom si sťažuje na takých nezdarných synov u proroka Izaiáša: „Slyšte nebesá a... pozoruj zem; lebo hovorí Pán: Synov som vychoval a vyvýšil, oni ale pohrdli mnou... Beda národu hriešnemu, ľudu obťaženému neprávosťami... synom hriešnym: lebo opustili Pána, rúhali sa Svätému izraelskému, odvrátili sa späť.“ (Izai. 1 2.—4.) A u proroka Jeremiáša volá: „Užasnite nebesá nad tým. lebo dvojaké zlo učinil ľud môj: mňa opustili, studnicu živej vody a kopali si cisterny, cisterny rozpukané, ktoré nemôžu držať vody!“ (Jer. 2, 12. 13.)

To sú stesky dobrotivého Otca, ktorý bedáka nad márnotratnými synami, ktorí opustili Cirkev a opustili Boha, lebo podľa sv. Cypriána „nemôže mať Boha za otca, kto nemá cirkev za matku.“ Jestli neuposlúchnu sladkého hlasu láskavého Otca, volajúceho ich nazpäť, uslyšia jednúc hlas

neúprosného Sudcu: „Vzdiaľte sa odo mňa, zlorečenci, do ohňa večného“ (Mat. 25, 41.); lebo povedal Pán: „Kto neuverí, bude zatratený.“ (Mar. 16, 16.)

Katolík, ktorý z Cirkvi vystupuje, stáva sa odpadlíkom, hreší teda ťažko proti Bohu najpodlejším nevďakom. Ale tiež ťažko hreší proti láske k sebe samému.

Katolík, ktorý vystupuje z Cirkvi, dopúšťa sa duševnej samovraždy a to z dvojakého dôvodu:

a) Odpadlík v okamžiku, kedy z Cirkvi vystupuje, začína dlhý rad smrteľných, ťažkých hriechov. Už nesvätí nedele a sviatky, nechodí na sv. omšu; — už nepristupuje k sv. spovedi a k sv. prijímaniu; a keďže ho už nezdržuje ani láska Božia, ani bázeň Božia: odpadlík púšťa úzdu svojím vášňam, t. j. svojím prevráteným žiadostiam a náklonnostiam. Poznenáhla prepadá úplnej zaslepenosti a zátvrdlivosti. Áno, niekedy odpadlík zdanlive i kľudne, spokojne umiera. Ani vážna hodina smrti nevyburcuje ho zo zaslepenosti. Ó, jaké je jeho prebudenie vo večnosti!

b) Katolík, ktorý z Cirkvi vystupuje, takrečeno borí, rúca za sebou záchranný most spasenia. — Keď veriaci katolík upadne do ťažkého hriechu, je jeho pád veľmi

žalostný. Ale on sa ešte aspoň modlí a do kostola chodí. Vzpomienka na utrpenie a umučenie Božského Spasiteľa, — na večné pravdy, — na ztratu krásneho neba privedie ho zase ku pokániu a ku polepšeniu: ale odpadlík od Cirkvi katolíckej odhadzuje vieru a „Bez viery nie je možné ľúbiť sa Bohu“ (Žid. 11, 6.). nie je možné obdržať odpustenie hriechov, dosiahnuť milosť Božiu, lebo viera je koreňom a základom ospravedlnenia pred Bohom. Právom teda smieme riecť: Keď viera ztratená, — odpadnutím od Cirkvi katolíckej, — všetko je ztratené, jestli P. Boh nedá odpadlíkovi mimoriadnej milosti, aby sa do Cirkvi katolíckej zasa vrátil.

Toto veľmi vážné poučenie nech ti je, milý kresťane, výstrahou, aby si sa nedal ani darmi, ani sľubami, ani hrozbami sviesť k odpadu od viery, k vystúpeniu z Cirkvi katolíckej — a tiež povzbudením, aby si čím horlivejším a vernejším dieťaťom Cirkvi bol. Len v Cirkvi katolíckej môžeš dosiahnuť spasenie, v žiadnej inej takzvanej cirkvi; len ona je ti záchrannou lodičkou na rozbúrenom mori tohoto života.

Stoj pevne vo viere, ktorú nám hlásali svätí apoštolovia slovanskí Cyrill a Method, ktorou sa posvätili sv. Ondrej a Be-

nedikt, traja košickí mučeníci a iní naši Patronovia a všetci svätí, ktorí jako žiarné hviezdy sa skvejú na oblohe Cirkvi katolíckej.

Ďakuj často Božskému Spasiteľovi, že si dieťaťom Cirkvi katolíckej!

Poľutuj tých, ktorí mimo nej žijú, a zvlášť úbohých odpadlíkov, ktorí z Cirkvi vystúpili!

„Ty svätá Cirkev rímska! My veríme a chápeme, že len ten je dieťaťom Božím, kto je dieťaťom tvojím; že len skrze teba vedie cesta ku Kristu. Jestliže azda niekdy zabudnem na teba, môj Jeruzaleme, Cirkev rímska — a na teba, Otče svätý, prameň neomýlneho učenia, nech je prv v zabudnutie daná pravica moja! Lebo i najdlhší život je veľmi krátky, aby bolo možné dostatočne ďakovať Bohu za to, že som celým kresťanom katolíkom. Ty, svätá Cirkev rímska, a ty, Svätý Otče, budete tiež posledným dychom mojej lásky; lebo s vami je Ježiš a Maria!“ (Biliczewski.)

IV. Cirkev katolícka je svätá.

Predseda francúzskeho ministerstva, Briand, rozposlal svojho času francúzskemu učiteľstvu obežník, v ktorom nariaďoval: „Vyžeňte Ježiša Krista! Prišiel čas, aby vo

Francii i v detských srdciach z koreňa bola vytrhaná stará viera, ktorá už svoju prácu vykonala, a aby tam vniklo svetlo voľnej myšlienky. Zahnali sme už Ježiša Krista z armády, z námorníctva, zo škôl, z nemocníc, zo sirotíncov aj zo súdnych siení, musíme ho vyhnať teraz i z krajiny."

Áno, to je plán nepriateľov Ježiša Krista a nepriateľov Cirkvi katolíckej: zmariť všetok vplyv, akúkoľvek pôsobnosť katolíckeho náboženstva jak vo verejnom, tak aj v súkromnom živote. Robí sa to pod zámienkou, že katolícka Cirkev nemá schopnosti ľudí riadne viesť a vychovávať; vo skutočnosti však preto, že katolícka Cirkev je svätá a svoje dietky ku svätosti vedie. Žiadna vlastnosť a známka katolíckej Cirkvi nevzbudzuje u nepriateľov tak silného odporu, tak zaťatej nenávisti, jako práve jej svätosť.

Kdekoľvek sa niečo prihodí, čo neslúži katolíckym kňazom, alebo veriacim ku cti, nech je to pravda alebo lož, to sa hneď opisuje najživšími farbami a tlačou po celom svete rozširuje; pravda len dotiaľ, dokiaľ vskutku chybiaci zostáva katolíkom. Jestliže však odpadne od Cirkvi, jestliže sa pridá k nepriateľom: všetka jeho vina zastre sa závojom zapomenutia; zrejmý

to dôkaz, že tá rozhorčenosť nad spáchaným pokleskom nevychádzala z lásky k ctnosti, ale z nenávisti Cirkvi katolíckej a jej svätosti.

Jedovaté poznámky nepriateľov o pohoršlivom živote katolíkov do zmätku privádzajú niekedy i verné dietky Cirkvi. Nevedia, jako nepriateľom odpovedať. Je teda veľmi dôležité vedieť, v čom záleží svätosť Cirkvi katolíckej; uvedomiť si, že i pri všetkých chybách katolíkov Cirkev je a zostáva „svätou."

Keď hovoríme: Katolícka Cirkev je svätá, tým netvrdíme, že všetci údovia katolíckej Cirkvi sú svätí. Veď vieme, že sám Kristus Pán prirovnával svoju Cirkev ku poľu, na ktorom rastie pšenica i kúkoľ, až do žniva; — k humnu, na ktorom je dobré zrno i plevy; — k sieti zahrňujúcej v sebe dobré i zlé ryby; — ku večeradlu, v ktorom sú hodní i nehodní hostia. Mimo toho hovoril Kristus Pán o služobníkoch verných aj neverných — o pannách múdrych aj nemúdrych. Tomu všetkému podobné je kráľovstvo nebeské, t. j. Cirkev katolícka od Krista Pána založená. — V čom teda pozostáva svätosť Cirkvi katolíckej? Pozostáva v tom, že svätý je jej zakladateľ, že hlása sväté učenie, že má hojné a účinné

prostriedky k našému posväteniu a konečne, že v lône svojom odchovala nesčíselný počet svätých a svätíc.

Viďme teraz jednotlivosti:

1. Katolícka Cirkev je svätá, že svätý je jej zakladateľ.

Zakladateľom katolíckej Cirkvi je sám Ježiš Kristus, Boh-človek. Ježiš Kristus ako Boh je Svätosť sama, a jako človek je ideálom = vzorom všelikej ctnosti a svätosti. U neho nenie ani tône hriechu. Každé jeho dielo má na sebe pečať svätosti, teda i Cirkev, od neho založená. To vieme už vopred, aj keby sme nemali žiadnych iných dôkazov.

Či smieme povedať aj o tých, ktorí sa opovážili Cirkev Kristovu podľa svojich názorov reformovať, opravovať, nové cirkve, od katolíckej Cirkvi podstatne rozdielne, zakladať, že boli svätí, jako na pr. Luther. Kalvín, Hus a iní?

Dejiny nám ich opisujú jako mužov plných zášti a nenávisti, hrdosti a pýchy, falošnosti a úskočnosti. Boli to mužovia mravne zvrhlí, neporiadni a nie svätí.

Za naších časov veľmi sa horuje za Jána Husa. Velebia ho jako svätého a mučeníka; velebia jeho činnosť, jeho zásluhy; velebia i dobu husitských váliek ako naj-

skvelejšiu dobu národa českého, z ktorej pliagy i nám sa dostalo. Čo má súdiť katolík o Husovi?

Hus, nakoľko to vieme, bol prostý nízkych vášní smyseľnosti a lakomstva; miloval svoju vlasť a materinskú reč; má zásluhy za český pravopis, zásluhy za práva českej univerzity (všeučilišťa): všetko to českí katolíci Husovi radi priznávajú; — nás Hus nezaujíma, ale radi by nám ho natisli takého, za jakého jeho prívrženci ho držia.

Ale Hus veľmi poblúdil vo viere a nedal sa poučiť ani cirkevným snemom. Bludy, ktoré šíril a ktoré hájil, neboly jeho vynálezom, ale vybral ich zo spisov anglického bludára Wikleffa.*)

Kostnický (Constanský) snem Husa odsúdil, t. j. vyhlásil ho za bludára. Snem mal k tomu právo, áno i svätú povinnosť.

*) „Hus nevynikal ani hĺbkou myšlienok ani ich pôvodnosťou, o spisoch cirkevných mal chatrnú vedomosť, citáty z diel sv. Otcov nie sú jeho majetkom, ale Wykleffovým. Vo filozofii stal sa učiteľom (majstrom), k doktorátu sa však nedostal, v theologii (v bohosloví) nevyšinul sa ďalej, než len na najnižší stupeň akademickej hodnosti, totižto bakalárstvo. Preto musel strpieť od theologickej fakulty rozličné zákazy.“ Tak opísal Husa profesor Dr. Flajšhans r. 1898. v Prahe v klube slobodomyseľnej strany.

Sám Palacký, hoci protestant, o Husovom súde a jeho odsúdení toto svedectvo vydáva: „Sbor (kostnický snem) jestli nemal s ním (s Husom) súhlasiť a naposledy dať sa od neho i majstrom titulovať, musel konečne (nevyhnutne) prikročiť k jeho odsúdeniu, jako to žiadaly cirkevné zákony.“*) Hus teda bol pre 30 bludných článkov, z jeho vlastných spisov vyňatých, od kostnického snemu odsúdený, t. j. vyhlásený za bludára. Hus sa nepodrobil. Preto bol zpálený; ale nie od Cirkvi katolíckej, ani nie podľa cirkevných zákonov, ale podľa štátneho zákona; lebo na bludárov svetským zákonom bol stanovený trest smrti zpálením. Je teda hanebné osočovanie a lož, keď kto povie: „Cirkev katolícka zpálila Husa“, alebo: „Katolícki kňazi zpálili Husa.

Ani svätý nebol Hus, preto, že kde niet pravej viery, ktorá je základom a koreňom kresťanskej spravodlivosti a teda i dokonalosti, tam nemôže byť pravej svätosti. Mimo toho k svätosti je nevyhnutne potreba kresťanskej pokory a poslušnosti a obe tieto ctnosti Husovi naskrze chybovaly.

Ani mučeníkom nenie Hus; lebo mučeník umiera za pravdu: Hus však zomrel

*) Dej. Diel. III. č. 1. str. 197. (I. Vyd.)

za bludy, ktorých sa tvrdošijne pridržiaval a nechcel sa dať poučiť. Je pravda, že sa stále odvolával na Písmo sv.; ale tak činili všetci bludári, preto že si Písmo sv. vykladali podľa svojho rozumu, a podľa ľúbosti.

Česi ctia Husa jako vlastenca, ale nijakým spôsobom ako svätého, tým menej ako mučeníka, a čo sa viery týka, katolíci sú a chcú byť vernými dietkami Cirkvi katolíckej. Tak aj my a s Husom nemáme nič.

Zakladateľ Cirkvi katolíckej je svätý, Ježiš Kristus, Bohočlovek. O ňom hovorí sv. Pavel apoštol (Efes. 5, 25.—27.): „Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu, aby ju posvätil,... aby bola svätá a nepoškvrnená.“

Cirkev katolícka je teda svätá, preto že svätý je jej zakladateľ.

2. Je svätá, preto že hlása sväté učenie. Náboženstvo skrze katolícku Cirkev hlásané je sväté; lebo zakazuje hriech v každej podobe a stíha ho až do najtajnejších záhybov ľudského srdca; — veď podľa učenia katolíckej Cirkvi i najskrytejšie naše myšlienky a žiadosti musia byť primerané zákonu Božiemu. A preto že sme od mladosti ku zlému náchylní, Cirkev nakladá

nám v mene Spasiteľa ustavičné sebazapieranie. Vysokým aj nízkym pripomína Cirkev ich sväté povinnosti a radšej znáša kruté prenasledovania, než by upustila od zákona Božieho. Hoci by sa celé krajiny od nej odlúčily: nikdy nedovolí, čo jej Božský zakladateľ zakazuje.

Stále vedie svoje dietky k životu svätému a vyučuje ich v ctnostiach, o ktorých staré pohanské národy ani tušenia nemaly: milovať P. Boha nado všetko, milovať bližného, jako seba samého, svätou, nežistnou a obetavou láskou; učí dobrovoľnej chudobe, čistote a zdržanlivosti, hrdinskej poslušnosti, pokore atď.

Učia tomu i inoverci?

Je to azda sväté učenie, keď tvrdí Luther, Kalvín a Zwingli, že človek nemá slobodnej vôle, že teda nemôže svojim žiadostiam odpierať, prikázania Božie zachovávať? Keby to pravda bola, potom by Boh nemal práva dávať nám zákony a prikázania a nespravodlive by robil, keby nekajúceho hriešnika k trestom večným odsudzoval. — Keby to pravda bola, smiešné by boly všetky svetské zákony, smiešné súdy, nespravodlivé všetky tresty. — Keby to pravda bola, rodičia by nesmeli nič rozkázať a nič zakázať svojim dietkam, predsta-

vení svojim podriadeným. Tak zavládla by úplná anarchia, úplná bezvláda.

Je to azda sväté učenie, keď hovorí Hus, že všetky skutky hriešnika, hoci samé v sebe dobré boly, sú hriešné? — Alebo, že vladár, kňaz, biskup, majiteľ statku — prestáva byť vladárom, kňazom, biskupom, majiteľom, jakmile sa dopustí ťažkého hriechu? Nenie to revolučné učenie? — Ktorý husita sa toho pridržiava? Ó, kam až zablúdia ľudia, aby len nemuseli poslúchať učenia Cirkvi katolickej, ktorá je podľa slov apoštolových: „stĺp a opora pravdy!“ (I. Tim. 3, 15.)

Učenie Cirkvi katolíckej je teda sväté; žime podľa neho, a dospejeme k mravnej dokonalosti a svätosti.

3. Cirkev katolícka je svätá i preto, že nám poskytuje všetky prostriedky k nášému posväteniu. To sú: najdrahšia obeta sv. omše, sväté sviatosti — menovite sviatosť pokánia a najsv. Sviatosť Oltárna, modlitba, príklady a prímluva najbl. Panny Marie a svätých i svätíc Božích. O mocnej účinlivosti týchto prostriedkov rozpráva sa na rozličných miestach tejto knižky. Kto týchto prostriedkov vážne a opravdove užíva, ten v skutku pracuje na svojom posvätení a spasení: očisťuje sa od hriechov.

premáha pokušenia, je verný vo svojich povinnostiach k Bohu, ku sebe samému a k bližnému, — je z tých, o ktorých napísané stojí: „Spravodlivých chodník ako skvúce svetlo, ktoré vychádza a rastie až do dňa dokonalého.“ (Prísl. 4, 18.)

Vzpomnime tu len na časté prijímanie sviatosti pokánia a najsv. Sviatosti Oltárnej. Ó, koľko duší vyviazlo prijatím týchto sviatostí z bahna hriechov a povznieslo sa k ctnostnému, svätému životu! Koľko mladíkov a dievčat našlo tu silu, aby si zachovali sv. vieru a nevinnosť uprostred neveriaceho a zkazeného sveta! Koľko duší čerpalo odtiaľ nadšenie a odvahu k hrdinskému obetovaniu seba, za spásu bližného, nadšenie a odvahu k mučeníctvu! — A pred Pánom Ježišom, skrytom vo svätostánku, koľko svätých predsavzatí uzralo, jako: odpustiť nepriateľom; zlé splácať dobrým; venovať sa službe chudobných, opustených, nevedomých; zasvätiť sa bez výhrady službe Božej v kňazskom, alebo rehoľnom stave!

Týchto mocných a účinných prostriedkov k posväteniu viac menej nedostáva sa protestantom, veď nemajú ani platne posvätených kňazov, ktorí by sv. omšu slúžili a sväté sviatosti vysluhovali. Všetka

ich bohoslužba záleží len v kázni, v niektorých modlitbách a spevoch. Ó, jak hodní sú našého poľutovania! Ale pamätajme vo svätej bázni na slová Písma sv., že „ktorému sa mnoho dalo, bude sa mnoho požadovať; a komu mnoho sverili, na tom budú viac pohľadávať.“ (Luk. 12, 48.) Preto pilne a svedomite užívajme týchto prostriedkov k svojmu spaseniu a posväteniu, aby sme jednúc dobre obstáli pred súdom Božím.

Konečne Cirkev katolícka je svätá, preto, že sa môže honosiť nesčíselnými svätými a to každého stavu a každého veku. Je to neprehliadny riad apoštolov, mučeníkov, vyznávačov, nevinných aj kajúcnikov, ktorí jako jasné hviezdy zdobia korunu Cirkvi rímsko-katolíckej. I sami protestanti to uznávajú. Tak napísal protestant Lavater šľachetnému konvertitovi Štolbergovi: „Katolíci majú svätých, to nemôžem poprieť (tajiť); my nemáme žiadnych, alebo žiadnych takých, ktorých by sme smeli ku svätým katolíkov prirovnať.“ K tomu ešte sluší dodať: A tí nekatolíci, ktorí vedú ctnostný a bohabojný život, ctnostne a bohabojne žijú nie z toho, čo v bludnej viere majú svojho, ale z toho, čo s katolíckou Cirkvou majú spoločného.

Práve preto najšľachetnejší inoverci hľadajú útočiste v Cirkvi katolíckej, kdežto od nej odpádajú len ľudia, ktorým časný zisk, svetská česť, smyseľná rozkoš je nad spásu duše. Hrdinskú a dokonálu ctnosť svätých Cirkvi katolíckej Boh sám potvrdzuje zrejmými „zázrakmi", ktoré svätí v mene Božom konajú, alebo ktoré sa stávajú po ich smrti na ich prímluvu; — potvrdzuje ju i proroctvami a inými nadprirodzenými darmi, ktorými Velebnosť Božská svojich svätých zdobí. Z ovocia poznávame strom; tá Cirkev teda, ktorá svätých plodí, ktorých svätosť má pečať Božiu, je pravou Cirkvou Kristovou.

Cirkev katolícka je teda svätá: 1. že svätý je jej zakladateľ, Ježiš Kristus; 2. že hlása sväté učenie; 3. že nám poskytuje všetky prostriedky ku posväteniu; 4. že sa honosí nesčíseľnými svätými a sväticami, ktorí v nej a skrze ňu dosiahli dokonalosti a svätosti.

Nech sa teda nedá nikto zbalamútiť posmešnými poznámkami nepriateľov o pohoršlivom živote katolíkov, alebo i niektorého katolíckeho kňaza. — Ich „pohoršlivý" život nič nedokazuje proti svätosti katolíckej Cirkvi; lebo kto v katolíckej Cirkvi vedie nesvätý, pohoršlivý život, ten

nenasleduje najsvätejších príkladov Božského zakladateľa Cirkvi, Pána Ježiša, neriadi sa jeho svätým učením, v katolíckej Cirkvi uloženým, nepoužíva prostriedkov, ktoré v Cirkvi má, k svojmu posväteniu, nekráča v šľapajoch svätých, ale zneužíva slobodnej vôle svojej k obrážaniu svojho Stvoriteľa, Vykupiteľa a Posvätiteľa. Je nezdarným synom, dcérou Cirkvi, tak svätej Matky. Čím viac nás bolí pohoršlivý život iných, tým viacej sa pričiňujme my sami, aby život náš bol svätý a slúžil k oslave Boha a ku cti katolíckej Cirkvi, dobrej našej Matky.

V. O prenasledovaní katolíckej Cirkvi.

Naša doba je svedkom veľmi smutných zjavov; najsmutnejším zo všetkých je ten, že mnohí odpadujú od Cirkvi katolíckej, mimo ktorej nenie spasenia. Odvracajú sa od Cirkvi, v ktorej boli pokrstení a vychovaní, alebo i na svieceň postavení, svedení byvši príkladom iných, ale hlavne preto, že nežili, jako svätá viera káže, a že za svoje katolícke presvedčenie, alebo za česť svojho stavu nevedia alebo nechcú priniesť žiadnej obety, sniesť žiadneho prenasledovania. Ale rozhodnému, vernému katolíko-

vi práve prenasledovanie katolíckej Cirkvi je vzpruhou k vernosti a vytrvalosti; lebo práve tým, že katolícka Cirkev je prenasledovaná, dokazuje, že je pravou Cirkvou Kristovou. Prenasledovanie bolo vždy, je a bude vždy údelom katolíckej Cirkvi.

Sotvaže jej Božský zakladateľ, Ježiš Kristus, víťazoslávne vstúpil na nebesá, vypukla búrka prenasledovania proti učeníkom Pána a proti tým, ktorí uvereli slovám ich. Svätí apoštolovia boli bičovaní, žalárovaní, preto že hlásali meno Ježišovo, sv. Štefan ukameňovaný. Kresťania museli utiekať a sa skrývať ako zločinci, ktorých spravedlivosť vyhľadáva. Všetci apoštolovia boli mučení, aby svedoctvo vydali pravde. Cez tri stoletia zúrilo krvavé prenasledovanie kresťanov. Svätých mučeníkov bolo na miliony. A jaké kruté muky bolo im podstúpiť za svätú vieru! Svätý Klement, pápež, bol utopený v mori; sv. Ignác, biskup Antiochenský na pospas vydaný dravým šelmám; svätí Vavrinec a Vincent upálení na žeravom ražni; sv. Vít na škripec natiahnutý a roztrhaný; sv. Sebastián šípami dopichaný; sväté panny: Cecilia, Agneška, Katarína, Barbora sťaté atď. atď. — Posledný z krutých prenasledovateľov Cirkvi, Diokletián, rímský cisár, bol tak

istý o vyhubení kresťanov, že dal už raziť peniaze so svojim obrazom a hrdým nápisom: „Deleto nomine christianorum“, t. j. „po vyhubení kresťanského mena.“

Ale v Cirkvi svojej zvíťazil Ježiš Kristus. Krv mučeníkov stala sa semenom nových kresťanov, Cirkev rozširovala sa ďalej a ďalej!

Vystúpili mužovia pýchou zaslepení, ktorí učenie Kristovo ináč vykladali, než Cirkev, svoje náhľady iným vštepovali a nedali sa vo svojom blúznení od Cirkvi poučiť. Boli to bludári. Tak na pr. v kresťanskom staroveku Pelagius, Nestor, Arius a v neskorších časoch Wikleff, Hus, Luther, Zwingli, Kalvín, Jansenius. Ich bludy úžasne sa šírily a s bludami i prenasledovanie verných dietok Cirkvi katolíckej.

A koľko nepriateľov má Cirkev v najnovších časoch?

1. Sú to atheisti (neznabohovia), materialisti, monisti, ktorí i jestvovanie Boha popierajú a učia, že žiadneho osobného Boha nieto. Iní dokonca neuznávajú žiadneho pána ani na nebi, ani na zemi. Ich heslom je: „Ani Boha, ani pána!“ Z ich radov vychádzajú anarchisti, nepriatelia jakéhokoľvek poriadku v ľudskej spoločnosti.

Vedľa atheistov, neznabohov stoja tu

jako nepriatelia viery rationalisti = rozumkári, ktorí za pravdu berú len to, čo svojím rozumom chápu, od Boha zjavené pravdy zavrhujú, áno mnohí popierajú i možnosť zjavenia Božieho. Ale práve tu si počínajú rozumkári nerozumne; lebo, keď môže človek človekovi zjaviť svoje myšlienky, svoju vôľu, prečo by to nemohol Pán Boh sám? Rozumkárov je za našich časov neprehliadné množstvo.*) Neuznávajú žiadnej cirkvi, sú „bez konfessie“ = „bez vyznania“. Náboženstvo, jestli majú jaké vôbec, upravujú si podľa vkusu, podľa chuti, pravda tak, aby žiadnou prísnou povinnosťou neboli viazaní. — Rozumkárom je katolícka Cirkev, verná strážkyňa zjavených Božích právd, tŕňom v oku. Najradšej by ju vyhubili zo sveta. „Zničte tú hanebnicu!“ vydal heslo rozumkárom rúhač Voltaire, aby zničili dielo Kristovo, katolícku Cirkev. Toto heslo najusilovnejšie prevádzajú. t. zv. „slobodní zednári“ = slobodní murári spojení vo svetový sväz, ktorých úlohou je povyvraciať katolícke „tróny a oltáre.“ —

*) Medzi rationalistov treba zariadiť t. zv. theosofov, ktorí sú už aj v Čechách dobre známi, ktorí mimo iného učia i sťahovanie, vandrovanie duší.

3. Medzi nepriateľov katolíckej Cirkvi treba vriadiť aj „liberálov“ = „slobodomyseľných.“ — „Slobodomyselní“, krásne slovo! Ale skorej by sa mali nazývať „bezúzdni“. „slobody zneužívajúci“; lebo z katolíckej vierouky a mravouky chcú podržať len to, čo je im po vôli. Cirkvi, kde len môžu, zasadzujú rany: posmechy vystrájajú z posvätných tajomstiev katolíckej viery, tupia sv. Otca, biskupov a kňazov; hlasujú v parlamentoch za zákony Cirkvi nepriaznivé a škodlivé; uverejňujú potupné články o Cirkvi vo svojich knihách, časopisoch a novinách atď.

Katolícka Cirkev bola teda vždy prenasledovaná a je prenalsedovaná i za našich časov aj v našej krajine. Je teda pravou Cirkvou Kristovou; lebo vyplňujú sa na nej slová Pána: „Budete v nenávisti u všetkých pre moje meno“ (Mat. 10, 22.), t. j. pre mňa, preto že sa priznávate k môjmu učeniu. „Učeník nie je nad učiteľa, ani sluha nad svojho pána ... Keď hospodára prezývali Belzebubom, čím viac jeho domácich?“ (Mat. 10, 24. 25.) A tak to bude až do skončenia sveta. Čo je však príčinou tejto nenávisti proti katolíckej Cirkvi? Ľudská zkazenosť.

Svet chce žiť podľa svojich chútiek a

prevrátených náklonností: Cirkev hlása zákon Boží.

Svet volá: Užívajme! Ovenčujme sa ružami, prv než zvädnú; Cirkev volá: Do neba nič nečistého nevojde: „Po žiadostiach svojich nechoď, a od vôle svojej odvracaj sa.“ (Sir. 18, 30.) Svet blahoslávi bohatých, a ľudia ženú sa za ziskom ako slepí, čo pri ňom aj dušu ztratia; Cirkev hlása slovami Pána Ježiša: „Blahoslavení chudobní duchom, lebo ich je kráľovstvo nebeské.“ (Mat. 5, 3.) „Čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši? Alebo jakú výmenu dá človek za svoju dušu?“ (Mat. 16. 26.)

Svet hovie pýche a mámivosti: Cirkev pred oči nám stavia Velebnosť Božiu a našu vlastnú úzkosť, úbohosť a naničhodnosť a stále nám pripomína Božského Učiteľa, ktorý hovorí: „Učte sa odo mňa; lebo som tichý a pokorný srdcom, a najdete odpočinok pre svoje duše.“ (Mat. 11, 29.)

Svet chce panovať, rozkazovať; cirkev dôraz kladie na poslušnosť k Bohu a k zákonnitej vrchnosti, jak duchovnej tak svetskej, na riadné plnenie svojich povinností.

Svet volá: Za svoje skutky nie som nikomu zodpovedným; Cirkev učí: „Všetci budeme stáť pred súdnou stolicou Kristovou.“ (Rim. 14. 10.)

Z toho všetkého nasleduje, že katolícka Cirkev je všetkým, svetsky smýšľajúcim, ľuďom veľmi nepohodlnou, preto že stále burcuje ich svedomie. Preto Cirkev nenávidia, preto by ju najradšej zničili, alebo aspoň zotročili, umlčali.

Pán Ježiš to výslovne predpovedal. V poslednej svojej reči totižto povedal apoštolom a všetkým ich verným nasledovníkom: „Jestli vás svet nenávidí, vedzte, že mňa nenávidel prv, než vás. Keby ste boli zo sveta, svet by miloval to, čo je jeho; ale poneváč nie ste zo sveta, lež ja som vás zo sveta vyvolil, preto vás svet nenávidí.“ (Ján 15, 18. 19.) „Keby som nebol prišiel a im nemluvil, nemali by hriechu; no teraz nemajú výmluvy zo svojho hriechu.“ (Ján 15, 22.)

Túto nenávisť sveta proti Cirkvi Kristovej predpovedal kráľovský prorok Dávid už 1000 rokami pred narodením Pána, keď v 2. Žalme hovorí: „Prečo sa vzbúrily národy a ľudia (prečo) smýšľali veci marné? Postavili sa králové zeme a kniežatá sišly sa v jedno proti Pánovi a proti Pomazanému jeho, (riekajúc): Roztrhajme svätzky ich a zahoďme od seba jarmo ich.“ (Ž. 2, 1—3.)

Katolícka Cirkev je stále prenasledova-

ná, a to je neklamnou známkou, že je ona pravou cirkvou Kristovou. To je pre nás potešiteľná pravda. Hoci nás rúhavé reči a rúhavé skutky nepriateľov naplňujú trpkosťou a bolasťou: predsa máme zasa tú veľkú útechu, že Kristus Pán to všetko Cirkvi svojej predpovedal. Keď teda prislúchame k Cirkvi prenasledovanej, prislúchame k pravej Cirkvi Kristovej.

Ešte potešiteľnejšia je tá skutočnosť, že Cirkev Kristova nad každým prenasledovaním zvíťazí. O tom máme znova zaručené slovo Pána: „A hľa, ja som s vami po všetky dni, až do skončenia sveta.“ (Mat. 28, 20.) A už prv povedal Petrovi: „Ty si Peter (t. j. skala) a na túto skalu vystavím svoju cirkev, a brány pekelné ju nepremôžu.“ (Mat. 16, 18.) Keď teda ani pekelné mocnosti nebudú v stave, aby Cirkev premohly a zničily, tým menej to dokážu mocní tohoto sveta. V katolíckej Cirkvi a s ňou Kristus Pán víťazí a bude víťaziť až do konca sveta.

Buďme teda hrdí na to, že sme dietkami katolíckej Cirkvi. Cirkvi prenasledovanej a ďakujme za to Pánu Bohu každý deň!

Buďme hrdí, že tú Cirkev nazývame svojou Matkou, ktorá učenie Kristovo ne-

porušené zachovala a zákony Kristove neohrožene hlása svetu, nebojac sa ani moci, ani hnevu tyranov, ani podvodu a zchytralosti bludárov.

Buďme katolíkmi z hlbokosti duše, aby sme Cirkvi slúžili ku cti a stali sa hodnými pre meno Ježišove niečo trpieť.

Neovesujme hlavy! Jestli dopustí Pán Boh na nás nejaké väčšie súženie, alebo prenasledovanie, dá nám milosť, aby sme zkúšku dobre vystáli. Pán Boh svojich verných neopustí. „Keď Boh za nás, kto proti nám?“ (Rim. 8, 31.)

Buďme Pánu Bohu a Cirkvi verní vo svojom súkromnom živote. Nezanedbajme žiadnej povinnosti, ktorá nás zaväzuje pod hriechom, a to ani vtedy, keď sa nám ľahkomyseľní ľudia posmievajú.

Pamätajme na slová Pána: „Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť a keď vás budú prenasledovať a lžive budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesiach. (Mat. 5, 11. 12.) Obdržíme dvojnásobnú mzdu: i za to, že svoje povinnosti konáme, i za to, že pri tom protivenstvá znášame.

Buďme Pánu Bohu verní i vo verejnom živote. Jedon irský árendator, katolík, bol

pre svoje dlžoby zavretý do žalára. Známa to vec v dejinách katolíkov Irska. Dvere sa otvorily. Do žalára vstúpil veriteľ, protestantský pán a riekol dlžníkovi: „Dám ti slobodu, ale s podmienkou, že pri voľbách nedáš hlasu katolíkovi O' Conellovi, ale jeho protivníkovi.“ Irčan bol v rozpakoch, či má voliť slobodu, či žalár. Vzpomínal na ženu a dietky a zápasil sám so sebou. V tom prišla jeho manželka, žena statočná a obetavá a rozhodla jeho boj. „Vzpomni na svoju dušu“ — zvolala — „a na slobodu Irska.“ — Irčan odovzdal hlas slávnemu Dánielovi O' Conellovi a vrátil sa do žalára.

Tak má robiť každý katolík v živote verejnom, zvlášť pri voľbách poslancov, a tiež pri obecných, okresných a župných; lebo jakí poslanci, výborníci, zástupci, taký parlament (snemovňa), úrad a také zastupiteľstvo; jaký parlament, také zákony a také poriadky. Katolík vo verejnom živote nemá mať na pamäti svoj osoh, ale blaho, dobro Cirkvi a vlasti, a jeho vodcom nech je svedomie.

Nech je heslom každému krásne slovo veľkého pápeža, Leva XIII.: „Za pravdu svätej viery žiadnych ťažkostí sa neľakám; za ňu i potupu i žalár snesiem rád!“

„Na strom Cirkvi valia sa zas' mraky,
Ranu jednu stíha rana druhá —
Avšak, hore srdcia, hore zraky:
Po búrke sa s neba zaskvie dúha!"

„Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravedlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské." (Mat. 5, 10.)

VI. Prečo Boh dopúšťa na ľudí toľké utrpenia?

Na zemi je mnoho bolasti. To nebolo v pláne Božom. Pán Boh stvoril človeka, aby sa radoval. Preto postavil našich prarodičov do raja, aby v nevinnosti mu slúžiac, šťastne žili a večné radosti si zaslúžili. Hriech prevrátil všetko. Zem sa stala „slzavým údolím." Kristus Pán nás vykúpil od hriechu a večnej smrti, ale časných utrpení neodňal od nás. Prečo? Preto, že utrpenia sú všetkým ľuďom dobrej vôle veľmi užitočné.

Táto pravda je mnohým kresťanom nepochopiteľná, zastretá hustým závojom. Preto mnohí dávajú sa sviesť posmešnými poznámkami prevrátených ľudí: „Keby bol Boh, ako by sa mohol dívať na takéto súženia?" — alebo: „Boh nenie spravodlivý, keď tak veľké súženia na nás posiela!" Ne-

jeden nevedomý katolík im prisvedčuje — a odvracia sa od viery, ktorá práve v utrpení je najlepšia, áno, jediná jeho tešiteľka. Je preto našou povinnosťou odhaliť onen závoj a ukázať, že Pán Boh dopúšťa na nás ťažké utrpenia k nášmu úžitku, či sme spravodliví, či kajúcnici, či hriešnici.

1. Spravodlivým kresťanom utrpenia sú zkúškou lásky. Nenie to nič zvláštneho, prejavovať Pánu Bohu lásku, keď má človek všetkého hojnosť, keď sa mu všetko darí, keď požíva úcty u svojich bližných. Ale táto láska nenie ešte vyzkúšaná. Avšak keď sa dostaví nedostatok a ztrata cti a dobrého mena, alebo prídu telesné a duševné bolesti, a človek predsa zostane Pánu Bohu verným, len vtedy môže sa presvedčiť, že jeho láska k Pánu Bohu je pravá.

Spravodlivým a bohabojným mužom bol Tobiáš. Pán Boh dopustil naň slepotu a prenasledovanie od najbližších príbuzných a známych. Ale Tobiáš nereptal, nehrešil, ale odovzdával sa do vôle Božej. Láska jeho obstála zkúšku. Počul teda od Rafaela archanjela krásne slová: „Že si príjemný bol Bohu, potrebné bolo, aby pokušenie ťa zkúsilo.“ (Tob. 12, 13.)

Podobne Job. Ztratil veľký svoj maje-

tok, utratil všetkých svojich synov a dcéry, postihnutý bol hroznou nemocou, posmievaný bol od vlastnej svojej manželky: ale vytrval v dobrom. Láska jeho obstála v zkúške. Povedal k posmievajúcej sa mu manželke: „Ako jedna z bláznivých žien mluvila si: jestli dobré veci brali sme z ruky Božej, zlých prečože by sme neprijímali?“ (Job 2, 10.) Preto hovorí Písmo sv.: „Čokoľvek bude složené na teba, prijmi, a trp v boľasti, a v ponížení svojom maj trpezlivosť; lebo v ohni býva zkúšané zlato a striebro, príjemní ľudia však v ohni poníženia.“ (Sir. 2, 4. 5.) A na inom mieste: „Ľudia spravodliví sú v rukách Božích ... ako zlato v peci zkúsil ich a jako zápalnú obeť prijal ich.“ (Múdr. 3, 1. 6.) Keď prestoja spravodliví v živote zkúšky utrpenia, dostane sa im v živote večnom náhrady stonásobnej, áno, nekonečnej; lebo, ako píše sv. Pavel apoštol: „Trápenia terajšieho času nie sú hodné tej budúcej slávy, ktorá sa zjaví na nás.“ (Rim. 8, 18.)

Ale i v tomto živote požívajú spravodliví väčšieho pokoja v utrpení, jako bezbožní vo všeliakých svojích rozkošiach. Odovzdanosť do vôle Božej srdce ich naplňuje útechou. Áno, povedomie, že trpelivosťou najlepšie dokazujú Pánu Ježišovi svoju vernú

lásku, vedie dokonále duše k tomu, že zrovna žížnia po utrpení. „Alebo trpieť, alebo zomrieť!“ volá sv. Terezia. Bez bolasti nechce ani žiť. Podobne iní svätí a svätice Božie.

Tak aj my zvlášť vtedy trpelive znášajme urážky, krivdy a bolasti, keď vieme, že sme ich nezaslúžili. To sú vzácne príležitosti, aby sme ukázali Pánu Ježišovi, že ho opravdove milujeme, že jeho zaľúbenie je nám nado všetko. „Láska je trpelivá... všetko znáša.“ (I. Kor. 13, 4. 7.) Srdce svoje posilňujme dôverou a vytrvalou modlitbou.

2. Kajúcnikom, t. j. tým, ktorí Pána Boha ťažko obrazili, ale úprimne sa k nemu obrátili, — nemoci, bolasti, kríže, súženia sú najlepšou príležitosťou, aby za svoje hriechy pokánie činili. Vo sviatosti pokánia, keď sa dobre vyspovedáme, odpúšťajú sa síce hriechy a večné tresty za hriechy zaslúžené, ale nie vždy všetky časné tresty. Časné tresty, vezdajšie i očistcové, sú následky hriechov, čo len aj všedných, malých. Tresty v očistci sú veľmi veľké a u mnohých duší trvajú veľmi dlho a sú mimo toho bez všetkej zásluhy. Je teda veľkou milosťou Božou a veľkým milosrdenstvom, keď posiela nám Boh, dokiaľ žijeme, bo-

ľasti a utrpenia, aby sme dlhy svoje za spáchané hriechy splatili a spolu, aby sme si zaslúžili veľkú slávu a blaženosť v nebi. Čím viacej trpíme tu; tým viacej sa budeme radovať vo večnosti. Tak súdili o utrpení všetci osvietení kresťania.

Sv. František Borgiáš bol vojvodom Gandijským. Po smrti manželky zriekol sa sveta a vstúpil do Tovarišstva Ježišovho. Keď raz v chudobnom rehoľnom šate kráčal cestou, dohonil ho jeden známy šľachtic, cválajúci na koni a doprovádzaný svojou skvelou družinou. Šlachtic pozdravil Františka a pýtal sa ho: „Ako sa máte?“ „Veľmi dobre!“ odpovedal svätý. „Ale prečo idete pešky tak obtížnou a ďalekou cestou? A kde najdete nocľah a obstojné občerstvenie?“ „O všetko je výborne postarané“, odpovedal František. „Všade najdem dobrý nocľah, najlepšiu posteľ.“ „Ale jak to? Kto sa o vás stará?“ „Môj komorník má starosť o všetko.“ „Ale, veď nikoho pri vás nevidím?“ „Komorníka som už predoslal. — Ale, aby ste všetkému porozumeli, teda počujte: Každý deň z rána, keď myseľ svoju k Pánu Bohu obraciam, činím si toto predsavzatie: Všetky útrapy, námahy a všetky protivenstvá, ktoré dnes Pán Boh na mňa dopustí, chcem trpelive

znášať, a to v presvedčení, že som to všetko, ba ešte viac zaslúžil za svoje hriechy. Toto predsavzatie je mojim komorníkom, ktorého vopred posielam. A preto že všade lepšie sa mi darí, než za svoje hriechy zasluhujem, môžem povedať, že všade je o mňa čo najlepšie postarané.“ — Zaopatrime si i my takého komorníka. Urobme i my z rána predsavzatie, že budeme všetko nemilé trpelive znášať, aby sme pokánie činili za svoje hriechy. Alebo si často pomyslime so sv. Dominikom: Táto obťažná práca, ktorú mi povolanie ukladá, to je moje pokánie! Táto telesná choroba, táto bolesť, to je moje pokánie! Toto prenasledovanie od mojich protivníkov, to je moje pokánie! — Ó, keby sme takto smýšľali a v bolestiach, v súženiach Pánu Bohu sa odporúčali, koľkým chybám by sme sa vyhli, jak by sme si zkrátili svoj očistec, jak by sme sa obohatili pre nebo, jak by sme boli tichí a pokorní srdcom. Pánu Bohu i ľuďom milí, jaký pokoj by sme zakúšali v srdci svojom! — A požehnávali by sme bolesti každý večer a zvlášť v posledný večer života, až by sa nám blížil deň, ktorý nemá noci, deň blaženej večnosti!

Utrpením teda Pán Boh zkusuje vernú lásku spravodlivých, zkracuje tresty ka-

júcníkom a dáva príležitosť k hojným zásluhám a k bohatej mzde vo večnosti.

3. Ale i hriešnikom sú utrpenia veľmi spasiteľné; lebo premnohých z nich privádzajú znova k Pánu Bohu.

Albán Stolz, známy ľudový spisovateľ, vypráva, — pravda z časov, kedy nebolo toľko nevercov, — že v jednej nemocnici, v ktorej bývalo priemerne 200 chorých, za 20 rokov zomrelo sotva 6, ktorí až do smrti sa zdráhali s Pánom Bohom sa smeriť dobrou sv. spoveďou. A koľko tisíc chorých sa vystriedalo za 20 rokov a koľko bolo medzi nimi bezbožných! Bez choroby by boli možno zahynuli na veky. Áno, keď sa ľuďom dobre vedie, nič im nechybí, tu nezriedka zbujnejú, chodia len za svojimi chúťkami, nestarajú sa o službu Božiu a o svoje večné spasenie. —

Čo ich privedie na dobrú cestu? Rodičia, bratia a sestry? Ich starostlivého napomínania už dávno nedbajú. — Katolícky kňaz? — Do kostola nechodia, kňazov si nevšímajú. — Dobrá kniha? Takej nečítajú, ňou pohŕdajú. — Dobrí priatelia? Tých nemajú.

Tu zbýva srdcu, hriechami zranénému, posledný liek: utrpenie, bolesť, choroba. A hľa! Zaslepenec preberá sa zo smrteľných

mrákot duševných, spína ruky, obracia svoje zraky k nebu, modlí sa, hľadá Pána Boha a nachádza ho! To by nám mohli dosvedčiť tisíci, ktorí sa teraz radujú v nebesách, a ktorí by sa tam nikdy neboli dostali bez bolestí a súžení?

Z toho všetkého jasne vysvitá, že Prozreteľnosť Božia i keď nám utrpenia posiela, má pri tom najlepšie úmysly, či sme spravodliví, či kajúcnici, či hriešnici.

To je zaiste potešiteľná myšlienka, ktorú nám podáva sv. viera. Človeku neverccvi je utrpenie nerozluštiteľnou záhadou. V ťažkých dobách zná len bezmocný vztek, reptanie, rúhanie, zúfalstvo.

Nech je nám tá myšlienka novým dôvodom aby sme si zachovali sv. vieru, žili v bázni Božej — ponížovali sa pod silnou rukou Božou, aby nás povýšil v čas navštívenia (I. Petr. 5, 6.), t. j. až sa dostavíme pred súd Boží.

Aby sme však v útrpení dovedli sa vpraviť v riadenie Prozreteľnosti Božej a zachovali si trpelivosť: vrúcne sa modlime! Upierajme svoje zraky na ukrižovaného Spasiteľa. On preto trpel toľko za nás a s takou láskou, aby sme nasledovali jeho príklad a u neho vždy hľadali a našli súcitné Srdce, ktoré nám dá silu a vytrvalosť

aj v najťažších zkúškach. — Odporúčajme sa našej Patronke, „Matičke Bolestnej“, „Kráľovne mučeníkov“, ktorá z vlastnej zkúsenosti vie, jako bolesť srdcia ľudské sviera a trápi a preto je „Potešením zarmútených“, „Uzdravením nemocných“ a „Pomocnicou kresťanov.“ U nej si posťažujme a sa požalujme: nikdy nás nenechá bez potechy. A tak nám budú utrpenia tým, čím podľa plánu Božieho byť majú: školou ctností, zkúškou lásky, žriedlom zásluh pre vlasť nebeskú, záchranou od večnej záhuby a bránou do večnej blaženosti, do neba!

VII. Svätosť pokánia liekom zranených duší.

Izaiáš prorok povedal o svojom ľude: „Každá hlava neduživá, každé srdce tesklivé.“ (Izai. 1, 5.) To môže sa riecť aj o ľuďoch našej doby. Mnohých viera vo Stvoriteľa sveta ochabla. Iných znepokojujú pochybnosti o posmrtnom živote. Iní nesmýšľali dosiaľ správne o Ježišu Kristovi, Vykupiteľovi ľudstva a o katolíckej Cirkvi. Ochabla viera, lebo sa toľkými ohavnými spisami útočí na sväté náboženstvo, toľkými rúhavými rečami na posmech sa obracajú najsv. tajomstvá vykúpenia. Iní zachovali síce vieru neporušenú, ale svedo-

mie im vytýka mnohé a mnohé priestupky proti zákonu Božiemu. A v mnohých veciach potkýňame sa všetci. „Každá hlava neduživá, každé srdce tesklivé.“

Všetci teda potrebujeme lekára, a to lekára všemožúceho, ktorý by v stave bol vyhojiť aj tie duševné neduhy a bolasti, proti ktorým svet nemá lieku. Týmto lekárom je Ježiš Kristus, náš najsvätejší Vykupiteľ a jeho liekom pre zranené duše je sviatosť pokánia.

Azda sa mnohý zadiví, jak môže byť sviatosť pokánia liekom v pochybnostiach o viere? — Odpovedáme: U ľudí, ktorí boli po kresťansky vychovaní. čo i zaviazli v pochybnostiach o viere. svätá viera takrečeno drieme v srdci, jako iskra v popole. Odstráňme popol neporiadneho života a znova vzplane svetlo, oheň sv. viery. Preto radili osvietení mužovia, jako na pr. sv. Ján Vianney a P. Ravignan tým, ktorí sa im so svojou neverou sverili: Dobre sa vyspovedajte — a uveríte!

a) *Ustanovenie sviatosti pokánia.*

Sviatosť pokánia ustanovil Ježiš Kristus v najslávnejší a v najpamätnejší deň svojho života na zemi: v deň svojho z mŕtvych vstania. Prečo asi? Aby práve ustanovením tejto sviatosti dokázal, jak túžob-

ne si praje naše povstanie z hriechu a naše spasenie. Svojou smrťou na kríži dokonal naše vykúpenie; hneď po svojom víťazstve nad smrťou otvára prameň života, aby sme čerpali milosti z nesmiernych jeho zásluh; hneď nám podáva kľúč k Božiemu milosrdenstvu a sľutovaniu.

Sviatosť pokánia je Sviatosťou Božieho milosrdenstva. Božský Vykupiteľ, Ježiš Kristus, mohol zaiste stanoviť, aby nemal už žiadnej nádeje na spasenie ten, kto po krste sv. ťažko sa previní; preto, že ťažkým hriechom dopúšťa sa človek najväčšieho nevďaku proti svojmu Vykupiteľovi. Ale útrpnosť mal s našou slabosťou a krehkosťou, preto ustanovil sviatosť pokánia, aby bol našim Vykupiteľom, koľkokoľvek ráz s úprimnou, pravou ľútosťou a s pevným predsavzatím polepšenia, z hriechov svojich sa úplne a úprimne vyznáme. Zato máme mu najvrúcnejšie vďaky vzdávať.

Nuž viďme, čo nám hovorí o ustanovení sviatosti pokánia Písmo sv.

Sv. Ján vypráva v 20. hlave svojho evanjelia, že Pán Ježiš v ten istý deň, keď slávne vstal z mŕtvych, ukázal sa shromaždeným apoštolom a riekol im: „Pokoj vám!“ „A keď to povedal, ukázal im ru-

ky a bok", aby videli oslávené jeho rany. „Zaradovali sa teda učeníci, že videli Pána. A riekol im zasa: „Pokoj vám! Ako mňa poslal Otec, tak aj ja posielam vás", t. j. tou istou mocou a za tým istým cieľom posielam vás, ako Boh Otec mňa poslal. „Keď to riekol, vdýchol na nich a povedal im: Prijmite Ducha svätého. Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú." (Ján 20, 19—23.) To je svedoctvo nad slnce jasnejšie o božskom pôvode sviatosti pokánia.

A že veriaci ku sviatosti pokánia od prvopočiatku horlive pristupovali, to nám dosvedčuje ústne podanie všetkých storočí.

Aká lichá a smiešna je teda námietka nepriateľov Cirkvi, že vraj spoveď bola zavedená v XIII. storočí na IV. sneme Lateránskom za časov pápeža Innocenta III. Vtedy nebola zavedená spoveď, ale bolo ustanovené, aby každý katolícky kresťan aspoň raz v roku z hriechov svojich platne sa vyspovedal a v čas veľkonočný najsv. Sviatosť Oltárnu hodne prijal. Táto prísna povinnosť trvá až dosiaľ.

Ešte smiešnejšia je námietka, že vraj spoveď vynašli kňazi. Keby sme ani nemali jasné svedectvá o božskom pôvode sviatosti pokánia, predsa každý rozumný človek

ľahko pozná, že kňazi nevynašli spoveď: Kto by sa bol kňazom podrobil, keby na svoju päsť boli zavádzali spoveď, ktorá tak ponížuje pýchu našeho srdca? A podrobovali i podrobujú sa zákonom spovedi cisárovia, kráľovia, kniežatá a prezidenti, ľudia prostí i učenci, áno i sami kňazi, biskupi a pápežovia! A jak to, že by kňazi dobrovoľne uvalili na seba spovedanie, úlohu tak nepríjemnú a obťažnú, s veľkou zodpovednosťou pred Bohom spojenú, úlohu, z ktorej nemajú žiadneho hmotného úžitku, áno úlohu, ktorej horlivé konanie mnohým kňazom zdravie podrýva?

Kristus Pán sám ustanovil sviatosť pokánia a ustanovil ju pre všetkých, ktorí po krste sv. zhrešia. Nenie teda spoveď len pre pospolitý, nevzdelaný ľud, ale i pre vzdelaných a velikánov. Pred Pánom Bohom niet rozdielu osôb. Nech je to ktokoľvek, jestli má dušu poškvrnenú ťažkým hriechom, nič ho od večnej záhuby nezachráni, leda dobrá sv. spoveď, keď má príležitosť, aby sa splnomocnenému kňazovi vyspovedal. —

b) *Blahodarné účinky sviatosti pokánia.*

O účinkoch sviatosti pokánia krásne hovorí rimský katechizmus: „Čo nábožného, svätého a ctnostného Cirkev na sebe

má, to sluší pričítať svätej spovedi, ktorá je najväčším dobrodením Božím.“

Vo sviatosti pokánia odpúšťajú sa nám hriechy, a to všetky hriechy; lebo Kristus Pán nerobí žiadnej výnimky: „Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im.“

Sviatosťou pokánia nadobývame posvätcujúcu milosť, jestli ju kto ťažkým hriechom ztratil, alebo jej rozmnoženie, jestli spovedáme sa len zo všedných hriechov, nemajúc ťažkých. A milosť posvätcujúca činí nás dietkami a priateľmi Božími a dedičami kráľovstva Božieho.

Sviatosťou pokánia znova nadobývame predošlé svoje zásluhy, ktoré sme ťažkým hriechom ztratili. Sviatosťou pokánia odpúšťajú sa nám aj večné tresty, ktorým človek ťažkým hriechom prepadá a podľa horlivosti, s ktorou kto sv. spoveď vykonáva, odpúšťajú sa i časné tresty, za hriechy zaslúžené.

Sviatosťou pokánia udeľuje sa kajúcnikovi milosť pomáhajúca, aby sa na budúce hriechov varoval, v priateľstve Božom zotrval, svoje povinnosti verne konal a v ctnosti sa utvrdzoval.

A jakú útechu vlieva táto sviatosť do srdca hriechom zraneného! Aká svätá radosť a blaženosť žiari z očú kajúcnika po

dobrej sv. spovedi! Povedomie, že je zasa dieťaťom a priateľom Božím, že je zbavený hanebných okovov hriechov. srdce jeho naplňuje pokojom, o ktorom vo víre života ani tušenia nemal.

To všetko sa týka jednotlivých kajúcnikov.

Ale sviatosť pokánia blahodarne účinkuje i na rodiny, áno i na celú spoločnosť. Kto vážne pristupuje ku sviatosti pokánia, ten: úprimne ľutuje za spáchané hriechy a je silne odhodlaný, všetky povinnosti svoje riadne konať. Vážna sv. spoveď znamená teda: rozhodné polepšenie. To sa hneď ukazuje i doma i mimo domu. Ó, koľkým rodinám vrátila sv. spoveď starostlivého otca, ktorého bol ztrhol blud nevery; alebo zaslepila nejaká vášeň a tak svoju rodinu zanedbával a život jej ztrpčoval! Koľkým rodinám vrátila sv. spoveď syna, dcéru, ktorí sa dali na nepravé cesty a zapríčinili rodičom bolesť a zármutok! Koľké nepriateľstvá boly sv. spoveďou odstránené; koľké škody na majetku, na cti a dobrom mene sv. spoveďou boly zasa napravené! Koľko ľudí našlo vo sv. spovedi znova chuť a silu k životu, hoci stáli už na pokraji zúfalstva! A jako krásne vyvíňajú sa kresťanské ctnosti: pokora, čistota, nežistná láska k

bližnému a iné, tam, kde ľudia často a s dobrou prípravou pristupujú ku sviatosti pokánia! Ó, keby katolíci len tento prostriedok spasenia riadne a náležite užívali, v krátkom čase by sa zmenila tvár zeme; mali by sme bdelých rodičov, — poslušné, ctnostné dietky, — vernych služobníkov, — pracovitých robotníkov, — spravodlivých úradníkov. Umĺkly by rúhavé, pohoršlivé a nestydaté reči, nebolo by ohavných skutkov, o ktorých sa medzi kresťanmi nemá ani zmienka činiť, nebolo by lúpeží, ani krádeží, ani zavinenej škody, panovala by kresťanská láska atď. Všade by zavládla bázeň Božia a svedomitosť a nasledovalo by požehnanie Božie a pravý blahobyt.

c) *O jednotlivých čiastkach sviatosti pokánia.*

K hodnému prijatiu sviatosti pokánia náležia tieto čiastky:

1. Spytovanie svedomia,
2. žiaľ a ľútosť a opravdivé predsavzatie,
3. spoveď,
4. zadosťučinenie.

O týchto čiastkach teraz obšírnejšie prehovoríme a na koniec pridáme po 5. poučenie o generálnej = životnej spovedi a po 6. spovedné zrkadlo.

1. O spytovaní svedomia.

a) *Ako je potrebné.*

Prvý krok ku polepšeniu je poznanie seba samého. A práve preto, že ľudia seba samých neznajú, neobracajú sa vskutku k Pánu Bohu. Že sú samoláskou zaslepení, radi vyhovárajú hriechy svoje a sami seba klamú, domnievajúc sa, že to alebo oné nenie hriechom. Mnohí kresťania žijú v trestuhodnej nevedomosti, neznajú ani prikázaní Božích, ani svojich povinností. Sú otrokmi svojich náruživostí, žijú vo velikej vlažnosti a ľahostajnosti, nemajú pravého poznania o Bohu, o duši svojej. Uspokojujú sa tým, že nikoho nezavraždili a neokradli. Jak majú niektorú prirodenú dobrú vlastnosť, už sa za poctivých a bezúhonných považujú, ale pred Pánom Bohom nie sú dobrými kresťanmi. Práve takí ľudia nevedia, z čoho sa majú spovedať. Či sú snáď nevinní a bez hriechu? Oj, nie! Ale neznajú v pravde seba samých preto, že úprimne svedomie svoje nespytujú.

Sú to ľudia, ktorí sotva raz v roku sa spovedajú, alebo už mnohé roky pri sv. spovedi neboli, ľudia otupelého a zahrdzavelého svedomia. Keby takí ľudia svedomie svoje spytovali, alebo aspoň úprimne od-

povedali na otázky, ktoré im spovedelník dáva, museli by uznať, že srdce ich je nie tak čisté, jako sa domnievajú.

Potreba poznania seba samého, t. j. spytovania svedomia vysvitá zo slov Krista Pána, ktoré riekol apoštolom, keď sviatosť pokánia ustanovil: „Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, a ktorým zadržíte, zadržané sú.“ (Ján 20, 23.) Z týchto slov Pána Ježiša je zrejmô, že kajúcnik sa musí z hriechov svojich vyznať, aby dosiahol odpustenie. Ako ináč mohol by kňaz posúdiť, či hoden je kajúcnik rozhrešenia, keby neznal jeho duševný stav? A ľubovoľne si tu počínať nesmie! Mimo toho kňaz je povinný uložiť kajúcnikovi za hriechy pokánie; pokánie ale musí byť primeranô i veľkosti i počtu spáchaných hriechov. Z toho znova vyplýva povinnosť z hriechov sa vyznať. Aby však kajúcnik správne na seba žaloval, musí napred svedomie svoje spytovať, t. j. vážne premýšľať, ktorých hriechov sa od poslednej platnej spovedi dopustil. Keď po prvý raz pristupuje ku sv. spovedi, musí sa spytovať od tej doby, kedy začal(a) hriechy poznávať, t. j. keď už pre niečo sa bojí, strachuje, alebo pred niekym za niečo by sa hanbil(a).

Z toho všetkého jasne poznáme, jakou dôležitou čiastkou sviatosti pokánia je spytovanie svedomia. Preto obetuj na spytovanie svedomia toľko usilovnosti a času, koľko obyčajne vynakladáš na prevedenie dôležitých vecí. Nebuď v tej veci povrchným(ou), preto že od toho závisí tvoje spasenie; ale nebuď tiež veľmi úzkostlivým (ou), preto že sa nežiada od teba nič nemožného. Vezmi si za pravidlo: Na každú sv. spoveď tak sa pripravím, akú by v živote už poslednou bola; jako by teda od nej záviselo moje spasenie alebo zatratenie.

Kto sa často spovedá a varuje sa ťažkých hriechov, tomu nenie treba dlho sa spytovať; nech radšie obetuje viacej času na vzbudenie pravej ľútosti a pevného predsavzatia, že sa chce a bude hriechov chrániť.

Kto však už dávno nebol pri sv. spovedi a mnohých — a to ťažkých hriechov — sa dopustil, — kto v navyklých ťažkých hriechoch a v blízkej ku hriechu príležitosti žije — slovom: čím hlbšie v ťažkých hriechoch väzí, tým dôkladnejšie a pilnejšie, teda i dlhší čas, musí pred sv. spoveďou svedomie svoje spytovať.

Najlepším prostriedkom obľahčiť si spytovanie svedomia pred sv. spoveďou.

je: spytovať sa každý deň pri večerňajšej modlitbe.

b) *Ako sa koná?*

Seba samého poznať, je milosť Božia, o ktorú sv. Augustín takto prosieval: „Pane, daj, aby som poznal Teba, a poznal seba!“ Tak musíme sa modliť aj my a to zvlášte pred sv. spoveďou.

Keď teda, milý kresťane, chceš poznať seba, pros Ducha sv., aby ťa osvietil a ku pomoci ti prispel. — Pros, aby si, Duchom sv. osvietený(á), všetky pramene, korene a príčiny svojich hriechov poznal(a); lebo ináč o polepšení nemôže byť reči. Keď chceš hada potrieť, musíš mu na hlavu šliapnuť. Pros však Ducha sv., aby osvietil nielen tvoju pamäť a rozum, aby si prameň, koreň a príčinu svojich hriechov a vôbec svoje hriechy poznal(a), ale aby osvietil a rozohrial aj tvoje srdce a naplnil ho pravou ľútosťou a odhodlanosťou, pevnou dobrou vôľou, začať nový, Pánu Bohu milý život. Odporúč sa i Boľastnej Rodičke Božej, najbl. P. Marii, aby ti pri tomto diele spasenia svojou prímluvou pomáhať ráčila.

Po vrúcnej a pobožnej modlitbe vezmi jedno za druhým: desatoro Božích prikázaní, pätoro cirkevných prikázaní, sedem

hlavných hriechov a iné druhy hriechov — a pýtaj sa, jak si ich prestúpil(a) alebo proti nim prehrešil(a) od poslednej platnej spovedi, a to zlými myšlienkami, žiadosťami, slovami, skutkami alebo zanedbaním dobrého a tiež či tvojou vinou iní nezhrešili? A tu si pripomínaj od týždňa do týždňa, alebo od mesiaca do mesiaca:

a) rozličné miesta, na ktorých si sa zdržoval(a), ako: dom — tvoj alebo cudzí —, súsedov, — krčmu, — hostinec, — kúdeľnú izbu, — schôdzky, — večierky, — tanečné siene, — tmavé kúty, — zahrady, — sady, — pole, — lúky, — les, — mesto, — jarmok, — odpust, — kostol, — samotu vo dne, v noci atď. a premýšľaj, či si na týchto miestach nespáchal(a) hriech?

b) rozličné osoby, s ktorými si bol(a) vo styku alebo si obcoval(a), ako: ženu, muža, deti, — rodičov, — bratov, sestry, — služobných, — podriadených, — pokrevných, — známych, — chudobných, — vdovy, — siroty, — kňaza, — predstaveného, — kupca, — kamarátov, — kamarátky, — nevercov, — bezbožníkov, — nestydatých atď. a premýšľaj, či si niekoho niekde neobrazil(a), nepohoršil(a), neoklamal(a) alebo tebe a ty jemu nebol(a) príčinou alebo príležitosťou ku hriechu?

c) rozličné povinnosti, ako: smluvy, — úpisy, — pôžičky, základiny, sľuby, — úrad, stav, — že si otcom, matkou, alebo synom, dcérou, — gazdom, gazdinou, alebo služobníkom(ou), — ženatým, alebo slobodným, vydatou, alebo slobodnou, — vdovcom alebo vdovou, — kresťanom katolíkom atď. a premýšľaj, ako si tieto svoje povinnosti vyplnil(a)? Tým spôsobom môžeš dobre svedomie svoje spytovať.

Keď ťa svedomie obviňuje z ťažkých hriechov, pýtaj sa pri každom koľko ráz si ho spáchal(a), prípadne v týždni, v mesiaci atď. Keď sa nemôžeš rozpamätať na istý počet, na pr. pri myšlienkach, alebo i inom, spytuj sa aspoň, koľko ráz sa ti to asi prihodilo za deň, za týždeň, za mesiac atď.? Jestliže ku ťažkému hriechu pristúpi nejaká okolnosť, ktorá druh hriechu mení, na pr. jestli niekto ťažko obrazil nie cudzého alebo sebe rovného človeka, ale otca, matku alebo predstaveného; — keď kto zhrešil nečistotou s osobou pokrevnou, manželskou, Bohu zasvätenou, sám(á) a pod., — kto kradol po málu od jednoho, ale do hromady to mnoho učinilo, — chudobnému alebo bohatému, — keď mal mnoho, alebo už len málo, — z posvätného miesta, alebo od inakiaľ a pod. i o takých a

podobných okolnostiach treba sa spytovať, lebo tieto okolnosti sa musia pri sv. spovedi udať. — Keď mal ťažký hriech smutné následky, i o tých sa treba spytovať a pri sv. spovedi ich vyznať.

Ku spytovaniu svedomia každému dobre poslúži „spovedné zrkadlo", ktoré neskoršie podáme. Keď niekto i pri dobrej vôli a bedlivom vynasnažovaní nemôže si na všetky hriechy vzpomnúť, nech sa preto neznepokojuje, ale nech poprosí spovedníka, aby mu vhodnými otázkami pomohol úplnú a dobrú spoveď vykonať.

2. O ľútosti a predsavzatí.

A. *O ľútosti.*

Ľútosť ači skrúšenosť, ktorá sa k odpusteniu hriechov vo sviatosti pokánia vyžaduje, je bolesť duše a ošklivosť nad spáchanými hriechami s predsavzatím už nikdy nehrešiť. (Snem trid.)

Ľútosť je najdôležitejšou a najpotrebnejšou čiastkou sviatosti pokánia. Čo je krst bez vody a človek bez duše, to je spoveď bez pravej ľútosti. Ani sám Boh nemôže nekajúcemu hriešnikovi, t. j. ľútosti nemajúcemu odpustiť. Tým menej smie dať kňaz kajúcnikovi rozhrešenie, jak zbadá.

že kajúcnik pravej ľútosti nemá. A keby mu predsa rozhrešenie dal, prehrešil by sa ťažko proti svojej povinnosti a rozhrešenie by neplatné bolo. — Ó, Bože, čo úzkosti zakúsi často spovedník, keď sa mu premnohí kajúcnici tak chladne a ledabolo z hriechov svojich vyznávajú, jako by to nič nebolo, že Boha urazili. Áno, mnohí sa so smiechom z hriechov vyznávajú, hriechy svoje vyhovárajú alebo zatvrdile mlčia, keď sa ich kňaz niečo pýta, alebo spurne a podráždene odpovedajú — samé to znaky, že iskry pravej ľútosti nemajú.

Ľútosť tvoja však nech je nie oheň len namaľovaný, ktorý nemá silv hrdzu hriechu z duše vypáliť, ale nech je ľútosť opravdivá. A tak

1. Ľútosť musí byť vnútorná ači srdečná.

Kristus Pán povedal: „Veď zo srdca pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá, rúhania.“ (Mat. 15, 19.) Ako je teda srdce hlavným pôvodcom hriechov, tak musí zo srdca vychádzať bolasť a ošklivosť nad spáchanými hriechami. Hriechom srdce od Pána Boha sa odvrátilo, bolasťou a ošklivosťou nad hriechami sa musí zasa k nemu obrátiť. Nestačí teda, jestliže hrieš-

nik len ústami kajúcu modlitbu odriekáva, ale sa musí i v srdci opravdu rmútiť, že Pána Boha obrazil a musí hriechy svoje mať v ošklivosti. Preto hovorí Duchom sv. osvietený žalmista Pána „o duchu skormútenom“. „o srdci skrúšenom a pokornom“: „Obetou Bohu je duch skormútený: srdcom skrúšeným a pokorným, Bože, nepohŕdaš.“ (Žalm 50, 19.) A prorok Joel nás napomína: „Roztrhnite srdcia svoje a nie rúcha svoje a obráťte sa k Pánu Bohu svojmu.“ (Joel 2, 13.) S vnútornou srdečnou ľútosťou nemusí byť spojená citeľná bolesť, spojená so vzdychami a slzami. Ako sú niekdy slzy bez pravej ľútosti, tak môže byť pravá ľútosť bez sĺz. Predsa však je žiaducnô, aby kajúcnik(ca) vzbudzoval (a) i citeľnú, zovnútornú ľútosť a ju v sebe udržoval, aby telo, ktoré účasť malo v hriechu, zúčastnilo sa i pokánia: „Trúchlite a plačte, váš smiech nech sa obráti na žalosť a radosť na zármutok.“ (Jak. 4, 9.)

2. Ľútosť musí byť nado všetko.

Ľútosť je nado všetko, keď pokladáme hriech za najväčšie zlo a viacej ho máme v ošklivosti, než každô inô zlo. Z toho nasleduje, že keď máme ľútosť nado všetko, hotoví sme radšej všetko dobrô stratiť,

alebo všetko zlô trpieť, než znova hriechu sa dopustiť.

3. Ľútosť musí byť všeobecná.

Ľútosť je všeobecná, keď sa vzťahuje aspoň na všetky ťažké hriechy.

Kto by zo svojich ťažkých hriechov ľutoval len za niektorý, alebo za niektoré a nie za všetky jak podľa mena tak podľa počtu, nemal by pravej, všeobecnej ľútosti a nebol by mu vo sv. spovedi odpustený žiadon hriech; lebo vo sviatosti pokánia odpúšťajú sa alebo všetky ťažké hriechy i čo do počtu, alebo žiadon. Preto hovorí Písmo sv.: „Jestliže však bezbožný činil pokánie za všetky hriechy svoje, žiť bude.“ (Ezech. 18, 21.)

Jestliže len malé, všedné hriechy máme, spoveď z nich je platná, keď čo len aj jedon z nich opravdive oľutujeme. Pričiňujme sa však, aby sme za všetky všedné hriechy ľutovali, z ktorých sa spovedáme. Jestliže nemôžeme vzbudiť ľútosť nad všednými chybami, jako sa to vyžaduje, uzavrime do ľútosti a sv. spovedi niektorý z hriechov, z ktorého sme sa už spovedali, — alebo niektorý druh hriechov, na pr. proti 2. 3. 5. 6. alebo 8. prikázaniu a pod. a srdečne ich oľutujme s predsavzatím, že sa ich už nikdy nechceme dopustiť. Tu sluší poznamenať, že keď uzavierame do sv.

spovedi dávnejšie — už odpustené — hriechy, netreba udávať ich počet.

4. Ľútosť musí byť nadprirodzená.

Ľútosť je nadprirodzená, keď kajúcnik (ca) ľutuje za svoje hriechy s pomocou milosti Božej a nie z pohnútok pozemských. ale nadprirodzených, t. j. ktoré od Boha pochádzajú.

Pohnútky musia byť „nadprirodzené", t. j. také, ktoré nám udáva sv. viera.

Pohnútky nadprirodzené sú na pr.:

a) že Boh je nekonečne veľký, vznešený, dokonalý a všetkej lásky najhodnejší, — a hriešnik sa proti nemu búri, nim pohŕda a za nesčíselné dobrodenia spláca mu nevďakom;

b) že Ježiš Kristus pre naše hriechy podstúpil potupnú a bolestnú smrť na kríži;

c) že pre ťažký hriech Boh nás vylúčuje z blaženosti večnej;

d) že ťažký hriech Boh tresce večným trestom v pekle, — všedný hriech však mukami očistcovými;

e) že hriech sám v sebe je ohyzdný, ošklivý a preto ho Pán Boh nesmierne nenávidí.

Poznámka. Ľútosť je iba „prirodzená", keď človek ľutuje za svoje hriechy len z

časných, pozemských, prirodzených pohnutôk, na pr. že sa hriechom privedol do nešťastia, že utratil česť, alebo škodu utrpel atď. Len prirodzená ľútosť vôbec nestačí na odpustenie hriechov.

Nadprirodzená ľútosť je dvojaká: dokonalá a nedokonalá.

a) Dokonalú ľútosť máme, jestliže za hriechy ľutujeme z dokonalej lásky k Pánu Bohu, že sme totižto obrazili Pána Boha, ktorý je najvyššie a milovania najhodnejšie dobro, a ktorého milujeme nado všetko.

Dokonalú ľútosť môžeme vzbudiť asi takto:

„Ó, môj Bože! Ty si najvyššie Dobro a nekonečnej lásky hoden; preto milujem Ťa z celého srdca svojho a nado všetko. Z lásky k Tebe ľutujem za všetky svoje hriechy, vedomé a nevedomé celého života môjho, preto že som nimi obrazil(a) Teba Dobrotu nekonečnú. Činím opravdivé predsavzatie každého dobrovoľného hriechu a tiež každej blízkej ku hriechu príležitosti pilne sa varovať a Tvoje prikázania verne zachovávať a tak podľa vôle Tvojej žiť. Ó, môj Bože, udeľ mi k tomu milosť svoju! Chcem tiež vždycky za svoje hriechy pokánie činiť.“

Poznámka. Skrze dokonalú ľútosť na-

dobývame hneď, už pred sv. spoveďou, odpustenie hriechov a večných trestov; ale musíme mať pri tom úmysel, že pri najbližšej spovedi, alebo keď nám to možné bude, z nich sa vyznáme.

Povinní sme vzbudiť dokonalú ľútosť v nebezpečenstve života, — keď sme si povedomí ťažkého hriechu a nemôžeme sa spovedať.

Veľmi sa odporúča dokonalú ľútosť vzbudiť, jakmile sa niekto dopustil ťažkého hriechu a nemôže sa hneď vyspovedať. Veľmi žiaducnô ba spasiteľnô je: navyknúť si už ráno pri vstávaní dokonalú ľútosť vzbudiť, aby sme v milosti Božej započali deň a svoje práce. Tak si milosť Božiu zachováme a mnoho zásluh pre nebo získame. Avšak na každý pád každý večer po spytovaní svedomia vzbuďme dokonalú ľútosť, aby sme boli pripravení na večnosť, jesliže by nás zastihla nenadalá smrť. — K tomu cieľu nech každému poslúži táto krátka formulka:

„Ó, Ježišu môj, buď mi milostivý, nedaj mi zahynúť! Ja sa chcem spovedať!“

b) Nedokonalú ľútosť máme, jestliže za hriechy ľutujeme z nedokonalej lásky k Pánu Bohu, totižto preto, že sme nimi nebo ztratili a peklo, jako tiež aj iné tresty

Božie zaslúžili, — alebo, že hriech vo svetle viery tak ohavný je, že ho Boh nesmierne nenávidí.

Nedokonalú ľútosť nad ťažkými hriechami môžeme vzbudiť asi takto:

„Ó, môj Bože! Ty hriech tak nenávidíš, že nekajúcich hriešnikov ztratou neba a večnými trestami tresceš; a ja som predsa ich sa dopustil(a). Ľutujem za ne nado všetko, preto, že som nimi nebo ztratil(a) a peklo zaslúžil(a). Činím opravdivé predsavzatie, každého dobrovoľného hriechu a každej blízkej príležitosti ku hriechu pilne sa varovať a Tvoje prikázania verne zachovávať a tak podľa vôle Tvojej žiť. Ó, môj Bože! udeľ mi k tomu milosť svoju!“

Nedokonalú ľútosť nad všednými hriechami môžeme vzbudiť asi takto:

„Ó, môj Bože! Ty každý, i ten najmenší hriech nesmierne nenávidíš, preto že si nekonečná Svätosť a preto i všedné hriechy mukami v očistci a inými časnými trestami tresceš, a ja som predsa sa ich dopustil(a). Ľutujem za ne nado všetko, preto že som nimi Tvoje spravodlivé tresty zaslúžil(a) a pevné činím predsavzatie, že sa ich s Tvojou milosťou varovať budem.“

Nedokonalá ľútosť stačí, aby sme vo sviatosti pokánia odpustenie hriechov dosiahli.

B. *O predsavzatí.*

Pravá ľútosť musí byť spojená s pevným predsavzatím už nikdy dobrovoľne nehrešiť a preto i blízkych ku hriechu príležitostí sa varovať; lebo jasná vec je, že ten za hriechy odpravdive neľutuje, kto sa ich zasa chce dopúšťať.

Kto sa z ťažkých hriechov spovedá, musí teda pevne si umieniť:

1. Že sa bude varovať všetkých ťažkých hriechov a každej dobrovoľnej blízkej príležitosti ku hriechu, kde by mohol ľahko ťažko hrešiť;

2. že bude proti zlým náklonnostiam, zlozvykom a pokušeniam statočne bojovať, na seba dávať pozor, seba premáhať, zapierať a pokušeniam ku hriechu zmužile odporovať, im sa nepoddať a ku zachovaniu posvätujúcej milosti Božej všetky potrebné prostriedky svedomite užívať, na pr. modliť sa, sv. sviatosti častejšie prijímať atď.;

3. že sa, pokiaľ je to v jeho moci, smieri so svojím nepriateľom a s tými, ktorí mu ťažko ublížili.

Poznámka. Krivdu odpustiť musí už pri sv. spovedi. Odpustením krivdy nemieni sa však odpustenie časnej škody; lebo svojho práva smie každý sa domáhať. a

to, keď je toho potreba, i súdobne; pravda bez nepriateľského smýšľania, bez pomstychtivosti.

4. Že cudzí statok, majetok, nakoľko len bude môcť, navráti a že dané pohoršenie i škodu, ktorú bližnému na jeho cti, alebo na časných veciach zapríčinil(a), napraví;

5. že bude bedlive a svedomite konať všetky povinnosti svojho stavu;

6. že z protikresťanského spolku alebo združenia, do ktorého zlomyseľne vstúpil (a), alebo tam zlomyseľne zostáva, hneď vystúpi a jako veriaci kresťan katolík bude žiť.

Kto sa spovedá len zo všedných hriechov, musí učiniť predsavzatie, že sa aspoň jednoho z nich bude varovať, alebo všedných hriechov úplne dobrovoľných, alebo ich počet bude umenšovať.

Poznámka: 1. Pravá ľútosť a opravdivá vôľa sa polepšiť, sú veľkým darom Božím. Preto vrúcne a tiež prv, než ku spovednici prikľakneš, pros o ne ukrižovaného Pána Ježiša a Blahoslavenú Rodičku Božiu.

2. Ľútosť a predsavzatie musíš a máš vzbudzovať ešte pred sv. spoveďou a nevyhnutne pred sv. rozhrešením. Lebo keby si za hriechy ľutoval(a) a predsavzatie

vzbudzoval(a) až po kňazskom rozhrešení, bola by sviatosť pokánia neplatná a nemal(a) by si odpusteno.

3. Ak necítiš ľútosti, nermúť sa preto; lebo pravá ľútosť nezáleží v bolestnom pocite, ale v ošklivosti a nenávisti hriechu.

3. O spovedi.

Spoveď je skrúšené vyznanie spáchaných hriechov kňazovi, ktorý je ku spovedaniu splnomocnený, aby sme od neho rozhrešenie dostali.

Kto za spáchané hriechy úprimne ľutuje, za ne sa pred P. Bohom pokoruje a má rozhodnú vôľu, začať nový sporiadaný život: tomu ani vyznanie hriechov, t. j. sv. spoveď nerobí veľkých ťažkostí. Dobre vie, že je to vôľa Božia, že totižto Boh ustanovil podmienky odpustenia a medzi nimi je i vyznanie sa z hriechov jeho zástupcovi, splnomocnenému kňazovi. Dobre vie, že spovedník je zaviazaný k najprísnejšiemu mlčaniu; nevyzradí teda kajúcnikov tajomstvo, hoci by za sviatostnú mlčanlivosť mal aj život obetovať. Dobre tiež vie, že spovedník pravého kajúcnika čaká a prijíma s láskou, že plače s plačúcim a raduje sa s radujúcim.

Kto zasa nenie a nechce byť pravým ka-

júcnikom, o tom pravda platí: Komu nenie rady, tomu nenie pomoci.

Aká má byť naša spoveď?

Spoveď musí byť úplná. Čo sa ťažkých hriechov týče, kajúcnik(a) je povinný(á) vyznať sa zo všetkých, ktoré mu (jej) pri bedlivom zpytovaní svedomia na pamäť prišly a musí udať aj počet, koľkokrát každého z nich sa dopustil(a). Keď nezná určitého počtu, tak musí udať aspoň približný počet. — aby teda spoveď bola úplná, musí kajúcnik(ca) rozoznávať rozličné druhy hriechov a preto z každého hriechu zvlášte sa spovedať, t. j. každý hriech vlastným menom pomenovať, už či sa spáchal myslením, žiadosťou, rečou, skutkom alebo opustením dobrého. — Mimo toho povinný(á) je kajúcnik(ca) udať vo sv. spovedi okolnosti, ktoré druh hriechu menia, t. j. novú zlobu hriechu pridávajú, — alebo ináč všedný hriech v ťažký menia. Tiež ak mal niektorý hriech, na pr. opilstvo, iné hriechy v zápätí, treba i z týchto hriechov sa spovedať. — Konečne, keď nejaký ťažký hriech mal smutné následky, na pr. lož, krivá prísaha a pod., i z toho sa musí kajúcnik(ca) vyznať.

Poznámka: 1. Treba sa spovedať z hriechov a nie z ctností a dobrých skutkov,

ako to mnohí robievajú, keď sa takto spovedajú: Ja sa rád modlím, do kostola chodím, nikoho som nezabil, neokradol atď.

2. Z hriechov vlastných a nie cudzích. Mnohí žalujú vo sv. spovedi na svojich manželov, manželky, deti, súsedov atď. a na nich skladajú vinu. Veď nenie vôbec ani dovolenô bez potreby vo spovedi hriechy iného vyjavovať alebo spoluvinníka vlastným menom pomenovať. Len keď spovedník niečo potrebuje a sa opýta, na to nech kajúcnik(ca) odpovie.

Spoveď musí byť úprimná, t. j. kajúcnik(ca) musí, keď sa z ťažkých hriechov vyznáva, na seba tak žalovať, ako sa pred P. Bohom vinným(ou) cíti; nesmie nič dôležitého vedome a dobrovoľne zamlčať, alebo zatajiť, ani zväčšovať, ani omlúvať. Teda ani viac, ani menej. O čom pochybuje, alebo nie je istý(á), nech to i vo sv. spovedi tak povie; alebo keď nevie, či sa z toho vyspovedal(a). Kto by vedome, schválne nejaký ťažký hriech, alebo jeho počet, alebo dôležitú okolnosť zamlčal(a), dopustil(a) by sa svätokrádeže a žiadon hriech, ani ten najmenší, nebol by mu (jej) odpustený. Nech má kajúcnik(ca) na pamäti, že spovedník je zástupcom vševedúceho Boha; spovedníka môže oklamať, ale Boha nie!

Zatajením hriechu nijak si neposlúži a nepomôže; lebo tým nepokoj jeho svedomia ešte vzrastie. Nech sa teda nikto nedá sviesť a zaslepiť bázňou, strachom alebo falošným stydom, haňbou. Kto sa nestydil hriech spáchať, nech smele povie, čoho sa dopustil; haňba je hriech spáchať, ale z hriechu kajúcne sa vyznať, to je úctyhodná statočnosť, to je ctnosť.

Keď niekto má nejaký hriech, ktorého úprimné vyznanie ťažko mu prichádza, alebo mu diabol našeptáva, aby to nepovedal (a), alebo až na koniec nechal(a), nech sa nepoddá a neposlúcha, ale nech sa pomodlí aspoň „Zdravas Maria“ k najbl. P. Marii a k sv. anjelovi strážcovi a ten hriech nech povie hneď na prvom mieste. Potom hneď bude spokojný(á) a ďalšia spoveď bude mu (jej) hračkou. Keď však predsa necíti k tomu v sebe odvahy, nech úprimne spovedníkovi povie, že má niečo na svedomí, čo mu (jej) je ťažko vyjaviť a poprosí kňaza, aby mu (jej) bol na pomoci. Kňaz to s radosťou urobí a spoveď bude ľahkou. — Nerozumné je tiež, začať sa vyznávať najprv z maličkosti a vážné veci nechávať na ostatok. Keď najprv vyvaľíš trám alebo vytiahneš draka, vlka, krmníka, vypraceš s nimi skoro všetky smeti a

všetku háveď a za krátko vykonáš veľkú a spasiteľnú prácu, keď ale opačne si počínaš, veľmi ľahko sa môže stať, že umytá ošípaná hodí sa do kaluže a ty si s ňou neporadíš a háveď sa znovu na ňu vrhne a posledné tvoje veci budú horšie, jako prvé. — Ostatne kajúcnik(ca) nech pamätá, že z ťažkých hriechov, keď nechce v nich zomrieť a na veky zahynúť, musí sa predsa raz úprimne vyspovedať.

Čo sa týka všedných hriechov, nie sme povinní z nich, alebo zo všetkých sa spovedať; ale je to predsa veľmi radnô a užitočnô, zvlášte preto, že mnoho ráz s istotou rozoznať nemožno, čo je hriech všedný alebo ťažký a že sa mnohý v posudzovaní svojich hriechov klame, pokladajúc na pr. dobrovoľné nečisté myšlienky, žiadosti, hračky, ba i skutky za hriech nepatrný, všedný. A predsa, čo je v tých veciach dobrovoľné, nech sú to i len myšlienky, je všetko ťažkým hriechom.

Spoveď musí byť zretedelná, t. j. kajúcnik(a) má hovoriť jasne a zreteľne, ale nie veľmi hlasite, aby ho (ju) spovedník počul a rozumel, iný však nie. Kto nerozumie, čo mu spovedník hovorí, nech mu to hneď povie, aby nadarmo nehovoril.

Ako sa máme chovať pred a pri spovedi?

1. Keď prijdeš k spovednici, netiskni sa. Kým na teba prijde rad, nebuď roztržitým (ou), neobzeraj sa a nešeptaj. Buď trpezlivý(á) a vzbudzuj ľútosť v srdci svojom. Kebys's dlhšie musel(a) čakať, modli sa ruženec, alebo z modlitebnej knižky čítaj. Alebo o nejakom nábožnom predmete rozjímaj.

2. Nestaň si tak blízko ku spovednici, aby si spoveď kajúcnikov slyšal(a). Keby si však z nenadania nejaký hriech počul(a), nesmieš ho vyjaviť, lebo by si zhrešil(a). Podobne by sa prehrešil, kto by zo zvedavosti spoveď iných načúval.

3. Keď príde rad na teba, kľakni v pokore, prežehnaj sa sv. krížom a riekni: „Prosím vás, ctihodný otče, za sv. požehnanie, aby sa z hriechov svojich dobre a úplne vyspovedať mohol(la)". Potom sa modli obecnú spoveď: „Ja biedny(a) hriešnik(ca) spovedám a vyznávam sa Bohu všemohúcemu, blahoslavenej Panne Marii, všetkým Božím svätým a vám, otče duchovný, ktorý ste na mieste Božom, že som od svojej poslednej spovedi, ktorá sa stala (tu povedz čas, kedy si sa naposledy spovedal(a), na pr.: pred mesiacom, pred

štvrť rokom atď.), často a mnoho hrešil(a) myslením, slovami a skutkami, zvlášte však sa vinným dávam, že som ...“ (Včuľ menuj hriechy svoje.)

4. Keď sa spovedáš, slušno sa chovaj.

5. Ak si v poslednej alebo inej spovedi smrteľný hriech zamlčal(a), oznám to hneď a spolu povedz, či si ho len zabudnul(a), alebo či si sa ho hanbil(a) povedať. Ak si naschvál v predošlých spovediach zamlčal(a) hriechy, musíš všetky tie spovede opakovať a spolu udať, koľko spovedí a prijímaní si od tej spovedi vykonal(a), v ktorej si hriech zamlčal(a).

6. Jestli si v poslednej spovedi rozhrešenia nedostal(a), musíš to tiež oznámiť a príčinu udať, prečo ti rozhrešenie odoprené bolo.

7. I to treba udať, ak si uloženej pokuty nevykonal(a), cudzieho majetku neprinavrátil(a), so svojim nepriateľom sa nesmieril(a), hriešnej príležitosti nevyhyboval(a).

8. Spovedaj sa pokorne, skrúšene, krátko a úprimne. Hriechy nezakrývaj ani nevyhováraj.

9. Jestliže ti spovedník na čas rozhrešenie odopreť musí, podrob sa s poníženosťou rozsudku jeho. Presvedčený(á) buď,

že tak dľa svedomia a svojej kňazskej povinnosti činí, a nebež k inému spovedníkovi, aby si azda ľahko rozhrešenie dostal(a).

10. Jestli si už dobrú generálnu spoveď vykonal(a) a z milosti Božej od toho času od ťažkých hriechov sa zdržal(a), alebo jestli sa spovedáš častejšie a od poslednej spovedi žiadneho ťažkého hriechu nevieš, zahrň ku koncu do sv. spovedi niektorý z predošlých hriechov, ktorý veľmi ľutuješ. Povedz na pr.: Do tejto sv. spovedi vťahujem spolu zo svojho predošlého života všetko, čoho som sa proti sv. čistote dopustil (a), alebo všetok hnev, všetku nespravodlivosť života svojho atď.

11. Spoveď sa skončí týmito slovy: „Za tieto a všetky iné vedomé i nevedomé hriechy, ktorých som sa buď sám dopustil(a), buď príčinou som bol(a), že od iných spáchané boly, srdečne ľutujem preto, že som nimi Boha, najvyššiu a lásky najhodnejšiu dobrotu a svojho spravodlivého sudcu urazil(a). Sľubujem, že nechcem už nikdy viacej hrešiť a všelijakej príležitosti k hriechu sa budem varovať. Prosím, ctihodný otče, za spasiteľnú pokutu a kňazské rozhrešenie.“

12. Bez potreby nerozprávaj s nikým ani o svojej spovedi ani o tom, čo ti kňaz

hovoril, čo by to aj nič iného nebolo, jako dobré naučenie, ktoré ti spovedník dal. Lebo čo ti spovedník hovoril, mohol by azda iný zle rozumeť a na zlú stránku si vykladať.

Rozhrešenie.

Rozhrešenie je rozsudok, ktorým kňaz na mieste Božom hriešnikovi, keď sa vyspovedal, hriechy odpúšťa. Kňaz to isté činí, čo by Ježiš činil, keby ešte na zemi bol. Lebo kňazovi od Ježiša Krista je tá istá moc daná hriechy odpúšťať, ktorú sám Pán Ježiš mal od Svojho nebeského Otca.

Avšak moc kňazov nenie tak vo sviatosti sv. pokánia neobmedzená, že by len dľa svojej vôle pokračovať mohli. Prikázania Bože i cirkevné musia im byť pravidlom.

Keď rozhreší kňaz hriešnika, ktorý sa úprimne polepšiť nechce a nemá, čo ku platnej spovedi potrebné je, vtedy Boh udelené rozhrešenie nepotvrdí.

Prečo tedy niektorí tak veľmi nútia kňaza, aby im rozhrešenie udelil? Prečo ho preto sužujú, keďby im to bolo na záhubu? Prečo sa k nemu neúctive, surovo chovajú, ho tupia a hania kde môžu, že im rozhrešenie na čas odložil?

Týmto tupením sami sa zahanbujú. Má kňaz k vôli nim predpísané zákony Božie a cirkevné prestupovať? Má sám seba i kajúcnika svojho do záhuby večnej uvrhnúť? Čo stojí rozhrešenie, keď je od Boha zavrhnuté? Takí ľudia vynucujú sebe len zdanlivý pokoj, ktorý je strašlivejší nad každý nepokoj!

Kto sú nehodní sviatostného rozhrešenia?

Sviatostného rozhrešenia sú nehodní:

1. Ktorí zo *zvyku* hriechu, na pr. kliatia, nečistoty, opilstva atď. sa dopúšťajú a *nič* sa nelepšia, hoci už častejšie boli napomenutí a i sami už mnoho ráz sľubovali, že sa napravia. Sľuby takých kajúcnikov bývajú prázdne.

2. Ktorí *blízkej príležitosti* k hriechu nechcú sa varovať. Ktorí na pr. s osobami druhého pohlavia nebezpečnú a hriešnu známosť majú a s nimi konečne azda i žijú, alebo iným takú hriešnu známosť dovoľujú, ačkoľvek by ju mohli a mali zahatiť. — Ďalej tí, ktorí navzdor všetkého napomínania zlé, nemravné, zakázané knihy a noviny čítajú, alebo ich zo zisku a nepravého priateľstva iným zaopatrujú. — Potom tí, ktorí stále do spolkov chodia, alebo ich dovoľujú, kde náboženstvo a dobré mravy hanené a tupené bývajú. — Taktiež i krč-

mári, ktorí sú príčinou, že sa služby Božie zanedbávajú, že sa dlho až do noci hýri a nezbednosti sa dejú atď.

3. Ktorí škody na tele i na duši, na majetku alebo na dobrom mene bližného učinenej napraviť nechcú; ďalej tí, ktorí dlh, ačkoľvek môžu, zaplatiť nechcú.

4. Ktorí s nepriateľmi svojimi smeriť sa nechcú, v srdci svojom k nim nenávisť chovajú, a ani vidieť, ani pozdraviť ich nechcú.

5. Ktorí takého ťažkého hriechu sa dopustili, od ktorého iba biskup rozhrešenie dáva.

6. Konečne tí, ktorí pravdy sv. viery k dosiahnutiu života večného nevyhnuteľne potrebné neznajú.

4. O zadosťučinení ači o kajúcich skutkoch.

Zadosťučiniť znamená: urážku, ktorú sme Bohu hriechom, alebo krivdou bližnému učinenou spôsobili, zase napraviť.

Ktokoľvek Boha hriechom urazil, povinný je Bohu zadosťučinenie dať; a hoci vina hriechu a večný trest rozhrešením sa odpúšťajú, predsa zostáva nám ešte časné zadosťučinenie buď v tomto, buď na druhom svete.

Zprvu bola cirkev sv. v tejto veci veľmi prísna. Kto mal uloženú verejnú pokutu, musel verejne kajúce rúcho nosiť, najmenej tri dni v týždni o vode a chlebe sa postiť a nebol pripustený k sv. prijímaniu. Kto na pr. krivú prísahu složil, musel štyridsať dní o vode a chlebe sa postiť. Kto v nedeľu a vo sviatok ťažkú prácu konal, musel tri dni pokutu znášať. Kto sa pri službách Božích rozprával, musel sa desať dní o vode a chlebe postiť.

Ktorá žena, aby spáchaný hriech zatajila, plod svoj odohnala, musela desať rokov o chlebe a vode pokutu trpieť.

Za smilstvo uložený bol pôst jedného roku, za cudzoložstvo pôst troch a niekedy i pätnásť rokov.

Kto svojim rodičom zlorečil, musel štyridsať dní, kto ich zabil, sedem rokov o vode a chlebe sa postiť.

Ponevráč horlivosť a viera kresťanov oslabla, zmiernila cirkev svätá, jako dobrá a láskavá matka prvotnú prísnosť svoju, a preto sú kajúce skutky, ktoré včuľ ukladá, veľmi mierne. Cirkev sv. však odporúča hriešnikom, aby si dobrovoľne dobré skutky ukladali a odpustky získať hľadeli. Pritom všetkom majú spovedníci, jako snem tridentský praví, podľa povahy hrie-

chu a síl kajúcnikov spasiteľnú a vhodnú pokutu ukladať, aby cudzích hriechov vinní neboli, keďby k hriešnikom príliš mierni boli a za veľké hriechy malé pokuty ukladali. Keby sa ti mierna pokuta, spovedníkom uložená, príliš veľkou zdala, pomysli si, že je Boh spravodlivý, a že bys' o mnoho väčšie muky na druhom svete za hriechy svoje trpieť musel(a).

Skutky zadosťučinenia sú: modlitba, pôst a almužna. Tieto kajúce skutky obsahujú v sebe všetko, čo sa pokazenej prirodenosti ľudskej protiví. Činíme tiež Bohu zadosť trpezlivým znášaním strastí, ktoré Boh na nás dopúšťa, keď ich v duchu kajúcnosti znášame, na pr. nemoce, chudobu, nešťastie, prenasledovanie atď. — Kajúcnik je povinný prijať pokutu, ktorú mu spovedník uloží. Keby mu však bola príliš ťažká buď pre chatrné zdravie, chudobu, nedostatok času, buď pre iné príčiny, má túto vec spovedníkovi oznámiť a ho požiadať, aby mu pokutu zmiernil.

Jestli nedostal kajúcnik rozhrešenia má uloženú mu pokutu predsa vykonať, ináč by tým na javo dal, že nemá opravdivej vôle sa polepšiť.

Pokuta sa musí vykonať celá, v určitý čas a nábožne. Keď bol kajúcnik rozhre-

šený a prijal uloženú pokutu, ale z nedbalosti buď celú, buď značnú jej časť vynechal, dopúšťa sa tým hriechu. Lebo zadosťučinenie je doplňujúcou čiastkou sviatosti pokánia, je tedy potrebným a dôležitým výkonom kajúcnika.

Mimo pokánia, ktoré nám kňaz uložil, vynasnažujme sa viesť kajúci život, aby sme už tu na zemi odtrpeli tresty za hriechy zaslúžené. Zriekajme sa niekdy i dovolených radostí a vecí, varujme sa prepychu a márnosti v odeve, uskrovňujme sa pri požívaní pokrmov, trpelive znášajme obťažnosti práce, bolasti a kríže, ktoré Pán Boh na nás dopustí. Pokorujme sa pod mocnou rukou Pána a vo všetkom odovzdávajme sa do vôle Božej. Dávajme radi a štedro almužny, jako nám to náš stav dovoľuje.

Radi sa modlievajme odpustkové modlitby na príklad: potvrdené Litánie a iné modlitby, osvojme si odpustkami obdarené nábožné povzdychy, strelné modlitbičky a často ich používajme; snažme sa tiež získať sväté odpustky, ktoré nám Cirkev sv., ako dobrotivá a láskavá matka, ponúka, aby sme P. Bohu splatili svoje dlhy a pomáhali i dušičkám v očistci. „Blahoslavení milosrdní, lebo oni dôjdu milosrdenstva.“ (Mat. 5. 7.)

Poznámka. Jak často sa máme spovedať?

1. Podľa 4. prikázania cirkevného kresťania katolíci sú pod ťažkým hriechom zaviazaní. „Každoročne sa (dobre) vyspovedať a aspoň v dobe veľkonočnej prevelebnú Sviatosť Oltárnu (hodne) prijať.“

2. Ktokoľvek sa ťažkého hriechu dopustil, má hneď dokonalú ľútosť vzbudiť s úmyslom, že sa z neho tiež čím skôr vyspovedá, a má sa pri najbližšej príležitosti i skutočne dobre vyspovedať. K tomu ho zaviazuje prikázanie lásky k Pánu Bohu, aby azda nežil v nepriateľstve so svojím Stvoriteľom; — zaväzuje ho i láska k sebe samému, aby v nemilosti Božej žijúc neztrácal zásluh, ktoré v priateľstve s P. Bohom môže získať. — a keby ho v ťažkom hriechu z nenazdania zastihla smrť, aby sa nepozbavil svojho večného spasenia.

3. Častejšie sa musí spovedať, komu je sv. spoveď so sv. prijímaním jediným prostriedkom, aby potlačil a premohol zlé žiadosti, náruživosti, vykorenil zlozvyky, naučil sa premáhať, na seba pozor dávať a zachoval si milosť posvätujúcu. V terajšej dobe, keď sa nevera a nemravnosť hrozne šíri, čo najdôraznejšie odporúčame všetkým horlivým a po spasení túžiacim

katolíkom, a zvlášť našej drahej mládeži, aby aspoň raz za mesiac, na pr. v prvý piatok, alebo v prvú nedeľu v mesiaci, vo sviatok Najsv. Srdca Ježišovho, v Marianské sviatky atď. pristúpili hodne ku sv. sviatostiam a hodným sv. prijímaním Najsv. Srdcu Ježišovmu náhradu dávali za urážky mu činené a za nevďak, ktorým sa mu svet odpláca .

4. Máme sa dobre vyspovedať, kedykoľvek sme v nebezpečenstve života. Cirkev prikazuje lekárom, aby chorých vážne upozornili, aby sa dali zaopatriť sv. sviatosťami. Rodičia, predstavení domácnosti, pokrevní, domáci priatelia, opatrovníci chorých majú pred Bohom veľkú zodpovednosť, keď sa nestarajú o to, aby chorí boli v čas zaopatrení a keď ich vinou bez prijatia sv. sviatostí umierajú.

5. Konečne máme sa čím častejšie spovedať, aby sme mohli čím častejšie hodne prijímať. Je to najvzácnejšia žiadosť našej starostlivej Matky, Cirkvi sv., — a kto že by nechcel tú dobrú Matičku poslúchnuť, — aby jej drahé a milé dietky nielen duchovne prijímaly, ale i skutočne, a to čím častejšie, ba, keď je to len možné, každodenne ku stolu Pána pristupovaly. Veď ako telo k životu svojmu denne potravy potre-

buje, tak aj duša, aby sa pre život večný zachovala, deň po deň pokrmu duchovného si žiada. Ku každodennému prijímaniu dostačí, keď raz za týždeň alebo za štrnásť dní ku sv. spovedi pristúpime.

Hore teda srdcia, aby nám lepšie bolo tu, a blažene tam vo večnosti!

5. O generálnej spovedi.

1. K pravému, úprimnému obráteniu a k utvrdeniu pobožného kresťanského života je mnohým kresťanom potrebné, iným však veľmi prospešné, aby generálnu spoveď vykonali.

Generálna a či všeobecná spoveď je tá spoveď, v ktorej hriešnik(ca) zo všetkých hriechov svojich sa vyznáva, ktoré buď od mladosti spáchal(a), buď od tej doby, čo sa ponajprv zle spovedal(a), alebo aspoň podstatnú pochybnosť má, či sa dobre vyspovedal(a). Spoveď generálna vôbec je taká spoveď, v ktorej niekto niekoľko, či už platne, či neplatne vykonaných spovedí opakuje.

Sv. František Salesský, tento mierny učiteľ života duchovného, hovorí, že generálna spoveď väčšine ľudí je potrebná, aby si spasenie duše svojej poistili. Dokonalejšie poznávame ňou seba samých; bý-

vame ňou naplnení spasiteľnou bázňou, lebo vidíme tu všetky svoje hriechy. Spoveď generálna zbavuje nás mnohého nepokoja a poskytuje svedomiu nášmu pravý pokoj. Vzbudzuje v nás dobré predsavzatia. Ukazuje nám podivuhodné milosrdenstvo Božie, ktoré na nás s tak velikou shovievavosťou čakalo. Spovedníkovi dáva príležitosť, aby nám príslušné napomenutia dal. Otvára srdce naše, že sa budúcne s väčšou dôverou spovedáme atď.

2. Najväčší úžitok generálnej spovedi ukazuje sa zvlášte v hodinku smrti. Kto by si neprial, keď má už pred súdnu stolicu Božiu prijsť, v tom hroznom okamžení, ktoré nad celou večnosťou rozhoduje, aby od všetkých hriechov celého života úplne čistý bol?

Jaká to útecha umierajúcemu, jestli si v pravý čas svedomie svoje do poriadku priviedol! Či má sa niekto so spasením duše svojej pohrávať a zúmyselne čakať, kým na najhoršô prijde rad? Vtedy má oči otvárať nad celým minulým životom svojím, keď ich už má naveky zavrieť? Spasiteľ náš hovorí: „Bedlite, buďte hotoví. Lebo prijde Pán v deň, o ktorom sa nikto nenazdá, a v hodinu, v ktorú nevie.“ (Mat. 24, 42, 50.)

Istý vznešený muž prišiel raz k misionárovi a prosil ho, aby s ním generálnu spoveď vykonal. Kňaz sa ho pýtal, prečo ju chce činiť. „Ctihodný otče!“ odpovedal pán, „či nemusím umrieť? A budem môcť po hriešnom živote spokojne umrieť, ak už včuľ dôkladnej spovedi nevykonám? Viem, že jak budem až k hadinke smrti odkladať, nebudem potom v stave, aby túto svoju povinnosť, ako sa náleží, vykonal. Moja žena, moje dietky, strach posledného okamženia, bolasti budú mi v tom brániť, aby, ako sa náleží, ducha mal sporiadaného a dobre sa vyspovedal. Bol by som veľmi pošetilým, kebych až na poslednú chvíľu života svojho čakal.“

Tento bohabojný muž iste mal na pamäti slová, ktoré Kristus Pán vo sv. evanjeliúme povedal: „Blahoslavení služobníci tí, ktorých Pán, keď príjde, bedliť najde.“ (Luk. 12, 37.)

3. Preto, kresťane milý, nepohŕdaj radou mojou. Ešte dnes večer, keď sa na lôžko položíš, pomysli si, jako by táto noc bola tvojou poslednou, a povedz sám k sebe: Čo by si prial(a), aby som bol učinil(a), keby som tejto noci umrieť mal(a)? Ak poznáš, že ti je užitočné, áno hádam potrebné, abys‘ generálnu spoveď vyko-

nal(a), ó, neodkladaj s ňou ďalej. Nedaj sa zlým duchom šialiť, ktorý ti bude šepkať, že nemáš kedy, že je to veľmi obťažné atď. Tisíce prekážok, tisíce zamestnaní ti bude predstierať. Dnes to, zajtra to bude v ceste. A tak ťa bude neustále zdržovať, až nebudeš mať ani času, ani príležitosti, bà ani tej milosti, abys' učinil(a), čo by tvojmu večnému spaseniu prospelo. Chráň sa teda, aby ťa tento lživý duch neošialil.

Buď ubezpečený(á), že nikto ešte toho neľutoval, že generálnu spoveď vykonal, a že mnohí bez nej v hriechoch zomreli a naveky zahynuli.

a) *Komu je generálna spoveď nevyhnutne potrebná?*

Spoveď generálna je nevyhnutne potrebná:

1. Všetkým tým, ktorých predošlé spovede na iste neplatné boly.

Keď sa spovedník pýta kajúcnika, či sa ohľadom predošlých svojich spovedí na niečo pamätá, čo by mu nepokoj a úzkosť robilo, tu obyčajne rýchlo a bez všetkého rozmýšľania odpovedá: Ja som sa vždy zo všetkého vyspovedal(a). Avšak keď sa múdry a horlivý spovedník pýta o niektorom hriechu, zvlášte o hriechu smilstva,

ktorý premnohí v spovedi zamlčujú, presvedčí sa, že generálna spoveď nejednému je potrebná, a že mnohí po celý život svoj svätokrádežne sa spovedali.

Kto tedy zo stydlivosti, z bojazlivosti alebo zo sebevôle niektorý smrteľný hriech zamlčal, alebo podstatné okolnosti úmyselne neoznámil, alebo z velikej ľahkomyseľnosti a z trestuhodnej nevedomosti zo smrteľných hriechov sa nespovedal, kto to za potrebné nepovažoval, tomu je generálna spoveď od tej doby, čo hriech zamlčoval, pod ťažkým hriechom a pod trestom večnej záhuby potrebná.

2. I tým, ktorí vždy nedbale, bez náležitého a dostatočného spytovania svedomia sa spovedali a tým sa do nebezpečenstva vydávali, že vynechaním ťažkých hriechov zcela nedokonalú spoveď vykonajú.

3. Tým, ktorí sa síce spovedali a rozhrešenie dostali, avšak hlavných tajomství viery neznajú, alebo ktorí vlastnou vinou apoštolské vyznania viery, prikázania Božie a cirkevné, podstaty tých sv. sviatostí, ktoré prijímali, a najhlavnejšie povinnosti svojho stavu nevedeli.

4. Tým, ktorí iba zo zvyku alebo z prínútenia bez pravej ľútosti nad hriechami

a bez pevného predsavzatia život svoj polepšiť sa spovedali. Taktiež i tým, ktorí zo zlého úmyslu vyhľadali si spovedníka, ktorý dobre nepočul, nič sa ich nepýtal, náležite ich nenapomenul a im vždy, bár v hriešnom zvyku alebo príležitosti zotrvávali, rozhrešenie udelil.

5. Tým, ktorí v blízkej príležitosti k hriechu alebo v zlom zvyku stále žijú, ačkoľvek to zanechať mohli a mali.

6. Tým, ktorí cudzí majetok alebo česť a dobré meno nahradiť povinní boli, a ktorí vo sv. spovedi nemali opravdivého predsavzatia, učinenú škodu znova nahradiť, alebo bár to vždy prisľubovali, predsa vlastnou vinou dosiaľ toho neučinili.

7. Tým, ktorí v nepriateľstve so svojím bližným žili a sa nesmerili, alebo vskutku smeriť sa nechceli.

Títo všetci boli vtedy rozhrešenia nehodní a jestli ho dostali, bolo pred Bohom neplatné, a preto je týmto všetkým generálna spoveď potrebná.

b) *Komu je generálna spoveď veľmi prospešná?*

1. Mnohým je generálna spoveď počiatkom ctnostného života. Zkúsenosť učí, že mnohí po generálnej spovedi viacej do

predošlých, zvlášte ťažkých hriechov neklesli. Preto ju tak dôrazne všetkým sv. Ignác z Loyoly odporúča, ktorí sa chcú dokonale k Bohu obrátiť.

2. Všetkým tým, ktorí nový stav, na pr. stav manželský, alebo dôležitý úrad nastupujú, alebo nebezpečnú cestu konať, nebezpečnej operácii podrobiť sa majú.

3. V nebezpečnej nemoci je spoveď generálna najlepšou prípravou na blažénú smrť. Mnohí svätí, jako na pr. sv. Eleazar, sv. Margita a iní ju s najväčšou dôkladnosťou a skrúšenosťou konali.

Poznámka. Úzkostlivým dušiam, ktoré sa už zo svojich hriechov vyspovedaly, a ktoré bez podstatných dôvodov generálnu spoveď obnoviť chcú, mohla by byť na škodu. Nech radšej často vzbudzujú ľútosť a slová svojho spovedníka poslúchajú.

c) *Ako možno generálnu spoveď najlepšie vykonať?*

Sú ľudia, ktorí sa už toho slova *„generálna spoveď“* ľakajú, a príčinou toho je, že si v mysli predstavujú ťažkosti, jakých pri tom ani niet. „Ako by sa“, hovoria „rozpamätal(a) na všetky hriechy z celého života svojho?“

A tak lsťou diablovou svedení upúšťajú od tohoto spasiteľného diela.

Neľakaj sa, milý kresťane, generálnej spovedi, veď hneď uvidíš, že všetky tieto ťažkosti zmizmú, jakmile ju pomocou spovedníka vykonáš.

1. Staraj sa o to a pros Pána Boha, abys' dobrého a múdreho spovedníka našiel(a), ktorý by ťa takrečeno za ruku viedol a generálnu spoveď ti uľahčil.

2. Pamätaj, že pri generálnej spovedi netreba, aby si sa i ohľadom všedných hriechov spytoval(a).

3. Spytuj sa tedy vo veci ťažkých spáchaných hriechov. Premýšľaj zvlášte o tom, proti ktorému prikázaniu si sa najviacej prehrešoval(a).

4. Jestliže si sa zo zvyku niektorého hriechu dopúšťal(a) a nemôžeš viacej určitý počet hriechov týchto zo zvyku spáchaných udať, spomeň si, koľko asi rokov si tomu hriechu oddaný(á) bol(a), koľko ráz asi za deň, za týždeň, za mesiac atď si tento hriech spáchal(a). Hľaď sa spolu rozpamätať, či a na jak dlho si už ten zvyk zanechal(a). Vyznaj sa spovedníkovi tak, ako vieš a môžeš, na pr.: Od svojho dvadsiateho roku až do štyridsiateho oddával(a) som sa nestriedmosti, každý mesiac

asi tri razy. — Alebo: Hrešil(a) som so slobodnou osobou proti sv. čistote skoro každý týždeň dvakrát, a to trvalo päť rokov. Ale medzi tým som odcestoval(a) a šesť mesiacov som sa toho hriechu nedopustil(a). Za to však som sa denne dva, tri razy v nečistých žiadostiach obľuboval(a). — Alebo: Od svojej mladosti, od dvanásteho až do triciateho roku denne som preklínal(a), niekedy päťkrát, skoro vždy niekoľkokrát za deň atď.

5. O čom vieš, že si to iste učinil(a), musíš udať za isté; o čom však pochybuješ, udaj za pochybné.

6. Aby si sa na všetky hriechy svoje ľahko rozpamätal(a), pripomeň si rozličné doby života svojho. Spytuj sa, jako si sa na pr. prehrešil(a) proti sv. čistote za mlady, za slobodna, potom ako manžel (manželka), konečne jako vdovec (vdova). A tak učiň aj ohľadom ostatných hriechov.

7. Netreba, aby si sebe hriechy napísal (a). Jestli sa však bojíš, aby si ich nezabudnul(la), napíš si ich ak chceš. Ale daj pozor, aby písma toho nikto nenašiel a neprečítal. Ostatné, jestli si zabudnul(la) niektorý ťažký hriech, vrát sa, jak môžeš; ak nemôžeš, povedz ho druhý raz. Ale ne-

tráp sa starosťou, že ho azda znova zabudneš.

8. Varuj sa zbytočných rečí a zdĺhavého vyprávania. Povedz hriechy, potrebné okolnosti a jejich počet krátkymi a slušnými slovami.

9. Jestli sa spovedník na tvoje hriechy vypytuje, odpovedaj slušne na jeho otázky. Čo sa ťa nepýtal a čo máš ešte na srdci, povedz mu sám.

10. Konečne vedieť máš, že Boh od teba nebude žiadať viacej, než vykonať môžeš, a že ľahko vykonáš spoveď generálnu, jestli sa budeš spytovať, ako tu naznačeno máš a keď si múdreho spovedníka vyvolíš.

6. Spovedné zrkadlo

na uľahčenie spytovania svedomia.

Proti 1. prikazu Božiemu:

ktoré nakladá, aby sme v jedného Boha verili, v Neho dúfali, Jeho ctili a milovali:

Oddával(a) si sa všetečnému skúmaniu a pochybovaniu vo veciach sv. viery? — Stydil(a) si sa pred svetom vieru svoju vyznať, sv. krížom sa prežehnať, modliť, postiť sa a pod.? — Bránil(a) si sv. vieru, keď bola unižovaná, zapieraná, bludne vykladaná? — Čítal(a) si, alebo dával(a) si

iným čítať knihy a listy neverecké? — Dbal(a) si, abys' všetky dôležité pravdy kresť. náboženstva dôkladne poznal(a)? — Obcoval(a) si bez potreby s bludármi a inovercami, dávajúc sa s nimi zo všetečnosti do reči o viere? — Chodil(a) si do ich chrámov na kázne, na služby Božie? — som, alebo som bol(a) v proticirkevnom spolku, — organizácii? — Prehrešil(a) si sa poverou, hádaním, vykladaním karát, užívaním takzvaných zázračných modlitbičiek a pod. a navádzal si iných k tomu? Veril(a) si veštiarom, vešticiam a vyhľadával(a) si ich?

Zúfal(a) si nad milosťou, alebo nad riadením Božím? — Žaloval(a) si sa, reptal (a) si proti Bohu, na pr. v nešťastí a v súženiach? — A naopak hrešil(a) si, že si sa úmyselne na dobrotu a milosrdenstvo Božie spoliehal(a) a hovoril(a): však sa z toho vyspovedám; alebo že si s pokáním a polepšením stále odkladal(a)?

Prehrešoval(a) si sa hnevom a nenávisťou proti Bohu? — Pohŕdal(a) si Ním a milosťou Jeho? — Zanedbával(a) si domáce modlitby svoje, ranné, večerné, pred jedlom a po jedle? — Vzbudzoval(a) si častejšie tri Božské ctnosti: vieru, nádej a lásku, zvlášte v pokušení?

Proti 2. prikazu Božiemu.

Spomínal(a) si meno Božie a svätých nadarmo, ľahkomyseľne a neúctivo? — Zneužíval(a) si z netrpezlivosti a zlosti sväté slová ku kliatiu a zlorečeniu? Jak často? Či azda už zo zvyku?

Vypustil(a) si z úst nejaké rúhanie proti Bohu? — Hovoril(a) si neúctive a potupne o náboženstve, o cirkvi sv., o jej obradoch a služobníkoch. — Chodil(a) si do spoločnosti nevercov a ľudí bezbožných, kde si ich úškľabky a podobné reči počúval(a), im sa smial(a) a azda i prisviedčal(a)?

Složil(a) si krivú alebo pochybnú prísahu? Navádzal(a) si iných k tomu? — Prisahal(a) si, že učiníš niečo zlého? — Zrušil(a) si prísahu složenú? — Bral(a) si pri veciach malicherných Boha, dušu... za svedka? — Učinil(a) si Bohu ľahkomyseľne dajaký sľub, ktorý si potom zrušil(a) alebo na svoju výhodu zmenil(a)?

Proti 3. prikazu Božiemu.

Zanedbal(a) si vlastnou vinou v nedeľu a vo sviatok omšu svätú? — Prichádzal(a) si z nedbalosti neskoro? — Zanedbával(a) si kázne a odpoludňajšie služby Božie z púhej lenivosti, alebo z pohŕdania? — Cho-

val(a) si sa v kostole slušne a nábožne, či si býval(a) roztržitý(á), nepozorný(á) a iných si z pobožnosti vytrhoval(a)? — Zdržoval(a) si iných slovom alebo príkladom od služieb Božích?

Konal(a) si bez nutnej potreby v dni sviatočné ťažké a každodenné služobné práce? Alebo kázal(a) si ich podriadeným svojim konať? — Znesväcoval(a) si posvätné dni hýrením, tancom a inou prostopašnosťou?

Proti 4. prikazu Božiemu.

Přeukazoval(a) si rodičom svojim, alebo ich zástupcom povinnú úctu, lásku a vďačnosť? — Bol(a) si im neposlušný(á)? Snáď v dôležitých veciach, na pr. ohľadom nedovolenej známosti, zlej spoločnosti, nočných túlok, čítania zlých, nebezpečných kníh? — Hneval(a), sužoval(a) si ich? Urážal(a) si ich surovými slovami? — Vyhrážal(a) si sa im? Vztiahol(a) si ruku na nich? — Ohováral(a), hanil(a) si ich? — Posmieval(a) si sa im? Hanbil(a) si sa za nich? — Prial(a) si im niečo zlého a zvlášte smrť? — Opatroval(a) si ich v starobe a nemoci? Dbal(a) si, aby v pravý čas sviatosťami umierajúcich zaopatrení boli?

— Vyplnil(a) si verne ich poslednú vôľu? — Modlievaš sa za nich?

Hovoril(a) si potupné a hanoblivé reči proti svojej duchovnej, alebo svetskej vrchnosti? — Dráždil(a) si iných k tomu? — Rozširoval(a) si bezbožné zásady a poburujúce spisy proti autorite a povinnej poslušnosti? — Bol(a) si členom tajnej, alebo inej, cirkvi i štátu nebezpečnej spoločnosti, organizácie?

Proti 5. prikazu Božiemu.

Škodil(a) si sebe na zdraví tela náruživým hnevom, nemiernosťou v jedle a pití, alebo inou zhýralosťou? — Vydával(a) si sa zbytočne v nebezpečenstvo života? — Zapodieval(a) si sa myšlienkou, vziať si život? — Prehrešoval(a) si sa proti duši svojej, že si k spasiteľnému napomínaniu srdce zatvrdzoval(a) a v nekajúcnosti úmyselne zotrvával(a)?

Choval(a) si proti bližnému zášť, nenávisť, nepriateľstvo, pomstu, radosť z nešťastia jeho? — Dráždil(a) si ho k hnevu pichľavou, urážlivou rečou? — Trápil(a), zarmucoval(a) si ho tupením, pomluvou, nadávaním? — Ubližoval(a) si mu na zdraví svadou, hádkou, rvačkou alebo iným skutkom? — Poranil(a), pokaličil(a) si ho?

Uškodil(a) si nesmrteľnej duši bližného zlým príkladom, pohoršlivou rečou, piesňou, knihou, alebo že si k hriechu radil(a), rozkázal(a), svolil(a), vábil(a), mlčal(a)? — Bol(a) si so svojimi príbuznými svorný(á) a snášanlivý(á)? — Bol(a) si k bližnému milosrdný(á) a pomohol(a) si mu v núdzi? — Bil(a), trápil(a), trýznil(a) si zbytočne zvieratá, zlosť svoju si na nich vylieval(a)?

Proti 6. a 9. príkazu Božiemu.

Rozváž si, že každé vedomé a dobrovoľné prestúpenie tohoto príkazu, bár by sa stalo len myšlienkami a žiadosťami, je vždy hriechom smrteľným. Spytuj sa:

Činil(a) si už ako dieťa sám(a) alebo s inými niečo nestydatého? —Myslel(a) si so záľubou na veci nestydaté, necudné? — Vzbudzoval(a) si naschvál v srdci svojom také city bud oplzným čítaním, buď mrzkými pohľadmi, alebo počúvaním necudných piesní atď.? — Kochal(a) si sa v žiadostiach nedovolených? — Hovoril(a), spieval(a) si sám dvojsmyselné reči, žarty a piesne, azda pred osobami nevinnými? — Vychvaľoval(a) si sa svojimi špatnými hriechami?

Dovolil(a) alebo páchal(a) si nečisté

hriechy sám(a) so sebou, alebo s inými? Boly to osoby slobodné? vydaté? príbuzné? azda i Bohu zasvätené? ba priam i zvieratá? Vyhľadával(a) si schválne príležitosti k takým hriechom vo zlej spoločnosti, v divadlách, tančiarňach a krčmách, pri nočných túlkach a inde? — Hľadal(a) a udržoval(a) si hriešne a nedovolené známosti, ľúbostné pletichy a pomáhal(a) si iným k takým hriechom? — Sviedol(a) si koho násilím k hriechu?

Jaké *následky* maly tvoje hriechy? — Máš v tej veci ešte niečo na srdci, čo by ťa znepokojovalo? — Jestli si *manžel (manželka),* prehrešil(a) si sa proti vernosti manželskej, alebo proti počestnosti, svätosti, cieľu tohoto stavu? — Učinil(a) si *sľub sv. čistoty?* Lebo každý hriech proti čistote je zároveň hriechom proti sľubu.

Proti 7. a 10. prikazu Božiemu.

Mal(a) si nedovolené žiadosti po cudzom majetku? — Privlastnil(a) si sebe cudzí majetok tajne, krádežou, lúpežou? Komu, čo a kde si odcudzil(a)? Azda v chráme Pána? — Naviedol(a) si niekoho ku krádeži, radil(a) a pomáhal(a) si mu? — Ukradené veci si ukrýval(a), predával(a) alebo kupoval(a)? — Veci najdené si sebe

podržal(a)? — Vypožičané si nevrátil(a)? — Oklamal(a) si koho v kúpe alebo v predaji falošnými peniazmi, zlou váhou alebo mierou, zlým tovarom alebo nedobrou prácou? — Oškodil(a) si ináč bližného úmyselne na jeho majetku, na stavbách, poliach, lúkach, lesoch, záhradách, dobytku atď.; alebo azda úžerou, nespravodlivými súdmi, podvodnými kontrakty, podstrčeným testamentom, ľahkomyselnými dlhmi, falošným úpadkom, zadržovaním a ukracovaním pláce, mzdy, nedbalosťou alebo nevernosťou, v službe, v úrade, v obchode? — Pripravil(a) si niekoho nespravodlive o úrad, o službu? — Platil(a) si správne nájomné a zákonité dane?

Premýšľal(a) si o tom, či máš, čo, komu a jakým spôsobom máš *navrátiť a nahradiť?* Lebo tento hriech sa neodpustí, dokiaľ cudzích vecí nenahradíš. Ak nemôžeš tak učiniť hneď, musíš mať aspoň opravdivú vôľu nahradiť, akonáhle budeš môcť.

Proti 8. prikazu Božiemu.

Luhal(a) si? v čom, komu? na škodu bližného? — Hrešil(a) si pretváraním a pokrytstvom?

Mal(a) si bez dostatočnej príčiny bližného v zlom podozrení? — Posudzoval(a) si ho krivo a azda i pred inými? — Vyprával(a) si bez potreby o chybách bližného, *ohováral(a), pomlúval(a)?* — Uviedol(la) si tým niekoho do zlého chýru? — Či azda i vymyslené chyby si o ňom roztrusoval(a), *osočoval(a), na cti utrhoval(a)?* A to zo závisti a zlostnej vôle? — Počúval(a) si rád(a) ohovorky, klebety a na cti utŕhanie, radujúc sa azda z chýb bližného? — Unižoval(a), hanil(a), tupil(a) si bližného? duchovné alebo svetské vrchnosti? duchovné rády? Písal(a) si o nich zlomyseľné, potupné články do novín alebo spisy? — Huckal(a), štval(a) si bližných proti sebe, roztrhnul(la) si priateľstvo ich? — Hľadel(a) si dľa povinnosti, česť bližného hájiť, pomluvy, utŕhačstvá vyvrátiť, alebo dľa potreby odvolať a všetku škodu nahradiť, ktorá mu z toho povstala?

Vydal(a) si pred vrchnosťou ústne alebo písomne krivé svedoctvo na škodu bližného? — Vyzradil(a) si bezprávne, sverené ti tajomstvá? azda i tajomstvá úradné? — Falšoval(a) si listy, listiny, vysvedčenia, pečati, alebo lsťou, podvodom podstrčil(a)? — Čítal(a) si bezprávne cudzie a tajné listy a spisy a azda si ich aj vyzradil(a)?

Proti cirkevným príkazom.

Požíval(a)si v zapovedané dni mäsité pokrmy, alebo si ich podával(a) iným? — Zachovával(a) si v predpísaných dňoch ujmu v jedle?

(Riaď sa v tej veci ďa toho, čo ustanovuje *„postný list“*, biskupom vydaný a čo duchovný správca tvoj s kazateľnice ohlasuje. — Jak máš pochybnosť, pýtaj sa svojho spovedníka.)

Vykonal(a) si každý rok v čase veľkonočnom dobrú sv. spoveď a prijal(a) si hodne Telo Pána? Dopustil(a) si sa svätokrádeže, prijmúc sv. sviatosti nehodne? — — Jestli si bol(a) práve v tejto dobe chorý(á), požiadal(a) si svojho duchovného správcu, aby ťa doma vyspovedal a Telo Pána ti priniesol? — Zúčastnil(a) si sa v zakázaný čas na tanečnom veselí?

Ohľadom 7 hlavných hriechov:

Bol(a) si *pyšný(á) a hrdý(á)?* na čo? na bohatstvo, krásu tela, schopnosti duševné, nádherné šaty? Oddávaš sa azda nemiernej nádhernosti v šatstve? — Hľadal si chválu ľudskú tým, že si ukazoval(a) svoju pobožnosť a ctnosť a dobrými skutkami svojimi sa vychvaľoval(a)? Si *lakomý(á)* a tvrdého srdca k chudobným? —

Bývaš márnotratným(ou)? Bývaš *závistlivým(ou)* a škodoradostným(ou)? Oddávaš sa nemiernemu *pitiu a kartárstvu až* do neskorej noci na ujmu, zkazu rodiny a domácnosti? — Poddávaš sa prílišnej *zlosti* preklínajúc a žlorečiac, až hrôza z teba kypí? — Oddávaš sa *lenivosti* duchovnej a telesnej?

Ohľadom povinnosti stavov a povolaní:

Staráš sa jako *otec a matka* všemožne o telesné a duševné blaho svojich dietok? — Vychovávaš ich pre Boha a pre nebo, vedieš ich k dobrému, k modlitbe a práci, k pilnému navštevovaniu služieb Božích, prijímaniu sv. sviatostí? — Bedlíš nad ich nevinnosťou, varuješ ich zlých a nebezpečných spoločností? — Káraš a trestáš ich, keď je to potrebné? — Dávaš im sám rečami alebo skutkami pohoršenie?

Žijete jako *manželia* v láske, svornosti a kresťanskej počestnosti? Staráte sa navzájom o duševné a telesné blaho svoje, o domáci poriadok a blahobyt?

Staráte sa jako *gazda,* alebo *gazdiná,* alebo *predstavení* vôbec svedomite nielen o telesné, lež aj o duševné blaho svojich podriadených? — Prekážate im v dobrom? — Dovoľujete im zlo, na pr. nočné

túlanie atď.? — Zachádzate s nimi veľmi príkro, tvrdo, nemilosrdne alebo surovo?

Osoby *služobné,* boli ste vždy verné pánom svojim, poslušné a pracovité? — Klamali, okrádali, ohovárali, hnevali ste ich? — Alebo naopak, boli ste im po vôli v niečom, čo Boh zakazuje?

(Podobne každý vo verejnom *úrade* postavený sa spytuj, či si verne plnil povinnosti svoje.)

Poznámka. Keby ti po vykonanej generálnej spovedi prišiel nejaký ťažký hriech ešte na pamäť a môžeš sa ľahko ku spovedníkovi svojmu vrátiť, vzbuď nad hriechom ľútosť a učiň predsavzatie a vyspovedaj sa z neho, alebo keď nie, tak vyspovedaj sa z neho pri najbližšej sv. spovedi, — a ku sv. prijímaniu smieš hneď pristúpiť, avšak nad hriechom aj teraz vzbuď ľútosť a predsavzatie.

O príležitosti k hriechu.

Keď chceme dušu svoju spasiť, nenie dostatočnô len hriechu sa varovať, ale i chrániť sa všetkého, čo do hriechu privádza, t. j. každej príležitosti k nemu. Príležitosťou k hriechu je vlastne celý svet; lebo všetko, čo vo svete je, hovorí písmo sv., je žiadosť očí, žiadosť tela a pýcha ži-

vota. Tomu všetkému sa človek vždy vyhnúť nemôže.

Takéto príležitosti človekovi často i takrečeno nútené, voláme preto príležitosťami vzdialenými, a tu dostačí opatrnosť a modlitba, aby sme hriechu vyhli. Lež príležitosťou v pravom smysle slova, ktorú voláme „blízkou“, sú isté okolnosti, na pr. miesto, osoba, spoločnosť alebo dôverné obcovanie, nočné túlanie, priadky, večierky, sobotky, čítanie zlých kníh a novín a iné podobné, ktoré tak k hriechu vábia, že človek v týchto okolnostiach postavený do hriechu klesá. Z hriechu dedičného drieme v nás náklonnosť k hriechu, t. j. činiť čo je zakázané; a keď pristúpi k tejto náklonnosti zovnútorná zlá príležitosť, miesto, osoba, spoločnosť alebo dôverný styk, tu sa zažne žiadosť, po skutku hriešnom, ktorú nemožno udusiť a jej odolať, lebo Boh nedá milosti a výdatnej pomoci tým, ktorí dobrovoľne a svevoľne do príležitosti sa vydávajú, áno i úmyselne ju vyhľadávajú. Preto výslovne hovorí sv. písmo: „Kto miluje nebezpečenstvo, zahynie v ňom“ (Sir. 3, 27.), t. j. kto sa nebezpečenstvu hriechu dobrovoľne vystavuje, toho Boh v ňom nechá a milosťou svojou opustí. Z toho nasleduje, že príležitosti k hriechu dobrovoľne

sa vydať a hrešiť je to isté. Živým dôkazom toho sú naši prarodičia v raji. Boh im zapovedal nielen jesť so stromu v prostred raja, ale ani ovocia jeho sa nedotýkať, t. j. chrániť sa príležitostí k prestúpeniu zákona, jako Eva sama dosvedčila, rieknuc hadovi: „Z ovocia stromu, ktorý je prostred raja, zakázal nám Boh jesť, ba i dotýkať sa ho.“ (1. Mojž. 3, 3.) Lež nešťastlivá Eva poslúchla hada, odtrhla a jedla. Pokušeniu tak podľahla, že najprv na ovocie zapovedané žiadostive pozerala, potom si odtrhla a konečne jedla. Hriech bol spáchaný a kliatba ju stihla. A tak vedie sa obyčajne všetkým, ktorí sa nechránia príležitosti k hriechu. Diabol sa smeje všetkým našim dobrým predsavzatiam, sľubom, modlitbám, áno i spoveďám, keď nás k tomu svedie, aby sme sa príležitosti k hriechu nechránili. Nehovor: „Nebojím sa, že zhreším; nedám sa sviesť“. Keď sa vydávaš dobrovoľne príležitosti k hriechu, už si sa dal sviesť, už si hrešil. Príležitosť k hriechu je zlodej, je vlk, a nikdy sebe nelichoť, že poklad milosti Božej máš v bezpečnosti, keď uzavieraš priateľstvo so zlodejom, čo je práve tak pošetilé, jako keď ovečka veriac vlkovi, že ju neroztrhá, ostáva s ním v jednej jame. Preto dobre si zapamätajme slová Ježiša Krista: „Jestli ťa tvoje pravé oko

pohoršuje, vylúp ho a odhoď od seba". Z ďaleka chráň sa všetkého, čo k hriechu svádza a láka a tebe je príležitosťou k nemu. Lebo lepšie ti je, aby zahynul jeden úd tvoj, než aby celé tvoje telo bolo uvrhnuté do pekla." (Mat. 5, 29.) — Lepšie je všetko na svete ztratiť, aj život, ako ztratiť dušu svoju, Boha a nebo. A toto prikázanie Kristovo chrániť sa príležitosti k hriechu, ktoré sv. Bernardin volá takrečeno „základom náboženstva" týka sa hlavne príležitosti k hriechu proti šiestemu príkazu B. O tejto veci hovorí sv. Augustin: „boj všeobecný, ale víťazstvo zriedkavé", a v tom boji „zvíťazí len ten, kto uteče" hovorieval sv. Filip Nerejský, t. j. kto sa bojí a vystríha sa i najmenšej príležitosti k tomu hriechu. A kto v tej veci veľmi sebe dôveruje a príležitosti sa nechráni, pokušeniu a zlej žiadosti iste podľahne a zhreší, lebo „nemožno je", hovorí sv. Cyprian, „byť plameňom obkľúčeným a nehoreť a preto väčší je to zázrak, hovorí sv. Bernard, v príležitosti sa čistým zachovať, ako mŕtvych kriesiť. Preto pamätajme, na napomenutie sv. Písma: „Jako pred jedovatým hadom, utekaj pred hriechami" (Sir. 21, 2.)

My sa bojíme nielen uštipnutia hada, ale i jeho dotknutia; áno, už z ďaleka sa

mu vyhneme. A práve tak si počínajme, čo sa týka hriechu. Nenie dosť len hriechu sa báť a varovať sa ho, ale potrebné je, aby sme z ďaleka vyhli každej príležitosti k nemu. Lebo z vlastnej zkúsenosti môžeme vedieť, jak často sme v tej či onej príležitosti biedne klesli a zhrešili. Preto so strachom a hrôzou pracujte na svojom spasení", napomína sv. Pavel apoštol (Fil. 2. 12.) a denne, áno i častejšie cez deň opakujeme s vrúcnosťou a dôverou prosbu modlitby Pána: „A neuveď nás v pokušenie!" Nedaj, ó, Bože! aby sem podľahnúc pokušeniu, upadol(la) do zlej príležitosti a ztratil(a) milosť tvoju a Teba — a to azda na veky! Pred každou sv. spoveďou ale *učiňme* silné predsavzatie: Nielen hriechu, ale i každej blízkej príležitosti k nemu chcem sa varovať"

II. O povinnostiach jednotlivých stavov.

Kristus Pán povedal, ako čítame u sv. Matúša: „Nie každý, kto mi hovorí Pane, Pane vojde do kráľovstva nebeského, lež kto činí vôľu môjho Otca, ktorý je na nebesiach, ten vojde do kráľovstva nebeského. (7. 2.) Ale „vôľou Otca nebeského" sú nielen prikázania Božie všetkým kresťanom spoločné, ale i „stavov-

ské povinnosti“ jednoho každého katolíckeho kresťana. I tieto povinnosti musí plniť každý, aby sa P. Bohu ľúbil a na spasení svojom pracoval. Od svedomitého plnenia stavovských povinností závisí tiež časné blaho rodín a celej ľudskej spoločnosti. Prečo je za našich časov toľko nešťastných rodín, — prečo sú také rozladené pomery vo spoločnosti? — Ľudia túžia po neviazanej slobode, ktorú sv. Augustín nazýva „slobodou záhuby“; myslia, že nikomu ničím nie sú povinní, že môžu chodiť za svojimi žiadosťami a robiť, čo sa im ľúbi, páči. —

Preto je nad mieru dôležitou vecou, aby každý(á) povinnosti svojho stavu dobre znal(a) a svedomite ich zachovával(a).

Preto podáme tu stručnú náuku o povinnostiach jednotlivých stavov, aby si ich každý(á) častejšie na pamäť uviedol(la) a nimi sa svedomite riadil(a).

O povinnostiach kresťanských manželov.

Spoločné povinnosti oboch manželov.

Predovšetkým manželia pamätajte, že Kristus Pán povýšil manželstvo na hodnosť Sviatosti; nenie teda čírou občianskou zmluvou, ale posvätným sväzkom.

„Manželskému sväzku daná bola od Krista Pána úloha o mnoho vyššia a ušľahtilejšia, než tomu bolo pred tým; nenie totižto jeho účelom podľa Božieho prikázania, iba rozmnoženie pokolenia ľudského, ale i rozmnoženie potomstva Cirkvi, t. j. „spolumešťanov svätých a domácich Božích“ (Efez. 2. 19.), aby sa ľud k úcte a viere pravého Boha a Spasiteľa nášeho Ježiša Krista rodil a vychovával.“ (Rimský katech. hl. 8.) Áno, sv. Pavel výslovne hovorí, že kresťanské manželstvo je dokonalým obrazom nerozlučiteľného spojenia Krista Pána s Cirkvou: „Toto tajomstvo je veliké, a ja povedám v Kristu a v Cirkvi“ (Efez. 5, 32.), t. j. so zreteľom na Krista a Cirkev.

„V okamžíku teda, keď muž a žena vzájomne si prisahajú manželskú vernosť a lásku, dobrovoľne svoľujú pospolu žiť až do smrti (a tak zovnútorne naznačujú duchovné spojenie Kristovo s jeho Cirkvou), tým súčasne deje sa i v ich dušiach tajuplné dielo Ducha sv., ktorý milosťou svojou povyšuje muža za predstaviteľa Ježiša Krista a ženu za predstaviteľku Cirkvi sv., a súčasne im udeľuje potrebnú silu, aby nielen tento tajuplný a nerozlučiteľný sväzok sväte naznačovali, ale i verne mohli

plniť povinnosti, ktoré z manželstva vyplývajú. Tým má byť zdokonálená láska, ktorá prirodzenosti odpovedá, a ešte silnejšie upevnenô od prirodenosti nerozdeliteľné spoločenstvo muža a ženy putom lásky Božej.“ (Dr. Kašpar: „Manželství ve světle pravdy“, str. 8.)

Z tohoto rozvažovania plynú vzájomné povinnosti kresťanských manželov a môžeme ich vyjadriť dvoma už uvedenými slovami: láska a vernosť.

1. *Láska.* — Kristus Pán miloval a miluje Cirkev svoju a za ňu sa obetoval, aby ju od hriechu očistil, svojou milosťou naplnil a do slávy večnej voviedol. I Cirkev miluje svojho Božského Snúbenca, Ženicha, — pre Neho pracuje, pre Neho znáša bolesti, trpí i kruté prenasledovanie. I vy, kresťanskí manželia, tak sa vzájomne milujte a vaša láska nech je: svätá a obetavá.

a) Svätá. — Hľaďte na seba očami viery. Vedzte, že ste na obraz a podobenstvo Božie stvorení, predrahou krvou Ježiša Krista vykúpení, Duchom sv. posvätení a pre slávu večnú určení! Smyseľná láska nemá obyčajne dlhého trvania, ale zo Srdca Ježiša Krista čerpaná, t. j. svätá láska je silná jako smrť, (Ties. Xal. 8, 6.) aj za hrob svojich milých doprovádza. — Svätá

láska spojená je so vzájomnou úctivosťou. Naučí vás zachovávať manželskú čistotu, aby ste neobrazili P. Boha. Keď máte v stave manželskom pochybnosti, či to alebo to je hriechom, opýtajte sa slušne spovedníka.

b) Obetavá. — „Láska je trpelivá,... nerozdráždľuje sa,... všetko znáša,... všetko pretrpí", (I. kor. 13, 4.—7.) hovorí sv. apoštol. Vzájomne teda znášajte svoje chyby a slabosti. Buďte vzájomne láskaví, shovievaví a ochotní ku každej službe. Nepoddávajte sa hnevu; lebo hnev je najhorším radcom. Jestliže je jeden rozčúlený druhý alebo nech sa ticho chová, alebo len mierne odpovedá. „Mäkká odpoveď zkrocuje hnev." (Prísl. 15, 1.)

Búrky bývajú v prírode a niekedy sa mračná vznesú i nad manželov, alebo vypukne i oheň. Vtedy ten druhý nech nesype hromy, alebo nech na oheň neprikladá, petroleja doň neleje; ale jako rozumný a kresťansky smýšľajúci, nech sa premôže a v zkúške sa osvedčí, vzývajúc Ježiša a P. Mariu o pomoc za odvrátenie všetkého zlého. Medzi tým sa vyjasní, zblklý plameň udusený zhasne a bude zasa všetko dobre. Potom, čo treba, povedzte si to medzi štyrmi očami, miernym hlasom,

láskavými — a zvlášť žena mužovi — sladkými slovami. Tak bude mať P. Boh z vás radosť, lebo sa osvedčíte vernými služobníkami.

Neposlúchajte, ba bezohľadne odožeňte osoby, ktoré rozsievajú a chcú rozsievať nesvornosť vo sporiadaných rodinách; ani im neverte.

2. Vernosť. — Manželia zachovávajte vernosť, ktorú ste si prísahou sľúbili. Jedným z najväčších hriechov v stave manželskom je cudzoložstvo, manželská nevernosť. Je to dvojnásobný hriech, a to: smilstva a nespravodlivosti, t. j. proti šiestemu a deviatemu prikázaniu Božiemu. V Starom zákone Boh uložil na manželskú nevernosť trest ukamenovania. Vtedy to bolo zriedkavé a teraz? Keby i teraz ten trest sa používal, ako by to vypadlo? Ale i teraz je to nie menšia neprávosť, lebo sv. Pavel apoštol píše: „Nemýľte sa!... ani cudzoložníci, ani mäkkí (sebaprznivci), ani chlapoložníci... neobsiahnu kráľovstva Božieho.“ (I. kor. 6. 9. 10.) Rodinný rozbroj a večná záhuba sú tresty tejto ohavnosti, a to je hroznejšie, než ukamenovanie. — Preto ani tôni toho hriechu na seba nepripustte. Keď musíte byť v miešanej spoločnosti, dajte každému úctu, jaká mu patrí

a v ostatnom nech každý(á) pamätuje na svoj stav a povinnosť a tiež na svoj jazyk. Čo si môžu manželia medzi sebou dovoliť, to neslobodno od druhého ani len ztrpieť. — a to kdekoľvek a kedykoľvek. Keď pokušenie znenazdania na vás príde, hneď ho zažeňte, od neho sa odvráťte a volajte vrúcne a s dôverou: „Ó, Ježišu, ó, Maria, opatrujte mňa!“ pri čom obnovte si v srdci i manželský sľub: „Ó, Ježišu môj, ja chcem svoj sľub, svoju prísahu verne zachovať, ako som ju pri oltári složil(a)! Zdravas Maria ...“

Pamätajte i na to, že Boh sám má právo určiť počet dietok, ktoré sa majú v manželstve narodiť. Musíte ich toľko mať, koľko vám ich P. Boh chce dať a vtedy, kedy vám ich P. Boh chce dať. Beda manželom — trest Boží ich neminie — ktorí, aby sa vyhli bremenám stavu manželského, počet dietok omedzujú! To je najťažší hriech manželov, neprávosť, zneužívanie manželstva, obracanie svätého stavu na peleš lotrovskú, zločin páchaný na ľudskej spoločnosti, opovážlivé ničenie otcovskej a materskej dôstojnosti!

Verne zachovávajte, k čomu vás zákon Boží viaže: „Muž nech dá žene podlžnosť, a podobne i žena mužovi. Žena

nemá moci nad svojím telom, ale muž, a podobne ani muž nemá moci nad svojím telom, ale žena“ (I. kor. 7, 3. 4.), t. j. v tomto ohľade máte rovnaké práva. Ďalej sv. Pavel píše: „Neodťahujte sa jeden od druhého, jestli len nie so spoluporozumením na čas, aby ste sa venovali modlitbe, a zasa vráťte sa k tomu, aby vás nepokúšal satan pre vašu nezdržanlivosť... Tým, ktorí sú v manželstve spojení prikazujem nie ja, ale Pán, aby žena (manželka) od muža neodchádzala. Keby predsa odišla, nech zostane nevydatá, alebo nech sa znovu smieri so svojím mužom. Ani muž nech neprepúšťa manželky.“ (I. kor. 7, 5. 10. 11.) Keby sa niečo takého malo stať, to musí cirkevná vrchnosť dovoliť — a kto by sa civilným súdom dal rozviesť, ten ťažko hreší a je jako pohan a mýtnik, t. j. verejný hriešnik, nepatriaci ku Cirkvi.

Zachovajte teda manželskú vernosť vo všetkom, lebo i tá nájde odplatu pred Bohom.

Poznámka: O sviatosti stavu manželského a jeho prekážkach viď poučenie v odstavci „O sviatostiach“ pod čísl. 7.

a) *Povinnosti manžela.*

Písmo sv. hovorí: „Muž je hlavou žene, jako Kristus je hlavou Cirkvi; on je udr-

žovateľom jej tela.“ (Efez. 5, 23.) Hlava ostatné údy tela nesužuje, ale s láskou sa o ne stará. Tak nesmie muž svojej manželke ubližovať, ale šetrne má s ňou zachádzať: je jeho družkou, a nie slúžkou alebo otrokyňou. Hlavne maj starosť o jej dušu, dbajúc o to, aby prikázania Božie a cirkevné a všetky svoje povinnosti riadne zachovávala. Jestliže je v jednom alebo v druhom nedbalou, neopomeň ju upozorniť, alebo v láske pokárať. Staraj sa i o jej zdravie a časné blaho, aby mala všetko, čo právom podľa stavu muža svojho môže očakávať. Staraj sa i o jej majetok, aby ho neztratila. Nebuď jedným z tých, ktorí za svojmi chúťkami idú a o domácnosť sa nestarajú, na manželky a dietky zapomínajú, ich zanedbávajú. Hľadaj šťastie vo svojej rodine a nájdeš ho.

Muž má svoju manželku milovať, jako sv. Pavel píše: „Mužovia milujte svoje manželky, jako i Kristus miloval Cirkev a vydal seba samého za ňu, aby ju posvätil... Tak i mužovia majú milovať svoje manželky, jako svoje telá. Kto miluje svoju manželku, seba samého miluje. Veď nikdy nikto nemal v nenávisti svoje telo, ale kŕmi a opatruje ho, jako Kristus Cirkev... Preto opustí človek svojho otca i matku, a

pridržať sa bude svojej manželky, a budú dvaja jedným telom. Toto tajomstvo je veliké, a ja povedám v Kristu a v Cirkvi. Dľa toho i vy všetci, každý nech miluje svoju manželku, jako seba samého.“ (Efez. 5. 25.—33.) „Mužovia! milujte svoje manželky a nebuďte k nim trpkí.“ (Kolos. 3, 19.)

b) *Povinnosti manželky.*

Sv. Pavel dáva ženám v mene Božom toto prikázanie: „Ženy! poddané buďte mužom, ako sa sluší v Pánu.“ (Kolos. 3, 18.) A ešte i na inom mieste: „Ženy nech sú poddané mužom svojim, ako Pánovi... Jako Cirkev poddaná je Kristovi, tak i ženy svojim mužom vo všetkom“ (Efez. 5, 22. 24.), pravda, čo je nie proti vôli Božej, lebo i Cirkev poddaná je Kristu v dobrom. Z toho nasleduje, že žena je zaviazaná preukazovať svojmu mužovi:

1. Úctu. — Prvou zákonnitou mocou v rodine je muž, ako hlava rodiny; a preto, že všetka moc je od Boha, nech žena k svojmu mužovi úctive sa chová, jemu sa podriadzuje v Pánu a jako Pánovi, t. j. ako samému Kristu Pánu. Nech jemu ponecháva hlavné riadenie domu, nech si nik-

dy neosobuje nadvládu, hoci by jakokoľvek vynikala nad mužom ctnosťou, bystrosťou rozumu a obratnosťou. To je vôľa Božia. Tým katolícka žena nekoná dačo jej nedôstojného; lebo podrobovať sa zákonnitej moci nikdy nie je človeka nedôstojné. Emancipované ženy, t. j. také, ktoré sa vymanily z poddanosti mužovej, sú pred Pánom Bohom veľmi trestuhodné.

Popri úctivosti povinná je žena preukazovať mužovi:

2. Poslušnosť vo všetkom, čo je slušnô a dovolenô. V poslušnosti k mužovi nech ženy predchádzajú dietkam dobrým príkladom; ináč bude v rodine po poriadku.

Bez vážnej a dôležitej príčiny nesmie žena mužovi svojmu odoprieť manželskú povinnosť. Keby však od nej žiadal niečo hriešneho, čo sa vôli Božej protiví, nesmie poslúchnuť alebo privoliť; lebo tu: „Viac treba poslúchať Boha, než ľudí. (Skut. apošt. 5, 29.)

Mimo toho nech žena svedomite dbá, aby mužovi učinila domácnosť, pobyt doma, čo najmilšiu a najútulnejšiu, a to svojou láskavosťou, poriadkom, čistotou a dobrou prípravou pokrmov, aby sa muž cítil v rodine naozaj spokojným a šťastným. — Keď muž pozná, že má riadnu a dobrú že-

ničku, ktorá ho s láskou vyprovádza, s láskou ho čaká a privíta, má súcitné a úprimné srdce, hľadí ho potešiť a nie rozlobiť, to on tiež jej bude hľadieť radosť a nie mrzutosť spôsobovať; alebo keby sa na čas zabudol, iste sa vzpamätuje a polepší. Preto nech žena mužovi dáva dobrý príklad trpelivosťou, tichosťou, pokorou, láskou, poslušnosťou v Pánu a svedomitým zachovávaním prikázaní Božích a cirkevných. Bohdaj by sa na každej vyplnila chvála ženy dobrej, ktorú čítame v Písme sv.: „Ktože najde ženu silnú? Jej cena rovná sa tomu, čo z ďaleka až od kraj sveta prichodí. Srdce jej muža dôveruje v nej... Odpláca mu dobrým a nie zlým po všetky dni života svojeho... Jej synovia povstali a blahoslavia ju, i jej muž ju chváli. Mnohé dcéry nashromaždily si bohatstvá, ty si však prevýšila všetky. Klamlivá je spanilosť a marná je krása: žena, ktorá sa bojí Pána, tá bude chválená.“ (Prísl. 31, 10. 11. 12. 28.—30.)

2. Povinnosti gazdu a gazdiny, všetkých pánov a paní.

a) *Povinnosti gazdu, pána.*

Gazdovi, — pánovi — musí záležať nielen na časnom, ale predovšetkým na

večnom blahu všetkých členov rodiny i služobných; lebo za všetkých: za manželku a dietky, i za služobných bude raz vydávať počet pred súdom Božím.

Dbaj teda svedomite, milý gazdo, pane, na tieto pokyny:

1. Dokonále konaj svoje kresťanské povinnosti jak v súkromnom tak aj vo verejnom živote.

a) V súkromnom živote. — Modlitba je žriedlom milostí Božích a Božieho požehnania. Konaj teda každodenne vrúcne svoje raňajšie a večerňajšie modlitby, pred jedením a po jedení, pred prácou, pri a po práci a maj starosť, aby to i všetci tvoji domáci robili; modli sa, keď na teba doliehajú nejaké súženia a pokušenia; lebo i tu je modlitba potrebná. — Choď pilne v nedele a zasvätené sviatky na sv. omšu a tiež na sv. kázeň. — Pristupuj často a hodne k svätým sviatostiam. Nezanedbaj nikdy veľkonočnej sv. spovedi a hodného sv. prijímania, a dbaj toho, aby i tvoji domáci túto povinnosť riadne plnili. — Kladť veľkú váhu na spoločnú modlitbu, zvlášť na spoločnú večerňajšiu modlitbu. — Prísne zachovávaj piatky a pôsty od Cirkvi sv. predpísané, keď ťa len vážna príčina neomlúva. — Staraj sa o to, aby

všetci členovia rodiny i služobní mohli ísť v nedele a zasvätené sviatky na sv. omšu a kázeň, alebo, aby sa aspoň podľa možnosti vystriedali, keď všetci nemôžu ísť. Nedopusť nikdy, aby sa bez príčiny ozaj dôležitej omša sv. zanedbávala, alebo služobné práce sa konaly. Buď presvedčený, jestliže budeš svätiť nedele a sviatky, jako je prikázanô, že ťa hojné požehnanie Božie iste neminie. Máme zaručené slovo Pána: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravedlivosť, a toto všetko sa vám pridá.“ (Mat. 6, 33.) Nech sa kliatba, rúhavé alebo hanebné, hriešne, pohoršlivé slovo na jazyk tvoj nedostane, alebo si daj na seba pozor, aby si od toho odvykol a takô dačo netrp okolo seba a pri domácich.

b) Vo verejnom živote. — I vo verejnom živote musíš sa osvedčiť ako uvedomelý, presvedčený katolík. Neohrožene teda sa hlás ku strane katolíckej, ktorá bojuje pod práporom kríža. Pamätaj na slová Pána: „Kto je nie so mnou, je proti mne; a kto neshromažďuje so mnou, rozhadzuje.“ (Mat. 12, 30.) Svätú vieru váž si nado všetko! To je tvoj najdrahší poklad.

Predplácaj, čítaj a rozširuj len čisto katolícke knihy, časopisy a noviny; bez-

barevných a škodlivých ani sám nečítaj, ani nedovoľuj čítať členom rodiny, ani služobným. Neverecké a nemravné spisy a zvlášť noviny sú jedom, ktorý nepozorovane vniká do duše a otravuje myseľ a srdce človeka.

Keď sa konajú voľby do obecného, alebo do okresného a župného zastupiteľstva, alebo do národného shromaždenia a či parlamentu, vo svedomí si zaviazaný, nielen s celou svojou rodinou ich sa zúčastniť, ale i voliť katolíkov alebo katolíčky, ktorí sú mravne bezúhonní; lebo od volieb závisí všeobecné blaho Cirkvi i vlasti a tiež jednotlivca.

Spravedlivé dane odovzdávaj poctive podľa výroku sv. Pavla apoštola: „Dávajte každému podlžnosť: daň, komu daň; mýto, komu mýto“ (Rim. 13, 7.); lebo si povinný prispievať ku všeobecným potrebám. Za to požívaš výhod a ochrany štátu.

2. Staraj sa čo najhorlivejšie, aby všetci členovia rodiny i služobní, ale zvlášte dietky, dôkladne znali pravdy katolíckeho náboženstva a všetky svoje kresťanské povinnosti. — V dome tvojom nech panuje prísna kázeň a bezúhonné mravy. — Nedovoľ dietkam, — chlapcom a dievčatám, — keď dospely do šiesteho roku, aby spa-

ly pospolu. Uč ich od útlej mladosti rázne sa zapierať; nevyhovuj všetkým ich chuťkám, ani vo veciach dovolených, aby sa ľahšie vedely opanovať, keď na ne dorážajú pokušenia ku hriechu. Nech si tvoje deti od prvo počiatku navyknú, aby len s tvojím alebo matkiným dovolením mohly ísť medzi kamarádov alebo kamarádky, a medzi zlých, alebo, keď sú už školopovinné, medzi miešanú čeľaď ich nepusť a maj starosť, aby v určitý čas domov prišly. Kde sa miešaná čeľaď, mládež bez dostatočného dozoru schádza alebo zabáva, tam deti nepúšťaj, na pr. na priadky. večierky, skladanky a pod. — Nedopusť, aby dospelí synovia a dcéry sami chodili na zábavu, ale nech matka ide s dcérou, otec so synom, alebo nech aspoň vážné, spoľahlivé osoby majú nad nimi dozor a na čas s nimi sa domov vrátia. Vysedávanie v krčme nedovoľ.

Zakáž im prísne nočné túlania, hriešné a nedovolené známosti rozprávky, besedy pred domom, poza uhly, zvlášte večer; prikáž synovi, dcére, aby žiadon so žiadnou a žiadnym nikde samotní nepostávali, nerozprávali, ani nikam nechodili a keby niečo takého bolo treba, aby bol pri nich tretí, v prítomnosti ktorého nič hriešneho

si nedovolia. Zakáž im tiež nebezpečné zábavy, tance, hry, divadlá a kina. Netrp vo svojom dome leňošenie, kliatbu, prisahanie, pomlúvanie, osočovanie, nečisté a dvojsmyseľné reči, neslušné žarty, nepriateľstvo, rozbroje a hádky. Keď tvoje vážne napomínanie a rázné domluvy neosožia, použi i trestov, abys' raz obstal pred súdom Božím. Nedospelým deťom žiadneho opojného a dospelým žiadneho páleného nápoja nedávaj. Keď sa má syn ženiť, alebo dcéra vydávať, váž si viacej mravnú zachovalosť a katolícke presvedčenie ženícha alebo nevesty, jako bohatstvo. Žiadné dieťa nenúť k jemu nemilému sňatku, lebo k tomu nemáš právo, ale poradiť áno. Avšak miešané manželstvo nedovoľ. Nedovoľ, aby pred oddávkami snúbenci bývali sami pospolu a potajomky sa schádzali, ale nech sú vždy v prítomnosti rodičov každý osobne na svojom mieste. Na noc aby však ženích v dome nezostal, ale na čas nech ide domov a vyprovaď ho ty alebo matka, nie ale dcéra. Keby bola medzi nimi nejaká prekážka, hneď to oznám pánu farárovi, a to pred ohláškami.

3. Zlým ľuďom nedovoľuj chodiť do domu; lebo ľahko môžu podkopať vieru osôb tvojej starostlivosti sverených a privedú

ich na bludné chodníky. Na to sám Kristus Pán upozorňuje: „Varujte sa nepravých prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom, ale zvnútra sú dravými vlkmi.“ (Mat. 7, 15.)

4. Prijímaj do domu len zachovalých a nábožných služobných; lebo len takíto prinesú do rodiny požehnanie. O ich duševné blaho pečuj ako o duševné blaho svojich dietok; lebo i za nich budeš odpovedať pred súdom Božím. — Považuj osoby služobné za členov svojej rodiny, ktorí s tebou pracujú a majú účasť v dobrom i zlom. Zachádzaj s nimi jako otec, prácami ich nepreťažuj, pečuj o nich v chorobe, dávaj im dostatočnú výživu a spravedlivú mzdu, buď shovievavý s ich slabosťami. „Znášajte jeden druhého ťarchy, a tak vyplníte zákon Kristov.“ (Gal. 6, 2.) Takých služobných, ktorí svoje náboženské povinnosti zanedbávajú a pohoršlivý život vedú, netrp vo svojej domácnosti, aby nezkazili tvoje deti a nesvolávali kliatbu na tvoju rodinu.

5. Vynasnažuj sa, aby si, pokiaľ len možno, s každým súsedom bol za dobro. Pomáhaj súsedovi radou i skutkom; šťastie mu nezávidz, v nešťastí maj s ním úprimnú sústrasť. Vystríhaj sa všetkého, čím by priateľská shoda mohla byť poru-

šená, obzvlášte hádok a súdov. Jestliže by si bol niekdy prinútený súdobne právo svoje vymáhať, a to z dôležitej príčiny, rob to bez náruživosti, bez pomstychtivosti, bez hnevu, aby tvoj protivník hneď zvedel a uznal, že ty len svoje právo vymáhaš. — Nemiešaj sa do rodinných vecí svojich susedov. — Keď si do hnevu prišiel so svojim súsedom, pomer sa s ním čím skôr; jestliže si ty bol obrazený, odpusť mu rád zo srdca, keď si ty obrazil súseda, odpros ho. — „Slnko nech nezapadá nad vaším hnevom!“ (Efez. 4, 26.)

b) *Povinnosti gazdiny, panej.*

Povinnosti gazdinej, panej sú tie isté, jako povinnosti gazdu, pána, o ktorých sme práve rozprávali. Preto, drahá gazdinko, tento predchádzajúci článok často a pozorne si prečítaj a premýšľaj, či i ty sa tým spravuješ. O čo by sme zvlášť nábožné pohlavie ženské v mene Ježiša prosili, je to, aby si na jazyk dávaly bedlivý pozor a neboly klebetné, pletkárky; lebo to je nie okrasou nábožných žien a aby tiež boly smierlivé a pre lecijakú hlúposť sa nehnevaly, nepriateľstvo nepestovaly; lebo to je ošklivé a záhubné.

Ale, kresťanská ženo, máš aj zvláštné povinnosti, a to povinnosti jako **matka rodiny.**

1. Jakmile si v požehnanom stave, modli sa horlivejšie jak za seba tak za drahý poklad a nepoddávaj sa žiadnej náruživosti jako hnevu, zlosti, žiaľu atď., lebo to prechádza s krvou na dieťa, a pre to by si mala s ním mnoho trápenia. Buď striedma v jedle a v nápoji, nekonaj ťažkých prác. nedvíhaj nič ťažkého, ťažké bremená nenos, chráň sa prestydnutia, šetri si zdravie a nedajboh, aby si plod chcela zničiť a tak dušu vlastnej krvi i seba do záhuby priviesť. Tým by si upadla do cirkevnej kliatby a jednoduchý kňaz nemôže ťa ani rozhrešiť; preto na to ani len nepomysli. Veď nábožný a ctnostný život a odporúčaj často i seba, i plod Božskému Srdcu P. Ježiša a ochrane najbl. Panny Marie. V tom čase, čím častejšie môžeš, hodne prijímaj sv. sviatosti, a na každý pád, keď sa blíži tvoja hodina, pristúp ku sv. sviatostiam, ako to ozaj nábožné matky robievajú.

2. Keď ťa Boh obdaril dieťatkom, venuj mu všemožnú materinskú starosť a keď sa zaoberáš s ním, prežehnaj ho sv. krížom. Predovšetkým staraj sa o to, aby čím skôr bolo pokrstenô a stalo sa dieťaťom Božím.

— Za kmotrov smieš zvať len katolíkov, a to dobrých. Korheľov a ktorí po katolícky nežijú, nevolaj. Taktiež inovercov vôbec neslobodno za kmotrov brať a ani im katolíci za kmotrov nesmú ísť. To je prísne nariadenie cirkevné a kňaz tiež nesmie pripustiť, aby nekatolíci odriekali pri sv. krste deti katolíckych rodičov. Kto by to nechcel zachovať, je neposlušný Cirkvi. — Povinnosťou matky je, aby dieťa sama kojila, jako to prirodzený zákon žiada. Len dôležitá príčina môže ťa od tejto povinnosti oslobodiť. Keď dieťa nemá ešte rok, neber ho ku sebe na noc do postele; lebo sa ľahko môže zadusiť. Nejedna to už oplakala a oplakáva! Odrástlejšie deti nepatria do manželského lôžka; nech spia podľa pohlavia od seba oddelené. Dozeraj často, čo deti robia o samote, i keď spia a priuč ich, aby ruky maly krížom na prsiach, alebo, keď im nie je zima, na pokrývke. Tým mnohým hriechom predídeš.

3. Pri krste sv. vložil Boh do srdiečka tvojho dieťatka posvätnú milosť a semená svätých ctností. Beda, jestliže tvojou vinou, až dospeje k rozumu, ztratí milosť Božiu ťažkým hriechom a dá sa na cestu neprávosti. Preto je tvojou najsvätejšou povinnosťou, aby si ho od najútlej-

šej mladosti viedla k Pánu Bohu a v bázni Božej ho vychovávala.

Jakmile sa začne dieťaťu jazyk rozväzovať, uč ho vyslovovať najsv. mená Ježiš a Maria. Uč ho robiť kríž, t. j. prežehnať sa. Dávaj mu bozkávať krížik alebo sväté obrázky. Vyprávaj mu o Ježiškovi a o Matičke Jeho, najbl. P. Marii. Vštepuj mu lásku k Pánu Ježišovi a dôveru k Rodičke Božej. Uč ho Pána Boha sa báť, jeho nezarmútiť a zachovávať jeho prikázania. Nevyhovuj všetkým jeho chúťkam; cvič ho v sebazapieraní, aby sa dovedlo premáhať, keď zatúži po zakázaných veciach. Keby mu niečo zlého napadlo, uč ho nábožne vzývať najsv. mená: „Ježiš, Maria! chráňte ma od zlého!“ — Matka, ktorá s dieťaťom svojim len sa mazná, vo všetkom mu povoľuje, nemá k dieťaťu svojmu pravej lásky, ale zachádza s ním ukrutne a sama bude raz za to trpieť, — ale bude už neskoro.

4. Vyučuj dieťa v pravej nábožnosti.

Modlitba je človekovi nevyhnutne potrebná ku spaseniu. Modli sa teda s dietkami ráno a večer. Z počiatku nech sú modlitby len krátke, ináč sa im znechutia. Vštepuj im do srdca i do pamäti základné pravdy katolíckeho náboženstva a pozne-

náhla i ostatné pravdy a prikázania Božie i cirkevné. Voď ich zavčasu do chrámu Pána, zvlášť na sv. omšu a o to dbaj, aby sa v kostole nábožne chovaly. Dávaj im sama najlepší príklad; lebo dietky riadia sa radšej tým, čo vidia, než tým, čo slyšia.

5. Keď máš nevlastné dietky, miluj ich jednakou láskou a staraj sa o ne, jako o svoje vlastné. Nebuď im macochou. Keď si získaš ich lásku a dobre ich vychováš, budú ti dvojnásobne vďačnými.

6. Keď sa dieťa dopustilo nejakého hriechu, tu uváž, či sa hriech stal z nerozumu, z prenáhlenia, alebo zo zloby. Jestliže chybilo z nerozumu, z nevedomosti, pouč ho. Keď však chybilo vedome, zo zloby, potresc ho, jako zasluhuje, ale nie vo zlosti a v prchlivosti, nie kliatbou a zlorečením, aby dieťa poznalo chybu a na budúce sa jej varovalo. „Vychovávajte ich (dietky) v kázni a v káre Pánovej.“ (Efez. 6, 4.) Jedna nábožná matka hovorievala: „Milé dieťa, radšej by som ťa videla mrtvé, než aby si hriechom obrazilo Pána Boha.“ Keď otec spravedlivo chce dieťa potrestať, nebráň mu to, lebo tým by si zničila vážnosť otca a svoju, dieťa však úplne zkazila.

7. Bedlivý pozor dávaj, aby tvoje deti nechodily medzi rozpustilé deti, do spoloč-

nosti zkazených ľudí; ináč všetka domáca výchova by bola marná. A táto bedlivosť má byť tým väčšia, keď dietky dospievajú, keď sa v nich prebúdzajú nebezpečné náruživosti, keď svet vábi a svádza. Ó, jaké je to ťažké, zachrániť deti od nákazy sveta! Preto nauč deti od prvopočiatku, aby len s tvojím dovolením a vedomím z domu odchádzaly a len tam, kam im dovolíš a dokiaľ im dovolíš. Keď sa na čas vrátia, opýtaj sa, čo a jak tam bolo a keď sa nechce priznať, viacej ho tam nepusť. Dievča na priadky, kam aj mládenci chodia, nepusť, — keď chce ísť na zábavu, ale nie v advente alebo v pôste, iď s ňou, zostaň tam a na čas sa vráť s dcérou domov. Na rozpustilé schôdzky a medzi miešanú čeľaď, kde niet dostatočného dozoru, dieťa nepúšťaj.

8. Keď má syn alebo dcéra do stavu manželského vstúpiť, tu jedinou a hlavnou tvojou starosťou má byť ich večné spasenie a ich nevinnosť a preto netrp a nedovoľ im žiadnej predčasnej známosti. Tajné, dlhé a hriešne známosti sú blízkou ku hriechu príležitosťou, čo za žiadnu cenu, ani pod žiadnou zámienkou dovoliť alebo trpieť nesmieš. Neopováž sa dieťa násilne vydávať, alebo ženiť; ináč do hriechu a záhuby

vrháš dieťa i seba. Pred sobášom nesmú byť samotní spolu, ani nesmú sa vyprovádzať, ani sa milkovať. Na to je čas až po sobáši, keď budú svoji. Rodičia nech o všetkom vedia a všetkého sú svedkami. Len tak budú môcť s P. Bohom a čistým srdcom pristúpiť k oltáru Božiemu. — Keď sa pobrali, nerozháňaj ich, jednoho proti druhému nehuckaj, neprekážaj im manželský život, nerob hriech a peklo; ináč trestu Božiemu neujdeš. — Ďakuj P. Bohu, keď sa radi majú a pekne, podľa vôle Božej žijú, a aby vždy tak žili, za to sa modli.

9. Keď si chudobná a preto prinútená si dať deti do služby, podrobne sa vypýtaj, aký je to dom, aký gazda, jaká gazdina, (aký pán, aká pani), či nehrozí tvojmu dieťaťu tam nebezpečenstvo. Keď ho už jednáš, zabezpeč dieťa, aby mohlo piatky zachovávať a v nedele a zasvätené sviatky, keď nie vždy, aspoň každú druhú nedeľu alebo sviatok na sv. omšu ísť. Vlož na srdce dieťaťu, aby ti hneď povedalo, keby mu nebezpečenstvo hrozilo a pri navšteve sa ho na to opýtaj. — Tu sa stávajú chyby, ktoré sa často ani napraviť nedajú.

10. Za našich časov povstali nepriatelia, ktorí majúc slobodu v ústach, drzou rukou siahajú na práva katolíckych rodičov;

chcú totižto vychovávať deti bez Boha, bez viery, bez všetkého náboženstva, odstraňujú modlitby zo škôl, áno i posvätné kríže. Je teda povinnosťou kresťanských rodičov, a zvlášť kresťanských matiek, aby sa proti takémuto riadeniu čo najdôraznejšie postavily. Na vašej horlivosti, kresťanské matky, spočíva večné blaho dietok a nádej v lepšiu budúcnosť krajiny. Zasadzujte sa o to, aby s vami i vaši mužovia statočne postavili sa proti nevereckému prúdu a usilovali sa zachovať, alebo zriadiť školy čisto katolícke.

Veď právo určiť, ako majú vaše dietky byť vychovávané, prislúcha vám. Spojte sa teda v jedon mohútny šík a všetkými dovolenými prostriedkami domáhajte sa toho, aby vaše náboženstvo nebolo od nevercov v škole zosmiešňovanô a tupenô a dietkam zo srdca vyrývanô. Každý taký pokus musí byť ráznym vystúpením zamedzený a znemožnený. Vy samé však musíte prácu kňaza v škole podporovať a úctu k Bohu a k náboženstvu v dietkach svojich pestovať a zvlášte ich čím pilnejšie posielať na služby Božie a ku prijímaniu sv. sviatostí.

11. Nezabudni však, kresťanská matkó, že najdôležitejším a najlepším vychováva-

cím prostriedkom je tvoj vlastný príklad. Vykonávaj teda vzorne svoje kresťanské povinnosti. Buď úctivá k svojmu manželovi a poslúchaj jeho rozkazy. Maj pre neho milujúce srdce a nie snáď zlý jazyk. — Zachovaj šetrnú úctu a lásku nielen ku svojim vlastným rodičom, ale i ku rodičom svojho muža a dávaj im poctive, na čo majú právo, zvlášte spravedlivú výživnosť. Vôbec v ničom im nerob krivdy. Ako sa k nim zachováš, tak sa raz zachovajú ku tebe tvoje dietky alebo nevesty, zaťovia. — Ži vo svornosti a láske so súsedami a súsedkami. Radšej niečo nemilého znášaj, než aby si žila s niekým v nepriateľstve; ináč hneď sa pomer a zo srdca odpúšťaj. — Dávaj rada almužnu z lásky k P. Bohu; lebo tak svolávaš na rodinu požehnanie.

Keď si budeš tak počínať, dietky milo budú na teba pamätovať a ťa požehnávať a od P. Boha stonásobnú odplatu obdržíš. Nech to dá P. Boh!

3. Povinnosti vdovcov a vdov.

1. Vdovec je zaviazaný tak čistotne a poctive žiť, ako mládenec. Aby to dokázal, musí žiť vo svätej bázni Božej a často i vrúcne sa modliť, obzvlášte keď pokuše-

nie naň doráža. Dietky nech vychováva s najväčšou starostlivosťou, lebo vedľa otcovských povinností má im nahradiť aj bystré oko a láskavé materinské srdce. Keď má dôležité príčiny, aby sa znova oženil, nech si vyhľadá ctnostnú osobu, ktorá by jeho dietkam bola matkou a nie macochou a ich vo svätej bázni Božej vychovávala. Preto treba dať prednosť staršej a zkúsenejšej osobe. S takouto sám bude skôr žiť vo svornosti a láske, i lepšie sa postará o blaho svojich dietok. Ostatné, ako povinnosti gazdu.

2. Povinnosti kresťanskej vdovy naznačuje sv. Pavel apoštol v I. liste svojom k Timotejovi, kde píše: „Cti si vdovy, ktoré sú naozaj vdovami. A ktorá vdova má synov alebo vnukov, nech sa učí najprv spravovať svoj dom a preukazovať odmenné služby rodičom. Lebo toto je vzácne u Boha. A ktorá je naozaj vdova a osamelá, nech úfa Bohu a zotrváva na prosbách a modlitbách vo dne i v noci. Lebo ktorá žije v rozkoši, za živa umrela. Toto prikazuj, aby boly bezúhonné.“ (5, 3.—7.)

a) Najhlavnejšou povinnosťou kresťanskej vdovy je, aby zachovávala neporušenú čistotu, ako kresťanské panny. Preto

nech sa neprestajne odporúča P. Bohu, aby sa ani v najmenšom proti tejto ctnosti neprevinila. Nech odpiera neslušným myšlienkam, vystríha sa každej blízkej príležitosti a nebezpečenstvu ku hriechu, a vedie kajúci život. Keď nemá dôležitej a vážnej príčiny vstúpiť znova do stavu manželského, ako je na pr. výchova dietok, alebo spravovanie majetku, gazdovstva, nech prijme radu sv. Pavla apoštola: „Blahoslavenejšou bude, keď zostane tak, podľa mojej rady.“ (I. kor. 7, 40.)

b) Dietky nech vychováva podľa vôle Božej, ako v predošlom článku bolo povedané. Nech dbá o kázeň, dobrý poriadok a usiluje sa nahradiť aj vážnosť a moc otcovskú.

c) Vo svojich trápeniach a krížoch dúfaj vo zvláštnu pomoc Božiu, ktorý je ochrancom vdov a sirôt. Rozjímaj často o umučení Pána Ježiša, a o bolestiach najbl. Panny Marie. V ranách Božského Spasiteľa a v bolestiach Bohorodičky najdeš vždy najlepšiu potechu a posilu.

d) V riadení rodiny a majetku poraď sa často s vážnymi a bohabojnými ľuďmi, aby neutrpely nejakej ztraty a neupadly do nešťastia. Viac očí viac vidí. „Blaho

(prebýva), kde je mnoho rady.“ (Prísl. 11. 14.) Ostatné tvoje povinnosti sú tie isté, jako gazdinej.

4. Povinnosti detí k rodičom.

„Cti otca svojho a matku svoju!“ — toto je prvé prikázanie so zasľúbením: aby ti dobre bolo a aby si dlho živý bol na zemi.“ (Efez. 6, 2. 3.) Z toho zrejme vysvitá, jaké milé sú P. Bohu dietky, ktoré verne plnia štvrté prikázanie Božie.

Keď teda chceš, milé dieťa, aby požehnanie Božie na tebe spočívalo:

1. Rodičov svojich cti a si ich váž, preto že sám Pán Boh ti skrze nich rozkazuje a o teba sa stará. Hovor teda s nimi vždy úctive a láskave. Nestyď sa za ich nízky stav a za ich chudobu. Ani Kristus Pán sa nestydil za chudobu svojej najsvätejšej Matky a svätého pestúna svojho. Úctu svoju im preukazuj celým svojim chovaním. Nezmieňuj sa pred inými o ich chybách a háj ich česť a dobré meno. Úcta k rodičom nech ťa sprevádza po celý život, aj keď sú rodičia odkázaní na tvoje služby, na tvoju pomoc: lebo veď tým im len úroky splácaš za to, čo ti oni prv preukazovali. Vedz, že P. Boh prísne tresce deti k

rodičom neúctivé i v tomto živote i v budúcom.

2. Rodičov svojich miluj! Po P. Bohu rodičia sú tvojimi najväčšími dobrodincami. Ako úzkostlive staral sa o teba tvoj otec! Koľko bolestí a ťažkostí znášala pre teba tvoja matka! S akou láskou ťa opatrovala, koľko nocí ztrávila bez spánku nad tvojou kolískou! Preto napomína ťa P. Boh v Písme sv.: „Celým srdcom cti otca svojho a na bedovanie matky svojej nezapomínaj!“ (Sir. 5, 28.) Rodičom svojim všetko dobré zo srdca praj a usiluj sa chovaním svojím robiť im radosť a umierniť im rozličné starosti a ťažkosti. V domácej práci im pomáhaj. V chorobe pilne ich opatruj, zavolaj lekára, maj starosť, aby na čas boli svätými sviatosťami zaopatrení. Modli sa za nich každý deň aj po ich smrti. Riaď sa vo všetkom ich múdrou radou. Bez ich vedomia a porady s nimi nemáš zpravidla vstupovať do žiadneho stavu, a najmenej do manželského stavu, keby však radili, ba natískali za ženu, za manžela osobu, ktorá ti je proti vôli, ba ti je odporná(ý), tu sa nedaj prinútiť a úctive povedz: To neurobím, lebo by to bolo moje nešťastie a to mi neprajte. — Láska tvoja k rodičom nech sa zvlášte ukáže, keď rodičia

zostarnú a sú odkázaní na tvoje služby. Dávaj im, čo si im povinný(á) bez reptania, bez výčitiek, obzvlášte slušnú výživnosť. Nečakaj na ich smrť. Keď rodičia zomrú, vystroj im slušný pohrab, daj za nich slúžiť omšu sv., modli sa za nich a pomáhaj ich dušiam dobrými skutkami, ktoré za nich obetuješ. Vykonaj svedomite ich poslednú vôľu. Daj pozor a pričiň sa, aby si čestným chovaním svojím ctil(a) ich pamiatku.

3. Rodičov svojich poslúchaj! Čo ti rozkážu, urob s radosťou, bez meškania, a bez reptania, keď to nenie proti Božím alebo cirkevným prikázaniam; a čo ti bránia, zakazujú, toho sa vystríhaj, varuj: „Dietky! poslúchajte rodičov vo všetkom, lebo to sa ľúbi Pánu.“ (Kolos. 3, 20.) Vo všetkom teda ich poslúchaj, čo sa týče domáceho poriadku a zvlášte, keď ti prikazujú alebo zakazujú veci, ktoré sa týkajú tvojho mravného chovania a spasenia tvojej duše, na pr. posielajú ťa do kostola, ku sv. sviatostiam, zakazujú nočné túlania, hriešne známosti, krčmy, rozpustilosť, nestriedmosť a pod. Nemaj im za zlé, keď konajú svoju povinnosť; lebo majú na zreteli len tvoje blaho a budú raz za teba odpovedať pred

súdom Božím. — To všetko zachovaj a žiť budeš!

Podobne jako k rodičom, chovaj sa ku svojim pestúnom, učiteľom, duchovným, poručníkom, tútorom a kmotrom. I to je vôľa Božia; lebo zastupujú miesto rodičov.

5. Povinnosti služobných osôb.

Služobné osoby, nepovažujte svoj stav nešťastím; ale vo svetle sv. viery vážte si ho a milujte. Je to stav úctyhodný; lebo ho P. Boh nielen v Prozreteľnosti svojej ustanovil, ale tiež posvätil. Ajhľa! Sám Ježiš Kristus, jednorodzený Syn Boží „vzal podobu sluhovskú“ (Filip. 2, 7.) a sám o sebe povedal: „Syn človeka neprišiel dať si posluhovať, lež posluhovať.“ (Mat. 20, 28.) Keď sa jako kresťania katolíci díváte na svoj služobný stav, presvedčíte sa, že nenie tak nesnesiteľným. Máte zaiste mnoho roboty a starostí. Ale, ktorý stav nemá obťažnosti? Ani panovníci, ani presidenti nie sú bez mnohých starostí.

Nemáte starosti a zodpovednosti, aké majú predstavení a gazdovia. Vo svojom stave môžete získať veľmi mnoho zásluh pre život večný. Keď robíte všetko, jako

je to vôľa Božia, spokojne budete raz umierať!

Keď si hľadáte službu, proste P. Boha, aby ste prišli do domu, kde je živá viera a kresťanská kázeň, dobrý poriadok. Nehľaďte len na veľké služné, veľký plat a dobrú stravu a voľnosť, ale predovšetkým o to majte starosť, aby ste na službe mohli plniť všetky povinnosti katolíckeho kresťana, čo si pri jednaní i zabezpečte ohľadom piatkov a svätej omše v nedele a zasvätené sviatky. Jestliže ste v takom dome, kde môžete riadne svoje katolícke povinnosti plniť, ďakujte za to P. Bohu a zostaňte tam, dokiaľ môžete, hoci by ste mohli mať väčšie časné výhody v nekatolíckom dome. „Čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale ujmu trpel by na svojej duši? Alebo jakú výmenu dá človek za svoju dušu? Lebo Syn človeka prijde v sláve svojho Otca so svojimi anjelmi, a vtedy odplatí každému podľa jeho skutkov.“ (Mat. 16, 26. 27.) Z domu, kde hrozí vašej duši nebezpečenstvo, mravná zkazenosť, čím skôr odíďte. Avšak pre pobožnosť roboty nesmiete zanedbávať. Pracujte svedomite, verne a to s dobrým úmyslom, — zaľúbiť sa P. Bohu a s mysľou v Pánu veselou;

lebo veselého darcu má rád Boh“ (II. Kor. 9, 7.) a každý je rád v jeho spoločnosti.

Služobné osoby nech dávajú dobrý príklad obzvlášte v rodinách, kde sú malé dietky. Veľkú zkazu zapríčiňujú a veľkú zodpovednosť na seba uvaľujú tie služobné osoby, ktoré kliatbou, oplzlými rečami a piesňami, neslušnými žartami a iným spôsobom dávajú pohoršenie. — Keď ale vedú vzorný, nábožný život, keď rady hovoria o P. Bohu, keď vyprávajú dietkam nábožné príbehy, keď ich učia nábožným povzdychom a kresťanským výrokom, veľmi napomáhajú ich výchovu a pamiatka ich zostane v požehnaní. — Menovite však podávame túto trojakú povinnosť služobných osôb:

1. Majú svojich pánov ctiť, preto že v mene Božom rozkazujú a vládnu; nenie totižto moci, leda od Boha. Preto tak dôjemne napomína sv. Peter: „Sluhovia, buďte poddaní so všetkou bázňou pánom, nielen dobrým a povoľným, ale i nevrlým.“ (I. Petr. 2, 18.) Hovorte teda s úctou a šetrnosťou o svojich pánoch, varujte sa pomlúvania a osočovania a majte vždy na pamäti, že rodinné veci nemajú prísť do verejnosti.

2. Služobné osoby majú svojich pánov poslúchať a to vo všetkých veciach, ktoré nie sú proti Božím alebo cirkevným prikázaniam. Ako krásne píše o tom sv. Pavel apoštol! „Sluhovia! poslúchajte telesných pánov s bázňou a strachom, v prostote svojho srdca, jako Krista; nie v slúžení len na oko, jako by ľuďom sa ľúbiť, ale jako sluhovia Kristovi, plniaci vôľu Božiu zo srdca; s dobrou vôľou slúžiaci, jako Pánovi, a nie ľuďom.“ (Efez. 6, 5—7.) Ku poslušnosti sa zaviazaly služobné osoby smluvou, čo sa týče rozličných domácich prác. Ale nech sú poslušné i vo veciach týkajúcich sa večného spasenia, na pr. ohľadom návštevy omše sv. v nedeľu a v zasvätený sviatok, a mravného chovania. Jestliže im poslušnosť je obťažnou, nech si vzpomnú na Pána Ježiša v domku Nazaretskom, ako tam on konal z poslušnosti i najnižšie domáce práce a so sv. Jozefom zaobieral sa tesárskym remeslom, áno: „bol poslušným až na smrť, a to na smrť na kríži.“ (Filip. 2, 8.)

3. Služobné osoby majú byť vo všetkom verné. „Sluhovia aby boli svojim pánom poddaní, vo všetkom po vôli, — (čo nenie hriechom), — nie odmluvační, aby neokrádali, ale pri všetkom nech dokazujú

pravú vernosť.“ (Tit. 2, 9, 10.) Proti tejto vernosti sa prehrešujú, jestliže ich nedbalosťou utrpí gazda škodu na statku a majetku, alebo nesvedomite pracujú, jestliže dávajú niečo chudobným alebo svojej rodine proti vôli svojich pánov atď.

Keď služobné osoby týmito pravidlami budú sa riadiť, budú i samé spokojné, a budú ctené a vážené i od svojich pánov, budú považovaní za členov rodiny a od Pána pánov dostanú hojnú odplatu v nebesách.

6. Povinnosti kresťanských mládencov.

Nezriedka počuť: Človek je len raz mladý, preto nech sa v mladosti „vybúri“, nech užije sveta! a pod. Ale také reči a názory sú nielen proti sv. evanjeliu, ale i proti zdravému rozumu. Písmo sv. hovorí: „Pamätaj na Stvoriteľa svojho vo dňoch mladosti svojej.“ (Kaz. 12, 1.) Celý život človeka prináleží Bohu, teda i jeho mladosť, a tá najviacej. Smie hádam človek najkrásnejšiu dobu života ztrávit v hriešnych rozkošiach a teprve zbytok svojich dňov venovať P. Bohu? Ale väzí v tom aj veľký blud a klam; lebo čomu človek v mladosti navykne, od toho neupustí ani v

pozdejších rokoch: „Mládenec kráčajúci podľa cesty svojej, keď sa i zostarie, neodchýli sa od nej.“ (Prísl. 22, 6.) — Mimo toho nenie pravej a trvalej radosti, leda v čistom a šľachetnom srdci.

Aby si teda mladosť svoju ztrávil tak, jako to Boh a tvoje pravé šťastie žiada:

1. *Buď čistotný.* Čistota srdca je najväčšou ozdobou, najdrahším klenotom mládenca, je základom jeho časnej i večnej blaženosti. Nevinný mládenec je živým chrámom Ducha sv. a zvláštným miláčkom Božím. „Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha.“ (Mat. 5, 8.) „Ó, jak krásne je plemä čistotné v skvelosti, nesmrteľná je zaiste pamiatka jeho: lebo i u Boha známe je i u ľudí“. (Múdr. 4, 1.) Preto:

a) Keď sa v tebe prebúdzajú náruživosti, keď ti znenazdania napadnú nečisté myšlienky a žiadosti, hneď sa vzpamätaj a rázne, rozhodne sa zapieraj, odvrátť sa od nich, neprivoľ im, nezaobieraj sa s nimi a vrúcne sa modli: „Ó Ježišu, ó Maria, opatrujte mňa!“ „Zdravas Maria‘.‘ Vzbuď v sebe lásku k P. Ježišovi a bázeň pred hriechom a potom takými myšlienkami opovrhni; lebo ony sú jako sadza, ktorú

fuknutím a nie násilnosťou urobíme neškodnou.

b) *Zachovaj striedmosť v jedle a pití.* Varuj sa opilstva, ktoré je matkou všetkých hnusností. Nemiernosť v jedení a pití je hlavným hriechom, a preto prameňom mnohých iných hriechov, zvlášte nečistoty. Opilec vedie biedny život, zanedbáva svoje povinnosti, utráca majetok, dôveru a vážnosť u ľudí, máva trpké výčitky svedomia, a zkúsenosť nás o tom presvedčuje, že opilec málo-kedy sa napraví, zostáva zatvrdlivým, náhle umiera. Konec opilcov býva večná záhuba, jako písmo sv. hovorí: „Ani opilci nemôžu vládnuť kráľovstvom Božím“

c) *Chráň sa záhalky.* Človek záhalku milujúci je poľutovania hodný; život jeho plynie bez úžitku, máva dlhú chvíľu, býva mrzutý, je druhým na tarchu, učí sa rozličným neprávostiam a žije v mnohých pokušeniach; kdežto pilný mládenec nemá kedy, aby niečo zlého myslel, hovoril alebo robil. Usiluj sa, aby si sa v mladosti niečomu dobrému vyučil, aby si sa neskoršie sám vyživiť mohol, a ľuďom dobré služby konal. Hľad si dačo zgazdovať, nerob zbytočných výloh, pamätaj na staré dni a na svojich chudobných rodičov.

d) Kroť svoje smysly a zvlášte svoj zrak, či si sám, alebo vo spoločnosti. Chcieť zachovať čistotu a šibať očami po dovolenom aj nedovolenom, je vecou zhola nemožnou. Musíš byť stydlivý a skromný očami. Pamätaj, že P. Boh je všade prítomný; že oko Pána, nech je to čokoľvek a kdekoľvek, všetko dobre pozoruje.

2. Chráň sa všelijakej nečistoty. „To je totižto vôľa Božia, aby ste sa posväcovali, aby ste sa zdržovali od smilstva.“ (I. Tes, 4, 3, 4.) Chráň sa toho hriechu jako jedovatého hada a vôbec každej blízkej príležitosti k tomuto hriechu a k nečistým pokušeniam a taká je:

a) Predčasné, dlhé, tajné, nedovolené, hriešne známosti s druhým pohlavím.

Známosť hriešna je „oheň až do zahynutia pohltujúci a všetky plody vykoreňujúci“ (Jób. 31, 32.), je to sieť diablova. Známosti bývajú obyčajne blízkou príležitosťou ku hriechu. Srdce ľudské je naklonené k zlému a zvlášte k nečistote. Tajné známosti s osobou druhého pohlavia dráždia smilnosť a zaslepujú mladíka, že nedbá ani na Boha, ani na hlas rozumu a svedomia, že zabudne na všetky dobré predsavzatia a hlbšie a hlbšie klesá z hriechu do hriechu.

„Kto miluje nebezpečenstvo, zahyne v ňom“, neklamne hovorí Písmo sv. (Sir. 3, 27.)

Ako blízkej príležitosti k nečistým pokušeniam a hriechom, tak:

b) *Chráň sa zlých spolkov, zábav a súdruhov,* aby nečistými rečami a žartami svojimi srdce tvoje neotrávili a o vieru, poctivosť a bázeň Božiu ťa neobrúpili. Lebo, s akým spolok mávaš, taký bývaš. Chceš-li tedy dobré mravy zachovať, ľudí zlých sa musíš varovať. Jestli bývaš v meste, nechoď nikdy do nemravného divadla, ktoré je štepnicou neprávostí a zlé semeno svoje ďaleko-široko roztrusuje. Taktiež:

c) *Varuj sa nočného túlania.* Často počúvame žalobu, a to spravodlivú, zvlášte po dedinách, že mládež v noci sa túla, po obci, kričí, huláka atď. Nočné túlky nie sú zaiste mládencovi na česť. Noc je najväčším nepriateľom človeka. „Ľudia milovali viacej tmu, lebo ich skutky boly zlé.“ (Ján. 3, 19.) — „Odhoďme teda skutky temnosti.“ (Rim. 13, 12.) — Ktorý mládenec v noci sa túla, podkopáva svoje zdravie, činí sa neschopným ku práci utráca česť, znesväcuje nedele a sviatky a upáda do rozličných neprávostí, pustne a divočie.

Veľmi dôležitá je doba, v ktorej si voliš budúci stav. Od toho závisí časné i večné blaho. Nie každý stav hodí sa pre každého. Preto modli sa úprimne a vrúcne k Pánu Bohu, aby ťa osvietil a dal ti poznať Svoju svätú vôľu. A keď si po nábožnej modlitbe poznal svoj stav a svoje budúce povolanie vyvoľ si ho a konaj svedomite povinnosti jeho.

Jestli máš povolanie do manželského stavu, nedaj sa zaslepiť náruživosťou alebo telesnou krásou. Katolícky mládenec, ktorý je rozvažitý a múdry, neožení sa len pre krásu, lež váži si viacej ctnosti, dobrotu srdca, nábožnosť, a jak má hospodárstvo, má na zreteli, aby jeho budúca manželka bola pracovitá a rozumela všetkým domácim prácam.

Prijmi v tej veci dobrú radu svojich rodičov a priateľov, ktorí s tebou úprimne smýšľajú, poslúchni svojho spovedného otca a duchovných správcov.

Počas dovolenej známosti, t. j. nedlho pred svadbou zdvojnásobni svoju bedlivosť, aby si ani v najmenšom neporušil lesku svojej čistoty, — ani len myšlienkami, — a posilňuj sa hodným prijímaním sv. sviatostí a častou nábožnou modlitbou. Pri každom dovolenom styku s budúcou tvo-

jou manželkou maj za svedkov rodičov, alebo vážné a poctivé osoby.

Pred vstúpením do ktoréhokoľvek stavu, čo je veľmi dôležitý krok, smier sa s P. Bohom dobrou životnou a či generálnou spoveďou a hodným sv. prijímaním. Ďalej:

3. Buď poslušný. Poslušnosť je nielen ctnosťou dietok, ale i dorastajúcej a dorástlej mládeže. To svojim príkladom potvrdil sám Pán Ježiš. Poslúchaj rodičov a všetkých, ktorí ich miesto zastupujú. A tým usilovnejšie poslúchaj, čím viac sa vo vnútru tvojom ozýva nepoddajnosť a túžba po nepravej slobode a nezávislosti, — čím častejšie slýchaš bludné, nepravé zásady, jako: „Nik nemá práva nám rozkazovať.“ „Máme už svoj rozum, vieme čo máme robiť.“ „Nie som malé dieťa, aby ma kto na provázku vodil.“ „Neuznávame žiadnej moci nad sebou ani na nebi, ani na zemi“ a pod. To sú nerozumné, ba bohorúhavé zásady, táraniny. — Nebude znať rozkazovať, kto sa nenaučil poslúchať. Neposlušný mladík ztrpčuje život nielen rodičom, ale i sebe, preto že robí proti zákonu Božiemu a proti hlasu vlastného svedomia. Svojhlavosťou dopúšťa sa i neprozreteľných skutkov, ktorými rodičom škodí na majetku a sebe na zdraví a vrhá sa do mno-

hých nebezpečenství hriechov. Preto poslúchaj s radosťou a na slovo; lebo keď vo vážnych veciach neposlúchaš, ťažko hrešíš. — Poslušný mládenec je radosťou otca a chľúbou svojej matky, svoláva na rodinu požehnanie.

4. Buď nábožný. Váž si a miluj sv. vieru svoju. Nedaj sa strhnúť prúdom nevery. S nevercami a bezbožnými nemaj nič spoločného. Nevstúp do nejakého nevereckého, proticirkevného spolku ači organizácie, ani týchto časopisy a pod. nepredplácaj a nečítaj, lebo tým by si prestal byť kresťanom katolíkom a tak sa pozbavil výhod veriaceho katolíka. Tam sa hlása nevera, blud a nemravnosť. — Dobré spisy a noviny si však zaopatri a čítaj, aby si sa vzdelával, vo viere, v katolíckom presvedčení a všetkom dobrom utvrdzoval.

Pravdy našej katolíckej viery sú tak jasne dokázané, že o nich nemôže byť ani najmenšej pochybnosti. Od viery sa odvracajú len ľudia, ktorí alebo viery neznajú, alebo nechcú žiť, ako viera prikazuje, alebo pachtia, sháňajú sa po smyselných rozkošiach, po nespravedlivom majetku, po márnej cti a chvále pred svetom. Skúmaj bedlive život nevercov a sám o tom sa presvedčíš. Ale nestačí len vieru zachovať:

musíš tiež podľa viery žiť. Preto Písmo sv. hovorí: „Boha sa boj a prikázania jeho zachovávaj; lebo to je celý človek“, (Kaz. 12, 13.) to činí človeka dokonalým. Pilne vykonávaj svoje ranné a večerné modlitby, modlitby pred jedením a po jedení; s modlitbou a s dobrým úmyslom — „Všetko, ó, Bože, z lásky k Tebe“ — začínaj každú svoju robotu a s modlitbou, s poďakovaním P. Bohu všetko zakonči. Odporúčaj sa P. Bohu v každom súžení a v pokušení, nebezpečenstve ku hriechu. „Bedlite a modlite sa, aby ste neprišli do pokušenia.“ (Mat. 26, 41.) — Buď nadšeným ctiteľom najsv. Srdca Ježišovho a tiež horliteľom Jeho úcty, aby si bol Jeho miláčkom, jako sv. Ján. Preto smele a s radosťou vstúp do spolku najsv. Srdca Ježišovho, zasväť sa Božskému Srdcu Ježišovmu a k tomu i svojich druhov povzbuď, aby ste všetci boli Jeho čestnou gárdou a na Jeho sviatok a v prvé piatky, alebo nedele mesiaca prijímajte Ho do svojich mladistvých a čistých sŕdc, aby ste boli jedni s Ním. Tak budete rástnuť vekom, múdrosťou a milosťou pred Bohom a pred ľuďmi. Bude to radosť, ktorú nikto neodníme od vás. — Tiež vrúcne cti najbl. Rodičku Božiu, P. Mariu. Ona je tvojou nebeskou Mat-

kou a Kráľovnou, viacej ťa miluje, než tvoja pozemská matka a rada sa za teba primlúva pred trónom Božím, keď s detinskou dôverou a vrúcnou láskou sa Jej odporúčaš. Preto tiež modlievaj sa Jej sv. ruženec, lebo jedon z najkrásnejších a najdojímavejších obrazov je: mládenec so sv. ružencom v ruke pri sv. prijímaní. Nos sv. ruženec so sebou a pomodli sa ho i cestou a bude ti on druhým anjelom strážcom. Sv. ruženec nenie haňba, ale najväčšia česť pre katolíckeho mládenca. — Daj sa tiež obliecť do sv. škapuliara, aby Matička nebeská videla, že si jej verným synom, a bude ťa chrániť v živote i pri smrti. Bude ti on štítom proti útokom zlého nepriateľa. — Choď svedomite na služby Božie, a to nielen na sv. omšu, ale i na sv. kázeň a na odpoludňajšiu pobožnosť, — a v kostole sa vždy pobožne drž. — Nezapodievaj sa ustavične len myšlienkami na časné veci, ale často pamätaj aj na spasenie svojej duše, za ktorú Syn Boží obetoval krv a život. Nespúšťaj z mysle slová Pána Ježiša: „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a jeho spravedlivosť, a toto všetko sa vám pridá.“ (Mat. 6, 33.)

Toto všetko maj na mysli, synu môj, a Duch sv. ťa bude riadiť a spravovať, a

tvoj stav a tvoje povolanie bude ti bránou do slávy večnej!

7. Povinnosti kresťanských panien.

Čo sme odporúčali kresťanským mládencom, to odporúčame i kresťanským pannám. Ale predsa ešte niečo im dáme do venca, čo im obzvlášte patrí.

Tak, kresťanská devo, buď:

1. Čistotná. „Ozdoba dievčaťa nezáleží v krásnej tvári, v nádhernom obleku, v bohatom šperku, ale v kráse duševnej, v čistote, nevinnosti a stydlivosti. Najkrásnejším jej vzorom je „Panna panien", „kráľovna anjelov", najblahoslavenejšia Panna Maria, v ktorej, ako v zrkadle, žiari krása čistoty a priklad každej ctnosti." *) Na najsv. Pannu často vzpomínaj, a vo všetkom svojom chovaní tak si počínaj, aby najčistejšie oko nebeskej Matičky so zaľúbením na tebe spočívalo. Buď čistotná panna, lebo táto ctnosť Pánu Ježišovi nad všetky ostatné ctnosti je milá, tak že duša ňou ozdobená je Jeho snúbenicou a On jej snúbencom, ženíchom. — Mnohé sväté panny radšej mučenícku smrť podstúpily, než by pannenskú čistotu boly porušily a

*) Sv. Ambróz: „O pannách".

svojmu nebeskému snúbencovi sa zpreneverily, jako na pr. sv. Agnesa Rimská, ktorá jako 13 ročné dievča mučenícku smrť vytrpela, len aby si ten drahý klenot zachovala a P. Ježišovi vernou zostala. Taktiež aj blahosl. Agnesa Česká vážila si panenskú čistotu nad všetky poklady tohoto sveta, a preto i cisárskou korunou pohrdla a v reholi sv. Kláry panenstvo svoje Ježišu Kristu zasvätila. I ty, kresťanská panno s najväčšou horlivosťou užívaj všetky prostriedky, abys' zachovala kvet svojej nevinnosti neporušený. — Ohrožujú však nevinnosť vnútorní a vonkajší nepriatelia. — Vnútorní nepriatelia sú: prebúdzajúce sa vášne, náruživosti a náklonnosti ku zlému; — vonkajší nepriatelia sú: pokušenia svodného a zkazeného sveta.

1. Aby si premohla vášne, náruživosti a náklonnosti ku zlému a zachovala najvzácnejší poklad čistoty, zapieraj sa, premáhaj a potlačuj neporiadnu žiadostivosť už v prvých počiatkoch, jakmile ti mihne hlavou len myšlienka na niečo nepočestného. Sv. Alfons hovorieval, že neslušné myšlienky sú jakoby pekelné iskry; jako iskru hneď strasieme, aby nás nepopálila: tak chytro treba zahnať neslušné myšlienky, aby neporušily čistotu a nevinnosť.

Žiadna násilnosť ich neodstráni, ale krátučká, vrúcna modlitba: „Ó, Ježišu, ó, Maria, opatrujte mňa!“ a „Zdravas Maria . . .“, áno, i samé nábožné vyslovenie najsv. mien: „Ježiš! Maria!“ zaženie pokušenie. Pravda treba tiež myseľ svoju obrátiť na veci počestné a zaoberať sa vzpomienkami na pravdy sv. náboženstva a zvlášte na posledné veci človeka: smrť, súd, nebo a peklo. Dobre je tiež vzbudzovať v srdci lásku k P. Ježišovi a bázeň aj ošklivosť pred hriechom. Oplzlá, nečistá rozkoš trvá len okamžik, ale za ťažký hriech hrozí večné peklo. Pomysli si teda: „Čo mi to pomôže a jako mi to môže škodiť?“ Preto radšej zomrieť ako zhrešiť!

Aby si zachovala čistotu a nevinnosť, musíš, kresťanská panno, i iné prostriedky užívať:

a) buď pokorná! Keď chceš byť pravou snúbenicou Ježiša Krista, obrúb spanilú ľaliu nevinnosti záhonkom skromných fialiek, t. j. pokorou, jako to Božský snúbenec od teba žiada: „Učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom.“ (Mat. 11, 29.) Preto uč sa tomu a pros Božského snúbenca a učiteľa: „Ježišu tichý a pokorný srdcom, sprav srdce moje podľa Srdca svojho.“ A On to milerád urobí, keď bude môcť

čím častejšie tvoje srdce navštíviť; lebo hodným sv. prijímaním tvoje srdce bude Jeho srdcom. Azda by si nechcela, aby tvoje srdce bolo Srdcom Ježišovým? Pokornou dievkou, slúžkou Pána bola i najbl. Panna Maria, tvoja nebeská Matka a Kráľovna a je Matkou Ježišovou! A ty by si nechcela byť pokornou snúbenicou Ježišovou? Tak by ani On nemôhol byť tvojím snúbencom! Čo by potom bolo z teba? —

Pokora je základom a ochraniteľkou všetkých ctností. Pokorná panna zachová si nielen čistotu, ale skvie sa i ostatnými ctnosťami: je poslušná, pracovitá, vľúdna, trpezlivá, skromná, atď. — Pokorná panna vie dobre, že človek vzácny poklad čistoty nosí v nádobe krehkej. Preto sa nikdy nevypína nad iné panny a nimi nepohŕda, ani im nezávidí, svoje dobré vlastnosti, na pr. duševné vlohy, krásu, zručnosť a obratnosť alebo pozemské statky a vážnosť pred ľuďmi pripočíta P. Bohu, za všetko Mu pokorne ďakuje a o všetko P. Boha prosí. — sebe mnoho nedôveruje, preto sa na obdiv nevystavuje, nebezpečenstvu a príležitosti ku hriechu sa vyhýba, — výstredným oblekom, márnivým strojením priazeň mladého sveta nehľadá, ani nechce, aby sa chlipné oči na nej pásly. Pokorná

panna žije vždy v bázni Božej, pamätajúc, že „pýcha predchádza pád" a že „Boh sa protivi pyšným, ale ponížených dáva milosť." (I. Petr. 5. 5.) Mravný nábožný príkladný zovňajšok panne kresťanskej obzvlášte a premilo sluší a zvelebuje jej povesť, lebo je mocným dôkazom a neklamným znakom vnútornej etnosti a spanilosti jej duše. Preto zvlášte oblek tvoj nech je dľa tvojho stavu a majetku, radšej jednoduchejší, než nádherný a na žiadon pád nie dráždivý. Pre nádhery v obleku prišla už mnohá rodina na mizinu a nejedna panna o panenský veniec.

Nad pokornými Boh drží ochrannú ruku, pyšných ponecháva ich slabosti a človek na seba ponechaný v pokušení proti sv čistote iste neodolá, — padne do hriechu.

b) Krot svoj zrak, svoju zvedavosť!

Nežiada sa od teba, aby si žila stále len v ústraní, v samote, aby si nevychádzala z domu a vo verejnosti chodila vždy so sklopenými očami. Naša doba vyžaduje spolčovanie, združovanie organizáciu. Ale etnostné dievča, ktoré nado všetko vie si vážiť čistotu a stydlivosť keď aj vo verejnosti sa ukáže, krotí svoju zvedavosť aj vo veciach dovolených, a tým viacej vo veciach nedovolených: je opatrná, skromná

a stydlivá. Sv. František Salesský veľmi krásne to povedá: „Vidieť a dívať sa, sú dve veci zcela rozdielne.“ Skromné dievča už z ďaleka poznajú a každý si ju váži; vážia si ho v srdci i tí, ktorí na oko nim pohŕdajú. — Tisícerým pokušeniam vyhne sa dievča, ktoré sa naučilo krotiť svoj zrak. — Oči tvoje nech sú stydlivé; modli sa často so žalmistom Pána: „Odvráť oči moje, aby nevidely márnosti.“ (Žalm 118, 37.) Stydlivosť je anjelom strážcom nevinnosti. Akonáhle dievča nenie stydlivé, skoro poruší svoju nevinnosť. Stydlivosť je drahokam, ktorý na tvári žiari, je ochraniteľkou dobrej povesti, je znakom nevinnosti, je tvojho pohlavia korunou. Maj pred očami nepoškvrnenú Pannu Mariu, o ktorej sv. Ambróz hovorí: „Nemala nič neprívetivého v očiach, nič smelého v slovách, nič rozpustilého vo svojom činení.“ — Ale drž na uzde i ostatné smysly svoje: sluch, aby si nepočúvala svodných, dvojsmyseľných rečí a piesní; preto z takej spoločnosti hneď utekaj a keď tam musíš byť, s opovržením sa od nich odvráť a rob si robotu svoju a pritom vrúcne vzývaj najsv. mená Ježiša a Marie; — jazyk, aby sa naň nedostalo dvojsmyseľné, nestydaté a pohoršlivé slovo; reč tvoja nech je mierna a ctno-

stná, lebo „mnoho mluvenia nebýva bez hriechu“ hovorí Šalamún; — chuť, aby si nebola mlsná a vybieravá v pokrme a nápoji, nauč sa znášať aj troška hladu a smädu; — ruky, aby sa žiadnou neslušnosťou nepoškvrnily; — nohy, aby za hriechom a príležitosťou k nemu nebehaly. — Kroť telo, aby sa naučilo znášať troška zimy a horúčosti i nepohodlia a viesť život otužilý, kajúci, jako prisluší na služobnicu Ježiša ukrižovaného. Chúlostivé, zmäkčilé, rozmaznané dievča nenie schopné zvíťaziť v urputných bojoch za najkrásnejšiu ctnosť, — sv. čistotu.

c) Buď pracovitá! Krásné vlohy, zručnosť, obratnosť a telesné sily dal ti P. Boh preto, aby si ich k Jeho cti a sláve a ku svojmu spaseniu používala, aby si pracovala. Usiluj sa teda, aby si všetkým domácim prácam sa naučila. Budeš všetko potrebovať, až budeš samostatnou, alebo gazdinou, paňou. Všetkého si teda všímaj, všade pomáhaj, všetkému sa uč, aby si znala dobre variť, piecť, šiť, pliesť, prať, žehliť atď. Nebuď ako tie dievčatá, ktoré azda vedia francúzsky, anglicky, vedia hrať na piano, slušne i neslušne tancovať a čítať zábavné i zlé knihy, — ale domácnosti ani za máčik nerozumia. — Pilná práca a ná-

maha je tiež výborným prostriedkom k zachovaniu neporušenej čistoty; lebo dievča, ktoré pracuje jako usilovná včelka, nemá kedy ani myslieť na niečo zlého a vydávať sa v nebezpečenstvá, v ktorých tak mnohé nachádzajú mravnú záhubu a zkazu. A práve na toto nebezpečenstvo ešte chceme upozorniť.

2. Aby si zachovala čistotu v boji proti vonkajším nepriateľom, t. j. proti svodnému a zkazenému svetu, nezbytne potrebné je: vystríhať sa príležitosti ku hriechu.

Pod príležitosťou ku hriechu rozumej tu všetko, čo ťa dráždi k smyselnosti, neslušné pokušenia ti zapríčiňuje a je mimo teba a čo nečíselným devám bolo príčinou žalostného pádu do hriechu nečistoty. Aby si teda zachovala srdce čisté, varuj sa:

a) takých družiek, kamarátiek, ktoré si málo vážia sv. čistoty. — družiek ľahkomyseľných, svetáčiek, ktorým zábava, hoci najrozpustilejšia, je nado všetko. Vyvoľ si čnostnú kamarátku, aby ste jedna druhej boly viditeľným anjelom strážcom. — Varuj sa i takých, ktoré neslušné reči a žarty si dovoľujú; lebo také sú už zkazené a kazia alebo pohoršujú i druhé, a tak miesto diabla zastupujú.

b) Varuj sa nebezpečných, rozpustilých zábav, pri ktorých sa nedbá o kresťanskú počestnosť a slušnosť, nech sú to divadlá, a či kiná, výlety, tanečné zábavy, nestydaté tance, na pr. šimi-šimi a pod.

c) Varuj sa všetkého nedovoleného styku s druhým pohlavím. Tu po celý slobodný vek zachovaj zásadu kresťanskej panny: Dokiaľ som slobodná, žiadon mužský na mňa ruku nepoloží, ani ja na žiadného a vždy chcem byť od každého v slušnej vzdialenosti. — Keď ti nadíde čas voľby stavu, pros P. Boha, aby ťa osvietil, či ti určil stav panenský (azda i v kláštore), alebo stav manželský. Poraď sa so svojim spovedníkom, aby si ľahšie poznala vôľu Božiu. — Jestliže sa rozhodneš k úplnému zasväteniu sa P. Boha: skrývaj svoj úmysel pred tými: ktorí by ti mohli v ňom prekážky robiť, hoci by to boli i tvoji rodičia a hľaď si povolanie svoje zaistiť vzorným kresťanským životom a vrúcnou i častou modlitbou. Keď potom nadíde príhodný čas, počínaj si rázne, majúc na pamäti slová Pána: „Každý, kto opustí dom, alebo bratov, alebo sestry, alebo otca, alebo matku... alebo polia pre moje meno: obsiahne stokrát toľko, a obdrží život večný.“ (Mat. 19, 29.) — Jestliže si však vyvolíš

stav manželský, zdvojnásobni svoju opatrnosť a modlitbu, aby si neporušenú zachovala sv. čistotu. Slušná známosť ti je len vtedy dovolená, jestliže je nádej, že onedlho bude sňatok uzavretý. Ale ani vtedy neschádzaj sa so ženíchom svojim potajomne, lež v prítomnosti rodičov, alebo poriadnych ľudí, a nemaj pred rodičami žiadnych tajností. — Dlhé, tajné známosti, známosti bez vedomia a dovolenia rodičov bývajú a sú príležitosťou premnohých hriechov. Takéto známosti sú vôbec nedovolené, a kto také má a ich udržuje a nechce ich okamžite zanechať, opustiť, nemôže byť ani rozhrešený(á)! Preto nikdy a od nikoho nedaj sa zlákať, zaslepiť klamnými sľubami a pamätaj si, že pravá láska nikdy nesvádza ku hriechu. Preto tiež neprijímaj žiadnych darov od mužského pohlavia, ani žiadnych listov neprijímaj a ty tiež žiadnemu nepíš, ani vojakom. Nech ťa bázeň Božia nikdy neopúšťa. — Keby ťa rodičia za niektorého chceli vydať, a ty za toho by si nechcela ísť, nedaj sa prinútiť, nech sa čo robí. A zase, keby si za niektorého mala vôľu sa vydať, ale rodičia ti bránia, tu nie s hriechom si vynucujte ich privolenie, ale pokornou a nábožnou mo-

dlitbou a hodným prijímaním svätých sviatostí. —

Blízke ku hriechu príležitosti sú: priadky, kúdelné chyže, kam medzi dievčatá prichádzajú mládenci. Tam sa neslušné reči, žarty a všelijaké roztopašnosti vyvádzajú; preto tam dievča nesmie ísť; — schôdžky miešanej mládeže, kde niet dostatočného dozoru; — večierky, — hostinky; — niekde takzvané „sobotky“, kde nejednu pekelný oheň zachvátil. Tých a podobných príležitostí každé poctivé dievča sa musí chrániť alebo nadobro zanechať; lebo „komu nenie rady, tomu niet pomoci!“

3. *Buď poslušná!* Toľko povinnosti ukladá náboženstvo i terajšia doba katolíckym ženám, že nezbytné je, aby dievčatá nevystúpily vo verejnom, spoločenskom živote dotiaľ, dokiaľ nenadobudly šľachetnej povahy, charakteru, t. j. prv, než by boly riadne vychované. Aby však tvoje vychovanie bolo riadne, nezbytne je potrebné, abys' vyznamenávala sa usilovnosťou a poslušnosťou. Poslúchaj teda otca, matku, keď ťa povzbudzujú a napomínajú, aby si verne zachovávala cirkevné prikázania, varovala sa nebezpečenstva a príležitosti ku hriechu, pilne konala domáce práce, učila sa vedomostiam, ktoré v dospelom

veku budeš potrebovať. Nebuď teda svojhlavou, zanovitou, — zaťatou, — vzdorovitou, ale pamätaj, že vôľa Božia je, aby si v celom svojom chovaní a počínaní závisela na vôli svojich rodičov a im sa podrobovala. Často si vzpomínaj na Pána Ježiša v domku Nazaretskom, ako bol poddaný sv. Jozefovi a najsv. svojej Matke, P. Marii, a to vo všetkom, až do tridsiateho roku veku svojho. A bol predsa Pánom neba i zeme. Poslušnosť z viery, t. j. z poznania, že poslušnosťou plníme vôľu Božiu, človeka nesnižuje, ale povznáša a zošľachťuje. Nik nevie rozkazovať, kto sa nenaučil poslúchať. —

4. *Buď nábožná!* Najsv. Rodička Božia, „Kráľovna panien“, nazýva sa „nádobou vznešenou pobožnosti.“ A nádobou pobožnosti má byť každé kresťansko-katolícke dievča. Nábožnosť je najlepším údelom, darom a krásnou ozdobou jeho pohlavia, záštitom nevinnosti. Horlivo teda pestuj pravú nábožnosť, čím viac táto ctnosť z kresťanských rodín mizne. Nech sa na tebe plnia slová sv. Pavla: „Panna pomýšľa na to, čo je Pánovo, aby bola svätá na tele i na duchu.“ (I. Kor. 7, 34.) Neuspokoj sa len tým, že vykonávaš svoje obvyklé modlitby ráno a večer, pred jedením a po

jedení, že chodíš v nedele a zasvätené sviatky na sv. omšu, na kázeň a odpoludňajšiu pobožnosť: ale mysli často na P. Boha, ktorý je všade pri tebe a Jemu odporúčaj všetky svoje potreby a starosti. Modli sa často a horlive za svojich rodičov a pokrevných, za Cirkev sv., za sv. Otca, za katol. biskupov a kňazov, za obrátenie hriešnikov, za dušičky v očistci. Vysielaj časté a vrúcne modlitby za svoju vlasť a všetky jej súrne potreby, aby si dokázala, že si pravou vlastenkou. Buď najhorlivejšou ctiteľkou Božského Srdca P. Ježiša, ktoré je bohaté, t. j. preštedré k tým, ktorí ho vzývajú a v nevinných, čistých dušiach má zvlášte zaľúbenie. Pretvoruj svoje srdce v Jeho Srdce častým, ba každodenným hodným sv. prijímaním a budeš mať pri sebe vždycky najlepšieho ženícha. Vstúp do Spolku Srdca Ježišovho a konaj povinnosti. Cti vrúcne tiež najblahoslavenejšiu P. Mariu, svoju nebeskú Matku a často ju pozdravuj so „Zdravas Maria“ a zvlášte modlitbou sv. ruženca a daj sa do neho zapísať, aby si bola v skutku „dieťaťom Marianským.“ Ruženec maj vždy pri sebe. — Daj sa zapísať do „Marianskej Družiny“ ači „Marianskej Kongregácie“, kde je zriadená, alebo aspoň do jej braterstva a

verne zachovávaj predpísané stanovy, i keď ťa nezaväzujú pod hriechom. Tu ti ešte čo najvrelejšie odporúčam odpustkami (300 dní) obdarenú modlitbičku od sv. Alfonsa: „Matko moja, vysloboď ma dnes od ťažkého hriechu“ a k tomu „3 Zdravas Maria.“ Nauč a modlievaj sa ju so skrúšeným srdcom ráno a večer; ale-i v nebezpečenstve a v pokušení a nebudeš toho ľutovať. — Rada čítaj nábožné knihy a časopisy, na pr. Posla B. Srdca, Kráľovnu sv. Ruženca, Sv. Rodinu a pod. a rozširuj ich medzi svojimi kamarátkami, aby si bola apoštolom učenia Kristového. Postaraj sa, aby ste všetky maly túto missionársku modliacu knižku „Boh a duša“ a každá nech sa z nej modlí a pilne ju číta. — Maj sa na pozore pred knihami a spisami, ktoré rozširujú neveru a otravujú srdce jedom nemravnosti, jakými sú mnohé romány a poviedky. Len také knihy a čítanie prijmi alebo si kúp, ktoré sú od Cirkevnej Vrchnosti schválené. V pochybnostiach opýtaj sa kňaza, alebo inej vážnej a múdrej osoby, či to alebo inô môžeš si kúpiť alebo smieš čítať. Dobrá kniha privedie ťa bližšie ku Pánu Bohu, kdežto zlá kniha od Neho ťa odvráti.

Nábožné dievčatá sú ozdobou Cirkvi,

krajiny, farnosti i rodiny. „Telesné cvičenie máločo je osožné, ale nábožnosť je užitočná ku všetkému, ponevádž má zasľúbený život prítomný aj budúci.“ (I. Tim. 4, 8.)

8. O povinnostiach študujúcej mládeže.

O študujúcej mládeži, odpočítajúc výnimky, možno povedať, že je: „nádejou budúceho veku.“ Z radov teraz študujúcich mladíkov a dievˇpovstanú raz vodcovia a vodkyne národa, ktorí prevahou vedy a vzdelanosti, širším rozhľadom, výrečnosťou a príkladom budú udávať smer, ktorým sa ľud má brať. Je teda nesmierne dôležité, aby študujúca mládež tak bola vychovaná, aby sa stala oporou a ozdobou Cirkvi i krajiny. Prijmi teda, študujúci mladíku, študujúca devo, pokyny, ktoré ti tu dávame, k vlastnému úžitku i k úžitku tých, s ktorými neskôr prídeš do styku.

1. Váž si nado všetko najdrahšieho klenotu svätej katolíckej viery!

Je to veľmi smutný zjav, že sa naša intelligencia, česť výnimkám, väčším dielom oddáva nevere, alebo náboženskej ľahostajnosti, jakoby štúdium a veda odvádzaly od Boha, od náboženstva, ba i od Cir-

kvi katolíckej; alebo jakoby Cirkev bola nepriateľkou vedy. Pravý opak toho je pravda.

a) Dôkladné štúdium vied, spojené s pokornou modlitbou, vedie vždycky ku Bohu a ku katolíckej Cirkvi.

Pravá veda dokazuje nepodvrátnymi dôkazmi, že Boh je, že je Pravda večná. — Pravá veda dokazuje nielen možnosť, ale i skutočnosť zjavenia Božieho. A keď človek dospeje k poznaniu, že pravdy, ktoré katolícka Cirkev učí, sú od samého Boha zjavené, tu s radosťou ich prijíma, im verí a s akousi hrdosťou hovorí so sv. Pavlom: „Viem, komu som uveril!“ (II. Tim. 1, 12.) Viera a veda nemôžu byť nikdy proti sebe; lebo pôvodcom aj vedy i viery je Boh, Pravda večná. On stvoril svet a ľudský rozum, On zjavil aj tajomstvá viery: vo všetkom musí byť jednota a súlad. Každý spor medzi vedou a vierou môže byť len zdanlivý: alebo to, čo sa vydáva za vedu, nenie veda, ale len prázdna domnienka, alebo zrovna lož; alebo čo sa vydáva za učenie viery, katolícka Cirkev nikdy neučila, ani neučí.

b) Katolícka Cirkev vždy bola, je a bude najväčšou priateľkou pravej vedy.

„Len preto náleží Europe žezlo vedy, že je kresťanská“, hovorí slávny de Maistre. Katolícka Cirkev založila, jako dejiny dokazujú, obecné školy, z ktorých sa vyvinuly stredné školy, gymnázia a reálky, učiteľské ústavy, hospodárske školy atď.

Katolícka Cirkev založila i vysoké školy, — university. Tak aj pražská universita je dielom katolíckej Cirkvi. Sám Palacký, hoci nekatolík, vydáva svedectvo pravde, keď píše: „Len hrubý nedouk môhol by nevedieť, že všetok pokrok vzdelanosti a osvety cez mnoho století visel, ako inde, tak aj u nás, na cirkevných ústavoch; že čokoľvek sa zjavilo delníkom na poli jak náučnej literatury (v písomníctve), tak krásoumu (v umení), odchovanô bolo pôvodne v školách duchovenstvom zriadených a vedených, a že z lôna Cirkvi zrodila sa i sama pražská universita, ktorú predsa len prevrátenci z čirého zpiatočníctva viniť by mohli.“ *) (Cirkevným dielom je i universita Petra Pázmána v Pešti.) Cirkev má medzi svojimi synami učencov svetového mena a to vo všetkých oboroch. Tým podaný je dôkaz, že cirkevné učenie a vedecké skúmanie veľmi dobre sa srovnávajú, a že Cirkev bola vždy horlivou pesto-

*) Světozor, roč. VII. 1873, str. 514.

vateľkou vied a umenia a ňou vždycky zostane.

Štúdium teda a veda neodvádzajú od Boha, od katolíckej Cirkvi a katolícka Cirkev bola vždy priateľkou a podporovateľkou vedy. Že sa teda intelligencia našej doby odvracia, alebo aspoň odťahuje od viery, nenie vinou ani vedy ani viery, ale príčiny treba inde hľadať.

U mnohých intelligentov príčinou nevery je: neznalosť katolíckeho náboženstva, ktorá je niekdy až úžasná i u mužov v iných oboroch vynikajúcich; lebo čo sa v mladosti o katolíckej viere naučili, to už zabudli, do kostola na kázeň nechodia, katechizmus a podobné knihy vôbec nečítajú, alebo čítajú len spisy a knihy katolíckej viere nepriateľské.

U iných intelligentov príčinou nevery je: neporiadny život. Nechcú podľa viery žiť, preto vieru zavrhujú, áno posmech si z nej vystrájajú, jakoby sa hodila len pre nízky dav a učenca bola nedôstojná. Keďže takýchto mužov aj žien je veľký počet: stalo sa jakosi módou byť nevercom,alebo nehlásiť sa aspoň verejne k viere a ku katolickej Cirkvi.

Tu sa teda maj na pozore, kresťanská mládež, aby si vo styku s intelligentami

nevercami neztratila vieru. „Ver, ale hľaď komu!“ Skúmaj život tých, ktorí sa ti vydávajú za učiteľov v náboženstve jako napomína miláček Pána sv. Ján: „Premilení, neverte každému duchu, ale zkúšajte duchov, či sú z Boha; lebo mnohí lžiproroci prišli na svet.“ (I. Ján 4, 1.) Z ovocia poznávame strom: zo skutkov človeka, vnútornú jeho hodnotu a hodnovernosť.

Keď máš pochybnosť o jednej alebo druhej pravde, obrať sa na odborníka v náboženstve a tým je jediný katolícky kňaz, ktorý náboženskú vedu z povolania študoval.

Svätú vieru vyznávaj neohrožene: bude si ťa vážiť priateľ aj nepriateľ. Konaj horlive svoje pobožnosti. Choď pilne na služby Božie, zvlášte na sv. omšu v nedele a zasvätené sviatky. Pristupuj často a hodne ku sv. sviatostiam: „Spravedlivý môj však žije z viery.“ (Žid. 10, 38.) Život z viery je najlepším prostriedkom zachovať vieru. Často čítaj knihy a spisy katolícke. Čím lepšie poznáme vieru, tým viacej si ju budeme vážiť, tým horlivejšie ju hájiť. Zlého, t. j. nevereckého a nemravného čítania sa vystríhaj.

Kresťanská mládež! Všemožne si daj na tom záležať, abys' si zachovala srdce

čisté, nevinné! „Svet by nebol neverec-kým, keby nebol nečistým“, povedal veľký učenec a svätý — Augustín.

2. Študuj pilne, pravidelne a svedomite: to je tvoja úloha!

Svedomitosť vo štúdiu žiada od teba sám P. Boh, ktorý ti preto dal krásne vlohy a schopnosti, drahocenný čas a vhodné prostriedky, aby si všetkého dobre používal(a) k svojmu úžitku a zdokonaleniu. — Pilnú prácu a námahu žiadajú od teba tvoji rodičia, ktorí možno s veľkými obetami starajú sa o zdarné a dobré vychovanie, majúci na zreteli len tvoje pravé blaho a šťastie.

Tvoju pilnosť a snaživosť v štúdiu vyžaduje i tvoje budúce povolanie; lebo nebudeš nikdy súcim členom spoločnosti bez dôkladného vzdelania vo všetkých predmetoch, aj v tých, ktoré sa ti azda zdajú neužitočnými.

Tvojim stálym pravidlom nech je: Najprv potrebné veci: uložené lekcie a úlohy; — potom užitočné a na posledy zábavné veci. Ale i pri zábave nech ťa vždy a všade sprovádza svätá bázeň Božia. Prevrátenie tohoto poriadku bolo zkazou premnohým nádejným mladíkom, premnohým nadaným dievčatom! Mohli byť okrasou a

chľúbou spoločnosti — a teraz šíria okolo seba záhubu!

Váž si svojich učiteľov a neztrpčuj im ťažký ich úrad! Poslúchaj ich na slovo, keď ťa vedú obťažnou cestou k dôkladným vedomostiam a zošľachťujú tvoju povahu múdrou radou a žiarnym príkladom.

Čo sa týka priateľstva, pamätaj na príslovie: „Hodvabnou rukou priateľa vyberaj, železnou drž!“ Nenaviazuj teda dôverné styky, leda s pilnými a bohabojnými; nesvedomitých a ľahkomyseľných sa vystríhaj. Priateľ(ka) priatelovi(ke) nech je anjelom strážcom a nie zhubcom!

Jestliže sa ti v štúdiu dobre darí, neoddávaj sa pýche a márnivosti, nevynášaj sa nad iných, nikým nepohŕdaj. Vedz, že všetko je dar Boží: i krásne vlohy i výborný výsledok. „Česť, komu česť.“ (Rim. 13, 7.) Všetko nech teda slúži ku cti a sláve Božej! To je dobrý úmysel.

Keď sa ti v niektorom predmete nedarí, neztrácaj ducha, nebuď malomyseľný(á), ale zdvojnásobni svoju usilovnosť a vrúcne sa modli. Pred učením vôbec nezapomínaj na modlitbu a na dobrý úmysel. Tak zdoláš aj zdanlive neprekonateľné prekážky.

Buď vrúcnym(ou) ctiteľom(kou) Najsv. Srdca Ježišovho, „v ktorom sú všetky po-

klady múdrosti a vedomosti“ a je „bohaté pre všetkých, ktorí ho vzývajú.“ Vrúcne uctievaj najsv. Rodičku Božiu, P. Mariu, ktorá je, jako sa v Litániach loretánskych modlíme: „Stolica múdrosti.“ S Jej pomocou zachováš si perlu ctností, sv. čistotu a i v štúdiu budeš napredovať. Vrúcnym ctiteľom najbl. P. Marie bol blahoslavený Alojz Maria Chanel. Keď študoval odporúčal sa často a vrúcne mocnej Jej prímluve a na všetky svoje sošity písaval heslo: „Auspice Dei Genitrice Maria!“ t. j. „Pod ochranou Rodičky Božej Marie!“ Najsv. Rodička Božia očividne mu žehnala: v učení dobre napredoval, stal sa vzorným kňazom a slávnym mučeníkom za katolícku vieru.

3. Veľmi dôležitou je doba, keď si študujúci mladík alebo deva volí povolanie. — Tu je potreba vrúcnej modlitby, vážneho premýšľania a dobrej rady zvlášte spovedníkovej: lebo voľba stavu rozhodne o budúcom blahu nielen časnom, ale nezriedka i večnom. Odhodlaj sa k tomu stavu, ku ktorému sa láskou vinieš a máš potrebné schopnosti a v ktorom ľahšie budeš môcť pracovať na diele svojho spasenia. Preto na pamäti maj slová Spasiteľa: „Čo je na plat človeku, keby celý svet získal, ale

ujmu trpel by na svojej duši? Alebo jakú výmenu dá človek za svoju dušu?“ (Mat. 16, 26.)

Vzorom, ideálom študujúcej mládeže nech je Božský Mládenček, Pán Ježiš, o ktorom píše sv. Lukáš: „A Ježiš vzmáhal sa v múdrosti a veku, i v milosti u Boha i u ľudí.“ (Luk. 2, 52.)

9. O kňazskom a rehoľnom stave.

A) O kňazskom stave.

Nenie na celej zemi vznešenejšieho stavu nad kňazský stav; pravda, keď sa naň dívame očami sv. viery.

Katolíckemu kňazovi je danô, čo anjelom nebolo sverenô, aby totižto Pánu Bohu prinášali najvzácnejšiu obeť, obeť Baránka Božieho, Pána Ježiša, pri sv. omši. Preto hovorí sv. Efrém, že kňazská dôstojnosť je úžasným divom, divom veľkým, nesmiernym, nekonečným. Katolícky kňaz má účasť na večnom kňazstve Pána Ježiša. Má moc, slovami Pána, v jeho osobe, jako druhý Kristus, — premeňovať chlieb a víno v Telo a krv Pána nášeho Ježiša Krista.

Jedinkou sv. omšou vzdáva kňaz Pánu Bohu väčšiu poctu a väčšie vďaky, než

miliony nebešťanov po celú večnosť, a vymáha svetu väčšie milosti, než by všetky prosby anjelov a svätých mohly vymôcť.

Kňaz je prostredníkom medzi nebom a zemou, medzi Bohom a ľuďmi: Pánu Bohu vzdáva česť v mene celej Cirkvi a vyprosuje od neho milosť a sľutovanie.

Kňaz je vyslancom Cirkvi, ktorý má vždy voľný prístup k Velebnosti Božej, aby hájil záujmy nesmrteľných duší. — Je vyslancom Božím k ľudu, aby hlásal jeho vôľu a kázal evanjelium spasenia. Za takého uznáva ho sám Kristus Pán, keď hovorí kňazom slová, ktoré kedysi povedal apoštolom: „Kto vás počúva, mňa počúva, a kto vami pohŕda, mnou pohŕda, a kto mnou pohŕda, pohŕda tým, ktorý mňa poslal.“ (Luk. 10, 16.) Preto napísal sv. Pavel Korinťanom: „My namiesto Krista konáme posolstvo, jako by Boh napomínal skrze nás; namiesto Krista prosíme: Smerte sa s Bohom.“ (II. 5, 20.)

A jakú moc udelil Pán Ježiš apoštolom a skrze nich katolíckym biskupom a splnomocneným kňazom, keď povedal: „Prijmite Ducha svätého. Ktorým odpustíte hriechy, odpúšťajú sa im, ktorým zadržíte, zadržané sú!?“ (Ján 20, 22. 23.)

Mocou týchto slov katolícky biskup a kňaz má moc oslobodiť hriešnika nielen od každej neprávosti, ktorej sa dopustil, ale i od večných trestov, ktoré za hriechy zaslúžil a otvoriť mu zasa bránu nebeskú. Tej moci nemajú ani najmocnejší panovníci alebo vladári tohoto sveta. Ani od najmenšieho hriechu nemôžu svojich poddaných rozhrešiť: v mene Božom hriechy odpúšťať danô je jedine katolíckym kňazom.

Keď toto všetko uvážime, či nebudeme sluhom Božím, katolíckym kňazom preukazovať úctu, vážnosť a česť? Úctu, vážnosť v srdci, česť vo vonkajšom chovaní?

Vystríhajme, varujme sa teda každého neláskavého a neúctivého posudzovania katolíckych kňazov. Nepridávajme sa k tým, ktorí ukazujúc na pravdivé alebo domnelé chyby niektorého kňaza, celým kňazským stavom pohŕdajú a všetkých kňazov vyhlasujú za pokrytcov, áno za mužov neužitočných a spoločnosti škodlivých. Ale príde, príde čas, keď mnohý i z týchto úbohých zaslepencov bude si priať, aby ho kňaz smieril s P. Bohom a nedostane sa mu tej veľkej milosti.

Jestliže vidíme na niektorom kňazovi zrejmé veľké chyby: úprimne ho ľutujme;

lebo má ťažkú zodpovednosť pred P. Bohom, ťažšiu než obyčajný muž z ľudu. Ale neroznášajme jeho chyby. Vôbec chovajme sa voči chybám kňazov práve tak, ako hodné dieťa voči chybám svojich rodičov. Modlime sa za poblúdilých kňazov a prosme Boha za ich obrátenie a tiež aby nám poslal horlivých a svätých kňazov, aby katolícka Cirkev kvitla, hojné ovocie svätých ctností a dobrých skutkov prinášala a čo najviac duší k večnému spaseniu priviedla.

Čo sa povolania ku kňazskému stavu týče, dávame rodičom dva vážne výstrahy:

1. Nenúťte žiadneho zo svojich synov naliehavými prosbami ku kňazskému stavu.

Je pravda veľká česť, veľké šťastie, keď má katolícka rodina medzi svojimi členami i kňaza, sluhu Božieho; ale kto by sa votrel do svätyne bez zvláštneho povolania Božieho, ani by riadne nezastával vznešený svoj úrad, ani by nenašiel pravého šťastia a ztrpčoval by rodičom posledné chvíle života.

2. Jestliže váš syn je súci, aby sa stal kandidátom kňazského stavu, nebráňte mu, ale všetkými prostriedkami ho podporujte;

i vy obsiahnete za všetky obety odplatu stonásobnú.

Tu sa mladík pýta:
Či môžem byť kňazom?*)

Čo je potrebné?

„Jedon z najväčších skutkov Piusa X. bolo ustálenie podmienok, ktoré sú potrebné u budúcich kňazov.

Duchovní spisovatelia prízvukovali, že znakom Božského volania je silný cit, ktorý ťahá človeka do kňazského stavu. Mysleli, že keď toto citeľné naliehanie Ducha sv., táto žiadosť a túžba, stať sa kňazom Najvyššieho, chybuje, povolanie nie je pravdivé a treba sa obávať klamu.

Veľká váha kládla sa na to, že povolanie je darom Božím, je vyvolením niektorých, čo treba vnútorne zvedieť duši, ktorú Boh povolal. Bez toho vnútorného volania bola by opovážlivosť a hlúposť túžiť po takej hodnosti dľa slov Pavlových: „Nikto si neosobuje tej hodnosti, iba kto je povolaný od Boha, jako Áron.“ (Žid. 5, 4.)

*) Z knižočky „Či ísť za kňaza?“ P. Doyle S. J. — P. Vikt. Šichta S. J. — Vydal „Lev“ v Ružomberku. 1923. — Prekrásnu tú knižočku vrele odporúčame synkom, ktorí chcú byť sluhami Božími a ich rodičom.

Následok toho učenia bol, že mnohí mladíci, z ktorých mohli byť výborní kňazi, mysleli, že nemajú povolania, lebo necítili v sebe volanie k životu, s ktorým sú spojené ťažké, strašné povinnosti.

R. 1909. vydal francúzsky kňaz J. Lahitton, professor dogmatiky knihu: La vocation sacerdotale (kňazské povolanie). V tej knihe dokazoval, že dľa podania cirkevného povolanie kňazské nepozostáva v nijakom cite alebo náklonnosti oproti tomu stavu, ale v súcosti kandidátovej a že sluhovia Cirkvi sami povolávali na kňazstvo. Dokazuje, že nikdy nebolo potrebné iné, aby koho biskup povolal, ako tie tri podmienky, ktoré sv. Tomáš a sv. Alfonz označujú: „poriadny život, zodpovedná učenosť a pravý úmyseľ.“ Inými slovami nebolo treba hľadať chlapcov povolaných, ale skorej kandidátov na povolanie, ktorí pobožnosťou a súcosťou ručia, že zodpovedia veľkému daru povolania, ktorý dostanú pri posviacke.

Túto otázku pretriasala komisia kardinálov vyznačených Piusom X. Odobrila učenie Lahittonovo o povolaní kňazskom. Rozsudok potvrdil dekret z 2. júla 1912.

Z toho dekretu Svätej Stolice vidno:

a) že povolanie kňazské nevyžaduje ni-

jakej náchylnosti človeka alebo mimoriadneho vnuknutia Ducha sv.;

b) že potrebný je u kandidáta iba pravý úmyseľ a súcosť, ktorá sa prejavuje v bezúhonnom živote a dostatočnom učení, a ktorá dáva dobrú nádej, že dobre bude odbavovať povinnosti kňazské;

c) že vlastne biskup povoláva pri posviacke.

P. Vermeersch S. J., profesor v Ríme, v knihe: „De religiosis institutis et personis“ (O náboženských ústavoch a osobách), — udáva dva znaky povolania kňazského: „Jeden negatívny, keď niet nijakej prekážky (telesný nedostatok, choroba atď.), druhý positívny, silné predsavzatie, s Božou pomocou slúžiť Bohu v cirkevnom stave.“ — „Či máš čestný úmyseľ a či si dosť silný a súci?“ pýta sa. Či chceš byť kňazom, nie aby si ľahko, pohodlne žil, a ľudia ťa ctili, ale — aby si budoval kráľovstvo Kristovo na zemi, súc presvedčený, že ako kňaz o veľa viac môžeš urobiť za zneuctenú slávu Božiu, ratujúc duše a posväcujúc seba samého? Ak áno, vtedy bez pochyby môžeš pristúpiť k oltáru Pánovmu, lebo si vyvolený „prijať miesto toho úradu a apoštolstvo.“ Môžeš

byť istý, že Pán láskou pozerá na teba a za svojho ťa prijme.“ —

B) *O reholnom stave.*

Nepriatelia katolíckej Cirkvi obracajú svoj hnev a svoju nenávisť hlavne na reholné osoby. Jestliže vypukne v niektorej zemi prenasledovanie Cirkvi, alebo jako sa teraz hovorí: „kultúrny boj“, tu prví, ktorí trpia, sú reholné osoby. Kláštory, či mužské, či ženské, sú nevercom a odpadlíkom tŕňom v oku.

Už z toho možno poznať, že reholný stav je iste P. Bohu veľmi milý a Cirkvi užitočný, keď sa na reholníkoch tak zjavne plnia slová Apoštolove: „Všetci, ktorí chcú žiť pobožne v Kristu Ježišovi, trpieť budú prenasledovanie“ (II. Tim. 3, 12.), a slová Pána: „Keď mňa prenasledovali, i vás budú prenasledovať (Ján 15, 20.) a „Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre spravedlivosť, lebo ich je kráľovstvo nebeské. Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť a keď vás budú prenasledovať a lžive budú na vás hovoriť všetko zlé pre mňa. Radujte sa a plesajte, lebo vaša mzda je hojná v nebesách.“ (Mat. 5, 10—12.)

Je zaiste veľmi prospešné reholný stav

aspoň ako-tak poznať, a to z dvojakého dôvodu:

a) aby uvedomelý katolík vedel, ako má o ňom súdiť; b) aby osoby, ktoré P. Boh do rehoľného stavu volá, už popredku maly o ňom správny pojem. —

Každý katolícky kresťan má viesť život dokonály a svätý, preto píše sv. Pavel Tesaloničanom: „To je totižto vôľa Božia, aby ste sa posväcovali.“ (I. Tes. 4, 3.) Ale svodný svet zatarasuje cestu k dokonalosti toľkými prekážkami, že vo víru, v krútňave všedného života len máloktorí žijú svätе. Preto šľachetné duše, túžiace po ctnosti a láske Božej, popretínajú putá, ktoré ich viažu k pokrevným, k priateľom a k časným statkom, a vstupujú do duchovných rodín, do kláštorov, t. j. do domov službe Božej zasvätených, aby sa výhradne venovaly P. Bohu, starosti o svoju dušu a potrebám spolubližných. Vedúcou hviezdou je im slovo Pána, ktoré povedal mládencovi: „Jestli chceš byť dokonalým: iď, spredaj, čo máš, a rozdaj chudobným, a budeš mať poklad v nebi; a príď, nasleduj ma.“ (Mat. 19, 21.)

Výhody rehoľného stavu krásne vypisuje sv. Bernard: „V rehoľnom dome človek žije čistejšie, klesá riedšie, povstáva

rýchlejšie, kráča opatrnejšie, dostáva nebeskej rosy (t. j. milosti Božej) častejšie, odpočíva bezpečnejšie, umiera s väčšou dôverou, očistený býva rýchlejšie a odmenený bohatšie.“ Pán Boh vo veľkomyseľnosti nedá sa nikým prevýšiť. Preto štedrou rukou udeľuje svoje dary tým šľachetným dušiam, ktoré nielen lepšie zachovávajú jeho prikázania, než ľudia vo svete, ale plnia i evanjelické rady: dobrovoľnej chudoby, ustavičnej čistoty a dokonalej poslušnosti rehoľným predstaveným a kláštorným pravidlám aj stanovám.

Pravda, že život rehoľný je plný sebazapierania, bojovania a pokorovania. Jestli ale rehoľná osoba robí si násilie, vrúcne sa modlí a stále má na zreteli Božský svoj vzor, Ježiša ukrižovaného, zaiste vytrvá vo svojom vznešenom povolaní, nashromaždí si nečíselných zásluh pre neho, a obsiahne krásnu korunu večného života.

Vyčíta sa rehoľným osobám, že vraj vedú nečinný, zaháľčivý život. — Na to odpovedáme: Nikde sa toľko a tak pravidelne nepracuje, jako v kláštore, v ktorom panuje prísna kázeň. Rehoľné osoby riadia sa od počiatku rehoľného života heslom: *„Modli sa a pracuj!“*

„Modli sa!“ Tým slovom nemieni sa len modlitba, ale veškerá bohoslužba a starostlivosť o spasenie vlastnej duše a jej posvätenie. Obidvoje — bohoslužbu a starosť o dušu — považujú rehoľné osoby za najprednejšiu úlohu svojho života. Je to úloha najvznešenejšia, najdôležitejšia a najpotrebnejšia. V tom zaiste vyvolily si najlepšiu stránku.

„Pracuj!“ Práca rehoľníkov a rehoľníc je starostlivosť o najrozmanitejšie potreby Cirkvi a spoločnosti. A v tejto veci každý rozumný a poctivý človek musí prijsť k poznaniu, že rehoľníci a rehoľnice nesmierne mnoho vykonali a dosiaľ konajú pre blaho ľudstva. Len treba otvoriť dejiny a presvedčiť sa vlastnou zkúsenosťou o ich činnosti. Ťu sa ukáže, že tí, ktorí rehoľným osobám vyčitali a dosiaľ vyčítajú záhalčivosť, nevykonali ani stotú čiastku toho dobrého, čo urobily a robia ¡ teraz rehoľné osoby pre blaho bližných.

Aby sme len niečo pripomli: rehoľné osoby to boly,- ktoré celé kraje, pusté a prázdne i pralesy premenily v krásne zahrady a úrodné polia; rehoľné osoby zachránily svetu písomné pamiatky gréckej a rimskej vzdelanosti; umeniu a vedám a školstvu preukázaly neoceniteľné služby;

vydaly statisíce výborných spisov a kníh; nečíselným pohanským národom priniesly missiami pravú vzdelanosť a osvetu; milionom neduživým a úbožiakom učinily život snesiteľným a dosiaľ tak činia, poskytovaly im pravú útechu a pripravovaly ich na blaženú večnosť. —

Ale i tí rehoľníci a rehoľnice, ktorí nepracujú na vonok, ale skrytý, rozjímavý a kajúci život vedú, nie sú oddaní záhalke, ale pilnej práci od včasného rána až do večera. Áno i v nočných hodinách spievajú chvály Bohu. I tieto rehoľné osoby preukazujú svetu výborné služby, menovite tým, že konajú mnohé modlitby miesto tých tisícov a milionov, ktorí sa nemodlia; a tak odvracajú od ľudstva tresty Božie, za toľké neprávosti zaslúžené a svolávajú na zem milosrdenstvo a požehnanie. —

Život plný sebazapierania, pokorný a horlivý život rehoľných osôb je stálou živou kázňou pyšnému a rozmarilému svetu. Preto ich svet nenávidí, ich pomlúva, osočuje a prenasleduje. Ale pri všetkej nenávisti sveta vždy bol, je a bude rehoľný život výkvetom kresťanského života a kláštori útulkom najšľachetnejších duší.

Tak nech súdi uvedomelý, veriaci katolík o rehoľnom živote!

Kresťansko-katolícki rodičia! Jestliže vás žiada syn alebo dcéra po zralej rozvahe a porade so spovedníkom o požehnanie, aby sa smeli venovať rehoľnému stavu: nebráňte im! Je to i pre vás veľké vyznačenie, keď si vyvolí P. Boh z vašej rodiny miláčka, aby Jemu jedinému slúžil(a) a raz bohatšie odmenený(á) bol(a) vo večnej sláve, z ktorej odmeny i vám sa hojne dostane. Neprekážajte šťastie svojho dieťaťa! Jestliže vôbec je kde na svete pravá radosť, tak ju má človek čistého srdca a kľudného svedomia. A kde inde skôr najdete čisté srdce, jako v rehoľných rodinách? Smiete dieťa, zdržujúce sa v dome Božom, aj na ďalej milovať, a ono bude stále vás milovať, a to čistejšou a vrúcnejšou láskou, jako keby zostalo vo svete a každodenne bude sa za vás modliť, aby ste i vy konali dielo svojho spasenia.

Ostatne nemáte práva protiviť sa vôli Božej. Boh je najvyšším, svrchovaným Pánom jak vaším tak aj vašeho dieťaťa. Jestliže zrejme dáva na javo, že si ho praje do svojej služby, nesmiete odporovať Jeho vôli, ináč tresty Božie vás neminú. A naopak, keď prinesiete obeť, ktorú Boh od vás žiada, zaiste hojné požehnanie Božie bude sprevádzať vašu rodinu.

Vy ale, šťastné duše, vyvolené z tisícov, ktoré túžite po stánku Pánovom a z hlbín srdca voláte so Žalmistom: „Blahoslavení tí, čo bývajú v tvojom dome, Pane: Na veky vekov budú ťa chváliť.“ (Žalm 83, 4.) „Jednu vec žiadal som od Pána, tú vyhľadávať budem, aby som prebýval v dome Pánovom po všetky dni života svojho.“ (Žalm 26, 4.) Poslúchnite veľkomyseľne hlas Pána a nedajte sa nikým a ničím od svojho povolania odvrátiť. Vám platí slovo Pána: „Drž sa toho, čo máš, aby nikto nevzal tvoju korunu.“ (Zjav. sv. Jána 3, 11.)

Doslovom nech tu stojí ešte:

*Slovo rodičom.**)

„Málo rodičov použije veľkej moci svojej: vplývať na povahu a pripraviť dieťa na budúci stav. Dieťa, ktoré dostanú z rúk Božích, je hotové na dobré i zlé; možno ho privykať rovno a pekne rásť, ako stromček v hore, alebo dať sa mu skrývať.

Mnohí kňazi vďačne spomínajú, že povolanie ďakujú starostlivým rodičom, ich modlitbám, príkladu a svätému životu. Boh zaujímal čestné miesto v ich dome; obrázok B. Srdca visel vždy pred ich očami, meno Ježišovo a Mariino bolo prvé, čo sa

*) Z knižočky: „Či ísť za kňaza?“

naučili vyslovovať. V kolíske čuli sväté legendy a na rukách matkiných sa modlili. Niekoľko rokov neskoršie pristúpili k oltáru slúžiť prvú sv. omšu, či azda nie za to ich povolal Boh za kňazov, že vše boli medzi neviditeľnými anjelmi?

Nebezpečenstvá mladosti sa šťastlive pominuly, teraz kladie posvätené ruky na hlavu tým, čo ho priviedli k oltáru Pánovmu a dali ho nazpäť Stvoriteľovi.

Škoda, veľa rodičov považuje povolanie za kňaza v rodine za nešťastie. Neudusuje síce rovno túžbu po svätom živote, ktorú Boh zasial do srdca dieťaťu, ale nepodporuje ju. Rozpráva dieťaťu o výhodách iných stavov, aký chýrečný advokát, alebo lekár by mohol z neho byť, aký slávny vojenský karieŕ by mohol spraviť, čo by dosiahol ako diplomat (a iné podobné). Zabudne, čo povedal sv. Vincent z Paula: „Niet väčšej veci na zemi, ako vychovať kňaza“, niet krajšieho a čestnejšieho povolania, ako spasiť duše.

Ký div potom, keď tak málo mladíkov (obzvlášte za našich časov) oduševňuje sa za službu u Kráľa kráľov, za veľkú hodnosť, kňazskú.

Francúzsky kardinál, Mermillod, kedysi písal: „Kresťanské ženy! vaše mate-

rinské srdce okrem lásky Božej nech netúži po ničom inom, ako po kňazskom srdci. Proste Boha, aby vaša rodina mohla dať syna Cirkvi, proste Ho, aby vám dal obetavosti, a aby ste dali život apoštolovi. Či kázať ľuďom o Bohu, rozohnať tmu nevedomosti vo svete, slúžiť Bohu pri oltári, či to nie je veľké, velebné povolanie?“

Ktorá rodina nie je požehnaná synom, môže pomáhať získať mladíka pre vojsko Kristové. Je všeobecne známo, že vo Francúzsku to množstvo povolaní treba pripísať rozšíreniu kníh o kňazskom stave a časopisom ako „Ročníky viery“ a „Katolícke missie.“ Prostý sošit v rukách chlapcových môže byť prostriedkom, ktorý ho privedie na myšlienku povolania.

Jedna bohatá katolícka pani venovala sa vychovávať chudobných chlapcov za kňazov. Každý rok podporovala 350 študentov a za 30 rokov vychovala sto a sto kňazov, ktorí by neboli nikdy odbavovali sväté tajomstvá, keď niet jej veľkodušnosti a samoobety. Mala i odmenu: „Môj mladý Číňan v prvý rok kňazstva pokrstil 1500 pohanských detí. Najviac z nich pre nedbalosť rodičov zomrely po krste a prišly do neba. Pravda vytrhnúť z rúk satanových

1500 detí je len čiastka jeho apoštolskej práce.“

Darovať dieťa Bohu a Jeho veci, môže byť ťažké pre niektorého otca a matku, ale nieto radosti, ktorá by sa vyrovnala radosti rodičovskej, keď vidia svojho syna, ktorý je im všetkým, pri oltári v rukách s Najsvätejším.

Len rodič môže porozumieť city v nasledujúcom liste, ktorý písala matka v deň primicie synovej:

„Chváľte so mnou Boha, ja som teraz matkou kňazovou. Keď som pred 24 rokmi dostala syna, pamätáte sa, ako som sa tešila. Pozerala som na neho v kolíske a rukami hmatala, aby som sa presvedčila, či môj sen ztelesnený ozaj je tam. Aká iná, o koľko väčšia radosť naplňuje mi srdce dnes!

Ja som teraz matkou kňazovou!

Tie ruky, ktoré som pred 24 rokmi tak nežne bozkávala, sú teraz posvätené, budú lámať chlieb života.

Ten rozum, ktorý mojou pomocou sa otváral, je teraz určený slúžiť Bohu.

Toto telo, čo som ja chovala a opatrovala i v noci, keď bolo treba, toto telo je teraz posvätené. Zoderie sa v službe obracať

hriešnikov, učiť nevedomých, rozdávať Pána tým, čo po Ňom túžia.

To panenské srdce, ktoré sa len k môjmu túlilo, je teraz sväté.

Keď Pán Boh hriešnika prevedie popriňom, bude dobre vedieť slová, ktoré ho obmäkčia a privedú k pravde. Hej, on bude chodiť dobre robiac; bude kňazom dľa Srdca Ježišovho!

Taký vážny stál tam. Čosi slávnostného bolo v jeho pohľade. Nebola som ďaleko od svätyne. Akoby vo vytržení som sa cítila, ani pohnúť som sa neopovážila. Videla som ho kľačať pred Najsvätejším. Zdalo sa mi, že čujem jeho myšlienky. Nemohla som sa modliť. Len to som vládala šeptať neprestajne: „Veľký Bože, ďakujem Ti, ďakujem Ti. Ten kňaz bol mojím. Ja som ho vychovala. Jeho duša chytila sa od mojej duše. On nie je už viac mojím. Tvoj je. Chráň ho i od tieňu zlého. On je zo zeme, zemský; nedaj, aby Ťa obrazil. Všemohúci Bože, ja Ťa milujem i jeho a ctím si ho; on je Tvojím kňazom.

Po prijímaní kňazovom videl ma miništrant prichodiť a pomodlil sa Confiteor (konfiteor). Syn sa obrátil a dvihol ruku; rozhrešil matku. Synu! Myslím, že plakal;

potom vzal ciborium a prišiel ku mne. Aké spojenie! Boh, Jeho kňaz a ja!

Či som sa modlila? Neviem. Pokoj rozhostil sa mi v duši, ktorú naplnila láska a vďačnosť. Bože a synu! Prešťastlivá som. Mala som krásne dni v živote, ale to je najkrásnejší a najšťastlivejší. Až teraz chápem nekonečnú večnosť nebeskú. S Bohom, nemôžem viac písať.“ Ani ja! a nech dá Boh aby čím viac takých šťastných matiek bolo!

DODATOK.

Piesne pri sv. missiách obvyklé.

Hlas missionárov.

1. Boh ti tento život dal, — bys ho vrúcne miloval, — a skrz túto svätú lásku — blaženým sa stal. — Jedinú len dušu máš, — prečo o ňu viac nedbáš? — Keď ju ztratíš, jakú za ňu — [:výmenu podáš?:].

2. Tu vždy máš na mysli mať, — o to najviac pečovať: — jak bys mohol dušu svoju — spasiť, zachovať. — Pána Boha sa vždy boj, — slúž mu verne stoj čo stoj: — tak nalezneš život večný, — [:slávu i pokoj:].

3. Hriechu každého sa chráň, — jako hada sa ho stráň: — hriech je odboj proti

Bohu, — smrť pokuta zaň. — Si-li ním poškvrnený, — hľaď bys bol očistený: — vždy má voľný prístup k Bohu — [:hriešnik skrúšený:].

4. Považ, biedny človeku: — pred smrťou niet úteku: — prach si, v prach sa zas navrátiš, — snáď v mladom veku. — Po smrti ťa súd čaká, — za ním večnosť dvojaká: — jaký bol tvoj život časný — [:večnosť tiež taká:].

5. Večný oheň mučí zlých, — tým Boh tresce mrzký hriech: — nezaslúži osud lepší — rota bezbožných. — Dobrým kynie blahá vlasť; — tam prestane každá strasť: — tam niet žiaľu, bôľu, smrti, — [:len nebeská slasť:].

6. Po nej túž a vzdychávaj, — hriechy své oplakávaj, — vierou, ctnosťou zasluhuj si — ten nebeský raj. — Miluj svojho bližného — dľa zákona Božieho: — odpusť svojim nepriateľom — [:z srdca celého:].

7. Odriekni sa chlipnosti, — opilstva, nemiernosti: — v tele hriechom poddanom sa — Boh neuhostí. — Zanechaj zlorečenie, — hnev, necudné mluvenie: — pamätuj, že beda svetu — [:pre pohoršenie:]!

8. Kmín, úžerník, dráč ľudu — predá Boha za hrudu: — títo kráľovstvom nebe-

ským — vládnuť nebudú. — Jazyk ohováračný, — mena dobrého lačný, — bije vlastnú dušu: nebuď — [:viac utrhačný:].

9. Rodičom vždy úctu vzdaj, — spolkom zlým sa vyhýbaj, — že si kresťan: dieťa Božie, — vždy na mysli maj. — Blažený, kto od mladu — nasleduje tú radu, — a nikdy sa pekelnému — [:nedá zviesť hadu:].

10. Kto nie hriešne radosti — hľadá v rozpustilosti, — ale šťastie své zakladá — v Božej milosti: — Ten dôverne putuje, — v Bohu sa vždy raduje, — pokoj Kristov utešený — [:ho obhajuje:].

11. Na tvár svoju padajme, — vinu svú vyznávajme; — s horkým plačom: Odpusť Pane! — k Bohu volajme. — On uslyší kvílenie, — odpustí previnenie, — u neho prehojné vždycky — [:je vykúpenie:].

12. Spasiteľa svojeho — vo Sviatosti skrytého, — prosme s poklonou srdečnou — o milosť jeho. — On Pastier dobrotivý, — tichý a prívetivý: — ovečku ztratenú hľadá — [:a telom živí:].

13. On nám dal za ochranu — Mariu, čistú Pannu; — jej ctitelia sa do neba — iste dostanú. — Službe jej sa venujme, —

chválu jej prespevujme: — Ona sa u Syna svojho — [:sa nás zaujme:].

14. Sľuby verné skladáme, — hriechu sa odriekame, — službe Pána Boha svojho — sa oddávame. — Žiadosť naša jediná — je nebeská otčina, — v nej vždy chváliť Boha Otca, — [:Ducha i Syna:]

(Z „Nábožných Výlevov.")

O sv. kríži.

1. Ach, kríž svätý! strome vzácny — sladký nesieš plod prekrásny, — Jezu Krista [:milého:], — pre mňa umučeného.

2. Triatridsať liet s' pracoval, — dokiaľs život Svoj dokonal, — mne s' nevinnosť [:navrátil:], — dlh si Otcu zaplatil.

3. Ježišu spoličkovaný, — pre mňa celý upľuvaný, — k stĺpu bols' [:priviazaný:] — a metlami mrskaný.

4. Ježiš Kristus Kráľ nad kráľmi, — Pán najvyšší večnej slávy — má korunu [:tŕňovú:], — plnú hlavu rán, bôľu.

5. Ó, Ježišu, môj nevinný! — Ty pre moje visíš viny; — pnieš nohami [:rukami:], — umorený mukami.

6. Vidím bok Tvoj otvorený — a kopiou prebodený; — z neho svätá [:krv teče:], — pre tvé hriechy človeče!

7. Vidím bolasť a žalosti, — Ježišu! a múk trpkosti, — ktorés trpel [:nevinný:] — za veliké mé viny.

8. Prečo lásku Tvú nesplácam, — lež hriechami Ťa obrážam, — hriechami Ťa [:bičujem:], — každodenne križujem.

9. Dnes zo srdca už sľubujem — Ježišu! že Ťa milujem, — než by k hriechu [:privolil:], — radšej by si smrť zvolil.

(Z „Nábožných Výlevov.“)

3. *O Najsv. Sviatosti Oltárnej.*

1. Vítaj, milý Jezu Kriste! — Vítaj Synu Panny čistej. — Vítaj, drahé Božie telo, — čos' za nás na kríži pnelo.

2. Ježiša krv buď uctená; — Ty si duší naších cena, — vyliata pre naše zlosti, — z prenesmiernej láskavosti.

3. Zdrav buď ty chlebe anjelský! — Zdrav pokrme nebeský! — Ty oltárna vítaj Sviatosť! — Ty si naša všetkých radosť.

4. Slyš prítomný vo sviatosti — Kriste, náš vzdych a žiadosti, — ktorýs pre nás na zem stúpil, — abys hriešnych nás vykúpil.

5. Ježišu, daj tej milosti, — by sme Teba vždy v sviatosti — čistým srdcom požívali, — vrúcne sa Ti vždy klaňali.

6. Daj, Bože, prv než umreme, — túto sviatosť nech prijmeme, — k všetkých hriechov odpusteniu, — duše našej ku spaseniu.

(Z „Nábožných Výlevov.“)

O najsv. Mene Ježiša.

1. Radosťou oplývam, keď sa len podívam, Ježišu môj! — na Teba v Sviatosti, plného milosti, ó, Bože môj! — Buď vždy pochváleno Tvoje sladké meno, Ježišu môj!

2. Ježišu! pred Tebou s úctou a velebou na zem padám; — že bys' ma požehnal a väčšiu lásku dal, vrúcne žiadam. — Buď vždy . . . atď.

3. Nežiadam si neba, ale viacej Teba vo Sviatosti, — bych večne miloval, Tebe prespevoval vo večnosti. — Buď vždy . . . atď.

4. Srdce Ti oddávam, nádej silnú mávam k Tebe, Pane! — že mi dáš milosti, tam večné radosti. Nech sa stane. — Buď vždy . . . atď.

5. Ó, Baránku Boží, nech sa sláva množí mena Tvojho; by všetci chválili, Teba velebili, Boha svojho. — Buď vždy . . . atď.

6. Daj myseľ spokojnú, odvráť mor, hlad, vojnu, Ježišu môj! — Zachráň nás

od škody od ohňa, od vody, ó, Pane môj! — Buď vždy... atď.

7. Tu všetko zlé zažeň, a tam večný plameň odvráť od nás! — Skrz Tvoje mučenie daj večné spasenie, Spasiteľ náš. — Buď vždy... atď.

(Zo Spevníka F. O. Matzenauera.)

Piesne k Božskému Srdcu P. Ježiša.

I.

1. Spasiteľu všetkých ľudí, — Jezu Kriste najsladší, — Shliadni na Svoj národ, ktorý — Pred oltárom tu kľačí. — Sladké Srdce, Tebe sa my — Všetci obetujeme. — By sme žili ctnostne, zbožne — V Tvojom sladkom objeme.

2. Je to síce pravda, že Ťa — Mnohí poznať nechceli: — Zavrhli tvoj príkaz mnohí — A tak teba zapreli. — Smiluj sa nad obojíma, — Ježišu náš milený: — Presvätému Srdcu svojmu — Priviň všetkých v ľúbení.

3. Kriste, Bože, buďže kráľom — Nielen nad veriacimi: — Riaď aj synov márnotratných — A zas kráľuj nad nimi. — Daj by títo pod otcovské — Prístrešie sa

vrátili, — Žeby takto hladom v biede — Večne nezahynuli.

4. Buďže kráľom nad tými tiež, — Čo blud urval od teba: — A ich priveď k pravej viere, — Čo si sniesol s nadneba. — Buďže kráľom nad tými tiež, — Čo sú v starom pohanstve, — Aby zo tmy prišli k tebe — A nemreli nešťastne.

5. Nad všetkými ľuďmi kráľuj; — By Ťa každý miloval: — Aby jeden ovčinec len — Jeden pastier spravoval. — Popraj Pane, Cirkvi svojej — Bezpečnej tiež slobody: — Udeľ všetkým národom tiež — Pokoja a jednoty.

(Z „Mesiaca milostí.“)

II.

1. Každé mesto, každá ves, — poď, sľúb vernosť Bohu dnes, — a čo sľúbiš, potom aj — na veky to zachovaj. — Prisahajme teda znovu — vernosť Srdcu Ježišovmu!

2. Veď On nášmu národu zľahčil každú nehodu, — a keď zúril hrozný boj, chránil nás, aj oltár Svoj. — Prisahajme teda... atď.

3. Nech svet, čo chce, podujme, za Boha. vždy bojujme, — vzdor potupe, pohane kre-

sťan s cirkvou zostane. — Prisahajme... atď.

4. A bár veľký je ten svet, krajšej smluvy na ňom niet, — a tak sme aj hotoví, verní ostať Kristovi. — Prisahajme... atď.

(Z Venčeka Lenkeiho.)

III.

1. Zo všetkých sŕdc, čo bily v prsiach
a ďalej ešte budú biť, —
ja k jednému len kráčam v túžbach,
a preto len si žiadam žiť.
To Srdce môjho Spasiteľa,
čo lásky chová v sebe viac,
než otca, matky duša vrelá,
nás k milovaniu roznieťac.

2. Keď sčítam všetky práce, kroky,
čo pre mňa Ježiš vykonal,
keď uvážim, jak žitia roky,
len mojej láske venoval,
tu volám: „Božský Spasiteľu!
len Tebe srdce otvieram,
len Tebe chcem dať dušu celú,
a za Teba i umieram!“

3. Keď zrem tie oči skrvavené,
a v svätej hlave ostrý tŕň,
tie ruky, nohy prerazené,

a na zemi zas krvi škvŕn!
Ach, s divom svolám: „Srdce Krista,
jak mohlos' takou láskou vzpláť,
keď hriešnik Tebe nevďak chystá,
keď váha vášniam odolať!

4. Však na tej láske dosť mu neni,
krv ešte s vodou v srdci je,
i túto vyliať Ježiš mieni,
keď stotník bok mu prebije.
Tak v tomto srdci, svätom chráme
je príbytok nám spravený,
my s túžobu doňho srdce dáme,
by s ním sme boli spojení.

5. A upomienku na tú lásku,
nám svoje Srdce zjavil Pán:
má ranu, kríž a z tŕnia pásku,
a vôkol veľký lásky plam.
Hľa! Obraz Srdca Ježišovho,
to jediná je duší slasť.
Keď vidím Ho, jak Majstra svojho,
mi ľahkým činí kríž i strasť.

6. Ó, Srdce Božské, keď dá sily,
už obraz Tvoj a jeho žiar:
jak šťastný budem v tej ja chvíli,
keď uzrem Teba tvárou v tvár!
Hľa! Pranie moje, túžba vrúcna,

a preto chcem len Tebe žiť,
tou láskou pláť chcem do budúcna.
keď dúfam s Tebou večne byť!...
(Z „Venčeka Marianského.“)

IV.

Zasvätenie rodín Božsk. Srdcu.

1. Lásky, svätej ohnisko,
Srdce, Boha, Kráľa;
z oltára sa našich sŕdc
vznáša k Tebe chvála.
[:Božské Srdce buď s nami,
kraľuj, panuj nad nami!
Nech sa v našej rodine
život viery rozvinie.:]

2. S trónu Tvojej dobroty
v náš dom slietla láska,
v našom srdci vládnuť chce
láskou milosť Božská.
[:Božské Srdce atď....:]

3. V pokušení ochrana,
Srdce večnej sily!
Posilni nás, aby sme
v boji zvíťazili.
[:Božské Srdce atď....:]

4. Útočište hriešnikov,
Srdce smilovania!

K Tebe duša túli sa,
v bôľny deň skonania.
[:Božské Srdce atď....:]

5. Božské Srdce tvoji sme,
v zasvätenia sľube;
zasvätení budeme
v Tvojej žiť úľube.
[:Božské Srdce atď....:]

(Z „Venčeka Marianského.“)

Piesne Marianské.

I.

1. Ó, Maria! my dietky Evy pod Tvoj plášť sa utiekame, — Ty Syna Božieho Matička! o pomoc Tvoju žiadame, — Matičko Božia dobrotivá! Ó, Panno čistá, milostivá! — (Ochráň, zastaň, vysloboď nás, nedaj, nedaj zatratiť nás.)

2. Ó, Maria! Svoje chráň dietky, k Tebe vrúcne volajúce! — háj ich, Ty Božia Rodičko! v Tebe vrele dúfajúce! — Nás hriechy ťažké obkľučujú, slzy bôľne nám vynucujú. — (Ochráň. zastaň... atď.)

3. Ó, Maria, buď všem hriešnikom u Ježiša zástupnicou; — nám nešťastným a zarmúteným, istou našou pomocnicou. — V našich biedach, núdzach, ťažkostiach,

obzvlášte v smrteľných úzkostiach. — (Ochrán, zastaň... atď.)

4. Ó, Maria, Matko láskavá! stoj pri nás v smrti hodinu: — neopusť nás v našom trápení, po ňom veď nás k Svojmu Synu. — My Ti za to včuľ sľubujeme, že Ti verné dietky budeme. — (Ochráň zastaň... atď.)

II.

1. Matko presvätá, láskou bohatá, zdravas Panno Maria! — Panno prečistá, ochrano istá, ráč byť pri nás, Maria!

2. Vo dne i v noci, buď nám k pomoci, primlúvaj sa, Maria! — Buď lekárkyňou, tešiteľkyňou nám v nemoci, Maria!

3. Hľaď na nás v mdlobe. slyš nás v porobe, nakloň sa k nám, Maria! — Hriech nás napáda, sila upáda, pomôž nám, ó, Maria!

4. Istý prístave! plavby klamavé hrozia nám, ó, Maria! — Pre Svoje slasti, pre Svoje strasti uslyš nás, ó, Maria!

5. Buď prímluvkyňa, keď ťažká vina tlačí nás, ó, Maria! — Nech naše zlosti Syn Tvoj z milosti sníme s nás, ó, Maria!

6. V každom túžení, v každom súžení! nakloň sa nám, Maria! — Buď potešením, buď spomožením vždy naším, ó, Maria!

7. V poslednej dobe, v smrteľnej mdlobe
ráč pri nás stáť, Maria! — z tejto časnosti
k Syna blahosti priveď nás, ó, Maria!

III.

K Panne Marii Matke ustavičnej pomoci.

1. K nebesiam dnes zaleť pieseň,
ta, kde sídli Matka Tvá;
vypovedz Jej svoju tieseň,
poteší ťa Maria!
Ešte nikdy neslýchané,
že by mohla opustiť
kto sa ku Nej vinul pevne,
a nemohol potešiť.
[:Maria, ó, Matičko,
Krista Pána Rodičko,
Ustavičná Pomoc Tvá
Útechu nám podáva.:]

2. Syn Tvoj jediný než skonal
na boľastnej Golgote,
k Tebe Matko, s kríža volal:
„Hľa, syn Tvoj, hľa, dietky Tvé!“
Konaj pranie Syna Svojho
prispej Svojou pomocou,
chráň vždy dietky srdca Svojho,
buď im Matkou pomocnou,
[:Maria, ó Matičko...:]

3. Koľko duší zlobou pekla
zmiera denne v hriechoch zlých,
pre ktoré už darmo tiekla
drahá krv z rán Kristových.
Ujmi sa pokleslých synov,
nenechaj ich zahynúť,
pomôž im opustiť hriechy,
ráč ich k Sebe privinúť,
[:Maria, ó Matičko. .:]

4. Nedaj, aby zvyku zlého
putám sme sa poddali,
nedaj, by sme Syna Tvojho
znova ukrižovali.
Telo, svet, zlý duch, keď svádza,
chráň nás, Matko, žiadame,
by sme zapreli sa radi,
K Tebe, Panno, voláme:
[:Maria, ó Matičko. .:]

5. Keď nás bieda, núdza sviera,
obráť zrak náš k nebesiam,
kde, jak vraví naša viera,
nebude viac sĺz ni rán.
Vzdiaľuj od nás žiaľ a tieseň,
dušu naplň nadšením,
nech Ti spievam vďačnú pieseň,
až sa sídem s Kristom tvým!
[:Maria, ó Matičko :]

6. Daj, nech v domoch našich vládne
pravá láska, pravá ctnosť,
zapuď z rodín sváry zradné,
dietkam zachráň nevinnosť.
Buď, ó Matko, večnej lásky,
otcom, matkám príkladom,
lásky pravej večné pásky
nech sú vždy im pokladom!
[:Maria, ó Matičko...:]

7. Až sa posledný deň schýli
k súdu pozve nás Syn Tvoj,
Maria, v tej vážnej chvíli
mocou Svojou pri nás stoj!
Neopúšťaj dietok svojich
pri tom kroku rozhodnom,
daj poznať moc prímluv svojich
nám pri boji poslednom.
[:Maria, ó Matičko...:]

8. V očistci tiež Matko drahá
nad dušami ľútosť maj,
a prímluvy uži práva,
z očistca im pomáhaj,
vzídi hviezdou v temnôt kraji,
zmierni boľasť očistnú,
by sme spatriac Teba v raji,
peli pieseň víťaznú!
[:Maria, ó Matičko...:]

9. Preto v dobe utrpenia
k Tebe, Matko, spiechame,
a v núdzi Ťa bez meškania
o ochranu žiadame:
keď si s nami zvíťazíme,
veď si matkou sirôt, vdôv,
preto my Ťa nazvať chceme,
svojou matkou pomocnou!
[:Maria, ó Matičko...:]

IV.

K Bolestnej Rodičke Božej.

1. Matka plače, ruky spína, ach, môj Bože rozmilý! — Božieho Jej kati Syna hrozne na kríž pribili! — V prežalostnej tejto dobe s Ježišom umrieť žiada; — bľadne a vo veľkej mdlobe Maria na zem padá. — Ó, bolasti, ó, žalosti srdca Tvojho čistého: — Matko! naše neprávosti vbodly ten meč do neho!

2. Hore Svoje pozdvihuje oči plačom skalené; — slzí, kvíli, keď spatruje nohy, ruky ranené; — ruky, ktoré bozkávala, ktoré vždycky žehnaly; — nohy, ktoré vídavala, k úbohým jak spiechaly. — Ó, bolasti... atď.

3. Žížnim! volá umierajúc, Matka nesmie k Synovi; — slyší, jako kati kľajúc,

rúhajú sa Kristovi. — Veľké kríže bár nosíme a boľasti trpíme: predsa my to nezkúsime, čo Tá, s ktorou kvílime. — Ó. boľasti... atď.

4. „Otče, čo si opustil ma!“ volá Ježiš strápený; — tak Mariu meč prejíma, do Jej srdca vrazený. — Vidí sa byť opustenou od Synáčka milého. — vidí sa byť zavrženou pre Neho od každého. — Ó, boľasti... atď.

5. Koho niekdy s pečlivosťou po Sione hľadala, — toho s hroznou ukrutnosťou Kalvária odňala; — už na kríži dokonáva ten predmet jej nádeje; — Ježiš ducha odovzdáva: kam sa Matka podeje? — Ó, boľasti... atď.

6. Jánovi si poručená, lež sám Ján, opustený; — jeho duša je ranená, že Ježiš umučený. — Ján, dušička tá milostná, ó, jak sa skormucuje! — Kto Ťa teda, prežalostná, v zármutku potešuje? — Ó, boľasti... atď.

7. „Otče, prijmi ducha môjho, všetko som už dokonal!“ — boly ešte slová Jeho, prv nežli by bol skonal. — K otcom zašla duša Jeho, a Maria videla, — jako klesla hlava Jeho, preto v žiali omdlela. — Ó, boľasti... atď.

8. Bár nemala žiadnej sily, predsa sa len sobrala, — tiež v tej hrôzy plnej chvíli novú hrôzu shliadala: — srdce pikou Mu prehnali, krv s vodou sa valila. — Radšej mne to zdelať mali! Ona plačúc pravila — Ó, boľasti... atď.

9. Potom s kríža zas složili telo Jeho zmárnené: — Matke v lono položili, klincami poranené: — Maria Ho objímala plná žiaľu, ľútosti, — slzami Ho zalievala, omdlievala v žalosti. — Ó boľasti... atď.

10. Ó, hriešnici! zaplakajme nad svojimi vinami; — v žiali k Bohu tiež volajme: „Ach, smiluj sa nad nami! — Aby sme hriech oplakali, čo Ježiša križoval, — pevní v ctnosti vždy stáli, ktorú On prikazoval, — Pre boľasti a žalosti, Matko srdca Tvojeho, — vypros ducha kajúcnosti, a života večného!

Za Pápeža.

1. V sedmobrežnom kruhu Ríma, — kde sa Petra chrám vypína — z tisíc hrdiel sa ozýva — pieseň nábožno horlivá: — „Živ, Bože, Otca Svätého, — Námestníka Kristového!“

2. A ten hlas sa hlučno nese — až do tichej hrobov skrýše; — hneď po nivách, v hôr náručí, — hneď v žblnkaní vĺn zahučí: — „Živ, Bože atď.

3. Po hradoch, po pustatinách, — šírych sveta krajinách, — jak na krýdlach bleskohromu — preletujú z dom do domu: — „Živ, Bože, atď.

Na požehnanie.

1. Svätý, svätý, svätý, — nado všetko svätý, — Ježiš plný milosti, — v prevelebnej Sviatosti. — (Spieva sa trikráť; alebo jako nasleduje):

2. Na kolená padám, — česť a chválu vzdávam. — Teba. Boha živého, — v tej Sviatosti uznávam. — Svätý, svätý, sätý, — atď.

Tantum ergo Sacramentum — veneremur cernui, — et antiquum documentum — novo cedat ritui: — praestet fides suplementum — sensuum defectui.

Genitori Genitoque laus et iubilatio, — salus, honor, virtus quoque — sit et benedictio; — Procedenti ab utroque compar sit laudatio. Amen.

Magnificat, čili chválospev preblahoslavenej Panny Marie.

Velebí duša moja Pána: a plesal duch môj v Bohu, Spasiteľovi mojom.

Že vzhliadnul na poníženosť dievky Svojej: lebo hľa, od tejto chvíle blahoslavenou ma budú nazývať všetky národy.

Preto že mi učinil veľké veci, ktorý je mocný: a sväté meno Jeho.

A milosrdenstvo Jeho od pokolenia do pokolenia bojacím sa Jeho.

Učinil mocnosť ramenom Svojím: rozohnal pyšných mysľou srdca Svojho.

Složil mocných so stolice, a povýšil ponížených.

Lačných nakŕmil dobrými vecmi! a bohatých prepustil prázdnych.

Prijal Izraela, služobníka Svojho, rozpomenúc sa na milosrdenstvo Svoje.

Jako mluvil k otcom našim, Abrahámovi a semenu jeho na veky.

Chválospev sv. Ambróza a Augustína.

Teba, Bože, chválime: Teba, Pána, vyznávame.

Teba Otca večného: celá zem zvelebuje.

Tebe všetci anjeli: Tebe nebesá i všetky mocnosti.

Tebe Cherubíni i Serafíni: ustavičným hlasom prespevujú:

Svätý, svätý, svätý: Pán Boh zástupov.

Plné sú nebesá i zem: velebnosti slávy Tvojej.

Teba slávny sbor apoštolov.

Teba chvalitebný počet prorokov.

Teba slávny zástup mučeníkov vychvaľuje.

Teba po celom svete vyznáva cirkev svätá;

Otca nesmiernej velebnosti;

I ctihodného Tvojeho pravého a jediného Syna:

Tiež i Utešiteľa Ducha Svätého.

Te Deum laudámus: te Dóminum confitémur.

Te aetérnum Patrem: omnis terra venerátur.

Tibi omnes angeli: tibi coeli et universae Potestátes;

Tibi Chérubim et Séraphim: incessábili voce proclámant:

Sanctus, sanctus, sanctus: Dóminus Deus Sábaoth.

Pleni sunt coeli et terra: maiestátis glóriae tuae.

Te gloriósus Apostolórum chorus.

Te Prophetárum laudábilis número rus;

Te Mártyrum candidátus laudat exércitus.

Te per orbem terrárum sancta confitétur Ecclesia;

Patrem imménsae maiestátis.

Venerándum tuum verum et únicum Filium;

Sanctum quoque Paráclitum Spiritum.

Ty si Kráľ slávy, Kriste.

Tys' Otca Syn večný.

Ty, chcúc podstúpiť človeka vykúpenie: nehrozil si sa života panenského.

Ty, premohúc osteň smrti: otvoril si veriacim kráľovstvo nebeské.

Ty sedíš na pravici Božej; vo sláve Otca.

Veríme, že jako Sudca zase kedysi prijdeš.

Nasledujúce sa spieva kolenačky.

Teba tedy prosíme, ráč služobníkom Svojim pomáhať: ktorých si drahou krvou vykúpil.

Učiň, aby sme k svätým Tvojim: vo večnej sláve pripočítaní boli.

Spas ľud Svoj, Pane: a požehnaj dedictvo Svoje.

A spravuj ich: a vyvyšuj ich až naveky.

Zase stojačky.

Po všetky dni: dobrorečíme Tebe.

Tu Rex glóriae, Christe.

Tu patris sempiternus es Filius.

Tu ad liberándum susceptúrus hóminem: non horruisti Virginis úterum.

Tu devicto mortis acúleo: aperuisti credentibus regna coelorum.

Tu ad dexteram Dei sedes, in glória Patris.

Iudex crederis esse venturus.

Seuqentia flex. genibus canuntur.

Te ergo quaesumus, tuis fámulis súbveni; quos pretióso sánguine redemisti.

Aetérna fac cum Sanctis tuis; in glória numerári.

Salvum fac pópulum tuum Dómine: et bénedic haereditáti tuae.

Et rege eos: et extólle illos usque in aetérnum.

Iterum stando.

Per singulos dies: benedicimus te.

A chválime meno Tvoje naveky a na veky vekov.

Ráč, Pane, dňa toho: od hriechov nás zachrániť.

Smiluj sa nad nami, Pane: smiluj sa nad nami.

Buď milosrdenstvo Tvoje, Pane, nad nami: ako dúfame v Tebe.

V Tebe, Pane, som dúfal: nech nie som zahanbený naveky.

V. Dobrorečme Otcu i Synu i Duchu svätému.

R. Chváľme a vyvyšujme Ho naveky.

V. Pane, vyslyš modlitbu moju.

R. A volanie moje prijď k Tebe.

V. Pán s vami.

R. I s duchom tvojím.

Modlime sa:

Ó, Bože! ktorého milosrdenstvo nemá počtu a dobroty poklad je ne-

Et laudámus nomen tuum in seculum: et in seculum seculi.

Dignáre, Dómine, die isto sine peccáto nos custodíre.

Miserere nostri Domine; miserere nostri.

Fiat misericordia tua, Dómine, super nos: quemádmodum sprerávimus in te.

In te Dómine sperávi: non confundar in aeternum.

V. Benedicámus Patrem et Filium cum sancto Spiritu.

R. Laudémus et superexaltémus eum in secula.

V. Dómine exaudi oratiónem meam.

R. Et clamor meus ad te veniat.

V. Dóminus vobiscum.

R. Et cum spirito tuo.

Oremus.

Deus, cuius misericordiae non est número, et bonitátis infinitus est

konečný: najmilostivejšej Velebnosti Tvojej za obdržané dary vďaky vzdávame, smilovanie Tvoje vždycky pobožne prosiac, abys', prosiacim, čoho si žiadajú, udeľoval, ich nikdy neopustil, a k obdržaniu budúcich darov hodnými učinil. Skrze Pána nášeho Ježiša Krista, Syna Tvojeho, ktorý s Tebou žije a kraľuje v jednote Ducha svätého, Boh po všetky veky vekov.

R. Amen.

thesaurus; piissimae maiestáti tuae pro collátis donis gratis agimus, tuam semper cleméntiam exorantes, ut qui petentibus postuláta concedis, eosdem non deserens ad praemia futúra dispónas. Per Dóminum nostrum, Jesum Christum Filium tuum, qui tecum vivit et regnat in unitáte Spiritus sancti. Deus per ómnia secula seculórum.

R. Amen.

OBSAH.

Strana

Predmluva 5

ČASŤ I.

Pobožnosti a modlitby.

O modlitbe 9
Čo je modlitba? . . . 9
Koľkoraká je modlitba? 10
Je modlitba potrebná? 11
Ako sa máme modliť? 12

Každodenné modlitby katolíckeho kresťana.

Modlitba ranná 15
1. Poďakovanie . 17
2. Prosba o potrebné milosti 17
3. Dobrý úmysel 17
4. Predsavzatie 18
Modlitba Pána . 19
Pozdravenie anjelské 19
Apoštolské vyznanie viery 19
Zdravas Kráľovno . . 20
Modlitba k anjelovi strážcovi 20
Chvályslovie 21

Strana

O rozjímavej modlitbe . 21
I. Ako máme rozjímať? 23
II. Vlastné rozjímanie 24
III. Ukončenie 27
Ako máme rozjímať? . . . 28
Spasiteľné pokyny, jako máme celý deň svä-
te stráviť 31
Ako máme slávit nedele a zasvätené povinné
sviatky? . . 37
Anjelské pozdravenie 38
Modlitba pred jedením 40
Modlitba po jedení 40
Modlitba vo štvrtok večer po „Anjel Pána“ 41
Modlitba v piatok odpoludnia . . 42
Keď ideme vedľa kostola pozdravme naj-
sv. Sviatosť Oltárnu 43
Keď ideme vedľa obrazu Bohorodičky 43
Pobožnosť večerná 44
Poučenie 44
Modlitba večerná 46
1. Poďakovanie . 46
2. Prosba za osvietenie 46
3. Spytovanie svedomia 47
4. Žiaľ a ľútosť 48
5. Predsavzatie 49
6. Prosby 49
Viera . 51
Nádej . . , 51
Láska a ľútosť . 51
Pred spánkom . . . 52
Denná pobožnosť (krátky návod, ako ho po-
dávajú OO. Redemptoristi pri sv. missiách) 53

	Strana
Odpustky missionárskeho sv. kríža .	55
O najdrahšej obete omše svätej . .	56
1. Ustanovenie obety omše svätej	56
2. Prečo máme na sv. omšu chodiť?	60
3. Ako treba sv. omšu slyšať? .	62
I. Pobožnosť pri sv. omši (podľa sv. Linharta) , . . .	63
Modlitba po omši svätej	68
Modlitba na požehnanie . . .	69
II. Pobožnosť pri svätej omši. (Svätá omša o utrpení Pána Ježiša)	70
O slyšaní Slova Božieho	80
O svätej spovedi . .	85
Príprava na sv. spoveď . .	85
Vzbudenie ľútosti a predsavzatia. (Od sv. Alfonsa)	92
Modlitba k Panne Marii (za odpustenie hriechov)	93
Modlitba po sv. spovedi (od sv. Alfonsa) .	96
Modlitba k Panne Marii (od sv. Alfonsa)	97
O svätom prijímaní . . .	98
Priprava na sv. prijímanie . .	105
Modlitba pred sv. prijímaním (od sv. Alf.)	107
Iná modlitba pred sv. prijímaním (od sv. Tomáša Akvin.) . .	119
Vrúcne prosby sv. Ignáca .	120
Modlitba pred obrazom ukrižovaného Spasiteľa , ...	120
Chvály na vynáhradu bezbožného rúhania	121
O duchovnom prijímaní . .	122
Spôsob duchovného prijímania	123
Návštevy najsv. Sviatosti Oltárnej	123

Strana

Modlitba pred najsv. Sviatosťou Oltárnou (od sv. Alfonsa) . . . 126
Návšteva najsv. Sviatosti 128
Duchovné prijímanie . . 130
Návšteva prebl. Panny Marie . 131
Modlitba k prebl. Panne Marii (za mocnú jej ochranu, od sv. Alfonsa) 131
Pobožnosť k Božskému Srdcu Pána Ježiša Krista , ... 133
Litánie o sv. Srdci Ježišovom . 141
Odprosenie Božsk. Srdca Ježišovho na prvú nedeľu v mesiaci . 144
Modlitba pre údov braterstva . . . 148
Dôverná prosba k Božsk. Srdcu P. Ježiša. 146
Zasväcujúca modlitba k najsv. Srdcu Pána. 149
Odprosenie najsv. Srdca P. Ježiša (podľa sv. Marie Margarety Alacoque) . 150
Odpustkové vzdychy k Božsk. Srdcu Ježišovmu . . . 152
Slávnostnô osvedčenie viery a vernosti Božsk. Srdcu Ježišovmu 155
Pobožnosť k dieťatku Ježiškovi 157
Litánie sv. detinstva P. Ježiša 158
Modlitba zasvätná k Jezuliatku 162
Litánie o najsv. mene Ježiš 162
Pobožnosť krížovej cesty 166
Pobožnosť k Duchu svätému 179
Vzývanie Ducha svätého . 182
Cirkevné modlitby a spevy k Duchu sv. 182
Modlitby k Duchu sv. za vyprosenie 7 darov Jeho 184

	Strana
Pobožnosť k najsv. Trojici	186
Obnovenie krstného sľubu . . .	187
Prosby ctih. P. Januára Sarnelliho k najsv. Trojici . .	188
Modlitba cirkevná . .	189
Pobožnosť k najbl. Panne Marii	195
Litánie Loretánske	195
Zásľubná modlitba k P. Marii (od sv. Alf.)	200
Obetovanie sa celej rodiny P. Marii (od sv. Alfonsa).	201
Odpustkové vzdychy k najbl. P. Marii	202
Pobožnosť sv. Ruženca	203
O braterstvách	211
Pobožnosť k „Matke ustavičnej pomoci“	213
Tri modlitby k Matke ustav. pomoci	214
Litánie k Matke ustavičnej pomoci	217
Modlitba sv. Bernarda k P. Marii	221
Pobožnosť k sv. Jozefovi . .	221
Litánie a modlitba k sv. Jozefovi	225
Modlitba k sv. Jozefovi .	225
Odpustkové vzdychy k sv. Jozefovi .	226
Pobožnosť k sv. Rodine . .	226
Denná modlitba pred obrazom sv. Rodiny	227
Modlitba zasvätenia sa sv. Rodine	228
Pobožnosť k sv. Alfonsovi	229
Litánie k sv. Alfonsovi	231
Cirkevné modlitby k niektorým Svätým	234
Litánie o všetkých Svätých	239
Kresťan v chorobe .	250
1. Poučenie chorým .	251
2. Poučenie umierajúcim .	254
3. Poučenie opatrovníkom chorých a umierajúcich .	257

Strana

4. Niekoľko prostriedkov proti rozličným pokušeniam umierajúcich 261
5. Odpustkové vzdychy chorého 269
6. Iné nábožné vzdychy chorého 272
7. Večerná modlitba chorého . . . 273
8. Modlitba za šťastnú hodinu smrti (k Božskému Spasiteľovi) . . 275
9. Modlitba k P. Marii za blaženú smrť (od sv. Alfonsa) 276
10. Osvedčenie na prípad smrti (od sv. Alfonsa) 277
11. Cirkevné modlitby za umierajúcich 280
Litánie za umierajúcich 280
12. V smrteľnom zápase 283
Keď skonáva 288
Po skonaní . . . 289
Modlitby za zomrelých v Pánu . 290
Litánie za dušičky 292
Žalm 129. 295
Cirkevné modlitby za rozličných v Pánu zomrelých. (Za kňaza atď.) . . 296
Modlitba odpustková za zomrelých . 298
Prosby za duše v očistci (od sv. Alfonsa) 299
Hrdinský skutok lásky k dušiam v očistci 301
Odpustkové vzdychy za dušičky v očistci . 303
Rozjímanie na každý deň v týždni (od sv. Alfonsa) 304
Rozjímanie na nedeľu: O cieli človeka 304
Rozjímanie na pondelok: O dôležitosti tohoto cieľa 307
Rozjímanie na utorok: O hriechu smrteľnom 311
Rozjímanie na stredu: O smrti 314

Strana

Rozjímanie na štvrtok: O poslednom súde. 318
Rozjímanie na piatok: O pekle . . 320
I. Rozjímanie na sobotu: O večnosti trestu. 322
II. Rozjímanie na sobotu: O nebi 325

ČASŤ II.

Poučenie o viere a o povinnostiach jednotlivých stavov.

I.

Poučenie o viere 329
Úvodom , 329

A) Stručný katechizmus.

I. O kresťanskej viere.
1. Čo znamená „kresťansky veriť"? 331
2. Viera je ku spaseniu potrebná . . 334
3. Čo musí každý vedieť a veriť, jestli chce spasenie dosiahnuť? . . 334
4. Mimo týchto základných právd čo sa nám prikazuje vedieť? . 335
5. O Bohu 336
6. O najsv. Trojici 337
7. O anjeloch 338
8. O ľuďoch 339
9. O páde človeka . . 340
10. O Ježišovi Kristovi, Vykupiteľovi sveta . . 346
11. O Cirkvi katolíckej 343
12. O obcovaní Svätých 345
13. O živote večnom 346
II. O kresťanskej nádeji.
1. Čo znamená „kresťansky dúfať"? 347

Strana

2. Čim sa udržuje kresťanská nádej 347

III. O kresťanskej láske.

1. Čo znamená „kresťansky milovať?“ 348
2. Čím dokazujeme kresťanskú lásku? 349
3. Hlavné prikázania kresťanskej lásky 350
4. Desatoro Božích prikázaní . 350
5. Čo sa prikazuje a zakazuje v jednotlivých prikázaniach Božích? 351
6. Pätoro cirkevných prikázaní . . 356
7. Čo sa prikazuje v jednotlivých cirkevných prikázaniach? 357

IV. O milosti.

O milosti Božej 360

V. O sviatostiach.

a) O sviatostiach vôbec . 362
b) O jednotlivých sviatostiach:
1. O sviatosti krstu . 364
2. O sviatosti birmovania . 367
3. O najsv. Sviatosti Oltárnej 369
4. O sviatosti pokánia . . 371
Poznámka: O odpustkoch 377
5. O sviatosti posledného pomazania 379
6. O posvätení kňazstva 382
7. O stave manželskom (v tom aj o zmiešaných. krížných manželstvách) 384

VI. O svätenínách a cirkevných obradoch 391

VII. O kresťanskej spravodlivosti 393

1. Varujme sa zlého . . 394
O pokušení a príležitosti ku hriechu 398
2. Čiňme dobrô . 399
A) O dobrých skutkoch 399

Strana

B) O ctnostiach 401
C) O snahe za kresťanskou dokonalosťou 405

VIII. O posledných veciach človeka . 407
1. O smrti . . . , 407
2. O súde . , 408
3. O pekle , 409
4. O nebi , . 410

B) Iné prostriedky, aby sme sv. vieru poznali, v nej sa utvrdili a ju rozširovali 411
1. O katolíckej tlači . . . 412
2. O katolíckych spolkoch . 415
3. O katolíckych missiách . . 417

C) Úvahy o niektorých pre našu dobu zvlášť dôležitých pravdách 420

I. Či smie byť človek „bez konfessie", t. j. „bez vyznania"? 420
1. Náboženstvo je nevyhnutne potrebné . 421
A) Bez náboženstva nemôže človek žiť ako rozumný tvor . . . 421
B) Bez náboženstva nemôže byť ani riadnej ľudskej spoločnosti . . 421
2. Potrebné je vyznávať náboženstvo Bohom samým zjavené 430
II. Či je „náboženstvo jako náboženstvo?" 434
III. Mimo Cirkvi katolíckej niet spásy . 445
IV. Cirkev katolícka je svätá . . 456
V. O prenasledovaní katolíckej Cirkvi . 468
VI. Prečo Boh dopúšťa na ľudí toľké utrpenia? 478

Strana

VII. Sviatosť pokánia liekom zranených duší . 486
a) Ustanovenie sviatosti pokánia 487
b) Blahodarné účinky sviatosti pokánia 493
c) O jednotlivých čiastkach sviatosti pokánia . 493
1. O spytovaní svedomia 494
a) Ako je potrebné 494
b) Ako sa koná 497
2. O ľútosti a predsavzatí 500
A) O ľútosti . . 500
B) O predsavzatí 508
3. O spovedi 510
Rozhrešenie 518
Kto sú nehodní sviatostného rozhrešenia? 519
4. O zadosťučinení a či o kajúcich skutkoch . . . 520
5. O generálnej spovedi . 526
a) Komu je generálna spoveď nevyhnutne potrebná? . . . 529
b) Komu je generálna spoveď veľmi prospešná? . . . 531
c) Ako možno generálnu spoveď najlepšie vykonať? 532
6. Spovedné zrkadlo . 535
Proti 1. príkazu Božiemu 535
Proti 2. príkazu Božiemu 537
Proti 3. príkazu Božiemu 537
Proti 4. príkazu Božiemu . 538

Strana

Proti 5. príkazu Božiemu 539
Proti 6. a 9. príkazu Božiemu 540
Proti 7. a 10. príkazu Božiemu 541
Proti 8. príkazu Božiemu 542
Proti cirkevným príkazom . 544
Ohľadom 7. hlavných hriechov 544
Ohľadom povinností stavov a povolaní . . 545
O príležitosti k hriechu 546

II.

O povinnostiach jednotlivých stavov 550
1, O povinnostiach kresťanských manželov:
Spoločné povinnosti oboch manželov 551
b) Povinnosti manželky 559
a) Povinnosti manžela 557
2. Povinnosti gazdu a gazdiny, všetkých pánov a pani . 561
a) Povinnosti gazdu, pána 561
b) Povinnosti gazdinej, panej 568
3. Povinnosti vdovcov a vdov 576
4. Povinnosti detí k rodičom 579
5. Povinnosti slúžobných osôb . . . 582
6. Povinnosti kresťanských mládencov 586
7. Povinnosti kresťanských panien . . 596
8. O povinnostiach študujúcej mládeže 610
9. O kňazskom a rehoľnom stave . 618
A) O kňazskom stave . . . 618
Či môžem byť kňazom? 622
B) O rehoľnom stave 625
Slovo rodičom 631

Strana

Dodatok.

Piesne pri sv. missiách obvyklé 636

1. Hlas missionárov 636
2. O sv. kríži . . , 639
3. O najsv Sviatosti Oltárnej 640
4. O najsv. Mene Ježiša . . 641
5. K Božskému Srdcu P. Ježiša I. 642
6. K tomu istému II. 643
7. K tomu istému III. 644
8. Zasvätenie rodín Božsk. Srdcu 646
9. Ó, Maria! my dietky Evy 647
10. Matko presvätá . . . 648
11. K P. Marii, Matke ustavičnej Pomoci 649
12. Matka plače 652
13. Za Pápeža . 654
14. Na požehnanie 655
15. Magnificat 655
16. Teba, Bože chválime — Te Deum 657

Redemptoristi všetky práva si podržujú.